

พัฒนาการการแปลอาชุนิยายชุดเชอร์รี่ลือก โสมส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

นางพนิดา หล่อเลิศรัตน์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลและการล่าม

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-5099-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF THE TRANSLATION OF SHERLOCK HOLMES
STORIES FROM THE REIGN OF KING CHULALONGKORN TO THE PRESENT

Mrs. Panida Lorlertratna

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-5099-4

พินิตา หล่อเลิศศรีรัตน์ : พัฒนาการการแปลอาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน. (THE DEVELOPMENT OF THE TRANSLATION OF SHERLOCK HOLMES STORIES FROM THE REIGN OF KING CHULALONGKORN TO THE PRESENT) อ. ที่ปรึกษา : อ. ดร. โกลด์รุ่ง อามระดิษ, 291 หน้า. ISBN 974-17-5099-4.

อาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็นผลงานของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ที่ได้รับความนิยมมาโดยตลอดนับตั้งแต่ค.ศ. 1887 และมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาต่างๆ กว่า 60 ภาษารวมทั้งภาษาไทย

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำต้นฉบับและบทแปลอาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในประเทศไทยจำนวนต่างๆ มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อศึกษาพัฒนาการการแปลอาชญานิยายชุดนี้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน และเลือกต้นฉบับและบทแปลเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” จากชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ทั้งหมด 5 ส่วนมาศึกษาโดยละเอียด โดยปรับใช้ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยา วัฒนศรี ทฤษฎีการประเมินงานแปลของคาทารินา ไรส์ และทฤษฎีสโคปอสม่าเป็นกรอบในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า การแปลเรื่องสั้นเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 3 แนวทางคือ การแปลแนวคัดแปลง (สมัยรัชกาลที่ 5) การแปลแนวเรียบเรียง (สมัยรัชกาลที่ 6-7) และ การแปลแนวรักษาค้นฉบับ (สมัยรัชกาลที่ 8 – ปัจจุบัน) และเมื่อนำทฤษฎีขององ เคร เลอเฟอแวร์มาศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อแนวทางการประพันธ์และแนวทางการแปลอาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในแต่ละยุคสมัย พบว่าแนวทางการแปลที่แตกต่างกันนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการคือ ผู้อุปถัมภ์ ขนบทางวรรณศิลป์ และคตินิยม ทั้งนี้อิทธิพลสำคัญที่กำกับปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ การศึกษาภาษาอังกฤษที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีผลในการสร้างจิตสำนึกให้ผู้แปลเห็นความสำคัญของการแปลซึ่งเข้าใกล้ต้นฉบับมากขึ้น

นอกจากการพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังค้นพบว่าอาชญานิยายชุดแรกของไทยคือเรื่องชุด “สืบสรรพการ” ที่แต่งขึ้นโดยอาศัยอาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็นต้นเค้า สิ่งที่ค้นพบนี้ต่างจากความเห็นของนักวิชาการที่เชื่อกันมาช้านานว่า นิทานทองอิน เป็นอาชญานิยายชุดแรกของไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับแรงบันดาลใจในการพระราชทานนิพนธ์จากผลงานของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์

สาขาวิชา.....การแปลและการล่าม.....
ปีการศึกษา 2548.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พินิต หล่อเลิศศรีรัตน์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....โกลด์รุ่ง อามระดิษ.....

4680173722 : MAJOR TRANSLATION AND INTERPRETATION
KEY WORD: TRANSLATION / SHERLOCK HOLMES STORIES

PANIDA LORLERTRATNA: THE DEVELOPMENT OF THE
TRANSLATION OF SHERLOCK HOLMES STORIES FROM THE REIGN
OF KING CHULALONGKORN TO THE PRESENT. THESIS ADVISOR :
KLAIRUNG AMRATISHA. Ph.D., 291 pp. ISBN 974-17-5099-4.

Since his debut in 1887, the British sleuth named Sherlock Holmes, one of Sir Arthur Conan Doyle's literary creations, has enjoyed great popularity among audiences worldwide. His 56 short stories and 4 novels, namely the Canon, have been translated into over 60 languages, one among which is Thai.

As a result, the researcher has come to realize the need to gather all of the information concerning the translations of Sherlock Holmes stories from the time they first appeared in Thailand until the present. This would hopefully shed some light on the development of their translations.

To that end, the researcher has chosen to conduct an analytical and comparative study of "The Boscombe Valley Mystery," collected in **The Adventures of Sherlock Holmes**, and its 5 Thai translations.

Using the translation theories of Walaya Wiwatsorn, Katharina Reiss, Hans Vermeer, and André Lefevere as a framework, the researcher has concluded that the translations of "The Boscombe Valley Mystery," along with other Sherlock Holmes stories, can be divided into three modes: adaptation (during the reign of King Chulalongkorn), rearrangement (during the reigns of King Vajiravuth and King Prajadhipok), and translation (from the reign of King Ananda to the present). Each mode is influenced by three contributing factors – patronage, poetics, and ideology, which have, in turn, been continually affected by the education reform launched by King Chulalongkorn (1868-1910). This has consequently confirmed the hypothesis earlier formed by the researcher.

In addition to the confirmation, the researcher has made a finding concerning the development of Thai detective stories. That is, in contrast to the widely held belief, the collection titled "Sueb Sup Pa Karn," which made its first appearance in the *Vachirayarnviset Weekly*, instead of **Nithan Thong-In**, written by King Vachiravuth (1910-1925), is actually the first collection of detective stories ever penned by Thai authors.

Field of Study Translation and Interpretation
Academic Year 2005

Student's Signature.....
Advisor's Signature.....

Panida Lorlertratna

Klairung Amratisha

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ ที่กรุณาให้ความรู้และแง่คิดต่างๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารภี แกสตัน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปัทมา อัดนโถที่กรุณาให้คำแนะนำในการตรวจแก้จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคุณอุษณัจฉรา สิริสมบัติเจริญ และคุณอรณพ รุจิระพงศ์ เจ้าหน้าที่ฝ่าย โสตทัศนวัสดุ หอสมุดแห่งชาติ คุณเพ็ญศรี จินท์ เจ้าหน้าที่ห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร หอสมุดแห่งชาติ ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการสืบค้นข้อมูล

ขอขอบคุณคุณวันเพ็ญ คงมั้น กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์ คุณมิ่งขวัญ มั่นแน่น คุณดวงใจ กวียะ คุณมาศสวรรค์ จำปาสุต และคุณพิรุณรัตน์ อารีสว่างกิจ ผู้แปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โฮมส์เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โฮมส์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์เบนจามิน สมิต จากภาควิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาตรวจแก้บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ฉบับภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณคุณปจวรี ทาชาติ และคุณณัฐกานต์ จินดาบริรักษ์ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การแปล และการล่ามเฉลิมพระเกียรติที่ช่วยเหลือประสานงานให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุ่วงไปด้วยดี

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่ทำให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3. สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4. ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	6
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
2. ทฤษฎีการแปล.....	7
2.1. ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยา วิวัฒน์ศร.....	7
2.2. ทฤษฎีการประเมินงานแปลของคาทารินา ไรส์ (Katharina Reiss).....	10
2.3. ทฤษฎีสโคพอส (Skopostheorie).....	23
2.4. ทฤษฎีการแปลขององเดร เลอเฟอแวร์ (André Lefevere).....	27
3. อาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์.....	36
3.1. ความรู้ในอวกาศ.....	36
3.1.1. ชีวิตประวัติของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ (1859-1930).....	36
3.1.2. ผลงานชุดเซอร์ลือก โฮมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์.....	37
3.1.3. ภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมอังกฤษระหว่างค.ศ. 1887-1927.....	45
3.2. ความรู้ในตัวบท.....	47
3.2.1. นิยามของอาชญาวิทยา.....	47
3.2.2. องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ของอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์.....	50

4. ประวัติการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในประเทศไทย.....	62
4.1. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411 – 2453).....	64
4.2. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453 – 2468).....	70
4.3. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 – 2477).....	73
4.4. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477 – 2489).....	75
4.5. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลปัจจุบัน (พ.ศ. 2489 – 2544).....	75
5. บทวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับและบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”	81
5.1. บทวิเคราะห์ต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”	81
5.1.1. บริบททางการประพันธ์.....	81
5.1.2. องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์.....	82
5.1.3. องค์ประกอบทางวรรณกรรม.....	87
5.1.4. องค์ประกอบทางภาษา.....	88
5.1.5. ปัจจัยภายนอก.....	95
5.2. การเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”	99
5.2.1. บริบททางการแปล.....	99
5.2.2. องค์ประกอบและกลวิธีการแปล.....	101
5.2.3. องค์ประกอบทางวรรณกรรม.....	115
5.2.4. องค์ประกอบทางภาษา.....	120
5.2.5. ปัจจัยภายนอก.....	158
6. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อแนวการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์.....	171
6.1. ผู้อุปถัมภ์.....	173
6.1.1. ต้นฉบับอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์.....	173
6.1.2. เรื่องชุด “สืบสรรพการ”.....	176
6.1.3. อาชญาวิทยา นิทานทองอิน.....	179
6.1.4. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของหลวงสารานุประพันธ์.....	183

6.1.5. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของอ.สายสุวรรณ.....	187
6.1.6. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์.....	188
6.2. ขนบทางวรรณศิลป์.....	192
6.2.1. ต้นฉบับอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์.....	192
6.2.2. เรื่องชุด “สืบสรรพการ”.....	193
6.2.3. อาชญาวิทย นิทานทองอิน.....	199
6.2.4. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของหลวงสารานุประพันธ์.....	201
6.2.5. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของอ.สายสุวรรณ.....	204
6.2.6. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์.....	206
6.3. คตินิยม.....	212
6.3.1. ต้นฉบับอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์.....	212
6.3.2. เรื่องชุด “สืบสรรพการ”.....	213
6.3.3. อาชญาวิทย นิทานทองอิน.....	215
6.3.4. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของหลวงสารานุประพันธ์.....	217
6.3.5. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของอ.สายสุวรรณ.....	220
6.3.6. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์.....	225
7. บทสรุป.....	234
รายการอ้างอิง.....	238
บรรณานุกรม.....	248
ภาคผนวก.....	251
ภาคผนวก ก: รวมผลงานประเภทอื่นของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์.....	252
ภาคผนวก ข: รายชื่อรูปแบบการเขียนใหม่ของอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์.....	256
ภาคผนวก ค: รู้ได้โดยละเอียด.....	265
ภาคผนวก ง: ความลึกลับของลาดเขาบ๊อัสคูม.....	269
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	291

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาของปัญหา

ในบรรดาวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนที่ได้รับความนิยมในหมู่นักอ่านทั่วไป อาชญา นิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ (1859 – 1930) นักประพันธ์ชาวอังกฤษ จัดเป็นวรรณกรรมประเภทสืบสวนสอบสวนที่ครองใจผู้อ่านมาได้นานกว่าศตวรรษ นับตั้งแต่นวนิยายเรื่องแรกคือ **A Study in Scarlet** ลงตีพิมพ์ใน *Beeton's Christmas Annual* เมื่อเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1887 (พ.ศ. 2430) และเรื่องสั้นเรื่องแรกคือ “A Scandal in Bohemia” ปรากฏใน นิตยสาร *The Strand* ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1891 (พ.ศ. 2434) (Camden House, [2005, January 29]) หลังจากนั้นมีการแปลอาชญา นิยายชุดนี้เป็นภาษาต่างประเทศมาโดยต่อเนื่อง โดย เว็บไซต์ The Sherlock Holmes Memorabilia Company ระบุว่ามีการแปลอาชญา นิยายชุดนี้เป็นภาษาต่างประเทศถึง 62 ภาษา (The Sherlock Holmes Memorabilia Company, [2004, December 22]) ส่วนเว็บไซต์ Wiktionary ให้ข้อมูลว่ามีผู้แปลอาชญา นิยายชุดนี้เป็น ภาษาต่างประเทศถึง 13 ภาษา ได้แก่ ภาษาคาตาลัน จีน เดนมาร์ก ดัตช์ ฟินนิช ฝรั่งเศส เยอรมัน ฮีบรู อิตาลี สเปน ญี่ปุ่น โปรตุเกส สเปน สวีดิช (Wiktionary, [2004, December 22])

สำหรับในประเทศไทยนั้น อาชญา นิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ เป็นที่รู้จักกันในแวดวงนักอ่าน ชาวไทยมาช้านานแล้ว โดยนักวิชาการด้านวรรณกรรมหลายท่านแสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ไว้ ดังต่อไปนี้

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ทรงอธิบายไว้ในตอนต้นของพระนิพนธ์เรื่อง สืบสรรพการ ซึ่ง ตีพิมพ์ลงในนิตยสาร **วชิรญาณ** ตอนที่ 24 เดือนกันยายน ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) ว่า

“เรื่องสืบสรรพการที่เคยมียามาแล้วนั้น ดูเหมือนจะเป็นเรื่องอัน สนุกสนานเพลิดเพลินของท่านสืบฝรั่ง ที่มีนามปรากฏว่าเชอร์ล็อก โฮมส์ นั้นโดยมาก ท่านสืบเชอร์ล็อก โฮมส์นี้เป็นคนมีไหวพริบคล่องแคล่ว ปรีชา สามารถในทางสืบสรรพการอันเป็นวิถีนันดี ทั้งกับตัวเขาเองแลกับมหาชน ทั่วไปเป็นอันมาก เรื่องราวของท่านสืบ เชอร์ล็อก โฮมส์ ที่ได้ทำการสำเร็จ เต็มขาดเป็นชื่อเสียงปรากฏมานั้นมีมากมายหลายเรื่องราว...” (กรมหมื่น พิทยาลงกรณ์, 2517: 269) (การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

เสฐียร โกเศศ กล่าวถึงเรื่องซุนนักรักสืบเซอร์ล็อก โฮมส์ โดยบันทึกไว้ใน **พื้นความหลัง เล่ม ๒** ว่า

“ข้าพเจ้าอ่านเรื่อง *A Study in Scarlet* ของคอนนอน ดอยล์แล้วก็
 ตัดใจมากเพราะเป็นเรื่องแรกในซุนนักรักสืบเซอร์ล็อกโฮมส์ ซึ่งเคยมีผู้แปล
เป็นภาษาไทย ให้ชื่อว่า “ซุนนักรักสืบ” หลายเรื่อง ค้างค้างอยู่ในหนังสือ *วชิร*
ญาณ รายเดือน จึงไปหาซื้อเรื่องในซุนนี้ต่อไป ได้เรื่อง *The Sign of Four*
 มาอ่าน ก็รู้สึกว่ามันสนุกอีกเหมือนกัน...” (เสฐียร โกเศศ , 2511: 158)

(การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)

ส่วน วิภา กงกะนันท์ ซีเจงไว้ใน **กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย** ว่า

“เรื่องสั้นซุนนักรักสืบ ตีพิมพ์ในทวีปญญา ชื่อซุนว่า “นิทานทองอิน” พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งทรงในพระนามปากกาว่า “นายแก้วนายขวัญ” เรื่องซุนนี้มีตัวละครเอกสองคนคือ นักรักสืบชื่อนายทองอิน และผู้ช่วยชื่อนายวัต ซึ่งเป็นผู้เล่านิทานเหล่านี้ แม้นิทานทองอินจะมีเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองไทย แต่ผู้ที่คุ้นเคยกับเรื่องนักรักสืบของอังกฤษทราบว่ามีนิทานซุนนี้เขียนขึ้นโดยมีเรื่องเซอร์ล็อก โฮล์มส์ ของ เซอร์ อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เป็นแบบอย่าง นับตั้งแต่ “นิทานทองอิน” ลงพิมพ์เป็นตอนๆ ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๗ – ๒๔๕๐ เป็นต้นมา วารสารไทยต่างๆ ก็พากันตีพิมพ์บันเทิงคดีที่สร้างความตื่นเต็นให้ผู้อ่านตามแบบอย่างเรื่องนักรักสืบของ เซอร์ อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ...” (วิภา กงกะนันท์, 2540: 252)

(การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)

คำกล่าวของ วิภา กงกะนันท์ นั้นสอดคล้องกับความเห็นของ สุพรรณิ วราทร ใน **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕** ที่ว่า

“ทวีปญญา ออกรายเดือน เริ่มเมื่อเดือนเมษายน ร.ศ. ๑๒๓ (พ.ศ. ๒๔๔๗) จนถึง ร.ศ. ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐) ทวีปญญาเป็นวารสารของทวีปญญาสโมสร อันเป็นสโมสรที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรง

ชักชวนผู้สันทัดในทางแต่งหนังสือ ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ชาวคณะลัทธิวิทยาเดิม ให้ส่งเรื่องมาลง...วารสารทวิปัญญาที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ เพราะลงเรื่อง นิทานทองอิน พระราชนิพนธ์ด้านอาชญาวิทยาของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในนามปากกา นายแก้ว-นายขวัญ ซึ่งนับว่าเป็นอาชญาวิทยาเรื่องแรกของไทยด้วย” (สุพรรณิ วราทร, 2519: 66)

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

ส่วน ชุมสาย สุวรรณชมภู สรุปผลจากการศึกษาของ ทิพย์สุนทร อนันมบุตร (2523) และ ประไพ นิ่มกุลรัตน์ (2531) ไว้ในบทความเรื่อง “นิทานทองอิน: เซอร์ลอค โสล์มส์เมืองไทย พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” ว่า

“นิทานทองอินเป็นอาชญาวิทยาเรื่องแรกของไทยและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับแรงบันดาลใจในการแต่งเรื่องนิทานทองอินมาจากนวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่องเชอร์ลอค โสล์มส์ (Sherlock Holmes) ของเซอร์อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ (Sir Arthur Conan Doyle)” (ชุมสาย สุวรรณชมภู, 2541: 173)

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

ในขณะเดียวกัน รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ลงความเห็นไว้ใน อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย ว่าเรื่องสืบสรรพยากรเป็นเรื่องที่ “แต่งขึ้น”

“วชิรญาณ (รายเดือน) ออกมาแทนวชิรญาณพิเศษ ส่วนที่เป็นเรื่องอ่านเล่นลงเรื่องสั้นทั้งที่แต่งขึ้นใหม่และที่แปลจากภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส ที่แปลมา เช่น เรื่องของเนติบัณฑิตย์ เรื่องสู้กันด้วยกลืนยาพิศม์ เรื่องแต่งงานแก้แค้น ที่แต่งขึ้น เช่น เรื่องรักที่เสียตายน้อง นิทานเรื่องเล่นแร่แปลธาตุ เรื่องสามเป็นโจร เรื่องเนื้อคู่หนังคู่ เรื่องจะเป็นท่านสืบ เรื่องสืบสรรพยากร เรื่องสืบรู้ได้โดยละเอียด เป็นต้น” (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2543: 221)

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

ข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันข้างต้น ก่อให้เกิดปัญหา 2 ประการ ประการแรกคือ อาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์เรื่องแรกที่มีการแปลเป็นภาษาไทยคือเรื่องอะไรและแปลขึ้นเมื่อใด ปัญหานี้เห็นได้จากกรณีที่กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ และเสฐียร โกเศศ มีความเห็นว่าอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ มีการแปลและเผยแพร่ลงในนิตยสาร **วชิรญาณ** รายเดือน มาก่อนเดือนกันยายน ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) ส่วนนักวิชาการอีกสามท่าน ได้แก่ วิภา กงกะนันท์ สุพรรณิ วราทร และ ชุมสาย สุวรรณชมภู เห็นว่าอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ ปรากฏครั้งแรกในรูปของพระราชนิพนธ์เรื่อง **นิทานทองอิน** ในนิตยสาร **ทวีปัญญา** ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2447 – 2448 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานของเซอร์ อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ปัญหาประการที่สองคือ ในการแปลอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ ผู้แปลแต่ละคนใช้แนวการแปลที่แตกต่างกันออกไป จนกระทั่งทำให้มีผู้เข้าใจว่าเป็นเรื่องที่แต่งขึ้น ดังปรากฏในคำกล่าวของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์

ปัญหา 2 ประการนี้นำไปสู่การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งผู้วิจัยพบว่านับตั้งแต่รัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีนักแปลจำนวนมากแปลอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ ลงในนิตยสารฉบับต่างๆ นอกเหนือจาก **วชิรญาณ** รายเดือน และ **ทวีปัญญา** เช่น **ผดุงวิทยา** **เสนาศึกษา** และ **แพทยศาสตร์ ศัพท์ไทย** เป็นต้น รวมทั้งมีการตีพิมพ์ออกเป็นเล่มจำหน่ายโดยนักแปลสำคัญ เช่น “แสงทอง” (นามปากกาของ หลวงบุญฆมานพพานิชย์ (อรุณ บุญฆมานพ) “แม่สอาด” (นามปากกาของ หลวงสารานุประพันธ์ (นายนวน ปาจิณพยัคฆ์) และ อ.สายสุวรรณ (อัมพร สายสุวรรณ)

จากการที่อาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ เป็นที่นิยมทั้งในหมู่นักอ่านและนักแปลตลอดมา จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาประวัติการแปลอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อแนวการแปลอาชญาธิบายชุดดังกล่าวในสมัยต่างๆ โดยหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมแปลของไทยในมุมมองทางสังคมและวัฒนธรรมต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1. ศึกษาประวัติการแปลอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน (พ. ศ. 2435-2544)

1.2.2. วิเคราะห์แนวการแปลอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ในแต่ละยุคสมัย

1.2.3. วิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อแนวการแปลอาชญาธิบายชุดเซอร์ลือก โสมส์ที่แตกต่างกันตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน

1.3. สมมติฐานของการวิจัย

การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบันมีแนวการแปล 3 แนว คือ การแปลแนวคัดแปลง การแปลแนวเรียบเรียง และการแปลแนวรักษาดั้งฉบับ ทั้งนี้มีผลมาจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1. งานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ที่มีการแปลนับตั้งแต่ พ.ศ. 2435 จนถึง พ.ศ. 2544 เพราะจากการสำรวจข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าการเผยแพร่ผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2435 และในขณะที่เริ่มงานวิจัย (28 มกราคม พ.ศ. 2548) ผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ฉบับล่าสุดคือฉบับที่พิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2544

1.4.2. งานวิจัยนี้จะศึกษาผลงานแปลอาชญาวิทยาเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** 5 ส่วนดังต่อไปนี้

1. เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” (ไม่ปรากฏชื่อผู้แปล) ลงพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ** เล่ม 7 แผ่นที่ 27 – 28 วันพฤหัสบดีที่ 21 – 28 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435)
2. เรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิดูมาฏ” นายแก้ว – นายขวัญ แปลลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 1 ฉบับ 4 เดือนกรกฎาคม ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447)
3. เรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “แม่สอาด” หรือ หลวงสารานุกรมประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) แปล ลงใน **ผลุงวิทยา** เล่ม 8 – 12 เดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456)
4. เรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” อ.สายสุวรรณ เป็นผู้แปล พิมพ์ครั้งแรกใน **เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ชุด การผจญภัย** โดยสำนักพิมพ์ประพาสดีน พ.ศ. 2494
5. เรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” “มิ่งขวัญ” เป็นผู้แปล จัดพิมพ์ในชุด **ผจญภัย** โดยสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์จัดพิมพ์ พ.ศ. 2544

การที่อาชญาวิทยาเรื่องนี้มีผู้นำมาแปลอย่างต่อเนื่องทุกสมัย จึงสามารถนำมาศึกษาเพื่อให้เห็นพัฒนาการการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ได้ นอกจากนี้ ผู้แปลทั้ง 5 คนยังนับได้ว่าเป็นตัวแทนผู้แปลในแต่ละสมัย โดยแต่ละคนมีผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดนี้มากกว่าผู้แปลคนอื่นในช่วงเวลาเดียวกัน

1.5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.5.1. สํารวจอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ซึ่งมีผู้แปลเป็นภาษาไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน ที่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์ เช่นหนังสือ นิตยสารและไมโครฟิล์ม

1.5.2. ศึกษาทฤษฎีการแปลและทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.3. จำแนกและวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.4. สรุปและรายงานผลการวิจัย

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1. ทำให้เข้าใจการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

1.6.2. ทำให้เข้าใจแนวการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

1.6.3. ทำให้เข้าใจปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อแนวการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โสมส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

1.6.4. เป็นแนวทางการศึกษาประวัติและพัฒนาการของวรรณกรรมแปลประเภทอื่นของไทยต่อไป

1.7. ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการถ่ายเสียงคำภาษาต่างประเทศในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจะถ่ายเสียงเฉพาะชื่อบุคคล และชื่อสถานที่ ส่วนที่เป็นชื่อเรื่อง ชื่อหนังสือ ชื่อนิตยสาร และชื่อสำนักพิมพ์ ผู้วิจัยยังคงข้อความในภาษาต่างประเทศไว้เช่นเดิม ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาเพิ่มเติม

บทที่ 2

ทฤษฎีการแปล

ทฤษฎีการแปลที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์หัตถแปลอาชญนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์มี 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการแปลของวัลยา วิวัฒน์ศร ทฤษฎีการประเมินงานแปลของคาทารินา ไรส์ (Katharina Reiss) ทฤษฎีสโคพอส (Skopos-theorie) ของไรส์และฮันส์ แฟร์เมียร์ (Hans Vermeer) และทฤษฎีการแปลขององเดร เลอเฟอเวร์ (André Lefevere)

2.1. ทฤษฎีการแปลของวัลยา วิวัฒน์ศร¹

วัลยา วิวัฒน์ศรได้ให้คำนิยามการแปลวรรณกรรมไว้ว่า การแปลวรรณกรรม คือ “การถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่ง ไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่ง ถึงระดับการสร้างสรรคของนักประพันธ์ โดยยังรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอ” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 156)

ในการแปลวรรณกรรม วัลยา วิวัฒน์ศร อธิบายว่าขั้นตอนในการทำงานแปลมี 4 ขั้นตอน² ได้แก่ การทำความเข้าใจต้นฉบับ การถ่ายทอดความหมาย / การแปล การตรวจสอบและแก้ไขโดยผู้แปล และการตรวจแก้โดยบรรณาธิการต้นฉบับแปล (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 137)

ในที่นี้ผู้วิจัยจะอธิบายเฉพาะการทำความเข้าใจต้นฉบับ และการถ่ายทอดความหมาย / การแปลเท่านั้น เนื่องจากอีก 2 ขั้นตอนไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.1.1. การทำความเข้าใจต้นฉบับ

ในการทำความเข้าใจต้นฉบับวรรณกรรม วัลยาเห็นว่า “จะต้องอาศัยความรู้ทั้งในตัวบทและนอกตัวบทวรรณกรรม” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 137)

¹ ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของ วัลยา วิวัฒน์ศร นี้ ผู้วิจัยสรุปความมาจาก การแปลวรรณกรรม. ซึ่งจัดพิมพ์โดย โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2545 โดยผู้เขียนอธิบายว่าเมื่อได้พูดคุยกับผู้ที่ได้รับการอบรมจากสถาบัน ESIT ก็พบว่าตนเองมีหลักการทำงานแปลที่ใกล้เคียงกับทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมายของสถาบัน ESIT

² ผู้วิจัยตัดตอนมาจากบทที่ 2.3 และ 4 ใน วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 135 – 154, 216 – 359 และนำมาเรียบเรียงใหม่

ความรู้ที่นอกตัวบทมาจากกรณีที่ “ผู้แปลจะต้องรู้จักนักประพันธ์ ด้วยการศึกษาวีชีวิตและผลงานของนักประพันธ์ บริบททางวรรณกรรม สังคม และการเมืองสมัยของนักประพันธ์ เข้าถึงโลกทัศน์ของนักประพันธ์โดยรวมจากงานประพันธ์ทั้งหมดของเขา กล่าวคือ จะต้องรู้จักผลงานของนักประพันธ์หลายๆ เรื่อง มิใช่รู้จักเฉพาะเรื่องที่จะแปลเท่านั้น เพื่อจะได้เห็นวิวัฒนาการทางความคิดของนักประพันธ์ด้วย นอกจากนี้ผู้แปลจะต้องรู้จักวิธีการแต่งและลีลาการเขียนของนักประพันธ์” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 138)

ส่วนความรู้ในตัวบทนั้นวัลยา วิวัฒน์ศร แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ มุมมอง บุคลิกลักษณะตัวละคร และมิติสถานที่และเวลา

วัลยาอธิบายเกี่ยวกับมุมมองว่า “นักประพันธ์พิจารณาว่าเขาควรใช้มุมมองแบบใดในการนำเสนอโครงเรื่องของเขา จะเป็นมุมมองแบบทรศนะไร้ขอบเขตซึ่งผู้เล่าเรื่องมิได้ถูกนำเสนอในนวนิยายในฐานะตัวละคร เป็นผู้เล่าเรื่องผู้รู้แจ้ง รู้จักตัวละครทุกตัว รู้ลึกไปถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทั้งในระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก หรือมุมมองแบบทรศนะจำกัดขอบเขตซึ่งผู้เล่าเรื่องถูกนำเสนอในนวนิยายในฐานะตัวละครตัวหนึ่ง อาจเป็นตัวละครเอก เล่าเรื่องของตนเอง ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 อาจเป็นตัวละครเอกที่ไม่เปิดเผยตัว โดยเลียงไปใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 หรือเป็นตัวละครผู้เห็นเหตุการณ์ ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เล่าเรื่องของตัวละครเอก” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 219-220)

ส่วนบุคลิกลักษณะตัวละครวัลยาชี้แจงประเด็นนี้ว่า “การสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อบุคลิกภาพหรือนิสัยจำเพาะของตัวละครนั้นๆ ผู้ประพันธ์ใช้วิธีบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละคร และมอบหมายบทบาทให้ตัวละคร ประการหลังนี้หมายความว่าผู้อ่านจะรู้จักอุปนิสัยตัวละครจากการกระทำของเขาด้วย

ในการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร ผู้ประพันธ์อาจบรรยายลักษณะทางกายภาพ ตั้งชื่อ (ชื่อสกุล ชื่อตัว ฉายา สมญา หรือฐานันดรศักดิ์) ให้สื่ออุปนิสัย นอกจากนี้การระบุอายุ อดีต หรือประวัติความเป็นมา ลักษณะเฉพาะ (ความพิการ อาการเคอะเขิน ฯลฯ) ตลอดจนการใช้ภาษาของตัวละคร ล้วนบ่งบอกบุคลิกลักษณะและบุคลิกภาพของตัวละครได้ทั้งสิ้น ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ ผู้ประพันธ์อาจให้ผู้เล่าเรื่องบรรยายโดยตรง ให้ตัวละครรำพึงแสดงความคิดเห็นของตนเอง หรือให้ตัวละครอื่นพูดถึง หรือแทรกไว้ในการกระทำของตัวละครนั้นๆ

ในแง่ของการแปล หากผู้แปลเข้าไม่ถึงวรรณศิลป์ของผู้ประพันธ์ในการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร ก็อาจทำให้แปลคลาดเคลื่อนเพราะไม่ตระหนักว่ารายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ในแต่ละแห่ง มี

ความหมายทั้งสิ้น ด้วยรายละเอียดเหล่านั้นจะค่อยๆ ร่วมกันสร้างบุคลิกลักษณะและบุคลิกภาพของตัวละครจนเด่นชัดในสายตาของผู้อ่าน ซึ่งเมื่อผนวกเข้ากับการกระทำของตัวละครแล้ว บางครั้งภาพตัวละครจะแจ่มชัดที่สุดเมื่อถึงตอนจบเรื่อง และผู้อ่านได้นึกย้อนทบทวน ระลึกถึงสัญญาหรือร่องรอยเล็กๆ น้อยๆ ที่ผู้ประพันธ์ให้มาในแต่ละช่วงดำเนินเรื่อง” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 252-253)

ในประเด็นมิติสถานที่และเวลาวัลยาอธิบายว่า“เมื่อนักประพันธ์จะแตงนวนิยายเรื่องหนึ่งโดยมีโครงเรื่องและตัวละครแล้ว เขาจะต้องคิดต่อไปว่า เรื่องของเขาจะเกิดที่ไหนและเมื่อใด เขาจะเสนอฉากและช่วงเวลาอย่างไร และจะให้อะไรประกอบทั้งสองนี้มีหน้าที่ใดในการดำเนินเรื่องและในการสร้างความหมายให้แก่เรื่อง” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 260) หากผู้แปลมิได้สังเกตเห็นเจตนาของผู้ประพันธ์ในการเสนอฉากและช่วงเวลา แปลไม่ครบความ เว้นข้ามหรือแปลรวบรัด ผู้อ่านฉบับแปลก็ไม่อาจเข้าใจความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อได้อย่างครบถ้วน

2.1.2. การถ่ายทอดความหมาย / การแปล

ในการถ่ายทอดความหมาย / การแปล วัลยาเห็นว่าผู้แปลจะต้องพิจารณาภาษาที่จะใช้ถ่ายทอดความหมายให้สอดคล้องกับภาษาต้นฉบับในแง่ของความเก่า – ใหม่ของภาษา ภาษาเขียน – ภาษาปาก ภาษาวรรณคดีและเสียงในต้นฉบับ (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 277)

สำหรับภาษาเก่า – ภาษาใหม่วัลยาเสนอว่า “ต้นฉบับภาษาต่างประเทศที่เขียนด้วยภาษาใหม่หรือภาษาปัจจุบัน ไม่เป็นปัญหาในการแปลเท่ากับต้นฉบับที่เขียนด้วยภาษาเก่า เมื่อเป็นต้นฉบับภาษาปัจจุบัน ผู้แปลก็ใช้ภาษาปัจจุบันถ่ายทอดได้ทันที ในขณะที่การแปลต้นฉบับภาษาเก่า ผู้แปลจะต้องระวังว่าคำและรูปประโยคที่ตนใช้เป็นภาษาเก่าสม่ำเสมอทั้งเรื่อง การหาคำเก่าและการระวังมิให้มีคำใหม่เข้าไปแปลกปนเป็นเรื่องของการทำงานละเอียด พจนานุกรมของไทยไม่ระบุว่าคำคำหนึ่งเกิดใน พ.ศ. ใด หรือในสมัยใด ผู้แปลจะต้องค้นหาเอง จะด้วยการอ่านหนังสือที่เผยแพร่ในสมัยนั้นๆ เช่น *ราชกิจจานุเบกษา* ในรัชกาลต่างๆ หรือถามผู้รู้” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 277)

ในการแปลภาษาเขียน – ภาษาปาก วัลยาอธิบายว่า “นวนิยายเรื่องหนึ่งๆ ประกอบด้วยภาคบรรยายและภาคสนทนา โดยปกตินักประพันธ์ใช้ภาษาเขียนในภาคบรรยาย และภาษาปากในภาคสนทนา สำหรับภาคบรรยาย ผู้แปลพึงพิจารณาความสั้น – ยาวของบทบรรยาย ความสั้น – ยาวของประโยค และความยาก – ง่ายของคำที่ใช้ ส่วนภาคสนทนา ผู้แปลพึงคำนึงถึงภูมิหลัง อารมณ์และวัตถุประสงค์ของตัวละครผู้พูด ตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมขณะพูด องค์ประกอบทั้งหมดนี้เป็นตัวกำหนดน้ำเสียงของเรื่อง” (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2545: 311)

ส่วนการแปลภาษายาก – ภาษาง่าย วิทยาลัยแจกเหตุแห่งความยากเป็น 3 ช้อย่อย คือ ยาก ด้วยความหมาย ยากด้วยการใช้ภาพพจน์ และยากด้วยการเล่นคำ (วิทยาลัย วิวัฒน์สร, 2545: 329)

ในด้านเสียงในภาษา วิทยาลัยแนะนำว่า “ก่อนลงมือแปลแต่ละย่อหน้า ผู้แปลควรอ่านออกเสียงภาษาในต้นฉบับ ตามวรรคตอนหรือการแบ่งช่วงประโยค ฟังจังหวะภาษา ฟังเสียงในต้นฉบับ ว่ากำลังสื่ออารมณ์ใด เมื่อจับอารมณ์ได้แล้ว ก็เลือกเสียงในภาษาที่ใช้แปลมาสื่ออารมณ์นั้น” (วิทยาลัย วิวัฒน์สร, 2545: 142)

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีการแปลของวิทยาลัย วิวัฒน์สรมาใช้ศึกษาต้นฉบับ อาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โทมส์ดังปรากฏในบทที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาชีวิตและผลงาน โดยรวมของ เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ กลวิธีการประพันธ์ ตลอดจนบริบททางวรรณกรรม สังคม และ วัฒนธรรมในยุควิกตอเรียน เพื่อให้เข้าถึงโลกทัศน์ของนักประพันธ์ ต่อจากนั้นได้นำทฤษฎีเดียวกันนี้เป็นแนวทางในการศึกษาต้นฉบับและบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ในบทที่ 5 หัวข้อ 5.1.2. และ 5.2.2. ซึ่งอธิบายถึงองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์แปล

นอกจากนี้ในบทที่ 4 ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีการแปลของวิทยาลัย วิวัฒน์สรมาศึกษาเปรียบเทียบต้นฉบับและบทแปลแนวคิดแปลของอาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โทมส์ซึ่งมีการเผยแพร่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ในด้านองค์ประกอบทางการประพันธ์ เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าบทแปลดังกล่าวใช้ผลการประพันธ์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์เป็นต้นเค้า

2.2. ทฤษฎีการประเมินงานแปลของไรส์¹

สำหรับไรส์ การแปล หมายถึง การผลิตตัวบทในภาษาปลายทาง โดยพยายามให้ตัวบทในภาษาปลายทางนั้นสมนัยกับตัวบทในภาษาต้นทาง ทั้งในด้านประเภทของตัวบท องค์ประกอบทางภาษา และตัวกำหนดที่นอกเหนือจากภาษา โดยไรส์ให้ความเห็นว่าตัวบทในภาษาปลายทางที่มีจุดมุ่งหมายและกลุ่มผู้อ่านที่ต่างไปจากจุดมุ่งหมายและกลุ่มผู้อ่านเดิมของต้นฉบับจะไม่ถือว่าเป็นการแปล ควรเรียกงานประเภทนี้ว่า การดัดแปลง การถอดความ บทคัดย่อ หรือการสรุป (Reiss, 2000: 90)

ไรส์เห็นว่าที่ผ่านมามีการประเมินงานแปลมีความเป็นอัตวิสัย คำวิจารณ์มีลักษณะคลุมเครือ เช่น “แปลได้สะอาดสวย” หรือ “แปลได้ดีเหมือนอ่านต้นฉบับ” (Reiss, 2000: 2) และผู้วิจารณ์

¹ ผู้วิจัยสรุปและเรียบเรียงจาก Reiss, Katharina. **Translation Criticism – The Potentials and Limitations** *Categories and Criteria for Translation Quality Assessment*. Translated by Erroll F. Rhodes. Manchester: St. Jerome Publishing, 2000.

ไม่ได้ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจนว่าบทแปลที่ผู้วิจารณ์เห็นว่าไม่ดีนั้นมีข้อผิดพลาดตรงที่ใด และควรแก้ไขอย่างไร ดังนั้น ไรส์จึงได้นำเสนอหลักการประเมินงานแปลที่เป็นทฤษฎีมากขึ้น โดยแบ่งการประเมินงานแปลเป็น 3 มิติ คือ มิติทางวรรณกรรม (Literary category) (Reiss, 2000: 47) โดยไรส์หมายถึง การแบ่งประเภทตัวบท (text typology) (Reiss, 2000: 24) มิติทางภาษา (Linguistic category) (Reiss, 2000: 65) หรือ องค์ประกอบทางภาษา (The linguistic components) (Reiss, 2000: 48) และมิติทางวัจนปฏิบัติ (Pragmatic category) (Reiss, 2000: 86) หรือ ปัจจัยภายนอกภาษา (Extra-linguistic determinants) (Reiss, 2000: 66)

2.2.1. การแบ่งประเภทตัวบท (A text typology for translators) (Reiss, 2000: 24)

ไรส์ให้ความเห็นว่าการจะแปลอะไร ผู้แปลต้องเข้าใจก่อนว่า ตัวบท (text) ที่จะแปลเป็นประเภทใด และในการวิจารณ์บทแปล ผู้วิจารณ์ก็ควรเข้าใจก่อนว่าตัวบทต้นทาง (source text) เป็นตัวบทประเภทใด เพื่อจะได้ใช้เกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสม

ไรส์แบ่งตัวบทเป็น 4 ประเภท (types) คือ ตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา มีลักษณะเด่นที่การบรรยายความ (depictive function) ตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ มีลักษณะเด่นที่การแสดงออกอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด (expressive function) ตัวบทประเภทเน้นการโน้มน้าวใจ มีลักษณะเด่นที่การชักจูงให้ผู้รับสารกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (persuasive function) ตัวอย่างเช่น บทโฆษณา เน้นการเชิญชวน และตัวบทสื่อสารทางโสตทัศนฯ หมายถึงตัวบทซึ่งอาศัยสื่อที่ไม่ใช่ตัวอักษร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การแสดง เป็นต้น

ไรส์เสนอตารางที่มองความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของภาษา มิติทางภาษา และประเภทตัวบท ดังนี้ (Reiss, 2000: 26)

language function	representation	expression	persuasion
language dimension	logic	aesthetics	dialogue
text type	content-focused (informative)	form-focused (expressive)	appeal-focused (operative)

การที่ไรส์แบ่งตัวบทเป็นประเภทนั้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานแปล ว่าจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบใดเป็นอันดับต้นๆ และถ่ายทอดความ โดยเก็บรักษาองค์ประกอบนั้นในตัวบทเป้าหมาย (target text)

อย่างไรก็ตามแม้รหัสแบ่งตัวบทเป็น 4 ประเภท แต่ในทางปฏิบัติแล้วเนื้อหากับรูปแบบไม่สามารถแยกกันออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะรูปแบบช่วยในการสื่อสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและแม่นยำถูกต้อง ตัวบททั้ง 4 ประเภทมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1.1. ตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา (The content-focused text) (Reiss, 2000: 27)

สำหรับตัวบทแปลประเภทเนื้อหา สิ่งผู้แปลและผู้ประเมินควรคำนึงถึงเวลาแปลและประเมิน ได้แก่

ก. มีการถ่ายทอดข้อมูล เนื้อหาครบหรือไม่

ข. เน้นการเรียบเรียงเป็นร้อยแก้วเรียบง่ายในภาษาปลายทาง (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 119)

งานเขียนที่อยู่ในประเภทนี้ เช่น การแถลงข่าว การรายงานข่าว เอกสารทางราชการ เรียงความ ผลงานทางวิชาการ งานประพันธ์ที่ไม่ใช่บันเทิงคดี เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่ารหัสจัดนวนิยายขายดี (“cheap novels”) อยู่ในกลุ่มตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา แม้จะถือว่าเป็นวรรณกรรม (“literary” type) ก็ตาม เพราะจุดเด่นของนวนิยายขายดีอยู่ที่เนื้อเรื่องไม่ใช่คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ (esthetic qualities)

2.2.1.2. ตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ (The form-focused text) (Reiss, 2000: 31)

ในที่นี้ รูปแบบ หมายถึงวิธีที่ผู้เขียนแสดงออก รูปแบบคือช่องทางที่ผู้เขียนนำเสนอข้อมูลอย่างมีศิลปะ ตัวบทประเภทเน้นรูปแบบมีหน้าที่ในการแสดงออก (expressive) เป็นหน้าที่หลัก และควรได้รับการถ่ายทอดโดยใช้รูปแบบในภาษาปลายทางที่เทียบเคียงกัน ได้กับรูปแบบในตัวบทต้นทาง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกที่ใกล้เคียงกับที่อ่านตัวบทต้นทาง แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้แปลต้องนำรูปแบบในตัวบทต้นทางมาถ่ายทอดลงในตัวบทแปล หากเป็นการใช้รูปแบบในตัวบทต้นทางมาสร้างแรงบันดาลใจในการเลือกรูปแบบในตัวบทแปล

งานเขียนที่อยู่ในประเภทนี้ เช่น

ก. วรรณกรรมร้อยแก้ว (literary prose) ตัวอย่างเช่น ความเรียง (essays) ชีวิตประวัติ (biographies)

ข. ร้อยแก้วที่เกิดจากจินตนาการ (imaginative prose) ตัวอย่างเช่น เรื่องเล่า (anecdotes) เรื่องสั้น (short stories) นวนิยายขนาดสั้น (novellas) นิยายวีรคติ (romances)
 ค. กวีนิพนธ์ ที่เป็นวรรณกรรมคำสอน (didactic) ลำนำนิทาน (balladry) บทกวีสื่ออารมณ์ (sentimental)

ในการแปลตัวบทประเภทนี้ ผู้แปลควรคำนึงถึงผู้แต่งตัวบทโดยการเข้าถึงจิตใจของผู้แต่ง (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 119) มุ่งรักษาองค์ประกอบทางภาษาในตัวบทต้นทางเป็นหลัก เช่น ถ้าในตัวบทต้นทางผู้เขียนใช้ภาษาที่ฉีกแนวออกไปจากปกติ ผู้แปลก็ต้องใช้ภาษาในตัวบทแปลที่ต่างจากปกติด้วยเช่นกัน และในการแปลสำนวน (idioms) สุภาษิต (proverbs) อุปลักษณ์ (metaphors) ควรแปลตรงตัว โดยใช้สำนวนในภาษาปลายทางก็ต่อเมื่อบทแปลที่แปลตามตัวบทต้นทางฟังดูขัดหูมากหรือไม่เข้าใจเลย

2.2.1.3. ตัวบทประเภทเน้นการโน้มน้าวใจ (The appeal-focused text) (Reiss, 2000: 38)

ตัวบทประเภทนี้มักนำเสนอข้อมูลเพื่อผลอื่นที่นอกเหนือจากผลทางภาษา (non-linguistic result) และเน้นหน้าที่เชิงวาทศิลป์ (rhetorical function) โดยต้องการให้ผู้ฟัง/ผู้อ่าน มีปฏิกิริยาบางอย่างที่ผู้พูด/ผู้เขียนมุ่งหวัง

ตัวบทที่จัดอยู่ในประเภทนี้ เช่น โฆษณาสินค้าและบริการ (publicity) การโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) การเสียดสี (satire) บทเทศน์ บางส่วนในพระคัมภีร์เก่า (Old Testament) และพระคัมภีร์ใหม่ (New Testament)

วิธีแปลตัวบทประเภทเน้นการโน้มน้าวใจ ผู้แปลควรรักษาข้อเรียกร้อง (appeal) ที่อยู่ในตัวบทนั้น อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อรักษาข้อเรียกร้อง ถึงแม้ว่าความหมายตามตัว (literal meaning) จะบิดเบือนไป เนื่องจากผู้แปลต้องคำนึงถึงสภาพภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง ความคิดและความรู้สึกของผู้รับสารในภาษาปลายทางด้วย (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 119)

ผู้ประเมินงานแปลตัวบทประเภทนี้ควรพิจารณาว่าบทแปลก่อให้เกิดผลต่อผู้อ่าน เช่นเดียวกับในที่เกิดขึ้นกับผู้อ่านตัวบทต้นทางหรือไม่ โดยการแปลที่มุ่งสร้างผลต่อผู้อ่านบทแปลให้ใกล้เคียงกับผลต่อผู้อ่านต้นฉบับนั้น แอนสท์ เมเรียน-เกนาสต์ (Ernst Merian-Genast) (1958) (อ้างถึงใน Reiss, 2000: 42) เรียกว่า “assimilating translation” ในขณะที่ยูจีน เอ. ไนดา (Eugene A. Nida) (1964) (อ้างถึงใน Reiss, 2000: 42) เรียกว่า “dynamic equivalents”

2.2.1.4. ตัวบทสื่อทางโสตทัศน (The audio-medial text) (Reiss, 2000: 43)

ตัวบทสื่อทางโสตทัศนสามารถจัดอยู่ในตัวบท 3 ประเภทข้างต้นได้ แต่มีข้อแตกต่างประการสำคัญคือ ผู้รับสารของตัวบทสื่อทางโสตทัศนไม่ได้รับสารโดยการอ่านตัวอักษร แต่รับสารโดยการฟังหรือการชม ตัวอย่างเช่น การรายงานข่าวทางวิทยุ การแสดงละคร เป็นต้น ดังนั้นผู้แปลตัวบทประเภทนี้จึงควรให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางน้ำเสียงซึ่งจะมีผลต่อผู้ฟัง

สรุปแล้วการแบ่งประเภทของตัวบทในลักษณะข้างต้นอาศัยกรอบการมองว่า ตัวบทเขียน (written text) เป็น “วรรณกรรม” (literature)¹ ดังนั้นการประเมินงานแปลมิติแรกจึงเป็นการมองตัวบทในลักษณะทางวรรณกรรม

การที่ไรต์แบ่งตัวบทเป็น 4 ประเภท เพราะไรต์ไม่เห็นด้วยกับการแบ่งตัวบทเป็นตัวบททางวรรณกรรม และตัวบทใช้งาน เนื่องจากการแบ่งตัวบทเป็นเพียงสองประเภทไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการพัฒนากลวิธีในการแปลที่แตกต่างกันออกไปได้ในทางปฏิบัติ ในปัจจุบัน ตัวบทที่มีการแปลนั้นมีหลากหลายมาก การแบ่งตัวบทจำเป็นต้องมีการแบ่งเป็นทั้งประเภทของตัวบท (type) และชนิดของตัวบท (kind) ซึ่งบ่งบอกลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่ผู้แปลต้องพิจารณาในการแปล เนื่องจากตัวบทชนิดเดียวกัน อาจจัดเป็นคนละประเภทก็ได้ ตัวอย่างเช่น จดหมายร้องขอ และจดหมายบันทึกการเดินทาง ถึงแม้เป็นตัวบทชนิดเดียวกัน คือ จดหมาย แต่จัดเป็นตัวบทคนละประเภทกัน จดหมายร้องขอจัดเป็นจดหมายที่ทำหน้าที่โน้มน้าวจิตใจผู้รับสาร จึงจัดเป็นตัวบทปฏิบัติการ แต่จดหมายบันทึกการเดินทางทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง ถ้ามีการสอดแทรกความรู้สึกหรืออารมณ์โดยการใช้วาทศิลป์ถือเป็นการทำหน้าที่ในการแสดงออก จึงจัดเป็นตัวบทต่างประเภทกัน (ไรต์, 1983: 20-23 /1995: 81) (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 119-120)

¹ พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 ให้คำจำกัดความของ “literature” ในความหมายแรกว่า “วรรณกรรม” วรรณกรรมมีความหมายกว้างๆ ว่า “งานหนังสือ” เป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นจากคำสันสกฤตว่า “วรรณ” หมายถึง ตัวหนังสือ (letter) เสียง (sound) และถ้อยคำ (word) “กรรม” หมายถึง ผลงาน ความหมายของวรรณกรรมจึงแปลตามตัวได้ว่างานหนังสือ ส่วนศิลปะในการประพันธ์งานหนังสือเรียกว่า วรรณศิลป์ ส่วนในความหมายที่สองคือ “วรรณคดี” ซึ่งหมายถึง “งานหนังสือ” เช่นเดียวกับวรรณกรรม แต่มักใช้กันอย่างมีนัยของการประเมินค่าว่า “แต่งดี” อยู่ด้วย วรรณคดีมีคำแปลตามศัพท์ว่า “เรื่องราว” (คดี) ที่สื่อด้วยหนังสือเสียง หรือถ้อยคำ (วรรณ)

นอกจากนั้นไรส์และแฟร์เมียร์ (1984: 180) ยังจัดแบ่งตัวบทชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการแปลเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ (อ้างถึงใน วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2545: 121-123)

1. ตัวบทที่ซับซ้อน หมายถึงงานแปลที่รวมตัวบทหลายชนิดไว้ด้วยกัน เช่น งานแปลที่เป็นวรรณกรรม อาจมีตัวบทชนิดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน จดหมายสมัครงานรวมอยู่ในวรรณกรรมเล่มเดียวกัน ทำให้ผู้แปลต้องแปลตัวบทหลายชนิดในงานแปลชิ้นเดียวกัน
2. ตัวบทเดี่ยว คือตัวบทต้นทางที่ประกอบด้วยตัวบทเพียงชนิดเดียว เช่น ใบประกาศนียบัตร คู่มือการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น
3. ตัวบทเชิงซ้อน เป็นตัวบทที่ต้องอาศัยตัวบทปฐมภูมิ ซึ่งเป็นที่มาหรือแหล่งกำเนิดของตัวบทเชิงซ้อน ตัวบทเชิงซ้อนอาจเป็นข้อบังคับในการทำงาน เนื้อเรื่องย่อ บทวิจารณ์หนังสือ บทล้อเลียน เป็นต้น ผู้แปลที่ต้องแปลตัวบทเชิงซ้อนควรมีตัวบทปฐมภูมียู่ด้วย เพื่ออาศัยในการสืบค้นตรวจสอบหรืออ้างอิง ตัวบทปฐมภูมิดังกล่าวก็ควรมีการแปลเป็นภาษาปลายทางด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อแปลบทวิจารณ์หนังสือ ผู้แปลควรอ่านตัวบทวรรณกรรมที่มีการวิจารณ์นั้นมาก่อน ถ้ามีการยกคำกล่าวอ้างในงานวิจารณ์ ผู้แปลสามารถยกคำกล่าวอ้างจากตัวบทปฐมภูมิที่มีการแปลแล้วนั้นได้

นอกจากแบ่งตัวบทเป็นชนิดแล้ว ไรส์และแฟร์เมียร์ (1984) ยังได้อธิบายถึงขอบประจําชนิดของตัวบทอีกด้วย ขอบถือเป็นพฤติกรรมทางด้านวัฒนธรรมและเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ขอบประจําชนิดของตัวบทจัดเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารทางภาษา แต่เป็นกฎกติกาที่ไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ได้เคร่งครัดอย่างหลักไวยากรณ์และเป็นที่ยึดหยุ่นได้ (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2545: 125-128)

2.2.2. องค์ประกอบทางภาษา (The linguistic components) (Reiss, 2000: 48)

การประเมินงานแปลในมิติแรก เป็นการพิจารณาลักษณะทางวรรณกรรมของตัวบท ในขณะที่การประเมินงานแปลในมิติที่สอง เป็นการพิจารณาบทแปลในด้านลักษณะทางภาษา (linguistic features) โดยแบ่งเป็น องค์ประกอบทางความหมาย องค์ประกอบทางคำศัพท์ องค์ประกอบทางไวยากรณ์ และองค์ประกอบทางวจนลีลา

2.2.2.1. องค์ประกอบทางความหมาย (The semantic elements) (Reiss, 2000: 53)

บทแปลที่ดีควรมีความสมมูลทางความหมาย (semantic equivalence) (Reiss, 2000: 53) ผู้แปลสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการบอกผู้อ่านในภาษาต้นทางมาสู่ผู้อ่านในภาษาปลายทางได้ ในการเลือกเฟ้นถ้อยคำในภาษาปลายทางผู้แปลควรให้ความสำคัญกับบริบททางภาษา (linguistic context) ของคำแต่ละคำ โดยบริบททางภาษาครอบคลุมทั้งข้อความในประโยคที่คำคำนั้นปรากฏอยู่ (microcontext) และ ข้อความในย่อหน้าหรือทั้งหมด (macrocontext) และ ผู้แปลควรพิจารณาบริบทเพื่อเลือกคำแปลที่ดีที่สุด ที่ผู้แปลต้องพิจารณาบริบททางภาษานั้น เพราะความหมายที่ต้องการสื่อไม่ปรากฏชัดเจนในตัวบท

2.2.2.2. องค์ประกอบทางคำศัพท์ (The lexical elements) (Reiss, 2000: 57)

มาตรฐานในการวัดความสมมูลในระดับคำ (lexical equivalence) คือ ความสมบูรณ์ (adequacy) (Reiss, 2000: 57) ผู้แปลและผู้ประเมินควรพิจารณาว่ามีการถ่ายทอดความหมายระดับคำได้ครบถ้วนหรือไม่ สังเกตว่าผู้แปลแสดงความรู้ในระดับคำประเภทต่างๆ หรือไม่ เช่น ศัพท์ทางเทคนิค สำนวน (special idioms) คำพ้องรูปพ้องเสียง (homonyms) การเล่นคำ ชื่อเฉพาะ เป็นต้น

2.2.2.3. องค์ประกอบทางไวยากรณ์ (The grammatical elements) (Reiss, 2000: 60)

มาตรฐานในการประเมินงานแปลในมิติขององค์ประกอบทางไวยากรณ์อยู่ที่ความถูกต้อง (correctness) (Reiss, 2000: 60) ความถูกต้องในที่นี้ไม่ใช่หมายถึงการใช้สำนวน (expressions) ในตัวบทแปลซึ่งเป็นสำนวนเดียวกันกับที่พบในตัวบทต้นทาง แต่เป็นการแปลที่ให้ความสำคัญกับความถูกต้องของไวยากรณ์ในภาษาปลายทางเป็นสำคัญ

ลักษณะทางไวยากรณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางวจนลีลา (The stylistic factor) (Reiss, 2000: 60) เช่น ภาษาที่เป็นทางการ ภาษาปกติทั่วไป
2. ปัจจัยทางสำนวน (The idiomatic factor) (Reiss, 2000: 61) เน้นที่การใช้ภาษา (language usages) โดยในแต่ละภาษา เนื้อความอย่างเดียวกันมักมีวิธีพูดต่างกัน

เมื่อแปลจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง ผู้แปลอาจต้องปรับเปลี่ยนการใช้เพื่อให้ได้ บทแปลที่ฟังดูไม่ขัดหู ถือเป็น การแปลเพื่อดึงเข้าสู่ภาษาปลายทาง (domestication) (Venuti, 1999: 65)

2.2.2.4. องค์ประกอบทางวจนลีลา (The stylistic elements) (Reiss, 2000: 63)

สิ่งที่สำคัญในการประเมินงานแปลในมิติของวจนลีลา (stylistics) อยู่ที่ปฏิภาค (correspondence) (Reiss, 2000: 63) หมายถึงผู้แปลรักษาลีลาภาษาแบบท้องถิ่น ภาษามาตรฐาน หรือภาษาเป็นทางการในต้นทางได้หรือไม่ ปฏิภาคสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินงานแปลตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ และตัวบทประเภทเน้นการโน้มน้าวใจ

อนึ่ง อีกประเด็นที่เป็นปัญหาในการแปลก็คือ ผู้แปลควรปรับปรุงต้นฉบับก่อนแปลหรือไม่ คำตอบขึ้นอยู่กับว่าตัวบทเป็นตัวบทประเภทใด ถ้าเป็นตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา ก็ควรจัด ข้อผิดพลาดต่างๆ ออกและชดเชยในทางอื่น แต่ถ้าแปลตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ ต้องระวังไม่ให้ แปลเกิน หมายถึงจุดไหนที่ข้อความคลุมเครือก็ให้คงข้อความคลุมเครือเอาไว้ ไม่ควรขยายความ เพิ่มเติม

สรุปแล้ว ก่อนประเมินงานแปลในมิติของวจนลีลา (stylistics) ควรเปรียบเทียบกับทบทแปลกับต้นทางในปัจจัยดังต่อไปนี้ (Reiss, 2000: 66)

1. เมื่อประเมินคุณค่าทางความหมาย ควรพิจารณาที่ความสมมูล (equivalence)
2. เมื่อประเมินคุณค่าทางคำศัพท์ ควรพิจารณาที่ความสมบูรณ์ (adequacy)
3. เมื่อประเมินคุณค่าทางไวยากรณ์ ควรพิจารณาที่ความถูกต้อง (correctness)
4. เมื่อประเมินคุณค่าทางวจนลีลา ควรพิจารณาที่ปฏิภาค (correspondence)

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทั้ง 4 นี้ไม่ได้อยู่เป็นเอกเทศ ต้องสัมพันธ์กับประเภทของตัวบท (text type) ด้วย เช่น ตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา องค์ประกอบด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ สำคัญกว่า องค์ประกอบด้านอื่น ส่วนในตัวบทประเภทเน้นรูปแบบและตัวบทประเภทเน้นการโน้มน้าวใจ องค์ประกอบด้านเสียง วากยสัมพันธ์ และคำศัพท์ สำคัญกว่าองค์ประกอบด้านอื่น

2.2.3. ปัจจัยภายนอกภาษา (Extra-linguistic Determinants) (Reiss, 2000: 66)

ในการแปล นอกเหนือจากลักษณะทางวรรณกรรมและลักษณะทางภาษาแล้ว ยังมีลักษณะ ทางด้านวจนปฏิบัติ โดยผู้แปลและผู้ประเมินงานแปลควรพิจารณาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อรูปแบบ ภาษา ในที่นี้ปัจจัยภายนอกหมายถึง สถานการณ์

สำหรับไรส์แล้ว ประโยค คือบริบทย่อย (microcontext) ตัวบท คือบริบทใหญ่ (macrocontext) และ สถานการณ์ คือ ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อรูปแบบภาษา ที่เรียกว่า บริบทสถานการณ์ (situational context) หรือ บริบททางวัฒนธรรม (cultural context of the source language)

ไรส์แบ่งบริบทสถานการณ์เป็น 7 ข้อย่อย ได้แก่

2.2.3.1. สถานการณ์ในท้องเรื่อง (The immediate situation) (Reiss, 2000: 68)

สถานการณ์ในท้องเรื่องมีผลต่อคำศัพท์ ไวยากรณ์ และวจนลีลาของบทแปล เช่น ในการแปลคำอุทานไม่ควรแปลตรงตัว ควรพิจารณาว่าคำอุทานในภาษาต้นทางใช้ในสถานการณ์ใด และเทียบเคียงกับคำอุทานในภาษาปลายทางที่ใช้ในสถานการณ์ซึ่งคล้ายคลึงกัน

2.2.3.2. เนื้อเรื่อง (The subject matter) (Reiss, 2000: 70)

ผู้แปลควรหาคำและสำนวนในภาษาปลายทางให้เหมาะสมกับเนื้อหาของเรื่องที่จะแปล โดยเฉพาะตัวบทที่เป็นเรื่องทางเทคนิค ควรใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ ไม่เช่นนั้นบทแปลจะฟังดูไม่เหมือนเรื่องทางเทคนิค

2.2.3.3. เวลา (The time factor) (Reiss, 2000: 71)

ผู้แปลควรศึกษาว่าเรื่องที่แปลเกิดขึ้นเมื่อไหร่ ควรใช้ภาษาปลายทางให้สอดคล้องกับช่วงเวลา เลือกรูปคำ คำและโครงสร้างประโยคที่เทียบเคียงกันได้ โดยเฉพาะการแปลด้วยบทประเภทรูปแบบและตัวบทประเภทรูปแบบการโน้มน้าวใจ

แต่ถ้ามองในอีกแง่หนึ่ง งานประพันธ์ชิ้นหนึ่งนั้น ภาษาต้นทางไม่เปลี่ยน แต่เมื่อผู้แปลแต่ละคนแปลต่างเวลากัน ภาษาปลายทางในบทแปลก็จะเปลี่ยนไปตามเวลาที่แปลด้วย นอกจากนี้ จูเลียส เวิร์ล (Julius Wirl) (1958: 74 อ้างถึงใน Reiss, 2000: 72) ยังให้ข้อคิดว่า เมื่อการศึกษางานวรรณกรรมมีมุมมองที่เปลี่ยนไปก็จะมีผลต่องานแปลด้วย เห็นได้ชัดจากการแปลงานชิ้นเดียวในหลายๆ ยุค เราเห็นการเปลี่ยนแปลงเพราะผู้แปลตีความวรรณกรรมในมุมมองที่ต่างกัน และถ้าผู้แปลมีจุดประสงค์พิเศษที่ต่างจากจุดประสงค์เดิมในต้นฉบับ เงื่อนไขเวลาอาจด้อยความสำคัญลงไป (Reiss, 2000: 73)

2.2.3.4. สถานที่ (The place factor) (Reiss, 2000: 74)

ตัวบทต้นทางแต่ละชิ้นมักมีข้อมูลและลักษณะพิเศษของประเทศและวัฒนธรรมในภาษาค้นทาง สถานที่ตามท้องเรื่องของตัวบทต้นทาง ดังนั้นถ้าสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมต้นทางและวัฒนธรรมปลายทางไม่ได้มีร่วมกัน ก็จะเป็นปัญหาในการแปลมาก แต่ในปัจจุบันการสื่อสาร การท่องเที่ยวทำให้ผู้แปลสามารถรับรู้เข้าใจวัฒนธรรมต้นทางที่ต่างจากวัฒนธรรมปลายทาง

ไรส์แนะนำทางออกสำหรับการถ่ายทอดลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้ (Reiss, 2000: 76)

1. การใช้คำยืม (loan words)
2. การยืมแบบแปล (calques or loan formations) ถือเป็นการสร้างคำใหม่ในภาษาปลายทาง
3. การใช้คำภาษาต่างประเทศและทำเชิงอรรถ (using the foreign expression and adding an explanatory footnote)
4. การแปลแบบอธิบายความ (an explanatory translation)

การเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งข้างต้น ควรคำนึงถึงประเภทและชนิดของตัวบทด้วยว่าแบบใดเหมาะกับตัวบทประเภทใด เช่น

- ก. ในการแปลตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา การใช้เชิงอรรถอาจเหมาะสม
- ข. ในการแปลตัวบทประเภทเน้นการโน้มน้าวใจ และตัวบททางเทคนิค (technical texts) การใช้คำยืม หรือคำที่สร้างใหม่ อาจเหมาะสม เพราะผู้อ่านมักเป็นคนที่สนใจและมีความรู้เรื่องที่อ่านมาบ้างแล้ว
- ค. ในการแปลตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ การแปลแบบอธิบายความ คงเหมาะกว่า แต่ควรพยายามให้คำอธิบายสั้นและกระชับมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มิเช่นนั้นจะทำให้เสียอรรถรสไป

2.2.3.5. ผู้ฟัง/ผู้อ่าน (The audience factor) (Reiss, 2000: 78)

ผู้อ่านและและผู้แปลสามารถทราบได้ว่าผู้ฟัง/ผู้อ่านต้นฉบับเป็นใคร โดยดูจากสำนวน การอ้างถ้อยคำ การอ้างถึง อุปสรรคที่ปรากฏในตัวบทต้นทาง ในการถ่ายทอดอนุภาคเหล่านี้ ผู้แปลควรหาอนุภาคใกล้เคียงในวัฒนธรรมปลายทางมากกว่าแปลมาตรงๆ เพราะผู้อ่านบทแปลจะได้ผลใกล้เคียงกับผลที่ผู้เขียนต้นฉบับตั้งใจมากกว่า แต่การถ่ายทอดอนุภาคเหล่านี้ในรูปแบบใดก็ขึ้นอยู่กับประเภทของตัวบทด้วย เช่น

- ก. ถ้าเป็นตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา ควรแปลแบบตีความ
- ข. ถ้าเป็นตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ ควรหาสำนวนเทียบเคียงในภาษาปลายทาง
- ค. ถ้าเป็นตัวบทประเภทเน้นการ โน้มน้าวใจ ควรหาสำนวนที่สอดคล้องกับยุคสมัย

เมื่อผู้แปลไม่อาจหาคำแปลที่เหมาะสมกับภาษาต้นทางได้ ก็มีอีกแนวทางหนึ่งคือ การแปลชดเชยในจุดอื่น (“transposed equivalents”) (Reiss, 2000: 79)

2.2.3.6. ผู้พูด (The speaker factor) (Reiss, 2000: 82)

ปัจจัยเกี่ยวกับผู้พูดปรากฏในระดับคำ ไวยากรณ์และวจนลีลา ส่วนผู้แปลจะเก็บรักษาลักษณะที่บ่งบอกผู้พูดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภทของตัวบท เช่น

- ก. ในตัวบทประเภทเน้นเนื้อหา วากยสัมพันธ์และวจนลีลามากขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องที่แปล (subject matter) มากกว่าผู้เขียน ยกเว้นในบทวิจารณ์ บทความ
- ข. ในตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ วจนลีลาของผู้พูดได้รับอิทธิพลจากภูมิหลังทางการศึกษา สังคม ยุคสมัย
- ค. ในตัวบทประเภทเน้นการ โน้มน้าวใจ ปัจจัยนอกเหนือจากตัวภาษา มีส่วนกำหนดคำศัพท์ วากยสัมพันธ์ และวจนลีลาของผู้เขียน เพราะผู้เขียนเขียนด้วยวัตถุประสงค์บางอย่าง
- ง. ในตัวบทประเภทสื่อทางโสตทัศน บทแปลควรเป็นภาษาพูดที่ใช้ในภาษาปลายทาง และสื่อให้เห็นถึง ภาษาถิ่น (dialect) ศัพท์เฉพาะกลุ่มอาชีพและความเชื่อทางศาสนาของผู้พูด

2.2.3.7. การชี้บ่งทางอารมณ์ (affective implications) (Reiss, 2000: 83)

อารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดสามารถแสดงออกมาในระดับคำ วจนลีลา ไวยากรณ์ของภาษาต้นทาง ไรส์เห็นว่าอารมณ์ต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการถ่ายทอดออกมาในภาษาปลายทาง โดยเฉพาะในตัวบทประเภทเน้นการ โน้มน้าวใจ

ส่วนการแปลคำสบล ผู้แปลควรพิจารณาว่าในสถานการณ์ของตัวบทต้นทางเป็นอย่างไรถึงใช้คำสบลนี้ และถ้าในสถานการณ์เดียวกันในภาษาปลายทางจะใช้คำสบลอะไร การใช้ชื่อสัตว์มาเป็นคำสบลในแต่ละภาษา/วัฒนธรรมไม่เหมือนกัน ในภาษาต้นทางอาจใช้สัตว์ชนิดหนึ่งเป็นคำสบล ในภาษาปลายทางอาจใช้สัตว์อีกชนิดหนึ่ง

ถึงแม้ว่าไรส์จะนำเสนอวิธีการแปลและประเมินงานแปลในลักษณะที่เป็นกวีวิสัยมากที่สุด แต่ในการประเมินงานแปลก็ยังมีข้อจำกัดอยู่ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ข้อใหญ่คือ (Reiss, 2000: 89) ข้อจำกัดเชิงกวีวิสัยในการประเมินงานแปล (Objective limits of translation criticism)

และข้อจำกัดเชิงอัตวิสัยในการประเมินงานแปล (Subjective limits of translation criticism)

ในด้านข้อจำกัดเชิงทวิสัยในการประเมินงานแปล ไรส์เห็นว่าถ้ารูปแบบการแปลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งผิดแปลกไปจากบรรทัดฐาน (norms) การใช้การประเมิน 3 ประเภทข้างต้นอาจไม่พอเพียงควรมีมุมมองอื่นมาเสริม ได้แก่

1. การประเมินในแง่หน้าที่ (functional category) (Reiss, 2000: 89) ถ้าการผลิตงานแปลมีจุดประสงค์ต่างไปจากจุดประสงค์ในการผลิตตัวบทต้นทาง ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าบทแปลนั้นทำหน้าที่ตามจุดประสงค์ใหม่ได้สมบูรณ์หรือไม่ โดยตัวอย่างงานแปลที่มีหน้าที่เฉพาะ ได้แก่ การแปลแบบสรุป (Resumés and summaries) (Reiss, 2000: 93) การแปลแบบคร่าว (Rough translations) (Reiss, 2000: 94) การแปลเพื่อใช้เป็นแบบเรียน (School and study editions) (Reiss, 2000: 95) การแปลคัมภีร์ไบเบิล (Bible translations) (Reiss, 2000: 95) การแปรบทวรรณกรรม (Transformation in literary works) (Reiss, 2000: 98) การแปลแบบคู่ขนาน (Interlinear versions) (Reiss, 2000: 99) การแปลเชิงวิชาการ (Scholarly translations) (Reiss, 2000: 100)

2. การประเมินในแง่กลุ่มผู้รับสาร (Specially targeted reader groups) (Reiss, 2000: 101) ถ้าผู้อ่านและกลุ่มเป้าหมายของตัวบทแปลต่างจากกลุ่มเป้าหมายในต้นฉบับ ผู้ประเมินก็ควรพิจารณาว่าบทแปลนั้นทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้อ่านในภาษาปลายทางหรือไม่

ตัวอย่างกลุ่มผู้อ่านงานแปลที่มีหน้าที่เฉพาะ ได้แก่ งานแปลสำหรับเด็กและเยาวชน (Editions for children and youth) (Reiss, 2000: 103) วรรณกรรมแปลฉบับง่าย (Popularizations of specialized literature) (Reiss, 2000: 103) งานแปลที่ผ่านการตรวจพิจารณา (Moral, religious, ideological and commercial censorship) (Reiss, 2000: 104)

การแปลเพื่อผู้อ่าน 3 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น ไรส์ถือเป็นการบิดเบือนต้นฉบับ และผู้แปลควรชี้แจงประกอบด้วยว่าผู้แปลได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตัวบทต้นทาง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อ่านหรือผู้วิจารณ์เข้าใจผิดว่าผู้แปลแปลได้ไม่ดี และเมื่อผู้ประเมินงานแปลทราบว่าการเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายในตัวบทแปล จึงควรตั้งคำถามว่าอะไรเป็นแรงจูงใจให้ผู้แปลเปลี่ยนหน้าที่ของงานแปล

ในด้านข้อจำกัดเชิงอัตวิสัยในการประเมินงานแปล การประเมินงานแปลในอีกแง่หนึ่งเป็นการประเมินที่ผู้ประเมินใช้ปัจจัยที่อยู่ในตัวผู้แปลเอง ซึ่งมีส่วนสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของผลงานแปล ได้แก่ ความสามารถในการตีความของผู้แปล และบุคลิกส่วนตัวของผู้แปล

จากการพิจารณาข้อจำกัดในการประเมินงานแปลที่สืบเนื่องมาจากตัวผู้แปล เนื่องจากการแปลเป็นกระบวนการตีความและผู้แปลเป็นปัจเจก งานแปลจึงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย ทำให้เกิดปัญหาในการประเมินได้

ไรส์สรุปในตอนท้ายว่าในการประเมินการแปล ผู้ประเมินควรยึดหลักสำคัญ 4 ประการ คือ (Reiss, 2000: 114)

1. ถ้าผู้ผลิตงานแปลต้องการงานแปลที่ใกล้เคียงกับตัวบทต้นทาง (text-oriented translation) การประเมินงานแปลที่เหมาะสม ควรพิจารณาเปรียบเทียบกับตัวบทต้นทางในแง่ของประเภทตัวบท องค์ประกอบทางด้านภาษา และปัจจัยที่นอกเหนือจากภาษาซึ่งส่งผลต่อตัวบท
2. ถ้าผู้ผลิตงานแปลต้องการงานแปลที่มีจุดประสงค์และกลุ่มผู้อ่านเฉพาะ (goal-oriented translation) การประเมินงานแปลที่เหมาะสม ควรพิจารณาว่างานแปลนั้นบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และตอบสนองความต้องการของผู้อ่านหรือไม่
3. เนื่องจากงานแปลที่ใกล้เคียงกับตัวบทต้นทาง และงานแปลที่มีจุดประสงค์และกลุ่มผู้อ่านเฉพาะ ได้รับผลกระทบจากปัจจัยในตัวของผู้แปล (subjective influences) ดังนั้นในการประเมินงานแปลจึงควรมีการพิจารณาข้อจำกัดของผู้ทำงานแปล
4. การประเมินงานแปลจะมีลักษณะเป็นกาววิสัยก็ต่อเมื่อผู้ประเมินงานแปลนำเงื่อนไขและข้อจำกัดของผู้แปลมาพิจารณาด้วย

สำหรับทฤษฎีการแปลของไรส์จัดเป็นทฤษฎีสำหรับประเมินงานแปล แต่เนื่องจากในการศึกษาบทแปลอาชญนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ ผู้วิจัยมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินงานแปล จึงไม่อาจนำทฤษฎีการแปลของไรส์มาใช้ศึกษาบทแปลโดยตรงได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีการแปลของไรส์มีประโยชน์สามารถนำมาปรับใช้ได้ โดยในที่นี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาตั้งเป็นกรอบในการศึกษาบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้งหมด เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงของบทแปลทั้ง 5 จำนวนได้ โดยจะแบ่งการศึกษาในส่วนนี้เป็น 2 ขั้นตอน ในขั้นแรกผู้วิจัยจะวิเคราะห์ประเภทตัวบท องค์ประกอบทางด้านภาษา และปัจจัยนอกภาษาของต้นฉบับภาษาอังกฤษ ต่อมาจึงนำต้นฉบับมาเปรียบเทียบกับบทแปลทั้ง 5 จำนวน เพื่อชี้ให้เห็นว่าบทแปลนั้นเป็นงานแปลที่ใกล้เคียงกับตัวบทต้นทางหรือไม่ ในขั้นที่สองผู้วิจัยจะวิเคราะห์บทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” แต่ละสำนวนว่ามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รูปแบบหรือเนื้อหาบางส่วนในตัวบทต้นทางหรือไม่ และบทแปลแต่ละสำนวนมีจุดประสงค์และกลุ่มผู้อ่านเฉพาะหรือไม่ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาว่าบทแปลแต่ละสำนวนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และตอบสนองความต้องการของผู้อ่านมากน้อยเพียงใด

2.3 ทฤษฎีสโคปอส (Skopostheorie) (ไรส์/เพร์เมียร์ 1984) ¹

คำว่า Skopos มาจากภาษากรีกว่า skopos หมายถึง จุดประสงค์ เป้าหมาย หรือเจตนา ความหมายที่ใช้ในทฤษฎีนี้คือ จุดมุ่งหมาย จุดหมายปลายทางหรือหน้าที่ (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 11)

ทฤษฎีสโคปอสยึดหลักแนวความคิดที่ว่า “การกระทำทุกอย่างจะต้องมีจุดมุ่งหมาย หรือ จุดหมาย การกระทำแต่ละครั้งก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่มีอยู่” (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 11) การแปลจึงจัดเป็นการกระทำอย่างหนึ่งเพื่อจุดมุ่งหมายบางประการเช่นกัน

ไรส์และเพร์เมียร์ได้เสนอหลักสำคัญของทฤษฎีว่าด้วยการแปลคือ (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 11)

1. การแปลจะต้องยึดหน้าที่ของงานแปลเป็นหลัก
2. งานแปลเป็นการนำเสนอข้อมูลหนึ่งให้แก่วัฒนธรรมปลายทางในรูปแบบของภาษา ปลายทาง ข้อมูลที่นำเสนอเป็นข้อมูลหนึ่งที่มาจากวัฒนธรรมต้นทางและเขียนเป็นภาษาต้นทาง
3. งานแปลเป็นการลอกเลียนข้อมูลที่นำเสนอในภาษาต้นทาง
4. งานแปลจะต้องอ่านเข้าใจในตัวเอง
5. งานแปลจะต้องสอดคล้องกับตัวบทต้นฉบับ
6. หลักต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญลดหลั่นกันไปตามที่เรียงไว้

เมื่อไรส์และเพร์เมียร์ให้ยึดหลักหน้าที่ของงานแปลมาก่อน ผู้กระทำจึงต้องทราบ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของตนเสียก่อนลงมือแปล ต่อจากนั้นจึงกำหนดว่าจะแปลอย่างไร โดย ข้อปฏิบัติในการแปลมีขั้นตอนต่อไปนี้ (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 12)

1. ประเมินว่าใครเป็นผู้รับสารปลายทาง
2. ตัดสินใจว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวบทต้นฉบับในช่วงก่อน ระหว่าง หรือหลังการแปลหรือไม่
3. ถ่ายทอดตัวบทต้นฉบับเป็นภาษาปลายทางโดยประเมินตามความคาดหวังของผู้รับสาร

¹ ผู้วิจัยสรุปและเรียบเรียงความจากบางส่วนของ วรรณฯ แสงอร่ามเรือง. **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อปฏิบัติในการแปลในทฤษฎีสโคพอสนี้สอดคล้องกับความเห็นของไรส์ในค.ศ. 1984 (เพิ่มเติมแก้ไขในค.ศ. 1995) (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 21) โดยไรส์เห็นว่าการตัดสินใจแปล ผู้แปลต้องใช้ความสามารถในการแปลของตนเองและอาจยึดความประสงค์ของผู้ว่าจ้างงานด้วย การตัดสินใจของผู้แปลมีขั้นตอนดังนี้

1. ตัดสินใจว่างานที่แปลนั้นมีหน้าที่อะไร ควรจะคงหน้าที่เดิมของตัวบทต้นฉบับหรือกำหนดหน้าที่ใหม่ให้แก่งานแปลนั้นเพื่อให้การสื่อสารบรรลุเป้าหมาย
2. ตัดสินใจเลือกวิธีการแปลที่เหมาะสม เช่น การแปลคำต่อคำ การแปลตรงตัว การแปลแบบสื่อสาร การแปลเชิงวิชาการ การแปลแบบดัดแปลงตัวบท หรือการนำหลายวิธีมาผสมผสานกัน
3. ตัดสินใจในรายละเอียดว่าจะเรียบเรียงเนื้อความและถ้อยคำอย่างไร เช่น ขยายความตอนไหน ดัดแปลงตรงไหน เดิมส่วนไหน เป็นต้น โดยต้องพิจารณาหน้าที่โดยรวมของตัวบททั้งหมด

การแปลในความหมายของไรส์และแฟร์เมียร์นั้นไม่ใช่เพียงการสื่อสารสองตอนหรือสองชั้น โดยมีผู้แปลเป็นผู้แปลรหัสอย่างที่มีมักจะเข้าใจกัน แต่การแปลเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ตัวบทเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงในวัฒนธรรมหนึ่ง ดังนั้นการแปลทุกครั้งจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปในตัวด้วยทุกครั้ง ผู้แปลจึงต้องพิจารณาองค์ประกอบ 5 ประการในการแปล คือ (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 13)

- ก. ตัวบทต้นฉบับ ซึ่งประกอบด้วย 1) ภาษาและ 2) เนื้อหาของตัวบทต้นฉบับ
- ข. สถานการณ์ (3)
- ค. งานแปล ซึ่งประกอบด้วย 4) ภาษาและ 5) เนื้อหาของงานแปล

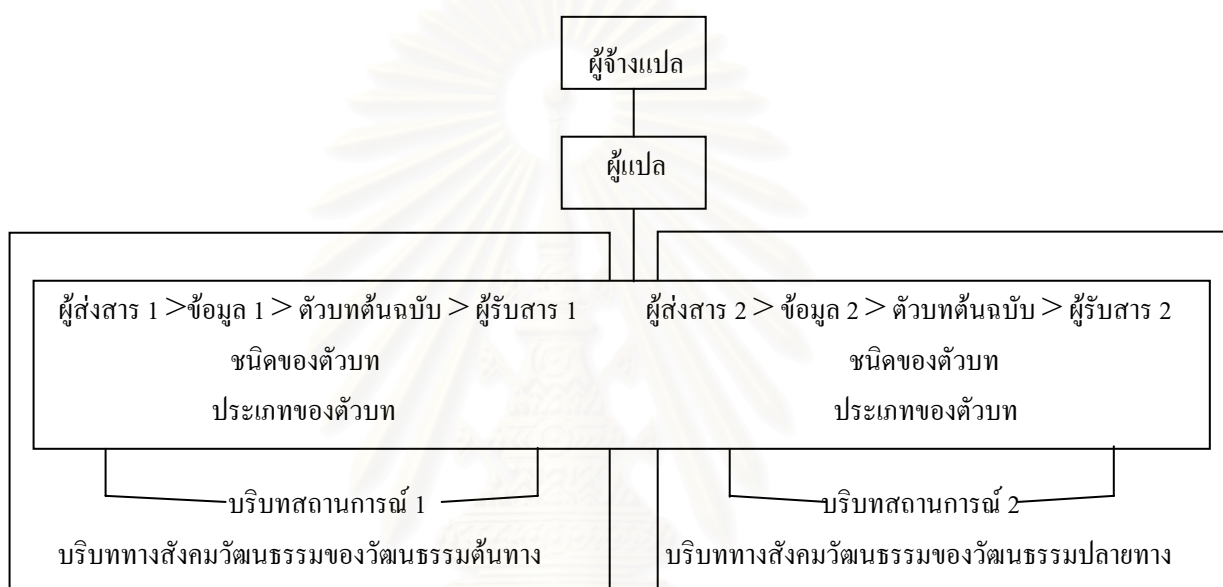
โดยองค์ประกอบเหล่านี้สามารถแสดงเป็นแผนผังได้ดังนี้ (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 13)

จากแผนผังข้างต้นสังเกตได้ว่า ไรส์และเฟร์เมียร์ให้ความสำคัญกับ “สถานการณ์” ในการแปลเป็นอย่างมาก เพราะสถานการณ์เป็นเงื่อนไขประการสำคัญในการทำงานของผู้แปล โดยในที่นี้ สถานการณ์หมายถึงบริบททางวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับและงานแปล ผู้แปลควรระลึกอยู่เสมอว่าผู้รับสารของตัวบททั้งสองอยู่ต่างวัฒนธรรม ต่างภาษา และอาจต่างเวลากัน ดังนั้นสถานการณ์ในการสื่อสารตัวบทต้นฉบับย่อมแตกต่างจากสถานการณ์ในการสื่อสารบทแปล

ต่อมาในปีค.ศ. 1984/1995 ไรส์ได้นำเสนอแผนภูมิองค์ประกอบของการแปล ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากแผนผังเดิมดังนี้ (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2545: 20)

ตามแผนภูมินี้ผู้แปลอยู่ตรงกลางเป็นตัวเชื่อมระหว่างกลาง กล่าวคือ ผู้แปลเป็นผู้รับสารตัวบทต้นฉบับ (ผู้รับสาร 1) และเป็นผู้ส่งสารงานแปล (ผู้ส่งสาร 2) โดยผู้รับสารตัวบทต้นฉบับ (ผู้รับสาร 1) อยู่ในบริบทสถานการณ์ที่แตกต่างจากผู้รับสารฉบับแปล (ผู้รับสาร 2) เพราะงานแปลถูกนำมาใช้ในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างจากสังคมและวัฒนธรรมต้นทาง

นอกจากนี้แผนภูมียังได้แสดงให้เห็นว่าก่อนที่ผู้แปลจะเริ่มงานของตนได้ต้องมีผู้จ้างงานก่อน โดยผู้จ้างงานหรือ “ผู้จ้างแปล” นี้เป็นผู้มอบหมายงาน (commission) สำหรับงานที่มอบหมายนี้ประกอบด้วย (Vermeer, 2000: 229)

1. จุดมุ่งหมายในการทำงาน หมายถึงผู้จ้างแปลจะนำงานแปลไปทำอะไร
2. เงื่อนไขในการทำงาน เช่น กำหนดส่งงาน ค่าจ้าง เป็นต้น

เมื่อได้รับมอบหมายงานแล้ว ผู้แปลเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะแปลอย่างไร เพราะผู้แปลถือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สามารถประเมินสถานการณ์ในตัวบทต้นฉบับและงานแปลได้ โดยผู้แปลควรตระหนัก

ว่าการแปลเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน และงานแปลเป็นงานที่มีผู้ว่าจ้าง ทำให้สามารถจัดข้อถกเถียงที่ว่าวิธีการแปลแบบใดคือวิธีที่ดีที่สุด เพราะในกรณีนี้ผู้แปลไม่สามารถแปลตามอำเภอใจ หรือ “แปลตรงตัวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้” (Vermeer, 2000: 231)

เนื่องจากบริบทสถานการณ์ของบทแปลแตกต่างจากบริบทสถานการณ์ของตัวบทต้นฉบับ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากจุดประสงค์ของผู้จ้างแปล โรสและแฟร์เมียร์จึงเห็นว่าผู้แปลต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้แปลไม่ได้ทำหน้าที่ในการส่งต่อเนื้อความที่มีอยู่ในตัวบทต้นฉบับเท่านั้น แต่ผู้แปลจะต้องตีความตัวบทต้นฉบับนั้นก่อนในฐานะผู้รับสาร ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะผู้แปลอาจตีความตัวบทต้นฉบับแตกต่างกันได้ เช่นอาจแปลนวนิยายเรื่องเดียวกัน โดยให้นำหนักที่แตกต่างกันไป โดยอาจแปลเป็นนวนิยายผจญภัย นวนิยายแนวสังคมนิยม นวนิยายเชิงประวัติดี นวนิยายวิพากษ์สังคม หรืออื่นๆ เป็นต้น

ในการตีความตัวบทต้นฉบับนี้โรสแนะนำว่าผู้แปลอาจอาศัยผลงานอื่นๆ ของผู้แต่งคนเดียวในการเข้าใจตัวบทที่จะต้องแปล หรือถ้าผู้แปลทราบว่าผู้แต่งได้รับอิทธิพลหรือแนวความคิดของใคร หรือผู้แต่งมีแนวการเขียนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนซึ่งแตกต่างจากผู้อื่น ก็จะเป็นประโยชน์ในการแปลได้

2. หน้าที่ของงานแปลที่ผู้แปล/ผู้จ้างแปลได้เลือกหรือกำหนดสำหรับงานแปล มีผลในการเลือกวิธีการแปลที่แตกต่างกันไป เช่น อาจแปล **Don Quixote** ของเซอร์บันเตส (Cervantes) โดยเน้นลักษณะว่าเป็นวรรณกรรมเสียดสีซึ่งเป็นวรรณคดีเอกของโลก หรือแปลงานเดียวกันให้เป็นนวนิยายสำหรับเด็กหรือเยาวชนก็ได้

3. เมื่อมีการแปลจากภาษาหนึ่งมายังอีกภาษาหนึ่ง ผู้อ่านบทแปลจึงเป็นผู้อ่านคนละกลุ่มกันกับผู้อ่านตัวบทต้นฉบับ อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างกัน ผู้แปลจึงต้องคำนึงว่าจะให้งานแปลนั้นคงหน้าที่เดิมหรือไม่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานการณ์ของตัวบทต้นฉบับไม่ใช่สถานการณ์เดียวกันกับตัวบทแปล

ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีสโคปอสศึกษาบริบททางการประพันธ์และการแปลอาชญากรรมเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 ส่วน ในบทที่ 5 หัวข้อ 5.1.1. และ 5.2.1. เพื่อให้เข้าใจว่าในตัวบทต้นฉบับและตัวบทแปลแต่ละส่วนนั้นมีสถานการณ์ในการประพันธ์/แปลอย่างไร

2.4 ทฤษฎีการแปลขององเดร เลอเฟอแวร์¹

ใน **Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame** (1992) เลอเฟอแวร์ อธิบายว่า งานเขียนใหม่ (rewritings) คืองานเขียนที่กล่าวถึงหรืออ้างอิงถึงบทประพันธ์ที่มีผู้ผลิตไว้แล้ว และงานเขียนใหม่ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามบิดแปร (manipulate) งานเขียนเดิมที่ทรงประสิทธิภาพ² โดยเลอเฟอแวร์จัดให้ วรรณกรรมแปล (literary translations) เป็นประเภทหนึ่งของ งานเขียนใหม่ เช่นเดียวกับ ประวัติวรรณกรรม (literary histories) หนังสืออ้างอิงทางวรรณคดี (reference works) ประชุมบทนิพนธ์ (anthologies) วรรณคดีวิจารณ์ (literary criticisms) และการจัดพิมพ์ใหม่ (editions) (Lefevere, 1992b : 2) แต่วรรณกรรมแปลเป็นรูปแบบของงานเขียนใหม่ที่เราเห็นได้ชัดเจนที่สุด เพราะวรรณกรรมแปลเป็นเครื่องมือสร้างภาพลักษณ์ของนักประพันธ์และบทประพันธ์ในวัฒนธรรมต้นทาง (foreign culture) ให้ปรากฏสู่สายตาของผู้คนในวัฒนธรรมปลายทาง (receiving culture) การผลิตวรรณกรรมแปลเป็นการนำนักประพันธ์และผลงานการประพันธ์ข้ามแนวเขตแดนทางวัฒนธรรม

แนวคิดของเลอเฟอแวร์ มีที่มาจากแนวคิดของนักโครงสร้างนิยมชาวรัสเซีย (Russian Formalists) ที่เห็นว่าระบบวรรณกรรม (literary system) เป็นเสมือนระบบย่อยระบบหนึ่งในสังคม เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยระบบย่อยแต่ละระบบนี้มีการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เชื่อมโยงเข้าหากันเป็นระบบใหญ่ซึ่งรวมเรียกว่า วัฒนธรรม³ โดยตามความเห็นของ ซิกฟรีด ยอท. ชมิดต์ (Siegfried J. Schmidt) เราสามารถศึกษาวรรณกรรมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบทางสังคมอันซับซ้อน เพราะวรรณกรรมมีโครงสร้างบางประการ คอยกำหนดว่าสิ่งใดยังเป็นที่ยอมรับ สิ่งใดหมดความนิยมไปแล้ว วรรณกรรมเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และสามารถตอบสนองบทบาทหน้าที่ที่ระบบอื่นไม่อาจทำได้ (Lefevere, 1992b: 12)

¹ ผู้วิจัยสรุปและเรียบเรียงจากบางส่วนใน Lefevere, André. **Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame**. London: Routledge, 1992.

² เอ็ดเวิร์ด เกนต์สเลอร์ (Edwin Gentzler) กล่าวว่า ในค.ศ. 1985 หนังสือชื่อ **The Manipulation of Literature** ตีพิมพ์ออกมา โดยมี ทีโอ เฮอร์มันส์ (Theo Hermans) เป็นบรรณาธิการ ทำให้องเดร เลอเฟอแวร์ (André Lefevere) ซูซาน บาสเน็ตต์ (Susan Bassnett) และนักทฤษฎีคนอื่นๆ ที่มีผลงานตีพิมพ์ลงในหนังสือเล่มนี้ได้รับการขนานนามว่าเป็นนักทฤษฎีกลุ่ม ‘Manipulation School’ (Bassnett, and Lefevere, 1998 : x)

³ ในขณะที่กลุ่มนักโครงสร้างนิยมชาวรัสเซียใช้คำว่า ‘system of systems’ (อ้างอิงใน Lefevere, 1992b : 12) ไอทามาร์ อีเวน-โซฮาร์ (Itamar Even-Zohar) นักทฤษฎีชาวอิสราเอลซึ่งรับแนวคิดนี้มาใช้คำว่า ‘polysystem’ (Even-Zohar, 1990 : 11)

เลอเฟอแวย์เห็นว่าระบบวรรณกรรมเป็นระบบที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เพราะวรรณกรรมประกอบด้วย ตัวบท และมนุษย์ที่ผลิตตัวบท อ่านตัวบท และนำตัวบทมาเขียนใหม่ โดยนักแปลในฐานะที่เป็นผู้เขียนใหม่ (rewriters) จำต้อง “ทรยศ” ตัวบทต้นฉบับ เพราะตราบไคที่ผู้แปลยังคงอยู่ในวัฒนธรรมปลายทาง และตราบไคที่ผู้แปลพยายามเข้ามามีอิทธิพลต่อวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมปลายทาง การบิดแปร (manipulation) วรรณกรรมก็ถือเป็นการกระทำที่สมเหตุสมผล (Lefevere, 1992b: 13)

ทั้งนี้คำพูดของเลอเฟอแวย์สอดคล้องกับอานเน เมตเท ฮอร์ด (Anne Mette Hjort) ที่กล่าวว่าบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงได้ ผลงานแปลที่ผลิตขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกันย่อมต้องมีเงื่อนไขที่ต่างกัน ทำให้ผลงานแปลที่ได้มีลักษณะแตกต่างกัน เราไม่อาจตัดสินได้ว่างานแปลที่ผลิตในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นงานแปลที่ดีหรือไม่ดี เพราะผู้แปลผลิตงานแปลแต่ละชิ้นก็เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันไป มิใช่ว่าผู้แปล “ทรยศ” มาตรฐานการแปลที่แน่นอนตายตัว แต่ผลงานแปลที่แตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่าในการแปลนั้น ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวต่างหาก (Bassnett, and Lefevere, 1990: 5)

เลอเฟอแวย์นำแนวคิดของนักโครงสร้างนิยมชาวรัสเซียนี้มาปรับใช้ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการผลิตและการแปลวรรณกรรม โดยผู้วิจัยสรุปได้ว่ามีปัจจัยสามประการที่ควบคุมให้ระบบวรรณกรรมทำงานสอดคล้องประสานกันกับระบบอื่นๆ ในสังคม ได้แก่ การอุปถัมภ์ ขนบทางวรรณศิลป์ และคตินิยม

2.4.1 การอุปถัมภ์ (Patronage) (Lefevere, 1992b: 15)

การอุปถัมภ์ หมายถึง บุคคลหรือสถาบันที่สามารถสนับสนุนหรือจัดขวงการเสพวรรณกรรม การผลิตวรรณกรรม และการเขียนวรรณกรรมใหม่ เช่น ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษา ผู้จัดพิมพ์ เป็นต้น¹ ผู้อุปถัมภ์ (Patron) มักให้ความสำคัญกับคตินิยมที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมมากกว่าขนบทาง วรรณศิลป์ โดยผู้อุปถัมภ์ไว้วางใจ “มืออาชีพทางวรรณกรรม”² ว่าจะผลิตวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับคตินิยมของตน และ “มืออาชีพทางวรรณกรรม” เหล่านี้เป็นตัวแทนขนบวรรณศิลป์ในกระแสหลัก ในขณะที่ผู้อุปถัมภ์เป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางสังคมในยุคสมัยนั้นๆ

¹ ในที่นี้ผู้วิจัยขอเพิ่ม “ผู้อ่าน” เข้าไปด้วยเพราะ “ผู้อ่าน” คือสมาชิกในสังคมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเช่นกัน

² เลอเฟอแวย์หมายถึงนักวิจารณ์วรรณกรรม ผู้เขียนบทปริทัศน์วรรณกรรม (reviewers) ผู้สอนวรรณกรรม และผู้แปลวรรณกรรม (Lefevere, 1992 : 14)

การอุปถัมภ์ มีองค์ประกอบ 3 ประการ (Lefevere, 1992b: 16)

2.4.1.1. องค์ประกอบทางคตินิยม (ideological component) หมายถึงความคิดหรือความเชื่อของผู้อุปถัมภ์ที่มีอิทธิพลต่อการผลิตวรรณกรรม

2.4.1.2. องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ (economic component) หมายถึง การที่ผู้อุปถัมภ์ในการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ผลิตวรรณกรรม

2.4.1.3. องค์ประกอบทางสถานภาพ (status component) เมื่อผู้ผลิตวรรณกรรมได้รับการอุปถัมภ์ย่อมหมายถึงการที่ผู้ผลิตวรรณกรรมยอมรับสถานภาพทางสังคมบางประการ เช่น ชื่อเสียง รายได้ เป็นต้น

การอุปถัมภ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการอุปถัมภ์ไม่จำแนก และการอุปถัมภ์จำแนก

การอุปถัมภ์ไม่จำแนก (Undifferentiated patronage) เกิดขึ้นเมื่อองค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้นขึ้นอยู่กับผู้อุปถัมภ์กลุ่มเดียว (Lefevere, 1992b: 17)

ในเมื่อผู้อุปถัมภ์มุ่งรักษาสถานภาพทางสังคมของตน ดังนั้นผลิตผลทางวรรณกรรมจะเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนก็ต่อเมื่อผลงานนั้นช่วยส่งเสริมสถานภาพทางสังคมของผู้อุปถัมภ์ หรืออย่างน้อยผลงานการประพันธ์นั้น ไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะล้มล้างอำนาจของผู้อุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์วรรณกรรมเช่นนี้พบได้มากในอดีต โดยผู้อุปถัมภ์มักเป็นผู้ครองนคร ตัวแทนจากศาสนจักร ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ต้องการรักษาฐานอำนาจของตนไว้ แต่ ในระบบวรรณกรรมก็ยังมีวรรณกรรมที่สะท้อนแนวคิดที่ตรงข้ามหรือแตกต่างจากคตินิยมของผู้อุปถัมภ์กระแสหลัก วรรณกรรมประเภทนี้จะตกอยู่ในฐานะที่ค้อยกว่าวรรณกรรมที่ส่งเสริมสถานภาพทางสังคมของผู้อุปถัมภ์

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ การอุปถัมภ์ไม่จำแนกไม่ได้มีปัจจัยจากองค์ประกอบทางคตินิยม เช่นในอดีตเสมอไป ในปัจจุบันองค์ประกอบทางเศรษฐกิจมีความสำคัญมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น ร้านค้าปลีกหนังสือซึ่งอยู่ในเครือเดียวกันเพื่อขยายส่วนแบ่งทางการตลาด การจัดพิมพ์หนังสือปกอ่อนทำให้หนังสือมีราคาถูกลงและซื้อหาได้ง่ายขึ้น การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในระบบจัดทำสินค้าคงคลังและระบบจัดเก็บสินค้า อาชีพตัวแทนจัดพิมพ์วรรณกรรม (literary agents) รายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ที่มีนักเขียนมาเป็นแขกรับเชิญ เพื่อประชาสัมพันธ์หนังสือใหม่ (Whiteside 66) (อ้างถึงใน Lefevere, 1992b: 19)

ในขณะเดียวกัน สถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมจะพยายามผลักดันให้ขนบทางวรรณศิลป์กระแสหลักกลายเป็นบรรทัดฐานในการประเมินคุณค่าวรรณกรรม โดยวรรณกรรมที่มีคุณสมบัติ

สอดคล้องกับขนบทางวรรณศิลป์กระแสหลักจะได้รับการยกย่องให้เป็นวรรณกรรมคลาสสิก หลังจากที่มีการเผยแพร่ออกมาไม่นาน ในขณะที่วรรณกรรมซึ่งไม่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับขนบทางวรรณศิลป์กระแสหลักจะถูกกลืนหรืออาจกลายเป็นวรรณกรรมคลาสสิกเมื่อขนบทางวรรณศิลป์กระแสหลักเปลี่ยนไป

ผลงานการประพันธ์ที่จัดอยู่ในวรรณกรรมเล่มสำคัญ (literary canons) มากกว่า 500 ปี มักคงสถานภาพของตนไว้ได้ ไม่ว่าจะขนบทางวรรณศิลป์กระแสหลักจะเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งข้อนี้เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่า ระบบวรรณกรรมมีลักษณะอนุรักษ์นิยม และการเขียนใหม่มีบทบาทสำคัญ โดยเป็นการนำวรรณกรรมคลาสสิกมาตีความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับขนบทางวรรณศิลป์ใหม่หรือทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์แนวใหม่ๆ (Lefevere, 1992b: 19)

สถาบันทางสังคมที่พยายามผลักดันขนบทางวรรณศิลป์กระแสหลัก ได้แก่

1. สถานศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยมีบทบาทในการเลือกตัวบทที่ใช้ในรายวิชาวรรณคดี ซึ่งเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่าผลงานประพันธ์ลักษณะใดที่จัดอยู่ในวรรณกรรมเล่มสำคัญของยุคสมัย (Lefevere, 1992b: 20)
2. สำนักพิมพ์ ถ้าผลงานประพันธ์จัดอยู่ในประมวลวรรณกรรม ผลงานนั้นจะได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่อย่างกว้างขวางมากกว่าผลงานประพันธ์ที่ไม่ได้จัดอยู่ในประมวลวรรณกรรม (Lefevere, 1992b: 21)
3. การร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสำนักพิมพ์ เห็นได้จากการจัดทำ ประชุมบทนิพนธ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาวรรณกรรมเบื้องต้น โดยการนำผลงานประพันธ์มาจัดทำเป็นประชุมบทนิพนธ์นั้นเป็นการนำผลงานนั้นออกมาจากบริบททางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม เสมือนหนึ่งว่าผลงานเหล่านั้นไร้กาลเวลา และสิ่งที่ไร้กาลเวลาถือเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าอยู่เสมอ (Lefevere, 1992b: 22)

การอุปถัมภ์จำแนก (Differentiated patronage) เกิดขึ้นเมื่อองค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้นขึ้นอยู่กับผู้อุปถัมภ์หลายกลุ่ม ผลก็คือผู้อ่านจะแตกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ และงานวรรณกรรมจะมีความหลากหลาย (Lefevere, 1992b: 23)

สรุปแล้ว การเปลี่ยนแปลงในระบบวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับการอุปถัมภ์ ถ้าระบบวรรณกรรมพยายามต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่มาจากกลุ่มผู้อุปถัมภ์ ในที่สุดแล้วระบบวรรณกรรมก็อาจล่มสลายเมื่อมีกลุ่มผู้อุปถัมภ์กลุ่มใหม่เข้ามามีอำนาจในสังคม เพราะผู้อุปถัมภ์กลุ่มใหม่มาพร้อมกับคตินิยมและขนบทางวรรณศิลป์ชุดใหม่

2.4.2 ขนบทางวรรณศิลป์ (Poetics)

ขนบทางวรรณศิลป์ มีองค์ประกอบ 2 ประการ

2.4.2.1. องค์ประกอบด้านกลวิธีทางการประพันธ์ (The inventory component)

หมายถึงกลวิธีการประพันธ์ ประเภทวรรณกรรม (genres) แนวเรื่อง (motifs) ตัวละครและสถานการณ์ต้นแบบ (prototypical characters and situations) และสัญลักษณ์ (Lefevere, 1992b: 26)

2.4.2.2. องค์ประกอบด้านบทบาทของวรรณกรรม (The functional component)

หมายถึงแนวความคิดที่กำหนดบทบาทของวรรณกรรมในสังคม แนวความคิดนี้มีอิทธิพลต่อผู้ประพันธ์ในการกำหนดแก่นของเรื่อง (themes) ที่สังคมยอมรับได้ โดยองค์ประกอบนี้เกี่ยวข้องกับคตินิยมซึ่งเป็นปัจจัยอีกประการที่ควบคุมระบบวรรณกรรม (Lefevere, 1992b: 26)

“มืออาชีพทางวรรณกรรม” เป็นผู้ที่วางรากฐานของขนบทางวรรณศิลป์และมีอิทธิพลในการพัฒนาระบบวรรณกรรม โดยผลักดันให้ผลงานวรรณกรรมที่ผลิตขึ้นใหม่มีลักษณะที่สอดคล้องกับขนบทางวรรณศิลป์นั้น และ “มืออาชีพ” เหล่านี้จะเป็นผู้คอยชี้แนะว่าผลงานการประพันธ์ชิ้นใดสมควรได้รับการยกย่อง

ขนบทางวรรณศิลป์ สามารถสะท้อนให้เห็นได้ใน

1. ชุมชน ในชุมชนที่มีการสร้างสรรค์วรรณกรรมมุขปาฐะเป็นหลัก การตัดสินใจว่าผลงานทางวรรณกรรมชิ้นใดจะเป็นที่ยอมรับ จะมีความเข้มงวดและอนุรักษ์นิยมมากกว่าชุมชนที่มีการสร้างสรรค์วรรณกรรมลายลักษณ์ สมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้กำหนดว่ามีการสร้างสรรค์งานวรรณกรรมในวิถีทางที่ “เหมาะสม” เนื่องจากวรรณกรรมมุขปาฐะไม่มีการบันทึกไว้และไม่สามารถย้อนกลับมาตรวจสอบแก้ไขในภายหลัง ผู้เสพวรรณกรรมซึ่งก็คือสมาชิกในชุมชนจะมีปฏิกิริยาตอบรับ (feedback) ต่อผลงานการประพันธ์ในทันทีไม่ว่าในทางบวกหรือทางลบ (Lefevere, 1992b: 27)

2. ประชุมบทนิพนธ์ (anthologies) (Lefevere, 1992b: 28)

3. ตำราทางวรรณศิลป์ (textbooks on poetics) เป็นแหล่งรวบรวมข้อเขียนของผู้ที่เป็น “มืออาชีพทางวรรณกรรม” ซึ่งจะกำหนดคกฏเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ประพันธ์ปฏิบัติตาม (Lefevere, 1992b: 28)

2.4.3. คตินิยม (Ideology)

คตินิยมของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์ได้รับอิทธิพลมาจาก ¹

2.4.3.1. สถานภาพของวรรณกรรมต้นฉบับ (Lefevere, 1992b: 87) หมายถึง สถานภาพของต้นฉบับในวัฒนธรรมต้นทางและวัฒนธรรมปลายทาง อย่างเช่น เมื่อผู้คนใน วัฒนธรรมปลายทางไม่ได้เห็นว่าตัวบทต้นฉบับเป็นสิ่งที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ² การแปลตัวบท นั้นมักมีแนวทางที่หลากหลาย และเมื่อผู้คนในวัฒนธรรมปลายทางเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อตัวบท ต้นฉบับ แนวทางการแปลก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

2.4.3.2. ภาพลักษณ์แห่งตน (self-image) ของวัฒนธรรมปลายทาง หมายถึงผู้คน ในวัฒนธรรมปลายทางเห็นว่าวัฒนธรรมของตนอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าหรือด้อยกว่าวัฒนธรรมต้น ทาง ถ้าผู้คนในวัฒนธรรมปลายทางเห็นว่าวัฒนธรรมของตนอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าวัฒนธรรมต้น ทาง อาจมีผลให้ผู้แปลทำให้บทแปลสอดคล้องกับขนบทางวรรณศิลป์และคตินิยมของวัฒนธรรม ปลายทางมากที่สุด แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้คนในวัฒนธรรมปลายทางเห็นว่าวัฒนธรรมของตน อยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าวัฒนธรรมต้นทาง อาจมีผลให้ผู้แปลพยายามแปลโดยรักษาต้นฉบับมากที่สุด (Lefevere, 1992b: 87-8)

2.4.3.3. ประเภท (genre) ของวรรณกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับในวัฒนธรรมปลายทาง โดยประเภทของวรรณกรรมในวัฒนธรรมปลายทางมีส่วนกำหนดการรับรู้และความคาดหวังของผู้ เสพวรรณกรรมที่มีต่อวรรณกรรมแปล (Lefevere, 1992b: 92-3)

2.4.3.4. ระดับภาษา (levels of diction) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวัฒนธรรมปลายทาง (Lefevere, 1992b: 89)

2.4.3.5. บทคำสั่งทางวัฒนธรรม (cultural script) หมายถึงพฤติกรรมที่สังคม คาดหวังจากบุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ (Lefevere, 1992b : 89) เช่นคนส่วนใหญ่คงไม่คุ้นเคย กับการที่เด็กสาวอายุ 14 ปี พูดถึงเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา หรือวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกใน

¹ ในหนังสือ **Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame** (1992) เลอเฟอแวร์ไม่ได้แยกหัวข้อ “คตินิยม” เป็นบทหนึ่งต่างหาก แต่จะกล่าวถึง “คตินิยม” รวมไว้ใน กรณีสึกษาต่างๆ ที่นำเสนอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอกกล่าวถึง “คตินิยม” โดยหมายความถึงคตินิยมของทั้งผู้ แปลและผู้อุปถัมภ์ (Patron)

² ในที่นี้เลอเฟอแวร์ใช้คำว่า a “quasi-sacred” text (Lefevere, 1992b: 91)

ครอบครัวย่างรุนแรง แต่สิ่งเหล่านี้ปรากฏในต้นฉบับภาษาตัดซ์ของ **The Diary of Anne Frank** (Lefevere, 1992b : 70-71)

คตินิยมเป็นตัวกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาในการแปลที่สืบเนื่องมาจาก “เอกภพของสรรพสาระ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545) หรือที่เรียกว่า “universe of discourse” (Lefevere, 1992b: 41) และปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง

ปัญหาที่สืบเนื่องมาจาก “เอกภพของสรรพสาระ” เกิดจากวัตถุประสงค์ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมของผู้เขียนต้นฉบับ ที่ผู้คนในวัฒนธรรมปลายทางไม่คุ้นเคยหรือไม่ยอมรับ เช่น สิ่งปรากฏในวัฒนธรรมต้นทางซึ่งถือเป็นเรื่องต้องห้าม (taboos) ในวัฒนธรรมปลายทาง เมื่อประสบปัญหาเช่นนี้ผู้แปลอาจตัดสินใจไม่แปลหรือแปลโดยเลี่ยงไปใช้สาวพจน์ (euphemism) แทน มูลเหตุทางการเมือง (political cause) ในการผลิตงานแปล การอ้างถึงบุคคล เหตุการณ์ หรือวรรณกรรมอื่นๆ ในวัฒนธรรมต้นทาง (allusions)

ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ยกตัวอย่าง เช่น ความหมายแฝง ความหมายโดยนัย ภาษาย่อยและภาษาถิ่น (dialects) ภาษาเฉพาะตัว (idiolects)

สำหรับปัญหาในการแปลที่สืบเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางนั้น เลอเฟอแวร์ได้อธิบายไว้อย่างละเอียดใน **Translating Literature: Practice and Theory in a Comparative Literature Context** (1992) โดยมุ่งเน้นที่การใช้ภาษาในระดับเจตนา (illocutionary level) ไม่ใช่การใช้ภาษาในระดับความหมายตรงตามคำ (locutionary level) โดยเลอเฟอแวร์มีความเห็นว่าความหมายในระดับเจตนามักพบได้มากในดวบทที่ “มีลักษณะเป็นวรรณกรรม” (literary) (Lefevere, 1992a : 17)

ปัญหาในการแปลที่สืบเนื่องมาจากความหมายของภาษาในระดับเจตนาซึ่งเลอเฟอแวร์กล่าวถึง เช่น (Lefevere, 1992a : 20)

ก. สัมผัสอักษร (alliteration)(Lefevere, 1992a : 20)

ข. การอ้างถึง (allusion) (Lefevere, 1992a : 22) แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ การอ้างถึงไบเบิล (Biblical allusions) (Lefevere, 1992a : 22) การอ้างถึงประวัติศาสตร์และวรรณกรรมคลาสสิก (classical allusions) (Lefevere, 1992a : 23) การอ้างถึงวัฒนธรรมในภาษาต้นทาง (cultural allusions) (Lefevere, 1992a : 25) การอ้างถึงวรรณกรรมในภาษาต้นทาง (literary allusions) (Lefevere, 1992a : 27)

ค. คำในภาษาต่างประเทศ (foreign words) (Lefevere, 1992a : 29) การใช้คำภาษาต่างประเทศในต้นฉบับอาจสร้างปัญหาในการแปลได้ ถ้าผู้แปลแปลคำนั้นเป็นภาษาปลายทางเหมือนคำอื่นๆ ผู้อ่านฉบับแปลก็จะไม่มีโอกาสรู้ว่าในต้นฉบับคำคำนั้นเป็นคำในภาษาต่างประเทศ หรือในกรณีที่คำบางคำถือเป็นคำต่างประเทศในภาษาต้นทาง แต่อาจไม่ถือเป็นคำต่างประเทศในภาษาปลายทาง เพราะผู้อ่านฉบับแปลอาจคุ้นเคยกับคำคำนั้นแล้วก็เป็นได้

ง. ประเภท (genre) (Lefevere, 1992a : 31) ประเภทวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมต้นทาง เมื่อมีการถ่ายทอดวรรณกรรมจากวัฒนธรรมหนึ่งมาสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้แปลจึงไม่สามารถหาประเภทวรรณกรรมในภาษาปลายทางที่สอดคล้องกันได้ เช่น บทร้อยกรองซอนเนต (sonnet) ในวรรณกรรมอังกฤษ บทกวีไฮกุ (haiku) ในวรรณกรรมญี่ปุ่น และ qasidah ในวรรณกรรมอาหรับ

จ. อุปถัมภ์ (metaphor) (Lefevere, 1992a : 37)

เมื่อถ่ายทอดวรรณกรรมจากภาษาต้นทางมาสู่ภาษาปลายทาง บ่อยครั้งผู้แปลพบว่าไม่สามารถหาคำประกอบทางวรรณศิลป์ในภาษาปลายทางที่สมมูลกับองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ในภาษาต้นทางได้ หรือ องค์ประกอบทางวรรณศิลป์ในภาษาปลายทางที่เลือกใช้ก็อาจไม่สามารถยังผล (effect) ที่ผู้ประพันธ์ในภาษาต้นฉบับต้องการ เลอเฟอแวร์ชี้แจงว่าเมื่อประสบปัญหาในการแปลดังกล่าว ผู้แปลไม่ควรแปลโดยยึดตามความหมายตรงตามคำ แต่ควรพิจารณาหาทางออก โดยพึงระลึกไว้ว่า ผู้ประพันธ์ตัวบทต้นฉบับมีจุดมุ่งหมายอะไรในการเลือกใช้ภาษาเช่นนั้น จากนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้ตัวบทแปลในภาษาปลายทางที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายดังกล่าว เช่น ต้นฉบับอ้างอิงถึงวรรณกรรมอื่นๆ ในวัฒนธรรมต้นทาง เมื่อผู้แปลถ่ายทอดความหมายตรงตามคำ ผู้อ่านในภาษาปลายทาง ที่ไม่มีภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรมต้นทางอาจไม่เข้าใจ ดังนั้นผู้แปลอาจจะเปลี่ยนให้เป็นการอ้างอิง ที่ผู้อ่านในภาษาปลายทางสามารถเข้าใจได้และก่อให้เกิดผลใกล้เคียงกับเจตนาของผู้ประพันธ์ต้นฉบับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลวิธีการแปลแล้ว เลอเฟอแวร์ได้ข้อสรุปว่าปัญหาที่ผู้แปลประสบในการทำงานนั้นสามารถเรียงลำดับตามความสำคัญจากปัญหาที่สำคัญมากที่สุดไปยังปัญหาที่สำคัญน้อยที่สุดได้ดังนี้¹ คือ ปัญหาในระดับคตินิยม ปัญหาในระดับขนบทางวรรณศิลป์ ปัญหาในระดับเอกภาพของสรรพสาระ และปัญหาในระดับภาษา

¹ เลอเฟอแวร์กล่าวถึงปัญหาที่ผู้แปลประสบในการทำงานว่าเป็น The Four Levels of Translation (Lefevere, 1992a : 86-7)

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีของเลอเฟอแวร์มาใช้ศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อแนวทางการประพันธ์และแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์ในแต่ละยุคสมัย โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ประเด็น คือ การอุปถัมภ์ ขนบทางวรรณศิลป์ และคตินิยม ดังปรากฏโดยละเอียดในบทที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

อาชุนินิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำอาชุนินิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์มาพิจารณาใน 2 ประเด็น คือ ความรู้นอกตัวบท และความรู้ในตัวบท

สำหรับความรู้นอกตัวบทจะกล่าวถึงชีวประวัติของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ผลงานชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ และภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมอังกฤษระหว่างค.ศ.1887-1927

ส่วนความรู้ในตัวบทจะกล่าวถึงนิยามของอาชุนินิยาย และองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ของอาชุนินิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์

3.1. ความรู้นอกตัวบท

3.1.1. ชีวประวัติของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ (1859-1930)¹

อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เกิดเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1859 (พ.ศ. 2402) ที่พิคาร์ดีเพลส (Picardy Place) เมืองเอดินบะระ (Edinburgh) สกอตแลนด์ เป็นบุตรของชาลส์ อัลตามอนต์ (Charles Altamont Doyle) ผู้มีอาชีพรับราชการและเป็นจิตรกร มารดาของเขาชื่อแมรี (โฟลีย์) ดอยล์ (Mary (Foley) Doyle) ซึ่งมีธุรกิจให้เช่าห้องพัก ดอยล์สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา Bachelor of Medicine (B.M.) ในค.ศ. 1881 (พ.ศ. 2424) และ Master of Surgery (M.D.) ในค.ศ. 1885 (พ.ศ. 2428) จากมหาวิทยาลัยเอดินบะระ ก่อนสำเร็จการศึกษาดอยล์ทำงานเป็นผู้ช่วยแพทย์ที่เมืองเบอร์มิงแฮม (Birmingham) ในค.ศ. 1879 (พ.ศ.2422) และเป็นศัลยแพทย์ประจำเรือล่าปลาวาฬในมหาสมุทรอาร์กติกเมื่อค.ศ. 1880 (พ.ศ. 2423) ระหว่าง ค.ศ. 1881-1882 (พ.ศ. 2424-2425) ดอยล์เป็นศัลยแพทย์ประจำเรือในการเดินทางไปยังทวีปแอฟริกาฝั่งตะวันตก หลังจากนั้นเขาไปเป็นแพทย์ที่เซาท์ซี (Southsea) เมืองพอร์ตสมัท (Portsmouth) ระหว่างค.ศ. 1882-1890 (พ.ศ. 2425-2433) เขาสมรสกับหลุยส์ ฮอว์กินส์ (Louise Hawkins) เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1885 (พ.ศ. 2428) มีบุตร 2 คน คือแมรี หลุยส์ (Mary Louise) และคิงส์ลีย์ (Kingsley) ต่อมาเขาหันมาเป็นจักษุแพทย์ในกรุงลอนดอนในค.ศ. 1891 (พ.ศ.2434) แต่ไม่มีคนไข้แม้แต่รายเดียว เขาเริ่มเขียนเรื่อง

---

¹ ข้อมูลจาก Gale Research, Inc., 1994 และ The Sherlock Holmes Society of London, [2005 , March 26]

แนวำขันลงในนิตยสาร *The Strand* โดยใช้ชื่อเรื่องว่า “The Voice of Science” จากนั้นก็หันมา เป็นนักเขียนเต็มตัว ในช่วงสงคราม The Great Boer War ในค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2443) ดอยล์อาสา ทำงานเป็นหัวหน้าศัลยแพทย์ของโรงพยาบาลสนาม ในเมืองโบลมฟอนเทน (Bloemfontein) แอฟริกาใต้ เขาได้รับพระราชทานยศชั้นอัศวิน (knighthood) ในค.ศ. 1902 (พ.ศ. 2445) เมื่อภรรยา เสียชีวิตในค.ศ. 1906 (พ.ศ. 2449) ดอยล์แต่งงานใหม่กับจิน เลคกี (Jean Leckie) เมื่อวันที่ 18 กันยายน ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) มีบุตร 3 คน ได้แก่ เดนิส (Denis) เอเดรียน มัลคอล์ม (Adrian Malcolm) และลีน จิน (Lean Jean) หลังจากคิงส์ลีย์ บุตรชายจากการแต่งงานครั้งแรกเสียชีวิตใน สงครามโลกครั้งที่ 1 ดอยล์หันมาสนใจหัวข้อที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณ และเดินทางไปบรรยายในหัวข้อ เจตนิยม (spiritualism) ในยุโรป ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกาและแคนาดา ระหว่างค.ศ. 1917-1925 (พ.ศ.2460-2468) ในแอฟริกาใต้ในค.ศ. 1928 (พ.ศ. 2471) และในสวีเดนในค.ศ. 1929 (พ.ศ. 2472) ดอยล์เสียชีวิตด้วยอาการ โรคหัวใจเมื่อ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 1930 (พ.ศ. 2473) ที่คฤหาสน์วินเดิลส์แฮม (Windlesham) ในเมืองโครว์โบโร (Crowborough) แคว้นซัสเซ็ก (Sussex) (ปัจจุบันอยู่ใน แคว้นอีสต์ซัสเซ็ก (East Sussex))

3.1.2 ผลงานชุดเชอร์ล็อก โทมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์

อาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โทมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเป็น เล่ม สามารถนำมาเรียงลำดับตามปีที่พิมพ์ครั้งแรกได้ดังต่อไปนี้

ค.ศ. 1888	A Study in Scarlet
ค.ศ. 1890	The Sign of Four
ค.ศ. 1892	The Adventures of Sherlock Holmes
ค.ศ. 1893	The Memoirs of Sherlock Holmes
ค.ศ. 1902	The Hound of the Baskervilles
ค.ศ. 1905	The Return of Sherlock Holmes
ค.ศ. 1915	The Valley of Fear
ค.ศ. 1917	His Last Bow: Some Reminiscences of Sherlock Holmes
ค.ศ. 1927	The Case of Book of Sherlock Holmes
ค.ศ. 1967	The Annotated Sherlock Holmes: The Four Novels and the Fifty-six Short Stories Complete
ค.ศ. 1983	The Uncollected Sherlock Holmes

ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ Camden House: The Complete Sherlock Holmes [2005 , March 26] ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการตีพิมพ์ผลงานชุดเชอร์ล็อก

โสมส์ของคอลลีทั้งหมด 60 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่องสั้น 56 เรื่อง นวนิยาย 4 เรื่อง รวมแล้วเรียกว่า The Canon โดยสามารถนำมาเรียงลำดับตามเวลาที่พิมพ์เผยแพร่ได้ดังต่อไปนี้

พฤศจิกายน ค.ศ. 1887	A Study in Scarlet ¹ ตีพิมพ์ครั้งแรก โดยเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือ <i>Beeton's Christmas Annual</i>
กรกฎาคม ค.ศ. 1888	A Study in Scarlet ตีพิมพ์เป็นเล่มครั้งแรก โดย Ward, Lock & Co. ชาลส์ คอลลีเขียนภาพประกอบ
ค.ศ. 1889	A Study in Scarlet พิมพ์ครั้งที่สอง โดย Ward, Lock & Co ภาพประกอบโดยจอร์จ ฮัทชินสัน (George Hutchinson)
ค.ศ. 1890	A Study in Scarlet พิมพ์ เป็นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา โดย J. B. Lippincott Co.
กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1890	The Sign of Four ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>Lippincott's Magazine</i> โดย ออกจำหน่ายในฟิลาเดลเฟียและลอนดอน
ตุลาคม ค.ศ. 1890	The Sign of Four พิมพ์เป็นเล่มครั้งแรกโดย S. Blackett
กรกฎาคม ค.ศ. 1891	“A Scandal in Bohemia” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจต (Sidney Paget) เขียนภาพประกอบ 10 ภาพ
สิงหาคม ค.ศ. 1891	“The Red-headed League” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจต เขียนภาพประกอบ 10 ภาพ
กันยายน ค.ศ. 1891	“A Case of Identity” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
ตุลาคม ค.ศ. 1891	“The Boscombe Valley Mystery” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 10 ภาพ
พฤศจิกายน ค.ศ. 1891	“The Five Orange Pips” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
ธันวาคม ค.ศ. 1891	“The Man with the Twisted Lip” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 10 ภาพ
มกราคม ค.ศ. 1892	“The Adventure of the Blue Carbuncle” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1892	“The Adventure of the Speckled Band” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน <i>The Strand</i> ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ

¹ ในที่นี้ชื่อเรื่องตีพิมพ์ตัวหนาหมายถึงเรื่องยาว ส่วนชื่อเรื่องที่อยู่ในเครื่องหมายคำพูดหมายถึงเรื่องสั้น

- มีนาคม ค.ศ. 1892 “The Adventure of the Engineer's Thumb” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- เมษายน ค.ศ. 1892 “The Adventure of the Noble Bachelor” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- พฤษภาคม ค.ศ. 1892 “The Adventure of the Beryl Coronet” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ
- มิถุนายน ค.ศ. 1892 “The Adventure of the Copper Beeches” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ
- 14 ตุลาคม 1892 **The Adventures of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มเป็นครั้งแรก จำนวน 10,000 เล่ม โดย G. Newnes Ltd
- ธันวาคม ค.ศ. 1892 “Silver Blaze” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1893 “The Adventure of the Cardboard Box” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ เรื่องนี้ไม่ได้พิมพ์รวมเล่มใน **The Memoirs of Sherlock Holmes** ฉบับแรกของอังกฤษ แต่พิมพ์รวมเล่มในฉบับแรกของอเมริกา โดย Harper ในค.ศ. 1894
- กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1893 “The Yellow Face” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- มีนาคม ค.ศ. 1893 “The Stockbroker's Clerk” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- เมษายน ค.ศ. 1893 “The “Gloria Scott”” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- พฤษภาคม ค.ศ. 1893 “The Musgrave Ritual” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- มิถุนายน ค.ศ. 1893 “The Reigate Puzzle” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ บางครั้งใช้ชื่อเรื่องว่า *The Reigate Squire* หรือ *The Reigate Squires*
- กรกฎาคม ค.ศ. 1893 “The Crooked Man” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- สิงหาคม ค.ศ. 1893 “The Resident Patient” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ชิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ

- กันยายน ค.ศ. 1893 “The Greek Interpreter” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand*
ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- ตุลาคม – พฤศจิกายน
ค.ศ. 1893 “The Naval Treaty” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand*
โดยแบ่งเป็นสองตอน ตอนแรก ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
ตอนที่สองเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1893 “The Final Problem” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand*
ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ
- 13 ธันวาคม 1893 **The Memoirs of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในอังกฤษ
จำนวน 10,000 เล่ม โดย G. Newnes Ltd.
- กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1894 **The Memoirs of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกใน
สหรัฐอเมริกา โดย Harper & Brothers ในฉบับนี้รวมเรื่อง
“The Adventure of the Cardboard Box” ซึ่งไม่มีในฉบับที่พิมพ์
ในอังกฤษ
- สิงหาคม ค.ศ. 1901 - **The Hound of the Baskervilles** พิมพ์ครั้งแรกเป็น
เมษายน ค.ศ. 1902 ตอนๆ ลงใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตวาดภาพประกอบรวม 60 ภาพ
- 25 มีนาคม ค.ศ. 1902 **The Hound of the Baskervilles** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในอังกฤษโดย
G. Newnes Ltd. ทั้งหมด 25,000 ฉบับ
- 15 เมษายน ค.ศ. 1902 **The Hound of the Baskervilles** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกใน
สหรัฐอเมริกา โดย McClure, Phillips & Co. ทั้งหมด 50,000 ฉบับ
- กันยายน ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Empty House” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
Collier's Weekly เฟรเดอริก ดอร์ สตีล (Frederic Dorr Steele) เขียน
ภาพประกอบ 7 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Empty House” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
The Strand ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Norwood Builder” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
Collier's Weekly เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- พฤศจิกายน ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Norwood Builder” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
The Strand ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Dancing Men” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
Collier's Weekly เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Dancing Men” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน
The Strand ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ

- ธันวาคม ค.ศ. 1903 “The Adventure of the Solitary Cyclist” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Solitary Cyclist” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Priory School” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Priory School” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ
- กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 “The Adventure of Black Peter” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- มีนาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of Black Peter” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- มีนาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of Charles Augustus Milverton” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- เมษายน ค.ศ. 1904 “The Adventure of Charles Augustus Milverton” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- เมษายน ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Six Napoleons” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- พฤษภาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Six Napoleons” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- มิถุนายน ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Three Students” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- กรกฎาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Golden Pince-Nez” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- สิงหาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Missing Three-Quarter” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- กันยายน ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Three Students” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 9 ภาพ
- กันยายน ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Abbey Grange” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Golden Pince-Nez” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ

- พฤศจิกายน ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Missing Three-Quarter” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Abbey Grange” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1904 “The Adventure of the Second Stain” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ซิดนีย์ พาเจตเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1905 “The Adventure of the Second Stain” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1905 **The Return of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกใน สหรัฐอเมริกา โดย McClure, Phillips & Co.
- มีนาคม ค.ศ. 1905 **The Return of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในอังกฤษ โดย G. Newnes Ltd. (The Strand Library)
- สิงหาคม ค.ศ. 1908 “The Adventure of Wisteria Lodge” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- กันยายน - ตุลาคม ค.ศ. 1908 “The Adventure of Wisteria Lodge” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* อาร์เทอร์ ทไวเดิล (Arthur Twidle) เขียนภาพประกอบ 10 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1908 “The Adventure of the Bruce-Partington Plans” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* อาร์เทอร์ ทไวเดิลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1908 “The Adventure of the Bruce-Partington Plans” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1910 “The Adventure of the Devil's Foot” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฉบับของอังกฤษ กิลเบิร์ต ฮาลิเดย์ (Gilbert Halliday) เขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- มกราคม - กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1911 “The Adventure of the Devil's Foot” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฉบับของสหรัฐอเมริกา กิลเบิร์ต ฮาลิเดย์เขียนภาพประกอบ 8 ภาพ เพิ่มอีก 1 ภาพ เพราะแบ่งพิมพ์เป็นสองตอน
- มีนาคม - เมษายน ค.ศ. 1911 “The Adventure of the Red Circle” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฉบับของอังกฤษ เอช. เอ็ม. บร็อก (H. M. Brock) เขียนภาพประกอบ 3 ภาพ และ โจเซฟ ซิมป์สัน (Joseph Simpson) เขียนภาพประกอบ 1 ภาพ

- เมษายน - พฤษภาคม ค.ศ. 1911 “The Adventure of the Red Circle” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฉบับของสหรัฐอเมริกา
- ธันวาคม ค.ศ. 1911 “The Disappearance of Lady Frances Carfax” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* อเล็ก บอล (Alec Ball) เขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1911 “The Disappearance of Lady Frances Carfax” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The American Magazine* เฟรเดอริก คอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- พฤศจิกายน ค.ศ. 1913 “The Adventure of the Dying Detective” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก คอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1913 “The Adventure of the Dying Detective” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* วอลเตอร์ พาเจต (Walter Paget) เขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- กันยายน ค.ศ. 1914 - พฤษภาคม ค.ศ. 1915 **The Valley of Fear** ลงพิมพ์เป็นตอนๆใน *The Strand* แฟรงค์ ไวลส์ (Frank Wiles) วาดภาพประกอบ 31 ภาพ
- 27 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1915 **The Valley of Fear** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก โดย G. H. Doran Co. of New York
- 3 มิถุนายน ค.ศ. 1915 **The Valley of Fear** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในอังกฤษ โดย Smith, Elder & Co. จำนวน 6,000 เล่ม
- กันยายน ค.ศ. 1917 “His Last Bow” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* เอ. กิลเบิร์ต (A. Gilbert) เขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- กันยายน ค.ศ. 1917 “His Last Bow” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* เฟรเดอริก คอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1917 **His Last Bow** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในอังกฤษ 10,684 ฉบับ โดย John Murray
- ตุลาคม ค.ศ. 1917 **His Last Bow** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา โดย G. H. Doran Co.
- ตุลาคม ค.ศ. 1921 “The Adventure of the Mazarin Stone” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* เอ. กิลเบิร์ตเขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- พฤศจิกายน ค.ศ. 1921 “The Adventure of the Mazarin Stone” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Hearst's International Magazine* เฟรเดอริก คอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- กุมภาพันธ์ - มีนาคม “The Problem of Thor Bridge” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand*

- ค.ศ. 1922 เอ. กิลเบิร์ตเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- กุมภาพันธ์ - มีนาคม ค.ศ. 1922 “The Problem of Thor Bridge” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Hearst's International Magazine* จี. แพทริก เนลสัน (G. Patrick Nelson) เขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- มีนาคม ค.ศ. 1923 “The Adventure of the Creeping Man” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาวเวิร์ด เค. เอลค็อก (Howard K. Elcock) เขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- มีนาคม ค.ศ. 1923 “The Adventure of the Creeping Man” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Hearst's International Magazine* เฟรเดอริก ดอร์ สตีล เขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1924 “The Adventure of the Sussex Vampire” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาเวิร์ด เค. เอลค็อกเขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1924 “The Adventure of the Sussex Vampire” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Hearst's International Magazine* คับเบลยู. ที. เบนดา (W. T. Benda) เขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1924 “The Adventure of the Three Garridebs” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* จอห์น ฟลานาแกน (John Richard Flanagan) เขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1925 “The Adventure of the Three Garridebs” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาเวิร์ด เค. เอลค็อกเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- พฤศจิกายน ค.ศ. 1924 “The Adventure of the Illustrious Client” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Collier's Weekly* จอห์น ฟลานาแกนเขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- กุมภาพันธ์ - มีนาคม ค.ศ. 1925 “The Adventure of the Illustrious Client” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาเวิร์ด เค. เอลค็อกเขียนภาพประกอบ 8 ภาพ
- กันยายน ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Three Gables” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Liberty* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 6 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Three Gables” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาเวิร์ด เค. เอลค็อกเขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- ตุลาคม ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Blanched Soldier” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Liberty* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ

- พฤศจิกายน ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Blanched Soldier” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาเวิร์ด เค. เอลส์ค็อกเขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- พฤศจิกายน ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Lion’s Mane” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Liberty* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Lion’s Mane” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* ฮาเวิร์ด เค. เอลส์ค็อกเขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- ธันวาคม ค.ศ. 1926 “The Adventure of the Retired Colourman” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Liberty* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1927 “The Adventure of the Retired Colourman” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* แฟรงค์ ไวลด์เขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- มกราคม ค.ศ. 1927 “The Adventure of the Veiled Lodger” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Liberty* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 4 ภาพ
- กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1927 “The Adventure of the Veiled Lodger” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* แฟรงค์ ไวลด์เขียนภาพประกอบ 3 ภาพ
- มีนาคม ค.ศ. 1927 “The Adventure of Shoscombe Old Place” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *Liberty* เฟรเดอริก ดอร์ สตีลเขียนภาพประกอบ 7 ภาพ
- เมษายน ค.ศ. 1927 “The Adventure of Shoscombe Old Place” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน *The Strand* แฟรงค์ ไวลด์เขียนภาพประกอบ 5 ภาพ
- มิถุนายน ค.ศ. 1927 **The Case Book of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกใน อังกฤษ โดย John Murray จำนวน 15,150 เล่ม
- มิถุนายน ค.ศ. 1927 **The Case Book of Sherlock Holmes** พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกใน สหรัฐอเมริกา โดย G. H. Doran Co.

นอกจากนี้คดียังมีผลงานประพันธ์อื่นๆ อีกหลายประเภท เช่น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ บทละคร เป็นต้น¹

3.1.3. ภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมอังกฤษระหว่างค.ศ.1887-1927

ระยะเวลา 40 ปีที่เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ผลิตผลงานอาชญากรรมชุดเชอร์ล็อก โฮมส์มาสู่สายตาผู้อ่านนั้น เป็นช่วงเวลาที่ครอบคลุมถึง 3 รัชกาล นับตั้งแต่รัชกาลของสมเด็จพระราชินี

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ก

วิกตอเรีย (ค.ศ. 1837-1901) พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 7 (ค.ศ. 1901-1910) และพระเจ้าจอร์จที่ 5 (ค.ศ.1910-1936) (Britannia, [2005, April 20])

ในค.ศ. 1887 มีการเฉลิมฉลองในวาระที่สมเด็จพระราชินีวิกตอเรียทรงขึ้นครองราชย์ครบ 50 ปี (The Golden Jubilee) ช่วงนั้นอังกฤษเป็นชาติมหาอำนาจทางทหารและทางการค้า พื้นที่อาณานิคมครอบคลุมประมาณหนึ่งในสี่ของโลก มีมูลค่าการค้าประมาณร้อยละ 25 ของมูลค่าการค้าโลก (Ford, 1992b: 4-5) แต่ในขณะเดียวกันอังกฤษก็ต้องจับเคียวกับคู่แข่งทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างฝรั่งเศสและรัสเซีย ความขัดแย้งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้ในเรื่อง “The Naval Treaty” ในชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** ส่วนสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนนั้น ความเจริญทางเทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการเดินทางและโทรคมนาคม เช่น การเดินทางโดยรถไฟ (ซึ่งสร้างมลพิษทางอากาศ)¹ รถรางไฟฟ้า รถโดยสารประจำทาง รถยนต์รับจ้าง รถยนต์ส่วนบุคคล จักรยาน (Ford, 1992b: 7) และการส่งข้อความผ่านระบบโทรเลข² จำนวนประชากรในกรุงลอนดอน (Greater London) ในค.ศ.1891 สูงถึง 5,571,968 คน (8,962 คนต่อตารางไมล์) ลอนดอนชั้นใน (Inner London) มีประชากร 4,227,954 คน (35,861 คนต่อตารางไมล์) ลอนดอนชั้นนอก (Outer Boroughs) มีประชากร 1,344,014 คน (2,668 คนต่อตารางไมล์) (King’s College London, [2005, April 20]) และจากการขยายตัวของเศรษฐกิจทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นกลางระดับต่ำเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานประเภทใหม่ คนกลุ่มนี้ทำงานภาคบริการ ในธุรกิจค้าปลีก ธนาคาร การบัญชี โฆษณา หรือที่เรียกว่า “white-collar workers” (Morgan, 1985: 74) โดยผู้อ่านพบตัวละครที่มาจากคนกลุ่มนี้ได้ในเรื่อง “The Red-Headed League” “The Stockbroker’s Clerk” และ “A Case of Identity” (ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes**) คนเหล่านี้เป็นผู้เคราะห์ร้ายที่ถูกมิชชันนารีหลอกลวงโดยใช้สื่อหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือ

ต่อมาในรัชกาลของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 7 (ค.ศ. 1901-1910) สถานภาพทางการเมืองของอังกฤษเริ่มสั่นคลอน เกิดความวุ่นวายในดินแดนอาณานิคมของอังกฤษ ซึ่งเห็นได้จากสงคราม The Great Boer War (ค.ศ. 1899-1902) ในแอฟริกาใต้ นอกจากนี้ประเทศก็กำลังเข้าสู่ภาวะสงครามโดยศัตรูหลักคือเยอรมนี (Ford, 1992b: 5) ประเทศทั้งสองพยายามช่วงชิงความเป็นมหาอำนาจใน

¹ ในค.ศ. 1825 มีการเปิดเส้นทางเดินรถไฟสายแรกจากสต็อกตัน (Stockton) ถึงดาร์ลิงตัน (Darlington) จนในค.ศ. 1875 มีผู้โดยสารเกือบ 500 ล้านคนที่เดินทางโดยรถไฟ (Hibbert, 1992: 160)

² ในค.ศ.1852 ผู้คนในเมืองหลักของอังกฤษสามารถติดต่อถึงกันทางโทรเลขได้ (Arnstein, 1992: 25)

ยุโรปโดยแข่งขันกันพัฒนาเรือรบ หรือที่เรียกว่า ‘dreadnoughts’ (Arnstein, 1992: 237-239) ความขัดแย้งระหว่างสองประเทศนี้สะท้อนให้เห็นในเรื่อง “The Adventure of the Bruce-Partington Plans” และเรื่อง “His Last Bow” ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจารกรรมเอกสารสำคัญทางทหาร

เมื่อพระเจ้าจอร์จที่ 5 เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ พระองค์ทรงต้องเผชิญกับวิกฤตทางรัฐสภาที่สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างสภาสูง (House of Lords) และสภาล่าง (House of Commons) ในขณะเดียวกันก็มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของสตรี ต่อมาในค.ศ. 1914 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 และเมื่อสงครามสิ้นสุดลงในค.ศ. 1918 จักรวรรดิอังกฤษเริ่มสูญเสียอำนาจการปกครองในดินแดนอาณานิคม เริ่มจากการที่ไอร์แลนด์ประกาศแยกตัวเป็นเอกราชและจัดตั้งรัฐสภาอิสระในค.ศ. 1918 ส่วนแคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และแอฟริกาใต้ก็เรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเอง เป็นผลให้มีการจัดตั้งกลุ่มประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ (The British Commonwealth of Nations) ขึ้นในค.ศ. 1931 (Britannia, [2005, April 20]) สำหรับสภาพเศรษฐกิจนั้นมีการจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นเพื่อเรียกร้องค่าแรงเพิ่มขึ้น มีการประท้วงใหญ่ของผู้ใช้แรงงาน (The General Strike) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1926 (Arnstein, 1992: 288) และระหว่างค.ศ. 1929-1931 ทั่วโลกก็ต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ ส่งผลให้อัตราการว่างงานในอังกฤษเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยในค.ศ. 1921-1938 สัดส่วนของคนว่างงานต่อคนที่มียานทำอยู่ที่ 1 ต่อ 7 (Arnstein, 1992: 273)

3.2. ความรู้ในตัวบท

3.2.1. นิยามของอาชุนิยาย

ใน **Dictionary of World Literary Terms** (1970) โจเซฟ ที. ชิปลีย์ (Joseph T. Shipley) ให้คำนิยาม “detective story” ว่าเป็นเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งมักเป็นคดีฆาตกรรม โดยมีตัวละครตัวหนึ่งเป็นนักสืบผู้มีสติปัญญาและความสามารถในการคลี่คลายคดี นักสืบคนนี้อาจเป็นเจ้าหน้าที่ของทางการ นักสืบเอกชน หรือเป็นมือสมัครเล่นซึ่งมีความเก่งกล้าสามารถ (Shipley, 1970: 78)

ส่วนสุพรรณิ วราทร กล่าวไว้ใน **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕** ว่า “อาชุนิยาย เป็นนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการสืบสวนคดีต่างๆ ที่ต้องมีการพิสูจน์และหาหลักฐานประกอบการใช้ความสังเกตและไหวพริบ นวนิยายประเภทนี้สร้างความตื่นเต้นแก่ผู้อ่านด้วยการต่อสู้ การเสี่ยงชีวิต และความลึกลับต่างๆ นักประพันธ์ที่มีผู้นำผลงานมา

แปลเป็นภาษาไทยในสมัยแรกได้แก่ เซอร์ อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ มอริส เลอบลองค์ แซกซ์ โรเมอร์ และ โรเบิร์ต เมอเรีย ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการประพันธ์อาชญากรรมของไทยคือ เซอร์ อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ และ มอริส เลอบลองค์” (สุพรรณิ วราทร, 2519: 91)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า สุพรรณิ วราทร น่าจะใช้คำว่า “นิยาย” โดยมีสาเหตุ 2 ประการ ประการแรก คำว่า “นิยาย” หมายถึง “บันเทิงคดี” (fiction) ซึ่งครอบคลุมทั้งนวนิยาย (novel) และ เรื่องสั้น (short story) และเมื่อพิจารณาผลงานการประพันธ์เรื่องนักสืบเชอร์ล็อก โฮมส์ ของเซอร์ อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์แล้ว พบว่ามีทั้งเรื่องขนาดยาวที่สามารถจัดอยู่ในประเภท “นวนิยาย” และ เรื่องขนาดสั้นที่น่าจะจัดอยู่ในประเภท “เรื่องสั้น”

ประการที่สอง ใน ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ สุพรรณิ วราทร กล่าวถึงเรื่องแปลชุดโดยใช้คำว่า “นิยาย” หรือ “นวนิยาย” เช่น อาชญากรรมชุดอาร์แซนลูแปง ของ โมริซ เลอบล็อง (Maurice Leblanc) ซึ่งแปลโดย “บางขุนพรหม” (หลวงรัชฎการ โกศล) นวนิยายโศกโศนชุดทหารพระเจ้าโนโปเลียน (เอเตียนเซรา) ซึ่ง “ศรีสุวรรณ” (หลวงนัยวิจารณ์) แปลจากชุด **The Exploits and Adventures of Brigadier Gerard** ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ และ หัสนิยายชุด “คุณถึก สีขาว” ซึ่ง “แสงทอง” (หลวงบุญฆมานพพานิชย์) คัดแปลงมาจาก **The Pickwick Papers** ของชาลส์ ดิกเกนส์ (Charles Dickens) (สุพรรณิ วราทร, 2519: 68, 97, 99) เรื่องชุดเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันตรงที่แต่ละชุดมีตัวละครหลักซึ่งมีบทบาทสำคัญในทุกเรื่อง และถึงแม้ว่าเรื่องสั้นแต่ละเรื่องจะจบลงในตัว แต่แทบทุกเรื่องมักกล่าวอ้างถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนก่อนหน้านั้น ถ้าผู้อ่านไม่ได้อ่านเรื่องในชุดเดียวกันตั้งแต่เรื่องแรกมาโดยตลอดอาจไม่เข้าใจเรื่องราวทั้งหมดก็เป็นได้

สำหรับซี. ฮิว โฮลแมน (C. Hugh Holman) และวิลเลียม ฮาร์มอน (William Harmon) ใน **A Handbook to Literature** (1992) “detective story” หมายถึง เรื่องนักสืบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งโดยมากเป็นคดีฆาตกรรม แต่ผู้อ่านไม่ทราบใครเป็นผู้กระทำความผิด คดีนี้จะคลี่คลายได้โดยอาศัยนักสืบที่คอยรวบรวมและตีความหลักฐานที่เรียกกันว่า ร่องรอย (Holman and Harmon, 1992: 132)

ในขณะที่ **The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory** (1999) เจ. เอ. คัดดอน (J.A. Cuddon) ให้คำนิยาม “crime fiction” ว่าเป็นเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการก่อคดีอาชญากรรม การสืบสวนหาผู้กระทำความผิดและเหตุจูงใจในการก่อคดี และสุดท้ายคือการตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น (Cuddon, 1999: 192) นอกจากนี้เจ. เอ. คัดดอนได้จัดให้ “detective story” เป็นส่วนหนึ่งของ “crime fiction” โดย “detective story” เริ่มพัฒนาเป็นรูป

เป็นร่างเมื่อเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ (1859-1930) สร้างตัวละครชื่อเชอร์ล็อก โฮมส์ขึ้นในปี ค.ศ.1887 ในนวนิยายเรื่อง **A Study in Scarlet**

อย่างไรก็ตาม พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า “detective story” หรือ “เรื่องนักสืบ” เป็น “นวนิยายหรือเรื่องสั้นประเภทลึกลับ โดยมากเกี่ยวกับการฆาตกรรมซึ่งคลี่คลายด้วยฝีมือของนักสืบ องค์ประกอบพื้นฐานของเรื่องนักสืบได้แก่ อาชญากรรมที่ยังไม่คลี่คลาย ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่มักไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ฉลาด นักสืบซึ่งมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมแปลกๆ ผู้ช่วยนักสืบซึ่งจะช่วยสืบสวนข้อน่าสงสัยและเงื่อนงำบางประการที่ชวนติดตาม ผู้ต้องสงสัยซึ่งเหตุการณ์มัดตัวว่าเป็นผู้กระทำผิด และการแก้ปมปัญหาที่น่าตื่นเต้นและไม่มีใครคาดคิด ซึ่งนักสืบจะเป็นผู้เปิดเผยวิธีที่เขาค้นพบผู้กระทำผิด เรื่องนักสืบที่ดีต้องเป็นเรื่องที่สามารถคลี่คลายปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545: 129)

ท้ายที่สุดรอส เมอร์ฟิน (Ross Murfin) และสุปรียา เอ็ม. ไร (Supryia M. Ray) อธิบายไว้ใน **The Bedford Glossary of Critical and Literary Terms** (2003) ว่า “detective story” คือบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม โดยตัวละครเอกเป็นนักสืบ และนักสืบผู้นี้ใช้หลักการอนุมานพิจารณาร่องรอยต่างๆ เพื่อสืบหาผู้กระทำผิด ลักษณะเด่นของเรื่องนักสืบนี้อยู่ที่โครงเรื่องที่ซับซ้อน พลิกผันทำให้ผู้อ่านรู้สึกประหลาดใจ ในขณะที่การสร้างตัวละครและฉากมีความสำคัญรองลงมา ดับเบิลยู. เอช. ออเดน (W.H. Auden) กวีชาวอังกฤษให้นิยาม “detective story” ว่ามีองค์ประกอบดังนี้ “มีเหตุฆาตกรรมเกิดขึ้น มีผู้ต้องสงสัยหลายคน แต่ในที่สุดฆาตกรที่แท้จริงก็เผยตัวออกมา ฆาตกรผู้นี้ถ้าไม่ถูกจับก็ถึงแก่ชีวิต” (Murfin and Ray, 2003: 100)

เมื่อพิจารณาการให้คำนิยามของ “detective story” จากนักวิชาการต่างๆ แล้ว ผู้วิจัยพอจะประมวลได้ว่า “detective story” หมายถึงนวนิยายหรือเรื่องสั้นซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งส่วนมากเป็นคดีฆาตกรรม โดยที่ผู้อ่านไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้กระทำผิดที่แท้จริง ถึงแม้จะมีผู้ต้องสงสัยหลายคนก็ตาม แต่คดีนี้ก็คลี่คลายลงได้ด้วยความสามารถของนักสืบผู้มีไหวพริบ ฉลาดหลักแหลม ใช้วิธีพิจารณาหลักฐานและร่องรอยต่างๆ จนในที่สุดแก้ปัญหาก็ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถจับคนร้ายได้ องค์ประกอบสำคัญของ “detective story” อยู่ที่โครงเรื่องที่ซับซ้อนมีการพลิกผันให้ผู้อ่านแปลกใจ แต่ไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างตัวละครหรือฉากเท่าที่ควร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในเมื่อเจ. เอ. คัดคอน ถือว่า “detective story” เป็นส่วนหนึ่งของ “crime fiction” การเรียกเรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ว่าเป็น “อาชญากรรมนิยาย” ตามที่สุพรรณิ วราทรใช้ก็อาจกระทำได้ เนื่องจากเรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

“อาชญากรรม” และบทประพันธ์ชุดนี้จัดอยู่ในประเภท “นิยาย” หรือ “บันเทิงคดี” (fiction) ซึ่งครอบคลุมทั้งนวนิยายและเรื่องสั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545: 181)

3.2.2. องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ของอาชญากรรมชุดเชอร์ล็อก โฮมส์

ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อนี้ออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่อง

3.2.2.1. โครงเรื่อง

อังคณา สุขวิเศษ จัดให้เรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์อยู่ในประเภท “นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนแบบคลาสสิก” (Classical Detective Story) โดยอ้างแนวคิดของซเวทาน โทโดรอฟ (Tzvetan Todorov) ใน **The Poetics of Prose** (Todorov, 1977: 42-52)¹ ลักษณะสำคัญของนวนิยายแนวนี้คือ “เรื่องของอาชญากรรมที่จบลงไปแล้ว เรื่องของการสืบสวนจึงเกิดขึ้นตามมา ภายหลัง ดังนั้น ลักษณะเด่นของนวนิยายแนวสืบสวนแบบคลาสสิกจึงประกอบด้วยเรื่อง 2 เรื่อง เรื่องที่ 1 เป็นเรื่องของอาชญากรรมซึ่งไม่ปรากฏให้เห็นในดับทเพราะเกิดขึ้นและจบลงแล้ว...เรื่อง ที่ 2 คือเรื่องของ การสืบสวนเพื่อเปิดเผยว่าใครเป็นผู้ที่สร้างความลึกลับทั้งหมดขึ้น” (อังคณา สุขวิเศษ, 2544 : 9-10)

นอกจากการแบ่งโครงเรื่องเป็นสองส่วนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยสังเกตว่าอาชญากรรมชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ทั้งที่เป็นเรื่องสั้นและเรื่องยาวมีลักษณะโครงเรื่องคล้ายคลึงกัน กล่าวคือเกิดเหตุการณ์หรือคดีอาชญากรรมที่เป็นปริศนา สร้างความประหลาดใจให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้คนที่เกี่ยวข้อง จนในที่สุดต้องมาขอคำปรึกษาจากเชอร์ล็อก โฮมส์ เนื่องจากโฮมส์เป็นผู้มีชื่อเสียงในวงการอาชญาวิทยา แต่อาจมีบางเหตุการณ์ที่โฮมส์ได้ไปพบปมปริศนาโดยบังเอิญ ทำให้เขาเกิดความสงสัยต้องการคลี่คลายปัญหาด้วยตนเอง

เมื่อเผชิญกับคดีอันซับซ้อน โฮมส์จะเริ่มสืบสวนสอบสวน โดยส่วนใหญ่จะเดินทางไปตรวจสอบที่เกิดเหตุด้วยตนเอง เพื่อศึกษาร่องรอยที่คนร้ายทิ้งไว้อย่างละเอียด เช่น รอยเท้า ฝ้าบุหรืสภาพศพของผู้ตาย เป็นต้น นอกจากนี้โฮมส์ยังสอบปากคำผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรืออาจรู้เห็นเหตุการณ์ เช่น คนรับใช้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาถึงที่เกิดเหตุเป็นคนแรก เป็นต้น หลังจากที่เก็บ

¹ โทโดรอฟแบ่งประเภทนวนิยายสืบสวนสอบสวนเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนแบบคลาสสิก (Classical Detective Story) นวนิยายมีด (Thriller) และนวนิยายระทึกขวัญ (Suspense Novel) (อังคณา สุขวิเศษ, 2544 : 9-12)

หลักฐานและสอบปากคำผู้เกี่ยวข้องแล้ว โสมส์จะนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาประมวลโดยใช้การตีความและศาสตร์แห่งการอนุมาน (Science of deduction) เช่นการศึกษาลักษณะของคนจากหมวกที่ใช้ในเรื่อง “The Adventure of the Blue Carbuncle” หรือจากกล้องยาเส้นที่ใช้ในเรื่อง “The Yellow Face” ในบางกรณีข้อมูลที่ได้สร้างความยุ่งยากในการตีความมาก เช่นเรื่อง “The Adventure of the Dancing Men” โสมส์ต้องแกะรหัสลับที่เขียนเป็นรูปตุ๊กตาเต้นรำ ซึ่งมีเพียงนางฮิลตัน คิวบิต (Mrs Hilton Cubitt) และเอ็บ สแลนีย์ (Abe Slaney) เท่านั้นที่เข้าใจ

หากข้อมูลที่ได้มาไม่เพียงพอ โสมส์ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติมนี้ทำได้หลายวิธี เช่น ส่งโทรเลขหรือจดหมายไปสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นวิธีที่โสมส์ใช้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการใช้สายข่าว¹ การทดลองทางเคมี² การปลอมตัว³ การเล่นละครตบตา⁴ หรือแม้แต่การบุกรุกเคหสถาน⁵ ทำให้การปฏิบัติงานของโสมส์มีความเสี่ยงยิ่งขึ้น มีหลายครั้งที่โสมส์ใช้วิธีลงโฆษณาทางหนังสือพิมพ์เพื่อลวงให้คนร้ายมาติดกับ⁶ หรือให้วัดสันเดินทางไปสืบคดีโดยทำทีว่ามีคดีอื่นต้องสะสาง เพื่อเบนความสนใจของคนร้าย แต่ตนเองตามไปสืบอีกทางหนึ่ง⁷

ถึงแม้ว่าการสืบสวนสอบสวนจะเป็นส่วนสำคัญของ โครงเรื่อง แต่ผู้ประพันธ์ยังใช้กลวิธีอื่นในการดำเนินเรื่อง เช่นการแทรกข้อความในโทรเลข จดหมาย บันทึกรายงานข่าว หรือรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงสถานการณ์ที่พลิกผัน และเพื่อให้เรื่องมีความซับซ้อนมากขึ้น

¹ เช่นในเรื่อง **A Study in Scarlet** โสมส์ว่าจ้างคนจรจัดเพื่อจับตาความเคลื่อนไหวของผู้ต้องสงสัย คนกลุ่มนี้ผู้ประพันธ์ให้ชื่อว่า The Baker Street Irregulars

² เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Devil’s Foot” โสมส์ทดลองเผาสารที่ตกค้างอยู่ในตะเกียงซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุ และพบว่าเป็นสารพิษที่ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน

³ ในเรื่อง “The Adventure of the Mazarin Stone” โสมส์ปลอมตัวเป็นคนงานรับจ้างและหญิงแก่เพื่อสืบหาผู้ขโมยอัญมณีประดับมงกุฎ

⁴ ในเรื่อง “The Adventure of the Dying Detective” โสมส์แกล้งทำเป็นป่วยหนักเพื่อหลอกให้คัลเวอร์ตัน สมิท (Culverton Smith) มาติดกับ

⁵ ในเรื่อง “The Adventure of Charles Augustus Milverton”

⁶ ในเรื่อง **A Study in Scarlet** คนร้ายทำแหวนตกไว้ในที่เกิดเหตุ โสมส์จึงลงประกาศทางหนังสือพิมพ์ให้เจ้าของมารับเพื่อล่อให้คนร้ายเผยตัว และในเรื่อง “The Adventure of Black Peter” โสมส์ลงประกาศรับสมัครงานทางหนังสือพิมพ์เพื่อให้ฆาตกรปรากฏตัว

⁷ เช่นในเรื่อง **The Hound of the Baskervilles** และเรื่อง “The Adventure of the Retired Colourman”

คนร้ายบางรายจะสร้างหลักฐานเท็จเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและเชอร์ล็อก โทมส์หลงทางเข้าใจสถานการณ์ผิดพลาดไป เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Priory School” คนร้ายให้ม้าสวมรองเท้าเหล็กที่ใช้สำหรับวัว ทำให้โสมส์เข้าใจผิดว่าคนร้ายใช้วัวเป็นพาหนะในการหลบหนี

อย่างไรก็ตาม สุดท้ายแล้วโสมส์ก็สามารถคลี่คลายปมปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ช่วยให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นผิด ช่วยนำเอกสารหรือของสำคัญกลับคืนมา โดยในตอนท้ายเรื่อง โสมส์จะอธิบายให้วัดสันและผู้ที่เกี่ยวข้องฟังว่าเขามีขั้นตอนและวิธีคิดอย่างไรจึงสามารถแก้ปริศนาได้ อาจมีบางกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนอธิบายเองว่าตนมีเหตุจูงใจอันใดในการก่อคดีดังกล่าว โดยมีโสมส์คอยอธิบายเสริมเป็นระยะ หลังจากนั้นคนร้ายจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในบางคดีคนร้ายเสียชีวิตในตอนต้นเรื่อง และในบางคดีเนื่องจากคนร้ายทุกข์ทรมาณด้วยโรคร้ายมาก่อน จึงเสียชีวิตก่อนได้รับโทษ บางครั้งโสมส์ก็ไม่สามารถช่วยให้ผู้เคราะห์ร้ายพ้นจากอันตรายได้ เช่นในเรื่อง “The Five Orange Pips” ในที่สุดจอห์น โอเพนชอว์ (John Openshaw) ก็พบจุดจบเช่นเดียวกับลุงและพ่อ บางครั้งโสมส์ก็ไม่สามารถตามจับคนร้ายได้ เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Engineer’s Thumb” เมื่อโสมส์และแฮเทอร์ลีย์ (Hatherley) กลับไปที่เกิดเหตุก็พบว่าคนร้ายหลบหนีไปแล้ว

อนึ่ง เมื่อพิจารณาลักษณะของคดีที่โสมส์เข้าไปสืบสวนนั้น ผู้วิจัยพบว่าเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือคดีที่หลากหลาย ซึ่งแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

3.2.2.1.1. ฆาตกรรม

คดีฆาตกรรมที่โสมส์สืบสวนมีเหตุจูงใจหลัก 3 ประการ ได้แก่

ก. การแก้แค้น

เช่นในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” จอห์น เทอร์เนอร์ (John Turner) ลงมือฆ่าชาลส์ แมกคาร์ที (Charles McCarthy) เพราะฝ่ายหลังจะเอาความลับในอดีตมาเปิดเผยให้ลูกสาวของจอห์นคือ ออลิส เทอร์เนอร์ (Alice Turner) ได้รับรู้

ข. สมบัติหรือผลประโยชน์ทางการเงินอื่นๆ

เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Speckled Band” ดร. กริมสปี รอยลิต (Dr Grimesby Roylott) วางแผนฆ่าจูเลีย สโตนอร์ (Julia Stoner) และเฮเลน สโตนอร์ (Helen Stoner) ลูกเลี้ยงทั้งสองเพื่อหวังทรัพย์สมบัติ หรือในเรื่อง **The Hound of the Baskervilles** สเตปเลตัน (Stapleton) บุตรของร็อดเจอร์ บาสเกอร์วิลล์ (Rodger Baskerville) คิดกำจัดเชอร์

ชาลส์ บาสเกอร์วิลล์ (Sir Charles Baskerville) และเซอร์เฮนรี บาสเกอร์วิลล์ (Sir Henry Baskerville) เพื่อที่ตนเองจะได้กลายเป็นผู้สืบทอดมรดกของตระกูลแต่เพียงผู้เดียว

ค. ความรักสามเส้า

เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Dancing Men” เอ็ด สเตนีย์ฆ่าฮิลตัน คิวบิตเพราะต้องการชิงตัวคนรักเก่าของตนกลับคืนมา ในเรื่อง “The Crooked Man” เฮนรี วูด (Henry Wood) หาทางมาพบกับนางบาร์เคลย์ (นางสาวแนนซี เดอวอย) (Mrs Barclay (Miss Nancy Devoy) ที่แต่งงานกับผู้พันเจมส์ บาร์เคลย์ (Colonel James Barclay) เพราะเข้าใจผิดว่า เฮนรี วูด เสียชีวิตในอินเดียแล้ว

ผู้วิจัยสังเกตว่าในคดีที่มีการตายเกิดขึ้น ส่วนใหญ่ฆาตกรเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่มีบางกรณีที่ฆาตกรไม่ใช่คนแต่เป็นสัตว์ (ถึงแม้จะมีคนเป็นผู้อยู่เบื้องหลังก็ตาม) เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Speckled Band” ฆาตกรเป็นงูพิษที่ดร. กริมสปี รอยลือตลึงไขว้ ในเรื่อง “Silver Blaze” ม้าแข่งที่ชื่อซิลเวอร์เบลซเป็นเหตุให้จอห์น สเตรเกอร์ (John Straker) คนฝึกม้าเสียชีวิต มีบางครั้งที่สาเหตุของการเสียชีวิตเป็นอุบัติเหตุ เช่นในเรื่อง “The Musgrave Ritual” คนรับใช้ชื่อบรันตัน (Brunton) เสียชีวิตในช่องลับใต้คฤหาสน์เฮิร์ลสโตน (Hurlstone) เพราะแผ่นหินปิดทางเข้าหล่นทับ และยังมีเรื่องที่เกิดจากความคาดหมายของโฮมส์เช่นในเรื่อง “The Problem of Thor Bridge” นางกิบสัน (Mrs Gibson) ฆ่าตัวตายโดยจัดฉากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าใจว่าเกรซ ดันบาร์ (Grace Dunbar) พี่เลี้ยงของลูกสาวเป็นผู้กระทำผิด เพราะต้องการแย่งสามี คือ นีล กิบสัน (Neil Gibson) ไปจากตน

3.2.2.1.2. โจรกรรม

สิ่งที่มักถูกโจรกรรมแบ่งได้เป็นสามประเภท คือ

ก. อัญมณีสูงค่า

เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Blue Carbuncle” “The Adventure of the Beryl Coronet” และ “The Adventure of the Mazarin Stone”

ข. เอกสารสำคัญของทางราชการ

เช่นในเรื่อง “The Naval Treaty” สนธิสัญญาฉบับระหว่างอังกฤษและอิตาลีหายไปจากห้องทำงานของเพอร์ซี เฟลป์ส (Percy Phelps) ข้าราชการกระทรวงต่างประเทศ ส่วนในเรื่อง “The Adventure of the Bruce-Partington Plans” แบบแปลนเรือดำน้ำถูกขโมยไป

ค. การปล้นธนาคาร

เช่นในเรื่อง “The Red-Headed League” และ “The Resident Patient”

สำหรับมูลเหตุของการโจรกรรมนั้นคริสโตเฟอร์ พิตทาร์ด (Christopher Pittard) (2003) อธิบายไว้ใน “Victorian Detective Fiction ~ An Introduction” ว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรมไม่เพียงแต่ทำให้เมือง (กรุงลอนดอน) ขยายตัว แต่ทำให้ผู้คนวัดความร่ำรวยจากจำนวนสังหาริมทรัพย์ ไม่ใช่ข้อสังหาริมทรัพย์อย่างเช่นที่ดิน ในสังคมที่ประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น คดีโจรกรรมทรัพย์สินเป็นภัยคุกคามโดยแท้จริง การก่อตั้งกองตำรวจนครบาล (The Metropolitan Police) ใน ค.ศ. 1828 ช่วยบรรเทาความกังวลที่เกิดจากการโจรกรรมลงบ้าง และยังสร้างภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านสืบสวนอีกด้วย (Pittard, [2005, March 18])

3.2.2.1.3. การหายตัว

การหายตัวไปอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โฮมส์ มีสาเหตุอยู่สองประการ คือ

ก. การหายตัวไปด้วยความสมัครใจ

เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Noble Bachelor” แฮตตี ดอเรน (Hatty Doran) หายตัวไปในวันแต่งงานเพื่อหนีตามคนรักเก่าไป และในเรื่อง “The Adventure of the Missing Three-Quarter” ก๊อดฟรีย์ สตอนตัน (Godfrey Staunton) หายตัวไปพยาบาลภรรยาที่แต่งงานกันอย่างลับๆ เพราะไม่ต้องการถูกตัดออกจากกองมรดก

ข. การลักพาตัว

เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Priory School” ลอร์ดซอลไทร์ (Lord Saltire) ทายาทของดยุกแห่งโฮลเดอร์เนสซี (Duke of Holderness) ถูกลักพาตัวไปโดยบุตรของดยุกที่เกิดแต่หญิงคนรักเก่า ในเรื่อง “The Disappearance of Lady Frances Fairfax” เฮนรี ปีเตอร์ส (Henry Peters) ซึ่งปลอมตัวเป็นมิชชันนารีโดยใช้ชื่อว่าดร. ชเลสซิงเงอร์ (Dr Shlessinger)

ร่วมมือกับภรรยาลักพาตัวเลดีฟรานเซส แฟร์แฟกซ์ (Lady Frances Fairfax) มาจากสถานตากอากาศในสวิตเซอร์แลนด์

3.2.2.1.4. การหลอกลวง

เช่นในเรื่อง “A Case of Identity” วินดิแบงก์ (Windibank) พ่อเลี้ยงของแมรี ซัทเทอร์แลนด์ (Mary Sutherland) ปลอมตัวมาหลอกให้เธอตกลงแต่งงานด้วย โดยใช้ชื่อว่าฮอสเมอร์ แองเจิล (Hosmer Angel) ในเรื่อง “The Adventure of the Three Garridebs” คิลเลอร์ อีแวนส์ (Killer Evans) ปลอมตัวมาโดยใช้ชื่อว่าจอห์น การ์ริเดบ (John Garrideb) พยายามวางแผนให้นาทาน การ์ริเดบ (Nathan Garrideb) ออกจากที่พักเพื่อตนจะได้มาค้นหาแท่นพิมพ์ธนบัตรปลอมที่ซ่อนไว้ใต้พื้นห้อง

3.2.2.1.5. การบุกรุก

เช่นเรื่อง “The “Gloria Scott” ฮัดสัน (Hudson) อดีตกะลาสีเรือกลอเรีย สก็อต (“Gloria Scott”) บุกรุกทรัพย์สินจากเทรเวอร์ (Trevor) และเบดโดส (Beddoes) ไม่เช่นนั้นเขาจะเปิดเผยความลับว่าทั้งสองเป็นนักโทษที่หนีความผิดมา ในเรื่อง “The Adventure of Charles Augustus Milverton” มิลเวอร์ตัน (Milverton) นำจดหมายที่เลดีอีวา แบล็กเวล (Lady Eva Blackwell) เขียนติดต่อกันมาเป็นข้อเรียกร้องเงิน ไม่เช่นนั้นเขาจะนำจดหมายเหล่านี้ไปเปิดเผยกับสามีของเธอ

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าหลายคดีนั้นเกิดขึ้นจากความขัดแย้งซึ่งมีที่มาจากต่างแดน และส่วนใหญ่ประเทศเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอังกฤษมาก่อน เช่น จากสหรัฐอเมริกา (เช่นเรื่อง “The Five Orange Pips,” “The Yellow Face,” **A Study in Scarlet** และ **The Valley of Fear**) แอฟริกาใต้ (เช่นเรื่อง “The Adventure of the Solitary Cyclist”) ออสเตรเลีย (เช่นเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” และ “The Adventure of the Abbey Grange”) อินเดีย (เช่นเรื่อง **The Sign of Four** และ “The Crooked Man”) ส่วนคดีซึ่งเกิดขึ้นจากความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาจากประเทศอื่นก็เช่น รัสเซีย (เช่นเรื่อง “The Adventure of the Golden Pince-Nez”) อิตาลี (เช่นเรื่อง “The Adventure of the Red Circle”)

ในขณะเดียวกันลี ฮอर्सลีย์ (Lee Horsley) ให้ความเห็นไว้ใน “Sherlock Holmes ~ Modernist thought, modernist cities & the solving intellect” ว่า อาชญากรรมในเรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์มีที่มาจากหลายแหล่ง เช่น อาชญากรรมที่ก่อโดยสมาคมลับจากต่างประเทศ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศอาณานิคมของอังกฤษ ศาสตราจารย์มอริอาร์ตี (Professor

Moriarty) อาชญากรรมในกลุ่มชนชั้นกลาง อันนำมาซึ่งสภาวะไร้ระเบียบและเป็นภัยคุกคามสังคม การที่โฮมส์สามารถคลี่คลายคดีในกลุ่มชนชั้นกลางได้ เปรียบเสมือนการจัดความสับสนให้หมดไปและนำระเบียบกลับคืนสู่สังคม (Pittard, [2005, March 18])

นอกจากคดีข้างต้นแล้ว โฮมส์ยังมีบทบาทในการไขปริศนาอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ อาชญากรรมอีกด้วย เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Blanched Soldier” เจมส์ เอ็ม. ดีอด (James M. Dodd) สงสัยว่าเหตุใดเพื่อนเก่าที่ชื่อก๊อดฟรีย์ เอมสเวิร์ท (Godfrey Emsworth) จึงหายตัวไป ท้ายสุดโฮมส์ก็ได้คำตอบว่าเขาป่วยเป็นโรคร้ายจึงไม่กล้าพบหน้าเพื่อนเก่า ส่วนในเรื่อง “The Adventure of the Creeping Man” เทรเวอร์ เบนเนต (Trevor Bennett) ผู้ช่วยของ ศาสตราจารย์เพรสเบอร์รี่ (Professor Presbury) ขอร้องให้โฮมส์สืบดูว่าเพราะเหตุใดศาสตราจารย์เพรสเบอร์รี่จึงมีอาการแปลกๆคล้ายอาการของลิง

3.2.2.2. ตัวละคร

ในอาชญากรรมชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ มีตัวละครหลัก 2 คน คือ เชอร์ล็อก โฮมส์ และนายแพทย์จอห์น เอช วัตสัน

3.2.2.2.1. เชอร์ล็อก โฮมส์ (Sherlock Holmes)

เชอร์ล็อก โฮมส์ เป็นนักสืบเอกชน (consulting detective) ที่ในบางครั้งก็ไม่สนใจค่าตอบแทน เพราะสนุกตื่นเต้นกับการทำคดีที่สลับซับซ้อน แต่บางครั้งก็เรียกค่าจ้างสูงๆ โดยเฉพาะกับลูกค้าที่มีฐานะทางสังคมและการเงินมั่นคง ในตอนต้นเรื่อง **A Study in Scarlet** สแตมฟอร์ด (Stamford) เพื่อนของวัตสันไม่แน่ใจว่าเชอร์ล็อก โฮมส์ประกอบอาชีพอะไร เพราะดูโฮมส์สนใจเรื่องกายวิภาคศาสตร์ เชี่ยวชาญด้านเคมี แต่ไม่เคยเรียนด้านการแพทย์เป็นเรื่องเป็นราว เรื่องที่เขาศึกษานั้นดูแปลกประหลาด (Doyle, 2002 : 9-10) ครั้งแรกที่วัตสันพบโฮมส์นั้นเขากำลังทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการอยู่ โดยโฮมส์เรียกสิ่งที่ตนค้นพบว่าเป็น “medico-legal discovery” ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเทียบเคียงได้กับนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic science) ในปัจจุบัน

เป็นที่ทราบกันว่าดอยล์เริ่มประกอบอาชีพแพทย์มาก่อนการเป็นนักประพันธ์ ในทศวรรษที่ 1870 ขณะที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอดินบะระ ดอยล์ได้รู้จักกับ นายแพทย์ โจเซฟ เบล (Joseph Bell) ศัลยแพทย์ผู้สามารถล่วงรู้ถึงอาชีพการงานและข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับคนไข้โดยสังเกตจากลักษณะภายนอก นายแพทย์เบล ได้กลายเป็นต้นแบบของตัวละครเชอร์ล็อก โฮมส์ ในขณะที่ศาสตราจารย์ทางด้านสรีรวิทยา ผู้มีนามว่าวิลเลียม รัทเทอร์ฟอร์ด (William Rutherford) ได้เป็นต้นแบบตัวละครที่มีชื่อว่า ศาสตราจารย์ชาเลนเจอร์ (Professor Challenger) (Gale Research,

Inc., 1994: 27-28) ส่วนชื่อต้น “เชอร์ล็อก” (“Sherlock”) นั้นสันนิษฐานว่ามาจากนามสกุลของอัลเฟรด เชอร์ล็อก (Alfred Sherlock) นักไวโอลินชื่อดังในสมัยนั้น ในขณะที่นามสกุล “โฮมส์” (“Holmes”) น่าจะมาจากชื่อของผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและแพทย์ชาวอเมริกันนาม โอลิเวอร์ เวนเดล โฮมส์ (Oliver Wendell Holmes) (The Sherlock Holmes Society of London, [2005, March 26])

วัตสันบรรยายไว้ว่าโฮมส์เป็นชายร่างผอม สูงเกิน 6 ฟุต นัยน์ตาฉาบไว จมูกแหลมงุ้ม ปลายคางรูปเหลี่ยม ทำให้ดูเป็นคนกระตือรือร้นและมีความเด็ดขาด ถึงแม้ว่าตามมือมีรอยเปื้อนหมึกและสารเคมีต่างๆ แต่ดูเป็นมือที่หยิบจับสิ่งต่างๆ อย่างเบามือ (Doyle, 2002 : 11) วัตสันเคยทำรายการสรุปข้อมูลเกี่ยวกับโฮมส์ไว้ว่า ไม่มีความรู้เรื่องวรรณคดี ปรัชญา ดาราศาสตร์ มีความรู้ในเรื่องการเมืองเพียงเล็กน้อย รู้เรื่องกฎหมายอังกฤษ พฤษศาสตร์และธรณีวิทยาพอสมควร แตกฉานในเรื่องเคมี กายวิภาคศาสตร์และเรื่องสะเทือนขวัญ เล่นไวโอลินได้ดี มีความรู้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส (เช่นในเรื่อง “The Red-Headed League”) เยอรมัน (เช่นในเรื่อง **The Sign of Four**) และอิตาลี (เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Red Circle”)

โฮมส์ไม่ชอบออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เพราะเห็นว่าเป็นการเสียพลังงานไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่ก็น่าแปลกที่เขาไม่ออกกำลังกายแข็งแรง สามารถต่อสู้กับคนร้ายได้เสมอ (Doyle, 2002 : 150) นอกจากนี้ยังมีความสามารถด้านศิลปะการต่อสู้ เช่น ชกมวย ฟันดาบ (Doyle, 2002 : 12) และบาริตู (baritsu) (Doyle, 2002 : 206)

โฮมส์เป็นคนไม่มีระเบียบ เขาเก็บกล่องยาสูบไว้ในถังเก็บถ่านหิน เก็บยาสูบไว้ในรองเท้า และใช้มีดจริงจดหมายที่ยังไม่ได้ตอบไว้กับขอบเตาผิง บางครั้งก็ซุ่มยิงปืนในห้องนั่งเล่น ทำให้ผนังห้องมีรอยกระสุนปืน ส่วนเอกสารที่เกี่ยวกับคดีเก่าก็ยุ่งเหยิงปนเปกันไปหมด (Doyle, 2002 : 165) แต่น่าแปลกที่โฮมส์มีสมุดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลสำคัญหรือเรื่องสำคัญที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน โดยข้อมูลเรียงตามลำดับตัวอักษร เช่นที่ปรากฏในเรื่อง “A Scandal in Bohemia” และเรื่อง “The Adventure of the Priory School”

โฮมส์ชอบขบคิดเกี่ยวกับเรื่องที่มีความซับซ้อน เนื่องจากเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ใช้ความคิด แต่ยามเกิดความเบื่อหน่ายเนื่องจากไม่มีคดีก็จะเสพโทเคน (Doyle, 2002 : 150) นอกจากนี้ โฮมส์ยังไม่สนใจเพศตรงข้ามนอกจากเป็นเรื่องงาน เขาเห็นว่าการรักคืออารมณ์อย่างหนึ่งซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางการทำงานที่ต้องใช้เหตุผล เขาตั้งใจไว้ว่าจะไม่แต่งงาน (Doyle, 2002 : 69) ดังนั้นเขาจึงไม่แสดงความยินดีกับวัตสันที่แต่งงานกับแมรี มอร์สตัน (Mary Morstan)

โสมส์เป็นคนมีอัจฉตาสูง เขาต้องการให้วัตสันบันทึกคดีที่ตนเองสืบสวนอย่างละเอียดทุกแง่มุม เพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่าน โดยไม่ต้องแต่งแต้มเรื่องราวให้ตื่นเต้นโดยไม่จำเป็น (Doyle, 2002 : 40) เขารู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่นักสืบชาวฝรั่งเศสนามฟรองซัว เลอ วิลยาร์ด (François le Villard) สนใจข้อเขียนของตนและนำไปแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส ตัวอย่างข้อเขียนของโสมส์ที่เป็นประโยชน์แก่งานนิติวิทยาศาสตร์ คือ *Upon the Distinction between the Ashes of the Various Tobaccos* (Doyle, 2002 : 40-41) เนื่องจากโสมส์ชอบสูบบุหรี่

เวลาทำงาน โสมส์จะตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียดถี่ถ้วน บางครั้งก็ต้องใช้แว่นขยาย ถ้าพบร่องรอยที่เป็นประโยชน์กับคดีจะแสดงอาการลิงโลด วัตสันเปรียบเทียบบโสมส์ในระหว่างทำงานเหมือนกับสุนัขจิ้งจอกที่ฝึกมาเป็นอย่างดี (Doyle, 2002 : 16) ทำให้งานสืบสวนสอบสวนเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่แม่นยำเชื่อถือได้ (Doyle, 2002 : 17)

โสมส์เป็นผู้ชำนาญในศาสตร์แห่งการอนุมาน (science of deduction) เขาเคยกล่าวว่า เมื่อเราตัดประเด็นที่เป็นไปไม่ได้ออกไป สิ่งที่เหลืออยู่ ถึงแม้ไม่น่าจะเป็นไปได้ก็คือคำตอบ (Doyle, 2002 : 49) อาชญากรรมที่ธรรมดาสามัญที่สุดเป็นอาชญากรรมที่น่าพิศวงที่สุด เพราะไม่มีรายละเอียดพิเศษใดๆ ทำให้สามารถหาข้อสรุปได้ (Doyle, 2002 : 24) และเมื่อมีปัญหาที่คิดไม่ตก โสมส์ก็จะคิดต่อไปเป็นวันๆ หรืออาจจะถึงสัปดาห์ จนกว่าจะหาคำตอบได้ (Doyle, 2002 : 103) แต่เขาไม่ชอบอธิบายให้ผู้ร่วมงานฟังว่ากำลังคิดอะไรอยู่ มักอธิบายเมื่อสะสางคดีเสร็จแล้วในคราวเดียว (Doyle, 2002: 321)

ในหนังสือ **Sherlock Holmes: The Major Stories** (St Martin's Press, NY, 1994) ซึ่งมีจอห์น เอ. ฮอดจสัน (John A. Hodgson) เป็นบรรณาธิการ สตีเฟน ไนต์ (Stephen Knight) เขียนบทวิเคราะห์ไว้ว่า เซอร์ล็อก โสมส์เป็นตัวแทนของวิทยาศาสตร์ แนวคิดใหม่ที่นำตื่นเต้นในศตวรรษที่ 19 โสมส์สามารถวิเคราะห์หลักฐานทางวัตถุ โดยใช้ “ศาสตร์แห่งการอนุมาน” หรือการใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และอาชญาวิทยา นอกจากนี้โสมส์ยังเป็นตัวแทนของปัจเจกนิยมอีกด้วย กล่าวคือ โสมส์ไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่มีความคิดเป็นเหตุเป็นผล เขาเป็นคนเย่อหยิ่ง มีนิสัยแปลก ไม่ชอบทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม คุณสมบัติเช่นนี้ทำให้โสมส์เป็นวีรบุรุษผู้สูงส่งแต่ยังมีความเป็นมนุษย์อยู่เต็มเปี่ยมเช่นกัน (Pittard, [2005, March 18])

ในชุด **His Last Bow** โสมส์ร้างรจากวงการสืบสวนสอบสวนไปนาน เนื่องจากมีอาการของโรครุมตึก จึงย้ายไปอยู่ในชนบทแถบอีสต์บอร์น (Eastbourne) เพื่อศึกษาปรัชญาและทำการเกษตร (เลี้ยงผึ้ง) แต่จำต้องกลับมาทำงานรับใช้ชาติในยามที่อังกฤษทำสงครามกับเยอรมัน (Preface to **His Last Bow** ใน Doyle, 2002 : 371)

3.2.2.2. นายแพทย์ จอห์น เอช. วัตสัน (John H. Watson, M.D.)¹

วัตสันเป็นชายรูปร่างกำยำ สูงปานกลาง คางเหลี่ยม ต้นคอใหญ่ ไว้หนวด (Doyle, 2002 : 247) จบการศึกษาด้านการแพทย์ จากมหาวิทยาลัยแห่งลอนดอน (University of London) เคยรับใช้กองทัพในสงครามครั้งที่ 2 ระหว่างอังกฤษและอัฟกานิสถาน ค.ศ. 1878-1880 (The Second Anglo-Afghan War) (World History at KMLA, [2005 April 18]) เมื่อได้รับบาดเจ็บถูกกระสุนปืนที่ไหล่/ขา² จึงย้ายมาพักรักษาตัวอยู่ที่เปชวาร์ (Peshawar) สุดท้ายถูกส่งกลับอังกฤษ และได้รับเงินบำนาญ 11 ชิลลิง 6 เพนนี ต่อวัน เนื่องจากวัตสันต้องการใช้ชีวิตอยู่ในกรุงลอนดอนจึงต้องการหาคนมาแบ่งค่าเช่าห้องพัก เพื่อเป็นการประหยัดรายจ่าย โดยเหตุบังเอิญที่เขามาพบเพื่อนเก่าอย่างสแตมฟอร์ดจึงแนะนำให้รู้จักกับโฮมส์ในเวลาต่อมา ระหว่างที่พักอยู่บ้านเลขที่ 212 บี ถนนเบเกอร์ วัตสันไม่ชอบออกไปเตร็ดเตร่นอกเสียจากว่าสภาพอากาศดี เพราะสุขภาพไม่ดี ไม่มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงมาหา วัตสันจึงรู้สึกสนุกกับการไขปริศนาของเชอร์ล็อก โฮมส์ (Doyle, 2002 : 11)

หลังจากจบคดี **The Sign of Four** วัตสันแต่งงานกับแมรี มอร์สตัน และย้ายออกจากบ้านเลขที่ 212 บี ถนนเบเกอร์ ไปเปิดคลินิกในเขตแพดดิ้งตัน (Paddington) ซึ่งเขาซื้อต่อจากฟาร์คูฮาร์ (Farquhar) (Doyle, 2002 : 154)

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างโฮมส์และวัตสันนั้น วัตสันอธิบายไว้ว่าตัวเองเปรียบเสมือนสิ่งที่เชอร์ล็อก โฮมส์ขาดไม่ได้ เพราะวัตสันช่วยกระตุ้นความคิดโฮมส์ให้เฉียบคม เมื่อมีวัตสันอยู่ด้วยโฮมส์ชอบพูดออกมาดังๆ ในขณะที่วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับคดี (Doyle, 2002 : 458) มีบางครั้งที่วัตสันหัดสังเกตและนำข้อมูลที่ได้มาอนุมานตามแบบโฮมส์ (Doyle, 2002 : 284)

3.2.2.3. ฉาก

ฉากที่ผู้ประพันธ์ใช้ในเรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์มีอยู่ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือบ้านเลขที่ 212 บี ถนนเบเกอร์ ซึ่งเป็นที่พักของเชอร์ล็อก โฮมส์และวัตสัน อีกส่วนคือสถานที่เกิดเหตุ

¹ มีข้อสงสัยว่าทำไมบางครั้งภรรยาเขาเรียกว่า เจมส์ (James) เช่นในเรื่อง “The Man with the Twisted Lip” (Doyle, 2002 : 99)

² มีข้อสงสัยว่าทำไมในเรื่อง **A Study in Scarlet** ระบุว่าวัตสันได้รับบาดเจ็บที่ไหล่ (Doyle, 2002 : 9) ส่วนในเรื่อง **The Sign of Four** ระบุว่าวัตสันได้รับบาดเจ็บที่ขา (Doyle, 2002 : 40)

3.2.2.3.1. บ้านเลขที่ 212 บี ถนนเบเกอร์

บ้านเลขที่ 212 บี ถนนเบเกอร์ เป็นที่พักซึ่งเชอร์ล็อก โฮมส์และวัตสันตกลงเช่าร่วมกัน โดยในเรื่อง **A Study in Scarlet** วัตสันอธิบายว่าตนมีรายได้จากเงินบำนาญไม่มากนักแต่ต้องการใช้ชีวิตอยู่ในกรุงลอนดอน จึงต้องการหาคนมาแบ่งค่าเช่าห้อง และเหตุบังเอิญที่วัตสันได้พบสแตมฟอร์ดซึ่งเป็นเพื่อนเก่า สแตมฟอร์ด จึงแนะนำให้รู้จักกับเชอร์ล็อก โฮมส์ที่ต้องการหาคนมาแบ่งห้องเช่าด้วยกัน หลังจากนั้นโฮมส์และวัตสันได้พบห้องพักของนางฮัดสัน (Mrs Hudson) ที่บ้านเลขที่ 212 บี ถนนเบเกอร์และย้ายเข้ามา วัตสันบรรยายไว้ว่าห้องพักแต่ละชุดประกอบด้วยห้องนอน 2-3 ห้อง และห้องนั่งเล่นหนึ่งห้องซึ่งตกแต่งเรียบร้อยและมีหน้าต่างสองบานใหญ่ (Doyle, 2002 : 10)

สำหรับห้องนั่งเล่นนั้น นอกจากใช้เป็นที่พักผ่อนแล้ว โฮมส์ยังใช้เป็นที่ทำงานด้วย เพราะผู้คนที่มาติดต่อขอให้โฮมส์สืบสวนคดีต่างๆ จะมาพบเขาที่บ้านเลขที่นี้ โดยมีนางฮัดสันหรือบิลลี (Billy) คอยอำนวยความสะดวก ในช่วงแรกที่วัตสันและโฮมส์ยังไม่สนิทสนมกันนัก โฮมส์จะขอร้องให้วัตสันออกจากห้องนั่งเล่นเวลาที่มึนมาติดต่อเรื่องงาน เพราะต้องการความเป็นส่วนตัว

3.2.2.3.2. สถานที่เกิดเหตุ

นอกจากโฮมส์จะใช้ห้องนั่งเล่นในบ้านเลขที่ 212 บี เป็นที่ทำงานแล้ว ที่ทำงานอีกส่วนหนึ่งของโฮมส์คือสถานที่เกิดเหตุและบริเวณโดยรอบ โดยคดีส่วนหนึ่งเกิดขึ้นในกรุงลอนดอนซึ่งมักมีหมอกปกคลุม และในยามค่ำคืนตามถนนหนทางมีแสงสลัวจากโคมไฟที่ใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิง วัตสันบรรยายไว้ว่ากรุงลอนดอนดึงดูดผู้คนจากที่ต่างๆ ในจักรวรรดิของอังกฤษมาไว้ด้วยกัน (Doyle, 2002 : 9) เป็นเมืองที่มีผู้คนหนาแน่น คือมีประชากรถึง 4 ล้านคน (Doyle, 2002 : 24) ยิ่งไปกว่านั้นวัตสันไม่มีญาติพี่น้องจึงรู้สึกอ้างว้าง (Doyle, 2002 : 9) เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมในกรุงลอนดอน โฮมส์จะไปยังสถานที่เกิดเหตุด้วยการเดินหรือไม่ก็นั่งรถเทียมม้ารับจ้าง

สถานที่เกิดเหตุอีกส่วนหนึ่งอยู่ในชนบท เช่น เซอร์รีย์ (Surrey), แฮมป์เชอร์ (Hampshire), เบดฟอร์ด (Bedford) เป็นต้น และมีหลายคดีที่เหตุการณ์เกิดขึ้นในแคว้นซัสเสก เช่นเรื่อง “The Musgrave Ritual”, “The Adventure of Black Peter”, “The Adventure of the Sussex Vampire” และ “The Adventure of the Lion’s Mane” ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประพันธ์มีถิ่นพำนักอยู่ในแคว้นซัสเสกด้วยเช่นกัน จึงมีความคุ้นเคยกับภูมิประเทศในแถบนี้ ถึงแม้สถานที่เกิดเหตุจะอยู่ห่างไกลจากกรุงลอนดอน แต่ก็ไม่นับอุปสรรคในการทำงานของโฮมส์ เนื่องจากประเทศอังกฤษมีบริการรถไฟแพร่หลายแล้ว บ่อยครั้งที่โฮมส์และตัวละครอื่นๆ ในเรื่องนัดพบกันที่สถานีรถไฟ

3.2.2.4. กลวิธีการเล่าเรื่อง

อังคณา สุขวิเศษ อธิบายไว้ว่า “ในนวนิยายสืบสวนสอบสวนแนวคลาสสิก ตัวละครเพื่อนนักสืบมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้ติดตามตัวละครนักสืบไปในระหว่างการสืบสวนและคลี่คลายคดีของนักสืบ และนำรายละเอียดทั้งหมดมาถ่ายทอดในรูปของบันทึกความทรงจำหรือเรื่องเล่าย้อนหลัง” (อังคณา สุขวิเศษ, 2544 : 10)

คำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับเรื่องส่วนใหญ่ในอาชญนวนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ โดยวัตสันซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของโฮมส์มีโอกาสเฝ้าติดตามดูการทำงานของโฮมส์ นับตั้งแต่มีผู้มาขอคำปรึกษาการสืบสวนและคลี่คลายคดี ตลอดจนรับฟังคำสารภาพจากปากคนร้าย หลังจากนั้นวัตสันจะนำรายละเอียดต่างๆ มาถ่ายทอดให้ผู้อ่านรับรู้อีกทอดหนึ่ง โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และในบางกรณีวัตสันจำต้องทอดเวลาให้เนิ่นนานหลังจากที่คดีสิ้นสุดลง ก่อนนำมาเล่าให้ผู้ฟังรับทราบ เนื่องจากถ้าหากนำเรื่องเหล่านั้นมาเปิดเผยทันที จะกระทบกระเทือนถึงชื่อเสียงเกียรติยศผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เรื่อง “The Adventure of the Second Stain” และ “The Adventure of the Illustrious Client”

นอกจากเรื่องที่วัตสันมีส่วนร่วมในการทำงานสืบสวนด้วยแล้ว ยังมีบางเรื่องที่วัตสันไม่มีส่วนร่วมในการสืบของโฮมส์ แต่เป็นเรื่องที่โฮมส์เล่าให้วัตสันฟังและวัตสันนำมาถ่ายทอดอีกทอดหนึ่งโดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่นกัน เช่นเรื่อง “The ‘Gloria Scott’” และ “The Musgrave Ritual” ในขณะที่เดียวกันก็มีบางเรื่องที่มีผู้ประพันธ์กำหนดให้เป็นการเล่าเรื่องจากมุมมองของโฮมส์ โดยที่วัตสันไม่มีบทบาทใดๆ เช่นในเรื่อง “The Adventure of the Blanched Soldier” และ “The Adventure of the Lion’s Mane”

กลวิธีการเล่าเรื่องอีกอย่างหนึ่งที่ผู้ประพันธ์ใช้คือ การเล่าเรื่องจากมุมมองของบุคคลที่สาม ผู้อ่านพบวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ในเรื่อง “The Adventure of the Mazarin Stone” และ “His Last Bow” สำหรับเรื่อง “His Last Bow” นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสืบราชการลับ ตามท้องเรื่องโฮมส์ต้องปลอมตัวเป็นชาวอเมริกันเชื้อสายไอริชชื่อ อัลตามอนต์ (Altamont) ซึ่งทำที่มาจากความลับของอังกฤษให้กับสายลับชาวเยอรมันชื่อ ฟอน บอร์ก (Von Bork) แต่ในตอนท้ายก็สามารถหลบหลังสายลับเยอรมันผู้นี้ได้ ถ้าผู้ประพันธ์เล่าเรื่องโดยผ่านมุมมองของโฮมส์หรือวัตสัน ก็คงไม่สามารถสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้อ่านในตอนท้ายเรื่องได้

หลังจากที่ได้ให้ข้อมูลทั้งนอกและในตัวบทเกี่ยวกับอาชญนวนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ ในบทต่อไปผู้วิจัยจะศึกษาประวัติการแปลอาชญนวนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในประเทศไทย

บทที่ 4

ประวัติการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในประเทศไทย¹

นักวิชาการของไทยหลายท่านมีความเห็นว่าอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็น “แบบอย่าง” หรือ “เป็นแรงบันดาลใจพระทัย” ให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบทประพันธ์ชุด นิทานทองอิน และเรื่องชุดนี้ถือเป็นอาชญาวิทยาชุดแรกของไทย

โดยวิภา กงกะนันทน์ กล่าวไว้ในกำเนิดนวนิยายในประเทศไทย ว่า

“เรื่องสั้นชุดนักสืบ ตีพิมพ์ในทวีปญญา ชื่อชุดว่า “นิทานทองอิน” พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งทรงในพระนามปากกาว่า “นายแก้วนายขวัญ”...แม้นิทานทองอินจะมีเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองไทย แต่ผู้ที่คุ้นเคยกับเรื่องนักสืบของอังกฤษทราบว่านิทานชุดนี้เขียนขึ้นโดยมีเรื่อง เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ของ เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เป็นแบบอย่าง นับตั้งแต่ “นิทานทองอิน” ลงพิมพ์เป็นตอนๆ ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๗ – ๒๔๕๐ เป็นต้นมา วารสารไทยต่างๆ ก็พากันตีพิมพ์บันเทิงคดีที่สร้างความตื่นเต้นให้ผู้อ่านตามแบบอย่างเรื่องนักสืบของ เซอร์ อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์...” (วิภา กงกะนันทน์, 2540: 252)

ส่วนขุมสาย สุวรรณชมภู เขียนไว้ในบทความเรื่อง “นิทานทองอิน: เชอร์ล็อก โฮล์มส์ เมืองไทย พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” ว่า

“นิทานทองอินเป็นอาชญาวิทยาชุดแรกของไทยและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับแรงบันดาลใจในการแต่งเรื่องนิทานทองอินมาจากนวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่องเชอร์ล็อก โฮล์มส์ (Sherlock

---

¹ ผู้วิจัยเรียบเรียงโดยอาศัยข้อมูลจากวารสารย้อนหลังเท่าที่พบในหอสมุดแห่งชาติ และอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ที่มีการนำมารวมเล่มและพิมพ์จำหน่าย ซึ่งพบในหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีข้อมูลบางส่วนขาดหายไปเนื่องจากไม่พบเอกสาร

Holmes) ของเซอร์อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ (Sir Arthur Conan Doyle)”

(ชุมสาย สุวรรณชมภู, 2541: 173)

ในขณะที่สุพรรณิ วราทร ลงความเห็น ว่า นิทานทองอิน เป็น “อาชญากรรมเรื่องแรกของไทย โดยเขียนไว้ใน ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ ว่า

“ทวีปัญญา ออกรายเดือน เริ่มเมื่อเดือนเมษายน ร.ศ. ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๗) จนถึง ร.ศ. ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐)...วารสารทวีปัญญามีความสำคัญต่อประวัติวรรณกรรมเพราะลงเรื่อง นิทานทองอิน พระราชนิพนธ์ด้านอาชญากรรมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในนามปากกานายแก้ว-นายขวัญ ซึ่งนับว่าเป็นอาชญากรรมเรื่องแรกของไทยด้วย” (สุพรรณิ วราทร, 2519: 66)

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลจากวารสารเก่าหลายฉบับ ซึ่งจัดเก็บไว้ในรูปไมโครฟิล์มและไมโครฟิชที่ฝ่ายโสตทัศนวัสดุ หอสมุดแห่งชาติ และในรูปวารสารย้อนหลังที่ห้องหนังสือพิมพ์และวารสาร หอสมุดแห่งชาติแล้ว พบว่าแท้ที่จริงแล้วอาชญากรรมชุดแรกในเมืองไทยคือเรื่องชุด “สืบสรรพการ” ซึ่งตีพิมพ์ใน วชิรญาณวิเศษ ตั้งแต่เมษายน พ.ศ. 2435 ถึงตุลาคม พ.ศ. 2436 และ วชิรญาณ ตั้งแต่กันยายน พ.ศ. 2439 ถึงมกราคม พ.ศ. 2440 โดยข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ค้นพบนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่านที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ คือ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ และ เสฐียรโกเศศ

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ทรงอธิบายไว้ในตอนต้นของพระนิพนธ์เรื่อง สืบสรรพการ ซึ่งตีพิมพ์ลงในนิตยสาร วชิรญาณ ตอนที่ 24 เดือนกันยายน ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) ว่า

“เรื่องสืบสรรพการที่เคยเขียนมีมาแล้วนั้น ดูเหมือนจะเป็นเรื่องอันสนุกสนานเพลิดเพลินของท่านสืบฝรั่ง ที่มีนามปรากฏว่าเซอร์ลอร์ดโฮมส์ นั้นโดยมาก ท่านสืบเซอร์ลอร์ดโฮมส์นี้เป็นคนมีไหวพริบคล่องแคล่ว ปรึชาสามารถในทางสืบสรรพการอันเป็นวิถิอันดี ทั้งกับตัวเขาเองแลกับมหาชนทั่วไปเป็นอันมาก เรื่องราวของท่านสืบ เซอร์ลอร์ดโฮมส์ ที่ได้ทำการสำเร็จเด็ดขาดเป็นชื่อเสียงปรากฏมานั้นมีมากมายหลายเรื่องราว...” (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์, 2517: 269)

ส่วนเสฐียรโกเศศ กล่าวถึงเรื่องชุดนักสืบเซอร์ลอร์ด โฮมส์ โดยบันทึกไว้ใน **พื้นความหลัง เล่ม ๒** ว่า

“ข้าพเจ้าอ่านเรื่อง *A Study in Scarlet* ของคอนนอน ดอยล์แล้วก็
 ตีใจมากเพราะเป็นเรื่องแรกในชุดนักสืบเชอร์ล็อกโฮม ซึ่งเคยมีผู้แปล
 เป็นเรื่องไทย ให้ชื่อว่า “ชุดท่านสืบ” หลายเรื่อง ตั้งแง่อยู่ในหนังสือ *วชิร
 ญาณ* รายเดือน จึงไปหาซื้อเรื่องในชุดนี้ต่อไป ได้เรื่อง *The Sign of Four*
 มาอ่าน ก็รู้สึกว่าคุณอีกเหมือนกัน...” (เสฐียรโกเศศ, 2511: 158)

ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำบทแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ที่ได้ค้นพบมาจัดเรียงตามลำดับ
 เวลาดังต่อไปนี้

4.1. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411 – 2453)

4.1.1. เรื่องชุด “สืบสรรพยาการ”

- เมษายน พ.ศ. 2435 “รู้ได้โดยละเอียด” แปลจาก “The Boscombe Valley Mystery” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ลงใน *วชิรญาณพิเศษ* เล่ม 7
 แผ่นที่ 27 – 28 วันพฤหัสบดีที่ 21 – 28 เมษายน ร.ศ. 111 หน้า 315 – 317
 และ 328 – 330 (ไม่ระบุนามผู้แปล)
- สิงหาคม พ.ศ. 2435 “สืบรู้ได้โดยละเอียด” แปลจาก “The Red-Headed League” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ลงใน *วชิรญาณพิเศษ* เล่ม 7
 แผ่นที่ 42 – 44 วันพฤหัสบดีที่ 4 – 18 สิงหาคม ร.ศ. 111 หน้า 493 – 496,
 506 – 510 และ 518 – 520
- กันยายน พ.ศ. 2436 “สืบสรรพยาการ” พระยาสมุทสรพยาการ (ทัต) แปลจากเรื่อง
 “The Adventure of the Speckled Band” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ลงตีพิมพ์ใน *วชิรญาณพิเศษ*
 เล่ม 8 แผ่นที่ 48 – 49 วันพฤหัสบดีที่ 7 – 14 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 หน้า
 565 – 568
- กันยายน พ.ศ. 2436 “สืบสรรพยาการ” พระยาสมุทสรพยาการ (ทัต) แปลจากเรื่อง
 “The Five Orange Pips” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ลงตีพิมพ์ใน *วชิรญาณพิเศษ*
 เล่ม 8 แผ่นที่ 50 – 51 วันพฤหัสบดีที่ 21 – 28 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 หน้า
 594 – 598 และ 606 – 608
- ตุลาคม พ.ศ. 2436 “สืบสรรพยาการ” พระยาสมุทสรพยาการ (ทัต) แปลจากเรื่อง
 “The Adventure of the Engineer’s Thumb” ในชุด

- The Adventures of Sherlock Holmes** ลงใน **วชิรญาณวิเศษ** เล่ม 8
แผ่นที่ 52 – 53 วันพฤหัสบดีที่ 5 – 12 เดือนตุลาคม ร.ศ. 112 หน้า 617 –
621 และ 630 – 631
- กันยายน พ.ศ. 2439 “สืบสรรพการ” น.ม.ส. แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Beryl
Coronet” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ลงใน
วชิรญาณ ตอนที่ 24 เดือนกันยายน ร.ศ. 115 หน้า 2409 – 2436
- ตุลาคม พ.ศ. 2439 “สืบรู้ได้โดยละเอียด” “พลอยหุง” หรือ หลวงอินทรมนตรี (เขจร) แปล
จาก “The Reigate Puzzle” ในชุด **Memoirs of Sherlock Holmes**
ลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณ** ตอนที่ 24 เดือนตุลาคม ร.ศ. 115 หน้า 2551 – 2578
- สิงหาคม พ.ศ. 2440 “สืบสรรพการ” “นายชุ่นฮวด” แปลจากเรื่อง “A Case of Identity” ใน
ชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ลงใน **วชิรญาณ**
ตอนที่ 35 เดือนสิงหาคม ร.ศ. 116 หน้า 3500 – 3534
- ธันวาคม - มกราคม
พ.ศ. 2440 “เริ่มจะเป็นท่านสืบ” “นายเพื่อนมหาดเล็ก” แปลจากเรื่อง
“The Adventure of the Noble Bachelor” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ซึ่งตีพิมพ์ใน **วชิรญาณ**
ตอนที่ 39 – 40 เดือนธันวาคมและมกราคม ร.ศ. 116 หน้า 244 – 272 และ
328 – 348

4.1.2. อาชญากรรมเรื่อง นิทานทองอิน

- มิถุนายน พ.ศ. 2447 “ความลับแผ่นดิน” นายแก้ว – นายขวัญ แปลจากเรื่อง
“A Scandal in Bohemia” ในชุด **The Adventures of Sherlock
Holmes** และ **The Naval Treaty** ในชุด **Memoirs of Sherlock
Holmes** ลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 1 ฉบับ 3 เดือนมิถุนายน ร.ศ. 123 หน้า
145 – 159
- กรกฎาคม พ.ศ. 2447 “นายสวัสดิ์ – “บิตูฆาฏ” นายแก้ว – นายขวัญ แปลจากเรื่อง
“The Boscombe Valley Mystery” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 1
ฉบับ 4 เดือนกรกฎาคม ร.ศ. 123 หน้า 190 – 212
- สิงหาคม พ.ศ. 2447 “ขาม้าบังกะโล” นายแก้ว – นายขวัญ แปลจากเรื่อง “Silver Blaze” ใน
ชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** ลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 1 ฉบับ 5
เดือนสิงหาคม ร.ศ. 123 หน้า 210 – 229

- ตุลาคม พ.ศ. 2447 “เต็มร้อยดอกไม้” นายแก้ว – นายขวัญ แปลจากเรื่อง **The Sign of Four** ตีพิมพ์ลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 2 ฉบับ 7 เดือนตุลาคม ร.ศ. 123 หน้า 40 – 56
- มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 “อายม่นมือเหล็ก” นายแก้ว – นายขวัญ แปลจากเรื่อง “The Final Problem” ในชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** ลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 2 ฉบับที่ 10 – 11 เดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447) หน้า 194 – 216 และ 245 – 253
- ธันวาคม พ.ศ. 2448 “ระเด่นลันได” นายแก้ว – นายขวัญ แปลจากเรื่อง “The Man with the Twisted Lip” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ลงใน **ทวีปัญญา** เล่ม 3 ฉบับที่ 21 เดือนธันวาคม ร.ศ. 124 หน้า 1004 – 1040

เมื่อพิจารณาบทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยพิวเฟิน ผู้อ่านทั่วไปอาจไม่ทราบว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่แปลมา แต่หลังจากที่ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบต้นฉบับภาษาอังกฤษกับบทแปลในช่วงนี้แล้ว พบว่าผู้แปลมีการปรับเปลี่ยน โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละครฉาก เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาใหม่

ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบต้นฉบับและฉบับแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ในด้านองค์ประกอบเพื่อเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเรื่องเหล่านี้ นำมาจากอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์อย่างแท้จริง โดยแบ่งเป็น 2 ตารางดังนี้

ตารางเปรียบเทียบต้นฉบับและฉบับแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ในชุด “สืบสรรพการ”

เรื่อง	คดี	สาเหตุการก่อคดี	วิธีการก่อคดี	ผู้ร้าย	เหยื่อ/ผู้เสียหาย
“The Boscombe Valley Mystery”	ฆาตกรรม	กลัวความลับเปิดเผย/กลัวโดนสูบสมบัติ	ทุบศีรษะ	เศรษฐี	คนที่กุมความลับในอดีต
“รู้ได้โดยละเอียด” (เม.ย. 2435)	ฆาตกรรม	กลัวความลับเปิดเผย/กลัวโดนสูบสมบัติ	ทุบศีรษะ	เศรษฐี	คนที่กุมความลับในอดีต
“The Red-Headed League”	พยายามปล้นธนาคาร	ต้องการเงิน	ขูดอุโมงค์จากร้านนายจ้าง	ลูกจ้าง	ธนาคาร/นายจ้าง

“สืบรู้ได้โดย ละเอียด” ¹ (ศ.ค. 2435)	พยายามปล้น เงินบริจาค ของวัด	ต้องการเงิน	ชุดคู่มือจี้จาก ร้านนายจ้าง	ลูกจ้าง	วัด/นายจ้าง
“The Speckled Band”	ฆาตกรรม	สุบสมบัติ	ให้หญิงกัก	พ่อเลี้ยง	ลูกเลี้ยง
“สืบสรรพ การ” (1) (ก.ย. 2436)	ฆาตกรรม	สุบสมบัติ	ให้หญิงกัก	พ่อเลี้ยง	ลูกเลี้ยง
“The Five Orange Pips”	ฆาตกรรม	กลัวความลับ รั่วไหล	ส่งเมล็ดส้มมา เตือน	Ku Klux Klan	ลุง, พ่อ, หลาน
“สืบสรรพ การ” (2) (ก.ย. 2436)	ฆาตกรรม	กลัวความลับ รั่วไหล	ส่งตัวหนังสือ ป,ป,ป, มา เตือน	อึ้งยี	ปู่, ลุง, หลาน
“The Engineer’s Thumb”	พยายามฆ่า	ปิดบังเรื่องทำ เงินปลอม	ให้เครื่องจักร กดทับ	คนจ้างงาน	วิศวกร
“สืบสรรพ การ” (3) (ต.ค. 2436)	พยายามฆ่า	ปิดบังเรื่องทำ เงินปลอม	ให้เครื่องจักร กดทับ	คนจ้างงาน	อินเยอเนี่ย
“The Beryl Coronet”	ขโมยอัญมณี ประดับมงกุฎ	นำไป เปลี่ยนเป็น เงิน	ให้หลานสาว นายธนาคาร ขโมย	เพื่อนบุตรชาย	นายธนาคาร
“สืบสรรพ การ” (4) (ก.ย. 2439)	ขโมยตัว ธนาณัติและ ของมีค่าอื่นๆ	หวังเงิน	ให้หลานสาว ท่านพระยา ขโมย	คนที่แอบอ้าง เป็นบุตรชาย ของเพื่อน	ท่านพระยา
“The Reigate Puzzle”	ฆาตกรรม	กลัวความลับ เปิดเผย	เขียนจดหมาย หลอกให้เหยื่อ มาพบ	พ่อ, ลูก	คนขับรถ
“สืบรู้ได้โดย	ฆาตกรรม	กลัวความลับ	เขียนจดหมาย	พ่อ, ลูก	คนแจวเรือ

¹ ลงใน วชิรญาณวิเศษ เล่ม 7 แผ่นที่ 42 – 44 วันพฤหัสบดีที่ 4 – 18 สิงหาคม ร.ศ. 111 หน้า 493 – 496, 506 – 510 และ 518 – 520 ผู้วิจัยพบเพียงแผ่นที่ 42 และ 44 ส่วนแผ่นที่ 43 ไม่พบ แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาที่มีอยู่พอให้จับโครงเรื่องได้

ละเอียด” (ต.ค. 2439)		เปิดเผย	หลอกให้เหยื่อ มาพบ		
“A Case of Identity”	หลอกหลวง	หวังสมบัติ	ปลอมตัวมา แต่งงานด้วย	พ่อเลี้ยง	ลูกเลี้ยง
“สืบสรรพ การ” (5) (ส.ค. 2440)	หลอกหลวง	หวังสมบัติ	ปลอมตัวมา แต่งงานด้วย	พ่อเลี้ยง	ลูกเลี้ยง
“The Noble Bachelor”	เจ้าสาวหายตัว	หนีไปกับคน รักเก่า	ทำให้ดู เหมือนถูก ฆาตกรรม	เจ้าสาว/คนรัก เก่า	เจ้าบ่าว
“เริ่มจะเป็น ท่านสืบ” (ธ.ค. – ม.ค. 2440)	เจ้าสาว เสียชีวิต	แค้นที่เจ้าสาว เคยปันใจให้ ชายอื่น	ทำให้ดู เหมือนถูกทำ ร้าย	เจ้าบ่าว	เจ้าสาว

ตารางเปรียบเทียบต้นฉบับและฉบับแปลอาชญนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในชุด นิทานทองอิน

เรื่อง	คดี	สาเหตุการก่อ คดี	วิธีการก่อคดี	ผู้ร้าย	เหยื่อ/ ผู้เสียหาย
“A Scandal in Bohemia”	บังคับขู่เชลย	กุมความลับ เพื่อความ ปลอดภัยของ ตนเอง	ซ่อนไว้ใน ช่องลับ	คู่อริเก่าของ ชายสูงศักดิ์	ชายสูงศักดิ์
“The Naval Treaty”	เอกสารสำคัญ ทางราชการ หาย	นำไปขายให้ ฝ่ายตรงข้าม	แอบขโมย จากห้อง ทำงาน	พี่ชายของ คู่อริ เลขานุการ	เลขานุการ/เจ้า กระทรวง ต่างประเทศ
“ความลับ แผ่นดิน” (มิ.ย. 2447)	เอกสารสำคัญ ทางราชการ หาย	นำไปขายให้ ฝ่ายตรงข้าม	แอบขโมย จากห้อง ทำงาน	เสมียนของ ปลัดทูลฉลอง	ปลัดทูลฉลอง
“The Boscombe Valley Mystery”	ฆาตกรรม	กลัวความลับ เปิดเผย/กลัว โดนสืบสมบัติ	ทุบศีรษะ	เศรษฐี	บุตรชายผู้ตาย กลายเป็นผู้ ต้องสงสัย

“นายสวัสดิ์ – “บิดาญาติ” (ก.ค. 2447)	เจ้าของโรงพิมพ์ฆ่าตัวตาย	หนีความผิดที่ทำเงินปลอม	กินยาเกินขนาด	เจ้าของโรงพิมพ์	บุตรชายผู้ตายกลายเป็นผู้ต้องสงสัย
“Silver Blaze”	คนฝึกม้าเสียชีวิต/ม้าแข่งหาย	ต้องการเงินจากการพนันแทงม้า	พยายามทำให้ม้าบาดเจ็บ/ทาสีบนตัวม้า	คนฝึกม้า/เจ้าของคอกม้าคู่แข่ง	เจ้าของคอกม้า
“ขาม้า บังกะโล” (ส.ค. 2447)	ม้าแข่งถูกวางยา	ต้องการเงินจากการพนันแทงม้า	วางขาม้าของตัวเอง	เจ้าของม้าแข่ง	ม้าแข่ง
The Sign of Four	ฆาตกรรม	เพื่อแก้แค้น	ใช้ลูกดอกอาบยาพิษ	โจรปล้นสมบัติ	ทหารขโมยสมบัติจากโจร
“เข็มร้อยดอกไม้” (ต.ค. 2447)	ฆาตกรรม	เพื่อแก้แค้น	ใช้เข็มแทง	ภรรยา	สามี
“The Final Problem”	ฆาตกรรม	หนีการจับกุม	ผลักตกหน้าผา	ศาสตราจารย์มอริอาร์ดี	เซอร์ล็อกโฮมส์
“อ้ายมันมือเหล็ก” (ม.ค. – ก.พ. 2447)	ฆาตกรรม	หนีการจับกุม	โจรต่อสู้กับนักสืบและเสียชีวิต	อ้ายมัน	นายทองอิน
“The Man with the Twisted Lip”	สามีหายตัวไป	เพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว	ปลอมตัวเป็นขอทาน	สามี	ภรรยา
“ระเด่นลันได” (ธ.ค. 2448)	สามีหายตัวไป	เพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว	ปลอมตัวเป็นขอทาน	สามี	ภรรยา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่าเรื่อง “หูดหวิด” และ “นายอำเภอทับทรวง” มีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกับเรื่อง “The Empty House” โดยในตอนต้นเรื่อง “The Empty House” วัตสันพยายามไขปริศนาการเสียชีวิตของโรนัลด์ อัดแอร์ (Ronald Adair) ด้วยตนเอง และต่อมาวัตสันพบว่าเซอร์ล็อกโฮมส์รอดชีวิตมาได้จากการต่อสู้กับศาสตราจารย์มอริอาร์ดีในเรื่อง “The Final Problem” และกำลังวางแผนจับผู้พันมอแรน ลูกน้องศาสตราจารย์มอริอาร์ดี และโฮมส์ยังเล่าให้วัตสันฟังว่าเขารอด

ตายมาได้อย่างไร ส่วนในเรื่อง “หูดหวิด” นายวัดช่วยให้นายแจ่มฟื้นผิดในคดีปล้นบ้านนายแจ่ม และในเรื่อง “นายอำเภอทับทรวง” นายอำเภอทับทรวงเห็นว่านายทองอินเสียชีวิตแล้วในตอน “อายม้นมือเหล็ก” ส่วนนายวัดคิดว่านายทองอินยังคงมีชีวิตอยู่

4.2. การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453 – 2468)

มีนาคม พ.ศ. 2455 -	“นักสืบรอยที่สอง” “แสงทอง” หรือ หลวงนัยวิจารณ์ (เปล่ง คิษบุตร)
พฤษภาคม พ.ศ. 2456	แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Second Stain” ในชุด The Return of Sherlock Holmes ลงใน ผดุงวิทยา เล่ม 1 – 3 ประจำเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ร.ศ. 130-1 หน้า 40 – 53, 41 – 56 และ 57 – 71
พ.ศ. 2456?	นักสืบสำคัญ “ครูเหลียม” (หลวงวิลาศปริวรรต) แปลจากเรื่อง A Study in Scarlet ¹
พ.ศ. 2456	จัตวาลักษณ์ “ป.ผ.พ.” แปลจากเรื่อง The Sign of Four พิมพ์ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ²
ตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2456	“หีบกระดาษ” “แคทเทอร์ริน” แปลจาก “The Adventure of the Cardboard Box” ในชุด His Last Bow ลงใน สยามมวย ปีที่ 2 เล่ม 3 – 4 เดือนตุลาคมและพฤศจิกายน พ.ศ. 2456 หน้า 373 – 388 ³ และ 483 – 503
ตุลาคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2456	“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคุม” “แม่สอาด” หรือ หลวงสารานุกรมประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) แปลจากเรื่อง

¹ ไม่พบฉบับแปลแต่ ‘อักษรารักษ์’ กล่าวไว้ใน “บทตามเรื่องกำเนิดเชอร์ล็อกโฮมส์” ว่า ‘ครูเหลียม’ (หลวงวิลาศปริวรรต) เป็นผู้แปล (สวนหนังสือ ฉบับที่ 8, ม.ป.ป.: 32) สอดคล้องกับอ.สายสุวรรณ ที่อ้างถึงในบทนำเชอร์ล็อก โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว แรงพยาบาท – หมาผลาญตระกูล (แปลจากเรื่อง **A Study in Scarlet** และ **The Hound of the Baskervilles**) สำนักพิมพ์เสริมวิทย์ บรรณาการ พิมพ์เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ คำนำผู้แปลลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๕๘

² พบต้นฉบับที่ห้อง 313 หอสมุดแห่งชาติพระนคร เลขหมู่ 823.912 ค419ข ท้ายเล่มมีโฆษณาเรื่อง **นักสืบสำคัญ** จำหน่ายเล่มละ 70 สตางค์ มี 2 เล่มจบ ส่วนเรื่อง **จัตวาลักษณ์** เล่มเดียวจบ จำหน่ายราคาเล่มละ 1 บาท 50 สตางค์ ลงชื่อ “วี จินเดียน ผู้จัดการ”

³ ไมโครฟิล์มมีเพียงหน้า 373 – 374

- “The Boscombe Valley Mystery” ในชุด
The Adventures of Sherlock Holmes ลงเป็นตอนใน **ผดุงวิทยา**
 เล่ม 8 – 12 เดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ ร.ศ. 132 หน้า 96 – 104, 113 – 121,
 131 – 136, 115 – 125 และ 75 – 88
- พ.ศ. 2456 – 2457 **ความลับในทุ่งร้าง** “แม่สอาด” หรือ หลวงสารานุประพันธ์
 (นวนล ปาจิณพยัคฆ์) แปลจากเรื่อง **The Hound of the Baskervilles**¹
 ลงใน **ไทยเอื้อ** ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ร.ศ. 132 – 133 (พ.ศ. 2456 – 2457)
 (สุพรรณิ วราทร, 2519: 69)
- พ.ศ. 2457 **ความลับในทุ่งร้าง** “นายนวนล” หรือ หลวงสารานุประพันธ์
 (นวนล ปาจิณพยัคฆ์) แปลจากเรื่อง **The Hound of the Baskervilles**
 แบ่งพิมพ์เป็นสองเล่ม
- พ.ศ. 2459 **หุบผาแห่งภัย** “แม่สอาด” หรือ หลวงสารานุประพันธ์ แปลจากเรื่อง
The Valley of Fear โดยให้โรงพิมพ์ศรีกรุงเป็นผู้พิมพ์และ
 จัดจำหน่าย²
- สิงหาคม - พฤศจิกายน “แวนดาทอง” ว่าที่ร้อยโท ปาจิณพยัคฆ์ แปลจากเรื่อง
 พ.ศ. 2459 “The Adventure of the Golden Pince-Nez” ในชุด
The Return of Sherlock Holmes ลงตีพิมพ์ใน
เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์ เล่ม 1 ตอนที่ 8, 10 และ 11 เดือน
 สิงหาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2459 หน้า 661 – 676, 781 – 790 และ
 830 – 852 ตามลำดับ
- เมษายน - พฤษภาคม “ปัจฉิมกิจแห่งเซอร์ล็อกโฮล์มส์” ว่าที่ร้อยโท ปาจิณพยัคฆ์
 พ.ศ. 2460 (ผู้ช่วยบรรณาธิการ) แปลจากเรื่อง “The Final Problem” ในชุด

¹ ไม่พบฉบับแปลแต่ หลวงสารานุประพันธ์กล่าวไว้ในคำนำ “กำเนิดเซอร์ล็อกโฮล์มส์” วิทยุ
 ปาฐกถาที่พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพหลวงนายวิจารณ์ วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2473 ว่า “ข้าพเจ้าได้
 เลือกรื่องแปลเป็นงานประพันธ์แรกหัดของข้าพเจ้าคือ ความลับในทุ่งร้างแม่สอาดหรือวิลลส์ (The
 Hound of the Baskervilles) อันเป็นซีเรียล (เรื่องยาว) เรื่องหนึ่งของเซอร์ล็อกโฮล์มส์...ถัด
 จากนั้นก็แปลจำพวกเรื่องสั้นๆ ในดับเบลมัวร์สับ้าง แอดเวนเจอร์บ้าง...แล้วจึงได้แปลเรื่องยาวอีก
 เรื่องหนึ่งคือ หุบผาแห่งภัย (The Valley of Fear) โดยอาศัยหลวงนายวิจารณ์เป็นผู้ช่วยเหลือ ตรวจ
 ตราแก่เกล้าสำนักไทยให้ตรงกับสำนักอังกฤษ” (อ้างถึงใน **สวนหนังสือ** ฉบับที่ 8, ม.ป.ป.: 10)

² ไม่พบฉบับแปลแต่ ผู้วิจัยพบข้อความโฆษณาเรื่อง **หุบผาแห่งภัย** โดยนายนวนล ปาจิณพยัคฆ์ใน **ศรี
 กรุง** เล่มที่ 3 ตอนที่ 11 ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2459 หน้า 1331 (มพ. 2530/119 ฝบว.)

- Memoirs of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์ใน **เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์** เล่ม 2 ตอนที่ 4 – 5 เดือนเมษายนและพฤษภาคม พ.ศ. 2460 หน้า 319 – 339 และ 380 – 397
- มิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2460 “บ้านร้าง” ว่าที่ร้อยโท ปาจิณพยัคฆ์ (ผู้ช่วยบรรณาธิการ) แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Empty House” ในชุด **The Return of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์ใน **เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์** เล่ม 2 ตอนที่ 6 – 7 เดือนมิถุนายนและ กรกฎาคม พ.ศ. 2460 หน้า 436 – 458 และ 507 – 531
- ธันวาคม – มกราคม พ.ศ. 2460 “บริษัทผมแดง” ว่าที่ร้อยโท ปาจิณพยัคฆ์ (ผู้ช่วยบรรณาธิการ) แปลจากเรื่อง “The Red-Headed League” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ลงใน **เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์** เล่ม 2 ตอนที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2460 หน้า 969 – 996 ¹
- มกราคม พ.ศ. 2460 “ออกงานครั้งที่สุด” “พันแหลม” แปลจากเรื่อง “His Last Bow” ในชุด **His Last Bow** ลงใน **สมุทสาร** ปีที่ 4 เล่ม 37 เดือนมกราคม พ.ศ. 2460 หน้า 17 – 52
- กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2462 “จองเวร” ว่าที่ร้อยโท ปาจิณพยัคฆ์ (ผู้ช่วยบรรณาธิการ) แปลจากเรื่อง “The Resident Patient” ในชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์ใน **เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์** เล่ม 4 ตอนที่ 9 – 10 เดือนกันยายนและตุลาคม พ.ศ. 2462 หน้า 550 – 571 และ 688 – 707
- ตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2464 “วงแดง” นายร้อยเอกหลวงสารานุประพันธ์ แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Red Circle” ในชุด **His Last Bow** ลงตีพิมพ์ใน **เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์** เล่ม 5 ตอนที่ 10 – 11 เดือนตุลาคมและพฤศจิกายน พ.ศ. 2464 หน้า 1022 – 1038 และ 1191 – 1205
- มีนาคม พ.ศ. 2464 “บุศราคัมมาษาแรง” หลวงสารานุประพันธ์ แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Mazarin Stone” ในชุด **The Case Book of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์ใน **เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์** เล่ม 6 ตอนที่ 3 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2464

¹ ตอนที่ 3 ของเรื่องในตอนนี้ระบุว่าจะจบในเดือนหน้า คือ เล่ม 3 ตอนที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ. 2460 แต่ไม่พบต้นฉบับ

- หน้า 258 – 285¹
- พฤษภาคม - มิถุนายน
พ.ศ. 2465 “ฆาฏกรรมลึกลับ” นายร้อยเอกหลวงสารานุประพันธ์ แปลจากเรื่อง
“The Problem of Thor Bridge” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงตีพิมพ์ใน
เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์ เล่ม 6 ตอนที่ 5 – 6 เดือนพฤษภาคมและ
มิถุนายน พ.ศ. 2465 หน้า 505 – 524 และ 682 – 706
- เมษายน - พฤษภาคม
พ.ศ. 2467 “จับเวตาล” นายพันตรีหลวงสารานุประพันธ์ แปลจากเรื่อง
“The Adventure of the Sussex Vampire” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงตีพิมพ์ใน
เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์ เล่ม 8 ตอนที่ 4 – 5 เดือนเมษายนและ
พฤษภาคม พ.ศ. 2467 หน้า 460 – 472 และ 580 – 593

4.3. การแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โฮมส์ในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 – 2477)

- สิงหาคม พ.ศ. 2468 “สามมฤตค” “ซ่อมาลี” แปลจากเรื่อง
“The Adventure of the Three Garridebs” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงใน ศัพท์ไทย เล่ม 5
ตอนที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2468 หน้า 20 – 49
- สิงหาคม - กันยายน
พ.ศ. 2468 “กู่เกียรติ” พ.ทองพูนศักดิ์ แปลจากเรื่อง
“The Adventure of the Illustrious Client” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงใน ไทยเขมม ปีที่ 2
เล่ม 4 – 5 เดือนสิงหาคมและกันยายน พ.ศ. 2468 หน้า 685 – 697 และ
788 – 798
- กันยายน - ตุลาคม
พ.ศ. 2468 “สมุดสำคัญ” “ซ่อมาลี” แปลจากเรื่อง
“The Adventure of the Illustrious Client” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงใน ศัพท์ไทย เล่ม 5
ตอนที่ 2 – 3 เดือนกันยายนและตุลาคม พ.ศ. 2468 หน้า 387 – 410 และ
532 – 550

¹ ในตอนต้นเรื่องนี้จะระบุว่าผู้แปลเรื่องนี้เคยแปล “นักสืบกำลังเจ็บหนัก” “หน้าเหลือง” ฯลฯ มาแล้ว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าแปลมาจากเรื่อง “The Adventure of the Dying Detective” ในชุด **His Last Bow** และเรื่อง “The Yellow Face” ในชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** แต่ไม่พบฉบับแปล

- กันยายน พ.ศ. 2469 “เซอร์ล็อกโฮลมส์คำฉันท์” ตอนสี่ “ความลับระหว่างประเทศ”
 ขุนสุนทรภายิต แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Bruce-
 Partington Plans” ในชุด **His Last Bow** ถ่ายทอดออกมาในรูป
 คำฉันท์ ลงใน สารานุกรม ปีที่ 1 เล่ม 32
 วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2469 หน้า 3573 – 3591
- ตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2469 “สามมูข” หลวงสารานุกรมประพันธ์แปลจาก
 “The Adventure of the Three Gables” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงใน สารานุกรม ปีที่ 1
 เล่ม 38 – 39 วันที่ 30 ตุลาคม และ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2469 หน้า
 4327 – 4350 และ 4418 – 4450
- มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2469 “สองฆาฏ” หลวงสารานุกรมประพันธ์แปลจาก
 “The Adventure of the Retired Colourman” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงใน สารานุกรม ปีที่ 1
 เล่ม 51 – 52 วันที่ 29 มกราคม และ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2469
 หน้า 6276 – 6287 และ 6338 – 6374
- มีนาคม พ.ศ. 2469 “หญิงคลุมหน้า” หลวงสารานุกรมประพันธ์แปลจาก
 “The Adventure of the Veiled Lodger” ในชุด
The Case Book of Sherlock Holmes ลงใน สารานุกรม ปีที่ 2
 เล่ม 56 – 57 วันที่ 5 – 12 มีนาคม พ.ศ. 2469 หน้า 276 – 283 และ
 447 – 463
- มกราคม พ.ศ. 2469 “ขนคอสิงห์” “นกนางนวล” แปลจาก “The Adventure of the Lion’s
 Mane” ในชุด **The Case Book of Sherlock Holmes** ลงใน
สวนอักษร ปีที่ 1 เล่ม 4 วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2469 หน้า 563 – 603

ถึงแม้ว่าจะพบบทแปลเรื่องสั้นชุดเซอร์ล็อก โฮลมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์ เพียง 4 เรื่อง
 ใน สารานุกรม แต่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีการแปลเรื่องสั้นชุดเซอร์ล็อก โฮลมส์ในวารสารฉบับนี้มากกว่า 4
 เรื่อง ด้วยเหตุผล 3 ประการ ประการแรกคือ ในหนังสือ นักเขียนไทย เรืองไชย พุทธาโร (2541: 155)
 ได้เสนอตัวอย่างบทแปลหน้าแรกของเรื่อง “อุโมงค์ผี” ที่หลวงสารานุกรมประพันธ์ตีพิมพ์ลงใน สารานุกรม
 แต่ไม่ได้ระบุเลขที่เล่ม โดยผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องสั้นนี้แปลมาจากเรื่อง “The Adventure of
 Shoscombe Old Place” ซึ่งเป็นเรื่องสุดท้ายในชุด **The Case Book of Sherlock Holmes**
 และเป็นเรื่องเซอร์ล็อก โฮลมส์เรื่องสุดท้ายของคอดีย์ (ตีพิมพ์ในนิตยสาร *The Strand* ฉบับเดือน
 เมษายน ค.ศ. 1927)

ประการที่สอง เรียงไชย พุทธาโร ยังอ้างถึงบันทึกการเดินทางของหลวงสารานุกรมประพันธ์ใน **ข้ามสามทวีป** (โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ: 2496) ซึ่งหลวงสารานุกรมประพันธ์ได้เดินทางไปเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์เซอร์ล๊อค โสมส์ในฐานอธิบดีกรมโฆษณาการ และได้ “พลิกดูต้นฉบับลายมือเขียนของ เซอร์อาเธอร์ โคนัน ดอยล์นักประพันธ์ที่ตนชื่นชอบเรื่อง... โคดี ตู้กดารา (THE ADVENTURE OF DANCING MEN)” (เรียงไชย พุทธาโร, 2541: 200)

ส่วนประการสุดท้ายนั้น ‘อักษรารักษ์’ ได้อธิบายไว้ใน “บทตามเรื่องกำเนิดเซอร์ล๊อค โสมส์” ว่า

“ในตอนทีหลวงสาราฯ แปลเรื่องเซอร์ล๊อคโสมส์ลงในวารสารรายสัปดาห์ **สารานุกรม** ที่ท่านเป็นผู้จัดทำออกมา ก็ได้ความว่า ได้แปลนิยายนักสืบชุดนี้ทุกเรื่อง ออกเป็นภาษาไทย สนองความต้องการของผู้อ่านที่กำลังนิยมสูงมาก จนถึงขนาด ต้องแย่งกันแปล หลวงสาราฯ ใช้วิธีให้เสาว บุญเสนอ ไปรอซื้อหนังสือสเตรนด์ นิตยสารรายเดือนของอังกฤษที่ลงเรื่องเซอร์ล๊อคโสมส์ส่งเข้ามาเมืองไทย ตั้งแต่ เข้าจันทน์ เมื่อทราบข่าวฉบับใหม่ตกมาถึง จากนั้นก็อ่านเรื่องแล้วแปลเป็น ภาษาไทยให้เสาว บุญเสนอ (นักเขียนในนามปากกา ส. บุญเสนอ) เขียนตามคำ บอกทันที หากคิดศัพท์หรือสงสัยก็จะเปิดพจนานุกรม แล้วแปลต่อไปจนจบ สารานุกรมจึงตีพิมพ์เรื่องเซอร์ล๊อคโสมส์ตอนใหม่ได้ก่อนนิตยสารฉบับอื่น เหตุนี้แหละ สารานุกรมจึงได้รับความนิยมสูงขณะนั้น” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 8, ม.ป.ป.: 28)

4.4. การแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ในสมัยรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477 – 2489)

- พ.ศ. 2486   **ความลับในทุ่งร้าง** หลวงสารานุกรมประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์)
เปลี่ยนชื่อผู้แปลเป็น “น. สารานุกรมประพันธ์” (ส. พลายน้อย, 2546 : 93)
- พ.ศ. 2488-2489   อ. สายสุวรรณแปลเรื่องเซอร์ล๊อค โสมส์ลงในหนังสือพิมพ์ **ไทยใหม่**
(สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 252) แต่ไม่พบต้นฉบับ

4.5. การแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ในสมัยรัชกาลปัจจุบัน (พ.ศ. 2489 – 2544)

- พ.ศ. 2494   **การผจญภัยของเซอร์ล๊อค โสมส์** แปลโดย เดิม รัตนาถกูร จากเรื่อง
The Adventures of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์คลังวิทยาพิมพ์
ครั้งแรก
- พ.ศ. 2494   **เซอร์ล๊อค โสมส์** แปลโดย สมุท ศิริไช และธรรวดี ชีรธร จากเรื่อง

- The Adventures of Sherlock Holmes** สำนักพิมพ์ผดุงศึกษา
พิมพ์ครั้งแรก¹
- พ.ศ. 2494 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด การผจญภัย อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Adventures of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์
ประพาสตัน (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 121)
- พ.ศ. 2494 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด จดหมายเหตุ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
Memoirs of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์
ประพาสตัน (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 121)
- พ.ศ. 2494 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด คืนชีพ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Return of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์
ประพาสตัน (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 121)
- พ.ศ. 2494 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด บันทึกคดี อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Case Book of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์ประพาสตันพิมพ์
ครั้งแรก (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 121)
- พ.ศ. 2494 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด ลาโรง อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **His Last Bow**
สำนักพิมพ์ประพาสตันพิมพ์ครั้งแรก (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 121)
- พ.ศ. 2498 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว แรงพยาบาท – หมาผลาญตระกูล
อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **A Study in Scarlet** และ **The Hound of
the Baskervilles** สำนักพิมพ์เสริมวิทย์บรรณาการ พิมพ์เดือนสิงหาคม
พ.ศ. 2498
- พ.ศ. 2498 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว จัตุวาลักษณ์ – หุบเขาแห่งภัย
อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **The Sign of Four** และ
The Valley of Fear สำนักพิมพ์เสริมวิทย์บรรณาการ พิมพ์เดือน
กันยายน พ.ศ. 2498
- พ.ศ. 2506 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว แรงพยาบาท – หมาผลาญตระกูล
อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **A Study in Scarlet** และ **The Hound of
the Baskervilles** สำนักพิมพ์แพร่พิทยา พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2507²

¹ ทั้งบทแปลของเดิม รัตนางกูร และ สมุท ศิริไข และธาราวดี ชีรธร มีผู้กล่าวถึงใน “ข้อมูลเรื่องเซอร์
ล็อก โฮลมส์” ใน สวนหนังสือ ฉบับที่ 21 หน้า 122 – 123 แต่ผู้วิจัยไม่พบฉบับแปล

² ระบุว่าพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2506

- พ.ศ. 2507 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด คีนซีฟ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Return of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งแรกโดยโรงพิมพ์
ผดุงศึกษา¹
- พ.ศ. 2515 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว แรงพยาบาท – หมาผลาญตระกูล
อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **A Study in Scarlet** และ **The Hound of
the Baskervilles** สำนักพิมพ์ธรรมบรณาการ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2515
- พ.ศ. 2515 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว จัควาลักษณ์ – หุบเขาแห่งภัย
อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **The Sign of Four** และ
The Valley of Fear สำนักพิมพ์ธรรมบรณาการ
พิมพ์ครั้งที่ 4 เมื่อ 17 มิถุนายน 2515
- พ.ศ. 2516 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด การผจญภัย อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Adventures of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งแรกโดย
สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
- พ.ศ. 2516 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด จดหมายเหตุ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
Memoirs of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์
แพรวพิทยา
- พ.ศ. 2516 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด คีนซีฟ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Return of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
พิมพ์ครั้งแรก
- พ.ศ. 2516 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด บันทึกคดี อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Case Book of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
พิมพ์ครั้งแรก
- พ.ศ. 2516 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด ลาโรง อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **His Last Bow**
สำนักพิมพ์แพรวพิทยา พิมพ์ครั้งแรก
- พ.ศ. 2517 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุดเรื่องยาว จัควาลักษณ์ – หุบเขาแห่งภัย
อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง **The Sign of Four** และ
The Valley of Fear สำนักพิมพ์แพรวพิทยา พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2517²
- พ.ศ. 2520 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด การผจญภัย อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง

¹ คำนำผู้แปลลงวันที่ 20 มิถุนายน 2495 ระบุว่า 5 เดือนก่อนได้แปลชุด จดหมายเหตุ ออกจำหน่าย
แล้ว

² ระบุว่าพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2507

- The Adventures of Sherlock Holmes** พิมพ์ครั้งที่ 2
โดยสำนักพิมพ์แพรวพิทยา
- พ.ศ. 2520 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด จดหมายเหตุ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
Memoirs of Sherlock Holmes พิมพ์ครั้งที่ 2 โดยสำนักพิมพ์
แพรวพิทยา
- พ.ศ. 2520 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด คืนชีพ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Return of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
พิมพ์ครั้งที่ 2
- พ.ศ. 2529 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ตอน จิตวาลักษณ์ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Sign of Four สำนักพิมพ์แพรวพิทยา พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2529
- พ.ศ. 2535 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ตอน จิตวาลักษณ์ อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Sign of Four สำนักพิมพ์ดอกหญ้าพิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2535
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2535
- พ.ศ. 2536 เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด บันทึกคดี อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง
The Case Book of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
พิมพ์ครั้งแรก
- พ.ศ. 2536? การกลับมาของเซอร์ลอค โฮล์มส์ “ไม่เลื่อย” แปลจาก
The Return of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์ไบไม่แบ่งพิมพ์
เป็น 2 เล่ม
- พ.ศ. 2536? วาระสุดท้ายของเซอร์ลอค โฮล์มส์ พิษณุ มกรพันธุ์ แปลจากเรื่อง
His Last Bow จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์พลอย¹
- ตุลาคม พ.ศ. 2543 รหัสลักษณ์แห่งสี “มิ่งขวัญ” แปลจาก **The Sign of Four**
สำนักพิมพ์สร้างสรรค์นิกส์จัดพิมพ์
- ตุลาคม พ.ศ. 2543 หุบเขาแห่งความกลัว “มิ่งขวัญ” แปลจาก **The Valley of Fear**
สำนักพิมพ์สร้างสรรค์นิกส์จัดพิมพ์
- ตุลาคม พ.ศ. 2543 หม่าปีศาจแห่งบาสเกอร์วิลล์ “ดวงใจ กวียะ” แปลจาก
The Hound of the Baskervilles สำนักพิมพ์สร้างสรรค์นิกส์จัดพิมพ์
- เมษายน พ.ศ. 2544 ออลา “มิ่งขวัญ” แปลจาก **His Last Bow** สำนักพิมพ์สร้างสรรค์นิกส์
จัดพิมพ์

¹ ผู้แปลแปลเพียง 6 เรื่องจากทั้งหมด 8 เรื่องในชุดเดียวกัน เรื่องที่ขาดไปได้แก่ “The Disappearance of Lady Frances Carfax” และ “The Devil’s Foot”

สิงหาคม พ.ศ. 2544	ผจญภัย “มิ่งขวัญ” แปลจาก The Adventures of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์จัดพิมพ์
สิงหาคม พ.ศ. 2544	ความทรงจำ “ดวงใจ กวียะ” แปลจาก Memoirs of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์จัดพิมพ์
สิงหาคม พ.ศ. 2544	แฟ้มคดีเด็ด “พิรุณรัตน์” แปลจาก The Case Book of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์จัดพิมพ์
ตุลาคม พ.ศ. 2544	แก่นพยาบาท “พิรุณรัตน์” แปลจาก A Study in Scarlet สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์จัดพิมพ์
ตุลาคม พ.ศ. 2544	การกลับมาของเชอร์ล็อก โฮล์มส์ “มาศสวรรค์ จำปาสุด” แปลจาก The Return of Sherlock Holmes สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์จัดพิมพ์
พ.ศ. 2546	เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ตอน หมาผลาญตระกูล อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง The Hound of the Baskervilles สำนักพิมพ์ดับเบิลเดย์ พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546
พ.ศ. 2546	เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ตอน หุบเขาแห่งภัย อ.สายสุวรรณ แปลจากเรื่อง The Valley of Fear สำนักพิมพ์ดับเบิลเดย์ พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546

จากการสำรวจฉบับแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮล์มส์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2435-2544) เท่าที่ได้พบ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถแบ่งการแปลอาชญาวิทยาชุดนี้เป็น 3 ระยะ คือ

รัชกาลที่ 5 นับตั้งแต่พ.ศ. 2435-2453

รัชกาลที่ 6-7 นับตั้งแต่พ.ศ. 2453-2477

รัชกาลที่ 8-ปัจจุบัน นับตั้งแต่พ.ศ. 2477-2544

ในสมัยรัชกาลที่ 5 การแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮล์มส์ยังแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ชุดสืบสรรพยากร และชุดนิทานทองอิน สำหรับชุดสืบสรรพยากรพบการแปลเรื่องจากชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** 8 เรื่อง และเรื่องจากชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** 1 เรื่อง มีผู้แปลทั้งหมดประมาณ 9 คน คือมี 7 เรื่องที่ระบุชื่อผู้แปล อีก 2 เรื่องไม่ระบุชื่อผู้แปล และเนื่องจากในช่วงนี้มี 5 เรื่องที่ใช้ชื่อว่า “สืบสรรพยากร” ผู้วิจัยจึงขอเรียกบทแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮล์มส์ทั้ง 9 เรื่องนี้ว่าชุด “สืบสรรพยากร”

ส่วนชุด นิทานทองอิน นั้นมีผู้แปลเพียงคนเดียว แปลทั้งหมด 6 เรื่อง โดยอาศัยต้นฉบับ 7 เรื่องด้วยกัน คือ **The Sign of Four** 1 เรื่อง เรื่องจากชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** 3 เรื่อง และชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** อีก 3 เรื่อง

ในสมัยรัชกาลที่ 6-7 พบฉบับแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ทั้งหมด 25 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่องยาว 4 เรื่อง คือ **A Study in Scarlet**, **The Sign of Four**, **The Hound of the Baskervilles** และ **The Valley of Fear** ส่วนเรื่องสั้นมีจากชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** 2 เรื่อง ชุด **Memoirs of Sherlock Holmes** 2 เรื่อง ชุด **The Return of Sherlock Holmes** 3 เรื่อง ชุด **His Last Bow** 4 เรื่อง และชุด **The Case Book of Sherlock Holmes** 10 เรื่อง ในจำนวนนี้ผู้ที่มีผลงานแปลมากที่สุดได้แก่ หลวงสารานุกรมประพันธ์ แปลเรื่องยาว 2 เรื่อง และเรื่องสั้นอีก 13 เรื่อง

นับตั้งแต่รัชกาลที่ 8 จนถึงปัจจุบันมีการแปลเรื่องเซอร์ล๊อค โสมส์แบบรวมเล่มออกมาครบทุกชุด พบว่าชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** มีผู้แปลอย่างน้อย 4 สำนัก ชุด **The Return of Sherlock Holmes** และ **His Last Bow** มี 3 สำนัก ชุด **Memoirs of Sherlock Holmes**, **The Case Book of Sherlock Holmes**, **A Study in Scarlet**, **The Sign of Four**, **The Hound of the Baskervilles** และ **The Valley of Fear** มี 2 สำนัก และมีเพียง อ.สายสุวรรณ ที่แปลอาชญาวิทยาชุดนี้ครบทุกเล่ม นอกจากนี้ฉบับแปลของ อ.สายสุวรรณ ยังมีการนำมาพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมมานั้นพบว่าเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** เป็นเรื่องที่มีผู้แปลมากที่สุด คือพบฉบับแปลถึง 5 สำนัก และเป็นผลงานของนักแปลสำคัญในแต่ละยุคสมัย นับตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มาศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อให้เห็นพัฒนาการการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์โดยรวม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับและบทแปล เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้แบ่งการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็น 3 ระยะ ในบทนี้ผู้วิจัย จะใช้การแปลเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” มาศึกษาเป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อให้เห็น พัฒนาการการแปลอาชญาวิทยาชุดดังกล่าว เนื่องจากมีหลักฐานบ่งชี้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้มีผู้แปลเป็น ภาษาไทยถึง 5 สำนัก ในช่วงเวลาต่างกัันนับตั้งแต่พ.ศ.2435 จนกระทั่งพ.ศ. 2544 โดยฉบับแปล แต่ละสำนวนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ ล็อก โฮมส์เรื่องอื่นๆ ในยุคเดียวกันด้วย

5.1. บทวิเคราะห์ต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของวัลยา วิวัฒน์ศร และกาทรินา ไรส์มาปรับใช้เพื่อวิเคราะห์ต้นฉบับ เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

- 5.1.1. บริบททางการประพันธ์
- 5.1.2. องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์
- 5.1.3. องค์ประกอบทางวรรณกรรม
- 5.1.4. องค์ประกอบทางภาษา
- 5.1.5. ปัจจัยภายนอก

ข้อ 5.1.1. และ 5.1.2. นำมาจากแนวทางการวิเคราะห์ต้นฉบับของวัลยา วิวัฒน์ศร¹ ส่วนข้อ 5.1.3. ถึง 5.1.5. เป็นการนำทฤษฎีของไรส์มาปรับใช้²

- 5.1.1. บริบททางการประพันธ์

เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ เขียนเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ลงใน นิตยสาร *The Strand* ซึ่งก่อตั้งโดยจอร์จ นิวเนสในปีค.ศ. 1890 และมี เอช. กรีนฮอฟ สมิทเป็น

---

¹ ดูเพิ่มเติมในบทที่ 2 .1.1.

² ดูเพิ่มเติมในบทที่ 2.2.

บรรณาธิการ ตั้งแต่ปีค.ศ. 1891-1930 โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้อ่านระดับชนชั้นกลางไม่เจาะจงว่าเป็นหญิงหรือชาย นิวนสต้องการให้ประชาชนทั่วไปมีนิตยสารคุณภาพดี ราคาไม่แพงอ่าน (Willis, [2005, May 20]a) โดยมีคำขวัญว่า “นิตยสารรายเดือนมูลค่า 1 ซิลลิง ในราคา 6 เพนนี” ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำกว่านิตยสารรายเดือนในท้องตลาดถึงครึ่งหนึ่ง (Willis, [2005, May 20]b)

เมื่อคอลลีย์เขียนเรื่อง "A Scandal in Bohemia" ลงใน *The Strand* ฉบับเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1891 เรื่องราวของเชอร์ล็อก โฮมส์ก็ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นอย่างมากจนทำให้ยอดจำหน่ายนิตยสารเพิ่มสูงขึ้นทันที และนับแต่นั้นคอลลีย์จึงกลายเป็นนักเขียนประจำและได้สร้างชื่อเสียงให้กับนิตยสารฉบับนี้เรื่อยมา โดยคอลลีย์เขียนเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ลงใน *The Strand* ทั้งหมด 58 เรื่อง (ยกเว้นเรื่อง **A Study in Scarlet** และ **The Sign of Four**)

อาจกล่าวได้ว่า “สถานการณ์ในการประพันธ์” ของเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เป็นผลงานของบุคคลในระดับชนชั้นกลาง (คอลลีย์) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความบันเทิงให้คนกลุ่มใหญ่ของสังคมซึ่งอยู่ในระดับเดียวกัน ในขณะที่ผู้ว่าจ้าง (จอร์จ นิวนส) เองหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนทางธุรกิจที่มีกลุ่มเป้าหมายในตลาดขนาดใหญ่ (mass market) โดยการตั้งราคานิตยสารไว้ต่ำกว่าฉบับอื่นในท้องตลาด

5.1.2. องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยอธิบายโดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย 4 ข้อ คือ โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ตัวละครฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่อง

5.1.2.1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

5.1.2.1.1. โครงเรื่อง

เกิดเหตุชายผู้หนึ่งถูกฆาตกรรม และบุตรชายของผู้ตายกลายเป็นผู้ต้องสงสัย แต่บุตรสาวของเพื่อนผู้ตายเชื่อว่าบุตรชายผู้ตายเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงขอร้องให้นักสืบ (เชอร์ล็อก โฮมส์) มาช่วยสืบคดี หลังจากที่นักสืบพูดคุยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบดูที่เกิดเหตุแล้วจึงลงความเห็นว่าเพื่อนของผู้ตายเป็นฆาตกร และนักสืบยังได้อธิบายว่าเขาอาศัยเค้าเงื่อนใดจึงได้ข้อสรุปเช่นนี้ ต่อจากนั้นผู้กระทำความผิดจึงอธิบายว่าเหตุใดตนจึงกระทำความผิด

เพื่อนของผู้ตายเล่าให้ฟังว่า ผู้ตายรู้ความลับในอดีตของตน และข่มขู่ว่าจะนำข้อมูลนี้มาเปิดเผยถ้าตนไม่ยอมยกบุตรสาวให้แต่งงานกับบุตรชายของผู้ตาย เนื่องจากเพื่อนผู้ตายนี้ป่วยเป็นโรคเบาหวานและคงจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน โดยก่อนผู้ตายจะเสียชีวิตได้นัดพบกับเพื่อนคนหนึ่งที่ริมบึง

เพื่อพุดจាក់ันให้แตกหัก แต่บังเอิญบุตรชายผู้ตายเดินผ่านมาและแวะพุดจាក់ับบิดา เมื่อได้ยินคำพุดจាក់ของผู้ตายซึ่งกล่าวถึงบุตรสาวคนในทางเสียหายจึงบันดาลโทสะ พอบุตรชายผู้ตายคล้อยหลังไป ตนจึงลอบทำร้ายชายคนนีจนถึงแก่ความตาย

หลังจากที่ผู้กระทำผิดสารภาพความจริงแล้ว นักสืบเกิดความรู้สึกเห็นใจจึงไม่นำข้อมูลนี้มาเปิดเผย ชายผู้นี้จึงไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย แต่ในที่สุดเขาก็เสียชีวิตจากอาการป่วยเรื้อรัง

5.1.2.1.2. เนื้อเรื่อง

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1860 ของรัฐวิกตอเรีย ออสเตรเลีย แจ็กเป็นสมาชิกกลุ่มโจรเมืองบัลลารัต (The Ballarat Gang) ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 6 คน เขามีฉายาว่า แบล็กแจ็กแห่งบัลลารัต (Black Jack of Ballarat) วันหนึ่งแก๊งบัลลารัตรวมกันดักปล้นขบวนรถขนทองที่กำลังเดินทางจากบัลลารัตไปยังเมลเบิร์น ระหว่างการยิงต่อสู้กันทหารคุ้มกันขบวนรถเสียชีวิตไป 4 นาย ส่วนกลุ่มโจรเสียชีวิตไป 3 คน แจ็กจับตัวคนขับรถชื่อชาลส์ แมกคาร์ทีได้ แต่สุดท้ายกลับไว้ชีวิต หลังจากนั้นโจรที่เหลือ 3 คน ก็เดินทางกลับอังกฤษและแยกย้ายกันไป แจ็กนำทองที่ได้มาด้วยและหันมาประกอบอาชีพสุจริต โดยเปลี่ยนชื่อเป็น จอห์น เทอร์เนอร์ และซื้อคฤหาสน์และที่ดินในละแวกหุบเขาบอสคอมบี้ เขาแต่งงานมีบุตรสาวคนหนึ่งชื่อ อลิส เทอร์เนอร์ ต่อมาภรรยาก็เสียชีวิตลง

วันหนึ่งจอห์น เทอร์เนอร์เดินทางเข้าเมืองเพื่อเจรจาเรื่องการลงทุนที่ดินริเริ่มที่เขาพบกับชาลส์ แมกคาร์ที กับบุตรชายชื่อ เจมส์ แมกคาร์ที ในสภาพสิ้นไร้ไม้ตอก ชาลส์ แมกคาร์ทีขอให้จอห์น เทอร์เนอร์ รับเขากับลูกไปอุปการะ ไม่เช่นนั้นเขาจะนำความลับในอดีตของเทอร์เนอร์ไปเปิดเผย หลังจากนั้นเป็นต้นมาชีวิตเทอร์เนอร์ก็ไม่เป็นสุขเลย ชาลส์ แมกคาร์ทีขอบ้าน ที่ดินทำกินเงินทองจากเขา และเทอร์เนอร์ก็ไม่เคยปรึกษาบ่นเพราะกลัวลูกสาวจะเสียใจถ้าได้ทราบความจริง

ต่อมาเทอร์เนอร์ล้มป่วยด้วยโรคเบาหวาน แพทย์ลงความเห็นว่าเขาจะมีชีวิตอยู่อีกไม่นาน ชาลส์ แมกคาร์ทีสบโอกาสจึงออกปากขอลูกสาวจากเทอร์เนอร์ให้แต่งงานกับบุตรชาย เจมส์ แมกคาร์ที โดยหวังว่าสมบัติทั้งหมดของเทอร์เนอร์จะตกเป็นของครอบครัวแมกคาร์ที เทอร์เนอร์ไม่ยอมจึงนัดพบกับแมกคาร์ทีที่ริมบึงบอสคอมบี้ เพื่อเจรจาให้แตกหัก

ในวันที่สองคนนี้นัดพบกัน เจมส์ แมกคาร์ทีเดินทางกลับมาจากเมืองบริสตอล (Bristol) พอดี หลังจากที่เขาไปพบกับสาวบาร์ ซึ่งเป็นภรรยาที่เขาแอบไปจดทะเบียนด้วย เวลาประมาณบ่าย 3 โมง ชาลส์ แมกคาร์ทีเดินไปยังที่นัดพบ ระหว่างนี้มีคนเห็นเหตุการณ์ 2 คน คนแรกคือหญิงชราซึ่งเป็นชาวบ้านแถวนั้น อีกคนหนึ่งคือวิลเลียม โครวเดอร์ (William Crowder) คนดูแลสัตว์ให้ล่า

(game keeper) ของเทอร์เนอร์ หลังจากนั้น ไครวเคอร์ก็เห็นเจมส์ แมกคาร์ที เดินถือปืนล่าสัตว์ตามเข้าไป ซึ่งตามคำให้การของเจมส์ เขาถือปืนไปล่ากระต่ายป่าไม่ได้ไปพบบิดา

แต่เมื่อชาลส์ แมกคาร์ทีมาถึงและส่งสัญญาณเรียก “คูอี” (Cooee) ซึ่งเป็นคำเรียกที่ใช้กันในป่าของชาวออสเตรเลีย เจมส์ แมกคาร์ทีก็เดินตามเสียงเรียกนั้นมาเพราะเขาเองก็เข้าใจว่า “คูอี” หมายถึงอะไร ชาลส์ แมกคาร์ทีตกใจที่ได้พบบุตรชาย แต่จากนั้นเขาก็คาดคั้นให้เจมส์ขอลิสแต่งงาน และกล่าวถึงลิสโดยใช้คำพูดหยาบคาย สุดท้ายทั้งสองเกิดมีปากเสียงกันอย่างรุนแรง จากนั้นเจมส์ก็เดินหนีไป โดยเหตุการณ์นี้มีผู้พบเห็นคือ เพเชียนส์ มอเรน (Patience Moran) บุตรสาวของนายมอเรน คนเฝ้าประตูคฤหาสน์ (lodge keeper) ซึ่งกำลังเก็บดอกไม้อยู่ริมบึงอีกฟากหนึ่ง

ในขณะที่เดียวกันจอห์น เทอร์เนอร์ก็ไปตามที่นัดไว้แล้ว เขายืนหลบอยู่หลังต้นไม้และสูบบุหรี่ค้อยอยู่ เมื่อเขาได้ยินชาลส์ แมกคาร์ทีกล่าวถึงบุตรสาวตนอย่างเสียๆ หายๆ ก็บันดาลโทสะเมื่อเจมส์ แมกคาร์ที คล้อยหลังไปแล้วเขาก็เข้าทำร้ายชาลส์ แมกคาร์ที โดยใช้หินก้อนหนึ่งทุบเข้าที่ท้ายทอยข้างซ้ายก่อนมาทางด้านหน้า ชาลส์ร้องเสียงดังออกมาด้วยความเจ็บปวด เทอร์เนอร์จึงรีบหนีไปแต่เขาทำผ้าคลุมไหล่สีเทาหลายสก็อตตกไว้

เมื่อเจมส์ได้ยินเสียงร้องขอความช่วยเหลือของบิดาจึงรีบวิ่งกลับมา เขาเห็นบิดานอนอยู่บนพื้นเนื่องจากได้รับบาดเจ็บสาหัส ก่อนที่ชาลส์จะสิ้นลมหายใจ เขาพยายามบอกว่าฆาตกรคือใคร แต่เจมส์ได้ยินเพียงคำว่า “RAT” จากชื่อเต็มว่า “Black Jack of Ballarat” ขณะที่เจมส์นั่งอยู่นั้นก็เห็นวัตถุสีเทาแวบหายไปจากทางหน้าต่าง เขาไม่ทราบว่ามันคืออะไร แต่ที่จริงแล้ว เทอร์เนอร์แอบกลับมาหยิบผ้าคลุมไหล่ที่ทำตกไว้นั้นเอง จากนั้นเจมส์ก็รีบไปขอความช่วยเหลือจากนายมอเรนซึ่งอยู่ในละแวกนั้น แต่เมื่อกลับมาก็พบว่าบิดาเสียชีวิตแล้ว

ต่อมาเจมส์ แมกคาร์ทีตกเป็นผู้ต้องหาฆ่าคนตายโดยเจตนา และถูกนำตัวไปสอบปากคำในคำให้การนั้นเจมส์ไม่ยอมบอกเจ้าหน้าที่สอบสวนว่าเขากับบิดาทะเลาะกันเรื่องอะไรก่อนตาย และคำว่า “RAT” ที่ได้ยินจากปากบิดาก่อนตาย ก็ไม่สามารถให้ความกระจ่างใดๆ ได้ จึงต้องโทษจำคุกเพื่อรอคำพิพากษาจากศาล โดยเป็นที่คาดว่าเขาจะได้รับโทษประหารชีวิต

เมื่อลิส เทอร์เนอร์ทราบข่าวก็รีบขอให้เลสเตอร์ติดต่อเซอร์ล็อก โสมส์มาสืบคดี เพื่อหาทางช่วยให้เจมส์พ้นผิด โสมส์จึงส่งโทรเลขไปหาวัตสันขอให้เขาเดินทางมาที่หุบเขาบอสคอมบี้ด้วยกัน เมื่อมาถึงที่พักโสมส์ได้พูดคุยกับลิส และทราบว่าเทอร์เนอร์ผู้เป็นบิดากับแมกคาร์ทีเคยรู้จักกันมาตั้งแต่ตอนที่อยู่รัฐวิกตอเรีย นอกจากนี้ลิสยังทราบอีกว่า ก่อนเสียชีวิตชาลส์ แมกคาร์ที ทะเลาะกับบุตรชายด้วยเรื่องที่เขาอยากให้เจมส์แต่งงานกับเธอ ในขณะที่เทอร์เนอร์ไม่เห็นด้วย

ต่อจากนั้น โทมัสและเลสเตรคก็เดินทางไปพบกับเจมส์ แมกคาร์ทีในคุก และทราบว่าที่เจมส์ ไม่กล้าขอลิสแต่งงานเพราะเขาแอบไปจดทะเบียนกับสาวบาร์คนหนึ่งที่ปรินตอลแล้ว แต่โชคคืออยู่ตรงที่เมื่อสาวบาร์คนนั้นทราบว่าเจมส์โดนข้อมาฆ่าคนตาย เธอจึงตีจากเขาไปหาชายคนใหม่ และก่อนกลับที่พักโทมัสได้โทรเลขไปปรินตอลเพื่อขอสำเนาแผนที่รัฐวิกตอเรีย ทำให้ทราบว่ามิเมืองบัลลารัตในรัฐนั้น

วันรุ่งขึ้นโทมัส วัตสัน และเลสเตรคเดินทางไปที่เกิดเหตุเพื่อเก็บหลักฐาน โทมัสสังเกตเห็นรอยเท้าคู่นึง โดยรอยเท้าซ้ายลงน้ำหนักมากกว่ารอยเท้าขวา ทำให้สันนิษฐานว่าคนร้ายเดินกะเผลก ส่วนเท้าซีกขวาที่ตกอยู่ข้างต้นบิช ทำให้โทมัสซึ่งเชี่ยวชาญด้านเท้าบูห์หรือเท้าเหยียบ เข้าใจว่าคนร้ายสวมรองเท้าบูห์ โดยใช้ก๊อง และเมื่อดูรอยเท้าปลายซีกขวาทำให้ทราบว่ามิคที่ใช้ตัดไม้คม และท้ายที่สุดโทมัสก็พบก้อนหินที่คนร้ายใช้ฆ่าคน เพราะเป็นก้อนหินก้อนเดียวในบริเวณนั้นที่ไม่มีตะไคร่น้ำขึ้นปกคลุม และก่อนเดินทางกลับที่พักโทมัสก็เดินทางไปพบกับนายมอเรน คนเฝ้าประตูคุกหาสน์เพื่อฝากข้อความไปถึงจอห์น เทอร์เนอร์ ขอให้เขามาพบที่โรงแรม

เมื่อกลับมาที่ห้องพัก โทมัสอธิบายให้วัตสันฟังว่า ตามหลักฐานแวดล้อมที่พบและข้อมูลที่ได้จากพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เขาสรุปได้ว่าคนร้ายเป็นคนที่คุ้นเคยกับผู้ตายและเคยใช้ชีวิตอยู่ที่ออสเตรเลียมาด้วยกัน เนื่องจากชาลส์ แมกคาร์ทีชื่อว่า “คู่อี” ซึ่งเป็นสัญญาณเรียกหากันยามอยู่ในป่าของชาวออสเตรเลีย และคนร้ายมาจากเมืองบัลลารัต เพราะคำว่า “RAT” มาจากคำว่า Ballarat

แต่ก่อนที่โทมัสจะได้เฉลยว่าใครเป็นฆาตกร จอห์น เทอร์เนอร์ก็ปรากฏตัวขึ้น เขารับสารภาพว่าตนเป็นคนฆ่าชาลส์ แมกคาร์ทีเองด้วยความโกรธและกลัวความลับของตนจะถูกเปิดเผย เขาขอร้องให้โทมัสเก็บเรื่องนี้เป็นความลับเพราะเขาไม่อยากจะให้บุตรสาวเสียใจ และเขาเองก็คงมีชีวิตอยู่ได้ไม่นานแล้ว โทมัสจึงรับสารภาพไว้ และสัญญาว่าจะไม่นำข้อมูลนี้ออกมาเปิดเผยนอกเสียจากว่าจะจำเป็นจริงๆ หลังจากนั้นโทมัสก็อาสาไปให้การในศาลเพื่อช่วยให้เจมส์ แมกคาร์ทีพ้นข้อกล่าวหา อีก 7 เดือนต่อมา เทอร์เนอร์ก็เสียชีวิตจากอาการป่วย จากนั้นอติสและเจมส์ก็ได้แต่งงานกัน

5.1.2.2. ตัวละคร

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีตัวละครทั้งหมดอยู่ 13 ตัว คือ

เซอร์ลอร์ด โทมัส นักสืบ

นายแพทย์วัตสัน เพื่อนนักสืบ¹

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเซอร์ลอร์ด โทมัส และนายแพทย์วัตสัน ได้ในบทที่ 3 หน้า 56-59

จอร์จ เลสเตรด (George Lestrade) เจ้าหน้าที่สอบสวนกลางหรือสกอตแลนด์ ยาร์ด
นางวัตสัน (แมรี มอร์สแตน) (Mrs. Watson (Mary Morstan) ภรรยาของวัตสัน
ชาลส์ แมกคาร์ที (Charles McCarthy) ผู้ตาย
เจมส์ แมกคาร์ที (James McCarthy) บุตรชายของชาลส์ แมกคาร์ที ผู้ถูกกล่าวหา
จอห์น เทอร์เนอร์ (John Turner) เศรษฐีเจ้าของที่ดิน
อลิส เทอร์เนอร์ (Alice Turner) บุตรสาวของจอห์น เทอร์เนอร์
สาวใช้บ้านแมกคาร์ที
นายมอเรน (Mr.Moran) คนเฝ้าประตูคฤหาสน์ (lodge keeper)
นางมอเรน (Mrs.Moran) ภรรยาของคนเฝ้าประตูคฤหาสน์
เพเชียนส์ มอเรน (Patience Moran) บุตรสาวของนายมอเรน
วิลเลียม ไครวเดอร์ (William Crowder) คนดูแลสัตว์ให้ล่า (game keeper)

5.1.2.3. ฉาก

สำหรับสถานที่ในท้องเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” คอยล์ใช้หุบเขาบอสคอมบ์ (Boscombe Valley) ซึ่งเป็นสถานที่สมมติ อยู่ในเมืองรอส (Ross) ซึ่งเป็นเมืองที่มีอยู่จริงในแคว้นเฮียร์ฟอร์ดเชอร์ (Herefordshire) ทางตะวันตกของเกาะอังกฤษ ในเขตที่เรียกว่าเวสต์มิดแลนด์ส (West Midlands) (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 19]b) ส่วนจุดที่เกิดเหตุอยู่ริมบึงบอสคอมบ์ (Boscombe Pool) ซึ่งอยู่ระหว่างฟาร์มแฮเทอร์ลีย์ (Hatherley Farm) ที่ครอบครัวแมกคาร์ทีอาศัยอยู่ และคฤหาสน์ของจอห์น เทอร์เนอร์ และเป็นจุดที่คนภายนอกพื้นที่ไม่รู้จัก

5.1.2.4. กลวิธีการเล่าเรื่อง

ในเรื่องสั้นนี้ ผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของนายแพทย์วัตสัน ด้วยสรรพนามบุรุษที่ 1 โดยวัตสันได้รับโทรเลขจากโฮมส์ชักชวนให้เขาร่วมเดินทางไปสืบคดีนี้ด้วย ระหว่างการเดินทางโฮมส์สรุปสาระสำคัญของคดีให้วัตสันและผู้อ่านทราบ พร้อมกับชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดบางประการที่ทำให้โฮมส์ไม่ปักใจเชื่อว่าเจมส์ แมกคาร์ที เป็นฆาตกรตามที่ถูกกล่าวหา วัตสันจะเป็นผู้ติดตามสังเกตการณ์การทำงานของนักสืบผู้นี้และทำหน้าที่แทนผู้อ่านในการซักถามหรือแสดงความเห็นขัดแย้งกับโฮมส์ แต่ในที่สุดวัตสันก็ยอมรับคำอธิบายและข้อสรุปที่โฮมส์นำวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์มาสนับสนุน

5.1.3. องค์ประกอบทางวรรณกรรม

5.1.3.1. การแบ่งประเภทตัวบท

เมื่อพิจารณาตัวบทเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” โดยอาศัยหลักการของไรส์ ซึ่งแบ่งตัวบทเป็น 3 ประเภท ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ (The form-focused texts) เพราะถึงแม้เรื่องนี้เป็น “นวนิยายชายดี” ที่มีจุดเด่นอยู่ที่เนื้อเรื่องไม่ใช่คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเรื่องสั้นนี้เป็นร้อยแก้วที่เกิดจากจินตนาการ และผู้ประพันธ์ได้ใช้รูปแบบนวนิยายแนวสืบสวนแบบคลาสสิก นำเสนอข้อมูลหรือเนื้อเรื่องอย่างมีศิลปะ มีการลำดับเหตุการณ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านรู้สึกสงสัยใคร่ติดตาม โดยเริ่มจากเกิดคดีฆาตกรรมชาลส์ แมกคาร์ที ซึ่งไม่ปรากฏให้เห็นในตัวบท ตามมาด้วยการสืบสวนของเซอร์ลอร์ด โสมส์ซึ่งเดินทางมายังหุบเขาบอสคอมบ์ พร้อมกับวัตสันเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง โดยโสมส์เริ่มจากการอ่านรายงานข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ การซักถามผู้เกี่ยวข้องโดยตรง และการสำรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด จากนั้นจึงนำข้อมูลต่างๆ มาประมวล วิเคราะห์และตั้งข้อสรุปว่าคนร้ายคือใคร จากนั้นคนร้ายจึงปรากฏตัวและสารภาพว่าเหตุใดจึงก่อคดีดังกล่าว จนในที่สุดเหตุการณ์ก็คลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าผู้ประพันธ์เปลี่ยนการลำดับเหตุการณ์ใหม่โดยเริ่มจากการนำเสนอเหตุจูงใจในการฆาตกรรมและฆาตกรรมก่อน และตามมาด้วยการสืบสวนเพื่อคลี่คลายของโสมส์และวัตสัน ก็อาจไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตื่นเต้นกระหายใคร่รู้ได้ ทำให้ลักษณะของนวนิยายแนวสืบสวนแบบคลาสสิกเลือนหายไป

ในเมื่อถือว่าเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” เป็นตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ มีหน้าที่ในการแสดงออก (expressive) เป็นหน้าที่หลัก ผู้แปลจึงควรถ่ายทอดโดยใช้รูปแบบในภาษาปลายทางที่เทียบเคียงกันได้กับรูปแบบในตัวบทต้นทาง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกที่ใกล้เคียงกับที่อ่านตัวบทต้นทาง

5.1.3.2. ชนิดของตัวบท

สำหรับชนิดของตัวบท ไรส์และแฟร์เมียร์ (1984: 180) จัดแบ่งตัวบทชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการแปลเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ ตัวบทที่ซับซ้อน ตัวบทเดี่ยว และตัวบทเชิงซ้อน (วรรณฯ แสงอร่ามเรือง, 2545: 121-123)

ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้อาจจัดอยู่ในชนิดตัวบทที่ซับซ้อน กล่าวคือเป็นงานประพันธ์ที่ประกอบด้วยตัวบทหลายชนิด ได้แก่ บทพรรณนา บทสนทนา ข้อความในโทรเลข รายงานข่าว การ

สอบสวนของเจ้าหน้าที่กฎหมาย และคำให้การของผู้ต้องหา ทำให้ผู้แปลต้องแปลตัวบทหลายชนิด ในงานแปลขึ้นเดียวกัน

แต่ในขณะเดียวกันเรื่องสั้นนี้ยังสามารถจัดเป็นตัวบทเชิงซ้อนได้อีกประการหนึ่ง เนื่องจากเป็นตัวบทที่ต้องอาศัยตัวบทปฐมภูมิ โดยในที่นี้ผู้แปลควรได้อ่านผลงานของคอยล์เรื่อง **A Study in Scarlet** มาก่อนจึงจะเข้าใจว่า “My experience of camp life in Afghanistan” (Doyle, 2002: 87) หมายถึงประสบการณ์การทำงานเป็นแพทย์สนามของวัตสันในสงครามอาฟกัน

นอกจากนี้ผู้แปลก็ควรได้อ่านเรื่อง **The Sign of Four** ของคอยล์มาก่อนแล้ว มิเช่นนั้น อาจไม่เข้าใจว่าวัตสันและภรรยากล่าวถึงอะไรเมื่อทั้งสองสนทนากันว่า

“...you are always so interested in Mr. Sherlock Holmes’s cases.”

“I should be ungrateful if I were not, seeing what I gained through one of them,” I answered. (Doyle, 2002: 87)

(การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)

ในที่นี้สิ่งที่วัตสันได้จากการทำงานร่วมกับเชอร์ล็อก โทมส์คือการได้พบกับภรรยา (ซึ่งในขณะนั้นใช้ชื่อว่า แมรี มอร์สแตน) ที่มาขอความช่วยเหลือจากโทมส์ในเรื่อง **The Sign of Four**

5.1.4. องค์ประกอบทางภาษา

ไรส์อธิบายไว้ว่า เมื่อประเมินงานแปลผู้ประเมินควรพิจารณาลักษณะทางภาษาของบทแปล ทั้ง 4 ประการ ได้แก่

5.1.4.1. องค์ประกอบทางความหมาย ผู้ประเมินควรพิจารณาที่ความสมมูล

5.1.4.2. องค์ประกอบทางคำศัพท์ ผู้ประเมินควรพิจารณาที่ความสมบูรณ์

5.1.4.3. องค์ประกอบทางไวยากรณ์ ผู้ประเมินควรพิจารณาที่ความถูกต้อง

5.1.4.4. องค์ประกอบทางวจนลีลา ผู้ประเมินควรพิจารณาที่ปฏิกาด

5.1.4.1. องค์ประกอบทางความหมาย

เนื่องจากในที่นี้ผู้วิจัยยังไม่ได้เปรียบเทียบต้นฉบับเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” กับบทแปล จึงไม่สามารถพิจารณาความสมมูลทางความหมายได้

5.1.4.2. องค์ประกอบทางคำศัพท์

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีเนื้อหาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม คำศัพท์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เป็นคำศัพท์ทางด้านกฎหมายและการแพทย์

ตัวอย่างการใช้คำศัพท์ทางด้านกฎหมาย เช่น

“Under these circumstances the young man was instantly arrested, and a verdict of ‘wilful murder’ having been returned at the inquest on Tuesday, he was on Wednesday brought before the magistrates¹ at Ross, who have referred the case to the next Assizes.² Those are the main facts of the case as they came out before the coroner³ and the police court.” (Doyle, 2002: 88) (การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)

“...and it is very possible that he is indeed the culprit.” (Doyle, 2002: 88)

“James McCarthy was acquitted at the Assizes on the strength of a number of objections which had been drawn out by Holmes and submitted to the defending counsel.” (Doyle, 2002: 94)

ตัวอย่างการใช้คำศัพท์ทางการแพทย์ เช่น

“In the surgeon’s deposition it was stated that the posterior third of the left parietal bone and the left half of the occipital bone had been shattered by a heavy blow from a blunt weapon.” (Doyle, 2002: 90)

บางครั้งก็มีการใช้สำนวนที่เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาอังกฤษ เช่น

“...it is the brightest rift which I can at present see in the clouds.” (Doyle, 2002: 89)

¹ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ที่เรียกว่า The magistrate’s court หรือ The police court มีหน้าที่รับฟังข้อกล่าวหาและตัดสินคดีความผิดทางอาญาที่ไม่อุกฉกรรจ์ ในกรณีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ผู้พิพากษาศาลชั้นล่าง จะพิจารณาว่าคดีมีหลักฐานเพียงพอที่จะส่งไปดำเนินคดีในศาลชั้นที่สูงกว่าหรือไม่ (ข้อมูลจาก Wikipedia [Online] Available from: <http://en.wikipedia.org/wiki/Magistrate> [2005, May 12]b)

² ศาลอาญาในอังกฤษและเวลส์ซึ่งจัดพิจารณาคดีอุกฉกรรจ์ ทุกๆ 3 เดือน ศาลนี้ยกเลิกไปในค.ศ. 1972 (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 12]a)

³ เจ้าหน้าที่สอบสวนกรณีการตายผิดปกติ การสอบสวนที่เรียกว่า The coroner’s inquest จะกระทำต่อหน้าคณะบุคคลที่เรียกว่า The coroner’s jury (Hanks, 1986: 351)

“The case is as plain as a pikestaff,...” (Doyle, 2002: 90)

“...he is too tenderhearted to hurt a fly.” (Doyle, 2002: 90)

“I met him in Regent Street with hardly a coat to his back or a boot to his foot.” (Doyle, 2002: 93)

นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์ที่น่าจะสร้างปัญหาให้ผู้แปลได้ คือคำว่า “rat” จาก Black Jack of Ballarat ที่เจมส์ แมกคาร์ทีที่ได้ยินจากปากบิดาก่อนสิ้นใจ

สำหรับการแปลคำศัพท์ผู้วิจัยจะอธิบายอย่างละเอียดในข้อ 5.2.4.2.

5.1.4.3. องค์ประกอบทางไวยากรณ์

ลักษณะทางไวยากรณ์ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบกับบทแปลในภาษาไทย ในหัวข้อ 5.2.4.4. ต่อไปนี้ได้แก่ ประโยคกรรมจาก การนำอนุประโยคมาแทรกกลางประโยคหลัก และการนำบุพบทวลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยค

ตัวอย่างของประโยคกรรมจาก เช่น

“Lestrade and I walked behind him, the detective indifferent and contemptuous, while I watched my friend with the interest which sprang from the conviction that every one of his actions was directed towards a definite end.” (Doyle, 2002: 91)

“Three of our boys were killed, however, before we got the swag.” (Doyle, 2002: 93)

ตัวอย่างการนำอนุประโยคหรือบุพบทวลีมาแทรกกลางประโยคหลัก เช่น

“She states that while she was there she saw, at the border of the wood and close by the lake, Mr. McCarthy and his son, and that they appeared to be having a violent quarrel.” (Doyle, 2002: 88)

“...there is no doubt that he had that very day so far forgotten his filial duty as to bandy words with him, and even, according to the little girl whose evidence is so important, to raise his hand as if to strike him.” (Doyle, 2002: 89)

“Quite so; at the gold-mines, where, as I understand, Mr. Turner made his money.” (Doyle, 2002: 90)

ตัวอย่างการนำพบทวลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยค เช่น

“From that appointment he never came back alive.” (Doyle, 2002: 88)

“Swiftly and silently he made his way along the track which ran through the meadows, and so by way of the woods to the Boscombe Pool.” (Doyle, 2002: 91)

5.1.4.4. องค์ประกอบทางวจนลีลา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์กล่าวถึงการแบ่งวจนลีลาของมาร์ติน โจส (1961) ในหนังสือชื่อ **The Five Clocks** (1961) โดยโจสแบ่งวจนลีลาออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ วจนลีลาตายตัว (frozen) วจนลีลาเป็นทางการ (formal) วจนลีลาหารือ (consultative) วจนลีลาเป็นกันเอง (casual) และวจนลีลาสนิทสนม (intimate) (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 152-3)

หลังจากนั้นได้มีผู้นำวจนลีลาทั้ง 5 ระดับไปใช้และอธิบายเพิ่มเติมพร้อมกับยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะทางภาษาชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น แมรี ฟินอคคิโอโร (Mary Finocchiaro) และคริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Christopher Brumfit) ใน **The Functional-notional Approach: From Theory to Practice** (1983) และวีดิโอเทปเรื่อง **วิชาภาษาของภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน** (Varieties of American English) ตอนความแตกต่างทางวจนลีลา (Stylistic Differences) ดำเนินรายการโดยนักภาษาศาสตร์สังคมชาวอเมริกันชื่อโรเจอร์ ชุย (Roger Shuy) และเดนนิส เพรสตัน (Dennis Preston) เผยแพร่โดยสำนักข่าวอเมริกัน (United States Information Agency) (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 154)

วจนลีลาทั้ง 5 ระดับมีหน้าที่แตกต่างกันและมีลักษณะทางภาษาที่แตกต่างกันดังนี้

1. วจนลีลาตายตัว เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้อย่างระมัดระวัง ใช้ในโอกาสสำคัญมากหรือพิธีการสำคัญ ใช้พูดกับบุคคลที่มีชื่อเสียงและบุคคลที่ผู้พูดต้องการให้ความเคารพอย่างสูง ใช้ถ้อยคำหรูหรา รูปประโยคซับซ้อน (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 155-6)

2. วจนลีลาเป็นทางการ เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ที่สำคัญแต่ไม่ถึงกับเป็นภาษาสัญลักษณ์ เป็นวิชาภาษาที่สุภาพ ใช้ถ้อยคำและรูปประโยคที่หรูหราพอสมควร มีการแยกตัวผู้พูดออกจากผู้ฟัง (detachment) ออกเสียงพยัญชนะและสระอย่างชัดเจน ไม่ลดรูป ไม่ใช้คำย่อ ใช้ประโยคที่ผูกติดกันอย่างกระชับ มีการใช้คำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 156)

3. วังนลีลาหารือ เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจ เป็นการใ้ภาษาที่อนุญาตให้ผูู้ฟังเข้ามามีส่วน มีการโต้ตอบกัน การออกเสียงไม่ชัดเจนและไม่ระมัดระวัง ประโยคไม่ซับซ้อน ใช้คำศัพท์ทั่วๆ ไป (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 157)

4. วังนลีลาเป็นกันเอง เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้กับเพื่อนสนิท คนที่รู้จักคุ้นเคยหรือคนภายในวงการเดียวกัน ใช้ในสถานการณ์สบายๆ ผู้พูดไม่ต้องระวังตัว มีการออกเสียงไม่สมบูรณ์ บางเสียงพูดไม่ชัด ใช้ประโยคเรียบง่าย มีการละคำที่ไม่สำคัญในประโยค มีการใช้คำสแลง มีการแปรทางด้านภาษาย่อยมาก (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 157-8)

5. วังนลีลาสนิสนม เป็นรูปแบบภาษาที่ใช้ในครอบครัวและกับบุคคลที่ผู้พูดสนิทด้วยอย่างมาก ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า มีความเป็นธรรมชาติ มีการละคำพูดไว้ในฐานที่เข้าใจมากกว่า วังนลีลาเป็นกันเอง มีการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มที่เรียกว่า jargon (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 158)

ผู้วิจัยอาศัยการแบ่งระดับวังนลีลาของมาร์ติน โจส มาประยุกต์ใช้กับต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” จากการศึกษาทั้งต้นฉบับและบทแปลเรื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าวังนลีลาในบทประพันธ์ดังกล่าวมี 3 ระดับ คือ วังนลีลาเป็นทางการ วังนลีลาหารือ และวังนลีลาเป็นกันเอง

5.1.4.4.1. วังนลีลาเป็นทางการ

วังนลีลากระดับนี้พบได้ในบทบรรยายของนายแพทย์วัตสัน คำอธิบายเกี่ยวกับคดีอย่างย่อที่โฮมส์ กล่าวกับวัตสัน และถ้อยคำระหว่างเจ้าหน้าที่สอบปากคำและเจมส์ แมกคาร์ทีขณะที่อยู่ในศาล ตัวอย่างเช่น

“My experience of camp life in Afghanistan had at least had the effect of making me a prompt and ready traveller. My wants were few and simple, so that in less than the time stated I was in a cab with my valise, rattling away to Paddington Station. Sherlock Holmes was pacing up and down the platform, his tall, gaunt figure made even gaunter and taller by his long gray travelling-cloak and close-fitting cloth cap.” (Doyle, 2002: 87)

“Boscombe Valley is a country district not very far from Ross, in Herefordshire. The largest landed proprietor in that part is a Mr. John Turner, who made his money in Australia and returned some years ago to the old country. One of the farms which he held, that of Hatherley, was let to Mr. Charles McCarthy, who was also an ex-Australian. The men had known each other in the colonies, so that it was not unnatural that when they came to settle down they should

do so as near each other as possible. Turner was apparently the richer man, so McCarthy became his tenant but still remained, it seems, upon terms of perfect equality, as they were frequently together. McCarthy had one son, a lad of eighteen, and Turner had an only daughter of the same age, but neither of them had wives living. They appear to have avoided the society of the neighbouring English families and to have led retired lives, though both the McCarthys were fond of sport and were frequently seen at the race-meetings of the neighbourhood. McCarthy kept two servants—a man and a girl. Turner had a considerable household, some half-dozen at the least.” (Doyle, 2002: 87)

“The Coroner: Did your father make any statement to you before he died?

Witness: He mumbled a few words, but I could only catch some allusion to a rat.

The Coroner: What did you understand by that?

Witness: It conveyed no meaning to me. I thought that he was delirious.

The Coroner: What was the point upon which you and your father had this final quarrel?

Witness: I should prefer not to answer.

The Coroner: I am afraid that I must press it.

Witness: It is really impossible for me to tell you. I can assure you that it has nothing to do with the sad tragedy which followed.

The Coroner: That is for the court to decide. I need not point out to you that your refusal to answer will prejudice your case considerably in any future proceedings which may arise.

Witness: I must still refuse.” (Doyle, 2002: 89)

5.1.4.4.2. วัจนลีลาหารือ

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ใน และบทสนทนาระหว่างโฮมส์กับเลสเตรด ระหว่างโฮมส์กับจอห์น เทอร์เนอร์ และระหว่างโฮมส์กับอลิส เทอร์เนอร์ เช่น

“I have ordered a carriage,” said Lestrade as we sat over a cup of tea. “I knew your energetic nature, and that you would not be happy until you had been on the scene of the crime.”

“It was very nice and complimentary of you,” Holmes answered. “It is entirely a question of barometric pressure.”

Lestrade looked startled. “I do not quite follow,” he said.

“How is the glass? Twenty-nine, I see. No wind, and not a cloud in the sky. I have a caseful of cigarettes here which need smoking, and the sofa is very much superior to the usual country hotel abomination. I do not think that it is probable that I shall use the carriage to-night.”

Lestrade laughed indulgently. “You have, no doubt, already

formed your conclusions from the newspapers,...” he said. (Doyle, 2002: 90)

“I hope we may clear him, Miss Turner,” said Sherlock Holmes. “You may rely upon my doing all that I can.”

“But you have read the evidence. You have formed some conclusion? Do you not see some loophole, some flaw? Do you not yourself think that he is innocent?”

“I think that it is very probable.”

“There, now!” she cried, throwing back her head and looking defiantly at Lestrade. “You hear! He gives me hopes.”

Lestrade shrugged his shoulders. “I am afraid that my colleague has been a little quick in forming his conclusions,” he said.

“But he is right. Oh! I know that he is right. James never did it. And about his quarrel with his father, I am sure that the reason why he would not speak about it to the coroner was because I was concerned in it.”

“In what way?” asked Holmes.” (Doyle, 2002: 90)

“Pray sit down on the sofa,” said Holmes gently. “You had my note?”

“Yes, the lodge-keeper brought it up. You said that you wished to see me here to avoid scandal.”

“I thought people would talk if I went to the Hall.”

“And why did you wish to see me?” He looked across at my companion with despair in his weary eyes, as though his question was already answered.

“Yes,” said Holmes, answering the look rather than the words. “It is so. I know all about McCarthy.”

The old man sank his face in his hands. “God help me!” he cried. “But I would not have let the young man come to harm. I give you my word that I would have spoken out if it went against him at the Assizes.”

“I am glad to hear you say so,” said Holmes gravely.

“I would have spoken now had it not been for my dear girl. It would break her heart—it will break her heart when she hears that I am arrested.”

“It may not come to that,” said Holmes.

“What?”

“I am no official agent. I understand that it was your daughter who required my presence here, and I am acting in her interests. Young McCarthy must be got off, however.” (Doyle, 2002: 93)

5.1.4.4.3. วัจนลีลาเป็นกันเอง

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ในบทสนทนาระหว่างโฮมส์กับวัตสันตอนที่โฮมส์กลับจากเรือนจำที่เจมส์ แมกคาร์ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ เช่น

“It is wonderful!” I exclaimed.

“It is obvious. And now, you see, I had narrowed the field down considerably. The possession of a gray garment was a third point which, granting the son’s statement to be correct, was a certainty. We have come now out of mere vagueness to the definite conception of an Australian from Ballarat with a gray cloak.”

“Certainly.”

“And one who was at home in the district, for the pool can only be approached by the farm or by the estate, where strangers could hardly wander.”

“Quite so.”

“Then comes our expedition of to-day. By an examination of the ground I gained the trifling details which I gave to that imbecile Lestrade, as to the personality of the criminal.”

“But how did you gain them?”

“You know my method. It is founded upon the observation of trifles.”

“His height I know that you might roughly judge from the length of his stride. His boots, too, might be told from their traces.”

“Yes, they were peculiar boots.”

“But his lameness?”

“The impression of his right foot was always less distinct than his left. He put less weight upon it. Why? Because he limped—he was lame.”

“But his left-handedness.” (Doyle, 2002: 92-3)

5.1.5. ปัจจัยภายนอก

ในการแปล นอกเหนือจากองค์ประกอบทางวรรณกรรมและองค์ประกอบทางภาษาแล้ว ผู้แปลควรพิจารณาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อรูปแบบภาษา สำหรับไรส์แล้วปัจจัยภายนอกหมายถึง บริบทสถานการณ์ หรือ บริบททางวัฒนธรรม

ไรส์แบ่งบริบทสถานการณ์เป็น 7 ข้อย่อย ได้แก่

5.1.5.1. สถานการณ์ในท้องเรื่อง

สถานการณ์ในท้องเรื่องมีผลต่อคำศัพท์ ไวยากรณ์ และวลีลาของบทแปล เช่น ในการแปลคำอุทานไม่ควรแปลตรงตัว เมื่อโฮมส์หงุดหงิดที่เลสเตอร์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทำลายหลักฐานบางอย่างในสถานที่เกิดเหตุ จึงอุทานออกมาว่า “Oh, tut, tut! I have no time!” (Doyle, 2002: 92) ในกรณีนี้ผู้แปลควรพิจารณาว่าคำอุทานในภาษาต้นทางใช้ในสถานการณ์ใด และเทียบเคียงกับคำอุทานในภาษาปลายทางที่ใช้ในสถานการณ์ซึ่งคล้ายคลึงกัน

5.1.5.2. เนื้อเรื่อง

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีเนื้อหาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม คำศัพท์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เป็นคำศัพท์ทางด้านกฎหมาย การแพทย์ ผู้แปลจึงควรรหาคำศัพท์ในภาษาปลายทางให้เหมาะกับเนื้อหาของเรื่อง ไม่เช่นนั้นผู้อ่านจะรู้สึกว่าคุณผู้แปลมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

5.1.5.3. เวลา

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เกิดขึ้นในยุควิกตอเรียนของอังกฤษ ดังนั้นผู้แปลควรเลือกใช้ภาษาปลายทางที่สอดคล้องกับช่วงเวลาดังกล่าว เลือกใช้หน่วยคำ คำและโครงสร้างประโยคที่เทียบเคียงกันได้ เช่น

“... and he had told the man that he must hurry, as he had an appointment of importance to keep at three.” (Doyle, 2002: 88)

“No, he was averse to it also. No one but Mr McCarthy was in favour of it.” (Doyle, 2002: 90)

“Pray sit down on the sofa.” (Doyle, 2002: 93)

ผู้แปลควรเลือกใช้คำและ โครงสร้างประโยคให้สอดคล้องกับข้อความที่ขีดเส้นใต้ข้างต้น

5.1.5.4. สถานที่

ตัวบทเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เกิดขึ้นในอังกฤษ ดังนั้นจึงมีข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทางซึ่งไม่พบในวัฒนธรรมปลายทาง ข้อมูลเหล่านี้จึงอาจสร้างปัญหาในการถ่ายทอดได้ เช่น

“trap” หมายถึง รถม้าขนาดเล็ก มีสองล้อ (Hanks, 1986: 1618)

“plaid” หมายถึง ผ้าคลุมไหล่ลายตาราง เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกายในแถบที่ราบสูงของอังกฤษ (Hanks, 1986: 1171)

“waterproof” หมายถึง เสื้อคลุมกันฝน (Hanks, 1986: 1714)

“yellow-backed novel” หมายถึง นวนิยายขายดีราคาถูก มักใช้แผ่นกระดาษแข็งสีเหลืองเย็บเป็นปก เหมาะสำหรับอ่านในระหว่างเดินทาง (The Sherlock Store, [2005, May 27])

George Meredith (จอร์จ เมเรديث) (1828-1909) กวีและนักประพันธ์ชาวอังกฤษ (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 27]a)

Francesco Petrarca (ฟรันเชสโก เพทราร์ก) (1304-1374) กวีและนักปราชญ์ชาวอิตาลี เพทราร์ก และ ดันเต (Dante) ถือเป็นผู้จุดประกายกระแสความคิดยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 27]b)

ผู้วิจัยจะอธิบายถึงข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทางซึ่งไม่พบในวัฒนธรรมปลายทางอย่างละเอียดในข้อ 5.2.5.3.

5.1.5.5. ผู้ฟัง/ผู้อ่าน

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร *The Strand* ฉบับเดือนตุลาคม ค.ศ. 1891 (Camden House, [2005, May 20]) นิตยสารฉบับนี้นำเสนอเนื้อหาหลากหลาย ทั้งที่เป็นบทความ เรื่องสั้น เรื่องยาวและเรื่องชุด จุดเด่นอยู่ที่ภาพประกอบเรื่อง กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายคือคนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะผู้อ่านที่มีการศึกษาในระดับชนชั้นกลาง (Willis, [2005 b, May 20]) *The Strand* อาศัยรายได้จากการบอกรับสมาชิก (subscription) ดังนั้นภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาสุภาพและเนื้อเรื่องก็เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่าน มิเช่นนั้นอาจทำให้ผู้อ่านไม่พอใจบอกเลิกการเป็นสมาชิกได้

เมื่อมีการนำเรื่องสั้นนี้มาแปลสู่ผู้อ่านชาวไทย ผู้แปลควรถ่ายทอดเรื่องราวโดยใช้ภาษาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้อ่านฉบับแปล เนื่องจากเรื่องสั้นนี้เป็นตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ การแปลสำนวน การอ้างอิงคำ การอ้างอิง อุปสรรค ที่ปรากฏในตัวบทต้นทางควรหาอนุภาคใกล้เคียง ในวัฒนธรรมปลายทางมากกว่าจะแปลมาตรงๆ เพราะผู้อ่านฉบับแปลจะได้ผลใกล้เคียงกับผลที่ผู้เขียนต้นฉบับตั้งใจมากกว่า

5.1.5.6. ผู้พูด

ตัวละครเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีภูมิหลังทางการศึกษา อาชีพและสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้มีผลต่อการเลือกใช้สำนวน หรือคำศัพท์บางคำ เซอร์ลอร์ด โทมส์มีการศึกษาระดับสูง จึงมักชอบใช้ภาษาฝรั่งเศสแทรกในบทสนทนา เช่น

“Therein lies my *métier*,...” (Doyle, 2002: 88)

“*Nous verrons*,” answered Holmes calmly. (Doyle, 2002: 92)

ในขณะที่จอห์น เทอร์เนอร์และซาลส์ แมกคาร์ทีใช้ภาษาอังกฤษแบบออสเตรเลีย เนื่องจากทั้งสองเคยใช้ชีวิตอยู่ในเมืองบัลลารัตซึ่งปัจจุบันอยู่ในรัฐวิกตอเรีย เช่น

“Cooe” คำนี้มีที่มาจากภาษาชนพื้นเมืองของออสเตรเลีย ใช้ตะโกนเรียกหากันระหว่างเดินทางในป่า เนื่องจากเสียงของคำว่า “Cooe” สามารถเดินทางไปได้ไกลพอสมควร นอกจากนี้คำว่า “Cooe” ยังหมายถึงระยะห่างระหว่างสองจุดที่พอส่งเสียงร้องเรียกหากันได้ เช่นในประโยคที่ว่า "If he's within cooe of here we'll spot him" (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 19]a)

“It was in the early ‘60’s at the diggings. I was a young chap then...”
(Doyle, 2002: 93)

คำว่า diggings หมายถึงเหมืองทองคำ เนื่องจากบัลลารัตเป็นแหล่งแร่ทองคำขนาดใหญ่ของออสเตรเลีย (Wikimedia Foundation, Inc. [2005, September 22])

5.1.5.7. การชิ่งทางอารมณ์

อารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดสามารถแสดงออกมาในระดับคำ วลี และวลีของภาษาต้นทาง ไรส์เห็นว่าอารมณ์ต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการถ่ายทอดออกมาในภาษาปลายทาง

ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีหลายครั้งที่ตัวละครแสดงอารมณ์ต่างๆ ออกมา เช่น ตอนที่เทอร์เนอร์สารภาพว่าเขาเป็นคนฆ่าแมกคาร์ที เพราะโกรธแค้นที่ผู้ตายข่มขู่จะเปิดเผยความลับในอดีตให้บุตรสาวตนรับรู้

“I was already a dying and a desperate man. Though clear of mind and fairly strong of limb, I knew that my own fate was sealed. But my memory and my girl!... Deeply as I have sinned, I have led a life of martyrdom to atone for it. But that my girl should be entangled in the same meshes which held me was more than I could suffer. I struck him down with no more compunction than if he had been some foul and venomous beast.” (Doyle, 2002: 94)

หรือตอนสุดท้ายที่โสมส์กล่าวถึงเทอร์เนอร์ด้วยความสงสารว่า

“Why does fate play such tricks with poor, helpless worms?” (Doyle, 2002: 94)

การแปลข้อความข้างต้นนั้น ผู้แปลควรพิจารณาว่าสถานการณ์ในต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นเช่นไร และถ้ามีสถานการณ์เช่นเดียวกันนี้ในภาษาปลายทางควรใช้คำหรือสำนวนใดถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม การใช้ชื่อสัตว์มาเป็นคำสบถในแต่ละภาษา/วัฒนธรรม

ไม่เหมือนกัน ในภาษาต้นทางอาจใช้ศัพท์ชนิดหนึ่งเป็นคำสบถ ในภาษาปลายทางอาจใช้ศัพท์อีกชนิดหนึ่ง

5.2. การเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยนำต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มาเปรียบเทียบกับบทแปลทั้ง 5 จำนวน ได้แก่ “รู้ได้โดยละเอียด” “นายสวัสดิ์ – “บิตูมาฏ” “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์” และ “แผนฆ่าเลือดแค้น” โดยแบ่งเป็น 5 หัวข้อ คือ บริบททางการแปล องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ องค์ประกอบทางวรรณกรรม องค์ประกอบทางภาษา และปัจจัยภายนอก

5.2.1. บริบททางการแปล

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ฉบับแปลจำนวนแรกตีพิมพ์ลงใน **วชิรญาณวิเศษ** เล่ม 7 แผ่นที่ 27-28 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21-28 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ในรัชกาลที่ 5 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ใช้ชื่อว่า “รู้ได้โดยละเอียด” แต่ไม่ได้ระบุชื่อผู้แปล

ส่วนจำนวนแปลต่อมาคือเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตูมาฏ” ตีพิมพ์ลงในวารสาร **ทวีปัญญา** เล่ม 1 ฉบับ 4 ฉบับเดือนกรกฎาคม ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447) ในรัชกาลที่ 5 เรื่องนี้เป็นตอนหนึ่งใน **นิทานทองอิน**¹ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร โดยพระองค์ทรงใช้พระนามแฝงว่า “นายแก้ว - นายขวัญ”

จำนวนแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ลำดับที่ 3 คือ “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” โดยหลวงสารานุกรมประพันธ์ ซึ่งใช้นามปากกาว่า “แม่สอด” ลงตีพิมพ์เป็นตอนใน **ผดุงวิทยา** เล่ม 8 – 12 เดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456) ในรัชกาลที่ 6

จำนวนแปลลำดับที่ 4 คือ “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์” โดย อ.สายสุวรรณ เรื่องนี้รวมอยู่ในชุด **การผจญภัย** จัดพิมพ์ครั้งแรกโดยสำนักพิมพ์ประพาศต้น พ.ศ. 2494 ในรัชกาลปัจจุบัน (สมบัติ จำปาเงิน, **สวนหนังสือ** ฉบับที่ 21, 2539: 121)

¹ นิทาน หมายถึง เรื่องราวอันผูกขึ้นและแต่งเป็นร้อยแก้ว โดยรวมความถึงเรื่องแต่งทั้งประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น (ชุมสาย สุวรรณชมภู, 2541: 169)

ส่วนสำนวนแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” สำนวนล่าสุดคือ “แผนฆ่าเลือดเย็น” ของ “มิ่งขวัญ” เรื่องนี้เป็นเรื่องสั้นที่รวมอยู่ในชุด ผจญภัย จัดพิมพ์ครั้งแรกโดยบริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์ จำกัด ในพ.ศ. 2544

เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ในการประพันธ์กับสถานการณ์ในการแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 สำนวนแล้ว ผู้วิจัยพบความแตกต่างซึ่งสามารถนำมาแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

เรื่อง	ผู้ประพันธ์/แปล	เดือน/ปีที่พิมพ์	ลงเป็นตอนๆ ในวารสาร	พิมพ์รวมเล่ม โดย สำนักพิมพ์
“The Boscombe Valley Mystery”	เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์	ตุลาคม ค.ศ. 1891	<i>The Strand</i>	-
“รู้ได้โดยละเอียด”	ไม่ระบุ	เมษายน พ.ศ. 2435	วชิรญาณ พิเศษ	-
“นายสวัสดิ์ – “บิตุ ฆาฏ”	นายแก้ว – นาย ขวัญ	กรกฎาคม พ.ศ. 2447	ทวีปัญญา	-
“ความลึกลับของลาด เขาบือสคุม”	แม่สอาด	ตุลาคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2456	ผดุงวิทยา	-
“ความลับที่หุบเขา บอสคุมบ์”	อ.สายสุวรรณ	พ.ศ. 2494	-	ประพาสต้น
“แผนฆ่าเลือดเย็น”	มิ่งขวัญ	พ.ศ. 2544	-	สร้างสรรค์ บุ๊คส์

เห็นได้ว่าบทแปลทั้ง 5 สำนวนนี้ผู้แปลเลือกที่ใช้นามปากกาแทนที่จะใช้ชื่อจริงเช่นในตัวบทต้นฉบับ ส่วนบทแปล 3 สำนวนแรกตีพิมพ์เป็นตอนลงในวารสาร ในขณะที่บทแปลอีก 2 สำนวนตีพิมพ์รวมกับเรื่องสั้นอื่นๆ เป็นเล่ม

5.2.2. องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์

ในการถ่ายทอดเนื้อหาจากเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มาเป็นบทแปลทั้ง 5 ส่วน สามารถแบ่งอธิบายเป็น 4 ข้อใหญ่ คือ โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ตัวละคร จาก และกลวิธีการเล่าเรื่อง

5.2.2.1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

5.2.2.1.1. “รู้ได้โดยละเอียด”

เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ยังคงรักษาโครงเรื่องของ “The Boscombe Valley Mystery” ไว้บางส่วน คือเป็นเรื่องของชายผู้ดีที่ฆ่าชายจรเพราะกลัวว่าฝ่ายหลังจะนำความลับในอดีตที่ตนเคยเป็นโจรปล้นเกี่ยวจากบ่อทองมาเปิดเผย และมีนักสืบมาช่วยคลี่คลายคดี โดยใช้วิธีการสอบปากคำและการสำรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อหาข้อสรุปว่าใครเป็นฆาตกร

อย่างไรก็ตามในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ได้มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดที่สำคัญบางประการ เช่น

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” เหตุการณ์ที่ชายผู้ดีพบกับชายจรอีกครั้งนั้นมีผู้รู้เห็นเป็นข้าทาสบริวารของชายผู้ดี ในขณะที่เหตุการณ์ซึ่งจอห์น เทอร์เนอร์พบกับชาลส์ในเมืองในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ไม่มีผู้ใดกล่าวถึง

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” บุตรของชายจรไม่เคยพบบุตรสาวของชายผู้ดีมาก่อน เมื่อพบเป็นครั้งแรกจึงเกิดความรักใคร่ ในขณะที่ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เจมส์ แมกคาร์ทีและอลิส เทอร์เนอร์รู้จักกันมาตั้งแต่เด็ก

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ชายจรและบุตรเดินทางไปในป่าพร้อมกัน เพื่อให้บุตรคลายความกังวลเรื่องการแต่งงาน โดยไม่ได้นัดหมายชายผู้ดีไว้ ขณะที่ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เจมส์ แมกคาร์ทีเดินเข้าป่าเพื่อไปยังกระทาย โดยไม่ได้ทราบมาก่อนว่าบิดาล่วงหน้าไปก่อนแล้วเพื่อพบกับเทอร์เนอร์ตามที่ได้นัดหมายกัน

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” จากเหตุฆาตกรรมชายจร บุตรผู้ตายไม่ได้ตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่าฆ่าบิดาของตน และได้ออกประกาศหาคนมาช่วยสืบคดี โดยมีรางวัลให้ 400 บาท แต่ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เจมส์ แมกคาร์ทีตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่าฆ่าบิดาตนเอง เพราะมีผู้เห็น

คนทั้งสองกำลังมีปากเสียงกันรุนแรง และตกเป็นหน้าที่ของอลิส เทอร์เนอร์ที่ขอความช่วยเหลือจาก เซอร์ลોક โสมส์เพื่อมาช่วยให้พ้นผิด

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ท้ายที่สุดเมื่อทางอำเภอและบุตรผู้ตายทราบว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด ชายผู้ร้ายก็ถูกจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เทอร์เนอร์ไม่ได้รับโทษตามกฎหมายเพราะเขาขอร้องให้เซอร์ลોક โสมส์และวัตสันปิดไว้เป็นความลับ และ โสมส์ก็ได้นำหลักฐานต่างๆ เสนอต่อศาลเพื่อช่วยให้เจมส์ แมกคาร์ทีพ้นความผิด

นอกจากนี้ผู้แปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ยังได้ตัดเรื่องราวบางตอนใน “The Boscombe Valley Mystery” ออกไป เช่น เซอร์ลોક โสมส์อ่านรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ก่อนจะสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องและตรวจดูที่เกิดเหตุ และเซอร์ลોક โสมส์เดินทางไปสอบถามเจมส์ แมกคาร์ทีถึงที่คุมขัง ทำให้ทราบว่าเขาแต่งงานกับหญิงบาร์ในเมืองบริสตอลอย่างลับๆ ทำให้เขาไม่กล้าเอ่ยปากขออลิส เทอร์เนอร์แต่งงานตามที่บิดาต้องการ

5.2.2.1.2. “นายสวัตตี้ – “บิตูฆาฏู”

เรื่อง “นายสวัตตี้ – “บิตูฆาฏู” มีเค้าโครงเรื่องใกล้เคียงกับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เป็นเรื่องที่มีผู้เป็นบุตรชาย (นายสวัตตี้/เจมส์ แมกคาร์ที) ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนรู้เห็นในการตายของบิดา (นายเปรม/ชาลส์ แมกคาร์ที) โดยมีเหตุจูงใจจากเรื่องสมบัติ เนื่องจากมีพยานรู้เห็นว่าทั้งบิดาและบุตรเคยมีปากเสียงกันอย่างรุนแรง ซึ่งมีพยานอ้างว่า

“นายเปรมได้ปรารถนา จะแก้พินัยกรรมใหม่ และว่าจะยกมรดกให้กับนายชายผู้หลาน จำเลยเมื่อได้ทราบความดังนั้น แสดงกิริยาโกรธและเสียใจมาก และได้ใช้วาจาอันไม่สมควรในครั้งนั้นว่า “ท่านบิดานี้แกเสียจริตเสียแล้ว ที่จะจวนตาย” การที่พูดเช่นนี้ถ้านี้คุณสักหน่อยก็อาจจะเห็นได้ว่า จำเลยมีความโกรธเคืองบิดา และมีความคิดปองร้ายบิดามาตั้งแต่นั้น” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 69)

นอกจากนี้ นายสวัตตี้ยังไม่ยอมเปิดเผยว่าตนกับบิดามีความขัดแย้งอะไร ถึงขนาดที่นายสวัตตี้ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งผู้จัดการ โรงพิมพ์ เพราะนายสวัตตี้ไม่ต้องการให้ครอบครัวตนเองเสียชื่อเสียง ในขณะที่ เจมส์ แมกคาร์ทีในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ก็ไม่ยอมเปิดเผยว่าตนกับบิดามีปากเสียงกันเรื่องอะไร ก่อนที่บิดาจะพบจุดจบ เพราะไม่ต้องการให้เสื่อมเสียถึงบุคคลที่สาม คือ อลิส เทอร์เนอร์

ถึงอย่างไรก็ตาม การที่เรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” เป็นเรื่องแปลแนวคดแปลง จึงเป็น
 ธรรมดาที่ผู้แปลจะปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่างๆ ในเนื้อเรื่อง เช่น

เรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” เกี่ยวข้องกับคดี 2 คดี คือ คดีฆ่าคนตายและคดีปลอมเงิน โดย
 ผู้ตายประกอบกิจการโรงพิมพ์เปรมปริดีราษฎร์ แต่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” และ
 เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” เกี่ยวข้องกับคดีปล้นทองและคดีฆ่าคนตาย โดยผู้ตายในเรื่อง “The
 Boscombe Valley Mystery” มีอาชีพทำการเกษตรในฟาร์มแฮเทอร์ลีย์ ในขณะที่ผู้ตายในเรื่อง
 “รู้ได้โดยละเอียด” ไม่ได้ประกอบอาชีพใด

ในเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” สาเหตุการตายของนายเปรมคือการฆ่าตัวตายเพื่อหนี
 ความผิดจากการปลอมเงิน ในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” และ “รู้ได้โดย
 ละเอียด” สาเหตุการตายของชาลส์และชายจร คือถูกจ่อหั่น เทอร์เนอร์และชายผู้ตีฆ่า

การสืบคดีในเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” ไม่เน้นการเก็บหลักฐานจากที่เกิดเหตุ คือ
 ห้องนอนของนายเปรม ในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” และ “รู้ได้โดย
 ละเอียด” จากการเก็บหลักฐานจากที่เกิดเหตุบริเวณบึงบอสคอมบ์ และในป่า ถือเป็นส่วนสำคัญที่
 ช่วยให้เชอร์ล็อก โฮมส์และผู้สืบสามารถคลี่คลายคดีได้ โดยทั้งโฮมส์และผู้สืบตรวจดูรอยเท้า ถ้ำ
 บุหรี่ และก้อนหินที่ใช้เป็นอาวุธสังหาร ก่อนสรุปว่าผู้กระทำความผิดคือใคร

ในเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” คนที่กระทำความผิดทั้งสองคน คือ นายเปรมและนายชาย
 ได้รับผลจากการกระทำของตนเอง โดยนายเปรมกระทำอัตวินิบาตกรรม ส่วนนายชายถูกศาลตัดสิน
 ว่ามีความผิดฐานทำเงินปลอม แต่ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” จ่อหั่น เทอร์เนอร์
 ไม่ได้รับโทษประหารชีวิตเนื่องจากตนเองป่วยหนักด้วยโรคเบาหวาน นอกจากนี้เชอร์ล็อก โฮมส์ยัง
 ตำหนิว่าท้ายที่สุดแล้วจ่อหั่น เทอร์เนอร์ต้องไปฟังคำพิพากษาจากเบื้องบนอยู่ดี

“You are yourself aware that you will soon have to answer for your
 deed at a higher court than the Assizes.” (Doyle, 2002: 94)

5.2.2.1.3. “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอส
 คัมบ์” และ “แผนฆ่าเลือดแค้น”

สำหรับโครงเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์” และ
 “แผนฆ่าเลือดแค้น” ดำเนินตามโครงเรื่องของ “The Boscombe Valley Mystery” จึงไม่ขอนำมา
 เปรียบเทียบ ณ ที่นี้

จากการเปรียบเทียบโครงเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” กับบทแปล 5 ส่วน สามารถแสดงให้เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงได้ดังนี้

เรื่อง	“The Boscombe Valley Mystery”	“รู้ได้โดยละเอียด”	“นายสวัสดิ์ – บิคุมาฏ”	“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”, “ความลับที่หุบเขาบอสคัม”, “แผนฆ่าเลือดเย็น”
คดี	ฆาตกรรม	ฆาตกรรม	ฆ่าตัวตาย	ฆาตกรรม
วิธีการสืบสวน	สังเกตหลักฐานในที่เกิดเหตุและสอบปากคำพยานแวดล้อม	สังเกตหลักฐานในที่เกิดเหตุ	สืบสวนจากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์และพยานอนหลับในที่เกิดเหตุ	สังเกตหลักฐานในที่เกิดเหตุและสอบปากคำพยานแวดล้อม
ผู้ต้องสงสัย	บุตรชายผู้ตาย	-	บุตรชายผู้ตาย	บุตรชายผู้ตาย
ผู้ตายและบุตรชายเข้าป่า	ไม่พร้อมกัน	พร้อมกัน	-	ไม่พร้อมกัน
ผู้ตายกับบุตรชาย	ทะเลาะกัน	ไม่ได้ทะเลาะกัน	ทะเลาะกัน	ทะเลาะกัน
บุตรชายผู้ตาย – บุตรสาวคนร้าย	รู้จักกันมาแต่เล็ก	พบกันตอนโตแล้ว	-	รู้จักกันมาแต่เล็ก
บุตรชายผู้ตาย	เคยแต่งงาน	ไม่เคยแต่งงาน	-	เคยแต่งงาน
ผู้ติดต่อกับสืบ	บุตรสาวฆาตกร	บุตรชายผู้ตาย	-	บุตรสาวฆาตกร
ผู้ร้าย	เพื่อนของผู้ตาย	เพื่อนของผู้ตาย	-	เพื่อนของผู้ตาย
สาเหตุในการก่อคดี	ป้องกันไม่ให้ผู้ตายสูบบุหรี่ของตน	ป้องกันไม่ให้ผู้ตายสูบบุหรี่ของตน	หลบหนีความผิดจากการทำเงินปลอม	ป้องกันไม่ให้ผู้ตายสูบบุหรี่ของตน
ผู้ร้าย	พันผิด	ต้องโทษ	ต้องโทษ	พันผิด

สำหรับโครงเรื่องของ “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดิ์ – “บิตุมาฏ”” ต่างจาก ต้นฉบับและบทแปลอีก 3 ส่วน โดยบุตรชายผู้ตายในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ไม่ได้ตกเป็นผู้ต้องสงสัย และในที่สุดผู้ร้ายก็ได้รับโทษทางกฎหมายเช่นเดียวกับผู้ร้ายในเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตุมาฏ”” ในขณะที่บทแปล 3 ส่วนต่อมา ผู้แปลรักษาโครงเรื่องเดิมไว้ทั้งหมด

5.2.2.2. ตัวละคร

5.2.2.2.1. “รู้ได้โดยละเอียด”

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ผู้แปลปรับเปลี่ยนชื่อตัวละครทุกตัวให้เป็นไทย แต่สังเกตเห็นว่าตัวละครแต่ละตัวนั้นไม่มีชื่อเฉพาะ โดยเซอร์ล็อก โฮมส์กลายเป็น “ผู้สืบ” จอห์น เทอร์เนอร์ กลายเป็น “ชายผู้ดี” และต่อมาก็กลายเป็น “ชายผู้ร้าย” ชาลส์ แมกคาร์ทีเปลี่ยนเป็น “ชายจร” ส่วน เจมส์ แมกคาร์ทีและอลิส เทอร์เนอร์ก็กลายเป็น “บุตรชาย” และ “บุตรหญิง” ตามลำดับ

ที่สำคัญก็คือตัวละครที่ทำหน้าที่คล้าย นายแพทย์วัตสัน ถูกตัดทิ้งไป ทำให้เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” กลายเป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าเรื่องนำเรื่องที่ตนได้ยินได้ฟังมาถ่ายทอดให้ผู้อ่าน/ผู้ฟังอีกทอดหนึ่ง โดยเห็นได้ชัดในบทนำของเรื่องที่ว่า

“บัดนี้จะกล่าวคดีตามความที่ได้เห็น ด้วยความดำริห์แห่งข้าพเจ้า แม้เป็นการสับสนข้องขบกลด้วยความคิดถ้อยคำอันใดอันหนึ่ง ตามเนื้อเรื่อง หรือ ถ้อยคำที่เรียบเรียง ท่านผู้อ่านผู้ฟังไม่เป็นที่ยินดี จงโปรดปรานแก่ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง

อธิบายความตามที่ได้สดับมาจะเป็นกาลช้าเร็วอย่างไรไม่ทราบ แต่ได้ฟังมาเห็นชอบกลก็นำมาเล่าสู่ท่านทั้งปวงฟัง ที่ท่านรู้แล้วก็แล้วไป ที่ยังชอบอ่านชอบฟังก็เชิญฟัง”

(วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111

(พ.ศ. 2435): 315-316)

ในขณะที่เรื่องของเซอร์ล็อก โฮมส์นั้นมีนายแพทย์วัตสันเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวของคดีปริศนาที่เขาได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เนื่องจากเซอร์ล็อก โฮมส์ขอร้องให้วัตสันเดินทางไปหุบเขาบอสคอมบ์ด้วยเพื่อช่วยเหลือเขาในการคลี่คลายคดี เห็นได้จากข้อความในโทรเลขที่วัตสันได้รับ

“We were seated at breakfast one morning, my wife and I, when the maid brought in a telegram. It was from Sherlock Holmes and ran in this way:

HAVE YOU A COUPLE OF DAYS TO SPARE?
 HAVE JUST BEEN WIRED FOR FROM THE WEST
 OF ENGLAND IN CONNECTION WITH
 BOSCOMBE VALLEY TRAGEDY. SHALL BE
 GLAD IF YOU WILL COME WITH ME. AIR AND
 SCENERY PERFECT. LEAVE PADDINGTON BY
 THE 11:15.”

(Doyle, 2002: 87)

5.2.2.2.2. นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏู”

ในเรื่อง “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏู” ผู้แปลปรับเปลี่ยนชื่อตัวละครทุกคนให้เป็นไทย โดยเซอร์ ล็อก โฮมส์ ปรับเป็น “นายทองอิน” นายแพทย์วัตสัน เปลี่ยนเป็น “นายวัด” ชาลส์ แมกคาร์ที เปลี่ยนเป็น “นายเปรม” เจมส์ แมกคาร์ทีกลายเป็น “นายสวัสดิ์” เลสเตอร์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จาก สกอตแลนด์ย้ายรถกลายเป็น “เจ้ากรมกองตระเวน”

อย่างไรก็ตาม ตัวละครในเรื่อง “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏู” มีชื่อแตกต่างจากตัวละครในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” หลายประการ คือ นายวัดในเรื่อง นิทานทองอิน ไม่ได้ ประกอบอาชีพแพทย์อย่าง นายแพทย์วัตสัน แต่มีอาชีพ “หมอความ” (ทนายความ) รับว่าความให้ นายสวัสดิ์ และตัวนายทองอินในเรื่องนี้มีบทบาทเป็นรองนายวัด โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำนายวัด ในการทำงาน และช่วยเป็นพยานในศาลคดีผลิตเงินปลอมซึ่งเกี่ยวข้องกับการตายของนายเปรม ขณะที่เซอร์ล็อก โฮมส์ ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เป็นตัวละครสำคัญในการ คืบคลานปริศนาการเสียชีวิตของชาลส์ แมกคาร์ที

นอกจากนี้ นายวัด ไม่ได้มีความสัมพันธ์อันดีกับเจ้ากรมกองตระเวน เช่นเดียวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างเซอร์ล็อก โฮมส์กับ เลสเตอร์ โดยเมื่อนายวัดขอซักถามนายสวัสดิ์ต่อหน้า เจ้ากรมอัยการ ฝ่ายเจ้ากรมฯ ตอบกลับมาว่า

“ฉันได้ซักนายสวัสดิ์ตั้งแต่ก่อนท่านมาแล้ว ฉันไม่ต้องการซักอีกฉันทราบ พอแล้ว พยานฉันก็มีพอที่จะขึ้นศาลไปริศภาได้ไม่ใช่หน้าที่ของเจ้ากรมกองตระเวนที่จะต้องช่วยทนายของจำเลย ซึ่งไม่มีความเจ็บแสบพอลที่สืบสาวเอาความจริงได้โดยตนเอง” (นายแก้ว - นายขวัญ, 2507: 61)

คำพูดข้างต้นทำให้นายวัต “รู้สึกคุ้นเคยขึ้นมาแลเกือบจะตอบออกไปเป็นถ้อยคำหมีน ประมาทบ้างแล้ว แต่ยังทนไว้เพราะเห็นว่าถ้าทำให้เจ้ากรมกองตระเวน โกรธ บางทีนายสวัสด์จะได้ ความเคียดแค้นโดยใช่เหตุได้...” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 62)

ส่วนตัวละครที่เพิ่มเติมมาในเรื่อง “นายสวัสด์ – “บิตุฆาฏ” นั้น ได้แก่ เจ้ากรมอัยการ โจทก์ ตุลาการ อำแดงเอม สาวใช้ในบ้านนายสวัสด์ที่มาให้ปากคำเกี่ยวกับขาลมซึ่งนายสวัสด์รับประทาน และนายชาย ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของนายสวัสด์และมีส่วนรู้เห็นในการตายของนายเปรม โดยใน สายตาของนายทองอินนั้น “มิสเตอร์ชายนะฉันไม่ใคร่ไว้ใจมานานแล้ว แต่มันฉลาดนัก จับผิดมัน ไม่ได้เลย” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 67)

5.2.2.2.3. “ความลึกลับของลาดเขาบือสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดแก่น”

สำหรับตัวละคร “ความลึกลับของลาดเขาบือสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดแก่น” มีลักษณะตรงกับตัวละครใน “The Boscombe Valley Mystery” จึงไม่ขอนำมาเปรียบเทียบ

จากการเปรียบเทียบตัวละครในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” กับตัวละครใน บทแปล 5 ส่วน สามารถแสดงให้เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงได้ดังนี้

เรื่อง	“The Boscombe Valley Mystery”	รู้ได้โดยละเอียด	นายสวัสด์ – “บิตุฆาฏ”	ความลึกลับของลาดเขาบือสคัม, ความลับที่หุบเขาบอสคัม, แผนฆ่าเลือดแก่น
นักสืบ	เซอร์ล็อก โฮมส์	ผู้สืบ	นายทองอิน	เซอร์ล็อก โฮมส์
เพื่อนนักสืบ	นายแพทย์วัตสัน	-	นายวัต (ทนาย)	นายแพทย์วัตสัน
เจ้าหน้าที่ทางการ	จอร์จ เลสเตอร์	อำเภอ	เจ้ากรมกองตระเวน	จอร์จ เลสเตอร์
ภรรยาเพื่อนนักสืบ	นางวัตสัน	-	-	นางวัตสัน

ผู้ตาย	ชาลส์ แมกคาร์ที	ชายจร	นายเปรม	ชาลส์ แมกคาร์ที
บุตรชายผู้ตาย	เจมส์ แมกคาร์ที	บุตรชาย	นายสวัสดิ์	เจมส์ แมกคาร์ที
เศรษฐี/ผู้ร้าย	จอห์น เทอร์เนอร์	ชายผู้ดี/ชายผู้ร้าย	นายเปรม/นายชาย	จอห์น เทอร์เนอร์
บุตรสาวเศรษฐี	อลิส เทอร์เนอร์	บุตรหญิง	-	อลิส เทอร์เนอร์
สาวใช้บ้านผู้ตาย	สาวใช้บ้านแมกคาร์ที	-	อ้าแดงเอม	สาวใช้บ้านแมกคาร์ที
คนเฝ้าประตูคฤหาสน์	นายมอเรน	-	-	นายมอเรน
ภรรยาของคนเฝ้าประตูคฤหาสน์	นางมอเรน	-	-	นางมอเรน
บุตรสาวของคนเฝ้าประตูคฤหาสน์	เพเชียนส์ มอเรน	-	-	เพเชียนส์ มอเรน
คนดูแลสัตว์ให้ล่า	วิลเลียม โครวเดอร์	-	-	วิลเลียม โครวเดอร์

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ผู้แปลตัดตัวละครออกไปหลายตัว ได้แก่ เพื่อนนักสืบ ภรรยา เพื่อนนักสืบ สาวใช้บ้านผู้ตาย ครอบครัวคนเฝ้าประตูคฤหาสน์ และคนดูแลสัตว์ให้ล่า ส่วนผู้แปลเรื่อง “นายสวัสดิ์ – บิตุณาฏ” ตัดตัวละครที่เป็นภรรยาเพื่อนนักสืบ บุตรสาวผู้ร้าย ครอบครัวคนเฝ้าประตูคฤหาสน์ และคนดูแลสัตว์ให้ล่า ส่วนในบทแปลอีก 3 ส่วนวนั้นผู้แปลเก็บตัวละครไว้ครบถ้วน

5.2.2.3. จาก

5.2.2.3.1. “รู้ได้โดยละเอียด”

เมื่อพิจารณาจากบทบรรยายในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” พบว่าผู้แปลไม่ได้กำหนดสถานที่ที่เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นให้เฉพาะเจาะจงเช่นเดียวกับในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”

โดยผู้แปลปรับหุบเขาบอสคอมป์เป็นเพียง “คามเขตรประเทศของเขาที่อาไศรย” ส่วนเมืองบัลลาร์ด์ก็กลายเป็นเพียง “บ่อทอง” และในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีสถานที่ที่เกิดเหตุคือ บิงบอสคอมป์ ซึ่งอยู่ระหว่างฟาร์มแฮเทอร์ลีย์ของชาลส์ แมกคาร์ทีและคฤหาสน์ของจอห์น เทอร์เนอร์ ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ผู้แปลระบุแต่เพียงว่าชายจรถูกทำร้ายจนถึงแก่ชีวิตในป่า

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” มีเพียงคำพูดของชายผู้ดีที่เสนอให้ชายจรทำการค้าขายเท่านั้นที่ทำให้เข้าใจว่า ภูมิประเทศในแถบนั้นเป็นแม่น้ำ โดยชายผู้ดีได้กล่าวไว้ว่า

“หากท่านจะคิดทำการค้าขายบ้างก็ได้ เรือแพของเราที่มีทุนรอนก็มาก ท่านจะทำการสิ่งใดขายสิ่งใดก็ตาม” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 316)

การที่ผู้แปลปรับเปลี่ยนจากในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” เช่นนี้ทำให้สูญเสียยัยสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรมของเรื่องในต้นฉบับ ยกตัวอย่างเช่น ผู้อ่านฉบับแปลไม่สามารถสืบค้นหรือทราบว่าเป็นเมืองบัลลาร์ด์เป็นแหล่งทำเหมืองแร่ทองคำที่สำคัญในรัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย และในอดีตมีการขนแร่ทองคำจากเมืองนี้ไปยังเมืองเมลเบิร์นเป็นจำนวนมากจนต้องอาศัยทหารที่เรียกว่า “troopers” คอยคุ้มกัน (Doyle, 2002: 93)

นอกจากนี้ผู้อ่านฉบับแปลไม่ทราบว่า “ผู้สืบ” ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ต้องเดินทางมาพบบุตรชายผู้ตายโดยวิธีใด ในระหว่างที่เซอร์ล็อก โฮมส์และวัตสันในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เดินทางโดยรถไฟจากสถานีแพดดิงตัน (Paddington) มายังเมืองรอสเพราะเป็นวิธีการเดินทางที่สะดวกที่สุดในสมัยนั้น

5.2.2.3.2. “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏู”

นอกเหนือจากการปรับโครงเรื่องและชื่อตัวละครแล้ว องค์กรประกอบอีกประการหนึ่งซึ่งทำให้ผู้อ่านเรื่อง “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏู” รู้สึกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในเมืองไทยก็คือ การเลือกใช้สถานที่ในกรุงเทพฯ และการกำหนดให้เรื่องเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับช่วงเวลาของผู้แปลและผู้อ่านมีชีวิตอยู่ โดยผู้แปลกำหนดให้เรื่องเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ปีรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๐ และในเวลา นั้นมีการใช้รถยนต์เป็นยานพาหนะแล้ว เห็นได้จากตอนหนึ่งที่นายวัดเดินทางไปศาลเพื่อว่าความให้นายสวัสดิ์

“รุ่งขึ้นได้เวลาข้าพเจ้าก็ขับรถมาศาลพบกับนายทองอินพอดี”

(นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 68)

และตอนที่นายวัดชี้แจงให้ศาลฟังว่า

“นายเปรมก็เป็นคนมีเงินเกินพอใช้สอย โรงพิมพ์เปรมปริดีราษฎร์ ศาลก็ยอมทราบอยู่ว่า เป็นโรงพิมพ์ใหญ่มีงานทำอยู่เสมอ นับว่าเป็นโรงพิมพ์ที่เจริญอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ ได้” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 70)

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงหน่วยงานราชการต่างๆ ในอดีต ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนชื่อและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรไปแล้ว เช่น กรมกองตระเวน กองละหุโทษ กรมศุขาภิบาล ศาลพระราชอาญา ศาลโปริศกา โดยผู้วิจัยยกตัวอย่างบางตอนจากเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตุฆาฏ”

ในตอนต้นเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตุฆาฏ” มีการกล่าวถึงพลตระเวนที่หาตัวคนทำเงินปลอมมาประมาณสองเดือนเศษ แต่ยังไม่สำเร็จ (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 58) และพูดถึงเจ้ากรมกองตระเวน¹ ซึ่งมาจับกุมตัวนายสวัสดิ์ (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 59)

ในตอนท้ายเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตุฆาฏ” นายวัดพยายามพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่านายชายเป็นผู้วางยานอนหลับนายสวัสดิ์ทำให้ไม่สามารถตื่นขึ้นมาดูแลนายเปรมที่ป่วยอยู่ได้ โดยนายวัดนำหลักฐานคือตัวอย่างขวดยาชนิดหนึ่งให้ตุลาการ ฝ่ายตุลาการจึง

“ให้หาหมอกกรมศุขาภิบาล² ส่งขวดยานั้นให้และถามว่า “นี่อะไร” ” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 80) (การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นของผู้วิจัย)

¹ กรมกองตระเวน ถือกำเนิดขึ้นในพ.ศ. 2405 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าให้กัปตัน เอส.เย.เบริดส์ เอ็มส์ (ต้นสกุล เอ็มชบุตร) เชื้อชาติอังกฤษ เป็นผู้ก่อตั้งกองตำรวจ ตามแบบชาติตะวันตกกองแรกขึ้น ในประเทศไทย คือ กองโปลิสคอนสเทเบิล (police constable) และได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็น หลวงรัฐยาธิบดีบัญชา โดยกองโปลิสฯ นี้มีอำนาจในการ รักษาความสงบเรียบร้อยในเขตพระนคร ต่อมาในพ.ศ. 2444 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ กองโปลิสคอนสเทเบิล เป็นกรมกองตระเวน (ตำรวจนครบาล) ขึ้นอยู่กับกระทรวงพระนครบาล ในขณะที่กรมกองตระเวนหัวเมือง (ตำรวจภูธร) ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ต่อมามีการรวมหน่วยงานทั้งสองเข้าด้วยกันในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 โดยให้ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ในพ.ศ. 2475 หน่วยงานนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมตำรวจ” (ประวัติกรมตำรวจ, [2005, May 24] และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, [2005, May 24])

² กรมศุขาภิบาล จัดตั้งขึ้น “สำหรับบำรุงสาธารณสุขในกรุงเทพฯ ด้วยบำบัดความโสโครกและทำถนนหนทางเป็นต้น ฯลฯ” เดิมสังกัดกระทรวงนครบาล ต่อมาในพ.ศ. 2468 ได้มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ใหม่ และโอนงานบางส่วนมาขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย โดยเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น กรม

และเมื่อคดีของนายสวัสดิ์สิ้นสุดแล้ว นายชายจึงถูกกล่าวหาว่าทำเงินปลอม แต่
 “นายชายไม่มีโชคดีเหมือนนายสวัสดิ์ พอออกจากศาลโปริสภา¹ นั้นก็ได้จับบรด
 ตรงไปกองละหุโทษ² ไม่ช้าก็ได้ขึ้นไปนั่งในศาลพระราชอาญา³ ขึ้นไปเวลา

นคราทร (ข้อมูลจาก ตำเนาพระราชหัตถ์เลขาส่วนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว ถึงเจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) กับประวัติเจ้าพระยามรราช, โรงพิมพ์บำรุงธรรมจัดพิมพ์,
 พ.ศ. ๒๔๘๒, หน้า ๑๐๑ – ๑๐๒. (อ้างถึงใน ชานินทร์ กรีวิเชียร , 2511: 68 และ
 กระทรวงมหาดไทย, [2005, May 26])

¹ ก่อน พ.ศ. 2436 มี “ศาลกองตระเวน” ในสังกัดกระทรวงนครบาลศาล ซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดี
 ความผิดลหุโทษ กล่าวคือ คดีที่มีโทษไม่เกิน 50 ที หรือลงโทษจำตารางไม่เกิน 6 เดือน หรือ
 ปรับไม่เกิน 2 ชั่ง โดยมีพลตระเวนทำหน้าที่จับกุมผู้ต้องหา ศาลดังกล่าวมีจะแย่งอำนาจหน้าที่กับ
 ศาลในสังกัดกระทรวงยุติธรรมอยู่เสมอ ดังนั้นตอนต้นพ.ศ. 2436 รัฐบาลไทยจึงได้ตรา
 พระราชบัญญัติตั้ง “ศาลโปริสภา” เป็นศาลกองตระเวนสำหรับกรุงเทพฯ โดยสังกัดอยู่ในกระทรวง
 ยุติธรรม และยกเลิกศาลกองตระเวนเดิม “ศาลโปริสภา” มีอำนาจชำระและตัดสินความผิดลหุโทษ
 ถ้าเป็นความที่เกินอำนาจศาลโปริสภาก็ให้สืบสวนได้พยานแล้วให้ส่งศาลเจ้ากระทรวงพิจารณา
 ต่อไป (ที่ระลึกวันประดิษฐานพระรูปปั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฐ์,
 2535: 45) เข้าใจว่ากองตระเวนยังคงมีหน้าที่จับกุม แต่หน้าที่พิจารณาคดีนั้นโอนมาให้ศาลโปริสภา
² หรือ “กองลหุโทษ” เรียกอีกอย่างว่า “ตาราง” ในการราชทัณฑ์ หมายถึง สถานที่ใช้เป็นที่คุมขัง
 ผู้ต้องหาที่มีโทษไม่ร้ายแรง คือต้องโทษคุมขังตั้งแต่ 6 เดือนลงมา และผู้ต้องขังที่ควบคุมตัวไว้
 ระหว่างพิจารณาความ กองลหุโทษเริ่มเปิดรับนักโทษเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2434 โดยขึ้นอยู่กับ
 กระทรวงนครบาล ในพ.ศ. 2440 มีพระราชบัญญัติย้ายกองลหุโทษให้มาขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรม
 ต่อมาในพ.ศ. 2474 กองลหุโทษจึงถูกยุบเลิกหรือถอนไป (สมภพ จันทรประภา และคนอื่นๆ, 2525:
 271-272, 316, 359-360)

³ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงออกประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นเมื่อ
 วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2434 มีการรวมศาลซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่างๆ 16 ศาลให้มา
 ขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรมเพียงกระทรวงเดียว และแบ่งใหม่เป็น 7 ศาล โดยหนึ่งใน 7 นั้นคือ ศาล
 พระราชอาญา ซึ่งรวมเอาศาลนครบาลกับศาลอาญานอกไว้ด้วยกัน (ชานินทร์ กรีวิเชียร, 2511: 48-
 49)

เข้า พอเวลาบ่ายก็ได้ขึ้นรถไฟไปเรื่อนหลวง¹ (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 81)

5.2.2.3.3. “ความลึกถ้ำของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น”

สำหรับฉากในเรื่อง “ความลึกถ้ำของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” มีความคล้ายคลึงกับฉากใน “The Boscombe Valley Mystery” จึงไม่ขอนำมาเปรียบเทียบ

จากการเปรียบเทียบฉากในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” กับตัวละครในบทแปล 5 ตำนวน สามารถแสดงให้เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงได้ดังนี้

เรื่อง	“The Boscombe Valley Mystery”	รู้ได้โดยละเอียด	นายสวัสดิ์ – “บิตุมาฏ”	ความลึกถ้ำของลาดเขาบ๊อสคัม, ความลับที่หุบเขาบอสคัม, แผนฆ่าเลือดเย็น
สถานที่เกิดเหตุ	บิงบอสคอมบ์	ในป่า	บ้านนายเปรม	บิงบอสคอมบ์
เมืองที่นักสืบพัก	รอส	-	-	รอส
ประเทศ	อังกฤษ	-	สยาม	อังกฤษ
แม่น้ำ	เซเวิร์น	แม่น้ำ	-	เซเวิร์น
เหมืองทอง	บัลลาร์ต	บ่อทอง	-	บัลลาร์ต
ช่วงเวลา	ต้นทศวรรษ 1860	-	ร.ศ. 120	กว่า 20 ปีมาแล้ว, ตอนต้นรอบปีที่ 60 ของค.ศ.1800, ราวต้นๆของปี 1860

¹ ผู้วิจัยเห็นว่าในที่นี้ “เรื่อนหลวง” น่าจะหมายถึง “คุก” เพราะในเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตุมาฏ” นายชายต้องโทษคุมขังถึง 10 ปี และในการราชทัณฑ์ “คุก” คือที่คุมขังนักโทษที่มีกำหนดตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป โดยในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างคุกขึ้นใหม่ที่ตำบลตรอกคำ (ถนนมหาชัย) เรียกว่า “กองมหันตโทษ” ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม 8 หน้า 171 ระบุว่ากองมหันตโทษเปิดทำการเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434) (สมภพ จันทรประภา และคนอื่นๆ, 2525: 268-269)

สำหรับท้องเรื่องของบทแปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ผู้แปลไม่ได้จำเพาะเจาะจงว่าเป็นที่ใด และช่วงเวลาใด ส่วนในเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิตูมาฏ” นั้น ผู้แปลปรับให้เรื่องราวความขัดแย้ง เกิดขึ้นในเมืองไทย ในช่วงร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) และผู้แปลเรื่อง “ความลึกลับแห่งลาดเขาบอสคุม” ระบุเพียงว่าเป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว และผู้แปลเรื่อง “ความลับของหุบเขาบอสคุม” และ “แผนฆ่าเลือดคั่น” ให้เหตุความขัดแย้งเกิดขึ้นช่วงทศวรรษ 1860 เช่นเดียวกับในต้นฉบับ

5.2.2.4. กลวิธีการเล่าเรื่อง

5.2.2.4.1. “รู้ได้โดยละเอียด”

สำหรับกลวิธีการเล่าเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” เริ่มต้นจากคำกล่าวนำของผู้เล่าซึ่งได้รับทราบ เรื่องราวการสืบสวนคดีของผู้สืบ และนำมาถ่ายทอดให้ผู้อ่าน/ผู้ฟังอีกครั้งหนึ่ง และการดำเนินเรื่อง เป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ โดยเริ่มจากการที่ชายผู้ติดกับชายจรและตกลงนำครอบครัวของฝ่าย หลังมาอุปการะ ต่อมาบุตรของชายจรขอร้องให้บิดาไปคู่ชอบุตรสาวของชายผู้ดี และระหว่างที่รอ คำตอบจากชายผู้ดี ทั้งบิดาและบุตรได้ไปเที่ยวเล่นในป่า ขณะที่อยู่ในป่ามีคนทำร้ายชายจรจนถึงแก่ ชีวิต บุตรของผู้ตายจึงขอให้ผู้สืบมาช่วยสืบหาข้อเท็จจริงว่าใครเป็นฆาตกร ผู้สืบจึงค้นหาหลักฐาน จนนำไปสู่การจับกุมคนร้าย แต่ก่อนถูกจับคนร้ายก็ให้การรับสารภาพ และยังอธิบายให้ฟังว่าเหตุใด จึงก่อคดีดังกล่าว

สังเกตเห็นได้ว่าการที่ผู้แปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบลำดับตาม เหตุการณ์ ทำให้บทแปลสำนวนนี้ขาดองค์ประกอบที่เป็นลักษณะเด่นของ “นวนิยายแนวสืบสวน สอบสวนแบบคลาสสิก” (Classical Detective Story) ซึ่งประกอบด้วย “เรื่อง 2 เรื่อง เรื่องที่ 1 เป็นเรื่องของอาชญากรรมซึ่งไม่ปรากฏให้เห็นในค้วบทเพราะเกิดขึ้นและจบลงแล้ว...เรื่องที่ 2 คือ เรื่องของการสืบสวนเพื่อเปิดเผยว่าใครเป็นผู้ที่สร้างความลึกลับทั้งหมดขึ้น” (อังคณา สุขวิเศษ, 2544: 9-10)

เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ฆาตกรรมซึ่งจบลง ไป แล้ว ต่อจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนักสืบอย่างเชอร์ล็อก โฮมส์ที่จะรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่ละเอียด กะล่อนจากรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องและสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำไปสู่การหา ข้อสรุปว่าใครเป็นฆาตกร และเรื่องจบลงด้วยการที่ผู้กระทำความผิดรับสารภาพ พร้อมทั้งอธิบายถึงเหตุ จูงใจในการก่อคดี กลวิธีการดำเนินเรื่องเช่นนี้สร้างความสงสัยใคร่รู้ให้ผู้อ่านได้ขบคิด ประมวล ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมา เพื่อหาทางไขปมปริศนาที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอ

ในทางตรงกันข้าม การที่ผู้แปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” เปิดเรื่องด้วยการบอกให้ผู้อ่านรับรู้ถึงข้อขัดแย้งบางประการระหว่างชายผู้ดีและชายจร ก่อนที่ฝ่ายหลังจะเสียชีวิตในปีนั้น เป็นการชี้ช่องให้ผู้อ่านทราบล่วงหน้าแล้วว่าผู้กระทำผิดน่าจะเป็นใคร เพียงแต่ผู้อ่านไม่ทราบว่าชายผู้ดีและชายจรมีสาเหตุความขัดแย้งอันใดมาก่อนเท่านั้น

5.2.2.4.2. “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏ”

กลวิธีการเล่าเรื่อง “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏ” มีส่วนคล้ายคลึงกับกลวิธีการเล่าเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” อยู่บ้าง กล่าวคือ นายวัดเป็นผู้เล่าย้อนเหตุการณ์ในอดีตให้ผู้อ่านรับรู้จากมุมมองของบุคคลที่ 1 (first person point of view) โดยนายวัดนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคดีตามที่ตนและนายทองอินได้จากการสอบปากคำผู้ต้องหาและพยานแวดล้อม และคดีค่อยๆ คลี่คลายเมื่อมีการพูดคุยกันระหว่างนายวัดและนายทองอินเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มา จนในที่สุดก็สามารถแก้ปมปัญหาและช่วยให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นผิดได้

อย่างไรก็ตามกลวิธีการเล่าเรื่องใน “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏ” ก็ยังมีข้อแตกต่างจากกลวิธีการเล่าเรื่องใน “The Boscombe Valley Mystery” และ “รู้ได้โดยละเอียด” โดยเรื่อง “นายสวัสดิ์ - “บิตูมาฏ” นั้นเหตุการณ์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในศาล ผู้แปลให้ความสำคัญกับการนำเสนอการไต่สวนจำเลยและพยานแวดล้อมของอัยการและทนายจำเลย การพิจารณาคดีและการวินิจฉัยของผู้พิพากษา ก่อนที่จะมีคำตัดสิน ในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีเพียงการลงรายการการไต่สวนจำเลย (เจมส์ แมกคาร์ที) ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และผู้กระทำความผิดได้รับสารภาพกับโฮมส์และวัตสันเป็นการส่วนตัวเท่านั้น ส่วนในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ชายผู้ดีได้สารภาพกับผู้สืบว่าตนลงมือฆ่าชายจร ในขณะที่บุตรผู้ตายและอำเภอแอบฟังอยู่

5.2.2.4.3. “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น”

สำหรับกลวิธีการเล่าเรื่องของ “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบเดียวกับ “The Boscombe Valley Mystery” จึงไม่ขอนำมาเปรียบเทียบ

จากการเปรียบเทียบกลวิธีการเล่าเรื่องของ “The Boscombe Valley Mystery” กับตัวละครในบทแปล 5 ตำนาน สามารถแสดงให้เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงได้ดังนี้

เรื่อง	“The Boscombe Valley Mystery”	รู้ได้โดยละเอียด	นายสวัสดิ์ – “บิตุมาฏ”	ความลึกลับของลาดเงาบ๊อสคัมบี้, ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้, แผนฆ่าเลือดเย็น
ผู้เล่าเรื่อง	นายแพทย์วัตสัน	ผู้เล่า	นายวัต	นายแพทย์วัตสัน
มุมมอง	บุคคลที่ 1	บุคคลที่ 3	บุคคลที่ 1	บุคคลที่ 1
ลำดับเหตุการณ์	ไม่ตามลำดับก่อนหลัง	ตามลำดับก่อนหลัง	ไม่ตามลำดับก่อนหลัง	ไม่ตามลำดับก่อนหลัง

เห็นได้ว่ามีเพียงเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ที่ผู้แปลเปลี่ยนมุมมองผู้เล่าเป็นบุคคลที่ 3 และปรับการเรียบเรียงเนื้อเรื่องให้เป็นไปตามลำดับเวลาตามปฏิทิน ส่วนบทแปลสำนวนอื่นๆ ยังคงรักษามุมมองและลำดับเหตุการณ์ตามตัวบทภาษาอังกฤษ

5.2.3. องค์ประกอบทางวรรณกรรม

องค์ประกอบทางวรรณกรรมสามารถแบ่งได้เป็น ประเภทของตัวบท และชนิดของตัวบท

5.2.3.1. ประเภทของตัวบท

ผู้วิจัยเห็นว่าบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 สำนวนถือเป็นตัวบทประเภทเน้นรูปแบบ เพราะมีหน้าที่ในการแสดงออกเป็นหน้าที่หลัก มีการนำเสนอข้อมูลอย่างมีศิลปะ แต่เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดิ์ – “บิตุมาฏ”” มีลักษณะที่แตกต่างจากต้นฉบับและบทแปลอีก 3 ฉบับ กล่าวคือ “รู้ได้โดยละเอียด” มีวิธีการเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อนำเสนอในรูปของนิทาน สืบเนื่องจากการใช้ถ้อยคำหรือวลีที่พบได้ในการเล่านิทานของไทย เช่น

“บัดนี้จะกล่าวคดีตามความที่ได้เห็น ด้วยความดำริห์แห่งข้าพเจ้า...”

“ยังมีบุรุษผู้หนึ่ง เป็นผู้มั่งคั่งไปด้วยสฤงคารบริวารยศ...”

“อยู่มาวันหนึ่ง ชายนั้นลงจากเคหสถานเที่ยวเดินไปกับบริวารประมาณสามคน สี่คน...” (วชิรญาณวิเศษ เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน

ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 315-6)

(การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

ในขณะที่เดียวกัน ชุมสาย สุวรรณชมภูจัดให้เรื่อง “นายสวัสดิ์ – บิตุมาฏ” ในชุด นิทานทองอิน เป็นบันเทิงคดีร้อยแก้วประเภท Episodic novel คือเป็น “เรื่องที่แต่งเป็นตอนๆ ไม่ติดต่อกัน มีชื่อเฉพาะตอนและจบตอนในตัวเอง แต่มีความเกี่ยวโยงกัน โดยตัวละครเอกเป็นตัวเดียวกันทุกตอน” (ชุมสาย สุวรรณชมภู, 2541: 169) ซึ่งในที่นี้ก็คือนายทองอินและนายวัด

5.2.3.2. ชนิดของตัวบท

เมื่อยึดหลักการแบ่งชนิดตัวบทของไรส์และแฟร์เมียร์ ผู้วิจัยพบว่าบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 ส่วนจัดได้ว่าเป็นตัวบทที่ซับซ้อน (อ้างถึงในวรรณมา แสงอร่ามเรือง, 2545: 121-123) เพราะเป็นงานประพันธ์ที่ประกอบด้วยตัวบทมากกว่า 1 ชนิด โดยมีทั้ง บทบรรยาย บทพรรณนา บทสนทนา การสอบสวนของนักสืบ การไต่สวนของเจ้าหน้าที่กฎหมาย คำให้การของผู้ต้องหา รายงานข่าว และข้อความในโทรเลข

นอกจากจัดให้บทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เป็นตัวบทที่ซับซ้อนแล้ว ยังสามารถจัดให้บทแปลทั้ง 4 ส่วน (ยกเว้น “รู้ได้โดยละเอียด”) เป็นตัวบทเชิงซ้อนได้อีกประการหนึ่ง เนื่องจากเป็นตัวบทที่ต้องอาศัยตัวบทปฐมภูมิ สำหรับเรื่อง “นายสวัสดิ์ – บิตุมาฏ” ผู้อ่านควรได้อ่านเรื่องอื่นในชุด นิทานทองอิน ที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร ทวีปัญญา มาก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะเรื่อง “นายสุวรรณถูกชะโมย” เพราะเมื่อเจ้ากรมกองตระเวนไม่ยอมอธิบายให้นายวัดทราบสาเหตุจึงสงสัยว่านายสวัสดิ์กระทำปีศาจ และกล่าวดูหมิ่นว่านายวัด “ไม่มีความเฉียบแหลมพอที่จะสืบสาวเอาความจริงได้โดยตนเอง” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 61) นายวัดจึงตอบได้ว่า

“ท่านเจ้ากรมก็ได้เคยทราบอยู่แล้วว่า บางทีข้าพเจ้าก็ได้เคยทราบความสำคัญๆ ก่อนผู้ซึ่งมีหน้าที่และผู้ซึ่งควรจะทราบก็มี ท่านเจ้ากรมก็คงจำได้ เมื่อครั้ง ข้าพเจ้าเป็นทนายนายกรเสมียนนายสุวรรณ และข้าพเจ้าหวังใจว่าท่านเจ้ากรมจะไม่ลืมว่าข้าพเจ้ามีสหายคนหนึ่งชื่อทองอิน ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะโง่เกินไปที่จะสืบความจริงในเรื่องนี้ไม่ได้โดยลำพังตนเอง ข้าพเจ้าก็พอจะมีที่ปรึกษาที่จะพอไว้ใจได้อยู่ไม่ใช่หรือ” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 62)

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นของผู้วิจัย)

ในที่นี้ นายกร ซึ่งเป็นเสมียนนายสุวรรณ ตกเป็นผู้ต้องหาโมยเครื่องเพชรจากร้านทองของนายสุวรรณ แต่นายวัดและนายทองอินได้สืบหาความจริงและช่วยเหลือให้นายกรพ้นโทษ

ในขณะที่เดียวกันเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบอสคุม” ก็เป็นตัวบทที่ต้องอาศัยตัวบทปฐมภูมิ โดยในที่นี้ผู้อ่านฉบับแปลส่วนหนึ่งน่าจะเคยอ่านหรือเคยได้ยินเรื่อง “นักสืบสำคัญ” ซึ่งมีผู้แปลจากเรื่อง **A Study in Scarlet** มาแล้ว เพราะในบทแปลมีตอนที่เซอร์ล็อก โฮมส์พูดถึงเลสเตอร์ดว่า

“เมื่อเห็นหนทางมืดแปดด้านแล้ว ต่างก็พร้อมใจกันไปอันเชิญท่านมิสเตอร์ เลสเตอร์ดนักสืบสก๊อตแลนด์ยาม มาช่วยสืบเรื่องนี้ แก่ก็รู้แล้วไม่ใช่หรือว่าพวกนี้ เขายังติดใจและนับถือเจ้านักสืบคนนี้ ตั้งแต่คราวเวฟเฟอชันโฮป ในตอนที่แก เขียนชื่อเรื่องว่า “นักสืบสำคัญ” หรือ “เอ สตัดดี อิน สกาดเลท” นั่นนะ” (ผดุง วิทยา, ตุลาคม 2456: 103)

อย่างไรก็ตามบทแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบอสคุม” ไม่ได้เอ่ยถึงเหตุการณ์ที่วัด สันพบกับภรรยาเป็นครั้งแรกในเรื่อง **The Sign of Four** หรือภูมิหลังของวัดสันที่เคยไป อัฟกานิสถาน ซึ่งผู้ประพันธ์กล่าวไว้ในเรื่อง **A Study in Scarlet**

ส่วนเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุม” ก็จัดเป็นตัวบทที่ต้องอาศัยตัวบทปฐมภูมิเช่นกัน เพราะในตอนต้นเรื่องวัดสันพูดกับภรรยาว่า

“อ้อ, ฉันได้เมียก็เพราะคดีของ โฮล์มส์นี่นะ ถ้าฉันจะไม่เอาใจใส่ก็ผิดไปนะซิ” (คอยล์, 2520: 110)

ซึ่งในที่นี้วัดสันหมายถึงคดีที่เขาและ โฮมส์ร่วมงานกันในเรื่อง **The Sign of Four** ทำให้ พบ แมรี มอร์สแตนและได้แต่งงานกันในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” อ้างถึงคดีฆาตกรรมในเรื่อง **A Study in Scarlet** ซึ่งเป็นคดีที่สร้างชื่อเสียงให้กับเลสเตอร์ด แต่ในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุม” กลับไม่ได้กล่าวถึงเลย ถึงแม้ยังคงกล่าวถึงภูมิหลังของวัดสันที่เคยไปอัฟกานิสถาน

“ความที่เคยกับชีวิตในค่ายของข้าพเจ้า เมื่อครั้งอยู่ในอัฟกานิสถาน อย่างน้อยที่สุดก็ยังผลให้ข้าพเจ้าเป็นคนเดินทางที่กระฉับกระเฉงและพร้อมอยู่เสมอ.” (คอยล์, 2520: 110)

ท้ายที่สุดเรื่อง “แผนฆ่าเลือดแค่น” ก็ยังสามารถจัดเป็นตัวบทเชิงซ้อน เพราะในตอนต้นเรื่องวัดสันกล่าวว่า

“อย่างน้อยที่สุดประสบการณ์ของข้าพเจ้าเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในค่ายใน
อัสกาณีสถาน มีผลทำให้การจัดกระเป๋าเสร็จทันเวลา และพร้อมที่จะออก
เดินทาง” (คอยล์, 2544: 122)

คำพูดดังกล่าวเป็นการกล่าวอ้างถึงภูมิหลังของวัตสันที่เคยได้กล่าวถึงมาแล้วในเรื่อง
A Study in Scarlet

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” อ้างถึงคดีที่วัตสันและ
โฮมส์ร่วมงานกันในเรื่อง **The Sign of Four** ทำให้พบแมรี มอร์สแดนได้แต่งงานกันในเวลา
ต่อมา แต่ในเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” กลับไม่ได้กล่าวถึงเลย วัตสันคงพูดกับภรรยาแต่เพียงว่า

“และผมคงเป็นคนเนรคุณถ้าผมไม่ไป เห็นๆ กันอยู่แล้วว่าผมได้อะไรมาบ้าง ใน
แต่ละครั้งที่ผมไปกับเขา” (คอยล์, 2544: 122)

ซึ่งต่างจากคำพูดของวัตสันในต้นฉบับที่ว่า

“I should be ungrateful if I were not, seeing what I gained through
one of them,” I answered.” (Doyle, 2002: 87)

ในที่นี้ “one of them” หมายถึงคดีในเรื่อง **The Sign of Four**

นอกจากนี้เรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” ยังได้กล่าวถึงคดีฆาตกรรมในเรื่อง **A Study in
Scarlet** ซึ่งเป็นคดีที่สร้างชื่อเสียงให้กับเลสเตอร์ แต่แทนที่ “มิ่งขวัญ” จะใช้ชื่อเรื่องภาษาไทยว่า
แคนพยาบาท ซึ่งเป็นเรื่องในชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ที่ “พิรุณรัตน์” เป็นผู้แปลจากเรื่อง **A Study in
Scarlet** และสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์ก็เป็นผู้จัดพิมพ์เช่นกัน แต่กลับใช้ชื่อเรื่อง “การศึกษาเรื่อง
ที่ฉาวโฉ่” แทน โดยโฮมส์บอกวัตสันว่า

“อย่างไรก็ตามมีคนหลายคนที่เป็นเพื่อนบ้าน เชื่อในความบริสุทธิ์ของเขา และ
หนึ่งในคนเหล่านี้ก็คือมิสเทอร์เนอร์ ลูกสาวของเจ้าของที่ดินบ้านใกล้เคียง
และยังมีเลสเตอร์ ซึ่งแคงจะจำได้ ที่เขาร่วมงานกับเราในคดี “การศึกษาเรื่องที่
ฉาวโฉ่” (คอยล์, 2544: 126-127)

เมื่อนำรายละเอียดเกี่ยวกับตัวบทปฐมภูมิที่ทำให้บทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley
Mystery” ทั้ง 4 ถิ่นวน จัดอยู่ในตัวบทชนิดตัวบทเชิงซ้อน สามารถนำมาแสดงให้เห็นตามตาราง
ดังต่อไปนี้

เรื่อง	คดีที่สร้างชื่อเสียง	คดีที่ทำให้พบภรรยา	ประสบการณ์รับในต่างแดน
“The Boscombe Valley Mystery”	A Study in Scarlet	The Sign of Four	การรบในอัฟกานิสถาน
“รู้ได้โดยละเอียด”	-	-	-
“นายสวัสดี – “บิตูฆมาฏ”	“นายสุวรรณฤกษ์ ชะโมย”	-	-
“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”	นักสืบสำคัญ (เอ สตัด ดี อิน สกาดเลท)	-	-
“ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้”	-	จัตวาลักษณ์	การรบในอัฟกานิสถาน
“แผนฆ่าเลือดเย็น”	“การศึกษาเรื่องที่ฉาว โฉ”	-	การรบในอัฟกานิสถาน

ในบทแปลทั้ง 5 ส่วนนั้น เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ไม่ได้ถ่ายทอดตัวบทปฐมภูมิในการแปลเลย แต่ถึงอย่างไรบทแปลอีก 4 ส่วนที่เหลือก็ไม่ได้อ้างถึงตัวบทปฐมภูมิครบทุกเรื่องเช่นที่พบในต้นฉบับภาษาอังกฤษ โดยเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆมาฏ” และ “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” ผู้แปลอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิเพียง 1 เรื่อง ในขณะที่เรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” อ้างถึงตัวบทปฐมภูมิ 2 เรื่อง

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าบทสนทนาในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” นี้ มีการจัดวางข้อความที่แตกต่างจากบทสนทนาในต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” และบทแปลส่วนอื่นๆ กล่าวคือ ในขณะที่เรื่องเซอร์ลอร์ด โสมส์และบทแปลอีก 4 ส่วน มีการแยกบทสนทนาออกจากบทบรรยายอย่างชัดเจน โดยให้คำพูดของตัวละครแต่ละตัวอยู่คนละย่อหน้า พร้อมทั้งมีเครื่องหมายคำพูดกำกับไว้ แต่ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” บทสนทนาจัดวางรวมอยู่ในย่อหน้าเดียวกับบทบรรยาย โดยคำพูดของตัวละครแต่ละตัววางเรียงต่อเนื่องกันไปตลอด ไม่มีเครื่องหมายคำพูดกำกับเพื่อแยกระหว่างบทสนทนาและบทบรรยาย มีเพียงการระบุว่าตัวละครใดเป็นผู้พูดเท่านั้น

การจัดวางข้อความในบทสนทนายระหว่างเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – “บิตูฆมาฏ” สามารถนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างเป็นตารางดังต่อไปนี้

“The Boscombe Valley Mystery”	<p>“It was a confession,” I ejaculated. “No, for it was followed by a protestation of innocence.” “Coming on the top of such a damning series of events, it was at least a most suspicious remark.” (Doyle, 2002: 89)</p>
“รู้ได้โดยละเอียด”	<p>เมื่อจะพาบุตรไปป่า... ในคําลงวันนั้นมีชายสูงอายุผู้หนึ่งเป็นคนผู้ดี มาหาชายบุตรผู้ตายนั้นถึงบ้าน ชายหนุ่มเห็นเป็นคนแปลกหน้ามา จึงเข้าใจว่าจะมารับสินบน จึงต้อนรับเชิญให้นั่ง แล้วไต่ถามว่าท่านมาแต่ที่ใด มาหาข้าพเจ้าด้วยธุระอันใด ชายสูงอายุจึงบอกว่าข้าพเจ้าทราบว่าคุณมีความทุกข์จะมาช่วยท่าน ชายบุตรผู้ตายก็มีความยินดี จึงตอบว่าถ้าท่านช่วยได้จะแทนคุณท่านให้มากกว่าที่กะไว้ ชายสูงอายุจึงว่า เรื่องนั้นไม่ต้องกังวล เราไม่สู้ต้องการนักต้องการแต่ความจริง คนคิดเราไม่ชอบมีคนคิดต้องปราบมันเสีย ความเรื่องบิดาท่านตายนี้ เราจะรับเป็นธุระให้สำเร็จจงได้ เราจะขอของสำคัญไปชั้นสูงสุด ที่เรารับมานี้ก็กลัวว่าสิ่งสำคัญจะสูญจจึงรับมา ชายบุตรผู้ตายจึงว่า ท่านต้องการสิ่งใดบอกเราจะจัดให้ ไม่ต้องจัดดอก เราขอถามว่า ศพบิดาท่านอยู่ที่ใด ศพยังอยู่ที่เรือนนี้เชิญท่านมาดูเถิด จึงพาชายสูงอายุเข้าไปยังที่วางศพให้ตรวจดู ชายสูงอายุนั้นก็มิได้ดูสิ่งใดขอวัดเอาแต่เท้าของศพ แล้ววัดเอาเท้าของบุตรผู้ตาย ได้แล้วก็ถามข้อความเมื่อเกิดเหตุ นั้น บุตรผู้ตายเล่าให้ฟังแล้วก็ลาไป...เมื่อมันไปก็ไปตามทางที่เจ้าไป (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 28 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 28 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 328-329)</p> <p>(การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)</p>
“นายสวัสดิ์ – “บิดูมาฏ”	<p>“ข้าพเจ้าพยักหน้าแล้วถามว่า “อยากพบฉันทำไม?” ชายผู้นั้นตอบว่า “คุณสวัสดิ์ให้มาเชิญคุณไป ถ้าไปได้เดี๋ยวนี้ก็ดีขอรับ” ข้าพเจ้าถามว่า “สวัสดิ์ไหน – สวัสดิ์ลูกนายเปรมโรงพิมพ์หรือ?” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 58-59)</p>

5.2.4. องค์ประกอบทางภาษา

ผู้วิจัยอาศัยทฤษฎีของไรต์เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางภาษาในบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” โดยแบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ องค์ประกอบทางความหมาย องค์ประกอบทางคำศัพท์ องค์ประกอบทางไวยากรณ์ และองค์ประกอบทางวงลีลา¹

¹ ดูรายละเอียดในบทที่ 2.2.2

5.2.4.1. องค์ประกอบทางความหมาย

เนื่องจากเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิดูฆาฏ” มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบที่สำคัญและกลวิธีทางการประพันธ์ จึงทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบและประเมินการแปลในด้านองค์ประกอบทางความหมายได้ ในที่นี้ขอกล่าวถึงองค์ประกอบทางความหมายในเรื่อง “ความลึกกลับของลาดเขาบ้อสคูม” “ความลับที่หุบเขาบ้อสคูมบ” และ “แผนฆ่าเลือดเค้น” โดยแบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ การแปลขาด การแปลเกิน การแปลผิด และการแปลได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ

5.2.4.1.1. การแปลขาด

5.2.4.1.1.1. “ความลึกกลับของลาดเขาบ้อสคูม”

ตัวอย่างการแปลขาดในเรื่อง “ความลึกกลับของลาดเขาบ้อสคูม” เช่น

ตอนที่วัตสันสนทนากับเซอร์ล๊อค โสมส์เมื่ออ่านข่าวการฆาตกรรมจากหนังสือพิมพ์

“I see,” said I as I glanced down the column, “that the coroner in his concluding remarks was rather severe upon young McCarthy. He calls attention, and with reason, to the discrepancy about his father having signalled to him before seeing him, also to his refusal to give details of his conversation with his father, and his singular account of his father’s dying words. They are all, as he remarks, very much against the son.”

Holmes laughed softly to himself and stretched himself out upon the cushioned seat. “Both you and the coroner have been at some pains,” said he, “to single out the very strongest points in the young man’s favour. Don’t you see that you alternately give him credit for having too much imagination and too little? Too little, if he could not invent a cause of quarrel which would give him the sympathy of the jury; too much, if he evolved from his own inner consciousness anything so *outré* as a dying reference to a rat, and the incident of the vanishing cloth. No, sir, I shall approach this case from the point of view that what this young man says is true, and we shall see whither that hypothesis will lead us. And now here is my pocket Petrarch, and not another word shall I say of this case until we are on the scene of action. We lunch at Swindon, and I see that we shall be there in twenty minutes.” (Doyle, 2002: 89-90)

“อ้อ เข้าใจละ” ข้าพเจ้าพูด “ฟังเข้าเป็นrangๆ เดียวนี้เอง กันอ่านตามหนังสือพิมพ์นี่ตลอดแล้ว ดูเหมือนศาลอยู่ข้างจะคดีและมุ่งผลร้ายต่อเจ้าลูกชายนั้นมากเกินไป กันก็ยังงนอนอยู่ดีกว่าความจริงมันเป็นอย่างไรกัน”

โสมส์หัวเราะหึๆ แล้วก็เหยียดตัวลงบนเก้าอี้นุ่ม “ทั้งศาล ทั้งแก คุณยังเขลาในเรื่องนี้อยู่มากทีเดียว” เขาพูด “ที่ยังค้นคว้าหาหลักฐานสำคัญที่สุดมาพิสูจน์เอาเหตุผลไม่ได้ อย่างไม่ก็ดีกันถือเอาคำที่เจ้าบุตรชายพูดว่าเป็นความจริงตลอด เมื่อเช่นนั้นหัวข้อสำคัญที่กันจับเอามาจากคำพูดทั้งหมดนั้นมี ๒ ข้อ คือสาเหตุที่ทำให้บิดากับบุตรทะเลาะกันซึ่งเจ้าบุตรไม่บอกนั้นข้อหนึ่ง และที่เจ้าคนตายพูดปลายคำว่า “หนู” นั้นข้อหนึ่ง แต่กันจะไม่พูดอะไรในเรื่องนี้อีกจนกว่าเราไปถึงที่ๆ เกิดเหตุ นี้เราจะลงเรือที่ตำบลสวีเดนตอนต่อไป กันเข้าใจว่าจะถึงที่นั่นภายใน ๒๐ นาทีนี้”
(ผดุงวิทยา, พฤศจิกายน 2456: 117)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้แปลไม่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์คำให้การของผู้ต้องสงสัยอย่างละเอียด เช่นในต้นฉบับ นอกจากนี้ยังไม่ได้กล่าวถึงเพชราร์กซึ่งเป็นกวีและนักปราชญ์ชาวอิตาลี

ตอนที่โสมส์เอ่ยว่าหน้าต่างห้องนอนของวัดสันอยู่ทางขวามือ สร้างความประหลาดใจให้แก่วัดสันเป็นอย่างมาก แต่โสมส์มาเฉลยภายหลังว่าเขาทราบเรื่องนี้เพราะสังเกตจากลักษณะการโกนหนวดของวัดสันนั่นเอง

“... You know me too well to think that I am boasting when I say that I shall either confirm or destroy his theory by means which he is quite incapable of employing, or even of understanding. To take the first example to hand, I very clearly perceive that in your bedroom the window is upon the right-hand side, and yet I question whether Mr. Lestrade would have noted even so self-evident a thing as that.”

“How on earth—”

“My dear fellow, I know you well. I know the military neatness which characterizes you. You shave every morning, and in this season you shave by the sunlight; but since your shaving is less and less complete as we get farther back on the left side, until it becomes positively slovenly as we get round the angle of the jaw, it is surely very clear that that side is less illuminated than the other. I could not imagine a man of your habits looking at himself in an equal light and being satisfied with such a result. I only quote this as a trivial example of observation and inference...” (Doyle, 2002: 88)

ข้อความข้างต้นเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าโฮมส์มีความสามารถในการสังเกตและตั้งข้อสรุปจากรายละเอียดที่เห็นได้เป็นอย่างดี แต่ “แม่สอาด” ตัดตอนนี้ออกไป

5.2.4.1.1.2. “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบี้”

ตัวอย่างการแปลขาดในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบี้” เช่น

ตอนที่อลิส เทอร์เนอร์มาพบเซอร์ล็อก โฮมส์เพื่อขอร้องให้เขาช่วยเจมส์ แมกคาร์ทีในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่าฆ่าบิดาตนเอง

“But you have read the evidence. You have formed some conclusion? Do you not see some loophole, some flaw? Do you not yourself think that he is innocent?”

”I think that it is very probable.” (Doyle, 2002: 90)

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

“แต่คุณได้อ่านการสอบสวนแล้วหรือยังคะ? คุณไม่เห็นช่องโหว่ไม่เห็นทางแก้อะไรบ้างหรือคะ?”

“ผมคิดว่าเขาเป็นคนบริสุทธิ์มาก” (ดอยล์, 2520: 129)

เห็นได้ว่าการไม่แปลข้อความภาษาอังกฤษที่ขีดเส้นใต้ ทำให้คำตอบของโฮมส์ในฉบับภาษาไทยฟังดูไม่สอดคล้องกับคำถามของอลิส เทอร์เนอร์

ตอนที่โฮมส์ตรวจดูบริเวณที่เกิดเหตุ

“He drew out a lens and lay down upon his waterproof to have a better view, talking all the time...” (Doyle, 2002: 92)

“เขาคู้กแว่นขยายออกมา แล้วฟังพาบลงพิศดูให้ชัดยิ่งขึ้นปากก็พร่ำอยู่ตลอดเวลา” (ดอยล์, 2520: 144)

ในบทแปลของ อ.สายสุวรรณ ไม่มีการกล่าวถึงเสื้อคลุมกันฝนที่โฮมส์ปูไว้ก่อนจะทอดตัวลงนอนกับพื้น

5.2.4.1.1.3. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

ผู้วิจัยไม่พบตัวอย่างการแปลขาดในบทแปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น”

5.2.4.1.2. การแปลเกิน

5.2.4.1.2.1. “ความลึกถึบของลาดเขาบือสคุม”

ตัวอย่างการแปลเกิน เช่นตอนที่โฮมส์และวัตสันขึ้นรถไฟไปหุบเขาบอสคอมบี้ โดยในขณะที่ต้นฉบับกล่าวว่า

“We had the carriage to ourselves save for an immense litter of papers which Holmes had brought with him. Among these he rummaged and read, with intervals of note-taking and of meditation, until we were past Reading. Then he suddenly rolled them all into a gigantic ball and tossed them up onto the rack.” (Doyle, 2002: 88)

แต่ฉบับแปลแปลเป็น

“รถไฟค่อยๆ เคลื่อนออกจากสถานี แล่นไปในอากาศกว้างใหญ่และเร็วขึ้นทุกทีตามลำดับ ในไม่ถึงชั่วโมง เราก็ผ่านตำบลรีดดิ้งไปไกล ข้าพเจ้ากับเชอร์ล็อกโฮมส์ นั่งมาในรถชั้นที่ ๑ ซึ่งปลอดคน มีอยู่เฉพาะเราทั้งสองเท่านั้น โฮมส์หยิบเอากระดาษหนังสือพิมพ์ขึ้นมาด้วยปากองใหญ่ ถนัด แล้วเขาก็คลี่อ่านทีละแผ่น ใน ๑๐ นาที เขายีหนังสือพิมพ์เหล่านั้นเข้าเป็นลูกบอลลูกใหญ่ แล้วก็ขว้างลงไปก้นรถ” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 98)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่าผู้แปลพรรณนาการเดินทางโดยรถไฟเพิ่มขึ้นมา ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ไว้

“Well, it is conjectured to be so. I shall take nothing for granted until I have the opportunity of looking personally into it. I will explain the state of things to you, as far as I have been able to understand it, in a very few words.” (Doyle, 2002: 88)

“เฮ้อ, นั่นละซี มันจะเล่าให้ฟังตามที่กันรู้มาหนา ถ้านอกจากนี้
คือมันเกินความรู้ของกันไปแล้วกันไม่รับรอง” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม
2456: 98)

ในบทแปลส่วนนี้ ผู้แปลแปลไม่ได้ความหมายตามที่ปรากฏในต้นฉบับ โดยผู้แปลไม่ได้
แปลข้อความภาษาอังกฤษที่ขีดเส้นใต้ และเพิ่มข้อความภาษาไทยที่ขีดเส้นใต้เข้ามา

ตอนที่โฮมส์และวัตสันเดินทางมาเกือบถึงบอสคอมบี้แล้ว

“It was nearly four o’clock when we at last, after passing
through the beautiful Stroud Valley, and over the broad gleaming
Severn, found ourselves at the pretty little country-town of Ross.”
(Doyle, 2002: 90)

“เราทั้งสองผ่านไปในทิวไม้อันสร้างไปด้วยดอกไม้หอมหลายแห่งตาม
ธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ เมื่อพ้นหุบเขาสเตรด และที่ลาดเซเวินไปได้สักหน่อย
เรามาถึงเทศงามเล็กๆ ประเทศหนึ่งอันมีนามว่า “รอส” ตามความมุ่งหมาย
เวลานี้เป็นเวลาเกือบจะได้ ๔ โมงเย็นอยู่แล้ว” (ผดุงวิทยา, พฤศจิกายน 2456:
117-8)

บทแปลภาษาไทยในตอนนี้มีข้อความที่ขีดเส้นใต้เพิ่มขึ้นมา

5.2.4.1.2.2. “ความลับที่หุบเขาบอสคอมบี้”

ผู้แปลไม่พบตัวอย่างการแปลเกินในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคอมบี้”

5.2.4.1.2.3. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

ผู้แปลไม่พบตัวอย่างการแปลเกินในเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น”

5.2.4.1.3. การแปลผิด

5.2.4.1.3.1. “ความถี่กลับของลาดเขาบ๊อสคัม”

ตัวอย่างการแปลผิด เช่น ตอนที่วัตสันได้รับโทรเลขจากโฮมส์ชวนให้เขาเดินทางไปสืบคดีด้วยกัน ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” วัตสันเป็นผู้จัดกระเป๋าเดินทางด้วยตัวเอง ส่วนในเรื่อง “ความถี่กลับของลาดเขาบ๊อสคัม” ภรรยาของวัตสันช่วยเขาจัดกระเป๋าด้วย

“I should be ungrateful if I were not, seeing what I gained through one of them,” I answered. “But if I am to go, I must pack at once, for I have only half an hour.”

My experience of camp life in Afghanistan had at least had the effect of making me a prompt and ready traveller. My wants were few and simple, so that in less than the time stated I was in a cab with my valise, rattling away to Paddington Station.” (Doyle, 2002: 87)

“ถ้าฉันไม่ไปก็เท่ากับฉันเลิกคบกับเขาซะนี่ ทำอย่างไรก็ต้องไปแน่” ข้าพเจ้าตอบ “เออ แล้วหล่อนช่วยฉันห่อเข้าของเสียให้เสร็จเร็วหน่อยเถิด นี่ ๔ โมงกับ ๔๕ นาทีแล้ว มีเวลาอีกครึ่งชั่วโมงเท่านั้น”

เราสองคนผิวเมียช่วยกันจัดเข้าของเสร็จในไม่เกิน ๑๐ นาทีแล้วข้าพเจ้าก็เรียกรถแท็กซี่มาคันหนึ่ง ขับตรงไปยังสถานีแปดดิงตันโดยเร็ว” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 97)

ตอนที่โฮมส์สรุปคดีให้วัตสันฟัง

“A girl of fourteen, Patience Moran, who is the daughter of the lodge-keeper of the Boscombe Valley estate, was in one of the woods picking flowers.” (Doyle, 2002: 88)

“คนที่เห็นนี้เป็นเด็กหญิงอายุราวๆ ๑๔ ปี ชื่อมิสเปเชียนส์ มอแรน บุตรสาวของคนเฝ้าโรงนาในที่ดินตำบลนี้ เจ้าหล่อนไปตัดพืชมองชายป่าจึงแลเห็นเหตุ” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 101)

จากตัวอย่างข้างต้น มิสเปเชียนส์ มอแรนไม่ได้ไปตัดพืชมองชายป่า

5.2.4.1.3.2. “ความลับที่หุบเขาออสคุมบี้”

ตัวอย่างการแปลผิด เช่นตอนที่โฮมส์บอกให้วัตสันและเลสเตรคเดินไปที่รถก่อน ส่วนตัวเขาจะไปบ้านพักคนดูแลก่อน

“I fancy that this gray house on the right must be the lodge. I think that I will go in and have a word with Moran, and perhaps write a little note. Having done that, we may drive back to our luncheon. You may walk to the cab, and I shall be with you presently.” (Doyle, 2002: 92)

“บ้านสีเทาข้างขวามือหลังนี้คงเป็นบ้านพักคนดูแลที่นี่แน่ มันจะต้องไปไต่ถามตามแถวนั้นรู้สึกหน่อย บางทีอาจจะต้องจดปากคำบ้าง เสร็จแล้วเราจึงจะกลับไปกินข้าวกลางวันกัน แกจะเดินไปที่รถเลยก็ได้ ประเดี๋ยวมันจะตามไป” (คอยล์, 2520: 145)

ในที่นี้ “write a little note” หมายถึง “เขียนจดหมาย” หรือ “ฝากข้อความ” ไม่น่าจะเป็นการ “จดปากคำ” เพราะในเวลาต่อมาเมื่อจอห์น เทอร์เนอร์ได้รับจดหมายจากโฮมส์แล้วจึงมาพบเขาที่โรงแรม

ตอนที่เลสเตรคและวัตสันเดินตามโฮมส์ระหว่างที่เขาตรวจสอบที่เกิดเหตุ

“Lestrade and I walked behind him, the detective indifferent and contemptuous, while I watched my friend with the interest which sprang from the conviction that every one of his actions was directed towards a definite end.” (Doyle, 2002: 91)

“เลสเตรคกับข้าพเจ้าเดินตามหลังท่าทางนักสืบดูเนือๆ และเบื่อหน่าย ส่วนข้าพเจ้าเฝ้าคุณสอดแนมของข้าพเจ้าด้วยความสนใจอันเกิดจากความยึดถือว่าการกระทำของเขาทุกๆ อย่าง ย่อมจะมุ่งไปยังจุดหมายอันแน่นอนอย่างหนึ่งเสมอ.” (คอยล์, 2520: 142)

ในบทแปลข้างต้นนี้ อ.สายสุวรรณ แปลคำว่า “contemptuous” เป็น “เบื่อหน่าย” ซึ่งไม่ตรงกับความหมายในต้นฉบับที่บ่งบอกท่าที “ชิงชัง” หรือ “ดูแคลน”

5.2.4.1.3.3. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

ตัวอย่างการแปลผิด เช่นตอนที่โฮมส์ตั้งข้อสังเกตกับวัตสันเรื่องปฏิกิริยาของเจมส์ แมกคาร์ ที่เมื่อทราบว่าตนตกเป็นผู้ต้องหา โฮมส์กล่าวว่า

“Had he appeared surprised at his own arrest, or feigned indignation at it, I should have looked upon it as highly suspicious, because such surprise or anger would not be natural under the circumstances, and yet might appear to be the best policy to a scheming man” (Doyle, 2002: 89)

“เขาอาจจะสงสัยว่าทำไมเขาจึงถูกจับ หรืออาจจะ โกรธอย่างเป็นบ้าเป็นหลัง กันจะต้องสังเกตให้ดีในจุดนี้ เพราะความสงสัยหรือความโกรธที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติของมัน เราอาจจะมองออกภายใต้สถานการณ์ แต่อีกนั่นแหละสำหรับคนที่มีเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราว อาจจะแสดงออกด้วยความฉลาดอย่างเหลือเชื่อก็ได้” (คอยล์, 2544: 128-129)

ในที่นี้เจมส์ แมกคาร์ที่ไม่ได้แสดงความประหลาดใจหรือโกรธเป็นบ้าเป็นหลังที่ถูกจับ แต่โฮมส์คิดว่าถ้าผู้ต้องหาแสดงอาการประหลาดใจหรือโกรธ จะทำให้น่าสงสัยมากขึ้น เพราะคงเป็นการแสดงออกของผู้ที่มีเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราว

อีกตัวอย่างที่เป็นการแปลผิด คือตอนที่โฮมส์เดินทางไปฟาร์มแฮเทอร์ลีย์พร้อมกับวัตสัน และเลสเตอร์ โฮมส์กล่าวว่า

“But I am very much mistaken if this is not Hatherley Farm upon the left.” (Doyle, 2002: 91)

“แต่ผมจะผิดมากทีเดียวถ้าผมไม่เอาฮาเทอร์ลีย์ฟาร์มมาเป็นประเด็นหนึ่งในการสะสางคดีนี้” (คอยล์, 2544: 145)

ที่จริงแล้ว ในต้นฉบับโฮมส์เปรียบกับเลสเตอร์ในทำนองว่า พวกเขาเดินทางมาถึงบ้านของชาลส์ แมกคาร์ทีแล้ว โดยฟาร์มแฮเทอร์ลีย์ตั้งอยู่ทางซ้ายมือไม่ใช่เป็นประเด็นในการสะสางคดี

5.2.4.1.4. การแปลได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ

5.2.4.1.4.1. “ความลึกลับของลาตเขาบ็อสคุม”

ตัวอย่างการแปลได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ เช่น ตอนที่เลสเตอร์มาพบโฮมส์ในเช้าวันรุ่งขึ้น

“There is serious news this morning,” Lestrade observed. “It is said that Mr. Turner, of the Hall, is so ill that his life is despaired of.” (Doyle, 2002: 91)

“เขานี้มีข่าวเสียใจคุณรู้ไหม?” เลสเตอร์ตั้งต้นคุย “มีข่าวว่ามีสเตอร์เตอร์เนอร์เจ้าของที่เจ็บหนักเต็มทีแล้ว ดูเหมือนว่าวิญญาณเกือบจะออกจากร่างในเร็วๆ นี้แหละ” (ผดุงวิทยา, มกราคม 2456: 117)

การที่ผู้แปลแปลข้อความว่า “his life is despaired of” เป็น “วิญญาณเกือบจะออกจากร่าง” ทำให้ได้ความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับและเห็นภาพชัดเจน

5.2.4.1.4.2. “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบี้”

ตัวอย่างบทแปลในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบี้” ที่ได้ความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับ เช่น

ตอนที่โสมส์กลับจากการสอบปากคำเจมส์ แมกคาร์ที

“The glass still keeps very high,” he remarked as he sat down. “It is of importance that it should not rain before we are able to go over the ground. On the other hand, a man should be at his very best and keenest for such nice work as that, and I did not wish to do it when fagged by a long journey. I have seen young McCarthy.” (Doyle, 2002: 91)

“ปรอทวัดอากาศยังสูงอยู่” เขาเอ่ยขึ้นในขณะที่หย่อนกายลงนั่ง “ขอให้ฝนอย่าตกลงมาเสียก่อนที่เราจะไปถึงที่เกิดเหตุเลย นี่เป็นประการสำคัญ ก็นึกว่าถ้าจะทำงานอย่างนี้ทั้งทีแล้ว เราควรใช้ความสังเกตสังกาให้ดีที่สุดทีละเวลาเวลานี้กันยังไม่อยากจะทำเลย ในเมื่อเดินทางไกลมาเสียจนฟกอย่างนี้. ก็นไปพบแมกคาร์ธีหนุ่มมาแล้ว” (ดอยล์, 2520: 135)

การที่ผู้แปลแปลข้อความว่า “when fagged by a long journey” เป็น “เมื่อเดินทางไกลมาเสียจนฟกอย่างนี้” ทำให้ได้ระดับความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับ

ตอนที่โสมส์ออกสำรวจบริเวณริมบึงบอสคุมบี้

“Sherlock Holmes was transformed when he was hot upon such a scent as this. Men who had only known the quiet thinker and

logician of Baker Street would have failed to recognize him. His face flushed and darkened. His brows were drawn into two hard black lines, while his eyes shone out from beneath them with a steely glitter. His face was bent downward, his shoulders bowed, his lips compressed, and the veins stood out like whipcord in his long, sinewy neck. His nostrils seemed to dilate with a purely animal lust for the chase, and his mind was so absolutely concentrated upon the matter before him that a question or remark fell unheeded upon his ears, or, at the most, only provoked a quick, impatient snarl in reply.” (Doyle, 2002: 91)

“ในเวลาที่เขาออก “คมกลืน” เช่นนี้ เซอร์ลอค โสล์มส์เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างตรงกันข้าม ผู้ที่รู้จักเขาเพียงนักคิดและนักอนุมานเหตุผลเจียบๆ แห่งถนนเบเกอร์ คงเห็นเขาเป็นคนละคนที่เดียว. หน้าของเขาเข้ม ไปด้วยสีเลือด ทั่วขมวดเป็นสัน นัยน์ตาลูกโพล่งเป็นประกายวาววับ ใบหน้าตก ไหล่ห่อ ริมฝีปากมัม เส้นโลหิตที่คอโปนขึ้นมาเป็นทาง จมูกบานเหมือนจะคอยคมกลืนอย่างสัตว์ที่กระหายเหยื่อ ส่วนจิตใจก็เหม็งอยู่กับปัญหาที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าเขาอย่างเคร่งเครียดจนกระทั่งว่าคำที่ถามความที่กล่าวจะไม่ได้ยินแก่หูของเขาเลย หรืออย่างดีก็เพียงแต่ได้รับคำตอบอย่างกระโหกกระชากและห้วน.” (ดอยล์, 2520: 141-2)

การแปลข้อความที่ขีดเส้นใต้ของ อ.สายสุวรรณ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนมาก

5.2.4.1.4.3. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

ตัวอย่างบทแปลในเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” ที่ได้ความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับ เช่น

ตอนที่โสมส์ วัตสัน และเลสเตอร์เดินทางกลับบ้านแมกคาร์ที

“It has been a case of considerable interest,” he remarked, returning to his natural manner. “I fancy that this gray house on the right must be the lodge. I think that I will go in and have a word with Moran, and perhaps write a little note. Having done that, we may drive back to our luncheon. You may walk to the cab, and I shall be with you presently.” (Doyle, 2002: 92)

“เป็นคดีที่น่าสนใจมากที่สุดคดีหนึ่ง” เขาเอ่ยขึ้นหลังจากกลับมาสู่ท่าทางตามปกติของเขา “ผมคิดว่าบ้านสีเทาทางขวามือนี้คือบ้านพักอาศัย ผมจะเข้าไปคุยกับ Moran สักหน่อย บางทีอาจจะเขียนโน้ตทิ้งไว้ เพื่อเราจะได้กลับไป

ทานมือเที่ยงกันด้วย คุณต้องเดินกลับไปที่รถ และผมจะไปพบกับคุณที่นั่น”

(ดอยล์, 2544: 149)

‘มิงขวัญ’ แปลข้อความที่ขีดเส้นใต้ได้แม่นยำตรงกับต้นฉบับทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างถูกต้อง

และในขณะที่บทแปลสำนวนอื่นๆ ไม่มีการแปลคำพูดของแบกซ์เตอร์ (Baxter) ที่โฮมส์กล่าวอ้างในตอนท้ายเรื่องที่ว่า

“... I never hear of such a case as this that I do not think of Baxter’s words, and say, ‘There, but for the grace of God, goes Sherlock Holmes.’” (Doyle, 2002: 94)

มีเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” เพียงเรื่องเดียวที่มีการแปลคำพูดตอนนี้ด้วยว่า

“...เกิดมากันยังไม่เคยพบเห็นเรื่องทำนองนี้มาก่อน จึงอดที่จะนึกถึงคำพูดของแบกซ์เตอร์ไม่ได้ เขาพูดว่า ‘ที่นั่น ด้วยความกรุณาของพระเจ้าเป็นเจ้า จงไปเกิดเชอร์ล็อก โฮล์มส์’ (ดอยล์, 2544: 161)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การแปลข้อความภาษาต่างประเทศในต้นฉบับเป็นภาษาไทย ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีอยู่ 3 ตอนที่เชอร์ล็อก โฮมส์พูดภาษาฝรั่งเศส แต่ในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” อ.สายสุวรรณ และ ‘มิงขวัญ’ แปลข้อความข้างต้นเป็นภาษาไทยโดยไม่มีสิ่งบ่งชี้ว่าตัวละครกำลังพูดภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลไม่ทราบถึงคุณสมบัติของโฮมส์ในด้านนี้ ดังเห็นได้จากตารางต่อไปนี้

“The Boscombe Valley Mystery”	“Therein lies my <i>métier</i> ,...” (Doyle, 2002: 88)	“...if he evolved from his own inner consciousness anything so <i>outré</i> as a dying reference to a rat, and the incident of the vanishing cloth.” (Doyle, 2002: 90)	“ <i>Nous verrons</i> ,” answered Holmes calmly.” (Doyle, 2002: 92)
“ความลับที่หุบเขา	“นี่แหละเป็นกลวิธี	“ถ้าเขาจะได้แสดง	“เอาละ, เราคงจะได้

บอสคัมบี้”	ของกัน” (คอยล์, 2520: 118)	ความเฉลียวใจถึงอะไรที่แปลกประหลาดเกี่ยวกับคำว่ารัดให้เข้าเป็นปีเป็นขลุ่ยได้สนิทกับระบายเหตุที่ฟ้าหายให้เป็นเรื่องราวใหญ่โตขึ้น” (คอยล์, 2520: 126)	เห็นกัน” โฮล์มส์ตอบอย่างเอือกเย็น” (คอยล์, 2520: 146)
“แผนฆ่าเลือดเย็น”	“สิ่งเหล่านี้แหละเป็นความถนัดของกัน” (คอยล์, 2544: 128)	“ถ้าเขาสามารถดึงความจริงออกมาจากจิตสำนึกของเขา ซึ่งจะเป็นอย่างใ้ก็ได้ที่แปลกๆ ที่คนกำลังจะตายพูดถึง รวมทั้งเรื่องเสื้อที่หายไป” (คอยล์, 2544: 134)	“ดีแล้วที่คุณคิดอย่างนั้น” โฮล์มส์ตอบเรียบๆ” (คอยล์, 2544: 150)

5.2.4.2. องค์ประกอบทางคำศัพท์

การแปลคำศัพท์และสำนวนที่พบในต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ที่น่าสนใจ เป็นการแปลคำศัพท์ด้านกฎหมาย การแพทย์ และการเล่นคำ แต่เนื่องจากบทแปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดิ์ – บิคุฆาฏ” มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญบางส่วน จึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบให้เห็นได้ชัดเจน แต่ผู้วิจัยขอเปรียบเทียบการแปลคำศัพท์และสำนวนบทแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบอสคัมบี้” “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” เท่านั้น โดยนำเสนอในรูปแบบตารางเช่นกัน

คำศัพท์/สำนวน	“ความลึกลับของลาดเขาบอสคัมบี้”	“ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้”	“แผนฆ่าเลือดเย็น”
a verdict of ‘wilful murder’	“ฆ่าคนตายโดยเจตนา” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 102)	“คดีฆ่าคนตายโดยเจตนา” (คอยล์, 2520: 115)	“ฆ่าคนตายโดยเจตนา” (คอยล์, 2544: 126)
The magistrates	เจ้าพนักงานกองชั้น	ศาลตำรวจ (คอยล์,	ตุลาการส่วนท้องถิ่น

	สูตร (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 102)	2520: 115-116)	(คอยล์, 2544: 126)
The Assizes	ศาลอาญา (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 102)	ที่ประชุมคณะลูกขุน (คอยล์, 2520: 116)	การพิจารณาตัดสิน (คอยล์, 2544: 126)
the posterior third of the left parietal bone	“กระดูกศีรษะ เบื้องหลังแผ่นที่สาม” (ผดุงวิทยา, ธันวาคม 2456: 134)	“ด้านหลังของศีรษะ ตรงเหนือกกหูข้างซ้าย ส่วนที่เรียกว่ากระดูก พาเรียทัล” (คอยล์, 2520: 133)	“กระดูกด้านหลังสาม ส่วนของกระดูก ส่วนบน” (คอยล์, 2544: 141)
the left half of the occipital bone	“กระดูกท้ายทอยซีก ซ้ายอีกครึ่งหนึ่ง” (ผดุงวิทยา, ธันวาคม 2456: 135)	“กระดูกออกซิปีทัล ครึ่งหนึ่ง” (คอยล์, 2520: 133-134)	“ครึ่งหนึ่งของกระดูก ส่วนหัวด้านซ้าย” (คอยล์, 2544: 141)
“...it is <u>the brightest rift</u> which I can at present see <u>in the clouds.</u> ” (Doyle, 2002: 89)	-	“มันเป็นรอยแยกอัน แจ่มในที่สุดที่กัน สามารถจะมองเห็นได้ ในขณะนี้” (คอยล์, 2520: 119)	“มันเป็นช่องโหว่ที่ ชัดเจนที่สุด ที่กัน สามารถเห็นได้ใน ความคลุมเครือของคดี นี้” (คอยล์, 2544: 128)
“The case is <u>as plain as a pikestaff.</u> ...” (Doyle, 2002: 90)	“เรื่องนี้เกือบจะ กระจ่างอยู่แล้ว” (ผดุง วิทยา, พฤศจิกายน 2456: 119)	“คดีนี้เกลี้ยงเกลาราว กับไม้เลี่ยม” ¹ (คอยล์, 2520: 127)	“คดีนี้เป็นคดี ธรรมดาๆ ที่มีความ ชัดเจนคดีหนึ่ง” (คอยล์, 2544: 136)
“...he is <u>too tenderhearted to hurt a fly.</u> ” (Doyle,	“อู๋ เธอเป็นคนใจบุญ ดอกคะ คิฉันไม่เคย	“เขาเป็นคนใจอ่อน แม้แต่แมลงวันก็ยังไม่ทำ	“เขาเป็นคนใจอ่อน เขาสงสารแม้แต่จะทำ

¹ ในคอลัมน์ “ห้องสมุด” ของ สกุลไทย ฉบับที่ 2386 ปีที่ 46 ประจำวันอังคารที่ 11 กรกฎาคม 2543 กาญจนา นาคสกุล อธิบายคำว่า “เลี่ยม หมายถึง ใช้โลหะเช่น ทองหรือเงินหุ้มสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อให้ดูงดงามและทนทานด้วย เลี่ยมคือการหุ้มเฉพาะบางส่วนของสิ่งที่เลี่ยม เช่น เลี่ยมไม้ตะพด จะเลี่ยมเฉพาะส่วนหัวตะพด ป้านชา มักจะเลี่ยมที่วยกา ถ้วยชาจะเลี่ยมที่ปากเพื่อกันไม่ให้ขุ่นหรือแตกง่าย ซึ่งฟันที่ฟุ่อาจจะเลี่ยมเฉพาะขอบหรือหุ้มมิดทั้งซี่ ก็ได้ เรียกว่า เลี่ยมฟัน” (สกุลไทย, [2005, June 27])

2002: 90)	เห็นเขามาแมลงวันสักตัวเดียวตั้งแต่เคยเล่นด้วยกันมา” (ผดุงวิทยา, พฤษจิกายน 2456: 120)	ไม่ลง” ” (ดอยล์, 2520: 128)	ร้ายแมลงสักตัว” (ดอยล์, 2544: 137)
“I met him in Regent Street with <u>hardly a coat to his back or a boot to his foot.</u> ” (Doyle, 2002: 93)	“วันหนึ่งผมเข้าไปในเมืองเพื่อออกโหนดที่ดิน ผมพบมิสเตอร์ซาลส์แมคคาร์ธีเข้าที่ตลาด โอ๊ย-น่าสงสารจริง-เสื้อชั้นนอกก็ไม่มีใส่ รองเท้าก็ไม่มีสวมผมออกรู้สึกเวทนามาก” (ผดุงวิทยา, กุมภาพันธ์ 2456: 83)	“ผม...ได้พบแมคคาร์ธีเดินท่องอยู่ในถนนริเจนท์ เสื้อแสงตลอดจนรองเท้าก็แทบจะไม่มีใส่” (ดอยล์, 2520: 157)	“ผมพบเขาบนถนนริเจนต์ สภาพของเขาแย่มากเหมือนคนไม่มีหัวนอนปลายเท้า”(ดอยล์, 2544: 158)
“a rat” ¹	“หนู!” (RAT) “หนู” ? “rat” “rat” “เรีท” “rat” “เรท” (rat) หรือหนู	“รัต”	“เรีต”

ถึงแม้ว่าบทแปลเรื่อง “นายสวัสดิ์ – บิดูฆาฏ” มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญบางส่วน แต่ผู้แปลก็ยังคงกล่าวถึงหน่วยงานในระบบกฎหมายของไทย โดยหน่วยงานเหล่านี้สามารถนำมาเทียบเคียงกับหน่วยงานทางด้านกฎหมายของอังกฤษ เช่น ศาลโปริศกา เทียบได้กับ “the police court” ศาลพระราชอาญา เทียบได้กับ ”the Assizes” เป็นต้น

¹ ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” เจมส์ แมคคาร์ธีได้ยื่นบิตาคกล่าวคำว่า “a rat” ก่อนจะสิ้นใจ ซึ่งคำนี้เป็นกุญแจสำคัญในการไขปริศนาการตายของซาลส์ แมคคาร์ธี โดยถ้อยความเต็มคือ “Black Jack of Ballarat”

5.2.4.3. องค์ประกอบทางไวยากรณ์

บทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 ส่วนมีความแตกต่างทางไวยากรณ์ในหลายประเด็น ในที่นี้ผู้วิจัยขออธิบายโดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ¹ ดังนี้

5.2.4.3.1. ประโยคกรรมวาก

ผู้วิจัยพบการใช้ประโยคกรรมวากในต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” “ความลึกถ้ำของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” แต่ไม่พบในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดิ์ – “บิตูฆาฏ” ดังปรากฏในตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

เรื่อง	บทแปล
“The Boscombe Valley Mystery”	“...if McCarthy is condemned I shall be forced to use it. If not, it shall never be seen by mortal eye;...” (Doyle, 2002: 94)
“รู้ได้โดยละเอียด”	-
“นายสวัสดิ์ – “บิตูฆาฏ”	-
“ความลึกถ้ำของลาดเขาบ๊อสคัม”	“จนกว่ามิสเตอร์ เชมป์จะต้องถูกแขวนคอขึ้นแหละบางทีจะต้องใช้บ้างเล็กน้อยเพื่อให้หลุดพ้นมาได้” (ผดุงวิทยา, กุมภาพันธุ์ 2456: 87)
“ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์”	“แต่ถ้าแมคคาร์ธี่ถูกพิพากษาลงโทษผมจึงจะนำออกใช้ ถ้าไม่ถูกมันก็จะไม่มีโอกาสได้เห็นกับมนุษย์เลย” (คอยล์, 2520: 160)
“แผนฆ่าเลือดเย็น”	“และถ้าหนุ่มแม็คคาร์ธี่ถูกตัดสินลงโทษ ผมก็จำเป็นต้องใช้มันช่วยเขา แต่ถ้าเขาไม่ถูกลงโทษ จะไม่มีสายตาของใครเห็นมันอย่างเด็ดขาด” (คอยล์, 2544: 161)

5.2.4.3.2. การนำอนุประโยคหรือบุพบทลีมาแทรกกลางประโยคหลัก

ผู้วิจัยพบการนำอนุประโยคหรือบุพบทลีมาแทรกกลางประโยคหลักในบทแปลเพียงเรื่องเดียว คือ “แผนฆ่าเลือดเย็น” เช่น

¹ ดูเพิ่มเติมในบทที่ 5 ข้อ 5.1.4.3.

“โอ ใช่แล้ว ในเมืองทองคำ ที่ซึ่งตามความเข้าใจของผม มร.เทอร์เนอร์สร้าง ความร่ำรวยขึ้นมา” (คอยล์, 2544: 139)

5.2.4.3.3. การนำบุพบทลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยค

ผู้วิจัยพบการนำบุพบทลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยคในบทแปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขา บอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” เท่านั้น

ตัวอย่างการนำบุพบทลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยคในเรื่อง “ความลับที่หุบเขา บอสคัมบี้”

“จากนัดที่ว่านี้เขาไม่ได้มีชีวิตกลับมาอีกเลย.” (คอยล์, 2520: 114)

“โดยประเด็นเหล่านั้น แก่ได้เปิดช่องให้เขาแสดงความคิดคำนึงของเขาได้ตั้ง มากเกินไปและน้อยเกินไป?” (คอยล์, 2520: 125-6)

“ผมก็ขอภาวนาอย่าให้เป็นอย่างนั้นเลย แต่คุณตั้งใจอย่างไรล่ะครับ”

“โดยภาวะแห่งสุขภาพของท่าน, ไม่ทำอย่างไรเลย...” (คอยล์, 2520: 160)

ตัวอย่างการนำบุพบทลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยคในเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น”

“ด้วยพยานหลักฐานทั้งหมดนี้ ชายหนุ่มถูกจับกุมโดยทันที” (คอยล์, 2544: 126)

“อย่างว่องไวและเงียบกริบ เขาเดินไปตามทางที่ผ่านไปตามทุ่งหญ้าเลียบชายป่า ออกสู่สระน้ำบอสคัมบี้” (คอยล์, 2544: 146)

“ท่ามกลางการขู่เชิญคุกคามของแม่คาร์ดี ตลอดเวลา ผมกล้าทำให้เขาทำในสิ่ง ที่เลวที่สุด” (คอยล์, 2544: 159)

“ผมอยากจะขอให้เป็นอย่างนั้นครับ ถ้าคุณจะกรุณา และคุณตั้งใจจะทำอะไร ต่อไป?”

“ด้วยสภาพของความเจ็บป่วยของคุณ ผมจะไม่ทำอะไรทั้งสิ้น” (คอยล์, 2544: 161)

เมื่อพิจารณาตัวอย่างในบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 ส่วน ผู้วิจัยสังเกตว่าประโยคกรรมาจกริมพบในสำนวนแปลของ “แม่สอาด”

ส่วนการนำอนุประโยคหรือบุพบทวลีมาแทรกกลางประโยคหลักไม่เป็นที่นิยมแม้จะเป็นบทแปลสำนวนหลังสุดของ ‘มิ่งขวัญ’ ในเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” พบเพียงตัวอย่างเดียว ในขณะที่การนำบุพบทวลีหรือคำวิเศษณ์ขึ้นต้นประโยคเริ่มพบได้ในบทแปลของ อ.สายสุวรรณ

5.2.4.4. องค์ประกอบทางวจนลีลา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ได้นำหลักการแบ่งระดับวจนลีลาของโจสมาประยุกต์ใช้กับภาษาไทย¹ โดยอธิบายความแตกต่างของวจนลีลาแต่ละระดับดังนี้

1. วจนลีลาตายตัว เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้กับบุคคลที่เป็นที่เคารพสักการะสูงสุด เช่น ภาษาที่ใช้กราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์ ภาษาที่ใช้เรียกขานในศาล ในที่ประชุมรัฐสภา ภาษาที่ใช้ในพิธีการสำคัญต่างๆ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 161)

2. วจนลีลาเป็นทางการ เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้ในโอกาสสำคัญและใช้พูดกับบุคคลที่มีสถานะสูงกว่า แต่สามารถยืดหยุ่นได้ วจนลีลาเป็นทางการแสดงความสำคัญหรือเอาจริงเอาจัง เช่น ภาษาที่ใช้เขียนบทความวิชาการ ภาษาที่ใช้เขียนเอกสารทางราชการ ภาษาที่ใช้ในการประชุม เป็นต้น (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 161)

3. วจนลีลาหารือ เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้ในการสนทนาติดต่อทางอาชีพการงานในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการประชุมที่ไม่เป็นทางการ มีความจริงจังก้นน้อยกว่าวจนลีลาเป็นทางการ แต่มากกว่าวจนลีลาเป็นกันเอง (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 162)

4. วจนลีลาเป็นกันเอง เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้พูดโดยไม่ระมัดระวัง ใช้พูดกับเพื่อนหรือคนที่คุ้นเคยกันพอสมควร มีการออกเสียงไม่ชัดเจน มีการรวมคำหรือกร่อนคำมาก รูปประโยคไม่ซับซ้อน มีการละประธานและซ้ำคำ มีคำสแลงปน และใช้คำลงท้าย (final particle) มาก (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 162-3)

5. วจนลีลาสนทนา เป็นรูปแบบภาษาที่คล้ายคลึงกับวจนลีลาเป็นกันเอง แต่มีการละคำและกร่อนคำมากกว่า มีการใช้คำย่อที่ผู้อยู่นอกกลุ่มไม่เข้าใจ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541: 163)

ผู้วิจัยอาศัยการแบ่งระดับวจนลีลาของมาร์ติน โจส และการแบ่งระดับวจนลีลาที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์อธิบายไว้มาปรับใช้กับบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” แต่จาก

¹ ดูเพิ่มเติมในบทที่ 5 ข้อ 5.1.4.4.

การศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าวจนลีลาในบทแปลทั้ง 5 ส่วนนั้นมีเพียง 3 ระดับ คือ วจนลีลาเป็นทางการ วจนลีลาหารือ และวจนลีลาเป็นกันเอง

5.2.4.4.1. วจนลีลาเป็นทางการ

5.2.4.4.1.1. “รู้ได้โดยละเอียด”

วจนลีลาเป็นทางการในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” พบได้ในตอนที่ผู้เล่ากล่าวกับผู้อ่านในตอนต้นเรื่อง

“บัดนี้จะกล่าวคติตามความที่ได้เห็น ด้วยความดำริห์แห่งข้าพเจ้า แม้เป็นการสับสนชอบกลด้วยความคิดถ้อยคำอันใดอันหนึ่ง ตามเนื้อเรื่อง หรือ ถ้อยคำที่เรียบเรียง ท่านผู้อ่านผู้ฟัง ไม่เป็นที่ยินดี จงโปรดปราณีแก่ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 315)

และตอนที่ชายผู้ดีไปพบท่านสืบเพื่อสารภาพความผิดของตน

“ข้าแต่ท่านผู้มีความรู้อันละเอียดกว่ามนุษย์ทั่วโลก ข้าพเจ้าเห็นความคิดแลความผิดของท่านแล้ว ข้าพเจ้าได้ยื่นถ้อยคำของท่านที่กล่าว ไม่สามารถที่จะปิดความชั่วไว้ได้ จำเป็นจะต้องสารภาพท่านแต่โดยจริงตามความชั่วของข้าพเจ้า ซึ่งสมควรอยู่แล้วที่จะรับโทษ ข้าพเจ้าจะแสดงให้เห็นท่านทราบความเดิม” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 28 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 28 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 329)

5.2.4.4.1.2. “นายสวัสดิ์ – “บิณฑบาต”

วจนลีลาระดับนี้พบได้ในการให้ปากคำของนายวัดในศาล เช่น

“ศาลถาม “ก็พินัยกรรมไม่ได้แก้ไม่ใช่หรือ?” ทนายโจทก์ “ไม่ได้แก้ ขอรับ กระผมกำลังจะกราบเรียนอยู่เดี๋ยวนี้ พินัยกรรมนั้นนายเปรมยังหาทันได้แก้ไม่ เพือนภรรยา นายเปรมถึงแก่กรรมลง ในการจัดการศพนั้นนายเปรมกับจำเลยก็ได้ช่วยกันจัด จึงเลยปรองดองกันตั้งแต่นั้นมา พินัยกรรมนั้นก็เลยไม่ได้แก้ แต่จำเลยก็ยังหาได้กลับไปทำงานกับบิดาในโรงพิมพ์ไม่ กลับไปตั้งการค้าขายของตนเองต่างหาก...” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 69)

(การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

5.2.4.4.1.3. “ความลึกกลับของลาดเขาบ็อสคুম”

วังนลิลาระดับนี้พบได้ในบทบรรยายของนายแพทย์วัตสัน คำอธิบายเกี่ยวกับคดีอย่างย่อที่โฮมส์ กล่าวกับวัตสัน และถ้อยคำระหว่างเจ้าหน้าที่สอบปากคำและเจมส์ แมกคาร์ทีขณะที่อยู่ในศาล เช่น

“รถไฟค่อยๆ เคลื่อนออกจากสถานี แล่นไปในอากาศกว้างใหญ่และเร็วขึ้นทุกทีตามลำดับ ในไม่ถึงชั่วโมง เราก็ผ่านตำบลลรีดิงไปไกล ข้าพเจ้ากับเซอร์ ล็อกโฮมส์ นั่งมาในรถชั้นที่ ๑ ซึ่งปลอดภัยคน มีอยู่เฉพาะเราทั้งสองเท่านั้น โฮมส์ หอบเอากระดาษหนังสือพิมพ์ขึ้นมาด้วยเปนก่องใหญ่ถนัด แล้วเขาก็คลี่อ่านทีละแผ่น ใน ๑๐ นาที เขายื้หนังสือพิมพ์เหล่านั้นเข้าเป็นลูกบอลลูกใหญ่ แล้วก็ขว้างลงไปก้นรถ” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 97-8)

“ลาดเขาบ็อสคুমเป็นตำบลที่กว้างใหญ่ และเป็นที่ทำเลดี ตั้งอยู่ไม่สู้ไกลจากตำบลลรีดิงมากนัก อยู่ในมณฑลเฮ็ดฟอร์ดไชร์ ในตำบลนั้นมีที่ดิน และที่นาที่ใหญ่ที่สุดอยู่แห่งหนึ่ง เป็นของมิตเตอร์เตอร์เนอร์ คนผู้นี้ไปทำเงินได้มาจากออสเตรเลียและกลับมาซื้อที่ดินในประเทศของตนอยู่ตามเดิม-หลายปีมาแล้ว, จำพวกนาที่เป็นของมิตเตอร์เตอร์เนอร์เหล่านี้ มีแปลงใหญ่แปลงหนึ่งชื่อตำบลแฮทเธอร์เลซึ่งได้ให้แก่มิตเตอร์ชอลส์แมคคาร์ที เขาอยู่ ชายผู้นี้ก็ได้ไปหาเงินในออสเตรเลียเหมือนกัน เขาทั้งสองได้รู้จักกันในประเทศนี้ เหตุฉนั้นการที่เขาทั้งสองได้กลับมายังประเทศเดิมและทำนาเป็นการเลี้ยงชีพอยู่ใกล้ๆ กัน เช่นนี้ จึงไม่สู้เป็นการประหลาดและพิศกรรมคาอย่างไรนัก เพราะเขาได้ชอบกันมานาน มิตเตอร์เตอร์เนอร์เป็นคนค่อนข้างมั่งมีกว่ามิตเตอร์แมคคาร์ที อยู่สักหน่อย แต่อย่างไรก็ดีเขาทั้งสองได้รักใคร่กันสนิท และไปหาสูกันอยู่เนื่องๆ

“มิตเตอร์แมคคาร์ทีมีบุตรชายอยู่คนหนึ่งอายุประมาณ ๑๗-๑๘ และมิตเตอร์เตอร์เนอร์ก็มีบุตรสาวอยู่คนหนึ่งเหมือนกัน อายุก็ประมาณกัน แต่ภรรยาของชายผู้นี้ ไม่มีด้วยกันทั้งคู่ เขาทั้งสองเป็นคนสปอร์ต คือชอบเล่นออกกำลัง มีการแข่งม้ากันเป็นต้น แมคคาร์ทีมีคนใช้อยู่สองคนผู้ใหญ่ผู้ชายคนหนึ่งกับเด็กผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ส่วนเตอร์เนอร์นั้น เป็นคนชอบสนุก มีพรรคพวกอยู่ด้วยมาก ประมาณอย่างน้อยที่สุดไม่ต่ำกว่าครึ่งโหล” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 99)

“ศาลถาม- ก่อนที่บิดาท่านถึงแก่กรรมนั้น ได้พูดข้อความอะไรแก่ท่าน บ้างหรือเปล่า?”

“จำเลยตอบ- - ท่านบ่นพึมพำอะไรสอง-สามคำไม่ทราบ ข้าพเจ้าได้ยิน แต่ปลายคำว่า “หนู!” (RAT)

“ศาล-ท่านเข้าใจว่าอย่างไรบ้าง คำว่า “หนู” ?

“จำเลย-ข้าพเจ้าไม่เข้าใจคำแปลเลย เห็นจะเป็นเพราะบางที่ท่านเพ้อ”

“ศาล- ท่านกับบิดาท่านทะเลาะกันด้วยเรื่องอะไร?

“จำเลย- อ้อ. ข้อนี้ข้าพเจ้าจะไม่ตอบเลยเป็นอันขาด

“ศาล- ไม่ได้ ฉันต้องบังคับให้ท่านตอบจนได้

“จำเลย- บอกว่าข้าพเจ้าตอบไม่ได้-ไม่ได้เลยเป็นอันขาด ว่าที่จริง ข้าพเจ้าขอบอกว่า การทะเลาะนั้น มิได้เกี่ยวข้องกับเหตุอันตรายที่เกิดขึ้นนี้เลย

“ศาล- ดีละ นั่นเป็นปัญหาของศาลสูงที่จะชำระต่อไป เชื่อว่าท่านคงไม่ กล้าปิดศาลสูงดอก

“จำเลย- อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าก็ต้องปิด และบอกไม่ได้วันยังค่ำ” (ผดุง วิทยา, พฤษจิกายน 2456: 115)

5.2.4.4.1.4. “ความลับที่หุบเขาบอสคุมม์”

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ในบทบรรยายของนายแพทย์วัตสัน คำอธิบายเกี่ยวกับคดีอย่างย่อที่ โทมัส กล่าวกับวัตสัน และถ้อยคำระหว่างเจ้าหน้าที่สอบปากคำและเจมส์ แมกคาร์ทีขณะที่อยู่ในศาล เช่น

“ความที่เกี่ยวกับชีวิตในค่ายของข้าพเจ้า เมื่อครั้งอยู่ในอาฟกานิสถาน อย่างน้อยที่สุดก็ยังผลให้ข้าพเจ้าเป็นคนเดินทางที่กระฉับกระเฉงและพร้อมอยู่เสมอ. สิ่งจำเป็นของข้าพเจ้ามีเพียงเล็กน้อยและเป็นสิ่งง่ายๆ เพราะฉะนั้น ภายในเวลาไม่ถึงครึ่งชั่วโมง ข้าพเจ้าก็หิ้วกระเป๋าเดินทางใบเล็กนั่งรถไปยัง สถานีแพคคิงตัน. เมื่อไปถึง. เซอร์ลอค โฮล์มส์ กำลังเดินไปมาอยู่ที่ชานชาลา จากสี่ล้อเดินทางยาวสี่เทาและหมวกเก็บ ผ้าที่กระชับกับศีรษะของเขา ทำให้ร่าง ผอมสูงของเขายิ่งดูผอมสูงยิ่งขึ้นอีก.” (คอบยล์, 2520: 110)

“หุบเขาบอสคุมม์เป็นตำบลชนบทไม่ไกลจากสถานีรอสในเฮียร์ฟอร์ด เซอร์นัก คอบยล์เป็นผู้เป็นเจ้าของที่ทางใหญ่ที่สุดในตำบลนี้ชื่อ ยอห์น เทอร์เนอร์

คนๆ นี้ไปสร้างหลักอิฐฐานในออสเตรเลียอยู่พักหนึ่ง เพิ่งกลับคืนภูมิลำเนาเดิมเมื่อไม่กี่ปีมานี้. เขาเป็นเจ้าของนาที่หัดเธอร์ลีย์ซึ่งให้ชาร์ลส์ แมคคาร์ธีเช่า แมคคาร์ธีเคยไปอยู่ออสเตรเลียมาเหมือนกัน คนทั้งสองรู้จักมักคุ้นกันที่นั่น เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่ของแปลกที่จะมาตั้งภูมิลำเนาให้ใกล้กันที่สุดที่จะใกล้ได้. เทอร์เนอร์นั้นเป็นคนที่รุ่มรวยกว่า เพราะฉะนั้นแมคคาร์ธีจึงมาผูกเช่าที่นาของเขา แต่คนทั้งสองดูเหมือนยังคบหาเป็นเพื่อนเกลอที่เสมอกันอยู่ เพราะเขามักจะไปมาหาสู่กันเรื่อยๆ แมคคาร์ธีมีลูกชายคนหนึ่งอายุสิบแปด ส่วนเทอร์เนอร์ ก็มีลูกสาวคนหนึ่งอายุไล่เรียงกัน เป็นลูกคนเดียวของเขา. ทั้งสองคนต่างก็ตกพุ่มหม้ายด้วยกันทั้งคู่แต่ไม่ปรากฏว่าสังคมนับใครในละแวกนั้น ต่างคนต่างบำเพ็ญชีวิตพักผ่อนอยู่กับบ้าน เว้นแต่แมคคาร์ธีพ่อลูกนั้นมีนิสัยชอบกีฬา และมักจะไปเล่นม้าในละแวกบ้านบ่อยๆ แมคคาร์ธีมีคนใช้สองคนเป็นผู้ชายคนหนึ่งผู้หญิงคนหนึ่ง ส่วนเทอร์เนอร์นั้นอยู่ข้างจะอุ่นหนาฝาคั่ง มีคนใช้สอยบริษัทยารถึงหกคนเป็นอย่างน้อย.” (คอยล์, 2520: 112-3)

“ประธานสอบสวน: “บิดาของท่านกล่าวถ้อยคำอะไรไว้บ้างก่อนตาย?”

พยาน: “กล่าวไว้ ๒ – ๓ คำแต่ข้าพเจ้าจับได้แต่เพียงว่ารัต”

ประธาน: “ท่านเข้าใจว่าอะไร?”

พยาน: “ข้าพเจ้าไม่เข้าใจว่าอะไร เข้าใจว่าเพ้อมากกว่า”

ประธาน: “บิดาของท่านทะเลาะกับท่านเรื่องอะไร?”

พยาน: “ข้าพเจ้าขอไม่ตอบ”

“ข้าพเจ้าเกรงว่าจะต้องขอให้ท่านตอบ”

“ข้าพเจ้าไม่สามารถจะตอบท่านได้จริงๆ ข้าพเจ้ารับรองได้ว่าไม่เกี่ยวข้องกับเหตุที่เกิดขึ้น”

“นั่นเป็นเรื่องที่ศาลจะวินิจฉัย ศาลไม่จำเป็นต้องชี้ให้ท่านเห็นการปฏิเสธที่จะตอบของท่าน จะเป็นผลร้ายแก่คดีของท่านในการพิจารณาที่อาจกระทำกันต่อไป”

“ถึงกระนั้นข้าพเจ้าก็ขอสงวนที่จะไม่ตอบ” (คอยล์, 2520: 122-3)

5.2.4.4.1.5. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

วังนลิลาระดับนี้พบได้ในบทบรรยายของนายแพทย์วัตสัน คำอธิบายเกี่ยวกับคดีอย่างย่อที่ โสมส์ กล่าวกับวัตสัน และถ้อยคำระหว่างเจ้าหน้าที่สอบปากคำและเจมส์ แมกคาร์ทีขณะที่อยู่ในศาล เช่น

“อย่างน้อยที่สุดประสบการณ์ของข้าพเจ้าเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในค่าย ในอัฟกานิสถาน มีผลทำให้การจัดกระเป๋าเสร็จทันเวลา และพร้อมที่จะออกเดินทาง ความต้องการของข้าพเจ้ามีเพียงเล็กน้อยค่อนข้างเรียบง่าย ดังนั้นจึงเสียเวลาอีกเพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าก็เข้าไปอยู่ในรถม้ารับจ้าง พร้อมกระเป๋าเดินทาง มุ่งหน้าสู่สถานีแพ็คดีดิงตันอย่างรวดเร็ว เซอร์ล็อก โฮล์มส์กำลังเดินเตร่อยู่บนชานชาลา ร่างสูง ผอมกะหร่องของเขา มองดูผอมบางยิ่งขึ้น ขณะที่เขาอยู่ในชุดเสื้อคลุมสำหรับเดินทางสีเทา และหมวกผ้าที่กระชับศีรษะมองดูทะมัดทะแมง” (คอยล์, 2544: 122)

“หุบเขาบอสคอมบีเป็นตำบลตำบลหนึ่งในชนบท ไม่ไกลจากหมู่บ้านรอสส์ในเซียวฟอร์ดไชรส์มากนัก เจ้าของที่ดินรายใหญ่ในแถบนี้คือ มร. จอห์น เทอร์เนอร์ ซึ่งร่ำรวยมาจากประเทศออสเตรเลีย และกลับมาสู่บ้านเกิดหลายปีมาแล้ว ฮาเซอร์เลย์เป็นฟาร์มแห่งหนึ่งของเขา แต่ถูกปล่อยให้ตกเป็นของมร.ชาร์ลส์ แม็คคาร์ตี ซึ่งเป็นอีกคนหนึ่งที่อยู่อาศัยมาจากออสเตรเลียเหมือนกัน คนทั้งสองรู้จักกันขณะที่อยู่ในอาณานิคม ฉะนั้นจึงถือเป็นเรื่องธรรมดาเมื่อพวกเขามาตั้งรกรากที่นี่ เขาทั้งสองมีความสนิทสนมกันมาก เห็นได้ชัดว่าเทอร์เนอร์มีฐานะร่ำรวยกว่ามาก ส่วนแม็คคาร์ตีเป็นผู้เช่าที่นาของเขา แต่ยังคงความเป็นอยู่แบบเสมอภาคกัน เพราะเขามักจะอยู่ด้วยกัน แม็คคาร์ตีมีลูกชายคนเดียวอายุสิบแปดปี ส่วนเทอร์เนอร์มีลูกสาวคนเดียวอายุเท่ากัน เขาทั้งสองภรรยาต่างเสียชีวิตไปแล้ว เป็นที่รู้กันว่าคนทั้งสองต่างหลีกเลี่ยงที่จะคบหาสมาคมกับครอบครัวชาวอังกฤษซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน และใช้ชีวิตแบบปลีกตัวออกจากสังคม แมแม็คคาร์ตีสองคนพ่อลูกจะเป็นคนชอบเล่นกีฬาและมักจะพบเห็นพวกเขาบ่อยๆ ในงานแข่งม้าของเพื่อนบ้าน แม็คคาร์ตีมีคนใช้สองคนเป็นผู้ชายกับเด็กผู้หญิง ส่วนสมาชิกในบ้านของเทอร์เนอร์น่าสนใจมาก ซึ่งโหลครั้งน่าจะได้” (คอยล์, 2544: 123-4)

“ข้าพเจ้าก็ถูกเดินไปหาท่านเจ้ากรมกองตระเวน และถามว่า “เหตุไรท่านจึงสั่งให้จับตัวนายสวัสดิ์?”

เจ้ากรมกองตระเวนตอบว่า “เพราะฉันสงสัยว่าเขาฆ่าพ่อ?”

“มีเหตุอะไรที่ทำให้ท่านสงสัย?”

เจ้ากรมกองตระเวนนิ่งอยู่ ข้าพเจ้าก็พูดต่อไปทำเสียงแข็งว่า “ข้าพเจ้าต้องขอให้ท่านบอก หน้าที่ของท่านก็สำหรับรักษาความเรียบร้อยและความยุติธรรม ถ้าท่านจะยกความจริงเสียไม่บอกกับข้าพเจ้าผู้เป็นทนายนายสวัสดิ์ เช่นนี้ท่านจะนับว่าท่าน ได้ทำหน้าที่ของท่านเต็มที่หรือ?” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 61)

5.2.4.4.2.3. “ความลึกกลับของลาดเขาบือสคุม”

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ใน และบทสนทนาระหว่าง โฮมส์กับเลสเตอร์ด ระหว่างโฮมส์กับจอห์น เทอร์เนอร์ และระหว่างโฮมส์กับอลิส เทอร์เนอร์ เช่น

“ผมได้สั่งรถไว้แล้ว” เลสเตอร์ดพูด ขณะที่เรานั่งรับประทานอาหารน้ำชากันในที่ๆ กล่าวมาแล้ว “เพราะผมทราบนิสัยของคุณได้ดีว่า คุณต้องการตรวจสอบสถานที่ๆ เกิดเหตุเสมอ”

“ก็เป็นการดีสำหรับคุณแล้ว” โฮมส์ตอบ “แต่การที่เราจะไปกันนั้น ยังเป็นปัญหาอยู่ข้อหนึ่งด้วยเรื่องอากาศ เราต้องตรวจสอบบารอมิเตอร์เสียก่อน”

เลสเตอร์ดทำท่วงทีตกใจ “ผมไม่เห็นมันจำเป็นนักเลย” เขาพูด

“เฮ้อ! คุณเถิด” โฮมส์ว่า “บารอมิเตอร์-อ้อ-ขึ้นขีด ๒๕ ดิกกรี-ไม่มีลม-ไม่มีพายุ แลในท้องฟ้าไม่มีเมฆจนก่อนเดี๋ยว อากาศดียังนี้ ผมมีบุหรี่ยก้าเรีตอย่างดีมาด้วยเต็มหีบ มาสูบบุหรี่กันเสียก่อนเถิด เก้าอันอนนั่งยาวใหญ่สบายจริง อ้อฮา นอนสูบบุหรี่เสียก่อนดีกว่า คินนี่ผมนี้คิดว่าไม่ต้องใช้รถดอก”

มิสเตอร์เลสเตอร์ดหัวเราะดังก้อง

“โอ! ไม่เป็นปัญหาอะไรนักดอก” เขาพูด “คุณก็ทราบเรื่องมาจากหนังสือพิมพ์มากแล้วนี่ เรื่องนี้เกือบจะกระจ่างอยู่แล้ว...” (ผดุงวิทยา, พฤตจิกายน 2456: 118-9)

“จ๊ะ, ฉันหวังใจว่าเราคงจะช่วยให้สว่างไปได้ ในเร็วๆ นี้และ” โฮมส์พูด

“วางใจฉันเสียเถิด มิสเตอร์เนอร์ ว่าการงานอะไรทั้งหมดที่ฉันได้ลงมือทำแล้วอย่ากลัวเลยว่าจะไม่สำเร็จ”

“นั่นและค่ะ ท่านก็ได้อ่านข่าวในหนังสือพิมพ์แล้ว ท่านก็ทราบเรื่องเลียดพอแล้ว ดิฉันไม่ต้องเล่าให้ฟังอีกก็ได้ แต่ว่าท่านเห็นหนทางอะไรบ้างหรือไม่ค่ะ ที่พอจะแก้มิสเตอร์แฮมส์แม็คคาธิให้หลุดมาจากโทษได้?”

“จ๊ะ ก็มีหนทางอยู่บ้างหรือคะ”

“ยังงั้นเล่าค่ะ” หล่อนร้องขึ้นความยินดี หันไปทางเลขเตรคซึ่งกำลังนั่งชิมอยู่ “คุณเลขเตรค คุณได้ยินไหมค่ะ คุณเซอร์ล็อกโฮมส์ว่ายังมีอยู่บ้าง”

“ได้ยินจ๊ะ” เลขเตรคยกไหล่ตอบ “แต่ฉันก็ยังไม่มีความหวังอยู่เสมอ เพราะคุณมันยากยิ่งที่จะจับตัวผู้ร้ายได้ ไครนะ ลงการล่ามัจฉานี้แล้ว มันจะมารับง่าย ๆ ว่ามันเป็นผู้ร้ายที่ฆ่าอิตาซาลส์แม็คคาธินะ”

“แต่คุณโฮมส์พูดถูกนะจ๊ะ” แม่สาวพูด “ดิฉันทราบแน่ทีเดียวว่าเธอพูดถูก เพราะแฮมส์แม็คคาธิไม่ได้ฆ่าจริงๆ ที่เดียว ส่วนเรื่องที่เธอทะเลาะกับคุณบิดาของเธอซึ่งเธอปิดไว้ไม่บอกนั้น ดิฉันทราบเหตุผลได้ดีว่าเหตุไร? ก็เพราะว่าดิฉันมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องนี้ด้วย”

“เอ๊ะ เกี่ยวข้องทางไหนกันจ๊ะ” โฮมส์ถาม” (ผดุงวิทยา, พุทธศักราช - ธันวาคม 2456: 120-1, 131)

“อ้อ เชิญนั่งบนเก้าอี้บนนั้นเถิดจ๊ะ” โฮมส์ร้องทักเชื้อเชิญอย่างละม่อม “ท่านบางทีจะได้รับจดหมายเชิญของฉันแล้วกระมัง”

“ครับ คนเฝ้าบ้านป่า ได้นำมาให้ผมเองละครับ คุณว่าคุณต้องการพบผมไม่ใช่หรือครับ” มิสเตอร์เนอร์พูด ริมฝีปากสั้น

โฮมส์ “ฉันกลัวคนจะนินทา ถ้าฉันเข้าไปในบ้านของท่าน”

เนอร์ “ก็ถ้าฉันต้องการจะพบคุณด้วยเรื่องอะไรกันครับ?” เขาพูดแล้วก็แลมองมาทางข้าพเจ้าและเพื่อน ด้วยในตาอันแสดงว่าอ่อนเพลีย “ยังงั้นซี” โฮมส์พูด คูกรียาแข็งแรงกว่าคำพูดหลายส่วน “ฉันต้องการพบท่าน เพราะฉันรู้เรื่องมิสเตอร์แม็คคาธิตลอดแล้ว”

คนแก่ยกมือขึ้นปิดปาก “โอ-คุณพระช่วยเถิด” เขาพูด “แต่ผมอย่างไรก็ดี จะไม่ยอมให้เจ้าหนุ่มนั้นเป็นอันตรายดอก ผมหมายจะพูดเหมือนกันแหละ”

โฮมส์ “โอ-ยินดีซีท่าน โปรดพูดให้ฟังหน่อยเถิด ฉันอยากฟังนัก”

เนอร์ “ถ้าไม่คิดด้วยเรื่องลูกสาวผม-ผมจะพูดเสียก่อนนานแล้ว แต่นั่นแหละ ถ้ามันรู้ว่าผม-ผมถูกจับ มันคงใจหาย-เสียใจใหญ่เป็นแน่”

โฮมส์ “ก็คงไม่ถึงกับถูกจับถูกกุมอะไรกันนักดอก”

เทอร์เนอร์ “อะไรนะ?”

โฮมส์ “ที่นี้ไม่ใช่กองพลตระเวนดอกอย่างกล้วยเลย ฉันไม่ใช่นายหมวด หรือ โปлицัลบอะไรดอก ฉันรู้แล้วว่า-รู้ตลอดแล้ว-ลูกสาวท่านนะมาเล่าอะไรให้ฉันฟัง ฉันก็เข้าใจหมด มิสเตอร์เยมส์ต้องออกจากคุกในเร็วๆ นี้” (ผดุงวิทยา, กุมภาพันธุ์ 2456: 79-80)

5.2.4.4.2.4. “ความลับที่หุบเขาบอสคัมป์”

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ใน และบทสนทนาระหว่างโฮมส์กับเลสเตอร์ด ระหว่างโฮมส์กับจอห์น เทอร์เนอร์ และระหว่างโฮมส์กับอลิส เทอร์เนอร์ เช่น

“ผมสั่งให้เขาเตรียมรถไว้คันหนึ่ง” เลสเตอร์ดพูดในขณะที่เรานั่งลงดื่ม น้ำชา “ผมรู้ว่าคุณมีนิสัยชอบทำงาน และเข้าใจว่าคุณคงไม่สบายใจนัก จนกว่าคุณจะได้ไปถึงที่เกิดเหตุ”

“ผมรู้สึกขอบพระคุณคุณมาก” โฮล์มส์ตอบ “แล้วแต่อากาศเกิดครับ”

เลสเตอร์ดแสดงอาการงงๆ “ผมยังไม่สู้เข้าใจนัก” เขาพูด

“ปรอทเท่าใดไม่ทราบ? อ้อ, ยี่สิบเก้า ไม่มีลม ไม่มีเมฆในท้องฟ้า ผมมีบุหรี่ยี่ซึ่งจำต้องสูบให้หมดๆ ไปอยู่ช่องหนึ่งเต็มๆ แก้อีไซฟานี่ก็วิเศษกว่าโรงแรมในชนบทเขามีกันตามปกติ ผมนึกว่าคำวันนี้ผมไม่มีธุระที่จะใช้รถเลยครับ”

เลสเตอร์ดหัวเราะอย่างพอใจ “ผมนึกไว้ไม่ผิด คุณคงวางแนวความเห็นไว้แล้วจากหนังสือพิมพ์” (ดอยล์, 2520: 126-7)

“ผมหวังว่า เราอาจแสดงความบริสุทธิ์ของเขาได้” เซอร์ลอค โฮล์มส์พูด “ขอให้คุณวางใจเถิดว่า ผมจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้”

“แต่คุณได้อ่านการสอบสวนแล้วหรือยังคะ? คุณไม่เห็นช่องโหว่ ไม่เห็นทางแก้อะไรบ้างหรือคะ?”

“ผมคิดว่าเขาเป็นคนบริสุทธิ์มาก”

“นั่นปะไร” หล่อนร้อง พลาถเยศิริชะขึ้นมองดูเลสเตอร์ดอย่างทำทนาย “คุณได้ยื่นไหมคะ? มิสเตอร์โฮล์มส์ให้ความหวังแก่ฉัน”

เลสเตอร์ดชักไหล่. “ผมเกรงว่าเพื่อนของผมจะลงความเห็นเร็วเกินไปนัก” เขาพูด.

“แต่มีสเตอร์โฮล์มส์นั่นแหละเป็นฝ่ายถูก. โอ้, ดิฉันรู้ว่าถูก เขมส์ไม่ใช่คนร้ายล่ะ ไม่ใช่แน่ๆ ทีเดียว ถึงเขาจะทะเลาะกับคุณพ่อของเขาก็จริง ดิฉันเชื่อแน่ว่าเหตุที่เขาไม่ให้การเรื่องนี้กับศาลก็เพราะว่าดิฉันเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อย่างเดียว”

“เกี่ยวข้องกับอย่างไร?” โฮล์มส์ถาม.” (คอลลี, 2520: 128-9)

“เชิญนั่งบนโซฟานั่นเถอะครับ” โฮล์มส์พูดอย่างสุภาพ “ท่านได้รับจดหมายขอผมแล้วไม่ใช่หรือครับ?”

“ได้รับแล้ว คนดูแลบ้านเอาไปให้ผม คุณบอกว่าอยากจะพบผมที่นี่เพื่อป้องกันความอื้อฉาว”

“ผมคิดว่าคนคงจะโง่กันมาก ถ้าผมไปที่คลุหาสน์ของท่าน”

“คุณปรารถนาจะพบผมเพื่ออะไรไม่ทราบ?” เขามองดูสหายของข้าพเจ้าด้วยสายตาอันเศร้า คล้ายกับว่าคำถามของเขาได้ปรากฏคำตอบแล้ว ฉะนั้น.

“ถูกแล้ว” โฮล์มส์พูดคล้ายกับจะตอบกับสายตามากกว่าคำพูด “เป็นเช่นนั้น. ผมรู้เรื่องเกี่ยวกับแมคคาร์ธีหมดแล้ว”

ชายชราชบหน้าล้างกับฝ่ามือ “คุณพระช่วย” เขาร้อง “แต่ผมจะไม่ให้เด็กหนุ่มเป็นอันตรายดอก ผมสัญญาว่าผมจะแฉเรื่องราวทั้งหมด ถ้าคณะลูกขุนจะปรักปรำเขา”

“ผมยินดีที่ท่านพูดเช่นนั้น” โฮล์มส์พูดอย่างจริงจัง.

“ผมอยากจะแฉเดี๋ยวนี้ด้วยซ้ำ ถ้าไม่ใช่เพื่อเห็นแก่บุตรของผม อาลิสจะเข้าใจสักเท่าใด – มันจะทำให้อาลิสเข้าใจสักเท่าใดถ้ารู้ว่าผมถูกจับ”

“มันอาจไม่ถึงอย่างนั้นดอก” โฮล์มส์พูด.

“อะไรกัน”

“ผมไม่ใช่ผู้แทนของทางการ ผมเข้าใจว่าที่มานี้ ก็เพราะบุตรสาวของท่านขอร้องให้มา และกำลังกระทำการเพื่อประโยชน์ของเธออยู่. ถึงอย่างไรก็ดี แมคคาร์ธีหนุ่มก็ต้องพ้นมลทิน” (คอลลี, 2520: 153-4)

5.2.4.4.2.5. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

วังนลิตาระดับนี้พบได้ใน และบทสนทนาระหว่างโฮมส์กับเลสเตรด ระหว่างโฮมส์กับจอห์น เทอร์เนอร์ และระหว่างโฮมส์กับออลิส เทอร์เนอร์ เช่น

“ผมสั่งรถไว้ให้คุณคันหนึ่งแล้ว” เลสเตอร์บอกขณะที่เรานั่งดื่มกาแฟกันอยู่ “ผมตระหนักในความสามารถเกินร้อยของคุณดี และคุณยังคงอยู่ไม่เป็นสุข จนกว่าจะเห็นจุดที่เกิดการฆาตกรรม”

“คุณกรุณาเรามาก รวมทั้งคำพูดเพราะๆ ของคุณด้วย” โฮล์มส์ตอบ “ทั้งหมดที่ผมอยากจะถามคุณคือเรื่องความกดอากาศ”

เลสเตอร์แสดงอาการตกใจ “ผมไม่ได้ติดตามเรื่องนี้เลย” เขาว่า

“เครื่องวัดความกดดันอากาศยังงั้นล่ะ? ยี่สิบเก้า ผมเห็นแล้ว ไม่มีลม ท้องฟ้าไม่มีเมฆ ผมมีหูหรืออยู่เต็มกล่อง ให้สูบกันได้อย่างเต็มที่ โซฟาก็น่าสบาย หยอกเสียเมื่อไหร่ สำหรับโรงแรมบ้านนอกอย่างนี้ ผมคิดว่าผมยังไม่ใช้รถหรือรถคันนี้”

เลสเตอร์หัวเราะด้วยท่าทางเอาอกเอาใจ “ไม่ต้องสงสัยว่าคุณคงสรุปสถานการณ์ของคุณจากหนังสือพิมพ์เรียบร้อยแล้ว...” (คอยล์, 2544: 135-6)

“ผมหวังว่าเราจะช่วยให้เขาฟื้นมลินได้ มิสเทอร์เนอร์ ขอให้คุณไว้วางใจว่าผมจะทำทุกอย่างเท่าที่ผมจะทำได้”

“และคุณได้อ่านคำให้การแล้ว คุณมีข้อสรุปของคุณอยู่แล้ว? คุณเห็นช่องโหว่ของกฎหมาย หรือข้อบกพร่องใดๆ ซึ่งอาจจะมิ? และคุณเองก็คิดว่าเขาบริสุทธิ์?”

“ผมคิดว่ามันน่าจะเป็นอย่างนั้นได้มากที่สุดทีเดียว”

“เห็นมัย!” เฮอร์ริง พลังหันกลับไปมองหน้าเลสเตอร์อย่างทำทนาย

“คุณก็ได้ยินแล้วนี่! เขาให้ความหวังกับฉันแล้ว”

เลสเตอร์ยักไหล่ “ผมเกรงว่าเพื่อนร่วมงานของผมอาจจะสรุปข้อเท็จจริงเร็วไปนิดหนึ่ง” เขาว่า

“แต่ฉันว่าเขาทำถูกแล้ว โอ! ฉันรู้ว่าเขาเป็นฝ่ายถูก เจมส์ไม่ทำอย่างนั้นแน่นอน และเรื่องที่เขาทะเลาะกับพ่อของเขาก็เหมือนกัน ฉันแน่ใจว่าสาเหตุที่เขาไม่ยอมบอกเรื่องนี้กับเจ้าหน้าที่ชันสูตรศพ ก็เพราะว่ามีฉันเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วย”

“ในทางใดไม่ทราบ?” โฮล์มส์ถาม” (คอยล์, 2544: 137-8)

“โปรดนั่งบนโซฟานั้นเถอะครับ” โฮล์มส์พูดด้วยน้ำเสียงอ่อนโยน “คุณได้รับโน้ตของผมแล้ว?”

“ครับ คนดูแลที่ล่าสัตว์นำไปให้ผม คุณบอกว่าให้ผมมาที่นี่เพื่อป้องกันความอับยศอดสูของผมเอง”

“ผมเกรงว่าคงจะเป็นข่าวใหญ่โตถ้าผมเองไปที่คฤหาสน์ของคุณ”

“และคุณต้องการพบผมด้วยเรื่องอะไรล่ะครับ?” เขามองข้ามไปยังเพื่อนข้าพเจ้าด้วยความรู้สึกสิ้นหวังปรากฏอยู่ในแววตาอ่อนล้าของเขา ราวกับคำถามของเขามีคำตอบอยู่เรียบร้อยแล้ว

“ครับ” โฮล์มส์ตอบ เป็นการตอบด้วยการมองมากกว่าใช้คำพูด “มันเป็นเช่นนั้น ผมรู้เรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับแม่คาร์ตี้”

ชายชราয়กมือขึ้นปิดหน้า “ขอให้พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของผมด้วยเถิด!” เขา ร้องออกมา “แต่ผมจะไม่ปล่อยให้เด็กหนุ่มได้รับอันตราย ผมขอบอกกับคุณ ตามตรงว่า ผมจะบอกความจริงกับคุณให้หมดถ้าเขาคงเป็นฝ่ายเสียเปรียบใน การพิจารณาคดี”

“ผมดีใจที่ได้ยินคุณพูดอย่างนี้” โฮล์มส์พูดอย่างเคร่งขรึม

“ผมจะพูดเสียเดี๋ยวนี้เลยถ้าไม่คิดที่ลูกสาวของผม มันจะทำให้หัวใจ ของยายหนูของผมต้องแหลกสลายแน่ๆ ถ้ายายหนูรู้ว่าผมถูกจับกุม”

“มันอาจจะไม่ถึงขั้นนั้นหรอก” โฮล์มส์พูด

“อะไรนะครับ?”

“ผมเองไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางราชการ ผมเข้าใจว่าเป็นความต้องการ ของลูกสาวของคุณที่ให้ผมมาที่นี่ และผมกำลังทำในสิ่งที่เธอสนใจ ถึงยังงั้นหนุ่ม แม่คาร์ตี้ก็ต้องได้รับการปล่อยตัว” (ดอยล์, 2544: 155-6)

5.2.4.4.3. วัจนลีลาเป็นกันเอง

5.2.4.4.3.1. “รู้ได้โดยละเอียด”

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ไม่พบวัจนลีลาเป็นกันเอง

5.2.4.4.3.2. “นายสวัสดิ์ – “บิตูมาฏ”

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ในบทสนทนาระหว่างนายวัดและนายทองอิน เช่น

“ทำไมแกจึงนึกว่านายเปรมกินมอเฟียโดยตั้งใจ?”

“เพราะฉันรู้ความชอบกลอย่างหนึ่ง ถ้าความเป็นจริงดังฉันสงสัยแล้ว ก็พอเข้าใจได้ว่าทำไมนายเปรมจึงอยากกินยาตาย”

ข้าพเจ้าสังเกตเห็นหน้านายทองอินเห็นได้ว่าดูเข้มขึ้นกว่าแต่ก่อน ก็เข้าใจว่าคงจะได้รับความดีอะไรแล้วสักอย่างหนึ่ง จึงถามว่า “ความชอบกลอะไรของแก ขยายได้ไหม?”

นายทองอินยิ้มแล้วตอบว่า “ได้ซิ”

ข้าพเจ้าถามว่า “ก็อะไรเล่า?”

นายทองอินตอบว่า “เงินแดงนะ ฉันสืบหาตัวผู้ใช้เดิมได้หลายรายแล้ว เป็นคนในโรงพิมพ์นายเปรมแทบทุกคน”

“อะไรอย่างนั้นหรือ?” ข้าพเจ้าเกือบตะโกนเพราะความประหลาดใจ “ถ้าอย่างนั้นแก้วตาเปรมเป็นผู้ทำเงินแดงหรือ?” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 66-7)

5.2.4.4.3.3. “ความลึกลับของลาดเขาบือสคุม”

วันลีลาระดับนี้พบได้ในบทสนทนาระหว่าง โฮมส์กับวัตสันตอนที่โฮมส์กลับจากเรือนจำที่ เจมส์ แมกคาร์ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ เช่น

“มันก็แปลกอยู่พิลึก” ข้าพเจ้าร้องขึ้น

“แน่ทีเดียว” โฮมส์ว่า “เจ้าคนตายต้องการจะออกชื่อผู้ทำร้ายว่า “บอลราเรท” ๑ เป็นชื่อมณฑลๆ หนึ่งในออสเตรเลีย นี่กันก็ยื่นหนทางให้แถมมาเป็นกองแล้ว ยังอีกข้อที่ ๓ ก็คือเสื่อสีเทาเท่านั้น ตกลงผู้ร้ายก็คือ คนออสเตรเลียมาจากบอลลาเรท, ใส่เสื่อสีเทา, รูปร่างสูง, ขาววากระเผลก, สันคมือซ้าย, สุนัขหรืออินเดีย, มีกล้อง ฯลฯ จริงไหม?”

“เออ! จริงทีเดียวเพื่อน” ข้าพเจ้าร้องขึ้นด้วยความประหลาดใจอย่างยิ่ง

“และผู้ร้ายคือคนที่อยู่บ้านใกล้ๆ ลำธารนั่นเอง” โฮมส์พูดต่อไป “เพราะลำธารนั้น หนทางที่หนีและแอบมาได้ใกล้ที่สุดก็ต้องลัดมาทางทุ่งนาหรือทางพื้นดินที่เป็นสวนเท่านั้น คนอื่นๆ จะไม่รู้หนทางเลยหรือรู้ได้ก็โดยยาก”

“จริงๆ ที่เดียว” ข้าพเจ้าว่า

โฮมส์. “แปลว่าวันนี้ ผู้ร้ายก็อยู่ในกำมือเราแล้ว กันรู้ได้จากการตรวจพื้นที่และได้บอกให้เลขตรงคั้ง แต่สันชาติคนไม่มีปัญญาแล้วละไม่ต้องเชื่อใครหมด”

ข้าพเจ้า “แต่แก้วรู้ได้อย่างไรนะ กันยังสงสัยอยู่”

โฮมส์. “แสร้งวิธีของมันแล้วไม่ใช่หรือ มันรู้ได้จากรอยเท้าบนพื้นดินเท่านั้น”

ข้าพเจ้า “ถูกละ ที่แก้วมันสูงนะมันก็พอเข้าใจได้ว่าแก้วติดตามรอยเท้าเมื่อรอยเท้าห่างกันไกล แก้วก็ว่าก้าวยาว นั่นแปลว่าสูง และรอยเท้าแก้วก็คงวัดได้เช่นเดียวกัน ถูกละ!”

โฮมส์ “แต่เป็นรอยเท้าเฉพาะเท่านั้น”

ข้าพเจ้า “เข้าใจละ ก็แก้วจากทะเลก้นนั้น แสร้งได้อย่างไร?”

โฮมส์ “เพราะว่ารอยเท้าขากคเบมาแลเห็นรอยเท้าได้น้อยกว่ารอยซ้าย คำที่ว่าขาขวามันเหยียบไม่สู้ถึงดินตามธรรมดา มันเป็นคนขากทะเลก!”

ข้าพเจ้า “ทำไมแกถึงรู้ว่ามันสนัดมือซ้ายล่ะ” (ผดุงวิทยา, กุณภาพันธุ์ 2456: 76-77)

5.2.4.4.3.4. “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์”

วัจนลีลาระดับนี้พบได้ในบทสนทนาระหว่างโฮมส์กับวัตสันตอนที่โฮมส์กลับจากเรือนจำที่เจมส์ แมกคาร์ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ เช่น

“เข้าที” ข้าพเจ้าร้องขึ้น.

“เห็นไหมล่ะ เดียวนี้กันรวบรัดปัญหาให้แคบเข้ามาแล้วเป็นอันมาก. ส่วนเสื้อสีเทานั้นเป็นประเด็นที่สามถ้าเราจะยอมให้ว่าถ้อยคำของลูกชายเป็นความจริง. เมื่อเช่นนี้เราก็ได้ลักษณะของผู้ที่นัดหมายแน่นอนขึ้นอีก คือชาวออสเตรเลียจากบอลอาร์ดกับเสื้อสีเทา”

“แน่นอนละ”

“และเป็นคนที่อยู่ในละแวกนั้นด้วย เพราะว่าหนทางที่จะไปยังหนองน้ำ จะต้องอาศัยที่นาและบ้านของเทอร์เนอร์ซึ่งคนแปลกหน้าจะแฟนพ่านเข้าไปได้ยากเต็มที”

“จริงทีเดียว”

“ที่นี้พูดถึงการไปของเราวันนี้ จากการตรวจตราพื้นที่ดิน กันได้รายงานละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของคนร้ายเพิ่มเติมอีกหลายอย่าง ดังที่กันได้ขยายให้เลสเตอร์คหน้าโรงฟังนั่นแหละ”

“แกได้มาโดยวิธีใดเล่า?”

“แสร้งวิธีของมันอยู่แล้ว มันพบสิ่งเหล่านี้จากการสังเกตสิ่งเล็กๆน้อยๆนั่นแหละ”

“ที่ว่าเป็นคนสูงนั่นกันรู้ล่ะว่า แกลงจะกะได้จากช่วงก้าวอันยาวของเขา
ลักษณะรองเท้าของเขาแล้วก็อาจบอกได้จากรอยที่ปรากฏนั้นเหมือนกัน”

“ถูกแล้วมันเป็นเกือกที่ตัดเฉพาะ”

“แต่ความพิการของเขาเล่า?”

“รอยเกือกข้างขวาของเขาเบากว่าข้างซ้ายทั่วทุกรอย แปลว่าน้ำหนักขา
ข้างขวาเบากว่าข้างซ้าย ทำไมถึงเป็นดังนี้เล่า ก็เพราะว่าขาข้างขวาของเขาพิการ
นั่นเอง”

“ก็แล้วที่เขาถนัดมือซ้ายล่ะ?” (คอยล์, 2520: 149-151)

5.2.4.4.3.5. “แผนฆ่าเลือดเย็น”

วังนลิตาระดับนี้พบได้ในบทสนทนาระหว่าง โสมส์กับวัตสันตอนที่โสมส์กลับจากเรือนจำที่
เจมส์ แมกคาร์ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ เช่น

“เยี่ยมจริงๆ แกนี่ เยี่ยมมาก” ข้าพเจ้าร้องออกมาอย่างตื่นเต้น

“มันชัดเจนมากจริงๆ เอาล่ะ ตอนนี่แกเห็นแล้วซิว่า มันทำให้ขอบข่าย
การสืบสวนของเราแคบเข้ามากทีเดียว ทีนี้เจ้าของเสื้อสีเทาจึงกลายมาเป็น
ประเด็นที่สาม เป็นอันว่าที่เรามองว่าคำให้การของลูกชายของเขาเป็นความจริง
นั่น ตอนนี่มันชัดเจนแล้วซินะ มาถึงตอนนี้เราต้องประมวลความคลุมเครือ
เกี่ยวกับมโนคติที่แท้จริงของคนออสเตรเลียจากบัลลาเร็ด กับเสื้อคลุมสีเทา
ให้ได้”

“แน่นอน”

“และการที่คนคนหนึ่งอยู่ที่บ้านในชนบท ซึ่งสระน้ำสามารถเข้าไปได้
เพียงทางเดียวก็ต้องผ่านเข้าไปทางฟาร์ม ไม่เช่นนั้นก็ต้องผ่านเข้าไปทางบ้าน
ของเจ้าของที่ดิน ซึ่งคนแปลกหน้ายากที่จะเข้าไปเดินเล่นผ่านอยู่ได้”

“จริงๆ ด้วย”

“ทีนี้มาถึงเรื่องการเดินทางท่องเที่ยวของเราวันนี้ จากการที่กันตรวจดู
บริเวณที่เกิดเหตุ กันได้รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับลักษณะการประกอบ
อาชญากรรมของคนร้าย ซึ่งกันให้กับเจ้าที่มเลสเตรดไปแล้ว”

“แต่ แกได้มันมายังไงล่ะ?”

“แกก็รู้วิธีการของกันอยู่แล้วนี่นา กันพบได้จากการสังเกตจากสิ่งเล็กๆ
น้อยๆ ของกันนั่นแหละ”

“สำหรับความสูงของคนร้าย กันรู้ว่าแกอาจจะประเมินอย่างหยาบๆ ได้ จากช่วงยาวของการก้าวเดินของเขา ส่วนขนาดของรองเท้าก็ดูได้จากรอยที่ปรากฏอยู่”

“ใช่แล้ว และเป็นรองเท้าที่พิเศษจริงๆ”

“แต่ความพิการของเขานี้ซีแกู้ได้ยังไง?”

“รอยกดที่เกิดจากเท้าขวาของเขา จางกว่าเท้าซ้าย แสดงว่าเขาทิ้งน้ำหนักลงบนเท้าขวาน้อยกว่า เพราะอะไรล่ะ? ก็เพราะเขาเดินกะเผลก สรูป เขาเป็นคนพิการนั่นเอง”

“แล้วเรื่องการถนัดซ้ายของเขาอีกล่ะ แกรู้ได้ยังไง?” (คอบล์, 2544:

152-4)

นอกจากแบ่งวจนลีลาเป็น 5 ระดับแล้ว อมรา ประสทิธิรัฐสินธุ์ยังได้กล่าวถึงวจนลีลาในวรรณคดี โดยกล่าวว่า “วรรณคดีเป็นวิชาที่ใช้ภาษาเฉพาะหรือวจนลีลาเฉพาะแบบหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ภาษาวรรณคดี (literary style)” (อมรา ประสทิธิรัฐสินธุ์, 2541: 9) ในเมื่อเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” จัดเป็นวรรณคดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นว่าต้นฉบับและบทแปลเรื่องนี้มีการใช้ “ภาษาวรรณคดี” ด้วยเช่นกัน

ในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ผู้แปลใช้อุปมาทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นว่า “ชายผู้ดี” ร่ำรวยเพียงใด หรือรู้สึกตระหนกตกใจเพียงใด เช่น

“ความว่ายังมีบุรุษผู้หนึ่ง เปนผู้มั่งคั่ง...ถ้าจะเทียบว่าเพียงใดเทียบว่าใกล้ๆ กับ เศรษฐี แต่ที่ว่ามั่งคั่งจะ ๘๐ โกลี หรือไม่ ๘๐ โกลี ไม่แน่” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 316)

“ชายผู้ดีเมื่อ ได้เห็นชายจรแลฟังวาจาที่กล่าวนั้น อุปมาดั่งหนึ่งว่าตนได้พบ พระยามัจจุราชก็เหมือนกัน มีความสทกสท้านปานประหนึ่งว่าจะล้มลง แล ทำลายเสียซึ่งชีวิตแห่งตนด้วยความกลัว” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 316)

“ชายผู้ดีเมื่อ ได้ฟังดังนั้น ประคومیผู้มาประหารลงไปด้วยอาวุธอันคม ให้คอขาดจากบ่าก็เหมือนกัน” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 317)

นอกจากนี้ยังมีการใช้สัมผัสนอก สัมผัสใน สัมผัสอักษร และสัมผัสสระคล้ายกับร้อยกรอง เช่น

“ความว่ายังมีบุรุษผู้หนึ่ง เป็นผู้มั่งคั่ง ไปด้วยสฤงคารบริวารยศ ปรากฏอยู่ในคาม
เขตประเทศของเขาที่อาไศรย มีบ้านช่องโตใหญ่” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่น
ที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 316)

“สตรีผู้บุตรนั้นมีอายุประมาณ ๑๕ ปี มีลักษณะวิวรรณหิลาศเป็นอันงาม ดึกว่า
ชาวมิคมคามเขตรนั้น” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่
21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 316)

“จึงให้บริวารทั้งหลายจัดเครื่องใช้สอยต่างๆ ทั้งศึกเรือนทาสชายหญิงสิ่งทั้งปวง
ให้พร้อม จึงให้ชายผู้นั้นอยู่บ้านแห่งตนพิทักษ์รักษาให้อันตรายร้อนรน หมั่นไป
มาดูแลอยู่เนื่องนิตย์” (วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21
เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435): 316)

(การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)

ในเรื่อง “นายสวัสดิ์ – บิตุฆาฏ” เนื่องจากเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับคติความ จึงเหมาะที่จะใช้
ภาษาเรียบง่าย ไม่ค่อยมีการใช้อุปมา แต่ก็พบการใช้อุปมาและการแสดงอารมณ์ขันของผู้ดัดแปลง
บ้าง เช่น

เมื่อนายทองอินให้การว่า เขาสงสัยว่านายเปรมผลิตเงินปลอม

“ผู้ที่อยู่ในศาลต่างคนต่างแลดูหน้านายชายด้วยกันทุกคน ส่วนนายชายนั้นหน้า
ซิดเหมือนคนเจ็บ” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 78)

ท้ายที่สุด นายชายโดนกล่าวหาว่าทำเงินปลอม และ

“ไม่ช้าก็ได้ขึ้นไปนั่งในศาลพระราชอาญา ขึ้นไปเวลาเช้า พอเวลาบ่ายก็ได้ขึ้นรถ
ไปเรือนหลวง เลยได้อยู่กินของหลวงทำราชการแผ่นดินมาจนทุกวันนี้ และคง
จะได้ทำต่อไปอีกเกือบ ๑๐ ปี” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 81)

ในบทแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคุม” ผู้แปลมักซ้ำความบางตอนซึ่งไม่พบใน
ต้นฉบับภาษาอังกฤษ เช่น

“...she saw the latter raise up his hand as if to strike his father. She was so frightened by their violence that she ran away and told her mother when she reached home that she had left the two McCarthys quarrelling near Boscombe Pool,...” (Doyle, 2002: 88)

“หล่อนเห็นบุตรยกแขนขึ้นสูงดูเหมือนจะทำร้ายบิดา ตรงนี้ หล่อนบอกว่าหล่อนรู้สึกกลัว-กลัวที่สุด-จึงได้วิ่งหนีไปบอกกับมารดา ว่าบิดากับบุตรเกิดวิวาทกันที่ลาดเขานั่น” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 101)

การซ้ำคำว่า “กลัว” เป็นการเน้นย้ำ ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจากความหมายใน
ต้นฉบับ

“...young Mr. McCarthy came running up to the lodge to say that he had found his father dead in the wood, and to ask for the help of the lodge-keeper. He was much excited,...” (Doyle, 2002: 88)

“มิสเตอร์แฮมส์แมคคาธิ บุตรชายวิ่งกระหือกระหอบมาที่บ้าน และบอกเสียงสั้นๆ ว่าเขาได้พบบิดาของเขานอนตาย-นอนตายอยู่ชายป่าและเขาขอความช่วยเหลือจากคนในบ้านนั้นด้วย ทำทางเขาระวนกระวายมาก” (ผดุงวิทยา, ตุลาคม 2456: 101)

การซ้ำคำว่า “นอนตาย” เป็นการเน้นย้ำ ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจากความหมายใน
ต้นฉบับ

“He had hardly spoken before there rushed into the room one of the most lovely young women that I have ever seen in my life. Her violet eyes shining, her lips parted, a pink flush upon her cheeks, all thought of her natural reserve lost in her overpowering excitement and concern.” (Doyle, 2002: 90)

“เขาพูดยังไม่ทันจะขาดคำ ก็พอดีแม่สาวน้อยรูปร่างสวยคนหนึ่ง-สวยเหลือเกิน-สวยอย่างข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นเลยในชีวิตร์ของข้าพเจ้า-สวยอย่างหน้ารักเดินเข้ามาในห้อง ไนตาอันคมจ๋าของเจ้า หล่อนเปนสีม่วง ชายมายังข้าพเจ้าแลเพื่อนข้าพเจ้าทำให้เส้นประสาทตึงและซ่าไปทั้งตัว แก้มของหล่อนเปนสีแดง-แดงเรื่อๆ- เหมือนสีกุหลาบริมฝีปากผะนิคๆ แต่ใบหน้าอันมีเนื้ออ่อนข้างหย่อนๆ และซิคแสดงให้เห็นความเสียใจและความทุกข์ซึ่งยังเคลือบคลุมอยู่บ้าง” (ผดุงวิทยา, พฤศจิกายน 2456: 119)

การซ้ำคำว่า “สวย” และ “แดง” เป็นการเน้นย้ำ ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจาก
ความหมายในต้นฉบับ

“It is no time for me to hide anything. James and his father had many disagreements about me. Mr. McCarthy was very anxious that there should be a marriage between us. James and I have always loved each other as brother and sister; ...” (Doyle, 2002: 90)

“เวลานี้ก็ไม่ประโยชน์อะไรที่จะปิดบังกันแล้ว” หล่อนตอบ “ดิฉันจะ
เล่าให้ฟัง ก็คุณเขมส์กับบิดาของเธอได้ตกลงสัญญากันไปในเรื่องดิฉันหลาย
ข้อ ส่วนบิดาของเธอน่ะมีความร้อนใจ-ร้อนใจเหลือเกินที่อยากให้คุณเขมส์ได้
แต่งงาน-แต่งงานกับดิฉัน แต่คุณเขมส์กับดิฉันนั้นมิได้คิดอย่างอื่น นอกจากรัก
กันอย่างพี่น้องท้องเดียวกัน” (ผดุงวิทยา, พฤศจิกายน 2456: 121)

การซ้ำคำว่า “แต่งงาน” เป็นการเน้นย้ำ ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจากความหมายใน
ต้นฉบับ

“It was with his barmaid wife that he had spent the last three days in Bristol, and his father did not know where he was.” (Doyle, 2002: 91)

“ที่เขาหายไปปรีชตอลสามวันนั้น รู้ไหม? เขาไปธุระอะไร? เขาไปหาผู้หญิง-
ภรรยา-ภรรยาของเขา-ภรรยาอัน ได้แต่งงานกับเขาตามกฎหมายแล้ว” (ผดุง
วิทยา, มกราคม 2456: 116)

การซ้ำคำว่า “ภรรยา” เป็นการเน้นย้ำ ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจากความหมายใน
ต้นฉบับ

เมื่อพิจารณาภาษาวรรณคดีในบทแปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบี้” สังเกตเห็นว่าผู้
แปลมักนิยมใช้คำซ้ำ คำซ้อน และคำที่มีสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษร ในบทแปล เช่น

“กันไม่อาจที่จะนึกได้หรือกว่าคนที่มิมีนิสัยอย่างแจจะพอใจกับความลุ่มๆ ดอนๆ
อย่างนี้” (คอยล์, 2520: 119)

“แต่อย่างไรก็ดี เราจะต้องยอมรับว่าคดีนี้เป็นลำหักลำไค่นแก่เด็กหนุ่มอย่าง
รุนแรงทีเดียว” (คอยล์, 2520: 116)

“ขอหัน เทอร์เนอร์ คนๆนี้ไปสร้างหลักอักษรฐานในออสเตรเลียอยู่พักหนึ่ง เพิ่งกลับคืนภูมิลำเนาเดิมเมื่อไม่กี่ปีมานี้.” (ดอยล์, 2520: 112)

“แมคคาร์ตีมีคนใช้สองคนเป็นผู้ชายคนหนึ่งผู้หญิงคนหนึ่งส่วนเทอร์เนอร์นั้นอยู่ข้างจะอุ้นหนาฝาคั่ง มีคนใช้สอยบริษัทบริวารถึงหกคนเป็นอย่างน้อย.” (ดอยล์, 2520: 113)

“เพราะฉะนั้นแหละสุภาพบุรุษกลางคนสองคน จึงต้องเคี้ยวร้อนร้อนมาทางตะวันตกด้วยระยะทางห้าสิบลีไมล์ต่อชั่วโมง แทนที่จะนั่งเล่นอยู่กับบ้าน...” (ดอยล์, 2520: 116-117)

“พยานปากนี้ได้ยินแมคคาร์ตีผู้พ่อด่าว่าลูกชายของตนเป็นถ้อยคำหยาบช้ามาก ซ้ำยังได้แลเห็นเจ้าลูกชายยกมือขึ้นทำเงือกเงือกเหมือนจะชกพ่ออีกด้วย” (ดอยล์, 2520: 114)

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

การที่อ.สายสุวรรณใช้คำซ้ำ คำซ้อน และคำที่มีสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษรทำให้ได้บทแปลที่สละสลวย อ่านแล้วรื่นหู

เมื่อพิจารณาว่าจนวนลีลาในบทแปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” แล้ว จะสังเกตเห็นว่ามีหลายกรณี ที่ผู้แปลแปลคำสรรพนามบุรุษที่ 3 แทนที่จะละไว้ในฐานที่เข้าใจหรือแทนด้วยคำนามเช่นในภาษาไทย เช่น

“The Boscombe Valley Mystery”	“แผนฆ่าเลือดเย็น”
<p>“The men had known each other in the colonies, so that it was not unnatural that when <u>they</u> came to settle down <u>they</u> should do so as near each other as possible. Turner was apparently the richer man, so McCarthy became <u>his</u> tenant but still remained, it seems, upon terms of perfect equality, as <u>they</u> were frequently together. McCarthy had one son, a lad of eighteen, and Turner had an only daughter of the same age, but neither of <u>them</u> had wives living. <u>They</u> appear to have avoided the society of the neighbouring English families and to have led retired lives,…” (Doyle, 2002: 88)</p>	<p>“คนที่ทั้งสองรู้จักกันขณะที่อยู่ในอาณานิคม ฉะนั้นจึงถือเป็นเรื่องธรรมดาเมื่อ<u>พวกเขา</u>มาตั้งรกรากที่นี่ <u>เขาทั้งสอง</u>มีความสนิทสนมกันมาก เห็นได้ชัดว่าเทอร์เนอร์มีฐานะร่ำรวยกว่ามาก ส่วนแมคคาร์ตีเป็นผู้เช่าที่นาของเขา แต่ยังคงความเป็นอยู่แบบเสมอภาคกัน เพราะ<u>เขา</u>มักจะอยู่ด้วยกัน แมคคาร์ตีมีลูกชายคนเดียวอายุสิบแปดปี ส่วนเทอร์เนอร์มีลูกสาวคนเดียวอายุเท่ากัน <u>เขาทั้งสอง</u>ภรรยาต่างเสียชีวิตไปแล้ว เป็นที่รู้กันว่าคนทั้งสองต่างหลีกเลี่ยงที่จะคบหา</p>

	สมาคมกับครอบครัวชาวอังกฤษซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน” (ดอยล์, 2544: 124)
“Both these witnesses depose that Mr. McCarthy was walking alone. The game-keeper adds that within a few minutes of <u>his seeing</u> Mr. McCarthy pass <u>he had seen his son</u> , Mr. James McCarthy, going the same way with a gun under <u>his</u> arm. To the best of his belief, the father was actually in sight at the time, and the son was following <u>him</u> . He thought no more of the matter until <u>he</u> heard in the evening of the tragedy that had occurred.” (Doyle, 2002: 88)	“ทั้งสองคนต่างสาบานให้การยืนยันว่า มร.แม็คคาร์ตีเดินอยู่ตามลำพัง ส่วนผู้ดูแลสถานที่ล่าสัตว์เสริมว่า ขณะที่ <u>เขา</u> เห็นมร.แม็คคาร์ตีเดินผ่านไปแค่สองสามนาที <u>เขา</u> เห็นมร.เจมส์ แม็คคาร์ตีถูกชาย <u>ของเขา</u> เดินไปในเส้นทางเดียวกัน พร้อมกับปืนที่หนีบอยู่ใต้แขน <u>ของเขา</u> พยานคนนี้เชื่ออย่างเป็นมั่นเป็นเหมาะว่า ผู้เป็นพ่อยังอยู่ในสายตา <u>ของเขา</u> ในเวลานั้น และฝ่ายลูกชายกำลังเดินตาม <u>เขา</u> ไป หลังจากนั้นพยานไม่ได้คิดถึงเรื่องนี้อีก จนกระทั่ง <u>เขา</u> ได้ยินเรื่องแปลกประหลาดที่เกิดขึ้นนี้ในตอนเย็น” (ดอยล์, 2544: 125)
“If that were true the murderer must have dropped some part of <u>his</u> dress, presumably <u>his</u> overcoat, in his flight, and must have had the hardihood to return and to carry <u>it</u> away at the instant when the son was kneeling with his back turned not a dozen paces off.” (Doyle, 2002: 93) (การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)	“ถ้ามันเป็นเรื่องจริง แสดงว่าฆาตกรต้องทิ้ง <u>เสื้อ</u> <u>ของเขา</u> เอาไว้ อาจเป็นเสื้อคลุมตัวใหญ่ <u>ของเขา</u> ตกอยู่ขณะต่อสู้กัน และ <u>เขา</u> กล้าอย่างบ้าบิ่นที่ย้อนกลับมา <u>เอามัน</u> ไปขณะที่ลูกชายของผู้ตายกำลังนั่งคุกเข่าหันหลังให้ในระยะไม่ไกลกว่าสิบสองหลา” (ดอยล์, 2544: 141)

การที่ผู้แปลไม่ละคำสรรพนามทำให้บทแปลอ่านแล้วขำขันไม่เป็นภาษาไทยที่สละสลวย

5.2.5. ปัจจัยภายนอก

สำหรับองค์ประกอบทางสถานการณ์ 7 ประการ ที่ไรส์เห็นว่ามีส่วนต่อการรูปแบบภาษานั้น (Reiss, 2000: 66-87) ผู้วิจัยไม่อาจนำมาใช้เปรียบเทียบระหว่างต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” และฉบับแปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวีตตี้ – “บิตูมาฏู” เนื่องจากผู้แปลทั้งสองสำนวนมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญบางประการไป

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ในเรื่อง “ความลึกกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดแก่น” แล้วผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของไรส์ที่กล่าวถึงปัจจัยภายนอกมาวิเคราะห์

โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ สถานการณ์ในท้องเรื่องและเนื้อเรื่อง การชี้แจงทางอารมณ์ และบริบททางเวลาและสถานที่¹

5.2.5.1. สถานการณ์ในท้องเรื่องและเนื้อเรื่อง

5.2.5.1.1. “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”

ในการประเมินบทแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” โดยยึดสถานการณ์ในท้องเรื่องและเนื้อเรื่อง ผู้วิจัยเห็นว่า มีอยู่ตอนหนึ่งที่ผู้แปลอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนทำให้บทแปลมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย กล่าวคือในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” คนที่เห็นเจมส์ แมกคาร์ทีทะเลาะกับบิดาตนเองคือ เพเชียนส์ มอเรน ซึ่งเป็นบุตรสาวของ “คนเฝ้าบ้านป่า” หรือที่เรียกว่า “lodge keeper” ในต้นฉบับ และในคำให้การของเจมส์ แมกคาร์ทีก็กล่าวว่าเมื่อพบบิดาได้รับบาดเจ็บ เขารีบไปขอความช่วยเหลือจาก “lodge keeper” เพราะอยู่ใกล้ที่สุด และหลังจากที่โฮมส์ตรวจสถานที่เกิดเหตุจึงบอกกับ เลสเตอร์ และวัตสันว่าเขาจะไปคุยกับ “Moran” สักหน่อย ต่อมาจอห์น เทอร์เนอร์เดินทางมาพบโฮมส์ที่โรงแรมหลังจากได้รับจดหมายที่โฮมส์ฝากไว้กับ “the lodge keeper”

ตรงนี้เองที่ผู้แปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” เข้าใจผิดว่า “Moran” ในที่นี้คือ “Mrs. Moran” จึงแปลเป็น “แม่มอเรน” ดังตัวอย่างข้างล่าง

“The Boscombe Valley Mystery”	“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”
“I knelt beside him for some minutes, and then made my way to <u>Mr. Turner’s lodge keeper, his house being the nearest</u> , to ask for assistance.” (Doyle, 2002: 88)	“ข้าพเจ้านั่งคุกเข่าอยู่ตรงหน้าประมาณ ๒ – ๓ นาที แล้วก็วิ่งตรงไปที่บ้านป่า เพื่อขอความช่วยเหลือ” (ผดุงวิทยา, พฤศจิกายน 2456: 114)
“I think that I will go in and have a word with <u>Moran</u> , and perhaps write a little note.” (Doyle, 2002: 92)	“ฉันคิดว่าฉันจะไปหาแม่มอเรนเจ้าของบ้าน และสนทนาด้วยสักหน่อย เพื่อจะได้เค้าอะไรประกอบขึ้นบ้าง” (ผดุงวิทยา, มกราคม 2456: 123)
“Pray sit down on the sofa,” said Holmes gently. “You had my note?” ”Yes, <u>the lodge keeper brought it up</u> . You said that you wished to see me here to avoid scandal.” (Doyle, 2002: 93)	“อ้อ เชิญนั่งบนเก้าอี้นอนนั่นเถิดจ๊ะ” โฮมส์ร้องทักเชื้อเชิญอย่างละม่อม “ท่านบางทีจะได้รับจดหมายเชิญของฉันแล้วกระมัง” “ครับ <u>คนเฝ้าบ้านป่า ได้นำมาให้ผมเองละครับ</u>

¹ ดูเพิ่มเติมในบทที่ 2.2.3.

	คุณว่าคุณต้องการพบผมไม่ใช่หรือครับ” มิสเตอร์เตอร์เนอร์พูด รีมี่ปากสั้น (ผดุงวิทยา, กุมภาพันธ์ 2456: 79)
--	---

ในกรณีนี้คนที่โฮมส์พูดคุยด้วยหลังจากตำรวจที่เกิดเหตุและคนที่นำจดหมายมาให้มิสเตอร์เตอร์เนอร์ ก็คือ “Mr Moran” ซึ่งเป็นคนเฝ้าบ้านป่าของมิสเตอร์เตอร์เนอร์ ไม่ใช่ Patience Moran ซึ่งเป็นบุตรสาว หรือ Mrs Moran ซึ่งเป็นภรรยา

5.2.5.1.2. “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดแค่น”

ในบทแปลทั้ง 3 ส่วนนี้ ผู้แปลเลือกใช้คำอุทานที่เหมาะสมกับลักษณะของตัวละคร และสถานการณ์ในท้องเรื่อง ดังเห็นได้จากตารางการเปรียบเทียบข้างล่างนี้ แต่ในกรณีของเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” เนื่องจากผู้แปลปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องบางตอน ทำให้ไม่มีบทแปลตอนดังกล่าว

ตอนที่...	“The Boscombe Valley Mystery”	“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”	“ความลับที่หุบเขาบอสคัม”	“แผนฆ่าเลือดแค่น”
วัตสันอุทานอย่างประหลาดใจที่โฮมส์ทราบว่หน้าต่างห้องนอนของเขาอยู่ทางขวามือ	“How on earth— —” (Doyle, 2002: 88)	-	“ยังไงกันนี้” (ดอยล์, 2520: 117)	“อะไรกัน โสล์มส์” (ดอยล์, 2544: 127)
อลิส เทอร์เนอร์ แสดงความพอใจที่โฮมส์เห็นด้วยกับเธอว่าเจมส์ แมกคาร์ที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด	“There, now!” she cried, ...” (Doyle, 2002: 90)	“ยังไงเล่าคะ” หล่อนร้องขึ้นด้วยความยินดี” (ผดุงวิทยา, พฤศจิกายน 2456: 120)	“นั่นปะไร” หล่อนร้อง” (ดอยล์, 2520: 129)	“เห็นมัย !” เธอ ร้อง” (ดอยล์, 2544: 137)
จอห์น เทอร์เนอร์ อุทานด้วยความ	“God help me!” he cried.” (Doyle, 2002:	“โอ-คุณพระช่วยเถิด” เขาพูด”	“คุณพระช่วย” เขา ร้อง”	“ขอให้พระผู้เป็นเจ้าช่วยผมด้วย

ตกใจที่โฮมส์รู้ความจริงหมดแล้ว	93)	(ผดุงวิทยา, กุมภาพันธ์ 2456: 80)	(คอยล์, 2520: 154)	เถิด!” เขาร้องออกมา” (คอยล์, 2544: 156)
วัตสันอุทานอย่างชื่นชมที่โฮมส์สามารถรวบรวมข้อมูลและหลักฐานเพื่อหาตัวคนร้ายได้	“It is wonderful!” I exclaimed.” (Doyle, 2002: 92)	“มันก็แปลกอยู่พิลึก” ข้าพเจ้าร้องขึ้น” (ผดุงวิทยา, กุมภาพันธ์ 2456: 76)	“เข้าที” ข้าพเจ้าร้องขึ้น” (คอยล์, 2520: 149)	“เยี่ยมจริงๆ แกนี้เยี่ยมมาก” ข้าพเจ้าร้องออกมาอย่างตื่นเต้น” (คอยล์, 2544: 152)
โฮมส์หงุดหงิดไม่พอใจที่เลสเตรดขัดจังหวะการทำงาน	“Oh, tut, tut! I have no time!” (Doyle, 2002: 92)	“แล้วกัน – แล้วกัน” โฮมส์ตวาด “เวลาผมไม่มีพอนัก...” (ผดุงวิทยา, มกราคม 2456: 121)	“จู้ย, จู้ย ผมไม่มีเวลา” (คอยล์, 2520: 143)	“จู้ จู้! ผมไม่มีเวลามากพอ...” (คอยล์, 2544: 147)

5.2.5.2. การชิงทางอารมณ์

ในเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดมาสู่ผู้อ่านในภาษาปลายทาง โดยการใช้คำเรียกขาน คำลงท้าย หรือแม้แต่การเพิ่มข้อความที่ไม่มีในตัวบทต้นฉบับ โดยขอนำมาแสดงให้เห็นในตารางดังนี้

“The Boscombe Valley Mystery”	“ <u>This fellow</u> is madly, insanelly, in love with <u>her</u> , but some two years ago, when he was only a lad, and before he really knew her, for she had been away five years at a boarding-school, what does the idiot do but get into the clutches of a barmaid in Bristol and marry her at a registry office?... <u>the barmaid</u> , finding from the papers that he is in serious trouble and likely to be hanged, has thrown him over utterly and has written to him to say that she has a husband already in the Bermuda Dockyard, so that there is really no tie between them.” (Doyle, 2002: 91)
“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”	“เจ้าหนุ่มคนนี้นั้นบ้า – มันบ้านะ – กันจะบอกให้ มันรักแม่เตอร์เนอร์อย่างบ้าๆ ทีเดียว เมื่อ ๒ ปีที่แล้วมานี้ เมื่อมันยังเป็นเด็กหนุ่มอยู่และก่อนที่จะรู้จักกับเจ้าหล่อน เพราะว่าหล่อนไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนเสี่ย ๕ ปี นะมันได้

	เข้าไปแต่งงานเสียดกับผู้หญิงคนหนึ่งในบริชตอลแล้ว...คราวนี้ <u>อีนังเมีย</u> ที่อยู่บริชตอลนะพอมันอ่านหนังสือพิมพ์รู้เรื่องว่ามันเข้า เคียวนี้มันกลัวตัวของมันขึ้นมา มันได้เขียนจดหมายส่งมายังเจ้าลูกชายนั้นฉบับหนึ่ง ใจความว่ามันได้ตัวใหม่ที่ตำบลเบอร์มิวดาคอกบาดเสร็จแล้ว เพราะฉะนั้นขอ – อ่า – ขาดจากตัวเมียกับเจ้าเขมส์ต่อไป” (ผดุงวิทยา, มกราคม 2456: 115)
“ความลับที่หุบเขาบอสคัมป์”	“อ่า, มันมีเรื่องที่น่าพิศวงอยู่ละซิ <u>เจ้าหนูมนะรักสาว</u> ใจจะขาด รักอย่างคลั่งไคล้ไหลหลงเชียวละ แต่เมื่อสักสองปีมานี้ เมื่อเขาเพิ่งจะรุ่นๆ นั้นนะ เขายังไม่ทันรู้จักก็จับกับหญิงสาวอย่างแท้จริง ค่าที่เธอไปอยู่ที่โรงเรียนกินนอนเสียถึงห้าปี ในตอนนั้นเจ้าหนูมนหน้าเชื่อนี้...นางเมียของเขาเองพอรู้ว่าจากหนังสือพิมพ์ว่า เจ้าหนูมนเข้าคางจะถูกเขาแขวนคอในวันพรุ่งก็เลยสัดเขาทิ้งไปเลย มีจดหมายถึงเขาบอกว่าหล่อนได้ตัวใหม่แล้วที่ <u>อูร์เรือเบอร์มิวดา</u> เพราะฉะนั้นจึงนับว่าไม่มีอะไรผูกพันเขาแล้ว.” (คอยล์, 2520: 136-137)
“แผนฆ่าเลือดเย็น”	“เอ้อ เรื่องนี้มันน่าเศร้าจริงๆ แกรู้มั๊ยความจริงแล้ว <u>หนูมนหน้ามน</u> คนนี้หลงรัก <u>เด็กสาว</u> อย่างหัวปักหัวปำ แต่เมื่อสองปีที่แล้ว ขณะที่เขายังเป็นหนูมนรุ่นกระทรง ก่อนที่เขาจะรู้จักเด็กสาวคนนี้จริงๆ เพราะก่อนหน้านี้เด็กสาวไปเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนประจำแห่งหนึ่งนานถึงห้าปี ระหว่างนั้นเขากิดทำสิ่งโง่ๆ โดยการไปแอบจดทะเบียนสมรสกับหญิงบาร์คนหนึ่งในบริชตอล...ภรรยาที่เป็นหญิงบาร์ของเขาเมื่อรู้ว่าเขาจะถูกแขวนคอ <u>หล่อน</u> อ้างเหตุเพื่อจะทิ้งเขาไป โดยเขียนจดหมายทิ้งไว้บอกว่า หล่อนมีสามีอยู่แล้วที่ <u>อูร์เรือเบอร์มิวดา</u> ” (คอยล์, 2544: 142-143)

สังเกตว่าในเรื่อง “ความลับของลาดเขาบอสคัมป์” ผู้แปลเรียกเจมส์ แมกคาร์ทีว่า “เจ้าหนูมน” กล่าวถึงอลิส เทอร์เนอร์ว่า “แม่เตอร์เนอร์” ส่วนภรรยาของเจมส์เรียกว่า “อีนังเมีย” ส่วนในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมป์” ผู้แปลใช้คำว่า “เจ้าหนูมน” “สาว” และ “นังเมีย” ในขณะที่ผู้แปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” ใช้คำว่า “หนูมนหน้ามน” “เด็กสาว” และ “หล่อน” ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ผู้แปลเรื่อง “ความลับของลาดเขาบอสคัมป์” ได้ปรับบทแปลบางตอนโดยให้วัตสันแสดงความรู้สึกหดหู่ใจเมื่อคิดถึงคดีฆาตกรรมครั้งนี้ในขณะที่โฮมส์เดินทางไปพบเจมส์ แมกคาร์ทีพร้อมกับ เลสเตอร์ ในขณะที่ยังฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” วัตสันรำพึงกับตัวเองด้วยความหงุดหงิดปนฉงนใจว่า

<p>“The Boscombe Valley Mystery”</p>	<p>“Supposing that this unhappy young man’s story were absolutely true, then <u>what hellish thing</u>, what absolutely unforeseen and extraordinary calamity could have occurred between the time when he parted from his father, and the moment when, drawn back by his screams, he rushed into the glade? It was something terrible and deadly. What could it be? Might not the nature of the injuries reveal something to my medical instincts?”(Doyle, 2002: 90)</p>
<p>“ความลึกลับของ ลาดเขาบอสคัม”</p>	<p>“ข้าพเจ้าลองมาสมมุติดูในใจว่า หากว่าคำที่เจ้าหนุ่มนั้นพูดเป็นความจริงทั้งหมด ก็อะไรเล่า ที่แปลกปลาดอย่างน่าสพึงกลัวมาทำอันตรายชีวิตร์บิดาเขา ให้สิ้นลงเพียงชั่วเวลาครู่เดียวที่เจ้าลูกชายได้เดินจากไปพ้น และได้ยินเสียงร้องโอดครวญ จนต้องวิ่งกลับมาอีก โอ! โลกเอ๋ยโลก มนุษย์เอ๋ยมนุษย์! หม่ากันตายง่าย ๆ! ง่ายอย่างฟันปลา! แล้วมิหนำยังไม่มีตัวผู้ฆ่าอีก โอ้! อย่างนี้จะไม่น่าเวทนาหรือ นั่นแหละ พระท่านก็บอกแล้วว่าอนิจจังไม่เที่ยง มนุษย์! มนุษย์อาจตายได้ทุก ๆ วินาที จริง! ข้อนี้จริง! ข้าพเจ้าเองถึงแม้แต่เป็นฝรั่งก็เชื่อ - เชื่อแล้วว่าเปนของแน่ - แน่อย่างเอก คิดไปคิดมา ยิ่งอันตันสมอง มีดแปดด้าน” (ผดุงวิทยา, ธันวาคม 2456: 134)</p>
<p>“ความลับที่หุบเขาบอสคัม”</p>	<p>“สมมติว่าเรื่องของหนุ่มผู้เคราะห์ร้ายคนนี้เป็นความจริงแล้วไปชั่ว ความร้ายกาจอันใดเล่าได้อุบัติขึ้นในระหว่างเวลาที่เขาผละจากบิดาของเขากับเวลาที่เขากลับ เพราะเสียงร้องและวิ่งไปยั้งที่เกิดเหตุ นั้น ? มันเป็นความร้ายกาจและสยดสยองจริงๆ – จะเป็นอะไรได้บ้างหนอ? ลักษณะของบาดแผลนั้นจะไม่สำแดงอะไรแก่สัญชาตญาณเกี่ยวกับอาชีพหมอของข้าพเจ้าบ้างทีวละหรือ?” (คอยล์, 2520: 133)</p>
<p>“แผนฆ่าเลือดแค่น”</p>	<p>“โดยคิดเสียวว่า เรื่องของชายหนุ่มผู้โชคร้ายคนนี้เป็นความจริงโดยสมบูรณ์ และเป็นเรื่องที่น่าอเนจอนาถ ชนิดคิดไม่ถึง และทำให้เกิดความหายนะอย่างใหญ่หลวง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในระหว่างช่วงเวลาที่เขาแยกจากพ่อของเขา และเป็นขณะเดียวกับที่เขาถูกเรียกให้กลับมาด้วยเสียงตะโกนของพ่อ เขารีบออกไปในที่โล่ง? มันเป็นอย่างที่ น่ากลัวและหมายถึงความตาย และมันเป็นอย่างที่ แน่?” (คอยล์, 2544: 140-141)</p>

สังเกตได้ว่าข้อความที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ในเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบอสคัม” นั้นเป็นข้อความที่ผู้แปลเพิ่มเติมเข้ามา และเป็นข้อความที่แสดงความหตุใจของผู้พูดซึ่งไม่พบในต้นฉบับ ส่วนข้อความที่ขีดเส้นใต้ในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” ทำให้น้ำเสียงของผู้พูดขาดอารมณ์ หงุดหงิดไปมาก ไม่เหมือนคำว่า “hellish” ในต้นฉบับ ในขณะที่ผู้แปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดแค่น”

ไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดมาสู่ภาษาปลายทางได้ถูกต้องเสียทีเดียว เพราะมีเพียงความรู้สึกสนใจแต่ไม่มีอารมณ์หงุดหงิดของวัดสัน

5.2.5.3. บริบททางเวลาและสถานที่

จากที่กล่าวมาในบทที่ 2 แล้วว่า ไรส์และแพร์เมียร์ให้ความสำคัญกับ “สถานการณ์” ในการแปลเป็นอย่างมาก โดยในที่นี้สถานการณ์หมายถึงบริบททางวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับและงานแปล ผู้แปลควรระลึกลักษณะที่ผู้รับสารของตัวบททั้งสองอยู่ต่างวัฒนธรรม ต่างภาษา และอาจต่างเวลาด้วย ดังนั้นสถานการณ์ในการสื่อสารตัวบทต้นฉบับย่อมแตกต่างจากสถานการณ์ในการสื่อสารบทแปล โดยไรส์เสนอว่าการถ่ายทอดลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมสามารถทำได้ 4 วิธี ได้แก่ คำยืม การยืมแบบแปล การใช้คำภาษาต่างประเทศและทำเชิงอรรถ และการแปลแบบอธิบายความ¹

ถึงแม้ว่าผู้วิจัยไม่อาจนำหลักการประเมินงานแปลของไรส์ในด้านบริบททางเวลาและสถานที่ มาใช้พิจารณาเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ได้ แต่การใช้คำประเภทที่ใช้นับจำนวนหรือมาตราวัดในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลฉบับนี้รู้สึกเหมือนหนึ่งกำลังอ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองไทย โดยเห็นได้จากคำพรรณนาว่าชายผู้ดีร้ายมาก

“ถ้าจะเทียบว่าเพียงใดเทียบว่าใกล้ๆ กับเศรษฐี แต่ที่ว่ามินั้นจะ ๘๐ โกฎิ หรือไม่ ๘๐ โกฎิ ไม่แน่”²

ส่วนผู้สืบบอกกับบุตรผู้ตายว่าตน

“สืบได้ว่าผู้ร้ายนั้นสูงตั้งแต่ปากถึงเท้า ๓ สอกกับ ๔ นิ้ว”³

ในขณะที่เดียวกันผู้แปลเรื่อง “นายสวัสดิ์ – “บิคุฆาฏ” ก็สามารทำให้ผู้อ่านฉบับแปลฉบับนี้รู้สึกเหมือนหนึ่งกำลังอ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองไทย โดยการใช้นหน่วยเงินตรา ศักราช และแม้แต่ยาแผนโบราณไทย เห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

เมื่อคดีของนายสวัสดิ์เข้าสู่การพิจารณาของศาล เจ้ากรมอัยการได้ชี้แจงให้ผู้พิพากษาฟังว่า

¹ ดูเพิ่มเติมในบทที่ 2 ข้อ 2.2.3.4.

² 1 โกฎิ เท่ากับ 10 ล้าน

³ 1 สอก เท่ากับ 2 คืบ, 1 นิ้ว เท่ากับ 4 กระเบียด

“เดิมนายเปรมผู้ถึงแก่กรรมได้ทำพินัยกรรมยกมรดกให้กับนายสวัสดิ์ทั้งสิ้นวัน
แต่เงิน ๕๐ ชั่ง ซึ่งยกให้นายชายผู้เป็นหลานกับให้ผู้อื่นเป็นรายย่อยอีกหลายราย
รวมทรัพย์ทั้งสิ้น ๑๐๐ ชั่ง ๓๐ บาท ๔๔ อัฐ ซึ่งนายเปรมแบ่งให้กับญาติอื่นๆ
แต่มาเมื่อเดือนกรกฎาคมรัตนโกสินทรศก ๑๒๐¹ นายเปรมกับจำเลยมีข้อขัดใจ
กัน” (นายแก้ว – นายขวัญ, 2507: 69)

(การขีดเส้นได้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

ระหว่างการพิจารณาคดี นายวัดได้เบิกพยานซึ่งเป็นสาวใช้บ้านนายเปรมมาให้การว่า

“ข้าพเจ้า “นายชายได้ใช้ให้แกบคยาหรือ”

อำแดงเอม “เข้าชะ”

ข้าพเจ้า “แกรู้หรือเปล่าวายอะไรที่เขาให้บค”

อำแดงเอม “ยาหอมอินทจักร์”²

.....

ข้าพเจ้า “พอบคแล้ว แกละลายเองหรือ”

อำแดงเอม “ดีฉันไม่ได้ละลาย คุณชายเธอละลาย”” (นายแก้ว – นายขวัญ,
2507: 79)

สำหรับต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” กับบทแปลเรื่อง “ความลึกลับ
ของลาดเขาบ๊อสคัม” “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” และ “แผนฆ่าเลือดเค้น” ก็มีความแตกต่าง
ทางด้านบริบททางวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวเนื่องกับเวลาและสถานที่เช่นกัน โดยผู้วิจัยเริ่มจากการใช้
แนวทางของไรส์เพื่อวิเคราะห์วิธีการถ่ายทอดลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของผู้แปลทั้งสามท่าน
แต่พบว่าแนวทางทั้ง 4 นั้น ไม่ครอบคลุมตัวอย่างที่พบในบทแปลทั้งหมด และพบว่าวิธีการถ่ายทอด
ลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของผู้แปลแบ่งได้เป็น 7 วิธี ได้แก่

5.2.5.3.1. การใช้คำยืม

5.2.5.3.2. การใช้คำยืมประกอบกับคำไทย

¹ พ.ศ. 2444

² หรือ ยาอินทจักร เป็นยาแผนโบราณ มีสรรพคุณ แก้ลม(แก้ท้องเดิน) แก้มูกเลือด แก้อาเจียน แก้
ซางขึ้นลิ้น แก้คอแห้ง แก้พิษซาง (Watpo.com, [2005, May 28])

5.2.5.3.3. การใช้คำภาษาต่างประเทศและทำเชิงอรรถหรือข้อความในวงเล็บ

5.2.5.3.4. การแปลแบบอธิบายความ

5.2.5.3.5. การใช้คำในภาษาปลายทางที่พอจะเทียบเคียงกับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทาง

5.2.5.3.6. การใช้คำที่มีความหมายทั่วไป (general terms) แทนคำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง (specific terms)

5.2.5.3.7. การไม่แปล

ผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบการแปลคำศัพท์ที่บ่งบอกลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมต้นทาง โดยแสดงในรูปตารางดังนี้

“The Boscombe Valley Mystery”	“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”	“ความลับที่หุบเขาบอสคัม”	“แผนฆ่าเลือดเย็น”
The Assizes	ศาลอาญา (5), ศาล (6)	ที่ประชุมคณะลูกขุน (4), ศาลคณะลูกขุน (4)	การพิจารณาตัดสิน (6), ศาลเคลื่อนที่ (4)
Beech	ต้น(ไม้ใหญ่)ต้นหนึ่ง (6)	ต้นบีช (2)	มะเดื่อเขา (5)
Barometer ¹	บารอมิเตอร์ (1)	ปรอท (5)	เครื่องวัดความกดดันอากาศ (4)

¹ คำว่า “barometer” เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดความกดอากาศ แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกมีลักษณะเป็นหลอดแก้วบรรจุของเหลว (Liquid barometers) มีสองแบบ คือ แบบที่บรรจุน้ำ (Water-based barometers) และ แบบที่บรรจุปรอท (Mercury barometers) ประเภทที่สองมีลักษณะเป็นกล่องโลหะบรรจุอากาศไว้ เรียกว่า Aneroid barometers ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” โฮมส์ตรวจดูความกดอากาศโดยถามว่า “How is the glass?” (Doyle, 2002: 90) ทำให้เข้าใจว่าเป็น Liquid barometer แต่ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเป็น Water-based barometer หรือ Mercury barometer ในเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” ผู้แปลใช้วิธีถ่ายเสียง ในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัม” ผู้แปลแปลข้อความในตอนเดียวกันว่า “ปรอทเท่าใดไม่ทราบ?” (ดอยล์, 2520: 127) ทำให้เข้าใจว่าเป็น Mercury barometer ในขณะที่ผู้แปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” แปลว่า “เครื่องวัดความกดดันอากาศยังงัยล่ะ?” (มิ่งขวัญ, 2544: 136) ซึ่งเป็นคำกลางๆ (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, June 13]a)

Cab	รถแท็กซี่ (2)	รถ (6)	รถม้ารับจ้าง (4)
Cigar	บุหรี (5)	ซิการ์ (1)	ซิการ์ (1), บุหรี (5)
Cigarette	บุหรีซิการ์เร็ด (2)	ซิการ์เร็ด (1), บุหรี (5)	บุหรี (5)
Cloak	เสื้อโค้ต (2)	เสื้อคลุม (4)	เสื้อคลุม (4)
Coat	(7)	เสื้อแสง (6)	โค้ต (1)
Diabetes ¹	โรคน้ำเบาหวาน (4)	โรคไต (6)	โรคเบาหวาน (4)
Game keeper	ลูกจ้าง (5)	คนรับจ้างดูแลสัตว์ (4)	ผู้ดูแลสถานที่ล่าสัตว์ (4)
Gang	อั้งยี่ (5)	(7)	แก๊ง (1)
George Meredith ²	(7)	หนังสือของจอร์จเมียร์ดิช (4)	เรื่องอื่น (7)
Groom	คนเลี้ยงม้า (4)	คนใช้ (6)	คนใช้ (6)
Herefordshire	มณฑลเฮิรฟอร์ดไชร์ (2), ตำบลเฮิรฟอร์ด (2)	เฮิรฟอร์ดเชอร์ (1)	เฮิรฟอร์ดไชร์ (1)
Hotel	โฮเต็ล (1)	โรงแรม (5)	โรงแรม (5)
Inspector of constabulary	นายหมวด (5)	สารวัตรตำรวจ (5)	เจ้าหน้าที่ตำรวจ (6)
Lodge keeper	คนเฝ้าโรงนา, คนเฝ้าบ้านป่า, คนบ้านป่า (4)	คนดูแลบ้าน (4)	ผู้ดูแลห้องพัก, คนดูแลห้องเช่า (4)
Moss	ต้นมอส (ตะไคร่น้ำ)	หญ้า (6)	ตะไคร่น้ำ (5)

¹ Diabetes แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ Diabetes mellitus และ Diabetes insipidus (DI) ผู้ป่วย Diabetes ทั้งสองประเภท มีอาการปัสสาวะบ่อย (น้ำเบาหวาน) เนื่องจากไตทำงานบกพร่อง แต่ในกลุ่มผู้ป่วย Diabetes mellitus จะมีปริมาณน้ำตาลในปัสสาวะสูง (เบาหวาน) ร่วมด้วย ดังนั้น การที่ผู้แปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อคคุมบี้” แปลคำว่า Diabetes เป็น “โรคน้ำเบาหวาน” ในขณะที่ผู้แปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบี้” ใช้คำว่า “โรคไต” จึงอาจหมายถึง Diabetes ได้ ทั้งสองประเภท ส่วนผู้แปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” ใช้คำว่า “โรคเบาหวาน” ซึ่งหมายถึง Diabetes mellitus (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, June 13]c และ [2005, June 13]b)

² จอร์จ เมเรดิท George Meredith (1828-1909) กวีและนักประพันธ์ชาวอังกฤษ (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 27]a)

	(3)		
Petrarch ¹	(7)	(7)	กระเป๋าสัมภาระ (7)
Plaid ²	(7)	เสื่อ (6)	ผ้าตาหมากรุก (4)
Policeman	พลตระเวน (5)	ตำรวจ (5)	เจ้าหน้าที่ตำรวจ (5)
Rabbit warren	กระต่ายที่วิ่งอยู่ (6)	ทุ่งกระต่าย (4)	ที่เลี้ยงกระต่าย (4)
Scotland Yard	กรมสก๊อตแลนด์ยาร์ด (2)	สกอตแลนด์ยาร์ด (1)	กรมตำรวจ (6)
Sofa	เก้าอี้นอน (4)	เก้าอี้โซฟา (2)	โซฟา (1)
Waterproof	เสื่อฝน (4)	(7)	เสื่อกันฝน (4)
Yellow-backed novel ³	หนังสือโนเวลเล่ม เหลือง (2)	หนังสือนวนิยาย (6)	นวนิยายราคาถูกปกสี เหลือง (4)

หมายเหตุ

- (1) หมายถึง การใช้คำยืม
- (2) หมายถึง การใช้คำยืมประกอบกับคำไทย
- (3) หมายถึง การใช้คำภาษาต่างประเทศและทำเชิงอรรถหรือข้อความในวงเล็บ
- (4) หมายถึง การแปลแบบอธิบายความ
- (5) หมายถึง การใช้คำในภาษาปลายทางที่พอจะเทียบเคียงกับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม

ต้นทาง

- (6) หมายถึง การใช้คำที่มีความหมายทั่วไปแทนคำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง
- (7) หมายถึง การไม่แปล

จากตัวอย่างคำศัพท์ที่ยกมานั้นเห็นได้ว่าบทแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคุม” ใช้การแปลแบบใช้คำยืมประกอบกับคำไทย และการใช้คำในภาษาปลายทางที่พอจะเทียบเคียงกับ

¹ ฟรันเชสโก เพทราร์ก Francesco Petrarca (1304-1374) กวีและนักปราชญ์ชาวอิตาลี เพทราร์ก และ ดันเต (Dante) ถือเป็นผู้จุดประกายกระแสความคิดยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 27]b)

² ผ้าคลุมไหล่ตาหมากรุกที่เป็นส่วนหนึ่งของชุดประจำชาติชาวสก๊อต

³ นวนิยายขายดีราคาถูก ปกมักจะทำด้วยกระดาษแข็งสีเหลือง เพื่อให้ทนทาน เหมาะกับการพกพาไปอ่านระหว่างเดินทางโดยรถไฟ (The Sherlock Store, [2005, May 27])

ลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทางมากที่สุด ตามมาด้วยการแปลแบบอธิบายความ การใช้คำที่มีความหมายทั่วไปแทนคำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง และการไม่แปล

ส่วนบทแปลเรื่อง “ความลับที่ลาดเขาบอสคัมบ์” ใช้การแปลแบบอธิบายความ และการใช้คำที่มีความหมายทั่วไปแทนคำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำในภาษาปลายทางที่พอจะเทียบเคียงกับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทาง และการใช้คำยืม

และสุดท้ายบทแปลเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” ใช้การแปลแบบอธิบายความมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำในภาษาปลายทางที่พอจะเทียบเคียงกับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทาง การใช้คำยืม และการใช้คำที่มีความหมายทั่วไปแทนคำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง

หลังจากวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นฉบับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ของเชอร์ล็อก โฮมส์ และสำนวนแปล 5 สำนวนแล้ว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า

1. ทฤษฎีการแปลของคาทารินา ไรส์สามารถนำมาปรับใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับและบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” โดยครอบคลุมองค์ประกอบทางวรรณกรรม องค์ประกอบทางภาษา และปัจจัยภายนอกภาษา

2. ผู้แปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” แต่ละสำนวนใช้แนวทางการแปลที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการแปลอาชญนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์โดยรวมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย กล่าวคือ ในรัชกาลที่ 5 ผู้แปลมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบที่สำคัญและกลวิธีการประพันธ์บางส่วน เช่นในการแปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – บิตุมาฏ” ต่อมาในรัชกาลที่ 6 – 7 ผู้แปลมีการปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องเพียงบางส่วน เช่นการแปลเรื่อง “ความลับของลาดเขาบอสคัมบ์” และนับตั้งแต่รัชกาลที่ 8 จนถึงปัจจุบัน ผู้แปลแปลโดยเก็บรักษาองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ไว้ทั้งหมด เช่นบทแปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบ์” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น”

จากข้อสังเกตเบื้องต้น หลังจากศึกษาบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 สำนวนแล้ว ผู้วิจัยพบว่าเรื่องสั้นนี้มีการแปล 3 แนวทางดังนี้

การแปลแนวตัดแปลง ซึ่งเป็นการแปลที่มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบที่สำคัญและกลวิธีการประพันธ์บางส่วนในตัวบทต้นฉบับ และยังคงรักษาองค์ประกอบที่สำคัญและกลวิธีการประพันธ์อีกบางส่วนไว้ ดังในเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – บิตุมาฏ”

การแปลแนวเรียบเรียง ซึ่งเป็นการแปลที่มีการปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องในตัวบทต้นฉบับเพียงส่วนน้อย และยังคงองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ส่วนใหญ่ไว้ ดังในเรื่อง “ความลึกกลับของลาดเขาบือสคุม”

การแปลแนวรักษาดั้งเดิม ซึ่งเป็นการแปลที่มีการเก็บรักษาองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ของตัวบทต้นฉบับไว้อย่างครบถ้วน ดังในเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบ์” และ “แผนฆ่าเลือดแค้น”

ส่วนในบทต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพัฒนาการการแปลอาชญนิยายชุดเซอร์ลือก โสมส์ในสมัยต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อแนวทางการแปล อาชุนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์

บทวิเคราะห์และเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 ส่วนในบทที่ 5 ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในแนวทางการแปลของนักแปลแต่ละท่าน โดยเฉพาะองค์ประกอบทางภาษาและวรรณกรรม ในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการแปลที่แตกต่างกันดังกล่าว

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบทแปลที่แตกต่างกันนั้นก็เนื่องมาจากผู้แปลและผู้อ่านบทแปลมาจากต่างยุคสมัย ต่างภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวไว้ในปากไก่และใบเรือ รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ต้นรัตนโกสินทร์ (2527) ว่า

“อนึ่ง เมื่อคำนึงถึงว่าวรรณกรรมทั้งหลายย่อมมีผู้เขียน อ่าน และ “ใช้” วรรณกรรมนั้นในชีวิตของตนสืบทอดกันมาเป็นเวลานานๆ วรรณกรรมนั้นย่อมมิได้สะท้อนโลกทรรศน์ ค่านิยม และความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนเพียงคนเดียว แต่ผู้อ่านจำนวนหนึ่งย่อมต้องมีบทบาทอยู่ด้วยไม่น้อย วรรณกรรมทำให้ผู้อ่านได้ทัศนะอันหนึ่ง และทัศนะอันหนึ่ง และทัศนะอันหนึ่งตั้งอยู่ได้ก็ด้วยความชื่นชมของผู้อ่าน กล่าวโดยสรุป วรรณกรรมและสังคมที่ผลิตวรรณกรรมนั้นขึ้นย่อมมีปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาในแง่นี้ การใช้หลักฐานทางวรรณกรรมเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความคิด จึงมิได้มีความหมายจำกัดแต่เพียงเรื่องของปัญญาชนไม่กี่คนที่เป็นผู้ผลิตวรรณกรรมขึ้น หากหมายรวมถึงความเคลื่อนไหวทางความคิดอันหนึ่ง ซึ่งรวมเอาทั้งปัญญาชนและผู้อ่านวรรณกรรมจำนวนหนึ่งไว้ด้วยกัน คิดและตอบสนองความคิดของกันและกัน ตลอดจนตอบสนองต่อสภาพสังคมที่แวดล้อมคนทั้งสองฝ่ายอยู่ด้วย” (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2527: 7)

ในขณะที่เดียวกันอานเน เมตเทอर्ट ก็ได้กล่าวไว้ว่า “บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงได้ ผลงานแปลที่ผลิตขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกันย่อมต้องมีเงื่อนไขที่ต่างกัน ทำให้ผลงานแปลที่ได้มีลักษณะแตกต่างกัน เราไม่อาจตัดสินได้ว่างานแปลที่ผลิตในเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นงานแปลที่ดีหรือไม่ดี เพราะผู้แปลผลิตงานแปลแต่ละชิ้นก็เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันไป

มิใช่ว่าผู้แปล “ทรยศ” มาตรฐานการแปลที่แน่นอนตายตัว แต่ผลงานแปลที่แตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่าในการแปลนั้น ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวต่างหาก” (Bassnett, and Lefevere, 1990: 5)

ในบทนี้ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดขององเดร เลอเฟอแวย์ร์ที่ถือว่าวรรณกรรมแปลเป็นรูปแบบหนึ่งของงานเขียนใหม่ (rewritings) และเป็นส่วนหนึ่งของระบบวรรณกรรมซึ่งเป็นระบบที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น โดยวรรณกรรมประกอบด้วย ตัวบท และมนุษย์ที่ผลิตตัวบท อ่านตัวบท และนำตัวบทมาเขียนใหม่ นักแปลในฐานะที่เป็นผู้เขียนใหม่ (rewriters) จำต้อง “ทรยศ” ตัวบทต้นฉบับ เพราะตราบใดที่ผู้แปลยังคงอยู่ในวัฒนธรรมปลายทาง และตราบใดที่ผู้แปลพยายามเข้ามามีอิทธิพลต่อวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมปลายทาง การบิดแปร (manipulation) วรรณกรรมก็ถือเป็นการกระทำที่สมเหตุสมผล

เลอเฟอแวย์ร์เห็นว่ามิใช่ปัจจัยสามประการที่ควบคุมให้วรรณกรรมแปลทำงานสอดคล้องประสานกันกับระบบอื่นๆในสังคม ได้แก่

- 6.1. การอุปถัมภ์ (Patronage) หมายถึง บุคคลหรือสถาบันที่สามารถสนับสนุนหรือจัดขบวนการเสพวรรณกรรม การผลิตวรรณกรรม และการเขียนวรรณกรรมใหม่ เช่น ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษา ผู้จัดพิมพ์ เป็นต้น¹
- 6.2. ขนบทางวรรณศิลป์ (Poetics)
- 6.3. คตินิยม (Ideology)

ในการนำทฤษฎีของเลอเฟอแวย์ร์มาศึกษาบทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือค โสมส์นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์ตัวบทแปลอย่างเดียวยังไม่ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์การแปลของผู้แปลแต่ละท่านได้ จำเป็นต้องอาศัยเอกสารแวดล้อมมาประกอบการศึกษา เช่น วรรณกรรมแปลเรื่องอื่นที่ผลิตขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน บทความหรือบทสัมภาษณ์ที่กล่าวถึงบทแปล การออกแบบหน้าปกสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์บทแปล เป็นต้น

การนำเอกสารเหล่านี้มาเป็นแนวทางการศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในการผลิตงานแปลนั้นผู้วิจัยพบในข้อเขียนของ เกราร์ด เจเนตต์ (Gérard Genette) (Tahir-Gürçağlar, 2002: 5) และเซนาส ทาเฮียร์-กีดชาคการ์ (Şehnaz Tahir-Gürçağlar) (Tahir-Gürçağlar, 2002: 44-60) นักวิชาการทั้งสองคนแบ่งเอกสารที่ใช้ศึกษางานแปลเป็น 3 ประเภท คือ

¹ ในที่นี้ผู้วิจัยขอเพิ่ม “ผู้อ่าน” เข้าไปด้วยเพราะ “ผู้อ่าน” คือสมาชิกในสังคมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเช่นกัน

1. ตัวบทแปล ทั้งเนื้อและทาสีร์-กีดชาคลาร์ เรียกว่า ‘text’
2. ข้อความหรือสิ่งที่อยู่แวดล้อมบทแปล เช่น ชื่อเรื่องในต้นฉบับ ชื่อเรื่องฉบับแปล ชื่อผู้ประพันธ์ ชื่อผู้แปล การออกแบบหน้าปก บทนำ เป็นต้น เนื้อและทาสีร์เรียกว่า ‘peritexts’ ส่วนทาสีร์-กีดชาคลาร์เรียกว่า ‘paratexts’
3. เอกสารภายนอกตัวบทแปล เช่น การกล่าวถึงบทแปลในบรรณานุกรม การโฆษณา นิตยสาร บทปริทัศน์ (reviews) บทสัมภาษณ์ เนื้อและทาสีร์เรียกว่า ‘epitexts’ ในขณะที่ทาสีร์-กีดชาคลาร์เรียกว่า ‘extratexts’

เมื่อนำทฤษฎีของเลอเฟอแวร์มาพิจารณาด้านฉบับและฉบับแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โสมส์ ในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม โดยอาศัยตัวบทแปล ข้อความหรือสิ่งที่อยู่แวดล้อมบทแปล และเอกสารภายนอกตัวบทแปลมาประกอบ ผู้วิจัยเริ่มจากการวิเคราะห์ต้นฉบับ บทแปลแนว คัดแปลง บทแปลแนวเรียบเรียง และบทแปลแนวรักษาด้านฉบับ โดยสามารถแบ่งการวิเคราะห์ออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ ผู้อุปถัมภ์ ขนบทางวรรณศิลป์ คตินิยม

6.1. ผู้อุปถัมภ์

ในการผลิตงานประพันธ์และงานแปลวรรณกรรม ผู้อุปถัมภ์มีส่วนกำหนดแนวทางการประพันธ์และการแปลในระดับหนึ่ง ผู้อุปถัมภ์ในที่นี้หมายถึงสำนักพิมพ์และผู้อ่าน โดยผู้วิจัยขออธิบายถึงกลุ่มผู้อุปถัมภ์ที่อยู่เบื้องหลังการประพันธ์และการแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โสมส์ แต่ละสำนวนดังนี้

6.1.1. ต้นฉบับอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โสมส์

ในการประพันธ์อาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โสมส์ ความสำเร็จส่วนหนึ่งของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ขึ้นอยู่กับบรรณาธิการนิตยสารเป็นผู้พิจารณาว่าจะนำผลงานของเขาลงตีพิมพ์หรือไม่ เริ่มจากเรื่องแรกคือ **A Study in Scarlet** ดอยล์ส่งไปนิตยสาร *Cornhill* ซึ่งมี เจมส์ เพน (James Payn) เป็นบรรณาธิการ เพนชอบเนื้อเรื่องแต่เห็นว่ายาวไปไม่สามารถตีพิมพ์ลงในฉบับเดียวได้ และสั้นไปจนไม่สามารถตีพิมพ์เป็นตอนๆ ได้ จึงปฏิเสธเรื่องนี้ สุดท้าย Ward, Lock ก็รับเรื่องนี้ไว้ตีพิมพ์ใน *Beeton's Christmas Annual* ค.ศ. 1887 (พ.ศ. 2430) หรือ 1 ปีให้หลัง โดยดอยล์ได้รับเงินจำนวน 25 ปอนด์เป็นค่าลิขสิทธิ์ขาด เรื่อง **A Study in Scarlet** นี้ไม่ได้รับการตอบรับจากผู้อ่านมากนัก มีวารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับเล็กๆ เขียนชมเท่านั้น (Gale Research, Inc., 1994: 29)

สังเกตได้ว่าผลงานชุดเซอร์ลือก โสมส์เรื่องแรกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากความยาวไม่เหมาะที่จะตีพิมพ์ลงในนิตยสาร *Cornhill* และเมื่อนำมาลงใน *Beeton's Christmas Annual* ผู้ประพันธ์ไม่มีอำนาจต่อรองค่าตอบแทน

ต่อมาทางบรรณาธิการอเมริกันของนิตยสาร *Lippincott's* ซึ่งวางจำหน่ายทั้งในเมืองฟิลาเดลเฟียและกรุงลอนดอน ได้เสนอให้ดอยล์เขียนเรื่องเซอร์ลือก โสมส์อีกเรื่องหนึ่ง ดอยล์จึงเขียนเรื่อง **The Sign of Four** และใช้ชื่อว่า **The Sign of the Four** ในสหรัฐอเมริกา หลังจากที่เรื่องนี้ลงในนิตยสาร *Lippincott's* แล้วก็มีการตีพิมพ์เป็นเล่มในค.ศ. 1890 (พ.ศ. 2433) เรื่องนี้ได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้อ่านในอเมริกา แต่เซอร์ลือก โสมส์ก็ยังไม่โด่งดังมากนัก (Gale Research, Inc., 1994: 31)

ในค.ศ. 1891 (พ.ศ. 2434) ดอยล์เปิดคลินิกรักษาผู้ป่วยทางตาแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่มีคนไข้มารับการรักษาแม้แต่คนเดียว ในเดือนมีนาคมปีเดียวกันนี้เขาเขียนเรื่องแนวขบขันเกี่ยวกับเครื่องเล่นแผ่นเสียงชื่อ “The Voice of Science” เพื่อลงในนิตยสารรายเดือนฉบับใหม่คือ *The Strand* ดอยล์เห็นว่าถ้าเขาเขียนเรื่องชุดที่มีตัวละครหลักเป็นคนคนเดียวก็จะได้ดึงดูดผู้อ่านให้ซื้อนิตยสารเป็นประจำได้ ในเมื่อเขาสร้างตัวละครเซอร์ลือก โสมส์เอาไว้แล้ว ดอยล์จึงลงมือเขียนเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ 6 เรื่องเสร็จในเวลาอันสั้น เมื่อเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์เรื่องแรก “A Scandal in Bohemia” ปรากฏเป็นครั้งแรกใน *The Strand* ฉบับเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1891 (พ.ศ. 2434) เซอร์ลือก โสมส์ก็เริ่มมีชื่อเสียงโด่งดัง โดยดอยล์ได้รับค่าตอบแทนเรื่องละ 35 ปอนด์ (Gale Research, Inc., 1994: 31)

นิตยสาร *The Strand* นี้ก่อตั้งในค.ศ. 1891 โดยจอร์จ นิเวนซึ่งประสบความสำเร็จจากการออกวารสารชื่อ *Tit-Bits* มาแล้ว มี เอช. กรีนฮอฟ สมิทเป็นบรรณาธิการ มีกลุ่มเป้าหมายเพื่อความบันเทิงแก่ชนชั้นกลาง เหมาะสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเรจินัลด์ พาวนด์ (Reginald Pound) กล่าวไว้ในประวัติ นิตยสาร *The Strand* ว่า

“นิตยสาร *The Strand* สะท้อนภาพลักษณะชนชั้นกลางของอังกฤษได้เด่นชัดที่สุด ไม่ว่าจะเป็นรสนิยม ความคิด ความเชื่อ และพื้นฐานการศึกษา นิตยสารฉบับนี้มีกลุ่มผู้อ่านติดตามอย่างเหนียวแน่นจนเป็นที่อิจฉาของนิตยสารฉบับอื่นๆ” (Willis, [2005, May 20]a)

หลังจากที่เรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ตีพิมพ์ลงใน *The Strand* ดอยล์ก็มีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ ในขณะที่ยอดขายของนิตยสาร *The Strand* พุ่งสูงขึ้นในทันที ต่อมาดอยล์ตัดสินใจเลิกอาชีพแพทย์และย้ายไปอยู่ชานเมืองเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวด้วยการเขียนหนังสือเพียงอย่างเดียว ดอยล์

วางแผนเขียนเรื่องประเภทอื่น เมื่อบรรณาธิการของ *The Strand* ขอให้คอลลีย์เขียนเรื่องเซอร์ล็อก โทมส์อีก เขาจึงตั้งราคาค่าเรื่องไว้สูงถึง 50 ปอนด์ ต่อเรื่อง เพราะคิดว่าทางนิตยสารคงไม่สู้ราคา แต่ปรากฏว่าทาง *The Strand* ตอบตกลง คอลลีย์เขียนเรื่องเซอร์ล็อก โทมส์อีก 6 เรื่อง โดยใช้เวลาเขียนประมาณเรื่องละ 2 สัปดาห์ (Gale Research, Inc., 1994: 32)

ในการตัดสินใจนำเรื่องชุดเซอร์ล็อก โทมส์ลงในนิตยสาร *The Strand* ถือเป็นการตัดสินใจที่เป็นผลดีต่อทั้งผู้ประพันธ์และผู้จัดพิมพ์ซึ่งมีผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน นอกจากนี้ชื่อเสียงของคอลลีย์ทำให้เขามีอำนาจต่อรองผลตอบแทนในการทำงานได้มากขึ้น โดยเมื่อมีการนำเรื่องชุดเซอร์ล็อก โทมส์ 12 เรื่องแรกมาตีพิมพ์รวมเล่มโดยใช้ชื่อว่า **The Adventures of Sherlock Holmes** ทางนิตยสาร *The Strand* ก็ขอให้คอลลีย์เขียนเรื่องเซอร์ล็อก โทมส์อีก คราวนี้เขาเรียกค่าตอบแทนสูงจนน่าตกใจ คือ 1000 ปอนด์สำหรับ 12 เรื่อง แต่ทางนิตยสารก็ตอบตกลงอีกเช่นกัน (Gale Research, Inc., 1994: 33)

การที่นิตยสาร *The Strand* และอาชุนิยายชุดเซอร์ล็อก โทมส์ประสบความสำเร็จในด้านการตลาดนั้นก็เนื่องมาจากความนิยมในหมู่อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านเพศชาย เดิมทีในช่วงต้นและกลางศตวรรษที่ 19 กลุ่มผู้อ่านนวนิยายมักเป็นผู้หญิงและเรื่องที่ลงพิมพ์ก็เป็นนวนิยายวีรคติ (romance) แต่พอมาถึงปลายศตวรรษที่ 19 เริ่มมีกลุ่มผู้อ่านนวนิยายที่เป็นเพศชายมากขึ้น โดยเฉพาะคนทำงาน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะผลงานอาชุนิยายของคอลลีย์เหมาะกับรสนิยมของผู้อ่านกลุ่มนี้มากกว่า เนื่องจากตัวละครหลักคือเซอร์ล็อก โทมส์นั้นไม่นิยมชมชอบการแสดงออกทางอารมณ์ใดๆ และไม่คิดจะมีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับตัวละครหญิง (ยกเว้นไอรีน แอดเลอร์ Irene Adler) (Willis, [2005, May 20]a)

เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้อ่านอาชุนิยายชุดเซอร์ล็อก โทมส์ส่วนใหญ่เป็นชายในวัยทำงานก็คือในฤดูใบไม้ร่วงปีค.ศ. 1893 แพทย์วินิจฉัยลงความเห็นว่าหลุยส์ ภรรยาของคอลลีย์ป่วยเป็นวัณโรคและจะมีชีวิตอยู่เพียงไม่กี่เดือน ด้วยความกังวลเรื่องอาการป่วยของภรรยา ประกอบกับความเบื่อหน่ายกับการคิดโครงเรื่องใหม่ๆ ให้เรื่องชุดเซอร์ล็อก โทมส์ และเขาเชื่อว่าเรื่องชุดนักสืบนี้เบียดบังเวลาที่เขาควรจะมีเวลาให้กับงานที่ “ดีกว่า” คอลลีย์จึงตัดสินใจเขียนให้โทมส์เสียชีวิตด้วยน้ำมือของศาสตราจารย์มอร์ริอาร์ตีที่สวิตเซอร์แลนด์ ในเรื่อง “The Final Problem” ซึ่งเป็นเรื่องสุดท้ายที่เขาตกลงเขียนให้กับ *The Strand* แต่เมื่อเรื่องนี้ตีพิมพ์ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1893 (พ.ศ. 2436) สมาชิก 200,000 รายของนิตยสาร *The Strand* ยกเลิกการเป็นสมาชิก นักธุรกิจต่างพากันแต่งกายไว้ทุกข์ และคอลลีย์ยังได้รับจดหมายต่อว่ามากมาย แต่คอลลีย์ไม่ใส่ใจ ในเวลาต่อมาเรื่องชุดเซอร์ล็อก โทมส์ 12 เรื่องสุดท้ายได้พิมพ์รวมเล่มโดยใช้ชื่อว่า **The Memoirs of Sherlock Holmes** (Gale Research, Inc., 1994: 34)

ในค.ศ. 1903 (พ.ศ. 2446) นิตยสาร *McClure's* ในนิวยอร์กเสนอเงินจำนวน 5,000 เหรียญสหรัฐ ถ้ายอดขายของ “ซุบชีวิต” เซอร์ล๊อค โทมส์ขึ้นมาใหม่ และ *The Strand* ก็เสนอเงินกว่า 2,500 เหรียญสหรัฐ เพื่อให้ได้สิทธิ์ตีพิมพ์ในอังกฤษเช่นกัน คอยล์เห็นว่าค่าตอบแทนน่าสนใจจึงตกลง โดยเริ่มเขียนเรื่อง “The Empty House” (Gale Research, Inc., 1994: 37)

มาถึงตอนนี้เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์กลายเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง แต่ชื่อเสียงที่ได้รับกลับเป็นข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ผลงานเช่นกัน เนื่องจากผู้อ่านส่วนใหญ่นิยมอ่านเรื่องนักสืบมากกว่าจะให้ความสนใจกับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่คอยล์ทุ่มเทแรงกายแรงใจไว้มาก ด้วยเหตุนี้ทางนิตยสาร *The Strand* จึงเสนอค่าตอบแทนให้คอยล์อย่างงาม เพราะผลงานชุด เซอร์ล๊อค โทมส์สามารถสร้างหลักประกันว่าจะมีผู้ติดตามอุดหนุนนิตยสารนี้ต่อไป และเมื่อคอยล์สามารถกำหนดค่าตอบแทนให้ตัวเองและสามารถรักษาสถานะภาพทางการเงินให้มั่นคงสืบไปได้ เขาก็จำเป็นต้องผลิตผลงานในชุดเซอร์ล๊อค โทมส์ต่อไป

แต่ในที่สุดในปีค.ศ. 1927 (พ.ศ. 2470) ทางสำนักพิมพ์ *The Strand* ได้รวบรวมเรื่องเซอร์ล๊อค โทมส์ 12 เรื่องสุดท้าย โดยใช้ชื่อ **The Case Book of Sherlock Holmes** คอยล์ชี้แจงไว้ในบทนำว่าเขาจะไม่เขียนเรื่องชุดเซอร์ล๊อค โทมส์อีกแล้ว เขากล่าวว่า

“ข้าพเจ้าเกรงว่าเซอร์ล๊อค โทมส์จะกลายเป็มนักร้องเสียงเทเนอร์ที่ต้องคอยไค้ง คำนับให้ผู้ชมซ้ำแล้วซ้ำเล่า เราคงต้องปล่อยให้โฮมส์ลาโลกไป ไม่ว่าจะเป็ นโลกแห่งความเป็นจริง หรือโลกแห่งจินตนาการก็ตาม” (Gale Research, Inc., 1994: 41)

6.1.2. เรื่องชุด “สืบสรรพการ”¹

ในขณะที่นิตยสาร *The Strand* เป็นที่นิยมในอังกฤษ วารสาร **วชิรญาณ** ก็ออกฉบับแรกในวันเปิดหอพระสมุดวชิรญาณ เมื่อ พ.ศ. 2427 ในครั้งนั้น **วชิรญาณ** เป็นหนังสือพิมพ์รายปักษ์ ที่ทางหอพระสมุดฯ จัดพิมพ์เพื่อเป็นอภิธานนาการแก่สมาชิกของหอพระสมุดฯ “ผู้ซึ่งได้บริจาคเงินสมทบทุนในการเผยแพร่ความรู้สู่มวลสมาชิก” ต่อมาหอพระสมุดฯ ได้จัดพิมพ์วารสารถึง 3 ฉบับ คือ “**วชิรญาณวิเศษ** **วชิรญาณปัญหา** และ **วชิรญาณ**” (วิภา กงกะนันทน์, 2540: 147)

¹ ในที่นี้ผู้วิจัยขอเรียกอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โทมส์ที่จัดพิมพ์ใน **วชิรญาณ** ว่าเรื่องชุด “สืบสรรพการ”

จุดมุ่งหมายของการจัดทำนิตยสารฉบับนี้เห็นได้ชัดแจ้งในความประสงค์ของกรมสัมปาทิกสภา ซึ่งปรากฏอยู่ใน **วชิรญาณ** เล่ม 1 ฉบับ 1 จ.ศ. 1246 (พ.ศ. 2427) โดยผู้วิจัยขอคัดมาบางส่วนมีใจความดังนี้

- ๑ การอันใดซึ่งเป็นการเกื้อกูลแก่วิชาการที่ดีที่จริง ควรที่จะสั่งสมไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้มีความอุสาหสืหาความดี แลเปนการที่จะให้เกิดความสามัคคีรักใคร่กัน แลนำใจคนให้นับถือยำเกรงกฎหมายบ้านเมือง แลรักใคร่ซื่อสัตย์กตัญญูต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเป็นหนังสือโบราณก็ดี ฤาจะเป็นการอื่นก็ดี จะเลือกคัดมาเก็บไว้ในหนังสือนี้ด้วย
- ๒ หนังสือเก่าๆ ที่เป็นคำโคลงฉันท์ถาถาคำสุภาพอันใด ที่เป็นหนังสือกอใช้กอฟังได้ ไม่เป็นที่ชักนำไปเป็นการชั่วแล้วเลือกหามาลงไว้ตามแต่จะ
- ๓ หนังสือที่ผู้ใดจะแต่งสั่งเปนเรื่องๆ ที่เป็นความไม่กล่าวติเตียนแก่พวกฤาบุคคลซึ่งจะให้เกิดความวิวาทกันได้จะยอมให้ลงไว้ด้วย
- ๔ หนังสือแบบแผนราชการที่ควรจะลงไว้ให้ทราบ เปนทางเล่าเรียนนั้น ถ้าได้อนุญาตเจ้าพนักงานผู้รักษาแล้ว ก็คิดว่าจะเรียบเรียงไว้บ้างตามแต่จะ
- ๕ หนังสือเรื่องใดที่เป็นการแปลกประหลาดมีขึ้น จะจริงฤาไม่จริงอยู่กับผู้กล่าวที่เป็น เรื่องชั้นๆ โดยเหตุการณ์พันเอนกันไป ฤาเปนวิชาเกิดขึ้นใหม่เป็นข้อเบ็ดหลดน่าฟัง แต่มิใช่ความที่วุ่นเห็บแถมกันอย่างไร ดังนี้จะเรียงไว้บ้าง...

โดยพระเจ้าน้องยาเธอ

กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรประการ¹

ในที่นี้ “กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรประการ” ทรงดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ ซึ่งในสมัยนั้นเรียกว่า “สภานายก” ส่วนคณะทำงานทั้งหมดเรียกว่า “กรมสัมปาทิกสภา” โดยในสารบัญ **วชิรญาณพิเศษ** รายสัปดาห์ เล่ม 2 แผ่น 6 วัน 5 เดือน 12 แรม 15 ค่ำ ปีมจอจตุศก 1248 (มจ. 30/210-216) ได้ลงรายพระนามกรมสัมปาทิกสภาไว้ดังนี้

สภานายก พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยานุชิต
 อุปนายก พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าศรีนาคสวาส
 เลขาธิการ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ
 เกร็ดญิก พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิประวัตติ

¹ **วชิรญาณ** เล่ม 1 ฉบับ 1 จ.ศ. 1246 (พ.ศ. 2427): 8. (มพ. 2538/013)

สารานุกรม พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าไชยันตมงคล
 บรรณารักษ์ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร
 ปฎิคม พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นอดิศรอุดมเดช

ส่วนกลุ่มผู้อ่านวารสาร **วชิรญาณ**¹ นั่นก็คือสมาชิกหอพระสมุดวชิรญาณ โดยสมาชิกเหล่านี้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงให้การสนับสนุนกิจการหอพระสมุดฯ และกรรมสัมปาทิกสภา ซึ่งระบุไว้ในประกาศของกรรมสัมปาทิกสภาใน **วชิรญาณพิเศษ** รายสัปดาห์ เล่ม 7 แผ่นที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 22 เดือนตุลาคม ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434) หน้า 9-10 (มฟ. 30/469) ความว่า

“กรรมสัมปาทิกได้ปฤกษาเห็นพร้อมกันว่าจำนวนผู้สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกก็มีเรื่อยๆ มากขึ้นทุกจำนวนปีเป็นลำดับ เป็นเหตุให้เห็นได้ว่าความเจริญของหอพระสมุดวชิรญาณยังไม่เสื่อมคลายลง แลเจริญขึ้นด้วยยังมีผู้นิยมยินดีที่จะเข้าเป็นสมาชิกอยู่เสมอ แต่จำนวนสมาชิกเก่าใหม่ที่มียุ่มนั้นมากกว่ามาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงทำนุบำรุงหอพระสมุดวชิรญาณแลกรรมสัมปาทิกทั้งปวง ก็ไม่ใคร่จะได้ทรงทราบว่ามีใครเป็นสมาชิกบ้าง ด้วยไม่มีใครได้มีเวลาประชุมพร้อมเพรียงกันมานาน เพราะฉะนั้นกรรมสัมปาทิกจึงเห็นว่าควรจะมีเวลาเชิญเสด็จพระราชดำเนินมาประทับ ณ หอพระสมุดวชิรญาณในกลางปีๆ ละครั้งพร้อมด้วยกรรมสัมปาทิกทั้งปวง เชิญผู้เป็นสมาชิกทั้งปวงมาประชุม แลเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรียงตัวไปเป็นลำดับได้ทั่วถึงกัน”

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการจัดทำวารสาร รายพระนามกรรมปาติกสภา และกลุ่มผู้อ่านแล้ว เห็นได้ว่าทั้งคณะผู้จัดทำวารสาร **วชิรญาณ** ซึ่งประกอบด้วยพระเจ้าน้องยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์พระมหากษัตริย์ซึ่งทรงให้การสนับสนุนการจัดทำ และกลุ่มผู้อ่านซึ่งเป็นสมาชิกหอพระสมุดวชิรญาณ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนชั้นนำของประเทศที่น่าจะมีความสนใจที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งส่งผลต่อการเลือกสรรเรื่องที่จะนำมาเผยแพร่ในวารสาร

โดยเนื้อหาของ วารสาร **วชิรญาณ** ประกอบด้วยวรรณคดีโบราณ วรรณคดีร่วมสมัย รวมถึงผลงานที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เช่น เรื่องที่อังกฤษเข้ามายึดครองอินเดีย สนธิสัญญาการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนเมื่อ พ.ศ. 2389 กฎหมาย

¹ วิชา กงกะนันท์ หมายถึง วชิรญาณวิเศษ วชิรญาณปัญหา และ วชิรญาณ

ระหว่างประเทศ เป็นต้น รวมทั้งผลงานของนักปราชญ์และกวีชาวตะวันตกอย่าง โสกราตีส (Socrates), โฮเมอร์ (Homer), เบคอน (Bacon) และ เชกสเปียร์ (Shakespeare) (วิภา กงกะนันทน์, 2540: 151)

การที่ **วชิรญาณฯ** ให้ความสำคัญกับผลงานแปลอย่างมาก วิภา กงกะนันทน์ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

“นับจากระยะเวลาของการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา นักเขียนไทยมิได้มุ่งสร้างสรรค์วรรณคดีเพื่อความงามหรือเพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญอีกต่อไป วรรณคดีที่แต่งขึ้นในสมัยนั้นสะท้อนให้เห็น วัตถุประสงค์ของผู้แต่งว่ามีพลังทางสังคมและการเมืองแฝงตัวอยู่ วัฒนธรรมทางวรรณกรรมเน้นการจรรโลงปัญญา คือพัฒนาความคิดมากขึ้น วรรณคดีที่ตีพิมพ์ในวชิรญาณฯที่ได้อ้างถึงมาแล้วนี้เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า นักเขียนนำจินตนาการมาผูกพันอยู่กับความสนใจทางสังคมและการเมืองเฉพาะหน้า”

(วิภา กงกะนันทน์, 2540: 200-201)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทางด้านผู้อุปถัมภ์ดังที่ได้กล่าวในข้างต้น จึงไม่น่าประหลาดใจที่คณะผู้จัดทำวารสาร **วชิรญาณฯ** ตัดสินใจลงบทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือค โฮมส์ เพื่อเป็นการ “นำใจคนให้หันถือยำเกรงกฎหมายบ้านเมือง” และเป็น “การจรรโลงปัญญา คือพัฒนาความคิดมากขึ้น” เนื่องจากเรื่องชุด “สืบสรรพการ” มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานของ “ท่านสืบ” ที่แสดงการใช้สติปัญญา ใช้การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อสืบหาและนำคนร้ายมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม

ตัวอย่างเช่นเรื่อง “สืบรู้ได้โดยละเอียด” ซึ่ง หลวงอินทรมนตรี (เขจร) ดัดแปลงจากเรื่อง “The Reigate Puzzle” โดยใช้นามปากกาว่า “พลอยหุง” ลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณ** รายเดือน ตอนที่ 25 เดือนตุลาคม ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) หน้า 2551 – 2578 ท่านสืบช่วยทางการสืบหาคนร้ายที่ยิงนายเลี่ยมคนแจวเรือของนายกันตาย โดยอาศัยการพิจารณาลายมือผู้เขียนข้อความในกระดาษที่ผู้ตายกำไว้อยู่ในมือ ในที่สุดก็พบว่านายกันและบุตรชายที่ชื่อนายแอบเป็นผู้กระทำความผิด เพราะนายเลี่ยมเผชิญไปรู้ความลับของคนทั้งสอง

6.1.3. อาชญาวิทยานิทานทองอิน

หลังจาก **วชิรญาณฯ** ออกมาได้ประมาณ 16 ปี ก็มี **ลักขวิทยา** ซึ่งเป็นนิยายสารรายเดือนออกมาในพ.ศ. 2443 โดยมีผู้ดำเนินการคือ พระราชวรวงศ์เชอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

มนตรี พระยาสุรินทรราชา หลังจากนั้นในพ.ศ. 2447 ก็มีนิตยสารรายเดือนชื่อ **ถลกวทยา** ดำเนินงานโดยหลวงวิลาสปริวัตร (ครูเหล็กยม) นิตยสารทั้งสองฉบับนี้เป็นที่รู้จักจากการลงพิมพ์นวนิยายต่างประเทศ โดย **ถลกวทยา** ลงพิมพ์เรื่อง **ความพยาบาท (Vendetta** ของ แมรี คอเรลลี (Marie Corelli) แปลโดย “แม่วัน” (พระยาสุรินทรราชา) และ **ถลกวทยา** ลงพิมพ์นวนิยายแปลประเภทลึกลับผจญภัยเรื่องแรก คือ **สาวสองพันปี (She** ของ เซอร์เฮนรี ไรเดอร์ แฮกการ์ด (Sir Henry Rider Haggard) (рінฤทัย สัจจพันธุ์, 2543: 221-222)

ภายในปีเดียวกันนั้นก็มิตยสารรายเดือนอีกฉบับออกมาสู่สายตาผู้อ่านคือ **ทวิปัญญา** ซึ่งดำเนินการโดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ในนามของทวิปัญญาสโมสร นิตยสาร **ทวิปัญญา** ได้ลงพิมพ์ **นิทานทองอิน** อาชญากรรมประเภทนักสืบที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงพระราชนิพนธ์โดยใช้พระนามแฝงว่า นายแก้ว-นายขวัญ แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วพบว่า **นิทานทองอิน** หลายเรื่องมีโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกับเรื่องในอาชญากรรมชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์ ทำให้สรุปได้ว่าพระองค์ทรงนำผลงานของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์มาดัดแปลงจนแทบไม่เหลือเค้าเดิม **นิทานทองอิน** จึงถือเป็นบทแปลอาชญากรรมชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์ที่ผู้แปลและผู้อุปถัมภ์เป็นบุคคลเดียวกัน

รายชื่อคณะผู้จัดทำนิตยสารทวิปัญญาปรากฏอยู่ใน **ทวิปัญญา** เล่ม 1 ฉบับ 4 เดือนกรกฎาคม ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447) ดังนี้

รายนามกรรมการ

เลขานุการ.....สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
 ทรัพย์สิน.....นายหยวก
 ปฎิคม และ บรรณารักษ์ .....สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา
 ผู้ช่วยเลขานุการ.....นายสอาด
 ผู้ช่วยทรัพย์สิน.....(ยังไม่มีตัว)
 ผู้ช่วยปฎิคม.....หม่อมเจ้าถุกถวิล
 ผู้ช่วยบรรณารักษ์.....หม่อมเจ้าพงษ์ทิณเทพ
 ที่ปฎักษา.....พระยาราชวัลตภานุสิษฐ
 กรรมการพิเศษ.....หม่อมเจ้าวงษนิรชร
 กรรมการพิเศษ.....หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรร
 พนักงานใหญ่แพนทปฎิคม.....นายชุ่ม (มิใช่สมาชิก)

ในคำนำนั้น เลขานุการอธิบายไว้ว่าผู้จัดทำนิตยสารฉบับนี้ “มีความหวังอยู่ว่าการที่จัดทำเรื่องต่างๆ รวบรวมลงเป็นหนังสือพิมพ์เช่นนี้ จะไม่เป็นการเสียเวลาและเสียความคิดเปล่า ผู้จัดการคงจะตั้งใจหาเรื่องมาลงให้แปลกๆ ที่สุดที่จะหาได้ ทั้งในทางความรู้การงานต่างๆ ของเพื่อนมนุษย์ และทั้งเรื่องนิยายอ่านเล่นพอเพลินๆ”

ถ้าพิจารณาจากคำนำของเลขานุการแล้ว การดัดแปลงเรื่องชุดเชอร์ล็อก โสมส์ให้กลายเป็น นิตานทองอิน น่าจะทำไปเพื่อให้ความบันเทิงหรือพอเป็น “เรื่องนิยายอ่านเล่นพอเพลินๆ” นั่นเอง ซึ่งการแปลครั้งนี้แตกต่างจากการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โสมส์อีกเรื่องหนึ่งของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในเวลาต่อมา

ในพ.ศ. 2460 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลเรื่อง “ออกงานครั้งสุดท้าย” จากเรื่อง “His Last Bow” ในชุด **His Last Bow** ทรงใช้พระนามปากกาว่า “พันแหลม” เรื่องนี้ ลงตีพิมพ์ใน **สมุทรสาร** ปีที่ 4 เล่ม 37 เดือนมกราคม พ.ศ. 2460 หน้า 17-52 (มจ. 32/648-678) แต่พระราชนิพนธ์แปลเรื่องนี้ไม่ใช่การแปลแนวคิดแปลง แต่เป็นการแปลแนวรักษาดั้งฉบับ

ผู้วิจัยขอนำบทแปลบางส่วนของเรื่อง “ออกงานครั้งสุดท้าย” มาเปรียบเทียบกับต้นฉบับเรื่อง “His Last Bow” พอให้เห็นเป็นตัวอย่างดังนี้

HIS LAST BOW

AN EPILOGUE OF SHERLOCK HOLMES

It was nine o'clock at night upon the second of August—the most terrible August in the history of the world. One might have thought already that God's curse hung heavy over a degenerate world, for there was an awesome hush and a feeling of vague expectancy in the sultry and stagnant air. The sun had long set, but one blood-red gash like an open wound lay low in the distant west. Above, the stars were shining brightly, and below, the lights of the shipping glimmered in the bay. The two famous Germans stood beside the stone parapet of the garden walk, with the long, low, heavily gabled house behind them, and they looked down upon the broad sweep of the beach at the foot of the great chalk cliff on which Von Bork, like some wandering eagle, had perched himself four years before. They stood with their heads close together, talking in low, confidential tones. From below the two glowing ends of their cigars might have been the smouldering eyes of some malignant fiend looking down in the darkness. (Doyle, 2002: 415)

“ออกงานครั้งที่สุด”

ราชการราชสงคราม

ของ

เซอร์ลอร์ด โสล์มส์

โดย

เซอร์อาร์เทอร์ คอนัน ดอยล์

(แปลจาก “สเตรนด์ แมกะซีน,” กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๐)

เวลานั้นเป็นเวลาค่ำ ๘ นาฬิกาณวันที่ ๒ สิงหาคม – เป็นเดือนสิงหาคม
ที่น่าสยดสยองที่สุดในตำนานแห่งโลก [คือในปีที่เริ่มมหาสงครามในยุโรป.]
คิดๆ ไปก็น่าจะนึกว่า พระพิโรธแห่งพระเปนเจ้า ได้ตกหนักอยู่แล้วเหนือพิภพ
อันมีความบกพร่องมาก, เพราะในเวลา นั้นรู้สึกว่าจะมีความสงบอย่างน่ากลัว และ
มีความรู้สึกประหนึ่งจะมีภัยที่ในอากาศอันอ้าวและเจิบอยู่. ตวันได้ตกน่าน
แล้ว, แต่ยังมีรอยแดงเหมือนสีเลือดคอยู่อัน๑, ราวกับแผลที่เปิดคอยู่ ในที่ต่ำใน
ท้องฟ้าทิศตะวันตก. เหนือมันขึ้นไปมีดาวสองแสงสดใสอยู่, และภายใต้แลเห็น
ประทีปที่เรือแวมๆอยู่ในอ่าว. มีชายชาวเยอรมันผู้มีชื่อเสียงสองนายยืนอยู่ที่ข้าง
ผนังศิลาแห่งถนนในสวน, และข้างหลังมีเรือนหลังยาว, เตี้ย, และหน้าจั่วใหญ่,
และชายทั้งสองนั้นมองลงไปดูหาดอันกว้างที่เชิงผาดินสอ ที่ฟอนบ็อร์กได้ไป
อาศัยอยู่สี่ปีมาแล้ว, ราวกับเป็นคนกอินทรีย์ที่คเณรตัวหนึ่ง. ชายทั้งสองนั้นยืน
หัวชิดกัน และสนทนากันอยู่ด้วยเสียงอันเบาอย่างไว้วางใจกัน. ไปปลายบุหรี
ของคนทั้งสองนี้ ถ้าหากว่าแลดูขึ้นไปจากข้างล่างก็จะดูคล้ายตาอันวาวแห่ง
ปิศาจร้ายที่มองคอยู่ในที่มืด. (สมุทรสาร, ปีที่ 4 เล่ม 37 เดือนมกราคม พ.ศ.
2460: 17-18). (มจ. 32/648-678)

เหตุที่ “พันแหลม” ใช้การแปลแนวรักษาดั้งฉบับในเรื่อง “ออกงานครั้งที่สุด” แทนที่จะใช้
การแปลแนวตัดแปลงเช่นใน นิทานทองอิน ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากวารสารที่ลงตีพิมพ์ทั้งสอง
เรื่องนี้มีจุดประสงค์ต่างกัน ในขณะที่ ทวีปัญญา จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อให้บุคคลทั่วไปอ่านเพื่อความรู้และ
ความบันเทิง สมุทรสาร จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของกองทัพเรือ เห็นได้จาก
ข้อความบนหน้าปกของวารสารปีที่ 4 เล่ม 37 เดือนมกราคม พ.ศ. 2460 ซึ่งระบุว่า

สมุทสาร

เป็นหนังสือจดหมายเหตุแถลงการ
ของ
ราชนาวิสมาคมแห่งกรุงสยาม
แล
รวบรวมเรื่องอันเนื่องด้วยการทหารเรือทั่วไป
ปีที่ ๔ เล่ม ๓๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๐

เนื้อเรื่องของ “ออกงานครั้งที่สุด” เกี่ยวกับการจารกรรมความลับทางการทหารในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 การชิงไหวชิงพริบระหว่างสายลับชาวเยอรมันและสายลับชาวอังกฤษ ประกอบกับการแสดงความคิดรักชาติของสายลับทั้งสอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นในคำพูดของโฮมส์ในตอนท้ายเรื่องที่กล่าวกับฟอน บอร์กว่า

“After all, you have done your best for your country, and I have done my best for mine, and what could be more natural?” (Doyle, 2002: 419)

“ถ้าจะว่าไป นายก็ได้ตั้งใจทำการเพื่อประโยชน์แห่งบ้านเมืองของนายมากที่สุดแล้ว, และฉันก็ได้ตั้งใจทำการเพื่อประโยชน์แห่งชาติของฉันเหมือนกัน, ซึ่งเป็นของธรรมดาที่เดียวไม่ใช่หรือนาย?” (สมุทสาร, ปีที่ 4 เล่ม 37 เดือน มกราคม พ.ศ. 2460: 48-49) (มจ. 32/648-678)

เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องแล้ว เรื่อง “ออกงานครั้งที่สุด” จึงเหมาะสำหรับลงใน สมุทสาร ซึ่งเป็นของราชนาวิสมาคม แต่ถ้าผู้แปลใช้การแปลแบบตัดแปลงคงไม่อาจถ่ายทอดเนื้อความสำคัญเกี่ยวกับการทหารที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อ่านภาษาต้นทางมาสู่ผู้อ่านภาษาปลายทางได้

6.1.4. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์

หลังจากที่บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์ ในแนวตัดแปลงเรื่อง “ระเด่นลันได” ในชุด นิทานทองอิน ตีพิมพ์ลงใน ทวีปัญญา เล่ม 3 ฉบับที่ 21 เดือนธันวาคม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448)¹ อีกประมาณ 7 ปีต่อมา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีผู้นำผลงานของดอยล์

¹ ตัดแปลงมาจากเรื่อง “The Man with the Twisted Lip” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes**

ชุดนี้มาแปลอีก แต่ครั้งนี้เป็นการแปลในแนวเรียบเรียง ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โทมส์เรื่องแรกในยุคนี้คือเรื่อง “นักสืบรอยที่สอง” เป็นผลงานแปลของหลวงนายวิจารณ์ซึ่งใช้นามปากกาว่า “แสงทองใหม่” แปลจากเรื่อง “The Adventure of the Second Stain” ในชุด **The Return of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์เป็นตอนใน **ผดุงวิทยา** เล่ม 1 – 3 เดือนมีนาคม – พฤษภาคม ร.ศ. 131-132 (พ.ศ. 2455-6) เรื่องนี้เป็นเรื่องเดียวที่หลวงนายวิจารณ์แปล

หลังจากนั้นก็ยังมีผู้แปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โทมส์อีกหลายท่าน แต่ที่แปลมากที่สุดได้แก่ หลวงสารานุกรมประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) โดย “แสงทอง” (หลวงบุญฆมานพพานิชย์) เขียนไว้ใน **ภาษาและหนังสือ** เล่ม ๑ ว่า

“บรรดาคนไทยที่อ่านภาษาอังกฤษรู้เรื่อง ก็มักซื้อหาเรื่องนักสืบนี้มาอ่าน โดยที่ได้มีการรวมพิมพ์เป็นเล่มรวมหลายเรื่องเข้ามา เป็นหนังสือภาษาอังกฤษที่รู้จักกันแพร่หลายในเมืองไทยในสมัยโน้น และได้มีผู้แปลออกเป็นภาษาไทยหมดแล้วทุกเรื่อง หลวงสารานุกรมประพันธ์ดูเหมือนเป็นผู้ได้แปลมากเรื่องกว่าผู้อื่น” (หลวงบุญฆมานพพานิชย์, 2537: 178)

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ที่หลวงสารานุกรมประพันธ์ผลิตงานแปลชุดเซอร์ล็อก โทมส์แล้วพบว่า ในระยะนั้นกิจการหนังสือประเภทนิยายสารพัดมีคนหลายกลุ่มทำหนังสือออกมาแข่งขันกัน ไม่ว่าจะเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน โดยเป็นการทำที่เป็นอาชีพจริงๆ หนังสือเหล่านี้ถึงทั้งเรื่องใหม่ที่แต่งขึ้นใหม่และเรื่องแปล ตัวอย่างนิยายสารพัดในช่วงรัชกาลที่ 6 - 7 ที่ลงวรรณกรรมแปลมี **สยามมวย ศรีกรุง ไทยเอื้อ ผดุงวิทยา เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์ ดุสิตสมิต ศัพท์ไทย ไทยเขมม และ สารานุกรม** (สุพรรณิ วราทร, 2519: 66-73)

ใน **ผดุงวิทยา** เล่ม 3 ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2456 (ร.ศ. 132) ยังได้แจ้งให้ผู้อ่านทั่วไปทราบด้วยว่าจะหาซื้อหนังสือนี้ได้ที่ไหนบ้าง

บอกที่ขายหนังสือผดุงวิทยา

๑. ที่ออฟฟิศหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์
๒. บริษัทยาสูบสยาม เชียงสพานพิทยเสถียรตอนใต้
๓. ห้างเคี่ยมฮั่วแสง เชียงสพานพิทยเสถียรตอนเหนือ
๔. ไร่ขายใบชาหอนิมสงจั่ว หัวเม็ด
๕. ห้างชินชั้นสะ ถนนพารุรัตน์
๖. ห้างเคโอยามา ถนนพารุรัตน์

๗. ห้างไท่กั๋ ในประตูลามยอด
๘. ห้างรัตนมาลา ถนนพหลโยธิน
๙. โรงหนังภาพยนตร์กรุงเทพฯ วังเจ้าปรีดา
๑๐. สนุกสนาน หลังโรงหวาย
๑๑. โรงพิมพ์สยามประเภท หน้าวัดราชบพิธ

ท่านที่ต้องการซื้อปลีกขอให้ซื้อตามที่ๆ ขาย ที่แจ้งมาข้างบนนี้ เทอญ
(ผดุงวิทยา, เล่ม 3 ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2456 (ร.ศ. 132): ไม่มีเลข
หน้า) (มฟ. 2530/058)

ดังนั้นการแปลวรรณกรรมในบริบทสถานการณ์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์และนักแปลร่วมสมัยท่านอื่นๆ จึงเป็นการทำงานที่แข่งกับเวลาเพื่อให้ทันลงนิตยสารแต่ละฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลોક โฮมส์ซึ่งผู้อ่านนิยมกันมาก และการแปลเรื่องแบ่งลงเป็นตอนๆ ทำให้ผู้อ่านคอยติดตามทุกฉบับ

ความนิยมของอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลોક โฮมส์ในหมู่ผู้อ่าน เห็นได้จากข้อความของบรรณาธิการในแผนกเบ็ดเตล็ดของหนังสือ ผดุงวิทยา เล่ม 1 ประจำเดือนมีนาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455) ที่ว่า

“เรื่องรอยที่สองไม่ต้องบอกก็ได้ เพราะเซอร์ลอคโฮมส์แกเคยทำให้คนหัวเสียเกือบครึ่งโลก แต่ถ้ายิ่งพวกคิดแต่ดีฟแล้วก็ยิ่งหัวเสียใหญ่ ที่จริงมนุษย์เราชอบหัวเสีย (ไม่ใช่ล้าน) ด้วยกันทุกคนจึงชอบการสนุกมากกว่าฟังเทศ ที่ว่าดาเซอร์ลอคโฮมส์แกทำให้มนุษย์เราหัวเสียนั้น เพราะแกช่วยอุดหนุนเพิ่มความสนุกของมนุษย์เราเท่านั้น” (ผดุงวิทยา, เล่ม 1 ประจำเดือนมีนาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455): 128 (มฟ. 2530/058))

ส่วนอักษรภรณ์ อธิบายการแปลเรื่องเซอร์ลอค โฮมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์เพื่อลงในสารานุกรม ไว้ในบทความเรื่อง “บทตามเรื่องกำเนิดเซอร์ลอคโฮมส์” ใน สนวนหนังสือ ว่า

“ในตอนทีหลวงสารานุกรม แปลเรื่องเซอร์ลอคโฮมส์ลงในวารสารรายสัปดาห์ สารานุกรม ที่ท่านเป็นผู้จัดทำออกมา ก็ได้ความว่า ได้แปลนิยายนักสืบชุดนี้ทุกเรื่อง ออกเป็นภาษาไทย สนองความต้องการของผู้อ่านที่กำลังนิยมสูงมาก จนถึงขนาดต้องแย่งกันแปล หลวงสารานุกรม ใช้วิธีให้สาว บุญเสนอ ไปรอซื้อหนังสือ

สเตรนด์ นิตยสารรายเดือนของอังกฤษที่ลงเรื่องเซอร์ล็อกโฮลมส์ส่งเข้ามา
เมืองไทย ตั้งแต่เข้าจันคำ เมื่อทราบข่าวฉบับใหม่ตกมาถึง จากนั้นก็อ่านเรื่อง
แล้วแปลเป็นภาษาไทยให้เสาร์ บุญเสนอ (นักเขียนในนามปากกา ส. บุญเสนอ)
เขียนตามคำบอกทันที หากติดศัพท์หรือสงสัยก็จะเปิดพจนานุกรม แล้วแปล
ต่อไปจนจบ สารานุกรมจึงตีพิมพ์เรื่องเซอร์ล็อกโฮลมส์ตอนใหม่ได้ก่อนนิตยสาร
ฉบับอื่น เหตุนี้แหละสารานุกรมจึงได้รับความนิยมสูงขณะนั้น” (สวนหนังสือ
ฉบับที่ 8, ม.ป.ป.: 28)

ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อต้องทำงานแปลและแบ่งลงเป็นตอนๆ เพื่อให้ผู้อ่านคอยติดตามทุกฉบับ ผู้
แปลอาจต้องเรียบเรียงเนื้อหาบางส่วน โดยตัดเนื้อหาบางตอนที่ไมชวนให้ติดตามออกไป ยกตัวอย่าง
เช่นในเรื่อง “ความลึกลับของลาตเขาบือสคัม” “แม่สอาด” เรียบเรียงจากเรื่อง “The Boscombe
Valley Mystery” ผู้แปลได้ตัดตอนที่โฮมส์ตั้งเกิดฝีมือการ โกงหนวคของวัดสันแล้วสรุปได้ว่า
หน้าต่างห้องนอนของวัดสันอยู่ทางขวามือ โดยข้อความตอนนี้ชี้ให้เห็นว่าโฮมส์เป็นคนช่างสังเกต
และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลเพื่อหาข้อสรุป

ถึงแม้ว่าการแปลเรื่องชุดเซอร์ล็อก โฮมส์ลงในวารสารต่างๆของหลวงสารานุกรมประพันธ์เป็น
การทำงานเพื่อสนองความต้องการของตลาด แต่มีข้อที่น่าสนใจประการหนึ่งคือในบทความเรื่อง
“ชีวประวัติของ ‘เสนาศึกษา’ เท้าที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า” หลวงสารานุกรมประพันธ์บันทึกไว้ว่า ในพ.ศ.
2459 หลวงสารานุกรมประพันธ์ย้ายจากกระทรวงศึกษาธิการมารับราชการครูที่โรงเรียนนายร้อยชั้นปลูม
ถนรราชดำเนินนอก ในช่วง 2-3 เดือนแรกทำหน้าที่สอนวิชาวรรณคดี ต่อมาพระสาร สาส์นพล
ชั้นซ์ (ลอง สุนทานนท์) ผู้ช่วยเจ้ากรมยุทธศึกษา และบรรณาธิการหนังสือ **เสนาศึกษา** ได้มอบหมาย
งานในตำแหน่งผู้ช่วยบรรณาธิการอีกตำแหน่งหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วหลวงสารานุกรมประพันธ์
ทำงานบรรณาธิการทั้งหมด เช่น รวบรวมเรื่อง ตรวจสอบเรื่อง พิสูจน์อักษร ตลอดจนเขียนเรื่องลงในแต่ละ
ฉบับทุกเดือนด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสาร สาส์นพลชั้นซ์มีตำแหน่งผู้อำนวยการสภามารุง
วิทยาศาสตร์ในทหารบก ซึ่งมีนิตยสารรายเดือนออกมาคู่กับ **เสนาศึกษา** ด้วย

เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2463 สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานารถ เสนาธิการ
ทหารบก และบรรณาธิการพิเศษ ผู้อุปถัมภ์ **เสนาศึกษา** ได้เสด็จทิวงคต หลังจากนั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมพระนครสวรรค์วรพินิตเสด็จมาดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารบกแทน

เดือนมกราคม พ.ศ. 2464 (สมัยนั้นยังเป็น 2463) พันเอกพระยาอุปเทศทวยหาร เจ้ากรมยุทธ
ศึกษาทหารบก ได้สละตำแหน่ง บรรณาธิการพิเศษ หนังสือ **เสนาศึกษา** แต่ยังคงดำรงตำแหน่งอุป
นายกสภามารุงวิทยาศาสตร์ในทหารบก และประกาศรวมนิตยสารของกรมยุทธศึกษาและสภามารุง

วิทยาศาสตร์ในทหกรบค 2 ฉบับเข้าด้วยกัน เรียกชื่อใหม่ว่า **เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์** หลวงสารานุกรมประพันธ์ได้เลื่อนขึ้นเป็นบรรณาธิการเต็มตัว

หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตเสด็จมาทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหกรบค และเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของกรมยุทธศึกษาทหกรบค ทรงโปรดให้หนังสือ **เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์** ดำเนินงานต่อไป แต่มีข้อแม้ว่า “ทุกๆ เรื่องที่นำลงนั้น ต้องนำถวายผ่านพระองค์ท่านให้ทรงตรวจอนุมัติเสียก่อนเสมอไป” ดังนั้นการทำงานของกองบรรณาธิการก็เปลี่ยนไป คือต้องจัดการพิมพ์ตีตต้นฉบับทุกเรื่อง รวมเป็นเล่ม โดยเรียงลำดับให้เรียบร้อย และเสนอตามลำดับชั้นผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่เจ้ากรมยุทธศึกษาทหกรบค (บรรณาธิการพิเศษเดิม) จนถึงเสนาธิการทหกรบค เมื่อลงพระนาม “บริพัตร” แล้ว จึงเริ่มส่งเรียงพิมพ์ได้ ดังนั้นหนังสือทุกฉบับต้องเตรียมต้นฉบับล่วงหน้า 1 เดือนเสมอ เพื่อให้ทันพิมพ์ออกจำหน่าย (สารานุกรม, 2497: 12, 22, 38, 44, 52)

จากข้อความข้างต้นพอชี้ให้เห็นได้ว่า ถึงแม้การเปลืออาชญุนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ เพื่อลงใน **เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์** เป็นไปเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านโดยทั่วไป แต่เมื่อนิตยสารฉบับนี้อยู่ในความดูแลของกรมยุทธศึกษาทหกรบค การทำงานเปลือของหลวงสารานุกรมประพันธ์จึงต้องอยู่ในการควบคุมของเสนาธิการทหกรบคคนใหม่ซึ่งถือเป็นผู้อุปถัมภ์นั่นเอง

6.1.5. บทเปลืออาชญุนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของอ.สายสุวรรณ

หลังจากที่หลวงสารานุกรมประพันธ์ได้สร้างชื่อเสียงในฐานะผู้เปลืออาชญุนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ลงใน **ผดุงวิทยา เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์** และ **สารานุกรม** แล้ว ต่อมา อ.สายสุวรรณก็ได้เริ่มเปลือเรื่องราวของนักสืบชาวอังกฤษผู้นี้อีก แต่ครั้งนี่เป็นการเปลือแนวรักรักษาต้นฉบับและจัดพิมพ์รวมเล่มโดยสำนักพิมพ์ประพาสตต้นจัดพิมพ์ให้เป็นครั้งแรก เล่มแรกคือ **เชอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด การผจญภัย** เปลือจากเรื่อง **The Adventures of Sherlock Holmes** ในพ.ศ. 2494 (สวนหนังสือฉบับที่ 21, 2539: 121) สมบัติ จำปาเงิน อธิบายไว้ใน “ชีวิตและงานของ อ. สายสุวรรณ” ว่า

“ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ระหว่างเป็นนักเขียนอิสระนี่เอง อ. สายสุวรรณได้เริ่มเปลือ “เชอร์ล็อก โฮล์มส์” อย่างจริงจัง...นายทุนใหญ่ที่มาช่วยทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จ ออกสู่บรรณพิภพ หรือสายตาประชาชนคือสำนักพิมพ์ประพาสตต้น โดยพิมพ์ชุดเรื่องสั้นครบชุดจบบริบูรณ์เป็นครั้งแรก ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๕๖...” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 253)

การที่ผู้จัดพิมพ์ตัดสินใจนำผลงานแปลเรื่องเซอร์ลોક โสมส์พิมพ์แบบรวมเล่มนี้อาจส่งผลต่อแนวทางการแปลของ อ.สายสุวรรณ กล่าวคือ ผู้แปลก่อนหน้านี้แปลเรื่องชุดนี้เป็นตอนๆ เพื่อลงในนิตยสาร ทำให้ต้องตัดตอนที่ไม่สนุกต้นเต้นออกไปเพื่อให้ผู้อ่านคอยติดตามทุกฉบับ แต่ในการพิมพ์แบบรวมเล่มนั้น ผู้แปลไม่จำเป็นต้องตอนใดตัดทิ้ง เพราะเมื่อผู้อ่านตัดสินใจซื้อหนังสือแล้วจะได้อ่านเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบในคราวเดียวกัน ไม่ต้องคอยติดตามหลายๆ ฉบับ

สมบัติ จำปาเงิน เปรียบเทียบการแปลของ อ.สายสุวรรณ กับการแปลของรุ่นพี่ๆ ใน “ชีวิตและงานของ อ. สายสุวรรณ” ว่า

“การแปลของ อ. สายสุวรรณออกจะผิดจากรุ่นพี่ๆ ผู้แปลบุกเบิกกันแต่ต้น นั่นคือ รุ่นพี่ๆ มักจะแปลเรียบเรียง แปลเอาความ ตัดความบางตอนออกเพื่อความเหมาะสม และเลือกแปลเฉพาะที่เห็นว่าสนุกมากๆ ส่วนที่สนุกน้อยจะข้ามๆ ไป” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 253)

6.1.6. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลોક โสมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์

ถึงแม้ อ.สายสุวรรณจะแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลોક โสมส์ครบทุกเล่มแล้ว แต่ก็มีนักแปลในปัจจุบันนำเรื่องของนักสืบชาวอังกฤษท่านนี้มาแปลซ้ำแล้วซ้ำอีก ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงความนิยมของผู้อ่านที่มีต่อวรรณกรรมประเภทสืบสวนสอบสวนของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ แต่สถานการณ์การทำงานของผู้แปลในปัจจุบันกลับเปลี่ยนแปลงไปจากในยุคของ อ.สายสุวรรณ

ก่อนแปลเรื่องเซอร์ลોક โสมส์ อ.สายสุวรรณมีชื่อเสียงอยู่แล้วในฐานะนักเขียนและนักแปล โดยก่อนแปลอาชญาวิทยาชุดนี้ อ.สายสุวรรณ เคยทำงานหนังสือพิมพ์รายวัน **ไทยใหม่** ทำหน้าที่เขียนบทความ สารคดีและแปลเรื่องสั้นเบ็ดเตล็ด ต่อมาในพ.ศ. 2481 ย้ายไปทำหนังสือ **ไท, ไทรายสัปดาห์** และหนังสือพิมพ์รายวันในเครือ “ประชากร” จนถึงพ.ศ. 2483 จึงไปร่วมงานในกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ มีหน้าที่ค้นคว้าตรวจต้นฉบับหนังสือสำคัญก่อนนำไปพิมพ์ เช่น พระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ สมเด็จพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นต้น มาถึงพ.ศ. 2487 จึงกลับมาทำงานที่ **ไทยใหม่** อีกครั้ง (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 251)

นอกจากผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลોક โสมส์แล้ว อ.สายสุวรรณ ยังได้แปลวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ อีก เช่น **เดคาเมรอน (The Decameron)** ของ โจวันนี บอกกัชโช (Giovanni Boccaccio) (1313-75) **วีรบุรุษดอกไม้มแดง (The Scarlet Pimpernel)** และ **หนี้พยาบาท (I Will Repay)** ของบารอนเนส ออร์ตซี (Baroness Orczy) (1865-1947) แดรกิวลา

จอมผีดิบ (Dracula) ของ แบรม สโตเกอร์ (Bram Stoker) (1847-1912) และยังได้เขียนหนังสือเรื่อง **เทวดาฝรั่ง กรีก – โรมัน** โดยรวบรวมข้อมูลมาจากหนังสือหลายเล่ม

แต่การแปลอาชญานิยายชุดเซอร์ลોક โทมส์ในยุคปัจจุบันอยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างจากสถานการณ์ของ อ. สายสุวรรณ กล่าวคือสำนักพิมพ์เป็นฝ่ายจัดหาผู้แปล โดย ‘พิรุณรัตน์’ ผู้แปลเรื่อง **แค้นพยาบาท** และ **แฟ้มคดีเด็ด** ให้สัมภาษณ์ว่าได้รับการติดต่อจากเพื่อนซึ่งทำงานในสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊กส์ เนื่องจากในระหว่างนั้นทางสำนักพิมพ์ต้องการผลิตงานแปลชุดเซอร์ลોક โทมส์ แต่ยังขาดคนแปล (พิรุณรัตน์ อารีสว่างกิจ, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

ส่วนแนวทางการแปลที่กองบรรณาธิการสร้างสรรค์บุ๊กส์วางไว้สำหรับงานแปลเรื่องชุดเซอร์ลોક โทมส์ คือ แปลให้ “คงความถูกต้องตามต้นฉบับมากที่สุด ไม่ให้มีการรวบคำ (ตัดทอนทิ้ง)” โดยทางกองบรรณาธิการเป็นฝ่าย “ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา แต่สำนวนการแปลให้เป็นวิจักษณ์ญาของผู้แปล” (วันเพ็ญ คงมั่ง, **จดหมายอิเล็กทรอนิกส์**, 30 กันยายน 2548)

ในการจัดพิมพ์อาชญานิยายชุดเซอร์ลોક โทมส์ ทางสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊กส์จัดทำงานแปลชุดนี้ “ตามมติของผู้บริหาร โดยอิงจากกลไกตลาด” (วันเพ็ญ คงมั่ง, **จดหมายอิเล็กทรอนิกส์**, 30 กันยายน 2548) เรื่องชุดนี้มีทั้งหมด 9 เล่ม จัดพิมพ์ครบทุกเล่มภายใน 2 ปี คือระหว่างพ.ศ. 2544-2545 และใช้ผู้แปลทั้งหมด 4 คน การออกแบบรูปเล่มเน้นให้ “พกพาสะดวก ราคาไม่แพง” (วันเพ็ญ คงมั่ง, **จดหมายอิเล็กทรอนิกส์**, 30 กันยายน 2548) มีจำหน่ายทั้งแบบปกและรวมชุด 9 เล่ม สำหรับหนังสือแปลที่จำหน่ายเป็นชุดทางสำนักพิมพ์จัดใส่มาในกล่องที่ออกแบบเป็นพิเศษ การจัดพิมพ์และจัดจำหน่ายเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเหตุจูงใจทางธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญ และทางกองบรรณาธิการยังเห็นว่าอาชญานิยายชุดนี้ประสบความสำเร็จในด้านยอดขาย โดยพิจารณาจากยอดจัดจำหน่ายทั่วไป ยอดจำหน่ายจากการออกร้านในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติและงานมหกรรมหนังสือ ในบรรดาเรื่องชุดเซอร์ลોક โทมส์ทั้ง 9 เล่ม เรื่อง **หุบเขาแห่งความกลัว** ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยจัดพิมพ์ทั้งหมด 4 ครั้ง เรื่อง **แค้นพยาบาท** และ **การกลับมาของเซอร์ลોક โฮล์มส์** เป็นที่ชื่นชอบรองลงมา โดยจัดพิมพ์มาแล้ว 3 ครั้ง (วันเพ็ญ คงมั่ง, **จดหมายอิเล็กทรอนิกส์**, 30 กันยายน 2548)

อนึ่ง สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊กส์ ผลิตหนังสือแปลจากวรรณกรรมคลาสสิก วรรณกรรมเยาวชน และวรรณกรรมแนวสืบสวน ดังเห็นได้จากรายชื่อหนังสือแปลของสำนักพิมพ์ในเว็บไซต์ของร้านหนังสือปุทะเลย์ เช่น **แกตสบี้...ผู้ยิ่งใหญ่! (The Great Gatsby)** **สายรุ้ง (The Rainbow)** **ในห้วงรัก (Women in Love)** **ไอ้เขี้ยวขาว (White Fang)** **เต็ลมา (Thelma)** **เพื่อนยาก (Of Mice and Men)** **เฒ่าผจญทะเล (The Old Man and the Sea)** **ฟาดค์ดัด จอมใจจอมแก่น**

แอนท์จอมโกหก กับ หมากจอมซ่า เหม่าโหลถูกกว่า สามสิบเก้าขั้น (The Thirty-Nine Steps)
 มูนสโตน อารรพณ์แห่งเพชรจันทร์ (The Moonstone) (ร้านหนังสือปุทะเลข, [2005,
 September 28])

นอกจากผู้อุปถัมภ์ในยุคนี้จะมีบทบาทสำคัญในการจัดหาผู้แปลและกำหนดรูปแบบแล้ว ยังมีบทบาทในการสร้างชื่อเสียงของผู้แปลมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น หลายสำนักพิมพ์มีธุรกิจร้านค้าปลีกหนังสือซึ่งมีร้านสาขาหรือร้านในเครือเดียวกัน (franchise) เพื่อขยายส่วนแบ่งทางการตลาด เช่น ร้านซี-เอ็ด ร้านนายอินทร์ เป็นต้น ร้านค้าเหล่านี้มีการจัดชั้นวางหนังสือเพื่อดึงดูดให้ลูกค้ามุ่งความสนใจไปที่หนังสือที่ทางร้านต้องการเพิ่มยอดขาย เช่น กลุ่มหนังสือใหม่ กลุ่มหนังสือแนะนำ กลุ่มหนังสือขายดี เป็นต้น ธุรกิจร้านค้าปลีกหนังสือเหล่านี้มักจัดทำเว็บไซต์เพื่อทำธุรกิจทางอินเทอร์เน็ต และยังจัดหน้าเว็บเพื่อแนะนำหนังสือที่บริษัทต้องการส่งเสริมการขาย เช่นเดียวกับที่จัดในร้านหนังสือปกติ

กลุ่มธุรกิจผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือเหล่านี้ยังได้รวมตัวกันจัดตั้ง สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และกิจกรรมภายในประเทศของสมาคมนี้รวมถึงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และงานมหกรรมหนังสือและสื่อการศึกษาระดับชาติ โดยการสนับสนุนของสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน (สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย, [2005, July 18]) ภายในงานทั้งสองมีการเชิญนักเขียนและนักแปลมาสัมภาษณ์เพื่อประชาสัมพันธ์หนังสือใหม่

เมื่อนำต้นฉบับอาชญนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์และบทแปลทั้ง 3 แนวทางมาเปรียบเทียบในด้านจุดประสงค์ของผู้อุปถัมภ์แล้ว ผู้วิจัยสามารถนำมาแสดงให้เห็นเป็นตารางได้ดังนี้

เรื่อง	จุดประสงค์ในการประพันธ์/แปล
Sherlock Holmes	ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน, เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ
“สืบสรรพการ”	พัฒนาสติปัญญาผู้อ่าน
นิทานทองอิน	ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน
หลวงสารานุกรมประพันธ์	ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน, เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ
อ.สายสุวรรณ	ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน, เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

สร้างสรรค์บุ๊กลี	ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน, เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ
------------------	---

ในขณะที่การประพันธ์ต้นฉบับและการแปลเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ของหลวงสารานุกรม ประพันธ์ อ.สายสุวรรณ และนักแปลของสร้างสรรค์บุ๊กลีมีจุดประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน และเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ การแปลในชุด “สืบสรรพการ” และ นิทานทองอิน ไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้อุปถัมภ์ในการแปลเรื่องชุดทั้ง 2 คือผู้นำทางการเมืองและชนชั้นปกครอง ไม่หวังผลประโยชน์ทางธุรกิจเช่นเดียวกับการผลิตต้นฉบับและฉบับแปลอื่นๆ ที่มีผู้อุปถัมภ์เป็นชนชั้นกลาง

อนึ่งเมื่อได้เปรียบเทียบกลุ่มผู้อุปถัมภ์อาชุนิยายชุดเซอร์ลือก โสมส์ทั้งที่เป็นต้นฉบับและฉบับแปลแล้วพบข้อสังเกตอยู่ประการหนึ่ง กล่าวคือ ผู้อุปถัมภ์เรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ต้นฉบับเรื่องชุด “สืบสรรพการ” และเรื่องชุด นิทานทองอิน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ชาย ทั้งนี้เห็นได้จากกลุ่มผู้อ่านเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ในอังกฤษซึ่งเป็นนักธุรกิจที่พากันแต่งกายชุดไวท์ทักซ์เมื่อทราบว่าเซอร์ลือก โสมส์เสียชีวิตในตอน “The Final Problem” ในขณะที่รายนามคณะผู้จัดทำ วชิรญาณวิเศษ ก็เป็นชายทั้งหมด เช่นเดียวกับรายนามคณะผู้จัดทำ ทวีปัญญา

การที่ผู้อ่านเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ในอังกฤษส่วนใหญ่เป็นชาย อาจเป็นเพราะผลงานอาชุนิยายของดอยล์เหมาะสมกับรสนิยมของผู้อ่านกลุ่มนี้ เนื่องจากตัวละครหลักคือเซอร์ลือก โสมส์ นั้นไม่นิยมชมชอบการแสดงออกทางอารมณ์ใดๆ และมีความโดดเด่นด้านการใช้หลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยไขคดี ส่วนการที่ผู้จัดทำ วชิรญาณวิเศษ และ ทวีปัญญา ล้วนเป็นชาย ผู้วิจัยเห็นว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มมีการปฏิรูปการศึกษา คนส่วนใหญ่ที่อ่านออกเขียนได้ก็มักได้รับการศึกษามาจากในวัด และส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย การแปลเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ก็น่าจะตอบสนองรสนิยมทางการอ่านของทั้งผู้จัดทำและผู้อ่านได้ดีเช่นกัน

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 หลังจากที่มิสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 5 แล้ว จำนวนคนที่อ่านออกเขียนได้ก็เพิ่มมากขึ้น และในจำนวนนี้ย่อมมีผู้หญิงด้วย ดังนั้นกลุ่มผู้อ่านเรื่องแปลจากชุดเซอร์ลือก โสมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์เป็นต้นคงมีทั้งที่เป็นชายและหญิง และเป็นผลผลิตจากการปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 นั่นเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นข้อแตกต่างระหว่างการแปลเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์และ อ.สายสุวรรณ อีก 2 ประการ ประการแรกคือ ในช่วงเวลาที่หลวงสารานุกรมประพันธ์แปลเรื่องชุดเซอร์ลือก โสมส์นั้น ผู้แปลต้องทำงานอย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา ดังนั้นการแปลแนว

ดัดแปลงคงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์เนื่องจากทำให้เสียเวลามากกว่าการแปลแนวเรียบเรียง และการที่ต้องเร่งรีบนั้นทำให้มีโอกาสผิดพลาดได้มาก ในขณะที่ อ.สายสุวรรณ ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาการทำงานหลงสารานุกรมประพันธ์ ทำให้มีเวลาตรวจทานงานแปลได้อย่างถี่ถ้วน จึงมีข้อผิดพลาดน้อยกว่างานแปลของหลงสารานุกรมประพันธ์

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งคือ เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์และหลงสารานุกรมประพันธ์ถือเป็นบุคคลร่วมสมัย และผู้อ่านบทแปลเรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์คงไม่คิดว่างานวรรณกรรมชิ้นนี้เป็นบทประพันธ์คลาสสิก ผู้แปลจึงไม่จำเป็นต้องแปลโดยเก็บความให้ครบถ้วนตามต้นฉบับ ส่วนช่วงเวลาที่ อ.สายสุวรรณผลิตงานแปลชุดนี้ออกมา เรื่องราวของนักสืบผู้นี้ได้กลายเป็นวรรณกรรมคลาสสิกไปแล้ว ผู้แปลจึงต้องแปลอย่างระมัดระวังเพื่อให้ได้บทแปลที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

6.2. ขนบทางวรรณศิลป์

ถึงแม้ว่าผู้อุปถัมภ์จะมีส่วนกำหนดแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ แต่ความเห็นของ “มืออาชีพทางวรรณกรรม” ก็มีบทบาทในการวางแนวทางการประพันธ์และการแปลเรื่องชุดนี้ด้วยเช่นกัน โดยผู้วิจัยขออธิบายเรื่องขนบทางวรรณศิลป์ที่อยู่เบื้องหลังการประพันธ์และการแปลแต่ละสำนวนดังนี้

6.2.1. ต้นฉบับอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์

ถึงแม้อาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก แต่นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนก็ไม่ถือเป็นสิ่งใหม่ในแวดวงวรรณกรรมอังกฤษปลายศตวรรษที่ 19 โดยพิททาร์ดได้กล่าวไว้ใน “Victorian Detective Fiction – An Introduction” (Pittard, [2005, March 18]) ว่า ตัวละครเชอร์ล็อก โฮมส์นั้นได้รับอิทธิพลจากเอดการ์ แอลลัน โป (Edgar Allan Poe) นักเขียนชาวอเมริกัน และ เอมีล กาโบรีโย (Émile Gaboriau) นักเขียนชาวฝรั่งเศส โดยโปแต่งเรื่องแนวนักสืบที่มีชื่อเสียงโด่งดังอยู่ 3 เรื่อง ได้แก่ “The Murders in the Rue Morgue,” (1841) “The Mystery of Marie Roget” (1843) และ “The Purloined Letter” (1845) มีตัวละครเอกที่เป็นนักสืบชาวฝรั่งเศสชื่อ ดูแปง (Dupin) ในขณะที่ กาโบรีโยมีผลงานเรื่อง **Lecoq**

ส่วนอิทธิพลของนักประพันธ์ชาวอังกฤษที่มีต่ออาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์นั้น น่าจะเริ่มจาก ชาลส์ ดิกเกนส์ ผู้เขียนเรื่อง **Bleak House** (1852) โดยตัวละครเอกคือตำรวจนักสืบที่มีชื่อว่า บักเกต (Bucket) และต่อมาในปีค.ศ. 1868 วิลกี คอลลินส์ (Wilkie Collins) ก็มีผลงานเรื่อง **The Moonstone** โดยตัวละครเอกชื่อสืบตำรวจคัพ (Sergeant Cuff) เน้นการไขปริศนามากกว่า

การสร้างความตื่นเต้นเร้าใจแบบ sensational novel¹ เมื่อถึงปลายศตวรรษที่ 19 นวนิยายนักสืบก็กลายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่แยกตัวออกมาจากนวนิยายแนวผจญภัยและมีกลุ่มผู้อ่านขนาดใหญ่ อาชญานิยายเรื่องหนึ่งที่นำเอ่ยถึงคือเรื่อง *Police-Sergeant C21* (1888) ของเรจินัลด์ บาร์เรตต์ (Reginald Barrett) ซึ่งนำเสนอเรื่องราวการสืบสวนคดีอาชญากรรม

เมื่อเรื่อง “A Scandal in Bohemia” ตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร *The Strand* ฉบับเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1891 (พ.ศ. 2434) ถือเป็นช่วงที่อาชญานิยายในอังกฤษก้าวสู่ “ยุคทอง” และผู้อ่านนิตยสารก็รู้สึกคุ้นเคยกับวรรณกรรมประเภทนี้แล้วเช่นกัน

ถึงแม้ว่าผู้อ่านไม่เห็นว่าเป็นเรื่องแนวนักสืบเป็นของใหม่ แต่การสร้างตัวละครนักสืบเอกชนที่อาศัยการวิเคราะห์หลักฐานและทำให้การของพยานตามหลักวิทยาศาสตร์ถือเป็นของใหม่ ทำให้ผลงานของดอยล์เป็นแบบอย่างให้กับนักประพันธ์อื่นๆ ในเวลาต่อมา เช่น จี. เค. เชสเตอร์ตัน (G. K. Chesterton), อาร์เทอร์ มอริสัน (Arthur Morrison), อาร์. ออสติน ฟรีแมน (R. Austin Freeman), แอกาธา คริสตี (Agatha Christie), โดโรธี แอล. เซย์เออร์ (Dorothy L. Sayers) และมาร์เจอรี อัลลิงแฮม (Margery Allingham) (Horsley, [2005, March 18])

จากข้อมูลที่ค้นพบ ผู้วิจัยเห็นว่าอาชญานิยายชุดเซอร์ล๊อค โทมส์เป็นวรรณกรรมที่ดำเนินตามแนวขนบทางวรรณศิลป์ที่มีผู้วางไว้ และในขณะที่เดียวกันผู้ประพันธ์ก็ได้พัฒนาองค์ประกอบทางด้านโครงเรื่องและการสร้างตัวละครจนเป็นแบบอย่างให้กับผู้ประพันธ์รุ่นต่อมาด้วย

6.2.2. เรื่องชุด “สืบสรรพการ”

ถึงแม้ว่าเรื่องชุด “สืบสรรพการ” มีที่มาจากวรรณกรรมต่างประเทศ แต่การถ่ายทอดเนื้อความจากภาษาต้นทางมาสู่ภาษาปลายทางกลับมิได้ใช้แนวทางการแปลแบบรักษาต้นฉบับ เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับรู้เรื่องราวได้ใกล้เคียงกับผู้อ่านต้นฉบับ คือแทนที่จะรักษาองค์ประกอบต่างๆ เอาไว้ ทั้งโครงเรื่อง ชื่อตัวละคร ฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่อง ผู้แปลกลับดัดแปลงองค์ประกอบต่างๆ ทั้งเนื้อเรื่อง ชื่อตัวละคร ฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่อง จนฉบับแปลมีลักษณะคล้ายคลึงกับนิทานหรือเรื่องอ่านเล่นทั่วไปของไทย

¹ หรือที่เรียกอีกอย่างว่า novel of sensation เป็นรูปแบบนวนิยายซึ่งได้รับความนิยมนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1860 เป็นต้นมา มักมีเนื้อหาเกี่ยวกับความลับในอศิตที่ต้องปกปิด การดำเนินเรื่องไม่สมเหตุสมผล มีเหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจ ความรุนแรง นักเขียนนวนิยายประเภทนี้ได้แก่ ไคลฟ์ (Mrs. Clive) (1801-1873) และวิลกี คอดลินส์ (Cuddon, 1999: 602)

ตัวอย่างเช่นเรื่อง “สืบสรรพการ” ซึ่งพระยาสมุทสรสรรพการ (ทัต) นำเค้าเรื่องมาจาก “The Adventure of the Speckled Band” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** และลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ** รายสัปดาห์ เล่ม 8 แผ่นที่ 48 – 49 วันพฤหัสบดีที่ 7 – 14 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) (มจ. 30/271-272) ตัวละครและฉากในเรื่องนี้ ผู้แปลได้ดัดแปลงเสียจนทำให้ดูเหมือนว่าเรื่องนี้เกิดขึ้นในประเทศไทย ตัวอย่างเช่นตอนที่หญิงสาวที่มาพบท่านสืบเพื่อขอความช่วยเหลือและเล่าความเป็นมาของตนเองให้ท่านสืบฟังว่า

“ตัวข้าพเจ้านี้เดิมเป็นบุตรนายสีหมื่นรักษ์บ้านอยู่เมืองเพ็ชรบุรี มารดาข้าพเจ้าชื่อรอดคอยกั้นกับบิดาข้าพเจ้ามีบุตรหญิงสองคน คือพี่ข้าพเจ้าและตัวข้าพเจ้า”

นอกจากนี้ผู้แปลยังใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่ทำให้เรื่องดูไม่สมจริง เห็นได้จากการใช้ถ้อยคำแบบในนิทานมุขปาฐะ เช่น

“มีชายผู้หนึ่งอายุประมาณ ๕๐ ปี เป็นผู้ชำนาญชำนาญในการสืบสวนเหตุที่เป็นการลึกลับอันเกิดขึ้น เป็นสิ่งสำคัญยากที่มนุษย์ทั้งปวงจะสามารถรู้ได้นั้น ชายผู้นี้สามารถจะสืบสาวเอาความซัดได้ ดังที่ได้ฟังมาแล้วแต่ก่อนหลายเรื่อง วันหนึ่งท่านผู้นั้นนั่งเล่นอยู่ในบ้านเรือน คุณหนังสือพลาตริตรองการสืบสวนพลาตอยู่ในที่สบายนั้นแต่ผู้เดียว ทันใดนั้น มีหญิงสาวผู้หนึ่งรูปร่างงดงามเป็นที่พึงใจ คลานเข้ามาทำเคารพหมอบอยู่ตรงหน้า ท่านสืบเหลือบเห็นก็ตั้งอยู่ เพราะนึกประหลาดว่า เหตุไฉนหนอหญิงนี้ จึงมีความกล้าหาญสามารถ ล้วงเลยเข้ามาหาเราในที่กำบังเช่นนี้...”

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

ในขณะที่เดียวกันผู้แปลยัง “ไม่แยกบทพูดออกจากบทบรรยาย (ใช้ indirect speech)” เช่นเดียวกับในนิทานมุขปาฐะ (สุมาลี วีระวงศ์, 2530: 3) เห็นได้จากตัวอย่างในเรื่องเดียวกัน

“เมื่อคำรินี้แล้วจึงถามหญิงนั้นว่า เจ้าเป็นลูกเต้าเผ่าพันธุ์ผู้ใด เจ้ามาหาเราด้วยความทุกข์ร้อน หรือต้องการสิ่งใดจงบอกเราไป หญิงนั้นเมื่อได้รับคำถามแลเห็นมีโอกาสดังนั้น จึงกระทำเคารพแล้วตอบว่า ข้าพเจ้ามาหาท่านด้วยหวังว่าจะขอความช่วยเหลืออันอันตราย อันจะเกิดมีแก่ข้าพเจ้าครั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่เห็นแล้วว่า ผู้หนึ่งผู้ใดที่จะยิ่งกว่าท่าน เห็นแท้แล้วว่าท่านแลเป็นผู้จะบันเทาอันตรายแห่งชีวิตแห่งข้าพเจ้าได้”

(การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

การดัดแปลงองค์ประกอบต่างๆ ในบทแปลจนทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนได้อ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองไทยนี้ถือว่าสอดคล้องกับแนวทางการแปลที่พระองค์เจ้ารัชณีแจ่มจรัส (น.ม.ส.) ทรงยึดถือมาโดยตลอด ซึ่ง ยูพร แสงทักษิณ ได้เขียนไว้ใน “แจ่มจรัสรัชณี “กวีแก้ว” ว่า

“บทพระนิพนธ์ที่ป่วงโดยเฉพาะบรรดาบันเทิงคดีที่ทรงนำเรื่องมาจากต่างประเทศทั้งตะวันออกและตะวันตกนั้นมีแนวพระดำริอันเป็นพระประสงค์หลักที่แน่นอนว่า จะทรงนิพนธ์ขึ้นเพื่อให้คนไทยอ่านแล้ว “ซึม” นั่นคือสามารถซึมซับรับรู้หรือเข้าถึงเรื่อง ผู้อ่านจะได้รู้สึกเพลิดเพลินบันเทิงใจ มิใช่ทรงนิพนธ์ขึ้นด้วยพระประสงค์ที่จะทรงรักษาต้นฉบับเดิม บทพระนิพนธ์ดังกล่าวนี้ เช่น จดหมายจางวางหรั่า นิตานเวตาล กนกนคร พระนลคำฉันท์ นิตาน น.ม.ส. นางพญาของไทเฮา ยุคกลางในยุโรป ฯลฯ ได้ทรงใช้วิธีแปลแต่งคือ ทรงนำเรื่องมาดัดแปลงเสียใหม่ในด้านรายละเอียดของเนื้อเรื่องและรูปแบบวิธีการนำเสนอ

ในส่วนที่ทรงนิพนธ์เนื้อหาใหม่โดยเฉพาะเรื่องทางตะวันตกนั้น ถ้าผู้อ่านไม่ทราบประวัติมาก่อนว่าทรงนำมาจากแหล่งใด ก็คิดว่าทรงนิพนธ์เอง เพราะไม่มีบรรยากาศของต่างประเทศให้เห็นเลย ทั้งนี้เนื่องจากทรงนำแต่เพียงเค้าโครงของเรื่องมา แล้วทรงนิพนธ์ให้มีเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา ฯลฯ แบบไทยๆ” (ยูพร แสงทักษิณ, 2545: 116-117)

พระนิพนธ์ที่มีลักษณะดังกล่าวชัดเจน เช่น จดหมายจางวางหรั่า ทรงดัดแปลงจาก “Letters from a Self-made Merchant to His Son” ของจอร์จ ฮอเรซ ลอริเมอร์ (George Horace Lorimer) นิตาน น.ม.ส. เรื่อง “หางแมว” ทรงดัดแปลงมาจากเรื่อง “The Monkey’s Paws” ของดับเบิลยู. ดับเบิลยู. จาคอบส์ (W.W. Jacobs) ส่วนเรื่อง “นางจินตลีลา” ทรงดัดแปลงจาก “Cinderella” ในนิทานกริมม์ (Grimm’s fairy tales)

ส่วนการที่ผู้แปลใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่ทำให้เรื่องดูไม่สมจริงนั้น อาจเป็นเพราะผู้แปลเห็นว่าผู้อ่าน วชิรญาณฯ ยังไม่คุ้นเคยกับบทประพันธ์ที่มีลักษณะสมจริง และจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดคิดว่าเรื่องที่ตีพิมพ์นี้เป็นเรื่องจริงไม่ใช่เรื่องสมมติ ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อ “สืบสรรพการ” เรื่องแรกลงใน วชิรญาณพิเศษ คือวันที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) นั้น คณะผู้จัดทำหรือกรรมสัมปาติกสภา คงยังระลึกได้ว่าบทประพันธ์ที่มีลักษณะสมจริงนั้นได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคณะผู้จัดทำและผู้ที่ถูกพาดพิงมากเพียงไร โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีไปมากับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร

ญาณวโรรส ซึ่ง สุพรรณิ วราทร อ้างถึงใน ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรก จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๕ (2519) ดังนี้

“ผู้อ่านในสมัยรัชกาลที่ ๕ ให้ความสนใจเรื่องสั้นในแบบแผนวรรณกรรมตะวันตกอย่างมาก เป็นครั้งแรกเมื่อกรมหลวงพิชิตปรีชากรได้ทรงนิพนธ์เรื่องอ่านเล่นขนาดสั้นเรื่องหนึ่งชื่อ เรื่องสนุกนี่นิก เมื่อ จ.ศ. ๑๒๔๘ (พ.ศ. ๒๔๒๙) ลงใน วชิรญาณวิเศษ...

เนื้อเรื่องของเรื่องสนุกนี่นิกเกี่ยวกับพระสงฆ์หนุ่มๆ สนทนากันถึงเรื่องการลาสิกขาบทยอกมาทำราชการ มีครอบครัวและมีเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง ผู้ประพันธ์ทรงเลือกเอาวัดบวรนิเวศน์เป็นฉาก เพราะเคยผนวชอยู่และทรงทราบท้องถิ่นวัดนั้นเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้เรื่องจึงมีความสมจริงจนทำให้ผู้อ่านพากันเข้าใจว่าเป็นเรื่องจริง จึงเกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ จนทำให้สมเด็จพระปวงเรศวรียาลงกรณ์ซึ่งทรงเป็นเจ้าอาวาสทรงเสียดพระทัย เมื่อเหตุการณ์กลับเป็นไปเช่นนี้คณะผู้ออกหนังสือวชิรญาณวิเศษฉบับนั้นจึงต้องประกาศชี้แจง มีใจความดังนี้

คำแก้หนังสือฉบับที่ ๒๘¹

ข้าพเจ้ามีความเสียใจ ที่ได้เห็นในหนังสือวชิรญาณนำ ๓๒๓ ว่าด้วยสนุกนี่นิกนั้น ดูหาสมควรที่จะเอาชื่อวัดบวรนิเวศน์ซึ่งเป็นวัดที่นับถือมาลงในเรื่องเล่นๆ ที่นิกแต่งไปโดยไม่มีเค้ามูลเลยเช่นนี้ไม่ ผู้ที่ไม่ทราบถ้ามักสงสัยก็จะสงสัยไปต่างๆ ให้เป็นการมัวหมองแก่วัดนั้น ถ้าเสด็จสถานายกจะโปรดแก้ย่ำให้เป็นการมัวหมองแก่วัดบวรนิเวศน์ ด้วยเหตุที่เกิดแต่ความสนุกนี่นิกซึ่งจะพาให้คนสงสัยไปจริงไปนี้เสียจะดีมาก

โสณบัณฑิตย์”

สุพรรณิ วราทรยังได้อธิบายต่ออีกว่า

“ความวุ่นวายอันเกิดจากเรื่องสนุกนี่นิกนี้ยังมีมากขึ้นอีกเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบและทรงกล่าวโทษกรมหลวงพิชิตปรีชากร จนกระทั่งสมเด็จพระปวงเรศวรียาลงกรณ์ต้องกราบทูล

¹ พระองค์เจ้าโสณบัณฑิตย์, “คำแก้หนังสือฉบับที่ ๒๘,” วชิรญาณวิเศษ, ๑ แผ่น ๓๕ (๓ เดือน ๘ พฤศจิกายน) จ.ศ. ๑๒๔๘ (พ.ศ. ๒๔๒๙), ๓๓๓. (อ้างถึงใน สุพรรณิ วราทร, 2519: 46)

ของพระราชทานโทษไว้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ก็ทรงยอมยกโทษให้และได้มีพระราชหัตถ์เลขาชี้แจงมีใจความดังต่อไปนี้

(ฉบับที่ ๒)

พระที่นั่งบรมมหาราชวัง

วัน ๑๑ ๘ ค่ำ ปีมะแม ๑๒๔๘

กราบทูลเสด็จกรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์

แลกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส

ด้วยประทานลายพระหัตถ์ขอโทษกรมหลวงพิชิตปรีชากรในการที่ลงพิมพ์หนังสือวชิรญาณเรื่อง “สนุกนี้” ออกชื่อวัดบวรนิเวศน์ให้เป็นที่หมองนั้นได้ทราบความแล้ว

หนังสือวชิรญาณในวิกนั้น หม่อมฉันอยู่ที่บางปิ่นมีการค้างมากหาได้อ่านไม่จนกลับกรุงเทพฯ ถ้าได้อ่านคงจะได้ว่ากันแต่ก่อนแล้ว ครั้นทราบว่าเป็นเหตุให้ทรงพระวิตกมาก ก็มีความร้อนใจนัก ด้วยทรงพระชราแล้วและทรงไม่สบายจะเป็นอันตรายแก่หม่อมฉันผู้ที่มีความนับถือว่าเป็นที่สักการบูชาอันยิ่งใหญ่ตั้งอยู่ในพุทธศาสนาอย่าง ๑ เป็นใหญ่ยิ่งอยู่ในพระบรมราชวงศ์อย่าง ๑ จึงมีความขัดเคืองกรมหลวงพิชิตมาก

หม่อมฉันทราบอยู่ว่ากรมหลวงพิชิตทำหนังสือนี้ปรารถนาจะทำอย่างหนังสือโนเวลฝรั่งที่เขาแต่งกันนับพันนับหมื่นเรื่อง เป็นเรื่องคิดผูกพันอ่านเล่นพอสนุก แต่เมื่อว่าความจริงผู้ที่แต่งหนังสือเช่นนั้นมักจะต้องมีที่หมายเทียบกับคนในปัจจุบันบ้าง แต่ไม่ได้ทำตามความที่ประพฤติดังจริง ๆ ทุกอย่าง เป็นแต่เก็บเค้าบ้าง ยกเอียงเสียบ้าง จึงจะชวนให้คิด ก็ในการที่กรมหลวงพิชิตแต่งหนังสือฉบับนี้ที่ออกชื่อวัดบวรนิเวศน์นั้นหม่อมฉันเชื่อว่าไม่ประสงค์จะกล่าวด้วยความจริงที่เป็นอยู่ในบัดนี้ ถ้าการที่เป็นล่วงเกินแล้ว แต่ถึงหม่อมฉันจะไม่ได้นึกสงสัยอินร้ายวัดบวรนิเวศน์ประการใดเพราะได้อ่านหนังสือฉบับนี้ก็จริง แต่คนทั้งปวงเป็นอันมากที่ไม่ได้เคยอ่านหนังสือโนเวลอังกฤษ คงจะหมายว่าหนังสือพิมพ์แล้วคงจะกล่าวถึงการที่ผู้แต่งนั้นทราบมาตามความจริง ฤๅแต่เฉพาะหาความให้คนอินร้ายตามคำตัวพูด ไม่เข้าใจได้ว่าผู้แต่งรู้ตัวแลตั้งใจให้คนอื่นทราบว่าหนังสือที่ตัวแต่งนั้นไม่แต่งสำหรับให้คนอื่นเชื่อว่าเป็นความจริงเป็นแต่จะให้อ่านสนุกเท่านั้นดังนี้ได้ เพราะฉะนั้นหม่อมฉันจึงได้ถามกรมหลวงพิชิตให้แก้ความเสียให้สว่างทั้ง ๕ ข้อ คือ ข้อที่ได้กล่าวนั้นเป็นจริงบ้างฤๅไม่ ถ้า

ไม่เป็นความจริงแล้วเหตุใดจึงได้ใช้ชื่อวัดบวรนิเวศน์ดังนี้ กรมหลวงพิชิตยง
ไม่ได้แก่กระทุ้ไปทูลขอประทานโทษซึ่งโปรดประทานโทษให้เธอ แลรับสั่ง
ไม่ให้มีความผิดแก่กรมหลวงพิชิตยงนั้น หม่อมฉันก็ยอมยกโทษถวาย แต่มีความ
เสียใจอยู่มากด้วยกรมหลวงพิชิตยงก็มีใช้คนอื่น เป็นคนบวชวัดบวรนิเวศน์ได้ยก
ย่องเป็นถึงเจ้าต่างกรมผู้ใหญ่ มาเป็นคนคนไม่คิดหยิ่งหน้าหลังให้รอบคอบ ทำ
ให้เหตุที่คนไม่ทราบความจริงเป็นที่ยินร้ายแก่วัดดังนี้เป็นการไม่ควรเลย แต่
บัดนี้เธอก็รู้โทษผิดแลการที่ผิดก็ปรากฏแก่คนทั้งปวงแล้ว ก็เห็นจะเป็นอัน
ล้างมลทินในวัดกลับเป็น โทษแก่ตัวผู้แต่งที่จะต้องดิเสียนมากเหมือนกับได้รับ
บาปทันตาเห็นอยู่แล้ว ก็ตกลงเป็นพอกความปรารถนาเป็นยุติกันได้เพียงเท่านี้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

สยามินทร์”¹

จากข้อความที่อ้างถึงข้างต้นทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ถึงแม้ผู้อ่าน **วชิรญาณฯ** จะคุ้นเคยกับการ
อ่านนิยายสาร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมตะวันตก และก่อนหน้าก็มีหนังสือ **ดรโณวาท** เป็นหนังสือพิมพ์
ฉบับแรกของคนไทย โดยมีพระองค์เจ้าเกษมสันต์โสภาคย์ทรงเป็นเจ้าของและบรรณาธิการ² แต่
ผู้อ่านกลุ่มนี้คงยังไม่คุ้นเคยกับการดำเนินเรื่องในบันเทิงคดีแบบตะวันตก และไม่อาจแยกแยะได้ว่า
เรื่องที่อ่านเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องแต่ง ผู้แปลเรื่องชุด “สืบสรรพการ” จึงใช้แนวการแปลแบบ
ดัดแปลง และเรียบเรียงให้ฟังดูคล้ายนิทานมุขปาฐะ

นอกจากการดัดแปลงองค์ประกอบต่างๆ ในบทแปลแล้ว เมื่อพิจารณาเรื่องชุด “สืบสรรพ
การ” ทุกเรื่องแล้วสังเกตเห็นได้ว่าผู้แปลไม่ได้ระบุว่าตนนำเค้าเรื่องมาจากที่ใด และในเรื่องแปล 2
เรื่องแรกคือ เรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด”³ และ “สืบรู้ได้โดยละเอียด”¹ ยังพบด้วยว่าทางผู้จัดพิมพ์ไม่
ระบุชื่อผู้แปลไว้ ซึ่งต่างกับเรื่องในชุดเดียวกันที่ตีพิมพ์ในเวลาต่อมา

¹ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงมีไปมากับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระนคร ฆนาการกรง
ศรีอยุธยา, ๒๕๑๔), หน้า ๔ – ๖. (อ้างถึงใน สุพรรณิ วราทร, 2519: 48-49).

² เริ่มออกฉบับแรกเมื่อ 7 กรกฎาคม 2417 แต่มีอายุได้เพียง 1 ปี (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2543: 220)

³ นำเค้าเรื่องมาจาก “The Boscombe Valley Mystery” ในชุด **The Adventures of Sherlock
Holmes** ลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ** เล่ม 7 แผ่นที่ 27-28 วันพฤหัสบดีที่ 21-28 เมษายน ร.ศ. 111
(พ.ศ. 2435) หน้า 315-317 และ 328-330 (มฟ. 30/469)

การไม่ระบุที่มาของเรื่องแปลและชื่อผู้แปลนี้อาจเป็นเครื่องชี้บ่งถึงวัฒนธรรมการเล่านิทานแบบเดิมได้อย่างหนึ่ง กล่าวคือ เรื่องเล่าเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคนในสังคม ไม่ว่าใครก็ตามสามารถนำมาเล่าซ้ำและดัดแปลงรายละเอียดได้ตามความต้องการ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับที่สุมาลี วีระวงศ์ อธิบายไว้ใน *ร้อยแก้วแนวใหม่ของไทย พ.ศ. ๒๔๑๓ – ๒๔๕๓* ว่า บันเทิงคดีร้อยแก้วใน *วชิรญาณวิเศษ* และ *วชิรญาณ* ในช่วง พ.ศ. 2436 มีพัฒนาการเชิงภาษาและกลวิธี ซึ่งมีทั้งที่เป็นแบบไทยและที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่ง ยกตัวอย่างเช่นกรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์

“ทรงรับมาทั้งศัพท์สำนวน เครื่องหมาย (อัญญาประกาศ, อัมภาค และจุลภาค) ตลอดจนกลวิธีทางการประพันธ์ เช่นการใช้จดหมายเป็นตัวเดินเรื่อง ขึ้นต้นจากจุดจบใน *กระโดดครั้งท้าย* ใช้บทพรรณนาเร้าอารมณ์ใน *เลินเล่อ* หักมุมเรื่องใน *จับคำถ้ำแดง* ซึ่งทำให้เรื่องที่ทรงนิพนธ์มีบรรยากาศแตกต่างจากของนักเรียนร่วมสมัยท่านอื่นๆ แม้แต่เค้าเรื่องในบางเรื่อง เช่น *ใช้หนี้ตำราน้ำของเรา* และ *กระโดดครั้งท้าย* ซึ่งกำหนดสถานที่ในเมืองไทย ก็มีรายละเอียดที่น่าสงสัยว่าจะได้มาจากเรื่องฝรั่ง เป็นแต่ผู้นิพนธ์ มิได้ทรงระบุบอกที่มาไว้ด้วย การนำเค้าเรื่องมาใช้โดยไม่ระบุที่มา อาจเป็นลักษณะที่เหลือค้างสืบมาแต่วัฒนธรรมการเล่านิทานแบบไทยเดิม ซึ่งถือว่าเนื้อเรื่องของนิทานใดๆ เป็นของกลาง ไม่มีผู้ครอบครองหวงแหน ใครๆ ก็อาจนำมาดัดแปลงเล่าต่อๆ ไปได้ ความตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของและ / หรือลิขสิทธิ์น่าจะเข้ามาในภายหลัง (เมื่อพวกนักเรียนยุโรปเริ่มทยอยกลับเข้ามาทำหนังสือ *ลักวิทยา* *ถลกลวิทยา* ออกเผยแพร่ประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๓ เป็นต้นไป)” (สุมาลี วีระวงศ์, 2530: 10-11)

(การขีดเส้นได้ข้อความเป็นของผู้วิจัย)

6.2.3. อาชญนิยาย นิทานทองอิน

ในการแปลเรื่อง *นิทานทองอิน* นอกจากผู้แปล ซึ่งก็คือสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นผู้จัดทำนิตยสารซึ่งสามารถกำหนดทิศทางและเนื้อหาของหนังสือเองได้แล้ว ผู้แปลยังเป็นผู้สำรวจรากฐานทางขนบวรรณกรรมไทยอีกด้วย โดย

¹ นำเค้าเรื่องมาจาก “The Red-Headed League” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์ใน *วชิรญาณวิเศษ* เล่ม 7 แผ่นที่ 42-44 วันพฤหัสบดีที่ 4-18 สิงหาคม ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) หน้า 493-496, 506-510 และ 518-520 (มพ. 30/469)

หลังจากที่เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งวรรณคดีสโมสรขึ้นในพ.ศ. 2457

เหตุผลสำคัญเบื้องหลังการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวรรณคดีสโมสรมาจากความกังวลว่า ในขณะที่มีผู้เขียนและอ่านวรรณคดีไทยกันมากขึ้น แต่ว่า

“ฝ่ายข้างผู้แต่งยังไม่ใครจะเอาใจใส่ในทางภาษาถาพพยายามแต่งเรื่องอันประกอบด้วยคุณวิชา สารประโยชน์ มักแต่แต่งเอาอย่างผู้อื่นตามๆ กันไป ที่แปลจากภาษาต่างประเทศ ก็มักแปลแต่หนังสือ ซึ่งเป็นเรื่องอย่างเลวในภาษานั้นๆ แลมักชอบหันเหียนเปลี่ยนวิธีเรียบเรียงภาษาไทยไปตามประโยคภาษาต่างประเทศด้วยความโง่เขลาแลสำคัญว่าโวหารอย่างนั้นเป็นของเพราะเจาะสมควรแก่สมัยใหม่ มิได้รู้ว่าการที่ทำอย่างนั้น เป็นการทำลายภาษาของตนเองให้เสียไป ส่วนผู้อ่านที่อยากจะอ่านหนังสือ ก็พบแต่หนังสือที่กล่าวมานี้มากขึ้นทุกที บางคนจนถึงไปหลงนิยมนวภาษาแลวิธีแต่งหนังสือเช่นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างดีที่เกิดขึ้นในวิชาหนังสือสมัยใหม่”

(ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 2 สิงหาคม 2457 เล่ม 31 น. : 310-311)

(อ้างถึงใน วิภา กงกะนันทน์, 2540: 476-477)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งวรรณคดีสโมสรขึ้น “เพื่อเป็นมาตรการอย่างหนึ่งสำหรับพัฒนาคุณภาพของวรรณคดีไทยที่แต่งขึ้นใหม่ในรัชกาลของพระองค์ โดยการนำเอาวรรณคดีที่บรรพชนได้สร้างสรรค์ไว้มายกย่องเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักประพันธ์รุ่นใหม่ๆ ได้พิจารณาด้วย” (วิภา กงกะนันทน์, 2540: 265-266)

โดยวรรณคดีสโมสรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือที่สมควรได้รับประโยชน์จากวรรณคดีสโมสรดังนี้

๑) เป็นหนังสือดี กล่าวคือเป็นเรื่องที่สมควรซึ่งสาธารณชนจะอ่านได้ โดยไม่เสียประโยชน์ คือ ไม่เป็นเรื่องทุกภพทุกชาติ เป็นเรื่องที่ชักจูงความคิดผู้อ่านไปในทางอันไม่เป็นแก่นสาร ฤๅซึ่งจะชวนให้คิดวนวายไปในทางการเมือง อันจะเป็นเครื่องรำคาญแก่รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้เป็นต้น

๒) เป็นหนังสือที่แต่งดี ใช้วิธีเรียบเรียงอย่างใดๆ ก็ตาม แต่ต้องให้เป็นภาษาไทยอันดี ถูกต้องตามเยี่ยงที่ใช้ในโบราณกาล ฤๅในปิตุยุบันกาลก็ได้ ไม่ใช่ใช้ภาษาซึ่งเลียนภาษาต่างประเทศ ฤๅใช้วิธีผูกประโยคประชันตามแบบ

ภาษาต่างประเทศ (เช่น ใช้ว่า “จับรถไฟ” แทน “ไปขึ้นรถไฟ” ถ้า “โดยสารรถไฟ” แล “มาสาย” แทน “มาช้า” ถ้า “มาล่า” ดังนี้เป็นตัวอย่าง)

อนึ่ง หนังสือใดที่แปลจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีแสดงไว้ชัดเจนว่า แปลจากภาษาใด ผู้แต่งเดิมชื่อไร

[...]

(ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 2 สิงหาคม 2457 เล่ม 31 น. : 312-313)

(อ้างถึงใน วิชา กงกะนันท์, 2540: 478-479)

จากข้อความในประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวรรณคดีสโมสร หนังสือที่ดึนั้นไม่ควรมีเนื้อหา “ซึ่งจะชวนให้คิดวนวายไปในทางการเมือง” เพราะ “จะเป็นเครื่องรำคาญแก่รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” และผู้ประพันธ์ควรเรียบเรียงถ้อยความให้เป็นภาษาไทย ไม่ใช่โครงสร้างภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้ถ้าเป็นหนังสือที่แปลมา ผู้แปลก็ควรระบุที่มาให้ชัดเจน ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้ในบทพระราชนิพนธ์แปลเรื่อง “ออกงานครั้งที่สุด” ซึ่งผู้แปลระบุที่มาของต้นฉบับ และพบในคำนำของวารสาร **ทวีปัญญา** ที่ลงเรื่อง **นิทานทองอิน** โดยผู้จัดการชี้แจงไว้ว่า

“ผู้จัดการจะยินดีรับเรื่องต่างๆ...ผู้ส่งเรื่องมาลงต้องบอกให้ผู้จัดการทราบว่ามี ความประสงค์จะให้ลงนามจริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดีจำเป็นต้องให้ผู้จัดการทราบนามจริง ถ้าผู้ใดส่งเรื่องมาลงแล้วไม่ส่งนามจริงมา จะไม่รับลงให้เป็นอันขาด ”

ถูกถวิล

เลขานุการกรรมการเล็ก

ผู้จัดการ”

ข้อความในประกาศดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้จัดพิมพ์ ผู้แปล และผู้นำทางการเมือง (ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกัน) เป็นผู้สร้างขนบวรรณศิลป์ในการแต่งและการแปลวรรณกรรมเช่นที่พบในหนังสือ **ทวีปัญญา** และ **สมุทรสาร** โดยกำหนดทั้งเนื้อหาและแนวทางการแต่ง/แปลวรรณกรรม

6.2.4. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือค โสมส์ของหลวงสารานุประพันธ์

นอกจากความต้องการของผู้อุปถัมภ์แล้ว ขนบทางวรรณศิลป์ยังมีส่วนกำหนดแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือค โสมส์ของ “แม่สอาด” อีกด้วย กล่าวคือ แนวทางการแปลของ “แม่

สอาด” นั้นอาจได้รับอิทธิพลมาจากนักแปลรุ่นพี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลวงนายวิจารณ์ ผู้เคยแปลเรื่อง “นักสืบรอยที่สอง” ลงใน *ผดุงวิทยา* มาก่อนแล้ว

หลวงสารานุกรมประพันธ์กล่าวไว้ในคำนำ “กำเนิดเซอร์ลอร์ดโฮลมส์” วิทยุปาฐกถาที่พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพหลวงนายวิจารณ์ วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2473 ว่า

“ข้าพเจ้าได้เลือกเรื่องแปลเป็นงานประพันธ์แรกหัดของข้าพเจ้าคือ ความลึกลับของทุ่งร้างเบ็สเกอร์วิลลส์ (The Hound of the Baskervilles) อันเป็นซีเรียล (เรื่องยาว) เรื่องหนึ่งของเซอร์ลอร์ดโฮลมส์... ถัดจากนั้นก็แปลจำพวกเรื่องสั้นๆ ในดับเบลมัวร์สไบ้ง แอดเวนเจอร์บั้ง... แล้วจึงได้แปลเรื่องยาวอีกเรื่องหนึ่งคือ หุบผาแห่งภัย (The Valley of Fear) โดยอาศัยหลวงนายวิจารณ์เป็นผู้ช่วยเหลือตรวจตราแก้กลาสำนวนไทยให้ตรงกับสำนวนอังกฤษ” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 8, ม.ป.ป.: 10)

โดยเมื่อผู้วิจัยเปรียบเทียบแนวทางการแปลเรื่อง “นักสืบรอยที่สอง” ของหลวงนายวิจารณ์ กับแนวทางการแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” ของหลวงสารานุกรมประพันธ์ พบว่าเป็นการแปลแนวเรียบเรียงทั้งสองเรื่อง โดยขอยกตัวอย่างเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” กับบทแปลเรื่อง “นักสืบรอยที่สอง” ดังนี้

ในเรื่อง “ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม” ตอนที่วัตสันรออยู่ที่โฮเต็ลในขณะที่โฮมส์กับเลสเตรดไปพบเขมส์ แมคคาธิ เขารำพึงกับตัวเองว่า

“The Boscombe Valley Mystery”	“ความลึกลับของลาดเขาบ๊อสคัม”
<p>“Supposing that this unhappy young man’s story were absolutely true, then what hellish thing, what absolutely unforeseen and extraordinary calamity could have occurred between the time when he parted from his father, and the moment when, drawn back by his screams, he rushed into the glade? It was something terrible and deadly. What could it be? Might not the nature of the injuries reveal something to my medical instincts?” (Doyle, 2002: 90)</p>	<p>“ข้าพเจ้าลองมาสมมุติดูในใจว่า หากว่าคำที่เจ้าหนุ่มนั้นพูดเป็นความจริงทั้งหมด ก็อะไรเล่า ที่แปลกปลาตอย่างน่าสพึงกลัวมาทำอันตรายชีวิตร์บิดาเขาให้สิ้นลงเพียงชั่วเวลาครู่เดียวที่เจ้าลูกชายได้เดินจากไปพ้น และได้ยินเสียงร้องโอดครวญ จนต้องวิ่งกลับมาอีก โอ! โลกเอ๋ย โลก มนุษย์เอ๋ยมนุษย์! ฆ่ากันตายง่ายๆ! ง่ายอย่างฟันปลา! แล้วมีหนายังไม่มีตัวผู้ฆ่าอีก โอ! อย่างนี้จะไม่น่าเวทนาหรือ นั่นแหละ พระท่านก็บอกแล้วว่าอนิจจังไม่เที่ยง มนุษย์! มนุษย์อาจตายได้ทุกๆ วินาที จริง! ซ่อนี่จริง! ข้าพเจ้าเองถึง</p>

	<p>แม้แต่เปนฝรั่งก็เชื่อ-เชื่อแล้ว ว่าเป็นของแม่-แม่ <u>อย่างเอก</u> คิด ไปคิดมา ยิ่งอันตันสมอง มีดแปล <u>ด้าน”</u> (ผดุงวิทยา, เล่ม 10 เดือนธันวาคม ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456): 134)</p>
--	--

สังเกตเห็นได้ว่าบทแปลส่วนที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ไว้ต่างจากต้นฉบับเพราะผู้แปลใช้วิธีเรียบเรียงใหม่

ส่วนในบทแปลเรื่อง “นักสืบรอยที่สอง” ผู้แปลได้เรียบเรียงข้อความตอนที่โฮมส์ตกตะลึงเมื่อได้ข่าวเรื่องเอดูอาร์โด ลูคัส (Eduardo Lucas) ถูกฆ่าตาย

“The Adventure of the Second Stain”	“นักสืบรอยที่สอง”
<p>“My friend has so often astonished me in the course of our adventures that it was with a sense of exultation that I realized how completely I had astonished him. He stared in amazement, and then snatched the paper from my hands. This was the paragraph which I had been engaged in reading when he rose from his chair.” (Doyle, 2002: 278)</p>	<p>“ในบรรดาเรื่องราวที่เคยสืบสวนมาด้วยกัน เซอร์ลอร์ดโฮมส์เคยทำให้ข้าพเจ้าตกตลึงมาเสียหนักต่อหนัก คราวนี้ข้าพเจ้าอยากจะคุยว่าแก้ตัวได้สมใจ เพราะเมื่อข้าพเจ้าพูดขาดคำลงเช่นนั้น เขาตกตลึงมากกว่าที่ข้าพเจ้าตกตลึง เพราะเขาเขาจ้องดูข้าพเจ้าอย่างปลาตใจ ไกลๆ เข้าไป <u>ราวกับเห็นข้าพเจ้าเปลี่ยนเพศ</u> <u>เปนนางละเวงหรือหนูมาน</u> แล้วดึงหนังสือพิมพ์ที่ข้าพเจ้ายังถืออยู่ไปอ่าน มีข้อความที่ได้ขีดมาไว้ดังต่อไปนี้ : - ” (ผดุงวิทยา, เล่ม 1 เดือนมีนาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455): 51-52 (มพ. 2530/058)</p>

ข้อความที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ไว้เป็นข้อความที่ผู้แปลเสริมเข้ามาทำให้สำนวนใกล้เคียงกับสำนวนในภาษาไทย

นอกจากบทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์จะเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่านแล้ว การแปลบันเทิงคดีแนวสืบสวนชุดนี้น่าจะมีส่วนให้ผู้แปลค้นตัวเองมาเป็นนักประพันธ์เรื่องแนวลึกลับ โดยผลงานประพันธ์ของ “แม่สอาด” ถือเป็นจุดเริ่มต้นวรรณกรรมแนวลึกลับของไทย สด กุระโรหิต ตั้งข้อสังเกตว่า

“หลวงสารานุกรมประพันธ์เป็นนักประพันธ์ไทยคนหนึ่งในจำนวนไม่กี่คนนักที่สนใจกับเรื่องลึกลับ เช่นเรื่องนักสืบและเรื่องผีเรื่องวิญญูณ หลวงสารานุกรมประพันธ์ชอบงานของ เซอร์ อาเธอร์ โคนันดอยล์ และ วิลเลียมเลอเคอ ก็เพราะเกี่ยวกับรสนิยมอันลึกลับนั่นเอง เรื่อง แพรดำ, หน้าผี, มือมืด, บ้านปรต ฯลฯ คือนวนิยายเรื่องใหญ่สำเร็จจากปากกาของหลวงสารานุกรมประพันธ์ ซึ่งเป็นตัวแทนของวรรณกรรมลึกลับยุคสามสิบปีก่อน” (สด ฐรมะโรหิต “ข้าพเจ้าวางหรีดให้ พันเอก หลวงสารานุกรมประพันธ์” ใน สารานุกรม, 2497: 196)

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยพอจะกล่าวได้ว่าแนวทางการแปลอาชญนิยายชุดเซอร์ลือก โสมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์ได้รับอิทธิพลจากนักแปลรุ่นพี่อย่างหลวงนัยวิจารณ์ และแสดงให้เห็นขนบทางวรรณศิลป์สำหรับการแปลวรรณกรรมในยุคนั้น ในขณะที่เดียวกันแนวทางการแปลนี้ยังมีส่วนในพัฒนาการวรรณกรรมแนวลึกลับของไทยในเวลาต่อมา

6.2.5. บทแปลอาชญนิยายชุดเซอร์ลือก โสมส์ของอ.สายสุวรรณ

สำหรับขนบทางวรรณศิลป์ที่มีอิทธิพลต่อผลงานแปลเรื่องเซอร์ลือก โสมส์ของอ.สายสุวรรณนั้น ตัวผู้แปลเองเคยได้อธิบายเอาไว้ใน “คำนำของผู้แปล” เรื่องเซอร์ลือก โสมส์ ชุด การผจญภัย ว่า

“นักเลงหนังสือรุ่นอาวุโสคนหนึ่ง ซึ่งเชื่อในการแปลอย่างรักษาสำนวน ได้ปรารภกับข้าพเจ้าว่า เรื่องเซอร์ลือก โสมส์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ที่เป็นเรื่องสั้น มีอยู่ ๕๖ เรื่องด้วยกัน สนุกทั้งนั้น แต่ยังแปลกันไม่หมด ถึงจะมีนักแปลรุ่นเก่าๆ แปลไว้หลายเรื่องแล้ว ก็เป็นแต่ต่างคนต่างเลือกเรื่องแปล สำนวนก็แตกต่างกันออกไป ถ้าข้าพเจ้าตั้งความเพียรแปลเสียให้ครบถ้วนได้ ก็จะเป็นสำนวนเดียวกัน และจะเป็นผลให้นักอ่านรุ่นปัจจุบันได้รู้จักกับเซอร์ลือก โสมส์เป็นอย่างดี ไม่แพ้ชนชาติอื่นที่เขาได้ถ่ายทอดไว้ครบถ้วนแล้ว ข้าพเจ้ารับว่าจะลองดู ... ท่านผู้นั้นคือคุณเลื่อน ภัณฑะกาญจนะ...ก่อนจะลงมือแปล ข้าพเจ้าใช้เวลาศึกษาเรื่องเซอร์ลือก โสมส์เป็นแรมเดือน เพื่อให้เข้าถึงนิสัยตัวละครอย่างแท้จริง แต่จะทำได้เพียงใด ท่านผู้อ่านท่านนั้นจะเป็นผู้ตัดสิน ในที่นี้ข้าพเจ้าอาจกล่าวได้แต่เพียงว่า เมื่อได้ตีพิมพ์เล่มแรก คือชุดการผจญภัยไปแล้ว การต้อนรับของผู้อ่านนั่นเอง ได้เป็นกำลังส่งเสริมให้ความเพียรพยายามของข้าพเจ้าตั้งอยู่ได้ไม่คลอนแคลน จนการแปลเซอร์ลือก โสมส์ให้ครบถ้วนลุล่วงไปได้ในที่สุด” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 129-130)

เมื่อผลงานแปลเรื่องซุคเซอร์ลือก โฮมส์เผยแพร่ออกมาแล้ว มีนักวิชาการกล่าวชื่นชมงานแปลของ อ.สายสุวรรณ เช่น ‘อักษรารณ’ เขียนไว้ใน “บทตามเรื่องกำเนิดเซอร์ลือกโฮลมส์” ใน **สวนหนังสือ ฉบับที่ 8** ว่า

“เป็นที่ทราบกันว่า ซุคนิยายสืบสวนนี้ ได้มีผู้แปลกันมากมายหลายสำนวน...แม้ หลวงสารานุกรมจะได้ออกเรื่องสั้นเรื่องยาว ก็ยังไม่ครบถ้วนอยู่ดี เมื่อต่างคนต่างแปลสำนวนก็ต่างกันไป จึงได้มีการปรารภถึงการรวบรวมซุคเซอร์ลือกโฮลมส์ทั้งหมดขึ้น และก็นับเป็น โชคดีที่ในเมืองไทยจะได้มีเรื่องเซอร์ลือกโฮลมส์ในพากย์ไทยไว้ครบถ้วนเป็นสำนวนเดียวกัน ผู้ชำนาญคือ อ. สายสุวรรณ ได้สำนักพิมพ์ประพาสต้นจัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก ท่านผู้นี้ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ชอบเรื่องเซอร์ลือกโฮลมส์มาตั้งแต่เด็กๆ เคยอ่านในเสนาศึกษาที่หลวงสารานุกรม แปล แล้วได้แปลอย่างละเอียดที่สุด พยายามไม่ตัดอะไรเลย รักษาไว้หมดทุกตัวอักษร เท่ากันทำให้ความเคารพแก่ผู้ประพันธ์เป็นที่สุดนั่นเอง และด้วยสำนวนแปลที่จัดว่าเป็นภาคศิลป์ ถึงกับนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ถือเอาเป็นแบบฉบับของการแปลทีเดียว ได้พูดถึงกรรมวิธีในการแปลว่า ก่อนจะลงมือแปลต้องใช้เวลาอ่านก่อนเป็นแรมเดือน เพื่อจับนิสัยของตัวละครให้ได้ ใช้เวลาแปลเป็นปี และคงจะเป็นเพราะความชื่นชอบผลงานแปลของ หลวงสารานุกรม อ. สายสุวรรณจึงตั้งชื่อตามที่หลวงสารานุกรม ตั้งไว้แต่เดิม” (**สวนหนังสือ ฉบับที่ 8**, ม.ป.ป.: 32-34)

ส่วน สมบัติ จำปาเงิน กล่าวไว้ใน “ชีวิตและงานของ อ. สายสุวรรณ” ใน **สวนหนังสือ ฉบับที่ 21** ว่า

“การแปลของ อ. สายสุวรรณออกจะผิดจากรุ่นพี่ๆ ผู้แปลบุกเบิกกันแต่ต้น นั้นคือ รุ่นพี่ๆ มักจะแปลเรียบเรียง แปลเอาความ ตัดความบางตอนออกเพื่อความเหมาะสม และเลือกแปลเฉพาะที่เห็นว่าสนุกมากๆ ส่วนที่สนุกน้อยจะข้ามๆ ไป แต่สำหรับ อ. สายสุวรรณนั้นจะแปลอย่างละเอียด ทุกวรรคทุกตอน แม้แต่ภาษาต่างประเทศ (ของอังกฤษ) เช่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ก็แปลหมด (ที่ไม่ทราบตอนใดวรรคใดก็ขวนขวายไต่ถามจากผู้รู้จนทราบเสียก่อนแล้วจึงแปล) จัดเป็นการแปลเข้าระดับมาตรฐานสากล ประกอบกับสำนวนโวหารของ อ. สายสุวรรณเป็นสำนวนภาษาชั้นดี เพราะเคยเขียนบทความสารคดีต่างๆ

มากมาย จึงทำให้งานแปล “เซอร์ลอร์ด โฮลมส์” ได้รับการยกย่องจากนักวิชาการ และนักอ่านทั่วไป” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 252-253)

จากคำชมที่ยกมาข้างต้น ทำให้เข้าใจได้ว่าขนบทางวรรณศิลป์สำหรับการแปลในยุคสมัยของ อ.สายสุวรรณถือว่าการแปลแนวรักษาดั้งเดิมเป็นการแปลที่เหมาะสม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้วิจัยไม่พบสำนวนแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮลมส์ของนักแปลท่านอื่นในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างได้¹

6.2.6. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮลมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์

การแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮลมส์ของนักแปลในปัจจุบันยังคงดำเนินรอยตามขนบทางวรรณศิลป์ที่ อ.สายสุวรรณ จากการสัมภาษณ์ ผู้แปลทั้ง 4 คนต่างเห็นว่าการแปลแนวรักษาดั้งเดิมเป็นสิ่งที่ควรทำ

‘มิ่งขวัญ’² อธิบายว่าในการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮลมส์ทั้ง 4 เล่ม คือ **รหัสลึกลับแห่งสี่ หุบเขาแห่งความกลัว ผจญภัย และ ออลา** ผู้แปลและสำนักพิมพ์ยึดถือแนวทางการแปลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ แปลโดยให้เกียรติผู้ประพันธ์ รักษาเนื้อความตามต้นฉบับ หรือ “อย่าให้เนื้อเรื่องเพี้ยน” ขณะที่แปลเมื่อพบคำศัพท์ยาก เช่น คำหรือสำนวนเก่า คำในภาษาต่างประเทศ ผู้แปลต้องอาศัยการค้นคว้าจากพจนานุกรมหรือหนังสืออ้างอิงต่างๆ และในบางครั้งข้อความในต้นฉบับเพียง 1 หน้าอาจต้องใช้เวลาถึงครึ่งวันจึงจะหาคำแปลที่เหมาะสมได้ และก่อนที่จะทำงานแปลให้สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ ‘มิ่งขวัญ’ ได้มีโอกาสทำงานแปลให้กับสำนักพิมพ์แก้วกานต์ ซึ่งมี กัณหา แก้วไทย เป็นบรรณาธิการและคอยขัดเกลาสำนวนให้ โดยเล่มแรกที่แปลคือเรื่องในชุด **ห้าสหายผจญภัย (The Famous Five)** ของ เอ็นิด ไบลตัน (Enid Blyton) (มิ่งขวัญ มั่นแน่น, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

¹ ผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮลมส์ของนักแปลท่านอื่นที่ออกมาใกล้เคียงกับ อ.สายสุวรรณ ได้แก่ **การผจญภัยของเซอร์ลอร์ด โฮลมส์** ฉบับแปลของ เดิม รัตนากร (สำนักพิมพ์คลังวิทยา พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2494) และ **เซอร์ลอร์ด โฮลมส์** ฉบับแปลของ สมุทร ศิริใจ และธาราวดี ธีรธร (สำนักพิมพ์ผดุงศึกษา พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2494) (“ข้อมูลเรื่องเซอร์ลอร์ด โฮลมส์” ใน สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 122 – 123)

² ชื่อและนามสกุลจริงคือ มิ่งขวัญ มั่นแน่น มีผลงานแปลเรื่องแนวสืบสวน วรรณกรรมเยาวชน โดยใช้นามปากกาว่า ‘มิ่งขวัญ’ และนวนิยายโรมานซ์ ใช้นามปากกา ‘มนัสวี’ (มิ่งขวัญ มั่นแน่น, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

ส่วน ‘ดวงใจ กวียะ’¹ ผู้แปลเรื่อง **หมาป่าจากแห่งบาสเกอร์วิลล์** และ **ความทรงจำ** ชี้แจงว่ามีแนวทางการทำงานแปลคือ แปลให้ดีที่สุด หมายถึง แปลให้ได้เนื้อความถูกต้อง เนื่องจากผู้แปลใช้ชื่อและนามสกุลจริงในการทำงาน การแปลให้ได้ดีจึงถือเป็นหลักประกันคุณภาพผลงานของตนเอง และในระหว่างที่ทำงานแปลอาชุนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์นั้น ผู้แปลตระหนักดีว่าวรรณกรรมชุดนี้มีความโดดเด่นอยู่ที่การคลี่คลายปมปริศนา ถ้าแปลไม่ถูกต้องตามต้นฉบับจะทำให้เรื่องราวไม่กระจ่าง ปมปัญหาไม่คลี่คลาย เมื่อพบคำศัพท์และสำนวนที่มีเฉพาะในภาษาอังกฤษสมัยวิกตอเรียน ผู้แปลอาศัยค้นคว้าหาความรู้จากสารานุกรมหลายๆ เล่ม หรือจากห้องสมุด (ดวงใจ กวียะ, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

ในขณะที่ ‘มาศสวรรค์ จำปาสุต’² เห็นว่างานแปลเป็นงานที่ต้องทุ่มเท และเรื่อง **การกลับมาของเชอร์ล็อก โฮล์มส์** ถือเป็นงานที่ผู้แปลภาคภูมิใจ เพราะเป็น “งานหิน” โดยก่อนลงมือแปล ผู้แปลต้องศึกษาต้นฉบับอย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นตัวละคร สถานที่ การแต่งกาย และข้าวของเครื่องใช้ในประเทศอังกฤษเมื่อ 100 กว่าปีมาแล้ว นอกจากนี้ยังอ่านบทแปลเรื่องชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ของนักแปลรุ่นก่อนและชมภาพยนตร์ที่นำเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์มาดัดแปลง ทั้งนี้เพื่อให้ “เห็นภาพ” ชัดเจนก่อนลงมือแปลจริง ขณะที่แปลผู้แปลเก็บรายละเอียดต่างๆ ให้ครบถ้วน แม่นยำ ตรงกับต้นฉบับ ไม่เช่นนั้นจะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ ตัวอย่างเช่น ในการแปลบทบรรยายสภาพศพซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการคลี่คลายคดีของโฮมส์ ถ้าผู้แปลแปลผิดก็จะทำให้ผู้อ่านไขว้เขว ถ้าผู้แปลแปลอย่าง “ลวกๆ” อาจจะหลอกคนอ่านได้ แต่ ‘มาศสวรรค์ จำปาสุต’ คิดว่าการทำเช่นนั้นไม่ใช่การทำงานของนักแปลที่ดี (มาศสวรรค์ จำปาสุต, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

ส่วน ‘พิรุณรัตน์’³ ยึดหลักการการทำงานแปลว่า ต้องรักษาเนื้อความตามต้นฉบับไว้แต่จะพยายามแปลเป็นภาษาไทยเพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจได้ง่าย ไม่ยึดติดกับโครงสร้างประโยคในภาษาอังกฤษ เพราะผู้แปลเห็นว่าการทำงานแปลเป็นการสื่อสารเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ ถ้าผู้อ่านฉบับแปลแล้วไม่เข้าใจ ถือว่าการสื่อสารครั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จ และในระหว่างการทำงาน

¹ เป็นชื่อและนามสกุลจริง มีผลงานแปลเรื่องแนวสืบสวน นวนิยายคลาสสิก นวนิยายโรมานซ์ และสารคดี (ดวงใจ กวียะ, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

² เป็นชื่อและนามสกุลจริง เคยมีผลงานแปลหนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร นวนิยายรัก และนวนิยายสืบสวน (มาศสวรรค์ จำปาสุต, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

³ ชื่อจริงคือ พิรุณรัตน์ อารีสว่างกิจ มีผลงานแปลด้านปรัชญาพุทธศาสนานิกายมหายาน วรรณกรรมเยาวชน และงานประพันธ์แนวรหัสคดี (พิรุณรัตน์ อารีสว่างกิจ, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

เรื่องเซอร์ล็อก โทมส์ ผลงานของคอลลีซึ่งมีอายุกว่า 100 ปีมาแล้ว ผู้แปลมักประสบปัญหาในการแปลคำศัพท์และสำนวนภาษาอังกฤษสมัยเก่า ต้องอาศัยการค้นคว้าจากพจนานุกรมหลายเล่ม ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อแปลเสร็จแล้ว ผู้แปลยังตรวจทานงานแปล 2 รอบ เพื่อให้ได้งานแปลที่ดี แนวทางการแปลข้างต้นทำให้มีผู้อ่านบางท่านเขียนจดหมายมายังสำนักพิมพ์ กล่าวชื่นชมการแปลของ ‘พิรุณรัตน์’ ว่าแปลได้ดี สำนวน “ไม่เป็นฝรั่ง” (พิรุณรัตน์ อาริสว่างกิจ, **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548)

ความเห็นของนักแปลเหล่านี้สอดคล้องกับความเห็นของ “มี้อาชีพทางวรรณกรรม” ที่พบได้ในตำราสอนแปล บทวิจารณ์วรรณกรรมแปล หรือแม้แต่ในคำนำของผู้แปลวรรณกรรมท่านอื่น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน

ในตำราสอนแปล 3 เล่ม มีการให้คำนิยาม “การแปล” ดังนี้

จิระพรชัย บุญเกียรติ (2534) ให้คำนิยาม “การแปล” ว่า

“การแปลเป็นกระบวนการทางความคิด ที่ผู้แปลจะต้องนำความจากภาษาต้นฉบับไปตีความและถ่ายทอดออกมาในอีกภาษาหนึ่งให้ ได้ความหมายพร้อมทั้งรสและความรู้สึกใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับ”¹

(การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

ดวงตา สุกุล อธิบายไว้ใน **ทฤษฎีและกลวิธีการแปล** (2545) ว่า

“การแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้แปลต้องมีความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ ความรู้รอบตัว กอปรกับความสามารถพิเศษเฉพาะตนและการฝึกฝน ต้องยึดหลักความถูกต้องแม่นยำในการแปล การใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย และชัดเจน กับการมีพื้นความรู้และประสบการณ์มากพอ การอ่านมาก เห็นมาก และช่างสังเกต ช่างจดจำ จะช่วยทำให้ผู้แปลแปลงานได้อย่างถูกต้อง ไพเราะรื่นหูมากขึ้น ยิ่งถ้าเป็นงานแปลด้านวรรณกรรม ผู้แปลเท่ากับเป็นผู้รับผิดชอบใน

¹ จิระพรชัย บุญเกียรติ. “เทคนิควิธีการแปล,” การอภิปรายและสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดโดย ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักข่าวสารอเมริกัน 14 – 18 ตุลาคม 2534. (อ้างถึงใน ทิพา เทพอักษรพงศ์, 2544: 4)

อันที่จะต้องนำรูปแบบ เนื้อหา และคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องนั้นมาถ่ายทอดไว้
ในภาษาฉบับแปล โดยครบถ้วนหรือใกล้เคียงที่สุด” (ดวงตา สุพล, 2545: 89)

(การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

วรรณาท วิมลเจลา เขียนไว้ใน **คู่มือสอนแปล** (2539) ว่า

“การแปลนั้นคือการถ่ายทอดความคิดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยให้
มีใจความครบถ้วนสมบูรณ์ ตรงตามต้นฉบับทุกประการ ไม่มีการตัดต่อหรือ
แต่งเติมที่ ไม่จำเป็น ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งควรรักษาให้ได้รูปแบบตรงตามต้นฉบับ
เดิมอีกด้วย หากทำได้” (วรรณาท วิมลเจลา, 2539: 4)

และในเล่มเดียวกันนี้ วรรณาท วิมลเจลา ยังกล่าวถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับคำศัพท์ เช่น
พจนานุกรมภาษาเดียว พจนานุกรมสองภาษา ศัพท์บัญญัติ (วรรณาท วิมลเจลา, 2539: 250-256) แสดง
ให้เห็นว่าในปัจจุบัน ผู้แปลต้องอาศัยพจนานุกรมเพื่อให้งานแปลของตนออกมาดี คือฉบับแปล
สามารถถ่ายทอดเนื้อความ ได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้แปลอาชญุนิยายชุดเซอร์
ลือก โฮมส์ทุกคนของสร้างสรรค์บุ๊คส์ยึดถือ

นอกจากความเห็นของนักวิชาการแล้ว บทวิจารณ์วรรณกรรมแปลยังสามารถสะท้อนให้เห็น
เห็นทัศนะของ “มืออาชีพทางวรรณกรรม” ในปัจจุบันที่เห็นว่าการแปลแนวรักษาดั้งเดิมเป็นสิ่งที่มี
มีคุณค่า โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทวิจารณ์วรรณกรรมแปลเรื่อง **ชุดประดาน้ำและผีเสื้อ** ของ วัลยา
วิวัฒน์สร ซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเรื่อง **Le Scaphandre et le Papillon** ของ ฌ็อง - โด
มินิก โบบี บทวิจารณ์นี้ใช้ชื่อว่า “ชุดประดาน้ำและผีเสื้อ เขียนด้วยตา แปลด้วยหัวใจ Amazing วัล
ยา วิวัฒน์สร” ตีพิมพ์ใน **ศิลปวัฒนธรรม** ฉบับเดือนมีนาคม 2541 หน้า 158 โดย “हनอนอ้วนชวน
อ่าน” เขียนไว้ว่า

“ขอชื่นชมการทำงานอันวิเศษของ วัลยา วิวัฒน์สร ที่เพิ่มเชิงอรรถอธิบายคำ
ท้ายเล่มด้วยตัวของเธอเองขึ้นมาเป็นพิเศษ ทำให้ผู้อ่านได้อรรถรสของ
วรรณกรรมอันสมบูรณ์ เข้าใจและมองเห็นจินตนาการและความรอบรู้อันลึกซึ้ง
ของ ฌ็อง-โดมินิก โบบี ที่หลากหลายอย่างยิ่ง...น่าเสียดายยิ่งที่บทความ “คำหา
ชุดประดาน้ำ” อันเป็นภาคผนวกที่มีความหมายอย่างยิ่งในการเพิ่มคุณค่าและ
สีสันของหนังสือมิได้จัดพิมพ์เพิ่มเติมเข้าไปท้ายเล่ม จะด้วยปัญหาเรื่องต้นทุน
หรืออะไรก็แล้วแต่...” (อ้างถึงใน วัลยา วิวัฒน์สร, 2545: 429)

จากข้อความในบทวิจารณ์นี้ ผู้วิจารณ์เห็นว่า การเพิ่มเชิงอรรถของผู้แปลนั้นทำให้ผู้อ่าน “ได้ อรรถรสของวรรณกรรมอันสมบูรณ์” ซึ่งหมายถึงผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจต้นฉบับมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และการทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมอย่างยิ่ง

ไม่เพียงแต่ความเห็นจากนักวิชาการและนักวิจารณ์เท่านั้น ความเห็นของผู้แปลเองก็ยังสะท้อนให้เห็นขนบการแปลวรรณกรรมในปัจจุบันได้เช่นกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำนำของ ว.วินิจฉัยกุล ผู้แปลเรื่อง **ความพยาบาท** จาก **Vendetta** บทประพันธ์ของนักเขียนชาวอังกฤษ มารี คอเรลลี (1855-1924)

ว.วินิจฉัยกุลอธิบายไว้ว่าก่อนหน้านี้มีผู้แปลเรื่องนี้ไว้แล้ว โดย “พระยาสุรินทรราชาได้แปลเรื่องนี้ลงในวารสารลักวิททยา เล่มที่ ๒ ตั้งแต่ตอนที่ ๑ ถึงตอนที่ ๑๐ (เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๔๔) โดยใช้นามปากกาว่า ‘แม่วัน’” (คำนำผู้แปลในการพิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. 2537)

แต่การแปลครั้งนั้น ว.วินิจฉัยกุลลงความเห็นว่าเป็น “การตัดทอนเนื้อความบางตอนจากต้นฉบับเดิม ตลอดจนตัดแปลงเนื้อความบางตอนเพื่อความสะดวกแก่ความเข้าใจของผู้อ่านคนไทยร่วมยุคของท่าน” (คำนำผู้แปลในการพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. 2530) กล่าวคือผู้แปล

“รักษาเนื้อเรื่องส่วนใหญ่เอาไว้ ทั้งนี้ชื่อตัวละคร เหตุการณ์ ตลอดจนบทสนทนาล้วนถอดจากต้นฉบับโดยรักษารูปไว้ตามแบบตะวันตกอย่างเดิม มิได้ดัดแปลงให้เป็นเรื่องไทย แต่ว่าได้ตัดทอนเนื้อความบางตอนที่ เป็นธรรมเนียมประเพณีของชาวตะวันตกหรือเนื้อเรื่องย่อยที่ไม่สู้จะเกี่ยวกับเนื้อเรื่องใหญ่ ออกไปหลายตอนด้วยกันเป็นจำนวนนับร้อยหน้า” (คำนำผู้แปลในการพิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. 2537)

จากคำนำของว.วินิจฉัยกุล ทำให้พอสรุปได้ว่าการแปลเรื่อง **ความพยาบาท** ของ ‘แม่วัน’ ถือเป็น การแปลแนวตัดแปลง แต่การแปลของว.วินิจฉัยกุลนั้น

“เป็นการแปลโดยละเอียด มิได้ตัดทอนข้อความใดออกเลยแม้แต่ย่อหน้าเดียว ท่านผู้อ่านจะสังเกตเห็นสำนวนของ **มารี คอเรลลี** ว่าชอบรูปประโยคที่ยาวและเต็มไปด้วยคุณศัพท์ทั้งคำและวลี นอกจากนี้ยังมีประโยคซ้อนอีกมากมาย ซึ่ง ข้าพเจ้าไม่อาจรวบรัดตามใจชอบได้ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เห็น ‘สำนวน’ ของผู้แต่งด้วย นอกเหนือไปจากเนื้อหา” (คำนำผู้แปลในการพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. 2530) (การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

การที่ผู้แปลต้องการแปล โดยละเอียดนั้น เนื่องจากในนวนิยายเรื่องนี้

“...คอเรลลี ได้โจมตีความเสื่อมศีลธรรมของสังคมอังกฤษอย่างมากมายในฉากของเรื่องซึ่งทำให้ว่าเป็นสังคมของเมืองเนเปิลส์ ประเทศอิตาลี ความจริงแล้วสังคมที่เธอวิจารณ์ก็คือสังคมของประเทศอังกฤษนั่นเอง ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้มิได้ปรากฏอยู่ใน ‘ความพยายาม’ ของ ‘แม่วัน’ แต่ที่ท่านผู้อ่านจะได้อ่านใน ‘ความพยายาม’ ฉบับสมบูรณ์เล่มนี้” (คำนำผู้แปลในการพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. 2530)

(การขีดเส้นใต้ข้อความนี้เป็นของผู้วิจัย)

การที่ว. วิจิตรกุล ซึ่งเป็นทั้งนักเขียน นักแปล และนักวิชาการ เห็นว่าผลงานแปลเรื่อง **ความพยายาม** ฉบับล่าสุดนี้เป็น “ฉบับสมบูรณ์” เพราะเป็นการแปลแบบรักษาต้นฉบับ กล่าวคือผู้แปลรักษาเนื้อหาที่ผู้ประพันธ์ต้นฉบับต้องการสื่อให้ผู้อ่านในวัฒนธรรมต้นทาง ซึ่งก็คือคนในสังคมอังกฤษยุควิกตอเรียนรับรู้ รวมทั้งรักษาสำนวนหรือลีลาการประพันธ์ของผู้ประพันธ์ที่นิยมใช้ “รูปประโยคที่ยาวและเต็มไปด้วยคุณศัพท์ทั้งคำและวลี นอกจากนี้ยังมีประโยคซ้อนอีกมากมาย” ในขณะที่ ‘แม่วัน’ ใช้การแปลแนวตัดแปลง “เพื่อความสะดวกแก่ความเข้าใจของผู้อ่านคนไทยร่วมยุคของท่าน”

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบขนบทางวรรณศิลป์ในแต่ละช่วงเวลาที่มีการผลิตฉบับแปลอาชญนิยายชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์แล้ว ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

สำนวนแปล	แนวทางการแปล	ขนบทางวรรณศิลป์
“สืบสรรพยากร”	แนวตัดแปลง	เพื่อให้ผู้อ่านอ่านแล้ว “ซึม” คือเข้าถึงเรื่องได้ดี
นิทานทองอิน	แนวตัดแปลง	ผู้ประพันธ์เรียบเรียงถ้อยความให้เป็นภาษาไทยและไม่ใช้โครงสร้างภาษาต่างประเทศ
สำนวนแปลของ หลวงสารานุ ประพันธ์	แนวเรียบเรียง	ได้รับอิทธิพลจากหลวงนัยวิจารณ์
สำนวนแปลของ อ.สายสุวรรณ	แนวรักษา ต้นฉบับ	ผู้แปลศึกษาต้นฉบับอย่างละเอียดและแปลได้ละเอียดครบถ้วน

สำนวนแปลของนักแปลสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์	แนวรักษาด้านฉบับ	ผู้แปลศึกษาต้นฉบับอย่างละเอียดและแปลโดยรักษาใจความในต้นฉบับไว้
---	------------------	--

6.3. คตินิยม

นอกจากผู้อุปถัมภ์และชนบททางวรรณศิลป์แล้ว อีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้อาชญนิยายชุดเซอร์ลોક โสมส์ประสบความสำเร็จอย่างมากคือ คตินิยม ของทั้งสำนักพิมพ์ ผู้อ่าน และ “มีอาชีพทางวรรณกรรม”

6.3.1. ต้นฉบับอาชญนิยายชุดเซอร์ลોક โสมส์

ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวข้างต้นว่าการผลิตผลงานชุดเซอร์ลોક โสมส์มีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ โดยแรงจูงใจนี้เป็นผลมาจากแนวคิดทุนนิยม (ซึ่งมีลัทธิจักรวรรดินิยมคอยเกื้อหนุน) ตามมาด้วยการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 พิตทาร์ดเห็นว่า

“การปฏิวัติอุตสาหกรรมไม่เพียงแต่ส่งผลให้เมืองขยายตัว (ในปีค.ศ. 1851 ประชากรอังกฤษกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง) แต่ยังเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจที่เคยให้คุณค่ากับอสังหาริมทรัพย์ และหันมาให้ความสำคัญกับสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ในสังคมที่ประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น คดีโจรกรรมทรัพย์สินเป็นภัยคุกคามอย่างแท้จริง การก่อตั้งกองตำรวจนครบาล (The Metropolitan Police) ในปีค.ศ. 1828 ช่วยบรรเทาความกังวลที่เกิดจากการโจรกรรมลงไปบ้าง และยังสร้างภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านสืบสวนอีกด้วย” (Pittard, [2005, March 18])

ในขณะเดียวกัน สตีเฟน ไนต์อธิบายไว้ในหนังสือชื่อ *Form and Ideology in Crime Fiction* (1980) ว่าการที่เรื่องเซอร์ลોક โสมส์เป็นที่นิยมนั้นเพราะเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนโลกทัศน์ ความหวัง และความกลัวในกลุ่มผู้อ่านนิตยสาร *The Strand* ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นกลางของสังคมในยุควิกตอเรียนตอนปลายได้เป็นอย่างดี โสมส์เป็นตัวแทนของพลังอำนาจแห่งการใช้เหตุผลในทางวิทยาศาสตร์ของปัจเจกบุคคลเพื่อสร้างระเบียบแบบแผนในโลกที่สับสนวุ่นวายยิ่งขึ้นทุกวัน (Gale Research, Inc., 1994: 43-4)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คตินิยมของผู้คนในสังคมวิกตอเรียนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้อาชญานิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ประสบความสำเร็จ เพราะมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความถวิลความเชื่อของผู้อุปถัมภ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดพิมพ์และผู้อ่าน

6.3.2. เรื่องชุด “สืบสรรพการ”

ในยุคของ “สืบสรรพการ” การจัดทำนิตยสารและการแปลเรื่องต่างประเทศถือเป็นความพยายามของพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการสำนักในการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทย เพื่อให้ประเทศไทยได้รอดพ้นจากภัยคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยม ที่แม้แต่ผู้ประพันธ์เรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ยังกล่าวถึงในเรื่อง “The Adventure of the Bruce-Partington Plans” โดยพี่ชายของเชอร์ล็อก โฮมส์ชื่อ ไมครอฟต์ โฮมส์ (Mycroft Holmes) เยี่ยมถึงเหตุการณ์ความตึงเครียดระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสกรณีประเทศสยาม ในปีค.ศ. 1895 (พ.ศ. 2438) ด้วย

ส่วนพระวรวงศ์วิไล ซึ่งแจ้งไว้ใน **วรรณคดีไทย** (2496) ว่า

“สมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้ทรงสถาปนาสมาคมขึ้นสมาคมหนึ่งเพื่อเป็นอนุสาวรีย์แห่งสมเด็จพระชนกนาถ เรียกว่า วชิรญาณสมาคม เพื่อรวบรวมวรรณคดีโบราณไว้เป็นหลักฐาน และส่งเสริมให้คนในรัชสมัยของพระองค์นิยมการอ่านและการแต่งหนังสือมากขึ้น (อ่านตำนานหอพระสมุดสำหรับพระนคร) และในสมาคมนี้ก็ออกหนังสือรายเดือน เรียกว่าหนังสือวชิรญาณ เป็นเหตุให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ และประชาชนนิยมอ่านหนังสือและแต่งหนังสือมากขึ้น (ดูวชิรญาณวิเศษ ซึ่งรวบรวมเรื่องดีๆ ไว้มากทั้งแผนกความรู้ ความบรรเทิง และกวี) อีกประการหนึ่ง ในรัชสมัยของพระองค์กำลังติดต่อกับต่างประเทศอย่างใกล้ชิด มีประเทศสำคัญๆ ทางยุโรปได้ทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศไทยเกือบทุกประเทศ ความเจริญทางตะวันตกจึงไหลบ่าเข้ามาสู่เมืองไทย คนไทยจึงจำต้องศึกษาภาษาต่างประเทศมีอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน เป็นต้น นี่จึงเป็นเหตุให้มีวรรณคดีที่มาจากต่างประเทศแปลออกเป็นสำนวนไทย ทำให้คนไทยชอบอ่านหนังสือชนิดนี้มากขึ้น เพราะฉะนั้นจึงมีผู้เขียนผู้แต่งหนังสือทั้งเป็นเรื่องไทยๆ และเรื่องที่มาจากต่างประเทศ ชนิดวนิยายเฟื่องฟูมาก” (พระวรวงศ์วิไล, 2496: 81)

ในขณะที่เดียวกัน คตินิยมของคณะผู้จัดทำนิตยสาร **วชิรญาณฯ** ที่มีต่อวัฒนธรรมตะวันตก และวัฒนธรรมไทยยังสะท้อนให้เห็นได้ในแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โฮมส์ โดยตามความคิดของเลอเฟอแวร์ คตินิยมของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์นั้น ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสถานภาพของวรรณกรรมต้นฉบับในสายตาของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์ และภาพลักษณ์แห่งตน (self-image) ของวัฒนธรรมปลายทาง

เลอเฟอแวร์เห็นว่า คตินิยมของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์เป็นตัวกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาในการแปลที่สืบเนื่องมาจาก “เอกภพของสรรพสาร” (universe of discourse) ในต้นฉบับและปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง

ในกรณีนี้ สถานภาพของต้นฉบับในสายตาของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์ หมายถึงทัศนคติของผู้อ่าน ผู้แปลและผู้จัดทำนิตยสาร **วชิรญาณฯ** ต่อต้นฉบับเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ ไม่ได้เห็นว่าตัวบทต้นฉบับเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ไม่จำเป็นต้องแปลในแนวรักษาดั้งเดิม สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ดังนั้นเมื่อเผชิญกับวัตถุ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมอังกฤษ ที่ผู้คนในวัฒนธรรมไทยไม่คุ้นเคย ผู้แปลจึงไม่ได้ใช้วิธีแปลแบบทับศัพท์หรือถอดเสียงเพื่อให้ผู้อ่านได้รับเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด แต่กลับใช้วิธีหาวัตถุ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมปลายทางที่พอเทียบเคียงกับในต้นฉบับได้

ตัวอย่างแรกที่ผู้วิจัยขอยกมาคือบทแปลเรื่อง “สืบสรรพการ” ที่พระยาโสภณสรพรการ (ทัต) นำเค้าเรื่องมาจาก “The Five Orange Pips” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes**¹ โดยในเรื่องจอห์น โอเพนซอร์มาพบเชอร์ล็อก โฮมส์เพื่อขอความช่วยเหลือในกรณีที่ถูกและบิดาได้รับซองจดหมายบรรจุเมล็ดส้ม 5 เมล็ด และมีตัวอักษร เค เค เค (K K K) ประทับอยู่ ซึ่งอักษร เค เค เค เป็นอักษรย่อของสมาคมลับชื่อ คุ คลักซ์ แคลน (Ku Klux Klan) ที่กระทำการฆาตกรรมต่อชาวอเมริกันผิวดำอันเนื่องมาจากความคิดเหยียดผิว แต่ในบทแปลเรื่อง “สืบสรรพการ” ผู้แปลปรับเรื่องให้มีชายผู้หนึ่งมาพบท่านสืบเพื่อให้ช่วยเหลือ เนื่องจากปู่และลุงได้รับซองจดหมายบรรจุกระดาษแผ่นหนึ่งที่เขียนอักษร “ป, ป, ป, สามตัวกับแปะสังกะสีหนึ่งอัน” ส่วนสมาคมคุคลักซ์ แคลน ก็เปลี่ยนเป็นสมาคมอั้งยี่ ซึ่งเป็นสมาคมลับของชาวจีน

¹ ลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ** เล่ม 8 แผ่นที่ 50-51 วันพฤหัสบดีที่ 21-28 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) หน้า 594-598 และ 606-608 (มจ. 30/272)

อีกตัวอย่างในการแปลที่สะท้อนคตินิยมของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์ คือเรื่อง “สืบสรรพการ” ซึ่งพระยาสาโมสรรสรรพการ (ทัต) นำเค้าเรื่องมาจาก “The Adventure of the Engineer’s Thumb” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** ลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ**¹ ในเรื่อง “The Adventure of the Engineer’s Thumb” วิศวกรนาม ฮาเทอร์ลีย์ (Hatherley) ถูกหลอกให้ไปซ่อมเครื่องบีบอัดระบบไฮดรอลิก (hydraulic press) และสุดท้ายต้องเสียนิ้วหัวแม่มือไปข้างหนึ่ง และในเรื่อง “สืบสรรพการ” ผู้แปลได้เปรียบเทียบเครื่องบีบอัดนี้ว่าคล้ายกับเครื่องมือคักหนูของไทยที่เรียกว่า “ฟ้าทับแหว”²

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้อ่าน ผู้แปลและผู้จัดทำนิตยสาร **วชิรญาณ** ไม่ถือว่าอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ เป็นสิ่งที่ไม่อาจปรับเปลี่ยนได้ จึงหาคำศัพท์ในวัฒนธรรมปลายทางที่พอเทียบเคียงกับคำศัพท์ในวัฒนธรรมต้นทาง

6.3.3. อาชญาวิทยานิทานทองอิน

คตินิยมของคณะผู้จัดทำวารสาร **ทวีปัญญา** ที่มีต่อวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมไทยสะท้อนให้เห็นได้ในแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ฉบับ **นิทานทองอิน**

เมื่อวารสาร **ทวีปัญญา** ฉบับแรกออกมานั้น ไทยต้องเร่งพัฒนาประเทศเพื่อให้ทัดเทียมกับชาติมหาอำนาจอย่างอังกฤษและฝรั่งเศสในยุคล่าอาณานิคม ในปีเดียวกันกับที่ **ทวีปัญญา** ฉบับแรกตีพิมพ์นั้น ไทยต้องเสียดินแดนบางส่วนให้ฝรั่งเศส โดยตามสนธิสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศส พ.ศ. 2447 ไทยต้องยกดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงสองตอนให้แก่ฝรั่งเศส ทั้งนี้เพื่อแลกกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขตบางส่วนกลับคืนมา (ชานินทร์ กรัยวิเชียร, 2511: 60)

จากการที่ต้องปรับปรุงให้ประเทศคู่ทันสมัยขึ้นนี้ น่าจะทำให้ผู้อ่าน **ทวีปัญญา** เริ่มคุ้นเคยกับวิถีชีวิตแบบตะวันตกซึ่งใช้รถยนต์เป็นยานพาหนะในการเดินทาง การแพทย์แผนใหม่ที่ดำเนิน

¹ ลงตีพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ** เล่ม 8 แผ่นที่ 52-53 วันพฤหัสบดีที่ 5-12 เดือนตุลาคม ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) หน้า 617-621 และ 630-631 (มจ. 30/272)

² พรศิริ บูรณเขตต์ จากพิพิธภัณฑสถานบ้านจำทวี จังหวัดพิษณุโลก อธิบายว่า “ฟ้าทับแหว เป็นเครื่องมือคักหนู มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก” ประกอบด้วย “ไม้แผ่นบนรูปทรงสี่เหลี่ยมที่หนาและหนักเป็นฟ้า ส่วนไม้แผ่นล่างที่เป็นฐานรองรับการทุบกระแทกเป็นแหว เมื่อหนูเข้าไปกินอาหารที่วางเสียบไว้บนแหว ทำให้กลไกทำงาน ฟ้าหล่นลงมาทับหนูจนแหลกเหลวทันที” (พรศิริ บูรณเขตต์, มีนาคม 2548: 62)

ควบคู่ไปกับการแพทย์แผนโบราณ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ปรับปรุงระบบราชการให้ทันสมัย เห็นจากระบบศาลยุติธรรมและการราชทัณฑ์ซึ่งพัฒนาให้ใกล้เคียงกับระบบในยุโรป

จากสภาพการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมนี้ สถานภาพของต้นฉบับในสายตาของผู้แปลและผู้อุปถัมภ์ หมายถึงทัศนคติของผู้อ่าน ผู้แปลและผู้จัดทำวารสาร **ทวีปัญญา** ต่อต้นฉบับเรื่องเซอร์ลอร์ด โทมส์ จึงไม่ได้เห็นว่าตัวบทต้นฉบับเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ไม่จำเป็นต้องแปลในแนวรักษาดั้งเดิม สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ดังนั้นเมื่อเผชิญกับวัตถุ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมอังกฤษ ผู้แปลจึงไม่ได้ใช้วิธีแปลแบบทับศัพท์หรือถอดเสียง แต่กลับใช้วิธีหาวัตถุ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมปลายทางที่พอเทียบเคียงกับในต้นฉบับได้

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างจากเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” เพื่อเปรียบเทียบกับเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery”

ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” คอยล์กล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมของอังกฤษสมัยวิกตอเรียน โดยอ้างถึง “the magistrates” ซึ่งหมายถึงผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่เรียกว่า “The magistrate’s court” หรือ “The police court” มีหน้าที่รับฟังข้อกล่าวหาและตัดสินคดีความผิดทางอาญาที่ไม่อุกฉกรรจ์ ในกรณีที่เป็คดีอุกฉกรรจ์ ผู้พิพากษาศาลชั้นล่าง จะพิจารณาว่าคดีมีหลักฐานเพียงพอที่จะส่งไปดำเนินคดีในศาลชั้นที่สูงกว่าหรือไม่ (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 12]b) แต่ในเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” ผู้แปลใช้คำว่า “ศาลโปริสภา” หรือ “ศาลโปริสภา” ซึ่งมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งเมื่อต้นพ.ศ.2436 ศาลนี้มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดลหุโทษ กล่าวคือ คดีที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 50 ที หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2 ชั่ง โดยมีพลตระเวนทำหน้าที่จับกุมผู้ต้องหา ถ้าเป็นความที่เกินอำนาจศาลโปริสภา ก็ให้สืบสวนได้พยานแล้วให้ส่งศาลเจ้ากระทรวงพิจารณาต่อไป (ที่ระลึกวันประดิษฐานพระรูปปั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฎ์, 2535: 45)

นอกจากนี้คอยล์ยังได้กล่าวถึง “The Assizes” ซึ่งเป็นศาลอาญาในอังกฤษและเวลส์ที่จัดพิจารณาคดีอุกฉกรรจ์ ทุกๆ 3 เดือน โดยศาลนี้ยกเลิกไปในค.ศ. 1972 (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, May 12]a) ในขณะที่ผู้แปลเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูฆาฏ” ใช้คำว่า “ศาลพระราชอาญา” ซึ่งตั้งขึ้นหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงออกประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2434 โดยมีการรวมศาลซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่างๆ 16 ศาลให้มาขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรมเพียงกระทรวงเดียว และแบ่งใหม่เป็น 7 ศาล โดย

หนึ่งใน 7 นั้นคือ ศาลพระราชอาญา ซึ่งรวมเอาศาลนครบาลกับศาลอาญานอกไว้ด้วยกัน (ชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร, 2511: 48-49)

ส่วนกิจการของกรมตำรวจนั้น “นายแก้ว – นายขวัญ” ใช้คำว่า “กรมกองตระเวน” ซึ่งถือกำเนิดขึ้นในพ.ศ. 2405 และเปลี่ยนชื่อเป็น “กรมตำรวจ” ในพ.ศ. 2475 ขึ้นอยู่กับ กระทรวงมหาดไทย¹ ในขณะที่กรมตำรวจอังกฤษ (The Metropolitan Police) ซึ่งก่อตั้งโดย โรเบิร์ต พิล (Robert Peel) เมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 1829 อยู่ในความดูแลของ กระทรวงมหาดไทย (The Home Office) มีเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเรียกว่า “police constables” (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, July 14])

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าผู้แปลเรื่อง นิทานทองอิน มิได้เห็นว่าต้นฉบับเรื่องเซอร์ลอร์ด โฮมส์ มีสถานะเป็นสิ่งที่ไม่อาจดัดแปลงได้ และถึงแม้ว่าผู้แปลจบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาในประเทศตะวันตก ผู้แปลน่าจะเห็นว่าสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมปลายทางสามารถนำมาเทียบเคียงกับสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้นฉบับอ้างอิงถึงในวัฒนธรรมต้นทางได้

6.3.4. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์ของหลวงสารานุกรมประพันธ์

สำหรับคตินิยมที่ส่งผลต่อแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์ เห็นได้จากตัวผู้แปลเองซึ่งเป็นผลผลิตจากการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยหลวงสารานุกรมประพันธ์จบการศึกษาจากโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ สำนักวัดเทพศิรินทร์ ในพ.ศ. 2453 สอบประโยคมัธยมพิเศษ (คิงสคอลลาชิป) ได้แต่สละสิทธิการไปศึกษาต่างประเทศ พ.ศ. 2454 หลวงสารานุกรมประพันธ์ได้งานเป็นครูที่โรงเรียนสวนกุหลาบ และในพ.ศ. 2459 กระทรวงกลาโหมขอโอนมาเป็นครูวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษในโรงเรียนนายร้อยทหารบก (สารานุกรม, 2497: ก)

ส่วนด้านผู้อ่านเองก็มีผู้ได้รับการศึกษาภาษาต่างประเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น การอ่านวรรณกรรมแปลที่ใช้สำนวนคล้ายสำนวนในภาษาต่างประเทศจึงไม่เป็นเรื่องแปลก โดย “แสงทอง” (หลวงบุญผดุงพพานิชย์) ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับนิตยสารตั้งแต่ พ.ศ. 2443 เป็นต้นมาว่า

“ในปลายรัชกาลที่ ๕ คนไทยที่ได้รับการศึกษาภาษาต่างประเทศกลับเข้ามาเมืองไทยโดยมาก และทางราชการก็กำลังทยอยส่งนักเรียนออกไปเรียนต่อในต่างประเทศ มีประเทศอังกฤษเป็นต้นมากเข้า ภายในบ้านเมืองเล่าก็มีการศึกษาชั้นสูงถึงมัธยมแปลหรือเทียบเท่า ผู้สำเร็จการศึกษาในครั้งกระโน้นจึง

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเชิงอรรถหน้า 110

มีความรู้ภาษาอังกฤษพอใช้การได้ ในสมัย พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นต้นมา ได้มีการถ่ายทอดวิชาการจากตำราและนวนิยายสั้นยาวจากต่างประเทศลงเป็นภาษาไทยกันอย่างแพร่หลาย สำนวนภาษาไทยจึงค่อยๆ คล้อยไปเป็นสำนวนคล้ายของต่างประเทศ ว่าโดยเฉพาะในด้านการประพันธ์เพื่อความเรีงรมย์แล้ว ความนิยมในนวนิยายเช่นของต่างประเทศ หรือแปลจากต่างประเทศ ก็แพร่ขึ้น เรื่องที่เคยผลิตกันมาแต่โบราณ ซึ่งมักเป็นกลอนเป็นกาพย์ทั้งนั้นก็ออกจะเสื่อมไปจากความสนใจของประชาชน ต่อไป” (หลวงบุญฆวนพพานิชย์, 2537: 96)

ในเมื่อผู้แปลและผู้อ่านบทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล๊อค โสมส์คุ้นเคยกับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น การกล่าวถึงวัตถุ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมของผู้เขียนต้นฉบับ การใช้สำนวนที่เป็นลักษณะเฉพาะในภาษาต้นทางคงไม่เป็นปัญหามากนัก แต่มีบางตอนที่ผู้แปลใช้วิธีหาคำหรือสำนวนในภาษาและวัฒนธรรมปลายทางมาเทียบเคียงแทนที่จะกล่าวถึงวัตถุ แนวความคิด ประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมต้นทางโดยตรง

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทแปลเรื่อง “แวนดาทอง” ของหลวงสารานุประพันธ์ ซึ่งแปลจากเรื่อง “The Adventure of the Golden Pince-Nez ” ในชุด **The Return of Sherlock Holmes** ลงชื่อผู้แปลว่า ว่าที่ร้อยโท ปาจิณพยัคฆ์ ลงในหนังสือ **เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์** (เล่ม 1 ตอนที่ 8-11 เดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2459) ซึ่งสถาบารุงวิทยาศาสตร์ ในทหารบกเป็นเจ้าของ มีสำนักงานอยู่ที่โรงเรียนนายร้อย ถนนราชดำเนินนอก จังหวัดพระนคร

ในเรื่อง “แวนดาทอง” เมื่อโสมส์พบฆาตกรที่ซ่อนตัวอยู่ในห้องลับ ปรากฏว่าฆาตกรชื่อแอนนา (Anna) เป็นอดีตรรยาของเซอร์จิวส (Sergius) ซึ่งหนีจากรัสเซียมาอังกฤษและเปลี่ยนชื่อเป็นศาสตราจารย์คอแรม (Professor Coram) โดยแอนนาเล่าให้ฟังว่า

“The Adventure of the Golden Pince-Nez ”	“แวนดาทอง”
<p>“We were <u>reformers</u> – <u>revolutionists</u> – <u>Nihilists</u>, you understand. . . Some of us found our way to the gallows, and some to <u>Siberia</u>.” (Doyle] 2002: 263)</p>	<p>“เราทั้งสองคนนี้เป็นคนพวกต้องการเปลี่ยนการวิธิปกครองบ้านเมืองหรือที่เรียกกันว่าพวกก่อการฉกฉวย คือพวกนิอิลิสต์ซึ่งพวกท่านยอมเข้าใจและรู้จักกันได้ดีแล้ว...บางคนก็ต้องประหารชีวิต และอีกบางคนก็ต้องเนรเทศไปอยู่ป่านอกดงที่ประชุมชน” (เสนาศึกษาและแพวทยาศาสตร์, พฤศจิกายน 2459: 846)</p>

แต่หนึ่งในผู้ร่วมอุดมการณ์ชื่อ อเล็กซิส (Alexis) ยังถูกเนรเทศไปไซบีเรีย

“The Adventure of the Golden Pince-Nez ”	“แว่นดาทอง”
<p>“Alexis was sent a convict to <u>Siberia</u>, where now, at this moment, he works in a salt mine.” (Doyle] 2002: 263)</p>	<p>“อะเล็กซิสถูกส่งตัวไปเป็นนักโทษอยู่นอก <u>เขตรัฐพลเมืองดี</u> จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ในเวลานี้อะเล็กซิสยังคงทำงานหนักอยู่ในป่าเกลือ” (เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์, พุศจิกายน 2459: 847) (การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)</p>

เรื่องตอนนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะการเมืองในรัสเซีย หลวงสารานุกรมประพันธ์แปลคำว่า “reformers” เป็น “พวกต้องการเปลี่ยนการปกครองบ้านเมือง” ซึ่งให้ความหมายเป็นกลาง แต่คำว่า “revolutionists” แปลเป็น “พวกก่อการจลาจล” ซึ่งให้ความหมายในทางลบ ในขณะที่คำว่า “Nihilists” แปลว่า “พวกนิฮิลิสต์”¹ ซึ่งเป็นการยืมคำต่างประเทศมาโดยไม่มีการทำเชิงอรรถอธิบายความ ส่วนชื่อสถานที่อย่าง Siberia² กลายเป็นคำกลางๆ ได้แก่ “ป่านอกคอกที่ประชุมชน” และ “นอกเขตรัฐพลเมืองดี” การแปลเช่นนี้ทำให้ความหมายทางประวัติศาสตร์การเมืองรัสเซียสูญหายไป

¹ นักเคลื่อนไหวทางการเมืองในรัสเซียที่เรียกว่า Nihilist Movement เริ่มก่อตั้งในทศวรรษที่ 1860 Nihilists เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนการปกครองให้เป็นระบอบประชาธิปไตย (Wikimedia Foundation, Inc., [2005, July 16])

² Siberia (ไซบีเรีย) เป็นดินแดนในประเทศรัสเซียซึ่งกินอาณาบริเวณตั้งแต่เทือกเขาอูราลทางตะวันตก ไปจนถึงมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออก ทิศเหนือจรดมหาสมุทรอาร์กติก ทิศใต้มีพรมแดนติดกับประเทศจีน มองโกเลียและคาซัคสถาน มีอากาศหนาวเย็นจัดเกือบตลอดทั้งปี แต่เป็นดินแดนที่อุดมไปด้วยสินแร่ที่มีค่าทางเศรษฐกิจมาก เช่น เหล็ก ถ่านหิน เงิน ทอง เพชร นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1660 รัฐบาลภายใต้การปกครองของพระเจ้าอเล็กซิส (Alexis) ที่หนึ่ง ได้เริ่มเนรเทศนักโทษคดีอาชญากรรมและนักโทษทางการเมืองไปยังไซบีเรีย ต่อมาเมื่อมีเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยมรัฐบาลโซเวียตภายใต้การนำของโจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) ก็เริ่มส่งนักโทษทางการเมืองไปไซบีเรียและบังคับให้ทำงานหนักในเหมืองแร่ต่างๆ (MSN, [2005, July 16])

ผู้วิจัยคิดว่าหลวงสารานุกรมประพันธ์คงเข้าใจความแตกต่างระหว่างคำว่า “reformers” กับ “revolutionists” และความหมายโดยนัยของคำว่า “Nihilists” และ “Siberia” เพราะสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เสนาธิการทหารบกเคยรับสั่งปรารภกับหม่อมเจ้าพูนศรีเกษม เกษมศรีว่า

“พวกทหารไม่ค่อยจะเอาใจใส่ภาษาไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาครูภาษาไทยที่ดีเลิศมาสอน นอกจากภาษาไทยแล้วนายนวน ปาจิณพักษณ์ยังรู้ภาษาอังกฤษขนาดใช้การได้ แม้นายนวน ปาจิณพักษณ์จะไม่เคยออกไปเรียนเมืองนอกเลย ก็คงจะช่วยสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนนายร้อยๆ ได้เป็นกอบเป็นกำ” (เรียงไชย พุทธาโร, 2541: 121)

แต่เนื่องจากในยุคนี้ยังไม่มีการบัญญัติศัพท์คำว่า “นักปฏิรูป” และ “นักปฏิวัติ” หลวงสารานุกรมประพันธ์จึงใช้คำว่า “พวกต้องการเปลี่ยนการวิธปกครองบ้านเมือง” และ “พวกก่อการฉ้อฉล” ตามลำดับ

6.3.5. บทแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โสมส์ของอ.สายสุวรรณ

ส่วนเหตุที่ทำให้ อ.สายสุวรรณมาจับงานแปลเรื่องเซอร์ล็อก โสมส์นั้น เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ โดย สมบัติ จำปาเงิน เขียนไว้ใน “ชีวิตและงานของ อ. สายสุวรรณ” ว่า

“ระหว่างอยู่ใน “ไทยใหม่” เกือบ ๓ ปี อ. สายสุวรรณได้กระทำงานมหัศจรรย์ขึ้นสำคัญโดยไม่รู้ตัวขึ้น คือแปลเรื่อง “เซอร์ล็อก โสมส์” ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่เรื่องสำคัญของโลกวรรณกรรม เหตุการณ์นี้เกิดในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๘๙ ในการแปลระยะแรก ก็ไม่ได้คิดอะไรมากไปกว่าให้มีเรื่องนักสืบสำคัญแปลจากต่างประเทศมาลงพิมพ์ใน “ไทยใหม่” เพราะที่รุ่นพี่ๆ ที่เคยแปลไว้ก่อนก็ต่างคนต่างแปล ชอบเรื่องไหนแปลเรื่องนั้น ซึ่งซ้ำกันบ้าง ต่างกันบ้าง คนละชุด ให้มาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และที่สำคัญก็คือต้นฉบับรุ่นเก่าๆ แม้ที่เป็นเล่มพิมพ์ออกจำหน่ายก็ซักจะหายาก” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 252)

แต่ต่อมา อ.สายสุวรรณออกจาก ไทยใหม่ มาเป็นนักเขียนอิสระ ในพ.ศ. 2490

“ระหว่างเป็นนักเขียนอิสระนี้เอง อ. สายสุวรรณได้เริ่มแปล “เซอร์ล็อก โสมส์” อย่างจริงจัง เพราะมีเวลาว่างมากและกำลัง “ตั้งแตก” (ตามคำของท่านเอง-ผู้เขียน)” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21 หน้า 253)

ถึงแม้เหตุผลทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ อ.สายสุวรรณแปลเรื่องเซอร์ลોક โสมส์ แต่เหตุผลทางการเมืองก็อาจมีส่วนอยู่บ้าง “ข้อมูลเรื่องเซอร์ลોક โสมส์” สนวนหนังสือ ฉบับที่ 21 (ไม่ระบุชื่อผู้เขียน) เขียนไว้ว่า

“หลวงสารานุกรมประพันธ์ได้แปลเซอร์ลોક โสมส์ไว้หลายเรื่องรวมทั้งเรื่องยาวด้วย แต่ไม่ครบ เมื่อมีการปรารภถึงการรวมชุดเซอร์ลોક โสมส์ทั้งหมด ประจวบกับภาวะของประเทศตกอยู่ในความมืดมน เนื่องแต่ข่าวลือที่หนาหูในระยะนั้น (ราว พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๖) อ. สายสุวรรณจึงจับงานแปลเซอร์ลોક โสมส์ตั้งแต่ต้นจนครบ โดยหวังว่าจะบรรเทาข่าวลือลงได้บ้าง เพราะคติของเซอร์ลોક โสมส์มีว่า เราไม่ควรลงความเห็นอย่างใดก่อนมีหลักฐานยืนยันเป็นอันขาด” (สนวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 119)

ในช่วงพ.ศ. 2489-2492 ที่ อ.สายสุวรรณ แปลเรื่องเซอร์ลોક โสมส์อยู่นั้น เป็นช่วงวิกฤตทางการเมือง หรือเป็น “ยุครัฐประหาร” (สารานุกรม, 2497: 200) โดยผู้วิจัยขอกกล่าวถึงบางเหตุการณ์ คือ ในวันที่ 9 มิถุนายน 2489 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต และพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นครองราชสมบัติสืบแทน ต่อมาวันที่ 21 สิงหาคม 2489 รัฐบาลชุดนายปรีดี พนมยงค์ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักกรณีการเสด็จสวรรคต ทำให้ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

วันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 จอมพลผิน ชุณหะวัณนำคณะทหารกระทำรัฐประหาร และหลวงประดิษฐมนูธรรมต้องเดินทางออกนอกประเทศ

วันที่ 8 เมษายน 2491 คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตกลงเลือกจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และต่อมาในวันที่ 1 ตุลาคม 2491 เกิดกบฏเสนาธิการ แต่ฝ่ายรัฐบาลนำกำลังเข้าปราบปรามได้

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2492 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ต่อมาในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2492 เกิดกบฏวังหลวง โดยผู้กระทำการได้ยึดพระบรมมหาราชวังเป็นที่ทำการ แต่รัฐบาลได้ใช้กำลังเข้าปราบปราม โดยการนำของพลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (อจณราพร กมุทพิสมัย, สุนทรี อาสะไวย์, และชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2535: 11-13)

เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองมีความผันผวน การเผยแพร่ข้อความใดๆ ทางสื่อสิ่งพิมพ์จึงต้องกระทำอย่างระมัดระวัง อ.สายสุวรรณ คงตระหนักดีในข้อนี้ เพราะต่อมาในพ.ศ. 2495 หลังจาก

แปลเรื่อง **เดกามรอน** ของ โจวันนี บอกกัชโซ (Giovanni Boccaccio) (1313-75) นักเขียนชาวอิตาลีไปได้สองวาร (วัน) “ก็ต้องยุติเพราะถูกตำรวจเชิญตัวไปสอบสวน และขอเรื่อง (ตามถ้อยคำที่ท่านเคยเล่าให้ฟัง) มาภายหลังแม่ได้รับอนุญาตให้ทำต่อได้ ท่านผู้แปลก็หมดอาลัยที่จะแปล” (สวนหนังสือ ฉบับที่ 21, 2539: 54)

อย่างไรก็ตาม ผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ล็อก โสมส์ของ อ.สายสุวรรณ ออกมาในช่วงที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยแล้ว มีการบัญญัติคำศัพท์ทางการเมืองขึ้นมาใหม่และมีผู้ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการถ่ายทอดคำศัพท์เกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองซึ่งมีต้นกำเนิดในวัฒนธรรมตะวันตกจึงกระทำได้ง่ายขึ้น ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้ผู้แปลสามารถแปลแบบรักษาต้นฉบับได้

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างจากเรื่อง “แวนตากกรอบทอง” ของ อ.สายสุวรรณ แปลจาก “The Adventure of the Golden Pince-Nez” ในชุด **The Return of Sherlock Holmes** เมื่อ โสมส์ พบที่ซ่อนของแอนนา ภรรยาของศาสตราจารย์คอแรม แอนนาได้สารภาพว่า

“The Adventure of the Golden Pince-Nez ”	“แวนตากกรอบทอง”
“We were <u>reformers</u> – <u>revolutionists</u> – <u>Nihilists</u> , you understand...Some of us found our way to the gallows, and some to <u>Siberia</u> .” (Doyle] 2002: 263)	“เราเป็น <u>นักปฏิรูป</u> – <u>นักปฏิวัติ</u> – <u>พวก nihilists</u> , * คุณเข้าใจนะคะ. เขากับฉันและคนอื่นๆ อีกเยอะ...พวกเราบางคนก็ไปสู่ตะแลงแกง บางคนก็ถูกส่งตัวไป <u>ไซบีเรีย</u> .” (ดอยล์, 2507: 520-521)

แต่หนึ่งในผู้ร่วมอุดมการณ์ชื่อ อเล็กซิส ยังถูกเนรเทศไปไซบีเรีย

“The Adventure of the Golden Pince-Nez ”	“แวนตากกรอบทอง”
“Alexis was sent a convict to <u>Siberia</u> , where now, at this moment, he works in a salt mine.” (Doyle] 2002: 263)	“แต่อเล็กซิสก็ถูกส่งเป็นนักโทษไปยัง <u>ไซบีเรีย</u> ซึ่งเดี๋ยวนี้, ในขณะนี้. เขาถูกใช้งานอยู่ที่นาเกลือแห่งหนึ่ง” (ดอยล์, 2507: 522) (การขีดเส้นใต้ข้อความของผู้วิจัย)

เรื่องตอนนี้อ.สายสุวรรณแปลคำว่า “reformers” เป็น “นักปฏิรูป” และคำว่า “revolutionists” แปลเป็น “นักปฏิวัติ” ซึ่งเป็นคำซึ่งมีผู้บัญญัติขึ้นใหม่¹ ส่วนคำว่า “Nihilists” แปลเป็น “พวกนิhilิสต์” และยังได้ทำเชิงอรรถไว้ท้ายหน้า เพื่ออธิบายคำนี้ว่า

“* nihilิสต์ เป็นชื่อเรียกพวกที่คิดก่อการปฏิวัติในประเทศรัสเซียสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ ออกจากศัพท์ว่า nihilism) ซึ่งแต่ดั้งเดิมหมายถึง ลัทธิปฏิเสธ “ภาวะ” ทั้งมวล และไม่รับฟังความเชื่อถือ, ศาสนา, จริยธรรม ตลอดจนระเบียบแบบแผนใดๆ อย่างสิ้นเชิง เมื่อพวกที่นักถือสิทธินี้ควบคุมกับ เข้าเป็นขบถคิดก่อการปฏิวัตินั้น การกระทำอันรุนแรงร้ายกาจได้เกิดขึ้นเป็นอัน มาก ทั้งทางฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและฝ่ายขบวนการพวก nihilิสต์ แม้แต่ซาร์อเล็กซานเดอร์ที่สองก็ถูกพวก nihilิสต์ปลงพระชนม์เสีย. ต่อมาในต้นศตวรรษที่ ๒๐ ขบวนการพวก nihilิสต์จึงแตกฉานชานขึ้นไปเข้าด้วยขบวนการปฏิวัติอื่นๆ กลายเป็น พวกเมนเชวิกบ้าง บอลเชวิกบ้างดังนี้.” (ดอยล์, 2507: 520)

ส่วนชื่อสถานที่อย่าง “Siberia” อ.สายสุวรรณ ใช้คำว่า “ไซบีเรีย” โดยไม่ได้ทำคำอธิบายเพิ่มเติมเช่นเดียวกับคำว่า “นิhilิสต์” ซึ่งอาจสร้างปัญหาให้ผู้อ่านซึ่งไม่ทราบชื่อ “ไซบีเรีย” มีนัยทางประวัติศาสตร์การเมืองรัสเซียเช่นกัน

ตัวอย่างจากบทแปลเรื่อง “The Adventure of the Golden Pince-Nez” ของหลวงสารานุกรมประพันธ์และ อ. สายสุวรรณ คงพอแสดงให้เห็นว่าคตินิยมหรือแนวความคิดทางการเมืองของผู้แปลหรือในยุคสมัยที่ผู้แปลมีชีวิตอยู่น่าจะมีอิทธิพลต่อแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โสมส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำศัพท์ที่มีนัยทางการเมือง และเมื่อเปรียบเทียบการแปลเรื่อง “แวนดา กรอบทอง” โดย ‘มาศสวรรค์ จำปาสุต’ จากเรื่อง “The Adventure of the Golden Pince-Nez” เช่นกัน พบความแตกต่างดังนี้

¹ ทั้งคำว่า “ปฏิรูป” และ “ปฏิวัติ” เป็นคำที่พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์บัญญัติขึ้นใหม่ใน วิทยาสารานุกรม คำว่า “ปฏิรูป” ในภาษาบาลีใช้เป็นคำคุณศัพท์ แต่ภาษาไทยนำมาใช้เป็นกริยา แปลว่า “ทำให้ควร” “ทำให้รู้บังคับ” “แก้รูป” ส่วน “ปฏิวัติ” เป็นการถอดจากคำ Revolution โดย re = ปฏิ volution = วัติ แปลตามศัพท์ว่า “การหมุนกลับ” “การหมุนแปร” (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, 2514: 455-7, 459)

“The Adventure of the Golden Pince-Nez ”	“เว่นตากรอบทอง”
“We were <u>reformers</u> – <u>revolutionists</u> – <u>Nihilists</u> , you understand... Some of us found our way to the gallows, and some to <u>Siberia</u> .” (Doyle] 2002: 263)	“เราเป็น <u>นักปฏิรูป</u> <u>นักปฏิวัติ</u> เป็นพวก ‘ <u>นิหิลิสต์</u> ’ ซึ่งเป็นกลุ่มก่อการปฏิวัติในประเทศรัสเซีย...บางคนไปสู่ตะแลงแกง บางคนไป <u>ไซบีเรีย</u> ” (ดอยล์, 2544: 344)
“Alexis was sent a convict to <u>Siberia</u> , where now, at this moment, he works in a salt mine.” (Doyle] 2002: 263)	“แต่เอเล็กซิสก็โดนตัดสินให้ไป <u>ไซบีเรีย</u> ซึ่งเดี๋ยวนี้ ขณะนี้ เขาอยู่ที่นาเกลือแห่งหนึ่ง” (ดอยล์, 2544: 345)

จากบทแปลที่ยกมานั้น ‘มาศสวรรค์ จำปาสุต’ แปลคำว่า “reformers” และ “revolutionists” เป็น “นักปฏิรูป” และ “นักปฏิวัติ” ซึ่งเป็นคำที่บัญญัติขึ้นมาภายหลังและไม่สร้างความหวาดระแวงในหมู่อ่านอีกต่อไป ส่วนคำว่า “Nihilists” ผู้แปลใช้การยืมคำและให้คำอธิบายสั้นๆ ประกอบแทนการใช้เชิงอรรถ ในขณะที่ “Siberia” ใช้วิธีถอดเสียงโดยไม่มีคำอธิบาย

ผู้วิจัยขอเปรียบเทียบคำศัพท์ทางการเมืองในบทแปลเรื่อง “The Adventure of the Golden Pince-Nez ” ของ หลวงสารานุกรมประพันธ์ อ.สายสุวรรณ และ ‘มาศสวรรค์ จำปาสุต’ ดังนี้

คำศัพท์	หลวงสารานุกรมประพันธ์	อ.สายสุวรรณ	‘มาศสวรรค์ จำปาสุต’
Reformers	พวกต้องการเปลี่ยนการวิธีปกครองบ้านเมือง	นักปฏิรูป	นักปฏิรูป
Revolutionists	พวกก่อการณ์จลาจล	นักปฏิวัติ	นักปฏิวัติ
Nihilists	พวกนิหิลิสต์ (ไม่มีเชิงอรรถ)	พวกนิหิลิสต์ (มีเชิงอรรถ)	พวก ‘นิหิลิสต์’ ซึ่งเป็นกลุ่มก่อการปฏิวัติในประเทศรัสเซีย
Siberia	ป่านอกคองที่ประชุมชน	ไซบีเรีย	ไซบีเรีย

การที่ผู้แปลแปลคำศัพท์ทางการเมืองในเรื่อง “The Adventure of the Golden Pince-Nez ” ออกมาแตกต่างกัน เนื่องมาจากผู้แปลมีชีวิตอยู่ในยุคสมัยที่แตกต่างกัน การเลือกใช้คำศัพท์จึงมีความแตกต่างกัน

6.3.6. บทแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โสมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์

การแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โสมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์ เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้คนในสังคมเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติอย่างเต็มที่ ผู้แปลและผู้อ่านวรรณกรรมแปลในยุคนี้จำนวนไม่น้อย มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือประถมศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทำได้ง่ายขึ้น โดยการส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมหรือการใช้ระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ผู้คนในยุคนี้ยังมีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศและได้เรียนรู้วัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ดังนั้นการแปลคำศัพท์หรือสำนวนที่เป็นลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมต้นทางจึงไม่ได้สร้างปัญหาให้ผู้แปลมากเท่าในอดีต และผู้อ่านพบโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศในฉบับแปลเรื่องเชอร์ล็อก โสมส์มากขึ้น

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการแปลคำศัพท์ในเรื่อง “แผนฆ่าเลือดเย็น” ซึ่งแปลมาจากเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ผู้แปลใช้คำว่า “แก๊ง” (gang) เรียกกลุ่มโจรของจอห์น เทอร์เนอร์ เป็นการยืมคำโดยวิธีการถ่ายเสียงมาจากคำในภาษาอังกฤษ ซึ่งต่างจาก “แม่สอด” ที่ใช้คำว่า “อั้งยี่” ในเรื่อง “ความลึกลับที่ลาดเขาบ๊อสคัม”

การที่หลวงสารานุกรมแปลชื่อกลุ่มของจอห์น เทอร์เนอร์ จาก “Gang of Ballarat” ว่าเป็น “พวกอั้งยี่บอลลเรท” ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคำแปลที่กินความหมายกว้างเกินกว่าในคำในต้นฉบับ โดย **The Oxford Encyclopedic English Dictionary** (1995) ให้คำจำกัดความคำว่า “gang” ไว้ว่า “a band of persons acting or going about together, esp. for criminal purposes”

ในขณะเดียวกัน สุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล ได้อธิบายไว้ในบทความเรื่อง “สมาคมลับอั้งยี่ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๓๖๖-๒๔๕๓” (2528) ว่า “อั้งยี่” เป็นสมาคมลับชาวจีนมีบทบาทควบคู่กัน 2 ประการคือ “การให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ปกป้องภัยให้แก่กันและกันและการลักลอบประกอบอาชีพที่ทุจริตผิดกฎหมาย” (สุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล, 2528:79) สำหรับบทบาทในด้านนี้ ยกตัวอย่างเช่น การที่สมาคมช่วยเหลือสมาชิกโดยหางานให้ทำ ให้ความคุ้มครองในการประกอบอาชีพ เป็นต้น (สุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล, 2528:80) อย่างไรก็ตาม บทบาทของพวกอั้งยี่ในการประกอบอาชีพทุจริตผิดกฎหมายกลับเป็นที่กล่าวขวัญถึงมากที่สุด จนแทบจะกล่าวได้ว่าเมื่อพูดถึง “พวกอั้งยี่” ก็ต้องนึกถึง “การทำมาหากินในทางทุจริตผิดกฎหมาย” (สุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล, 2528:81)

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นการใช้โครงสร้างภาษาอังกฤษในภาษาไทย ในเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีตอนที่โสมส์คุยกับอลิส เทอร์เนอร์เรื่องภูมิหลังของบิดาว่า

“The Boscombe Valley Mystery”	“แผนฆ่าเลือดเย็น”
“Quite so; at the goldmines, where, <u>as I understand</u> , Mr Turner made his money.” (Doyle, 2002: 90)	“โอ ใช่แล้ว ในเหมืองทองคำ ที่ซึ่ง <u>ตามความเข้าใจ</u> ของมร.เทอร์เนอร์สร้างความร่ำรวยขึ้นมา” (คอยล์, 2544: 139) (การขีดเส้นใต้ข้อความเป็นผู้วิจัย)

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อความตอนนี้ควรแปลเป็น “ตามความเข้าใจของผม มร.เทอร์เนอร์สร้างความร่ำรวยขึ้นมาจากที่นั่น”

นอกจากสังคมไทยได้เปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกจากการเรียนรู้ในห้องเรียนและจากประสบการณ์จริงแล้ว สังคมไทยยังเปิดรับความคิดเรื่อง ลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นแนวคิดในวัฒนธรรมตะวันตกมาอีกด้วย แนวคิดนี้แสดงให้เห็นในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งให้คำนิยามว่า

“ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น โดยการแสดงออกตามประเภทงานลิขสิทธิ์ต่างๆ

ลิขสิทธิ์ เป็นผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็น “ทรัพย์สินทางปัญญา” ประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเจ้าของผลงานทางลิขสิทธิ์จึงควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินประเภทที่สามารถ ซื้อ ขาย หรือโอนสิทธิกันได้ ทั้งทางมรดก หรือโดยวิธีอื่นๆ การโอนลิขสิทธิ์ควรที่จะทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือทำเป็นสัญญาให้ชัดเจน จะโอนสิทธิทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้” (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ม.ป.ป.: 33)

งานสร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์นั้น ครอบคลุมถึงงานวรรณกรรม เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และงานอื่นใดอันเป็นงานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ม.ป.ป.: 34) โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กำหนดว่า

“เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ ต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของตนดังนี้

- 6.1 ทำซ้ำ หรือคัดแปลง
- 6.2 การเผยแพร่ต่อสาธารณชน

- 6.3 ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์
โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง
- 6.4 ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- 6.5 อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในการเช่าซื้อ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อ
สาธารณชน และให้เช่าต้นฉบับ” (กรมทรัพย์สินทางปัญญา,
ม.ป.ป.: 36)

การมีกฎหมายคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่เป็นงานวรรณกรรม ทำให้ผู้แปลไม่สามารถทำซ้ำหรือดัดแปลง ผลงานใดๆ โดยที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่อนุญาต เนื่องจากร่างวรรณกรรมถือเป็น “ทรัพย์สินทางปัญญา” สามารถ ซื้อ ขาย หรือโอนสิทธิกันได้ แนวคิดเรื่องลิขสิทธิ์เช่นนี้สอดคล้องกับการแปลแนวรักษาดั้งเดิมของผู้แปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โฮมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊กส์ สถานการณ์เช่นนี้แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสถานการณ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งผู้แปล/ประพันธ์นำเค้าเรื่องมาจากวรรณกรรมต่างประเทศ แต่ไม่ได้ระบุที่มา

ต้นฉบับเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์นั้น ถึงแม้ว่าจะสิ้นสุดการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้ว เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ผลงาน คือ เซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ได้เสียชีวิตไปเป็นระยะเวลาเกิน 50 ปีแล้ว แต่ลิขสิทธิ์เล่ม **The Complete Sherlock Holmes** ซึ่งจัดพิมพ์โดย Gramercy Books ในปีค.ศ. 2002 ยังคงได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายตามข้อตกลง International and Pan-American Copyright Convention

จากการพิจารณาสถานการณ์การแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โฮมส์ของสำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊กส์ ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปัจจัยด้านผู้อุปถัมภ์ ขนบทางวรรณศิลป์ และคตินิยมมีการเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้มีพัฒนาการการแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โฮมส์ คือ การศึกษาภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ในระยะที่ประเทศไทยเริ่มเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกนั้น จำนวนผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษยังมีไม่มาก ผู้แปลจึงยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแปลในแนวรักษาดั้งเดิม ในขณะที่ผู้อ่านบทแปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โฮมส์ในระยะแรกอาจไม่มีโอกาสนำต้นฉบับภาษาอังกฤษมาเปรียบเทียบกับบทแปล ต่อเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 และการศึกษาภาษาอังกฤษขยายตัวมากขึ้น ผู้แปลอาชญาวิทยาชูเชอร์ล็อก โฮมส์จึงเห็นความจำเป็นของการแปลให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากขึ้น เนื่องจากผู้คนในสังคมรวมถึงผู้อ่านบทแปลเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์มีโอกาสศึกษาภาษาต่างประเทศ มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวรรณกรรมตะวันตกมากขึ้น และอาจจะมีโอกาสนำต้นฉบับภาษาอังกฤษมาเปรียบเทียบกับบทแปลได้

เหตุการณ์ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้สนับสนุนความคิดดังกล่าวคือ การที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวังชั้นนอก เมื่อ พ.ศ. 2414 โดยมีหลวงศรีสุนทร (น้อย) เป็นอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนแห่งนี้มีชื่อว่า “โรงสกูลหลวง” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่บุตรข้าราชการที่บิดามารดานำมาถวายตัวให้รับราชการในกรมมหาดเล็กและกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ (ชัย เรื่องศิลป์, 2545: 236) โรงเรียนนี้แตกต่างจากโรงเรียนหลวงโบราณหรือโรงเรียนวัด มีสถานที่เล่าเรียนจัดไว้โดยเฉพาะ ผู้สอนเป็นพระราชาและสอนตามเวลาที่กำหนด วิชาที่สอนมีภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และวิชาอื่นๆ ที่ไม่เคยมีการสอนในโรงเรียนแบบโบราณ (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 47)

ต่อมาในพ.ศ. 2415 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับสอนภาษาอังกฤษในกรมมหาดเล็กขึ้นอีกโรงหนึ่ง ที่ตึกสองชั้นริมประตูพิมานไชยศรี ด้านตะวันออก (ชัย เรื่องศิลป์, 2545: 236) มีมิสเตอร์ฟรานซิส จอร์จ แพตเตอร์สัน (Mr. Francis George Patterson) เป็นครู โดยเปิดเป็น 2 ภาค ภาคเช้าสำหรับพระราชวงศ์ ภาคบ่ายสำหรับทหารมหาดเล็ก (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 47)

ในพ.ศ. 2419 ครูสอนภาษาอังกฤษลากลับยุโรป ทำให้โรงเรียนสอนภาษาอังกฤษต้องเลิกไป แต่ต่อมาในพ.ศ. 2422 โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นใหม่ที่พระราชวังนันทอุทยาน หรือ “สวนอนันต์” มีศาสนาจารย์ เอส. จี. แม็กฟาร์แลนด์ (Rev. S.G. McFarland) ชาวอเมริกันเป็นอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนนี้ได้ขึ้นกับกรมมหาดเล็ก มีกรรมการบริหารต่างหาก โดยสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษแก่บรรดาพระราชวงศ์และข้าราชการทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักการอ่านเขียนพอที่จะทำงานเสมียนได้ (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 48)

ในพ.ศ. 2423 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนสุนันทาลัยเพื่อส่งเสริมให้พระเจ้าลูกเธอเรียนรู้ภาษาอังกฤษและขนบธรรมเนียมของชาวยุโรป และให้ย้ายโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษที่พระราชวังนันทอุทยานมาตั้งในที่แห่งใหม่ จุดประสงค์เพื่อฝึกฝนผู้ที่เข้ารับราชการโดยเฉพาะ โดยจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 49)

ในพ.ศ. 2424 โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก สำหรับฝึกสอนผู้ที่เข้ารับราชการในกรมทหารมหาดเล็กโดยเฉพาะ และต่อมาเมื่อมีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ในพ.ศ. 2425 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายโรงเรียนนายทหารมหาดเล็กไปตั้งที่พระตำหนักสวนกุหลาบ

(ชัย เรื่องศิลป์, 2545: 237-8) ในช่วงแรกเปิดสอนเฉพาะแผนกภาษาไทย ต่อมาก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เปิดแผนกภาษาอังกฤษ จุดประสงค์เพื่อฝึกคนเข้ารับราชการและไปศึกษาต่อต่างประเทศ

ต่อมาเมื่อพระเจ้าลูกยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชันษาพอจะศึกษาได้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนราชกุมารในพ.ศ. 2435 และโรงเรียนราชกุมารีในพ.ศ. 2437 เพื่อส่งเสริมให้พระเจ้าลูกเธอและบุตรข้าราชการได้ศึกษาภาษาอังกฤษ (อารีรัตน์ นำเพชร, 2530: 49)

วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนราชวิทยาลัย ที่บ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นโรงเรียนประจำ จัดการเรียนการสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีพระราชประสงค์ให้เป็นการเตรียมพร้อมนักเรียนก่อนไปศึกษาต่อต่างประเทศหรือเข้ารับราชการในกระทรวงต่างๆ ทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้จัดสอบไล่เพื่อรับพระราชทาน “ทุนเล่าเรียนหลวง” (King's Scholarship) เพื่อส่งนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศ (อารีรัตน์ นำเพชร, 2530: 49-50)

เป็นที่น่าสังเกตว่าการศึกษาภาษาอังกฤษในช่วงแรกของรัชกาลที่ 5 ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มคนจำนวนไม่มาก โดยส่วนใหญ่เป็นพระเจ้าลูกเธอและบุตรของข้าราชการซึ่งเป็นชายเท่านั้น ส่วนบุตรหลานประชาชนทั่วไปและนักเรียนหญิงที่มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษยังมีจำนวนน้อย

การศึกษาสำหรับราษฎรทั่วไปที่จัดขึ้นในวัด ดำเนินการสอนโดยพระภิกษุสงฆ์ วิชาที่สอนได้แก่ ภาษาไทยและเลข ไม่มีการสอนภาษาอังกฤษ ถึงแม้รัฐบาลจะให้การสนับสนุนด้วยการให้แบบเรียนหลวงและให้เงินเดือนแก่ครูตั้งแต่ พ.ศ. 2418 และมีการขยายการศึกษาโดยจัดตั้งโรงเรียนหลวงในวัด 20 แห่ง ตั้งแต่พ.ศ. 2427 – 2428 แต่คุณภาพการศึกษาก็ไม่สามารถเทียบเท่าโรงเรียนหลวงที่จัดตั้งขึ้นสำหรับพระราชวงศ์และบุตรข้าราชการได้

การศึกษาภาษาอังกฤษที่จัดขึ้นโดยมิชชันนารีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2431 ศาสนาจารย์ จอห์น เอ. เอकिन (Rev. John A. Eakin) ชาวอเมริกันจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กชายชื่อ “โรงเรียนคริสเตียนไฮสกูล” (Christian High School) ต่อมาในพ.ศ. 2446 ได้ย้ายโรงเรียนจากสำเหร่มาที่ถนนประมวญ และในพ.ศ. 2456 ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจาก “กรุงเทพคริสเตียนไฮสกูล” (Bangkok Christian High School) เป็น “กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย” มีหลักสูตรสอนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เลข ภูมิศาสตร์ และดาราศาสตร์ (อารีรัตน์ นำเพชร, 2530: 32)

ในขณะเดียวกันการศึกษาภาษาอังกฤษสำหรับสตรีทั่วไปในสมัยรัชกาลที่ 5 เริ่มขึ้นเมื่อ “โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง” เปิดทำการเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2417 โดยในระยะแรกมีมิสซิสเฮาส์ (Mrs. House) ภรรยาหมอเฮาส์ (Dr. House) มิชชันนารีชาวอเมริกันเป็นครูสอน หลังจากหม่อมเฮาส์และมิสซิสเฮาส์เดินทางกลับสหรัฐอเมริกา ในพ.ศ. 2424 โรงเรียนต้องหยุดกิจการ และเปิดสอนใหม่ในพ.ศ. 2428 โดยมีสเอดนา ซาราห์ โคล (Miss Edna Sarah Cole) พ.ศ. 2464 โรงเรียนได้ย้ายมาอยู่ฝั่งพระนครเนื่องจากสถานที่เดิมคับแคบ และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย” (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 34-5)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในช่วงแรกของรัชกาลที่ 5 ไม่มีการกำหนดให้เป็นมาตรฐานแน่นอนว่าเรียนหรือสอนอะไรบ้าง มีการวัดผลอย่างไร แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2433 โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระราชบัญญัติการสอบวิชา ร.ศ. 109 (ชัย เรื่องศิลป์, 2545: 242) โดยการสอบวิชาความรู้ภาษาอังกฤษให้กำหนดเป็น 6 ชั้น มีรายละเอียดดังนี้

ชั้นที่ ๑ สอบอ่านอย่าง ๑ เขียนหนังสือให้ถูกต้องคำอย่าง ๑ ฝีมือเขียนหนังสืออย่าง ๑ แปลคำภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยอย่าง ๑ แปลคำภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอย่าง ๑ ไวยากรณ์อย่าง ๑ วิชาคิดเลขอย่าง ๑ รวม ๗ อย่างด้วยกัน

ชั้นที่ ๒ สอบทั้ง ๗ อย่างๆ ชั้นที่ ๑ แลเติมเรียงความในภาษาอังกฤษอย่าง ๑ สอบความรู้ที่จะพรรณาลักษณะสิ่งของ ในภาษาอังกฤษด้วยอย่าง ๑ จึงเป็นสองอย่างด้วยกัน

ชั้นที่ ๓ สอบทุกอย่างเท่าชั้นที่ ๒ ต่างแต่ที่ยากขึ้น

ชั้นที่ ๔ สอบทุกอย่างเท่าชั้น ๓ เปลี่ยนแต่สอบความรู้ที่จะพรรณาลักษณะสิ่งของเป็นสอบความรู้วิชาภูมิศาสตร์

ชั้นที่ ๕ สอบอ่านอย่าง ๑ แปลความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยอย่าง ๑ แปลความภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอย่าง ๑ ไวยากรณ์อังกฤษอย่าง ๑ เรียงความภาษาอังกฤษอย่าง ๑ วิชาคิดเลขอย่าง ๑ วิชาภูมิศาสตร์อย่าง ๑ รวม ๗ อย่างด้วยกัน

ชั้นที่ ๖ สอบทุกอย่าง อย่างชั้นที่ ๕ เติมสอบความรู้พงสาวดารต่างประเทศ ความรู้เหตุแฉะเรื่องราวของการค้าขาย ความรู้ดาราศาสตร์และสรีรศาสตร์ด้วย” (ชัย เรื่องศิลป์, 2545: 243)

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 มีการจัดตั้งกระทรวงธรรมการ พระยาภาสกรวงศ์เป็นเสนาบดีคนแรกของกระทรวง มีกรมศึกษาธิการทำหน้าที่จัดการศึกษา โดยได้ออกหลักสูตรใหม่ใน พ.ศ. 2438 กำหนดชั้นเรียนเป็นประโยค 1 และประโยค 2 ส่วนประโยค 3 เริ่มจัดขึ้นใน พ.ศ. 2442 (ชัยเรื่องศิลป์, 2545: 244) ในประโยค 3 จัดให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยบังคับให้เรียนภาษาบาลีและเลือกเรียนระหว่างภาษาอังกฤษและภาษามลายู (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2530?: 23)

ใน พ.ศ. 2445 กระทรวงธรรมการได้เริ่มจัดตั้งโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาขึ้น โรงเรียนมัธยมศึกษา 4 โรงเรียนแรก คือ โรงเรียนสวนกุหลาบ (อยู่ในโรงเรียนมหาดเล็ก ในพระบรมมหาราชวัง) โรงเรียนสาวยลดี (ตั้งอยู่ ณ โรงเรียนเด็ก) โรงเรียนมัธยมราชบูรณะ (อยู่ในวัดราชบูรณะ) และโรงเรียนเบญจมบพิตร (ตั้งอยู่ในวัดเบญจมบพิตร) (ชัย เรื่องศิลป์, 2545: 248) และในหลักสูตร พ.ศ. กำหนดให้มีการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาชั้นที่ 1-3 (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2530?: 59)

ใน พ.ศ. 2450 มีโครงการศึกษาชาติขึ้น โดยกำหนดให้เริ่มเรียนวิชาภาษาอังกฤษในปีสุดท้ายของชั้นมูลพิเศษ ในหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ต่อมาใน พ.ศ. 2452 มีการปรับปรุงหลักสูตรสามัญศึกษาตามแผนการศึกษาชาติใหม่ กำหนดให้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษในชั้นประถมพิเศษ และใน พ.ศ. 2454 มีการแยกหลักสูตรสามัญศึกษาออกเป็นสายธรรมดา กับสายพิเศษ และเน้นการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 77)

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2456 มีโครงการศึกษาใหม่ โดยยกเลิกชั้นประถมพิเศษและมัธยมพิเศษ และเปลี่ยนเป็นชั้นมัธยมตอนต้น มัธยมตอนกลาง และมัธยมตอนปลาย กำหนดให้สอนภาษาอังกฤษตั้งแต่มัธยมตอนต้น (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530: 79)

วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย (เอกสารการสอนชุดวิชา 12306 พัฒนาการวรรณคดีไทย, 2533: 924)

น่าสังเกตว่าการศึกษาภาษาอังกฤษในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 6 ได้กระจายไปสู่คนกลุ่มใหญ่ขึ้น โดยเริ่มจากการเปิดโอกาสให้เลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และอายุของผู้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษค่อยๆ ลดลง นอกจากนี้ยังมีการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา

หลังเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองใน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2479 โดยหลักสูตร พ.ศ. 2480 กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเรียนภาษาต่างประเทศที่ 2 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (อารีรัตน์ น้าเพชร, 2530: 97) จำนวนชั่วโมงเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นจาก 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในพ.ศ. 2480 เป็น 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในพ.ศ. 2493 และจำนวนชั่วโมงเรียนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นจาก 5.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในพ.ศ. 2480 เป็น 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในพ.ศ. 2493 (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2530?: 150-1)

พ.ศ. 2491 ในรัชกาลปัจจุบันมีการจัดตั้งหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาเป็นหลักสูตรสามัญศึกษาต่อจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 แผนก คือแผนกอักษรศาสตร์และแผนกวิทยาศาสตร์ โดยกำหนดให้ทุกคนต้องเรียนภาษาอังกฤษ (อารีรัตน์ น้าเพชร, 2530: 97) หลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2498 กำหนดให้นักเรียนชั้นปีที่ 1 และ 2 แผนกอักษรศาสตร์ เรียนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง ส่วนนักเรียนชั้นปีที่ 1 และ 2 แผนกวิทยาศาสตร์ เรียนภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2530?: 201)

พ.ศ. 2503 มีการประกาศแผนการศึกษาชาติฉบับใหม่ กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาสามัญ และบังคับให้ทุกคนต้องเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (อารีรัตน์ น้าเพชร, 2530: 98)

พ.ศ. 2521 มีการปรับหลักสูตรประถมศึกษา โดยกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษา แต่มีกระแสคัดค้านทำให้อาจต้องเปลี่ยนกลับไปบังคับให้ทุกคนเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (อารีรัตน์ น้าเพชร, 2530: 194)

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 มีการเพิ่มเวลาเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อีกสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (อารีรัตน์ น้าเพชร, 2530: 194)

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง การศึกษาภาษาอังกฤษขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยปรับให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ จากที่กำหนดให้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเปลี่ยนมาเป็นกำหนดให้เริ่มเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้จำนวนชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์ยังเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันการศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษยิ่งขยายตัวเพิ่มมากขึ้น การเรียนภาษาอังกฤษเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล มีหลักสูตรสองภาษาและหลักสูตรนานาชาติในระดับประถมศึกษา เช่น โรงเรียนเลิศหล้า และโรงเรียนสารสาสน์ เอกตรา หลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา เช่น โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา เป็นต้น ในระดับอุดมศึกษามีหลักสูตรนานาชาติและหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นต้น

จากการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาดังที่ได้กล่าวข้างต้นนี้ ทำให้จำนวนผู้รู้ภาษาอังกฤษเพิ่ม ขึ้นกว่าในอดีตอย่างมาก ผู้อ่านวรรณกรรมแปลที่มีความรู้ภาษาอังกฤษสามารถนำต้นฉบับและฉบับแปลมาเปรียบเทียบได้ ความจริงประการนี้น่าจะมีส่วนสร้างจิตสำนึกให้ผู้แปลพยายามแปลให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

หลังจากวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานการณ์การแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือค โสมส์ ทั้ง 5 ส่วน นับตั้งแต่พ.ศ. 2435 จนมาถึงพ.ศ. 2544 ในยุคที่สำนักพิมพ์เป็นผู้กำหนดแนวทางการผลิตและเผยแพร่วรรณกรรมแปล ผู้วิจัยสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดนี้ที่ดำเนินไปตามยุคสมัย กล่าวคือในช่วงแรกผู้แปลใช้แนวทางการแปลแบบดัดแปลง ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นการแปลแนวเรียบเรียง และในช่วงสุดท้ายผู้แปลใช้การแปลแนวรักษาต้นฉบับ โดยแนวทางการแปลแต่ละแบบนี้มีความสัมพันธ์กับยุคสมัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

บทสรุป

อาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็นผลงานประพันธ์ของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ ที่ได้รับความนิยมมาโดยตลอดนับตั้งแต่สำนักสืบข่าวอังกฤษท่านนี้ถือกำเนิดมาในปีค.ศ. 1887 เนื่องจากมีเนื้อเรื่องที่ตื่นเต้น ตัวละครมีลักษณะโดดเด่น และกลวิธีการเล่าเรื่องที่ชวนให้ติดตาม นอกจากนี้เรื่องของนักสืบผู้นี้ยังเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่านทั่วโลก โดยมีผู้นำไปแปลเป็นภาษาต่างๆ กว่า 60 ภาษา ส่วนบทแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ในภาษาไทยเท่าที่ผู้วิจัยสืบค้นได้ พบว่ามีทั้งหมด 62 เรื่อง ผู้ที่แปลมากที่สุดคือ อ.สายสุวรรณ โดยแปลทั้งเรื่องสั้นและเรื่องยาวครบทุกเรื่อง

ผู้วิจัยได้นำต้นฉบับและบทแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์หลากหลายสำนวน ซึ่งรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อศึกษาพัฒนาการการแปลอาชญาวิทยาชุดนี้ นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มจากการนำทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวิลยา วิวัฒน์ศร มาศึกษาต้นฉบับ ในขั้นแรกเป็นการศึกษาชีวิตและผลงานโดยรวมของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์ กลวิธีการประพันธ์ ตลอดจนบริบททางวรรณกรรม สังคม และวัฒนธรรมในยุควิกตอเรียน เพื่อให้เข้าใจโลกทัศน์ของนักประพันธ์

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้เลือกบทแปลเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” จากชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** 5 สำนวน มาศึกษาเปรียบเทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพื่อให้เห็นว่าการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เนื่องจากผู้แปลเรื่องสั้นทั้ง 5 สำนวนนี้ถือเป็นตัวแทนผู้แปลในแต่ละยุคสมัย โดยแต่ละท่านมีผลงานแปลอาชญาวิทยาชุดนี้มากกว่าผู้แปลท่านอื่นในช่วงเวลาเดียวกัน ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวิลยา วิวัฒน์ศร ทฤษฎีการประเมินงานแปลของคาทารินา ไรส์ และทฤษฎีสโคปอสมารับใช้ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์/แปล องค์ประกอบทางวรรณกรรม องค์ประกอบทางด้านภาษา ปัจจัยนอกภาษา และบริบททางการประพันธ์และการแปล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าการแปลเรื่องสั้น “The Boscombe Valley Mystery” ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบันแบ่งได้เป็น 3 แนวทาง คือ การแปลแนวตัดแปลง การแปลแนวเรียบเรียง และการแปลแนวรักษาต้นฉบับ โดยการแปลแนวตัดแปลงพบได้ในฉบับแปลสมัยรัชกาลที่ 5 คือเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” (ไม่ปรากฏชื่อผู้แปล) และ “นายสวัสดิ์ – บิตุมาฏ” ของ “นายแก้ว-นายขวัญ” การแปลแนวเรียบเรียงพบได้ในฉบับแปลในสมัยรัชกาลที่ 6 คือเรื่อง “ความลึกลับของ

ลาดเขาบ๊อสคัม” ผลงานของ “แม่สอาด” และการแปลแนวรักษาต้นฉบับพบได้ในฉบับแปลสมัย รัชกาลปัจจุบันคือเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” ของ อ.สายสุวรรณ และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” โดย ‘มิ่งขวัญ’ โดยมีความแตกต่างด้านองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ องค์ประกอบทางวรรณกรรม องค์ประกอบทางภาษา และปัจจัยภายนอก ดังต่อไปนี้

ในด้านองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์ บทแปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – “บิตูมาฏ” มีการปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่องให้แตกต่างจากต้นฉบับอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่บทแปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” มีการปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องเพียงเล็กน้อย ส่วนบทแปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” ไม่มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและกลวิธีการเล่าเรื่องให้ต่างไปจากต้นฉบับเลย

ในด้านองค์ประกอบทางวรรณกรรม ทั้งต้นฉบับและบทแปลเรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” ทั้ง 5 ส่วน สามารถจัดอยู่ในตัวบทประเภทรูปแบบได้ เพราะมีการเรียบเรียงอย่างมีศิลปะและมีหน้าที่ในการแสดงออกเป็นหลัก และยังเป็นตัวบทซับซ้อน เนื่องจากประกอบด้วยตัวบทหลายชนิด เช่น บทพรรณนา บทสนทนา เป็นต้น แต่ข้อแตกต่างด้านองค์ประกอบทางวรรณกรรมของบทแปลทั้ง 5 ส่วนนี้อยู่ที่การอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิ โดยในขณะที่เรื่อง “The Boscombe Valley Mystery” มีการอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิถึง 3 เรื่อง บทแปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” มีการอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิ 2 เรื่อง บทแปลเรื่อง “นายสวัสดี – “บิตูมาฏ” และ “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” มีการอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิ 1 เรื่อง และบทแปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” กลับไม่มีการอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิเลย

ในด้านองค์ประกอบทางภาษา เนื่องจากผู้แปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – “บิตูมาฏ” มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญบางส่วนเช่น เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก ทำให้ผู้วิจัยไม่อาจเปรียบเทียบบทแปล 2 เรื่องนี้กับต้นฉบับได้ ส่วนบทแปลอีก 3 ส่วนนั้น ผู้แปลมีแนวทางในการถ่ายทอดความหมาย คำศัพท์ ไวยากรณ์ และวจนลีลาที่แตกต่างกัน แต่ก็นับว่ามีความใกล้เคียงกับต้นฉบับพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นสำนวน รูปประโยคกรรมวาจก หรือวจนลีลา

ในด้านปัจจัยภายนอก เนื่องจากผู้แปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – “บิตูมาฏ” มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบสำคัญบางส่วน ทำให้ผู้วิจัยไม่อาจเปรียบเทียบบทแปล 2 เรื่องนี้กับต้นฉบับได้ครอบคลุมทั้งหมด แต่เมื่อศึกษาการแปลคำศัพท์ที่ถ่ายทอดลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมต้นทาง ผู้วิจัยพบว่าผู้แปลเรื่อง “รู้ได้โดยละเอียด” และ “นายสวัสดี – “บิตูมาฏ” พยายามหาคำศัพท์ในที่มีใช้อยู่ในวัฒนธรรมปลายทางมาเทียบเคียง แต่ผู้แปลเรื่อง “ความลับที่หุบเขาบอสคัมบี้” และ “แผนฆ่าเลือดเย็น” กลับไม่มีการอ้างถึงตัวบทปฐมภูมิเลย

เขาบ๊อสคุม” “ความลับที่หุบเขาบอสคุมบ” และ “แผนฆ่าเลือดแก่น” มักใช้วิธียืมคำในภาษาต่างประเทศมาใช้

สุดท้ายผู้วิจัยได้นำทฤษฎีขององเดร เลอเฟอแวร์มาศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อแนวทางการประพันธ์และแนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์ในแต่ละยุคสมัย โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ประเด็น คือ การอุปถัมภ์ ขนบทางวรรณศิลป์ และคตินิยม การศึกษาพบว่า การแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์แนวดัดแปลงพบได้ในรัชกาลที่ 5 เนื่องจากคนในสังคมเพิ่งรับวัฒนธรรมและรูปแบบวรรณกรรมตะวันตก ผู้แปลจึงปรับเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่องให้เหมาะสมกับผู้อ่าน ซึ่งการแปลในแนวนี้สอดคล้องกับขนบทางการประพันธ์ของยุคสมัยที่ผู้แปลนิยมปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของเรื่องทำให้อ่านรู้สึกเสมือนหนึ่งว่าได้อ่านเรื่องราวที่เกิดขึ้นในเมืองไทย

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6-7 เมื่อผู้คนในสังคมเริ่มซึมซับวัฒนธรรมและวรรณกรรมตะวันตกมากขึ้น ผู้แปลจึงเริ่มแปลในลักษณะที่เข้าใกล้ต้นฉบับมากขึ้น ไม่มีการปรับเนื้อเรื่องมากนัก และการกล่าวถึงลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมในภาษาต้นทางโดยตรงก็ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้อ่าน แต่เนื่องจากเรื่องแปลในยุคนี้มักนิยมเผยแพร่ในวารสาร โดยตีพิมพ์เป็นตอนๆ ทำให้อ่านต้องตัดเนื้อเรื่องบางตอนที่ไม่ว่านให้ติดตามออกไป

นับตั้งแต่รัชกาลที่ 8 มาจนถึงปัจจุบัน ผู้อุปถัมภ์ ซึ่งได้แก่ ผู้จ้าง ผู้แปล และผู้อ่าน ได้ก้าวเข้าสู่โลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมกระทำได้รวดเร็วและง่ายดาย แนวทางการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์จึงได้รับผลกระทบด้วย ในยุคนี้ผู้แปลหันมาใช้การแปลแนวรักษาต้นฉบับ โดยรักษาเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก และกลวิธีการเล่าเรื่องที่พบในต้นฉบับไว้ทั้งหมด ซึ่งการกระทำเช่นนี้ได้รับการยอมรับและสอดคล้องกับแนวคิดของ “มืออาชีพทางวรรณกรรม” โดยทั่วกัน

สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบนี้ถือเป็นเครื่องยืนยันสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่าการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบันมีแนวการแปล 3 แนว คือ การแปลแนวดัดแปลง การแปลแนวเรียบเรียง และการแปลแนวรักษาต้นฉบับ ทั้งนี้มีผลมาจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

นอกจากจะพิสูจน์ได้ว่าแนวการแปลอาชญาวิทยาชุดเซอร์ลือก โฮมส์ได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว ผู้วิจัยยังค้นพบว่าสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อพัฒนาการการแปลอาชญาวิทยาชุดนี้ก็คือ การศึกษาภาษาอังกฤษซึ่งขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มี

การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 การที่จำนวนผู้รู้ภาษาอังกฤษในสังคมไทยมีเพิ่มมากขึ้นน่าจะส่งผลในการสร้างจิตสำนึกในหมู่ผู้แปลให้เห็นความสำคัญของการแปลซึ่งเข้าใกล้ต้นฉบับมากขึ้น

นอกจากการพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้ค้นพบอีกว่าอาชุนิยายชุดแรกของเมืองไทยคือเรื่องชุด “สี่บรรพการ” ตีพิมพ์ใน **วชิรญาณวิเศษ** และ **วชิรญาณ** เรื่องชุดนี้อาศัยอาชุนิยายชุดเซอร์ลือก โทมส์เป็นต้นเค้า โดยข้อมูลนี้สอดคล้องกับความเห็นของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ และ เสฐียร โกเศศ ซึ่งต่างจากความเห็นของนักวิชาการท่านอื่นๆ ที่เชื่อกันมาช้านานว่า **นิทานทองอิน พระราชนิพนธ์** ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอาชุนิยายชุดแรกของไทย โดยทรงได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์

อนึ่ง ในการอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการการแปลอาชุนิยายชุดเซอร์ลือก โทมส์ในแต่ละยุคสมัยนั้น ผู้วิจัยพยายามอาศัยสิ่งที่ปรากฏอยู่ในบทแปล (‘text’) สิ่งที่อยู่แวดล้อมบทแปล (‘peritexts’ หรือ ‘paratexts’) และสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวบทแปล (‘epitexts’ หรือ ‘extratexts’) มาสนับสนุน เพื่อให้คำอธิบายมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ โดยหวังให้ผู้อ่านตระหนักว่า ในการแปลวรรณกรรมแต่ละบทนั้นมีปัจจัยภายนอกน่านับการซึ่งมีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นผู้แปลเองและสังคมที่ผู้แปลเป็นสมาชิกอยู่ ผู้อ่านไม่อาจตัดสินงานแปลในฐานะตัวบทที่เป็นปัจเจกและละเลยมิติทางประวัติศาสตร์ไปได้ แต่ถึงกระนั้นผู้วิจัยก็พึงระลึกอยู่เสมอว่า

“ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาผลเฉพาะที่เกิดจากปัจเจกบุคคล เหตุการณ์ สถานการณ์ ความคิด สถาบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเกิดขึ้นในมิติหนึ่งของเวลา ไม่มีวันย้อนกลับ...ทั้งหมดที่นักประวัติศาสตร์ทำได้คือ อธิบายโดยพรรณนาความอย่างระมัดระวัง ว่าเหตุการณ์เกิดได้อย่างไร ผลตามมอย่างไร แต่นักประวัติศาสตร์ไม่สามารถทดลองซ้ำเพื่อทำการทดสอบว่าผลจะเป็นอย่างไร ถ้าหากปัจจัยอย่างหนึ่งเกิดขึ้นหรือขาดไป” (แดเนียลส์, 2520: 35-36)

ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจวรรณกรรมแปลตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีการแปลวรรณกรรมตะวันตกประเภทต่างๆเป็นจำนวนมาก โดยผลงานของนักประพันธ์หลายท่านมีผู้อ่านออกมาหลายสำนวนในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะได้มีผู้ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการแปลวรรณกรรมเหล่านั้นในแต่ละยุคสมัย เพื่อพิจารณาว่าแต่ละสำนวนแปลมีความแตกต่างกันอย่างไร และมีปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเลือกแนวทางการแปลที่แตกต่างกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

โครงการศูนย์การแปล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **ศาสตร์การแปล รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ**. แปลโดย นพพร ประชากุล และคณะ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ชัย เรื่องศิลป์. **ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. ๒๓๕๒ – ๒๔๓๕ ด้านสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร, 2545.

ชุมสาย สุวรรณชมภู. นิตานทองอิน : เซอร์ลอค โฮล์มส์เมืองไทย พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. **ทอล์กอักษรารวมบทความทางวิชาการ : ภาษาและวรรณคดีไทย**. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541: 169-186. (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม 2541).

ดวงใจ กวียะ. **สัมภาษณ์**, 28 กันยายน 2548.

ดวงตา สุพล. **ทฤษฎีและกลวิธีการแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

คอยล์, อาร์เชอร์ โคนัน, เซอร์. เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด **การผจญภัย**. แปลโดย อ.สายสุวรรณ.

กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2520.

คอยล์, อาร์เชอร์ โคนัน, เซอร์. เซอร์ลอค โฮล์มส์ ชุด **คืนชีพ**. แปลโดย อ.สายสุวรรณ. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2520.

คอยล์, อาร์เชอร์ โคนัน, เซอร์. **เรื่องสั้นชุด การกลับมาของเซอร์ลอค โฮล์มส์** แปลโดย

‘มาศสวรรค์ จำปาสุด’ กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์, 2544.

คอยล์, อาร์เชอร์ โคนัน, เซอร์. **เรื่องสั้นชุด ผจญภัย**. แปลโดย ‘มิ่งขวัญ’ กรุงเทพฯ:

สร้างสรรค์บุ๊คส์, 2544.

แดเนียลส์, โรเบิร์ต วี. **ศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร และทำไม**. แปลโดย ธิดา สาระยา.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.

ตำรวจแห่งชาติ, สำนักงาน. **ประวัติกรมตำรวจไทย** [Online] Available from:

<http://www.police.go.th/trhis.htm> [2005, May 24]

ทรัพย์สินทางปัญญา, กรม. **ความรู้เบื้องต้นด้านทรัพย์สินทางปัญญา**. นนทบุรี:

กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ม.ป.ป.

ทวีปัญญา เล่ม 1 ฉบับ 4 เดือนกรกฎาคม ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447).

ที่ระลึกวันประดิษฐานพระรูปปั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฏ์.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535. (พิมพ์เนื่องในวันวันประดิษฐานพระรูปปั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฏ์ พุทธที่ 9 ธันวาคม 2535 ณ พระวิหารสมเด็จพระปิยมมาวดี วัดราชาธิวาส).

ทิพา เทพอักษรพงศ์. **การแปลเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. **การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**.

กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมฉลองรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2511.

(รวบรวมจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบ ๑๐๐ ปี นับแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์ 1 ตุลาคม 2511).

นราธิปพงศ์ประพันธ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ, กรมหมื่น. **วิทยาสารานุกรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: แพร่พิทยา, 2514.

นายแก้ว นายขวัญ. **นิทานทองอิน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, 2507.

(มหามกุฏราชวิทยาลัยพิมพ์โดยเสด็จพระกุศล สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒนาดี ในการทรงบำเพ็ญพระกุศลวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครบ ๓๕ ปี ณ วัดบวรนิเวศวิหาร วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๗).

นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ปากไก่และใบเรือ รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ต้น**

รัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, 2527.

บุญमानพพานิชย์, หลวง. **ภาษาและหนังสือ เล่ม ๑**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2537.

ประวัติกรมตำรวจ [Online]. Available from: <http://montri95.tripod.com/polhis.htm> [2005, May 24]

ผดุงวิทยา, เล่ม 1 เดือนมีนาคม ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455). หอสมุดแห่งชาติ. มฟ. 2530/058.

ผดุงวิทยา, เล่ม 2 เดือนเมษายน ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456). หอสมุดแห่งชาติ. มฟ. 2530/058.

ผดุงวิทยา, เล่ม 3 เดือนพฤษภาคม ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456). หอสมุดแห่งชาติ. มฟ. 2530/058.

ผดุงวิทยา, เล่ม 8 เดือนตุลาคม ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456).

ผดุงวิทยา, เล่ม 9 เดือนพฤศจิกายน ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456).

ผดุงวิทยา, เล่ม 10 เดือนธันวาคม ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456).

ผดุงวิทยา, เล่ม 11 เดือนมกราคม ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456).

ผดุงวิทยา, เล่ม 12 เดือนกุมภาพันธ์ ร.ศ. 132 (พ.ศ. 2456).

พรศิริ บุรณเขตต์. ฟ้าทับเหว : ชะตา (หนู) ฟ้ากำหนด. **ศิลปวัฒนธรรม**. 26 (มีนาคม 2548) : 62-63.

พิทยาลงกรณ์, กรมหมื่น. **นิทานของน.ม.ส.** พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

บำรุงสาส์น, 2517.

พิรุณรัตน์ อารีสว่างกิจ. สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2548.

มหาดไทย, กระทรวง. **ประวัติความเป็นมาของกระทรวงมหาดไทย** [Online]. Available from:

<http://www.moi.go.th/history.htm> [2005, May 26]

มารี คอเรลลี. **ความพยายาม**. แปลโดย ว.วินิจฉัยกุล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เพื่อนดี,

2546.

มาศสวรรค์ จำปาสุด. สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2548.

มิ่งขวัญ มั่นแน่. สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2548.

ยุพร แสงทักษิณ. แจ่มจรัสรัชนี “กวีแก้ว.” ใน **กรอင့်สนะด้านภาษาและวรรณคดี**.

กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547:

111-146. (ที่ระลึกในวาระเกษียณอายุราชการ รองศาสตราจารย์ยุพร แสงทักษิณ

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดพิมพ์ กันยายน

๒๕๔๗).

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**.

กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.

ราชบัณฑิตยสถาน. **ศัพท์บัญญัติอังกฤษ – ไทย, ไทย – อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน รูปแบบ**

ซีดีรอม รุ่น ๑.๑. [CD-ROM] กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.

ร้านหนังสือปุทะเลย์. **PUT@Lay Bookshop** [Online]. Available from:

<http://thaispecial.com/bookshop/bookshelf.asp> [2005, September 28]

รินฤทัย สัจจพันธุ์. **อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.

เริงไชย พุทธาโร. **นักเขียนไทย**. กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2541.

วชิรญาณ, เล่ม 1 ฉบับ 1 จ.ศ. 1246 (พ.ศ. 2427). หอสมุดแห่งชาติ. มฟ. 2538/013.

วชิรญาณ, ตอนที่ 25 เดือนตุลาคม ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439). หอสมุดแห่งชาติ. มฟ. 2538/003.

วชิรญาณพิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 22 เดือนตุลาคม ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434).

หอสมุดแห่งชาติ. มฟ. 2530/469.

- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 27 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435).
 หอสมุดแห่งชาติ. มพ. 2530/469.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 42 วันพฤหัสบดีที่ 4 สิงหาคม ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435).
 หอสมุดแห่งชาติ. มพ. 2530/469.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 43 วันพฤหัสบดีที่ 11 สิงหาคม ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435).
 หอสมุดแห่งชาติ. มพ. 2530/469.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 7 แผ่นที่ 44 วันพฤหัสบดีที่ 18 สิงหาคม ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435).
 หอสมุดแห่งชาติ. มพ. 2530/469.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 8 แผ่นที่ 48 วันพฤหัสบดีที่ 7 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436).
 หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2530/271-272.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 8 แผ่นที่ 49 วันพฤหัสบดีที่ 14 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436).
 หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2530/271-272.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 8 แผ่นที่ 50 วันพฤหัสบดีที่ 21 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436).
 หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2530/272.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 8 แผ่นที่ 51 วันพฤหัสบดีที่ 28 เดือนกันยายน ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436).
 หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2530/272.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 8 แผ่นที่ 52 วันพฤหัสบดีที่ 5 เดือนตุลาคม ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436).
 หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2530/272.
- วชิรญาณวิเศษ, เล่ม 8 แผ่นที่ 53 วันพฤหัสบดีที่ 12 เดือนตุลาคม ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436).
 หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2530/272.
- วรนาถ วิมลเฉลา. **คู่มือสอนแปล**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วรรณาส แสงอร่ามเรือง. **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วรเวทย์พิสิฐ, พระ. **วรรณคดีไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2496.
- วันเพ็ญ คงมั่ง. **จดหมายอิเล็กทรอนิกส์**, 30 กันยายน 2548.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. **การแปลวรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วิภา กงกะนันทน์. **กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2540.
- วุฒิชัย คล้อยทอง. **ยาอินทจักร** [Online]. Available from: <http://www.watpo.com/medicine/pratomjinda.asp> [2005, May 28]

ศรีกรุง, เล่มที่ 3 ตอนที่ 11 ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2459. หอสมุดแห่งชาติ.

มพ. 2530/119 ฝบว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวง. **การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ:**

อดีต – ปัจจุบัน. (ม.ป.ท.): 2530?.

ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. สยามฉบับอั้งยี่ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๔๕๓. **ศิลปวัฒนธรรม.**

6 (กุมภาพันธ์ 2528): 70-83.

สกุลไทย. **ห้องสมุด** [Online]. Available from: <http://www.sakulthai.com/DSakulcolumnndetailsql.asp?stcolumnid=142&stissueid=2386&stcolcatid=9&stauthorid=19> [2005, June 27]

สมภพ จันทรประภา และคนอื่นๆ. **ประวัติการราชทัณฑ์ ๒๐๐ ปี.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์

เรือนจำกลางคลองเปรม, 2525.

สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย. **ประวัติและกิจการของสมาคมผู้จัดพิมพ์**

และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย [Online]. แหล่งที่มา:

<http://www.pubat.or.th/aboutus.php> [2005, July 18]

สมุทรสาร, ปีที่ 4 เล่ม 37 เดือนมกราคม พ.ศ. 2460. หอสมุดแห่งชาติ. มจ. 2532/648-678.

สวนหนังสือ ฉบับที่ 8 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ม.ป.ป.

สวนหนังสือ ฉบับที่ 21 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, พฤษภาคม 2539.

สารานุกรม. พระนคร: โรงพิมพ์กัศิปประดิษฐ์, 2497. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพันเอก

หลวงสารานุกรมประพันธ์ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๕๗).

สุพรรณิ วราทร. **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕.**

กรุงเทพมหานคร: มุลินีโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2519.

สุมาลี วีระวงศ์, น.ต. หลุยง. **ร้อยแก้วแนวใหม่ของไทย พ.ศ. ๒๔๑๗ – ๒๔๕๓.** กรุงเทพมหานคร:

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2530.

เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์. 8 (สิงหาคม 2459).

เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์. 9 (กันยายน 2459).

เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์. 10 (ตุลาคม 2459).

เสนาศึกษาและแพทยศาสตร์. 11 (พฤศจิกายน 2459).

เสฐียร โกเศศ. **พื้นความหลัง เล่ม ๒.** พระนคร: สำนักพิมพ์ศีกษิตสยาม, 2511.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. **ภาษาศาสตร์สังคม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2541.

อังคณา สุขวิเศษ. **นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน : อิทธิพลของชุดเซอร์ลอค โฮล์มส์ที่มีต่อชุด**

ป๊าวโรต์และนิทานทองอิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

อัจฉราพร กมุทพิสมัย, สุรินทร์ อาสะไวย์ รวบรวม. *ชาลววิทย์ เกษตรศิริ บรรณาธิการ.*

ลำดับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองไทย 2475 – 2535. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535. (เอกสารประกอบการสัมมนา 60 ปี ประชาธิปไตย:

สิทธิเสรีประชาไทย 24-28 มิถุนายน 2535 จัดโดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สมาคม

สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยและมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์).

อารีรัตน์ น้าเพชร. การศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาตั้งแต่

พุทธศักราช 2435 – 2528. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

เอกสารการสอนชุดวิชา 12306 พัฒนาการวรรณคดีไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

ภาษาต่างประเทศ

221 Baker Street. **Sherlock Holmes – Consulting Detective** [Online]. Available
from: <http://221bakerstreet.org/> [2005, January 29]

Arnstein, Walter L. **Britain Yesterday & Today 1830 to the Present.** 6th Edition.
Lexington, Massachusetts: D.C. Heath and Company, 1992.

Azerbaijan International Winter 2002 (10.4) **Readers' Forum** [Online]. Available
from: [http://www.azer.com/aiweb/categories/magazine/ai104_folder/
104_articles/104_letter_sherlockholmes.html](http://www.azer.com/aiweb/categories/magazine/ai104_folder/104_articles/104_letter_sherlockholmes.html) [2005, May 3]

Bassnett, Susan, and André Lefevere. **Constructing Cultures: Essays on
Literary Translation.** Clevedon: Multilingual Matters, 1998.

Bassnett, Susan, and André Lefevere, eds. **Translation, History and Culture.**
London/New York: Pinter Publishers, 1990.

Britannia. **Monarchs of Britain** [Online]. Available from:
<http://www.britannia.com/history/h6.html> [2005, April 20]

Burack, A.S., ed. **Writing Detective and Mystery Fiction.** Boston:
The Writer, Inc., 1945.

Byrne, Bob. **Sherlock Holmes On Stage & Screen** [Online]. Available from :
<http://www.holmesonscreen.com/indexFPGallery.htm> [2005, May 8]

Camden House. **The Complete Sherlock Holmes** [Online]. Available from :

- <http://www.bakerstreet221b.de/canon/index.html> [2005, March 26]
Camden House. **The Complete Sherlock Holmes** [Online]. Available from :
<http://www.bakerstreet221b.de/main.htm> [2005, January 29]
- Camden House. **The Complete Sherlock Holmes** [Online]. Available from:
<http://www.bakerstreet221b.de/canon/3-adve.htm> [2005, May 20]
- Cuddon, J. A. **The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory**.
4th Edition. London: Penguin Books, 1999.
- De Waal, Ronald Burt. **The Universal Sherlock Holmes** (1994) [Online]. Available
from : <http://special.lib.umn.edu/rare/ush/ush.html> [2005, May 6]a
- De Waal, Ronald Burt. **The Universal Sherlock Holmes** (1994) [Online]. Available
from : <http://special.lib.umn.edu/rare/ush/01D.html#Braille>
[2005, May 6]b
- Doyle, Arthur Conan, Sir. **The Complete Sherlock Holmes**. New York:
Gramercy Books, 2002.
- Drabble, Margaret, ed. **The Oxford Companion to English Literature**. 5th Edition.
Oxford: Oxford University Press, 1985.
- Even-Zohar, Itamar. Polysystem Studies. *Poetics Today* 11, 1 (1990): 1-94. [Online].
Available from : <http://www.ifrance.com/itamarez/ps/polysystem.html>
[2005, January 29]
- Ford, Boris, ed. **The Cambridge Cultural History of Britain Volume 7**
Victorian Britain. Cambridge: Cambridge University Press, 1992a.
- Ford, Boris, ed. **The Cambridge Cultural History of Britain Volume 8**
Early Twentieth-Century Britain. Cambridge: Cambridge University Press,
1992b.
- Gale Research, Inc. **The Case Book of Sir Arthur Conan Doyle**.
New York: Quality Paperback Book Club, 1994.
- Gentzler, Edwin. **Contemporary Translation Theories**. Revised 2nd Edition.
Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 2001.
- Hanks, Patrick, ed. **Collins Dictionary of the English Language**. 2nd Edition.
London & Glasgow: Collins, 1986.
- Hibbert, Christopher. **The Story of England**. London: Phaidon Press Limited, 1992.
- Hirayama Yuichi. **SHERLOCKIANA IN JAPAN** [Online]. Available from:
<http://www.parkcity.ne.jp/~hirayama/SHinJAPAN.htm> [2004, December 30]

- Holman, C. Hugh, and William Harmon. **A Handbook to Literature**. Sixth Edition. New York: Macmillan Publishing Company, 1992.
- Horsley, Lee, and Katharine Horsley. **Crime Culture** [Online]. Available from: <http://www.crimeculture.com/> [2005, March 18]
- King's College London. **Greater London, Inner London Population & Density History** [Online]. Available from: <http://www.kcl.ac.uk/humanities/cch/year1/numerical/problems/london/london-pop-table.html> [2005, April 20]
- Lefevere, André. **Translating Literature: Practice and Theory in a Comparative Literature Context**. New York: Modern Language Association of America, 1992a.
- Lefevere, André. **Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame**. London: Routledge, 1992b.
- Morgan, Kenneth O., ed. **The Sphere Illustrated History of Britain 1789-1983**. London: Sphere Books Ltd., 1985.
- MSN. **Encarta – Siberia** [Online]. Available from: http://encarta.msn.com/encyclopedia_761556603/Siberia.html [2005, July 16]
- Murfin, Ross, and Supryia M. Ray. **The Bedford Glossary of Critical and Literary Terms**. 2nd Edition. Boston/New York: Bedford/St.Martin's, 2003.
- MYSTERYLIST.COM. **Sherlock Holmes Consulting Detective** [Online]. Available from: <http://www.mysterylist.com/holmes.htm> [2005, May 10]
- Pearsall, Judy, and Bill Trumble, eds. **The Oxford Encyclopedic English Dictionary**. 2nd Edition. New York: Oxford University Press, 1995.
- Pittard, Christopher. **Victorian Detective Fiction ~ An Introduction** (2003) [Online]. Available from: <http://www.crimeculture.com/Contents/VictorianCrime.html> [2005, March 18]
- Reiss, Katharina. **Translation Criticism – The Potentials and Limitations** *Categories and Criteria for Translation Quality Assessment*. Translated by Erroll F. Rhodes. Manchester: St. Jerome Publishing, 2000.
- Sherlock Holmes International Society. **The Sherlock Holmes Museum** [Online]. Available from: <http://www.sherlock-holmes.co.uk/home.htm> [2005, March 27]
- Sherlock Peoria** [Online]. Available from: <http://www.sherlockpeoria.net/index.html>

[2005, May 6]

Sherlockian.Net. **William S. Baring-Gould** [Online]. Available from :

<http://www.sherlockian.net/societies/baringgould.html> [2005, May 8]

Shipley, Joseph T., ed. **Dictionary of World Literary Terms**. Boston:

The Writer, Inc., 1970.

Tahir-Gürçağlar, Şehnaz. What Texts Don't Tell: The Uses of Paratexts in

Translation Research. In Hermans, Theo, ed. **Crosscultural Transgressions**

Research Models in Translation Studies II Historical and Ideological Issues.

Manchester: St. Jerome Publishing, 2002: 44-60.

The Sherlock Holmes Memorabilia Company. **Sales Memorandum** [Online].

Available from: http://www.turnerandco.com/sherlock_holmes_memorabilia_businessforsale.html [2004, December 22]

The Sherlock Holmes Society of London. **Arthur Conan Doyle 1859-1930:**

Biography [Online]. Available from: <http://www.sherlock->

[holmes.org.uk/The_Society/Arthur_Conan_Doyle/Arthur_Conan_Doyle.htm](http://www.sherlock-holmes.org.uk/The_Society/Arthur_Conan_Doyle/Arthur_Conan_Doyle.htm)

[2005, March 26]

The Sherlock Store. **The Adventure of the Copper Beeches Vocabulary words**

[Online]. Available from: <http://www.thesherlockstore.com/coppvoca.htm>

[2005, May 27]

Todorov, Tzvetan. **The Poetics of Prose**. Translated from the French by

Richard Howard. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1977.

Vermeer, Hans J. Skopos and Commission in Translational Action. (1989)

Translated by Andrew Chesterman. In Venuti, Lawrence, ed.

The Translation Studies Reader. London: Routledge, 2000.

Westminster Libraries & Archives: Sherlock Holmes 50th anniversary exhibition

[Online]. Available from : http://www.westminsteronline.org/holmes1951/catalogue/catalogue_text.htm#10 [2005, May 3]

Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:

http://en.wikipedia.org/wiki/Assizes#England_and_Wales [2005, May 12]a

Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Barometer> [2005, June 13]a

Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:

http://en.wikipedia.org/wiki/British_Police#History [2005, July 14]

- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
http://en.wikipedia.org/wiki/Diabetes_insidus [2005, June 13]b
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
http://en.wikipedia.org/wiki/Diabetes_mellitus [2005, June 13]c
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Diggings> [2005, September 22]
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
http://en.wikipedia.org/wiki/George_Meredith [2005, May 27]a
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Herefordshire> [2005, May 19]b
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Magistrate> [2005, May 12]b
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
http://en.wikipedia.org/wiki/Nihilist_movement [2005, July 16]
- Wikimedia Foundation, Inc. **Wikipedia** [Online]. Available from:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Petrarch> [2005, May 27]b
- Wiktionary** [Online]. Available from: http://en.wiktionary.org/wiki/Sherlock_Holmes [2004, December 22]
- Willis, Chris. **Crime, Class and Gender in the 1890s** *Strand Magazine* [Online].
Available from: <http://www.chriswillis.freeseve.co.uk/strand.htm>
[2005, May 20]a
- Willis, Chris. **The Story of the Strand** [Online]. Available from:
<http://www.strandmag.com/hist.htm> [2005, May 20]b
- World History at KMLA. **History of the Anglo-Afghan War, 1878-1880**
[Online]. Available from: <http://www.zum.de/whkmla/military/19cen/afghanwar2.html> [2005 April 18]

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.

เกษม ขนานแก้ว. อิทธิพลของวรรณคดีต่างประเทศต่อวรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2539.

ไกลรุ่ง อามระดิษ. ร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ขวัญดี รักรพงศ์. วิวัฒนาการของวรรณกรรมจีน แบบจีน และเกี่ยวกับจีนในภาษาไทย.

วารสารธรรมศาสตร์ 7 (ตุลาคม – ธันวาคม 2520): 102-134.

เจือ สตะเวทิน. วรรณคดีและประวัติวรรณคดีไทย. ธนบุรี: สำนักพิมพ์ธนบุรีศึกษา, 2502.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. ปรัชญาประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2527.

นาฏวิภา ชลิดานนท์. วิวัฒนาการของการเขียนประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัย

รัตนโกสินทร์ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

นายแก้ว นายขวัญ. أي้มันมือเหล็ก. ทวีปัญญา. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหม่อมกุฎราชวิทยาลัย, 2523: 194-216.

นายแก้ว นายขวัญ. หูดหวิด. ทวีปัญญา. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหม่อมกุฎราชวิทยาลัย, 2523: 245-253.

นายแก้ว นายขวัญ. นายอำเภอทับทิม. ทวีปัญญา. เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหม่อมกุฎราชวิทยาลัย, 2524: 151-159.

บัญชา สุวรรณานนท์. เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลวรรณกรรมของคาทารินา ไรส์ :

กรณีศึกษาเรื่องกามนิท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแปลและการล่าม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ประจักษ์ ประภาพิตยากร. ความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและวรรณกรรมเอกของไทย.

กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของครูสภา, 2525.

เปลื้อง ณ นคร. ประวัติวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2541.

ราชบัณฑิตยสถาน. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง กำหนดชื่อ
ประเทศ ดินแดน เขตการปกครอง และเมืองหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.

เรื่องอ่านเล่นและเรื่องเบ็ดเตล็ดบางเรื่องจากหนังสือวชิรญาณ. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, 2520. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางเรณู สุตะบุตร ณ เมรุวัดธาตุทอง วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐).

วรรณิ พุทธเจริญทอง. พัฒนาการวรรณกรรมแปลสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร:

โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร สาขาภาษาและวรรณคดีไทย คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534. (อัดสำเนา)

วรรณิ ต้องเคียน. การแปลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, แผนกวิชา

บรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. (อัดสำเนา)

วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์. บรรพบุรุษไทย : สมัยรัตนโกสินทร์ยุคใหม่ถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ปี พ.ศ. 2475. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

วินิตา คิลิยนต์. อิทธิพลตะวันตกในนวนิยายไทยยุคแรก. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ

เรื่อง “100 ปีนวนิยายไทย”. นครปฐม: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร, 2529. (พิมพ์เนื่องในโอกาส การประชุมทางวิชาการเรื่อง “100 ปี นวนิยายไทย”

วันที่ 30 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม 2529 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร

กรุงเทพมหานคร). (อัดสำเนา)

วิไลเลขา ถาวรชนสาร. ชนชั้นนำไทยกับการรับวัฒนธรรมตะวันตก. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ,
2545.

ส. พลายน้อย. เล่าเรื่องนักเขียนดังในอดีต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คอหนังสือ, 2546.

ส. ศิวรักษ์. ศิลปะแห่งการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียนวรรณ, 2526.

สัจฉวิ สายบัว. หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

สิทธา พิณีภูวคดและคณะ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

หอมหวล ชื่นจิต. การแปลอังกฤษเป็นไทยในวรรณกรรมระยะแรก. วารสารธรรมศาสตร์ 7

(ตุลาคม – ธันวาคม 2520): 45-81.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. **ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา.**

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

อรอุษา สุวรรณประเทศ. **จดหมายจางวางหว่า : คุณค่าและความสำคัญต่อพัฒนาการวรรณกรรมไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ภาษาต่างประเทศ

Baker, Mona. **Routledge Encyclopedia of Translation.** London:

Routledge, 1998

Bassnett, Susan. **Translation Studies.** 3rd Edition. London/New York:

Routledge, 2002.

Hatim, B., and Mason, I. **Discourse and the translator.** London: Longman, 1990.

Newmark, Peter. **Approaches to Translation.** Oxford: Pergamon Press, 1982.

Newmark, Peter. **A Textbook of Translation.** London: Phoenix ELT, 1995.

Nida, Eugene A. **Contexts in Translating.** Amsterdam: John Benjamins Publishing, 2001.

Snell-Hornby, Mary. **Translation Studies: An Integrated Approach.**

Amsterdam: John Benjamins Publishing, 1988.

Steiner, George. **After Babel: Aspects of Language and Translation.**

2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 1992.

Van Hoof, Henri. **Histoire de la Traduction en Occident – France,**

Grande-Bretagne, Allemagne, Russie, Pays-Bas. Paris :

Duculot, 1991.

Venuti, Lawrence. **The Scandals of Translation: Towards an ethics of difference.** London: Routledge, 1998.

Venuti, Lawrence. **The Translator's Invisibility: A History of Translation.** London: Routledge, 1999.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รวมผลงานประเภทอื่นของเซอร์อาร์เทอร์ โคนัน ดอยล์¹นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (Historical Novels)

Micah Clarke: His Statement as Made to His Three Grandchildren, Joseph, Gervas, and Reuben, During the Hard Winter of 1734 (1889)
The White Company (1891)
The Refugees: A Tale of Two Continents (1893)
The Great Shadow (1893)
Uncle Bernac: A Memory of the Empire (1897)
Sir Nigel (1906)
Sir Arthur Conan Doyle: The Historical Romances (1986)

นวนิยายเรื่องอื่นๆ

The Mystery of Cloomber (1889)
The Firm of Girdlestone (1890)
The Doings of Raffles Haw (1891)
Beyond the City (1892)
The Parasite (1894)
The Stark Munro Letters: Being a Series of Sixteen Letters Written by J. Stark Munro, M.B. to His Friend and Former Fellow-Student, Herbert Swanborough, of Lowell, Massachusetts, During the Years 1881 – 1884 (อัตชีวประวัติ)(1895)
Rodney Stone (1896)
The Tragedy of the Korosko (1898)
A Duet with an Occasional Chorus (1899)
The Lost World (1912)
The Poison Belt (1913)
The Land of Mist (1925)

เรื่องสั้น

Mysteries and Adventures (1890)
The Captain of the Polestar and Other Tales (1890)
An Actor's Duel [and] The Winning Shot เรื่องแรกเขียนโดยแคมป์เบล เรย์ บราวน์
 (Campbell Rae Brown) เรื่องที่สองเขียนโดยดอยล์ (1894)
Round the Red Lamp: Being Facts and Fancies of Medical Life (เรื่องสยองขวัญ) (1894)
The Surgeon of Gaster Fell (1895)

---

¹ ข้อมูลจาก Gale Research, Inc. **The Case Book of Sir Arthur Conan Doyle.**
 New York: Quality Paperback Book Club, 1994.

The Exploits of Brigadier Gerard (เรื่องแนวผจญภัย) (1896)
The Green Flag and Other Stories of War and Sport (1900)
Adventures of Gerard (1903)
Round the Fire Stories (1908)
One Crowded Hour (1911)
The Last Galley: Impressions and Tales (1911)
Danger! And Other Stories (1918)
Tales of the Ring and Camp (1922)
Tales of Terror and Mystery (1922)
Tales of Twilight and the Unseen (1922)
Tales of Adventure and Medical Life (1922)
Tales of Long Ago (1922)
The Three of Them: A Reminiscence (1923)
The Macarot Deep and Other Stories (1929)
Complete Professor Challenger Stories (1952)
Uncollected Stories: The Unknown Conan Doyle (1982)
Conan Doyle Stories (1985)

บทละคร (ปีที่ระบุเป็นปีที่มีการจัดแสดงครั้งแรก)

Jane Annie; or, The Good Conduct Prize (ร่วมประพันธ์กับเจ. เอ็ม. บาร์รี J.M. Barrie)
 (1893)
 “Foreign Policy” (1893)
Waterloo (1894)
 “Halves” (1899)
Sherlock Holmes (ร่วมประพันธ์กับวิลเลียม ยิลเลต William Gillette) (1899)
A Duet (1902)
 “Brigadier Gerard” (1906)
 “The Fires of Fate” (1909)
 “The House of Temperley” (1910)
 “A Pot of Caviare” (1910)
The Speckled Band: An Adventure of Sherlock Holmes (1910)
The Crown Diamond (1921)
It's Time Something Happened (พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปีค.ศ. 1925)
Exile: A Drama of Christmas Eve (พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปีค.ศ. 1925)
Angels of Darkness (ม.ป.ป.)
Sir Charles Tregellis (ม.ป.ป.)
Admiral Denver (ม.ป.ป.)
The Stonor Case (ม.ป.ป.)
The Lift (ม.ป.ป.)
Mrs. Thompson (ม.ป.ป.)

งานประพันธ์ด้านเจตนิยม (Spiritualism)

- The New Revelation* (1918)
The Vital Message (1919)
Spiritualism and Rationalism (1920)
The Wanderings of a Spiritualist (1921)
The Evidence of Fairies (1921)
Fairies Photographed (1921)
The Coming of the Fairies (1922)
The Case for Spirit Photography (ดอยล์ร่วมเขียน) (1922)
Our American Adventure (1923)
The Spiritualists' Reader (ผู้รวบรวม) (1924)
Our Second American Adventure (1924)
Survival (ดอยล์ร่วมเขียนบทความลง) (1924)
The History of Spiritualism (1926)
Pheneas Speaks: Direct Spirit Communications in the Family Circle (1927)
Our African Winter (1929)
The Roman Catholic Church: A Rejoinder (1929)
The Edge of the Unknown (รวมความเรียง) (1930)

อื่นๆ

- Songs of Action* (กวีนิพนธ์) (1898)
The Great Boer War (1900)
The War in South Africa: Its Cause and Conduct (1902)
The Story of Mr. George Edalji (1907)
Through the Magic Door (บทวิจารณ์) (1907)
The Crime of the Congo (1909)
Songs of the Road (กวีนิพนธ์) (1911)
The Case of Oscar Slater (1912)
Great Britain and the Next War (1914)
To Arms! (1914)
The German War (รวมความเรียง) (1914)
Western Wanderings (1915)
A Visit to Three Fronts: June, 1916 (1916)
The Origin and Outbreak of the War (1916)
The British Campaign in France and Flanders (1916-20)
The Guards Came Through and Other Poems (1919)
The Poems of Arthur Conan Doyle: Collected Edition (1922)
Memories and Adventures (อัตชีวประวัติ) (1924)
Strange Studies from Life: Containing Three Hitherto Uncollected Tales Based on the Annals of True Crime (1963)
Essays on Photography: The Unknown Conan Doyle (1982)
Letters to the Press (1986)
The Mystery of Joan of Arc (1924) แปลจากฉบับภาษาฝรั่งเศสของเลอง เดอนี (Leon Denis)

นอกจากนี้ดอยล์ยังเขียนบทความในหัวข้อ “The Truth About Sherlock Holmes” ลง
ในวารสารและหนังสือพิมพ์ต่างๆ เช่น *The Strand*, *Chambers’s Journal*, *Harper’s*,
Blackwood’s Saturday Evening Post, *McClure’s*, *London Society*, *Cornhill*,
Lippincott’s, *Boston Herald*, *Philadelphia Inquirer*, *St. Louis Post-Dispatch* และ *New*
York Times

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อรูปแบบการเขียนใหม่ของอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์

ผู้วิจัยจะขอแบ่งการเขียนใหม่ของอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ การแปล การจัดทำในรูปอักษรเบรลและชวเลข การดัดแปลงเป็นบทสำหรับการแสดง การเขียนเลียนแบบ และการเขียนแนวข้อล่อ การเรียบเรียงใหม่

1. การแปล

จากการสำรวจเว็บไซต์ต่างๆ ผู้วิจัยพบว่าการแปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็นภาษาต่างๆ อย่างน้อย 63 ภาษา (De Waal, [2005a, May 6]) ภาษาตะวันออกที่มีการแปลมาก เช่น จีน ญี่ปุ่น โดยในทศวรรษที่ 1950 มีผู้ดัดแปลงเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ให้เป็นเรื่องอ่านสำหรับเยาวชนญี่ปุ่น ตามท้องเรื่อง ทั้งโฮมส์และวัตสันเดินทางโดยรถยนต์แทนที่จะเป็นรถม้า นอกจากนี้ยังมีผู้นำเรื่องชุดนี้มาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์การ์ตูน โดยเรื่องที่โด่งดังมากที่สุดคือเรื่อง “Sherlock Hounds” ในเรื่องนี้ตัวละครเชอร์ล็อก โฮมส์และวัตสันรับบทโดยสุนัข (Hirayama Yuichi, [2004, December 30]) สำหรับทางตะวันตกนั้น ภาษาที่มีผู้นิยมแปลกันมาก เช่น เช็ก คัดซ์ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฮังการี อิตาลี รัสเซีย สเปน สวีดิช เป็นต้น

ในบรรดาเรื่องยาวชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ เรื่องที่นิยมแปลมากที่สุดคือเรื่อง **The Hound of the Baskervilles** โดยมีผู้แปลมากกว่า 50 ภาษา (De Waal, [2005a, May 6] และ Sherlock Peoria [2005, May 6]) และในบางภาษามีการแปลมากกว่าหนึ่งสำนวน เช่นในภาษาฝรั่งเศสเรื่อง *Le Chien des Baskerville* มีผู้แปลถึง 3 คน คือ อา. เดอ ฉัสโซ (A. de Jassaud) (ตีพิมพ์ในปีค.ศ.1905, 1933, 1939) ลูเซียน มาริกูร์ต (Lucien Maricourt) (ตีพิมพ์ในปีค.ศ.1947) และแบร์นาร์ ตูร์วิล (Bernard Tourville) (ตีพิมพ์ในปีค.ศ.1956, 1959, 1960, 1961 และ 1964) ในภาษาเยอรมันเรื่อง *Der Hund von Baskerville* ก็มีผู้แปลอย่างน้อย 3 คน คือจอร์จ ไมเออร์ (George Meyer) (ตีพิมพ์ในปีค.ศ. 1904) ไฮน์ริช ดาร์น็อก (Heinrich Darnoc) (ตีพิมพ์ในปีค.ศ.1906 1913 และ 1935) ไฮน์ซ คอตต์เฮาส์ (Heinz Kotthaus) (ตีพิมพ์ในปีค.ศ.1960, 1961, 1963, 1964, 1966 และ 1967) (De Waal, [2005a, May 6])

จากข้อมูลในเว็บไซต์ The Universal Sherlock Holmes (1994) ซึ่งเป็นผลงานการรวบรวมของ โรนัลด์ เบิร์ต เดอ วาล (Ronald Burt De Waal) ร่วมกับ University of Minnesota¹ พบว่ามีผู้แปลอาชญาวิทยาชุดเชอร์ล็อก โฮมส์เป็นภาษาต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. แอฟริกันส์ (Afrikaans)
2. อาระบิก (Arabic)
3. อาร์เมเนียน (Armenian)
4. อาเซอร์ไบจาน (Azerbaijani)
5. เบงกอล (Bengali)
6. บัลแกเรีย (Bulgarian)
7. พม่า (Burmese)
8. คาตาลัน (Catalan)
9. จีน (Chinese)
10. เช็ก (Czech)
11. เดนมาร์ก (Danish)
12. ดัตช์ (Dutch)
13. เอสเปอแรนโต (Esperanto)
14. เอสโตเนีย (Estonian)
15. ฟินนิช (Finnish)
16. ฝรั่งเศส (French)
17. ฟรีเซียน (Frisian) (ภาษาของดินแดนฟรีเซีย (Frisia) หรือฟรีสลันด์ (Friesland) ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดฟรีสลันด์ และโกรนิงเจน (Groningen) ในประเทศเนเธอร์แลนด์ จังหวัดออสต์ฟรีสลันด์ (Ostfriesland) และนอร์ดฟรีสลันด์ (Nordfriesland) ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศเยอรมนี)
18. จอร์เจีย (Georgian)
19. เยอรมัน (German)
20. กรีก (Greek)

---

¹ De Waal, Ronald Burt. The Universal Sherlock Holmes (1994). [Online] Available from : <http://special.lib.umn.edu/rare/ush/04A.html#Foreign> [2005, May 6]

21. กุชราต (Gujarati) (มีที่มาจากภาษาสันสกฤต เป็นภาษาประจำรัฐกุชราต ประเทศอินเดีย)
22. ฮีบรู (Hebrew)
23. ฮินดี (Hindi)
24. ฮังการี (Hungarian)
25. ไอซ์แลนด์ (Icelandic)
26. อินโดนีเซีย (Indonesian)
27. ไอร์ิช (Irish)
28. อิตาลีเลียน (Italian)
29. ญี่ปุ่น (Japanese)
30. กานาเรส (Kanarese or Kannada) (ภาษาหนึ่งในตระกูลดราวิเดียน เป็นภาษาประจำรัฐกรณาฏกะ (Karnataka) ทางใต้ของประเทศอินเดีย)
31. คาซัคสถาน (Kazakh)
32. เกาหลี (Korean)
33. ลัตเวีย (Latvian or Lettish)
34. ลิทัวเนีย (Lithuanian)
35. มาเซโดเนีย (Macedonian)
36. มาเลย์ (Malay)
37. มาราทิ (Marathi) (มีที่มาจากภาษาสันสกฤต เป็นภาษาประจำรัฐมหาราษฏระ (Maharashtra))
38. มองโกล (Mongolian)
39. นอร์เวย์ (Norwegian)
40. โอริยา (Oriya) (ภาษาทางการของแคว้นโอริสสา)
41. เปอร์เซีย (Persian)
42. Pig Latin (การเล่นคำพวนในภาษาอังกฤษ)
43. โปแลนด์ (Polish)
44. โปรตุเกส (Portuguese)
45. โรมาเนีย (Romanian)
46. รัสเซีย (Russian)

47. เซอร์โบโครเอต (Serbo-Croatian)
48. สินธี (Sindhi) (ภาษาของชนกลุ่มน้อยซึ่งมีถิ่นฐานเดิมที่รัฐสินธี (Sindh) โดยปัจจุบันอยู่ในประเทศปากีสถาน)
49. สิงหล (Sinhalese)
50. สโลวัก (Slovak)
51. สโลวีเนีย (Slovenian)
52. สเปน (Spanish)
53. สวาฮีลี (Swahili)
54. สวีดิช (Swedish)
55. ทมิฬ (Tamil)
56. เตลกู (Telugu) (ภาษาในตระกูลดราวิเดียน เป็นภาษาทางการในรัฐอันธราประเทศ (Andhra Pradesh) ประเทศอินเดีย)
57. ไทย (Thai)
58. ตุรกี (Turkish)
59. ยูเครน (Ukrainian)
60. อูรดู (Urdu)
61. อุซเบกิสถาน (Uzbek)
62. บาเลนเซีย (Valencian) (นักภาษาศาสตร์บางกลุ่มเห็นว่าภาษาบาเลนเซียเป็นภาษาย่อยของภาษาคาตาลัน)
63. ยิว (Yiddish)

ในขณะเดียวกันข้อมูลของดอน ฮอบส์ (Don Hobbs) จาก Sherlock in Peoria¹ ระบุว่ามีการแปลเรื่องเชอร์ล็อก โสมส์อีก 6 ภาษา ได้แก่ บาสก์ (Basque), Bhurmese?, ฟาร์ซี (Farsi), ฟริยูเลียน (Friulian), เอสกีโม (Inuit or Eskimo), มิโซ (Mizo)

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจาก The Universal Sherlock Holmes (1994) และ Sherlock in Peoria พบว่ามีการแปลเรื่อง **The Hound of the Baskervilles** เป็นภาษาต่างๆ ดังนี้

---

¹ Sherlock in Peoria [Online] Available from : <http://www.sherlockpeoria.net/index.html> [2005, May 6]

1. อาระบิก (Arabic)
2. Bhurmese ?
3. บัลกาเรีย (Bulgarian)
4. พม่า (Burmese)
5. กาดาลัน (Catalan)
6. จีน (Chinese)
7. เช็ก (Czech)
8. เดนมาร์ก (Danish)
9. ดัตช์ (Dutch)
10. เอสเปอแรนโต (Esperanto)
11. เอสโตเนีย (Estonian)
12. ฟาร์ซี (Farsi) (หรือภาษาเปอร์เซียในปัจจุบัน)
13. ฟินนิช (Finnish)
14. ฝรั่งเศส (French)
15. ฟรีเซียน (Frisian)
16. ฟริยูเลียน (Friulian) (ภาษาในตระกูลโรมานซ์ อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอิตาลี)
17. จอร์เจีย (Georgian)
18. เยอรมัน (German)
19. กรีก (Greek)
20. ฮีบรู (Hebrew)
21. ฮังการี (Hungarian)
22. ไอซ์แลนด์ (Icelandic)
23. เอสกิโม (Inuit or Eskimo)
24. ไอร์แลนด์ (Irish)
25. อิตาลี (Italian)
26. ญี่ปุ่น (Japanese)
27. ลัตเวีย (Latvian or Lettish)
28. ลิทัวเนีย (Lithuanian)
29. มาราठी (Marathi) (มีที่มาจากภาษาสันสกฤต เป็นภาษาประจำรัฐมหาราษฏระ)

30. มิโซ (Mizo) (ภาษาประจำรัฐมิโซรัม (Mizoram) ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย)
31. มองโกล (Mongolian)
32. นอร์เวย์ (Norwegian)
33. โอริยา (Oriya) (ภาษาทางการของแคว้นโอริสสา)
34. โปแลนด์ (Polish)
35. โปรตุเกส (Portuguese)
36. โรมาเนีย (Romanian)
37. รัสเซีย (Russian)
38. เซอร์โบโครเอต (Serbo-Croatian)
39. สิงหล (Sinhalese)
40. สโลวัก (Slovak)
41. สโลวีเนีย (Slovenian)
42. สเปน (Spanish)
43. สวาฮีลี (Swahili)
44. สวีดิช (Swedish)
45. ทมิฬ (Tamil)
46. ไทย (Thai)
47. ตุรกี (Turkish)
48. ยูเครน (Ukrainian)
49. อูรดู (Urdu)
50. อุซเบกิสถาน (Uzbek)
51. บาเลนเซีย (Valencian) (นักภาษาศาสตร์บางกลุ่มเห็นว่าภาษาบาเลนเซียเป็นภาษาย่อยของภาษาคาตาลัน)
52. ยิว (Yiddish)

2. การจัดทำในรูปอักษรเบรลและตัวเลข (De Waal, [2005b, May 6])

2.1. อักษรเบรล เช่น

2.1.1. *The Adventures of Sherlock Holmes* (London: The Royal National Institute for the Blind, 1920. 3 v.)

2.1.2. *Cases of Sherlock Holmes* (คัดแปลงโดย William Kottmeyer. Louisville, Ky.: American Printing House for the Blind, 1965. 1 v.)

2.2. ตัวเลข เช่น

2.2.1. *The Return of Sherlock Holmes* (การจดตัวเลขแบบพิตแมน London: Sir Isaac Pitman & Sons, Ltd., [1915--] 3 v.)

2.2.2. *The Sign of Four* (การจดตัวเลขแบบพิตแมน Twentieth Century Edition. London: Sir Isaac Pitman & Sons, [ca. 1890].)

3. การดัดแปลงเป็นบทสำหรับการแสดง

แบ่งได้เป็นบทโทรทัศน์ บทภาพยนตร์ บทละครวิทยุ และบทละครเวที โดยมีนักแสดงอย่างน้อย 75 คน ได้รับบทเป็นเชอร์ล็อก โฮมส์ (Byrne, [2005, May 8])

3.1. บทโทรทัศน์ เช่น

3.1.1. สถานีโทรทัศน์เอ็นบีซี (NBC) ในสหรัฐอเมริกา ออกอากาศเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์เรื่องแรกคือ *The Three Garridebs* ในวันที่ 27 พฤศจิกายน 1937 นำแสดงโดยหลุยส์ เฮกเตอร์ (Louis Hector)

3.1.2. ละครชุด "Sherlock Holmes" (1954) แสดงนำโดยโรนัลด์ เฮาเวิร์ด (Ronald Howard) เป็นเชอร์ล็อก โฮมส์ และ เฮาเวิร์ด มาริออน-ครอว์ฟอร์ด (Howard Marion-Crawford) แสดงเป็น นพ.วัตสัน

3.1.3. ระหว่างปีค.ศ. 1984-1995 เจเรมี เบรตต์ (Jeremy Brett) (1933-1995) รับบทเชอร์ล็อก โฮมส์ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (ITV) ในอังกฤษ

3.2. บทภาพยนตร์ เช่น

ระหว่างปีค.ศ. 1939-1946 บาซิล แรทบอน (Basil Rathbone) (1892-1967) รับบทเชอร์ล็อก โฮมส์ในภาพยนตร์เรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ 15 เรื่อง โดยเรื่องแรกคือ *The Hound of the Baskervilles*

3.3. บทละครวิทยุ

บาซิล แรทโบนรับบทเชอร์ล็อก โฮมส์ในละครวิทยุ 242 ครั้ง

3.4. บทละครเวที

วิลเลียม ยิลเลตรับบทเชอร์ล็อก โฮมส์กว่า 1,200 ครั้ง โดยจิตรกรเฟรเดอริก ดอร์ สตีลใช้วิลเลียม ยิลเลตเป็นต้นเค้าในการวาดรูปประกอบเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ในนิตยสาร *Collier's Weekly*

4. การเขียนเลียนแบบ (Pastiche or pseudo-Holmes stories) และการเขียนแนวขำล้อ (Parody) (MYSTERYLIST.COM, [2005, May 10])

4.1. การเขียนเลียนแบบ

มีนักเขียนหลายท่านที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาชญากรรมเชอร์ล็อก โฮมส์ บางท่านเขียนเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ใหม่โดยเลียนแบบลีลาการประพันธ์ของคอยล์ เรื่องที่เป็นที่รู้จักกันมาก เช่น

4.1.1. **The Misadventures of Sherlock Holmes** (1944) เอลเลอร์รี่ ควีน (Ellery Queen) เป็นบรรณาธิการ

4.1.2. **The Exploits of Sherlock Holmes** (1952) โดยเอเดรียน โคนัน คอยล์ (Adrian Conan Doyle) (บุตรชายของคอยล์) และจอห์น ดิกสัน คาร์ (John Dickson Carr)

4.1.3. **The Private Life of Sherlock Holmes** (1970) โดย ไมเคิลและมอลลี่ ฮาร์ดวิก (Michael & Mollie Hardwick)

4.1.4. **The Seven-Per-Cent Solution** (1974) และ **The West End Horror** (1976) โดย นิโคลัส ไมเออร์ (Nicholas Meyer)

4.1.5. **The Further Adventures of Sherlock Holmes** (1985) ริชาร์ด แลนซ์ ลิน กรีน (Richard Lancelyn Green) เป็นบรรณาธิการ

4.2. การเขียนแนวขำล้อ

สำหรับการเขียนขำล้อเรื่องเชอร์ล็อก โฮมส์ นักประพันธ์บางท่านผูกเรื่องให้โฮมส์ต้องเผชิญหน้ากับตัวละครที่มีชื่อเสียงจากผลงานของนักประพันธ์ท่านอื่นๆ เช่น

4.2.1. **Arsène Lupin Contre Herlock Sholmes** (1908) โดยโมริซ เลอบล็อง (1864-1941) ฉบับภาษาอังกฤษซึ่งตีพิมพ์ในอเมริกาใช้ชื่อว่า **Arsène Lupin versus Herlock Sholmes** (1910)

4.2.2. **Sherlock Holmes vs. Dracula** (1978) และ **Dr.Jekyll and Mr.Holmes** (1979) โดย ลอว์เรนซ์ เอสเติลแมน (Lawrence Estleman)

5. การเรียบเรียงใหม่

มีผู้สนใจเรื่องราวของเชอร์ล็อก โฮมส์มากจนนำมาเรียบเรียงใหม่ตามลำดับเวลา ได้แก่ **The Chronological Holmes** (1955) โดยวิลเลียม เอส. บาริง-กูด (William S. Baring-Gould) (1913-1967) (Sherlockian.Net, [2005, May 8])

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

วชิรญาณ

เล่ม ๗ แผ่นที่ ๒๗ - ๒๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ - ๒๘ เมษายน ร.ศ. ๑๑๑

รู้ได้โดยละเอียด¹

บัดนี้จะกล่าวคดีตามความที่ได้เห็น ด้วยความดำริห์แห่งข้าพเจ้า แม้เป็นการสขช่องชอบกล ด้วยความคิดด้อยคำอันใดอันหนึ่ง ตามเนื้อเรื่อง หรือด้อยคำที่เรียบเรียง ท่านผู้อ่านผู้ฟังไม่เป็นที่ยินดี จงโปรดปรานแก่ข้าพเจ้าผู้เรียบเรียง

อธิบายความตามที่ได้สดับมาจะเป็นกาลช้าเร็วอย่างไรไม่ทราบ แต่ได้ฟังมาเห็นชอบกลก็นำมาเล่าสู่ท่านทั้งปวงฟัง ที่ท่านรู้แล้วก็แล้วไป ที่ยัง ชอบอ่านชอบฟังก็เชิญฟัง

ความว่ายังมีบุรุษผู้หนึ่ง เป็นผู้มั่งคั่งไปด้วยสฤงคารบริวารยศ ปราบกฏอยู่ในคามเขตประเทศของเขาที่อาไศรย มีบ้านช่องโตใหญ่ ถ้าจะเทียบว่าเพียงใดเทียบว่าใกล้ๆ กับเศรษฐี แต่ที่ว่ามีนั้นจะ ๘๐ โกฏิ หรือไม่ ๘๐ โกฏิ ไม่แน่ ชายผู้นั้นมีเมียคนหนึ่ง บุตรหญิงคนหนึ่ง สตรีผู้บุตรนั้นมีอายุประมาณ ๑๕ ปี มีลักษณะฉวีวรรณวิลาสเป็นอันงาม ดึกว่าชาวมิคมคามเขตรนั้น ย่อมเป็นที่สรรเสริญแห่งชนทั้งปวงที่ได้เห็น บิดามารดาแห่งหญิงนั้นรักใคร่เป็นอันมาก อยู่มาวันหนึ่ง ชายนั้นลงจากเคหสถานเที่ยวเดินไปกับบริวารประมาณสามคนสี่คน จึงมาพบชายผู้หนึ่งในท่ามกลางแห่งหนทาง ชายที่จรมานั้นได้เห็นชายผู้ดีนั้นก็จำได้ จึงเดินตรงเข้ามากล่าววาทว่าดูก่อนสหาย เราเที่ยวติดตามท่านมาช้านาน ไม่พบปะเลย วันนี้เรามาพบท่านเป็นลาภใหญ่ของเรา ชายผู้ดีเมื่อได้เห็นชายจรแลฟังวาทที่กล่าวนั้น อุประมาดหนึ่งว่าตนได้พบพระยามัจจุราชก็เหมือนกัน มีความสทกสท้านปานประหนึ่งว่าจะล้มลง แลทำลายเสียซึ่งชีวิตแห่งตนด้วยความกลัว ชายจรนั้นก็ยิ่งคุกคามตคอกขู่กระทำสิงหนาทประหนึ่งว่าจะเข้าจูดคร่าเอาตัวไป ฝ่ายบริวารแห่งชายผู้ดีเมื่อได้เห็นดังนั้น ต่างคนต่างก็มีความโกรธ พวกนั้นวิ่งหุมนเข้ามาจะกระทำอันตรายแก่ชายจรนั้น ชายผู้ดีนั้นจึงร้องห้ามว่าอย่าๆ ท่านทั้งปวงอย่าทำแก่สหายเรา จงถอยไปให้ห่าง เมื่อชายผู้ดีได้สติกล่าวห้ามบริวารให้ถอยไปแล้วจึงกล่าววาทว่าดูก่อนสหาย ท่านอย่ามีความโกรธเราเลย ตั้งแต่วันท่านกับเราจากกันมา เราตั้งหน้าสืบข่าวคอยหาท่านมิได้ขาด วันนี้เราได้พบท่าน เรามีความยินดีนัก ท่านจงพาครอบครัวของท่านมาอยู่ด้วยเรา ๆ จะให้ความสุขแก่ท่านตลอดบุตรแลหลาน ชายจรเมื่อได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่าท่านจงให้ความสัตย์แก่เราก่อน เราจึงจะเชื่อท่าน ชายผู้ดีนั้นก็กระทำสัตย์สาบาลให้ แล้วก็พาชายจรนั้นมายังเคหสถานแห่งตน จึงให้บริวารทั้งหลายจัดเครื่องใช้สอยต่างๆ ทั้งตักเรือนทาสชายหญิงสิ่งทั้ง

¹ นำเค้าเรื่องมาจาก “The Boscombe Valley Mystery” ในชุด **The Adventures of Sherlock Holmes** (1892)

ปวงให้พร้อม จึงให้ชายผู้นั้นอยู่บ้านแห่งตปทักกรักษามีให้อณาทรร้อนรน หมั่นไปมาดูแลอยู่
 เนื่องนิตย ชายจรรนั้นเมื่อได้ที่ฐานบ้านเรือนสรรพสิ่งทั้งปวงพร้อมแล้วก็ไปพบบุตรชายแห่งตนมาอยู่
 ด้วย ตั้งแต่นั้นมาชายจรรนั้นจะต้องการเข้าของเงินทองหรือสิ่งใดๆ ก็ไปเรียกเอามาจากชายผู้ดีนั้น
 มากน้อยเท่าใดๆ ก็ได้ซัด แต่ตั้งนั้นมาเรื่อยๆ ชายผู้ดีนั้นจึงกล่าวว่า คุณก่อนสหายท่านจะประสงค์สิ่ง
 ใดเราก็มิได้ซัด หากท่านจะคิดทำการค้าขายบ้างก็ได้ เรือแพของเราที่มีทุนรอนก็มาก ท่านจะทำสิ่งใด
 ขายสิ่งใดก็ตาม ชายจรรจึงตอบว่าเราไม่ต้องการจะทำ ไม่ใช่ฐานะเราท่านทำไปเกิด เรามีฐานะเมื่อใดเราก็
 มาขอท่าน ท่านจะไม่ให้เราหรือ ชายผู้ดีตอบว่าถูกท่านไม่ควรทำ ของเรากับของท่านไม่ไปไหนกัน
 เราทำอยู่แล้วท่านไม่ทำก็ได้ เชิญท่านอยู่ให้ผาสุกเถิด ตั้งแต่นั้นมาชายจรรนั้นจะต้องการเท่าใดก็มา
 เรียกเอาไป ชายผู้ดีก็ยอมให้ทุกครั้งมิได้ซัด อยู่มาวันหนึ่งบุตรของชายจรรนั้น ได้เห็นบุตรหญิงของ
 ชายผู้ดีที่มีความรักใคร่ จึงอ้อนวอนให้บิดาไปขอ บิดาจึงตอบว่าเจ้าต้องการแล้วเป็นได้ พ่อจะไป
 ขอให้ เขาต้องไม่ซัดเราทั้งสิ้น เจ้าอย่าวิตกเลย ว่าท่านนั้นแล้วก็มายังเรือนชายผู้ดีฯ ก็ต้อนรับกันตาม
 เคย ชายจรรจึงบอกว่าเรามาหาท่านวันนี้ ด้วยฐานะของบุตรเราฯ มีความรักใคร่ธิดาแห่งท่านฯ จง
 อนุญาตให้แก่บุตรของเราเถิด ชายผู้ดีเมื่อได้ฟังดังนั้น ประคองมีผู้มาประหารลงไปด้วยอาวุธอันคม
 ให้ทอดจากบ่าก็เหมือนกัน จึงกล่าวคำเอาใจว่าคุณก่อนสหาย ความประสงค์ของบุตรท่านนั้นตก
 พนักงานเรา ชายจรรจึงตอบว่า ถ้าดังนั้นเป็นการดีแต่อย่าให้ช้านัก ชายผู้ดีจึงตอบว่าไม่ช้าแต่จะต้องรอ
 คอยหาวันดีคืนดี ถ้าได้เมื่อใดจึงจะบอกให้ทราบ ชายจรรเมื่อได้ฟังความตกลงดังนั้นก็ลามาบอกแก่
 บุตรตน ตามที่ได้สมความคตินั้น บุตรก็มีความยินดีนับวันคอยอยู่ว่า เมื่อใดถึงวันดีคงสำเร็จ แต่คอย
 มากี่หลายเวลา ไม่ทราบข่าวก็ยังมีความเดือดร้อนกระวนกระวายนัก เมื่อบิดาเห็นบุตรมีความ
 เดือดร้อนดังนั้น จึงชวนบุตรไปเที่ยวเล่นตามป่า หวังว่าจะให้คลายทุกข์กว่าจะถึงการวิวาหะ

เมื่อจะพบบุตรไปป่า จึงเขียนหนังสือให้คนใช้ไปให้แก่ชายผู้ดีนั้นว่า จะลาพบบุตรไปเที่ยวป่า
 สักสองสามวัน แต่ไปแล้วเวลาเย็นจะกลับมา เมื่อเขียนหนังสือไปแล้ว ก็พบบุตรออกจากบ้านเที่ยว
 ไป มิได้พาผู้หนึ่งผู้ใดไปด้วย เที่ยวชมป่าชมเขาพอสบาย จวนวันบ่ายก็กลับมาบ้าน ครั้นรุ่งขึ้นวันที่
 สองก็พบบุตรไปดังก่อนนั้น ครั้นเมื่อเข้าไปในป่าชายบิดาเดินไปหน้า บุตรเดินไปหลังตามกันไปดู
 ไป ชายบุตรนั้นห่มวกตกลงจึงก้มลงเก็บห่มวก หยดดีเหล็กไฟสูบบุหรี่ช้ำอยู่ ฝ่ายบิดาเดินไปหน้า
 มิได้รอกอยบุตรเมื่อหยุดอยู่นั้น ชายบิดาเดินลับตัวกันไป พอบุตรจุดบุหรี่แล้วจะออกเดิน จึงได้ยิน
 เสียงร้องขึ้นว่าบ่อทอง เมื่อบุตรได้ยินดังนั้นก็วิ่งมา จึงแลเห็นสิ่งหนึ่งจะเป็นสัตว์หรืออะไรไม่เห็น
 ถนัด สีเทาๆ โดดเข้ารกหายไ้ไป เมื่อมาถึงจึงเห็นบิดาลงนั่งขาดใจตายอยู่ ทันใดนั้นก็เที่ยวค้นหาดูก็หา
 เห็นว่าสิ่งใดที่ทำอันตรายแก่บิดาไม่ ดูที่บิดาเห็นแผลซ้ำสมองแตกเหนื่อขมับข้างซ้ายก่อนทั้งหน้า
 เป็นรอยตี จึงคิดว่าเห็นจะเป็นคนทำ จึงละศพบิดาเสีย วิ่งมายังบ้านอำเภอบอกเหตุแก่อำเภอยๆ ก็เรียก
 พวกลูกบั้งคนใช้รีบไป ต่างคนก็ต่างช่วยกันค้นคว้าดู ก็มีได้เห็นปรากฏว่าสัตว์สิ่งหนึ่งแลผู้คนมีในที่
 นั้น ครั้นหาไม่เห็นแล้วก็ทำชันสูตรบาดแผลวันเวลาไว้ ช่วยกันห้ามศพชายผู้นั้นมาส่งยังบ้าน ชายบุตร
 ของผู้ตายนั้น ก็ร้องไห้เศร้าโศกเสียใจเป็นอันมาก จึงเขียนหนังสือบน ให้คนใช้ไปเที่ยวปิดทั่วไป

ใจความว่าใครสืบคนร้ายที่ทำบิดามาให้ได้ จะให้รางวัลผู้หนึ่ง ๔๐๐ บาท คนใช้ก็เที่ยวปิดตัวไป ในคําลงวันนั้นมีชายสูงอายุผู้หนึ่งเป็นคนผู้ดี มหาชายบุตรผู้ตายนั้นถึงบ้าน ชายหนุ่มเห็นเป็นคนแปลกหน้ามา จึงเข้าไปว่าคงจะมารับสินบน จึงต้อนรับเชิญให้หนึ่ง แล้วได้ถามว่าท่านมาแต่ที่ใด มหาชายเจ้าด้วยธุระอันใด ชายสูงอายุจึงบอกว่าข้าพเจ้าทราบที่ท่านมีความทุกข์จะมาช่วยท่าน ชายบุตรผู้ตายก็มีความยินดี จึงตอบว่าถ้าท่านช่วยได้จะแทนคุณท่านให้มากกว่าที่กะไว้ ชายสูงอายุจึงว่า เรื่องนั้นไม่ต้องกังวล เราไม่สู้ต้องการนักต้องการแต่ความตรง คนคดเราไม่ชอบมีคนคดต้องปราบมันเสีย ความเรื่องบิดาท่านตายนี้ เราจะรับเป็นธุระให้สำเร็จจงได้ เราจะขอของสำคัญไปชั้นสูงสุด ที่เรารับมานี้กลัวว่าสิ่งสำคัญจะสูญจึงรีบมา ชายบุตรผู้ตายจึงว่า ท่านต้องการสิ่งใดบอกเราจะจัดให้ ไม่ต้องจัดดอก เราขอถามว่า ศพบิดาท่านอยู่ที่ใด ศพยังอยู่ที่เรือนนี้เชิญท่านมาดูเถิด จึงพาชายสูงอายุเข้าไปยังที่วางศพให้ตรวจดู ชายสูงอายุนั้นก็มิได้ดูสิ่งใด ขอวัดเอาแต่เท้าของศพ แล้ววัดเอาเท้าของบุตรผู้ตาย ได้แล้วก็ถามข้อความเมื่อเกิดเหตุขึ้น บุตรผู้ตายเล่าให้ฟังแล้วก็ลาไป ครั้นท่านสามวันก็จดจำนวนความที่ตรวจได้นั้น มาชี้แจงให้แก่ชายบุตรผู้ตายฟัง ความที่สืบได้นั้นมีพิสดารดังนี้ คือสืบได้ว่าผู้ร้ายนั้นสูงตั้งแต่ปากถึงเท้า ๓ ศอกกับ ๔ นิ้ว อัยผู้ร้ายนั้นใส่เสื้อสีเทา มันมีมิดพับไม่สู้คมในกระเป่าเล่มหนึ่ง ขาข้างซ้ายมันเดินเขยยกมันถนัดมือซ้าย อัยคนนี้มีมันเป็นอริกับบิดาเจ้ามาแต่บ่อทอง มันทำบิดาเจ้าด้วยก้อนศิลาด้วยมือข้างซ้าย แล้วมันเดินมาตามทางที่เจ้ากลับมา เมื่อมันไปก็ไปตามทางที่เจ้าไป

ชายบุตรผู้ตายเมื่อได้ฟังดังนั้น ก็มีความสงสัยจึงย้อนถามว่า ที่รู้ว่ามีสูง ๓ ศอกกับ ๔ นิ้ว ถึงปากนั้น จันใดท่านจึงรู้ ตอบว่ามันยื่นแอบต้นไม้สูบล้องอยู่ ควันกล้องที่มันพ่นออกเป่นยางยาดิดต้นไม้อยู่ เราจึงรู้ว่าสูงเท่า่นั้น ที่ใส่เสื้อสีเทานั้นคือที่ท่านเห็นกับเราได้เห็นชนสักกลาดสีเทา ที่มันพิงติดต้นไม้อยู่กับที่ท่านได้เห็นสีเทานั้นต้องกัน จึงรู้ว่าผู้ร้ายใส่เสื้อสีเทา ที่รู้ว่ามีมิดพับไม่สู้คมอยู่ในกระเป่านั้น เราได้เห็นมันตัดบุหรี่ย่อยที่ตัดทิ้งอยู่ จึงรู้ว่ามิดในกระเป่า ที่ว่ามีมิดไม่คมนั้น คือรอยตัดไม่เกลี้ยงจึงรู้ว่าไม่คม ที่รู้ว่าขาของมันข้างซ้ายเขยยกนั้น เพราะเราได้เห็นรอยเท้าของมันถนัดเมื่อเดินออกจากที่นั้น ที่รู้ว่าถนัดมือซ้าย เพราะต้นไม้ที่มันแอบอยู่คอยทำร้ายอยู่ข้างซ้ายทางที่บิดาเจ้าเดินไป ก่อนหินที่มันทำนั้นมาตกอยู่ข้างขวาของต้นไม้ แผลที่ศพบิดาเจ้านั้น มีที่เหนือขมับก่อนข้างหน้า เห็นชัดดังนี้จึงรู้ว่าถนัดซ้าย ที่รู้ว่ามีสาเหตุมาจากบ่อทองนั้นคือคำที่บิดาเจ้าร้อง ที่รู้ว่าเป็นก้อนศิลานั้น เราได้เห็นก้อนศิลาหนักประมาณสามซ่ง มีรอยเปื้อนเลือดตกอยู่ที่ใกล้ต้นไม้ นั้น แลเราได้เห็นรอยเขยยกนั้น เดินไปมารวมทางกับเจ้าแลบิดาเจ้าตลอดทาง ศัตรูที่ทำบิดาเจ้าคงอยู่ในบ้านเจ้าๆ ต้องตรวจดูให้คิดได้ ผู้สืบนั้นเมื่อบอกสิ้นความแล้วจึงเอาจดหมายบรรทึกที่สืบนั้น ส่งให้แล้วเวลาไปในเวลาที่ชายผู้สืบกับบุตรผู้ตายพุดกันอยู่นั้น คนร้ายที่เป็นผู้กระทำนั้นนั่งอยู่ที่นั่นด้วย ได้ฟังความจนสุดสิ้น เขาได้มีอาการอันร้อนรนเป็นอย่างยิ่ง เมื่อผู้สืบลาไป เขาไม่สามารถจะอยู่ได้ เขาก็ถูกลาไปทันใดนั้นชายบุตรผู้ตายเห็นอาการผิดปกติ แลเห็นผู้หนึ่งเดินมาเขยยกด้วยยิ่งสงสัยนัก เมื่อชายนั้นลาไป เขาจึงด้อมตามไปดู เห็นชายผู้หนึ่งเดินรีบตามชายผู้สืบไปโดยเร็ว ชายบุตรผู้ตายยังมีความสงสัยหนักขึ้น จึงวิ่งเร็วไปยังบ้านอำเภอ เชิญอำเภอรีบตามชายนั้นมา พอชายผู้ร้ายนั้นลับตัวเข้าไปในบ้าน

ขึ้นไปบนเรือนเข้าไปในห้องผู้สืบ อำเภอกับบุตรชายผู้ตายจึงนั่งแอบฟังอยู่ ชายผู้ร้ายนั้นเมื่อเข้าไปถึงเรือนท่านผู้สืบกระทำการวะแล้ว จึงกล่าวว่า ข้าแต่ท่านผู้มีความรู้อันละเอียดกว่ามนุษย์ทั่วโลก ข้าพเจ้าเห็นความคิดแลความดีของท่านแล้ว ข้าพเจ้าได้ยื่นถ้อยคำของท่านที่กล่าว ไม่สามารถที่จะปิดความชั่วไว้ได้ จำเป็นจะต้องสารภาพท่านแต่โดยจริงตามความชั่วของข้าพเจ้า ซึ่งสมควรอยู่แล้วที่จะรับโทษ ข้าพเจ้าจะแสดงให้ท่านทราบความเดิม เดิมข้าพเจ้าเป็นผู้ประพฤติชั่ว คือตั้งเป็นโจรอยู่ที่ทางไปบ่อทอง ผู้ที่ไปบ่อทองในตำบลนั้น ถ้ากลับมาจากบ่อทองย่อมตายด้วยฝีมือของข้าพเจ้าเป็นอันมาก ที่ข้าพเจ้ามั่งมีนี้ ไม่ได้ประกอบการค้าขาย มั่งมีด้วยการทุจริตตั้งนี้อย่างเดียว ที่ข้าพเจ้าต้องฆ่าชายผู้นี้เสียก็เพราะความเรื่องนี้

เดิมชายผู้ตายนี้เป็นคนขับเกวียนมาจากบ่อทอง ข้าพเจ้าฆ่าเจ้าของเกวียนแลเจ้าของทองตายหมด เก็บเอาของหมดแล้ว เห็นคนผู้ขับเกวียนก็นึกกรุณาไม่ฆ่าปล่อยเสีย ครั้นข้าพเจ้าเลิกความทุจริตมาเป็นคนมั่งมี พบชายผู้นี้เข้ากลัวจะร้องฟ้องขึ้น จึงได้เอามาเก็บกุมไว้ จะเอาสิ่งใดก็ให้ทุกอย่าง ครั้นต่อมาที่สุดนี้ เขาต้องการบุตรหญิงของข้าพเจ้า จะให้แก่ลูกชายของเขา ข้าพเจ้าไม่ยอมให้จึงต้องฆ่าเขาเสีย โทษของข้าพเจ้านี้จำเป็นต้องรับแล้ว เมื่อชายผู้ร้ายเล่าหมดความลง อำเภอละชาบุตรชายผู้ตายก็จับเอาชายผู้ร้ายนั้นไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

เรื่อง

ความถี่กลับของลาดเขาบ็อสคุม

“แม่สอาด”

ผู้เขียนเรื่อง

“นักสืบกลางทะเล” “ความถี่กลับของทุ่งร้าง, แบทเกอร์วิลล์” ฯลฯ

เช้าวันหนึ่งข้าพเจ้ากับภรรยา นั่งรับประทานอาหารเช้าด้วยกัน ทันใดนั้นคนใช้นำโทรเลขมาให้ ข้าพเจ้าลบบ้างหนึ่ง ข้าพเจ้าทราบได้ว่ามาจากเซอร์ลอร์ดโฮมส์สหายที่รัก เพราะใจความนั้นมีดังนี้

“แกมีเวลาว่างสักสองสามวันบ้างไหม? กันได้รับโทรเลขจากตำบอบ็อสคุมวันนี้เอง เกี่ยวด้วยเรื่องเหตุร้ายซึ่งเกิดขึ้นที่ตำบลนั้น กันจะยินดีมาก ถ้าจะจะไปสืบเรื่องกับกัน อากาศและภูมิประเทศที่นั่นดี ไปพบกันที่สถานีแปดคิงตันวันนี้เวลาเช้า ๕ โมงกับ ๑๕ นาที”

“คุณจะทำอย่างไรคะ?” ภรรยาข้าพเจ้าถาม ขณะที่ข้าพเจ้าวางโทรเลขไว้บนโต๊ะ “คุณจะไปหรือไม่ไปแน่คะ?”

“ฉันยังไม่ทราบแน่เลยหล่อน” ข้าพเจ้าตอบ “เพราะงานยังคั่งค้างอยู่อีกมากนักนี่”

“อ้อ ชื่อนั้นไม่เป็นไรดอกคะ” ภรรยาข้าพเจ้าตอบ “แอนสตรีเซอร์ทำแทนก็ได้ อีฉันเห็นหน้าคุณซีดลงมากวันนี้ ไปตากอากาศเสียทีก็ดี แล้วคุณก็ชอบมากไม่ใช่หรือคะ ในเรื่องการสืบของคุณเซอร์ลอร์ดโฮมส์นะ?”

“ถ้าฉันไม่ไปก็เท่ากับฉันเลิกคบกับเขานะซี ทำอย่างไรก็ต้องไปแน่” ข้าพเจ้าตอบ “เออ แล้วหล่อนช่วยฉันห่อเข้าของเสียให้เสร็จเร็วหน่อยเถิด นี่ ๔ โมงกับ ๔๕ นาทีแล้ว มีเวลาอีกครึ่งชั่วโมงเท่านั้น”

เราสองคนผิวเมียช่วยกันจัดเข้าของเสร็จในไม่เกิน ๑๐ นาที แล้วข้าพเจ้าก็เรียกรถแท็กซี่มาคันหนึ่ง ขับตรงไปยังสถานีแปดคิงตัน โดยเร็ว

พอถึงสถานี ข้าพเจ้าก็เห็นเซอร์ลอร์ดโฮมส์มารออยู่ก่อนแล้ว เขากำลังเดินก้าวไปมาอยู่บนชานสถานีนั่น ประคบด้วยรูปร่างอันสูง และเสื้อโค้ตอันใหญ่ กับหมวกเก็บที่มีหูใส่ลงมาปิดหน้า ทำให้เขามีอาการและท่าทางฝั่งผายเป็นที่ร่าเริงแก่คนทุกริตยิ่งขึ้น พอเขาเหลือบมาเห็นข้าพเจ้า เขาก็ตรงมาทักทายด้วยความยินดี

“วัตสัน, ที่แกอุส่าห์มานี่นะเป็นการดีสำหรับแกมากที่สุดทีเดียว” เขาพูด “กันรู้สึกอุ่นใจที่ได้แกไปเป็นเพื่อนสืบเรื่องต่างๆ ทั้งหมด เอ้า, แกไปเฝ้าของสัมภาระของแกกับของกันไว้ให้ดีด้วยซี กันจะเข้าไปตีตัวรอดให้”

* * *

รถไฟค่อยๆ เคลื่อนออกจากสถานี แล่นไปในอากาศกว้างใหญ่และเร็วขึ้นทุกทีตามลำดับ ในไม่ถึงชั่วโมง เราก็ผ่านตำบลรีดดิ้งไปไกล ข้าพเจ้ากับเซอร์ลอร์ดโฮมส์ นั่งมาในรถชั้นที่ ๑ ซึ่งปลอดคน มีอยู่เฉพาะเราทั้งสองเท่านั้น โฮมส์หอบเอากระดาษหนังสือพิมพ์ขึ้นมาด้วยเบนก่องใหญ่ถนัดแล้วเขาก็คลี่อ่านที่ละแผ่น ใน ๑๐ นาที เขายื้หนังสือพิมพ์เหล่านั้นเข้าเป็นลูกบอลลูกใหญ่ แล้วก็ขว้างลงไปก้นรถ

“ไฉน แกรู้ข่าวอะไรในเหตุนี้บ้างไหม?” เขาถามข้าพเจ้า

“ถ้าเดี๋ยวก็น่าจะรู้” ข้าพเจ้าตอบ “กันไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์มาหลายวันแล้ว”

“หนังสือพิมพ์ลอนดอน ไม่สู้จะมีข่าวเต็มบริบูรณ์ในเรื่องนี้นัก แต่ตามที่กันรู้ได้นั้น ก็เพราะกันได้เก็บเล็กประสมน้อย มาจากจดหมายเหตุอื่นๆ อีกหลายฉบับ”

“นั่นจะไม่ถูกต้องกับความเปนจริงนักกระมัง?”

“โอ-จริงทีเดียวแกเอ๋ย ข่าวเหล่านี้เป็นข่าวฉกรรจ์ทั้งสิ้นด้วย แหม! น่าสงสารลูกชายของอิตาที่ถูกฆ่าเหลือเกิน ถูกฆาตกรอย่างร้ายแรง หว่าฆ่าพ่อมันแน่”

“อ้อ นี่เรื่องฆ่ากันตายหรือนี่ กันยังไม่รู้เรื่องเลย”

“เฮ้, นั่นละซี กันจะเล่าให้ฟังตามที่กันรู้มาหนา ถ้านอกจากนี้คือมันเกินความรู้ของกันไปแล้วกันไม่รับรอง”

“เอาเถิดนำ ไหนโปรดเล่าซิ เรื่องมันเป็นอย่างไรรกัน”

โฮมส์หยิบกล้องบุรี่ขึ้นบันจุกายเส้น เมื่อเขาจุดศูบพ่นควันสักครู่เขาก็วางกล้องลง แล้วก็ตั้งต้นเล่า:-

“ลาดเขาบ๊อสคุมเป็นตำบลที่กว้างใหญ่ และเป็นที่ทำเลดี ตั้งอยู่ไม่สู้ไกลจากตำบลรีดดิ้งมากนัก อยู่ในมณฑลเฮดฟอร์ดไชร์ ในตำบลนั้นมีที่ดิน และที่นาที่ใหญ่ที่สุดอยู่แห่งหนึ่ง เป็นของมิสเตอร์ยอนเตอร์เนอร์ คนผู้นี้ไปทำเงินได้มาจากออสเตรเลียและกลับมาซื้อที่ดินในประเทศของตนอยู่ตามเดิม-หลายปีมาแล้ว, จำพวกนาที่เป็นของมิสเตอร์เตอร์เนอร์เหล่านี้ มีแปลงใหญ่แปลงหนึ่งชื่อตำบลแฮทเธอร์เลซิงได้ให้แก่มิสเตอร์ซาลส์แมคคาธิ เขาอยู่ ชายผู้นี้ก็ได้ไปหากินในออสเตรเลียเหมือนกัน เขาทั้งสองได้รู้จักกันในประเทศนี้ เหตุการณ์ที่เขาทั้งสองได้กลับมายังประเทศเดิมและทำนาเป็นการเลี้ยงชีพอยู่ใกล้ๆ กันเช่นนี้ จึงไม่สู้เป็นการประหลาดและพิศกรรมคาอย่างไรมาก เพราะเขาได้ชอบกันมานาน มิสเตอร์เตอร์เนอร์เป็นคนค่อนข้างมั่งมีกว่ามิสเตอร์แมคคาธิ อยู่สักหน่อย แต่อย่างไรก็ดีเขาทั้งสองได้รักใคร่กันสนิท และไปหาสูกันอยู่เนืองๆ

“มิสเตอร์แมคคาธิมีบุตรชายอยู่คนหนึ่งอายุประมาณ ๑๗-๑๘ และมิสเตอร์เตอร์เนอร์ก็มีบุตรสาวอยู่คนหนึ่งเหมือนกัน อายุก็ประมาณกัน แต่ภรรยาของชายผู้นี้ ไม่มีด้วยกันทั้งคู่ เขาทั้งสองเป็นคนสปอร์ต คือชอบเล่นออกกำลัง มีการแข่งม้ากันเป็นต้น แมคคาธิมีคนใช้อยู่สองคนผู้ใหญ่ผู้ชายคนหนึ่ง กับเด็กผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ส่วนเตอร์เนอร์นั้น เป็นคนชอบสนุก มีพรรคพวกอยู่ด้วยมาก

ประมาณอย่างน้อยที่สุดไม่ต่ำกว่าครึ่งโหล เรื่องครอบครัวของคนทั้งสองตามที่ได้พูดมาให้ฟังนี้ ก็เป็นหมดในความรู้ของกันที่ได้สืบมาได้แล้ว คราวนี้จะดำเนินเรื่องที่เกิดขึ้นให้ฟัง

“ในวันที่ ๓ เดือนมิถุนายน นั่นคือวันจันทร์ที่แล้วมานี้แหละ มิสเตอร์แมคคาธิ ออกจากบ้าน ในแฮทเธอเรล-เวลาประมาณบ่าย ๓ โมง เห็นจะได้ไปทางลำธารบือสคัม ซึ่งเป็นทะเลสาบเล็กๆ ชั่ง น้ำตกซึ่งไหลลงมาเป็นทางจากหุบเขาบือสคัม ตั้งแต่เวลาเช้าเขาออกจากบ้านไปกับคนใช้ไปทาง ตำบลรือส และเขาได้สั่งให้คนใช้กลับเสียก่อนเพราะเขาบอกว่าเขามีธุระร้อน จะต้องรีบไปให้ถึงที่ นั้นภายในบ่าย ๓ โมง ตั้งแต่วันนั้นจนถึงวันนี้แหละ เขามีได้กลับมาเหยียบบ้านเดิมของเขาเลย เขา หายไปโดยปราศจากชีวิต!”

“จากโรงนาแฮทเธอเรล ไปจนถึงลาดเขาบือสคัม เป็นหนทางไกลกับประมาณ ๑๐ เส้น เท่านั้น มีคนสองคนที่ได้เห็นเขาเดินผ่านที่คินตำบลนี้ไป คนหนึ่งกันไม่รู้จักชื่อ แต่อีกคนหนึ่งนั้นชื่อ มิสเตอร์วิลเลียมเคราเคอร์ เป็นลูกจ้างของมิสเตอร์เตอร์เนอร์ พยานสองคนนี้ได้ยืนยันว่าได้เห็นแมคคาธิเดินไปคนเดียว และเคราเคอร์ยังแถมทายอีกว่า เมื่อมิสเตอร์ซาลส์แมคคาธิได้ผ่านไปแล้ว เขาได้เห็นมิสเตอร์เยมส์แมคคาธิ บุตรชายของซาลส์แมคคาธิเดินผ่านไปทางเดียวกับบิดา มือของเขาถือปืน ตามไปด้วย เขาบอกว่าเขาเชื่อแน่ทีเดียวว่าบุตรชายคนนี้ได้ตั้งใจจะตามบิดาไป และเขาไม่ได้คิดอะไร อย่างอื่นอีกในเรื่องนี้ จนถึงตอนเย็นซึ่งเขาได้ทราบเรื่องการฆ่ากันตาย (แทรยิด์) ที่ได้ปรากฏขึ้น เท่านั้น

“ตำบลลาดเขาบือสคัมนี้ เป็นป่าไม้หนาที่อยู่อ้อมรอบ เห็นแต่ทางโล่งเฉพาะลาดเขาเตียน มีป้ออยู่กลาง ต้นหญ้าบางหย่อมขึ้นอยู่ข้างๆ เท่านั้นหากว่าแมคคาธิ กับบุตรชายได้เดินลับตาเคราเคอร์พยานไปแล้วก็ดี ถึงกระนั้นก็ยังมิคนเห็นเขาอีกภายหลัง คนที่เห็นนี้เป็นเด็กหญิงอายุราวๆ ๑๔ ปี ชื่อมิสเปเชียนส์ มอแรน บุตรสาวของคนเฝ้าโรงนาในที่คินตำบลนี้ เจ้าหล่อนไปตัดฟืนอยู่ชายป่า จึงแลเห็นเหตุ และเจ้าหล่อนยังเล่าว่า หล่อนเห็นมิสเตอร์แมคคาธิกับบุตรชายยืนเคียงกันอะอะอยู่ข้างลำธารนี้ กับดูเหมือนจะเกิดทะเลาะวิวาทกันอย่างร้ายแรงด้วย เพราะหล่อนเห็นท่าทางและคำพูดที่บิดาได้ใช้กับบุตรในเวลานั้นว่าเป็นคำพูดที่ใช้ภาษาแรงแลหยาบที่สุด หล่อนเห็นบุตรยกแขนขึ้นสูงดู เหมือนจะทำร้ายบิดา ตรงนี้หล่อนบอกว่าหล่อนรู้สึกกลัว-กลัวที่สุด-จึงได้วิ่งหนีไปบอกกับมารดาว่า บิดากับบุตรเกิดวิวาทกันที่ลาดเขานั้น พอหล่อนพูดยังไม่ทันขาดคำ ก็พอดี มิสเตอร์เยมส์แมคคาธิ บุตรชายวิ่งกระหือกระหอบมาที่บ้าน และบอกเสียงสั้นๆ ว่าเขาได้พบบิดาของเขาอนตาย-นอนตาย อยู่ชายป่าและเขาขอความช่วยเหลือจากคนในบ้านนั้นด้วย ท่าทางเขาระวนระวายมาก ปีนก็ไม่ได้ ถือมา หมวกก็ไม่ได้ใส่ และที่มือขวากับชายเสื้อนั้นยังเป็นประอะไปด้วยโลหิตสดๆ เมื่อพวกบ้าน นั้นพากันตามเขาไป ก็พบศพมิสเตอร์ซาลส์แมคคาธิบิดา, นอนฝังอยู่บนหญ้าใกล้กับลำธารบือสคัม นั้นเอง ที่ศีรษะมีแผลกรรจ์เป็นรอยถูกทำร้ายด้วยอาวุธอันหนักและดี้อ แผลนี้ตามที่คนทั้งหมดพากันเข้าใจว่าบางทีอาจจะถูกตีด้วยสันปีนของบุตรชายซึ่งยังวางอยู่บนกอหญ้าห่างจากศพผู้ตาย ๒-๓ ก้าวแน่นอน โดยเหตุผลหลายประการ บุตรชายก็ถูกจับโดยหาว่า “ฆ่าคนโดยเจตนา” ทั้งนี้

“วันอังคารนั่นเองเขาถูกจับ พอรุ่งขึ้นวันพุธ ก็ถูกส่ง ไปไต่สวนที่เจ้าพนักงานกองชันสูตร ในศาลอาญา ยังมีข่าวสำคัญอีกมากที่เป็นคำให้การของบุตรชายซึ่งยังร่างอยู่ในสารบบของเจ้าพนักงานกองนั้น”

“โอ-เรื่องนี้มันช่างลึกลับจริงนะ” ข้าพเจ้าพูด “กันละขอ, รับรองว่าโกที่เดียวในเรื่องนี้ เพราะไม่รู้หนเหนือหนใต้อะไรเลยจนนิค”

“แน่ละซี จะว่าลึกลับก็ได้” โสมส์ตอบ “แต่กัน ไม่คิดว่าลึกลับนัก เพราะกันเห็นหนทางต่างๆ ตรงแนวไปที่แห่งความเป็นจริงอยู่บ้างแล้ว

“ว่าที่จริงก็น่าสมเพชเจ้าหนูมน้อยนั่นนักหนา คุณ่งเคราะห์ร้ายเสียยิ่งยอด บันดาคนชาวบ้าน แถบนั้น พร้อมทั้งมิสเตอร์เตอร์เนอร์ด้วยคนหนึ่ง เมื่อเห็นหนทางมืดแปดด้านแล้ว ต่างก็พร้อมใจกันไปอันเชิญท่านมิสเตอร์เลสเตรค์นักสืบสก๊อตแลนด์ขาด มาช่วยสืบเรื่องนี้ แก่ก็รู้แล้วไม่ใช่หรือว่า พวกนี้เขายังคิดใจและนับถือเจ้านักสืบคนนี้ ตั้งแต่คราวเยฟเฟอซัน โสปี ในตอนที่แกเขียนชื่อเรื่องว่า “นักสืบสำคัญ” หรือ “เอ สตัดดี อิน สกาดเลท” นั่นนะ เขาเข้าใจกันว่าพีแก่จับได้ แต่พีแกเองจับได้หรือไม่ แก่ก็คงรู้อยู่แก่ใจแล้ว กันจะเล่าต่อไป คราวนี้พีแก่สืบไปสืบมาซักจะเหลวลงหรืออย่างไรไม่รู้เลยเบนเอาธุระอันนี้มาให้กันเฉยๆ ตกลงกันถึงพาแกขึ้นรถมาด้วยกันนี่แหละ”

“กันเป็นทุกข์มาก” ข้าพเจ้าพูด “เป็นทุกข์ก็กลัวว่าแกจะสืบไม่สำเร็จในเรื่องนี้ เพราะคุณมัน ลึกลับอยู่นะ”

“กันคิดว่า เรื่องอื่นที่ยังยากกว่านี้ถมไปแก่ก็เห็นแล้ว ยังสำเร็จได้” โสมส์พูด “กันมีข้อสำคัญ อยู่ ๒ ข้อที่อาจเห็นกระจ่างได้แล้ว”

“อะไรบ้าง?”

“คือเมื่อบุตรชายถูกจับนั้น ไม่ได้ถูกเวลาที่พบศพ แต่ถูกเมื่อกลับมาบ้านแล้ว และกันทราบว่ามีเมื่อจับมาแล้ว นายหมวดบอกเขาว่าจะต้องติดคุก และถูกแขวนคอในเรื่องฆ่าพ่อ แต่เจ้านักสืบบอก ว่าไม่มีความร้อนใจเลย”

“กันเห็นว่ามันยังยากอยู่เสมอ”

“ไม่ยากนักเลย” โสมส์ตอบ “กันจะชี้แจงให้แกฟัง คือการที่คนๆ หนึ่งถูกจับไปในคดีอาญา เช่นนี้ ย่อมต้องรู้สึกเสียใจและโทมนัสด้วยกันทุกคน แต่เจ้าบุตรชายนี้ มิได้มีเสียใจหรือคำโต้แย้งเลย นั่นผิดธรรมดาแล้ว กับอีกอย่างหนึ่ง เขาได้ยืนอยู่ใกล้ศพบิดาเมื่อเวลาพบศพนั้น กับที่เขาได้ทะเลาะกับบิดา จนบิดาใช้วาจาหยาบต่อเขา และเด็กหญิง, ตัวพยานสำคัญ ที่ได้ยืนยันว่าเห็นเขายกมือขึ้น เหมือนจะทำร้ายบิดานั้น สิ่งเหล่านี้แหละทำให้กันเห็นว่าเด็กหนุ่มคนนี้ มีใจบริสุทธิ์โดยแท้”

ข้าพเจ้าสั่นศีรษะ โดยที่ไม่เข้าใจคำที่สหายข้าพเจ้าพูดเลยจนนิค

“จริงนา” ข้าพเจ้าพูด “คนเป็นอันมากที่ถูกประหารชีวิตเสียโดยไม่มีความคิดอะอะ”

“จริงทีเดียว” โสมส์ตอบ “โดยความเข้าใจผิด และไม่มีใครจะสืบสวนให้ได้ความจริงขาวออกมาได้ คนได้ถูกแขวนคอมาต่อมากแล้ว”

“ก็เรื่องเจ้าบุตรชายนี่นะ มันเป็นอย่างไรรกันแน่”

“กันยังตอบไม่ได้ แต่มีข้อความสำคัญๆ อยู่ ๒ ข้อ ถ้าแกอยากรู้ก็อ่านเอาเถิดอยู่นี่นะ”

เขาหยิบเอาซองกระดาษหนังสือพิมพ์เฮ็ดฟอร์ดไซร์มากองหนึ่งแล้วพลิกๆ อยู่สักครู่ ก็ส่งมาให้ข้าพเจ้าดูแผ่นหนึ่ง ซึ่งตรงคอลัมน์ที่มีข่าวทำให้การของมิสเตอร์แฮมส์แมคคาธิ, บุตรชาย, ในเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นข้าพเจ้ากระเถิบตัวเข้าไปนั่งที่มูมรดแต่ลำพัง แล้วก็ตั้งตาอ่านทุกๆ ตัวหนังสือในนั้นมีใจความดังนี้:-

“ข้อความสำคัญที่มีมิสเตอร์แฮมส์แมคคาธิ บุตรชายคนเดียวของผู้ที่ถึงแก่กรรม ได้ให้การไว้ต่อศาลนั้น เราเห็นเป็นข้อแปลกพลาดและข้อจรรยาธรรมที่เราทั้งหลายจะพึงทำให้รู้เหตุผล จึงได้คัดสำนวนของชายหนุ่มคนนั้นตามที่ได้ให้การไว้ทุกคำพูด, มาลงในนาคณะของเรา ดังต่อไปนี้”

“คำให้การของมิสเตอร์แฮมส์แมคคาธิ”

“ข้าพเจ้าได้ออกจากบ้านไปในเมืองบริซทอลเสีย ๓ วัน และเพิ่งกลับมาเมื่อวันจันทร์ที่ ๓ เดือนนี้ พอข้าพเจ้ามาถึงก็ไม่เห็นบิดา-บิดาไม่ได้กลับบ้าน-- และข้าพเจ้าทราบจากคนใช้ที่เล่าให้ฟังว่าบิดาข้าพเจ้าได้ขับรถไปที่ตำบลรอส กับยอนคอบ, คนเลี้ยงม้าของท่าน เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงสักครู่ก็ได้ยินเสียงล้อรถแล่นอยู่ทางทุ่งนา ข้าพเจ้าลุกไปมองดูที่นาต่าง ก็เห็นบิดาข้าพเจ้า เดินผ่านทุ่งนาไปโดยเร็วโดยที่ข้าพเจ้ามิได้ทราบเลยว่าท่านจะไปทางไหน ข้าพเจ้า-คว่าป็นได้จึงเดินตรงไปยังลำธารบือสคอมเบ เพื่อจะหากระต่ายที่วิ่งอยู่ปากข้างโน้นยิงเล่น พอเดินไปตามทางข้าพเจ้าก็พบมิสเตอร์วิลเลียมเคราเคอร์ ตามที่เขาได้ให้การไว้ นั้น แต่เขาเข้าใจผิดว่าข้าพเจ้าตามบิดาไป ความจริงข้าพเจ้าไม่ทราบเลยว่าบิดาอยู่ข้างหน้าข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าเดินไปไกลจากลำธารอีกประมาณ ๑๐๐ หลา ก็ได้ยินเสียง “คู!” (COOEE) เสียงนั้นเป็นเครื่องหมายธรรมดาที่เข้าใจกันได้เฉพาะบิดาและตัวข้าพเจ้าๆ จึงรีบเดินไปข้างหน้า ก็พอดีพบท่านกำลังยืนอยู่ใกล้ลำธารนั้น พอท่านเห็นข้าพเจ้า ดูเหมือนท่านเกิดความประหลาดใจมาก และถามข้าพเจ้าด้วยคำพูดที่ไม่อ่อนหวาน เป็นเชิงว่าข้าพเจ้ามาทำไมที่นั่น เราทั้งสองก็ตั้งต้นสนทนากันยิ่งหนักขึ้น บิดาข้าพเจ้าก็ใช้คำหยาบอย่างแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับจนถึงกับจะเกิดตีกันขึ้น ด้วยบิดาข้าพเจ้าเป็นคนโทษร้าย เห็นว่าความโกรธท่านร้ายแรงมากจะระงับไม่ได้แล้ว ข้าพเจ้าจึงปล่อยให้ท่านเทศน์อยู่คนเดียว ส่วนตัวข้าพเจ้าก็รีบเดินกลับมายังนาฮาเทอเลตามเดิม ข้าพเจ้าเดินกลับมาไม่ถึง ๑๕๐ หลา ก็ได้ยินเสียงร้องโอดครวญอย่างเจ็บปวดที่สุดอยู่ข้างหลังซึ่งทำให้ข้าพเจ้าวิ่งกลับมาอีก ข้าพเจ้าพบบิดาของข้าพเจ้านอนแบบอยู่บนพื้นดินที่ศีรษะมีรอยแผลถูกทำร้ายอย่างฉกรรจ์ ข้าพเจ้าวางปืนเสีย แลงตรงเข้าประคองตัวขึ้น แต่ที่ไหนได้ท่านร่อแร่อยู่เต็มทีแล้ว ข้าพเจ้านั่งคุกเข่าอยู่ตรงหน้าประมาณ ๒ - ๓ นาที แล้วก็วิ่งตรงไปที่บ้านป่าเพื่อขอความช่วยเหลือ เมื่อข้าพเจ้ากลับมาก็ไม่เห็นมีผู้ใดอยู่ข้างๆ บิดาข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าทราบไม่ได้ว่าทำไมท่านจึงมาถูกทำร้าย ท่านเป็นคนไม่มีใครรู้จักมากนัก เพราะไม่มีใครชอบการคบเพื่อน และ

ตามที่ข้าพเจ้าทราบ ว่าไม่มีคนร้ายจรรยาที่คอยทำร้ายท่านเลย ข้าพเจ้ามิได้เห็นอะไรนอกจากที่เล่ามานี้ เป็นหมดคำให้การของข้าพเจ้าแต่เพียงนี้”

“ศาลถาม- ก่อนที่บิดาท่านถึงแก่กรรมนั้น ได้พูดข้อความอะไรแก่ท่านบ้างหรือเปล่า?

“จำเลยตอบ- - ท่านบ่นพิมพ์อะไรสอง-สามคำไม่ทราบ ข้าพเจ้าได้ยินแต่ปลายคำว่า

“หนู!” (RAT)

“ศาล-ท่านเข้าใจว่าอย่างไรบ้าง คำว่า “หนู” ?

“จำเลย-ข้าพเจ้าไม่เข้าใจคำแปลเลย เห็นจะเป็นเพราะบางที่ท่านเพื่อ”

“ศาล- ท่านกับบิดาท่านทะเลาะกันด้วยเรื่องอะไร?

“จำเลย- อ้อ. ข้อนี้ข้าพเจ้าจะไม่ตอบเลยเป็นอันขาด

“ศาล- ไม่ได้ ฉันต้องบังคับให้ท่านตอบจนได้

“จำเลย- บอกว่าข้าพเจ้าตอบไม่ได้- ไม่ได้เลยเป็นอันขาด ว่าที่จริงข้าพเจ้าขอบอกว่า การทะเลาะนั้น มิได้เกี่ยวข้องกับเหตุอันตรายที่เกิดขึ้นนี้เลย

“ศาล- ดีละ นั่นเป็นปัญหาของศาลสูงที่จะชำระต่อไป เชื่อว่าท่านคงไม่กล้าปิดศาลสูงดอก

“จำเลย- อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าก็ต้องปิด และบอกไม่ได้วันยังค่ำ

“ศาล- คำว่า “คู่” นะ เป็นสัญญาธรรมดา ในระหว่างท่านกับบิดาของท่านท่านนั้นแน่หรือ?

“จำเลย- โอ-แน่ทีเดียว

“ศาล- ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นได้ล่ะ บิดาท่านได้สัญญาแก่ท่านได้ขณะที่เขายังไม่เคยเห็นท่านเลย กับทั้งเขายังไม่ทราบด้วยว่าท่านกลับจากบรีชตอลหรือยัง?

“จำเลย- (ทำท่าทางขัดใจมาก-) ข้าพเจ้าไม่รู้ได้

“อัยการ- ท่านเห็นอะไรบ้างหรือเปล่า เมื่อท่านได้ยินเสียงร้อง และกลับมา

“จำเลย- ไม่เห็นอะไรแปลกจากธรรมดาเลย

“ศาล- นั่นท่านหมายความว่าอย่างไร?

“จำเลย- ข้าพเจ้ามีสิ่งแปลกปลาตอยู่หน่อย คือเมื่อได้ยินเสียงร้องและข้าพเจ้าวิ่งมานั้น ไม่ได้คิดอะไรอย่างอื่น นอกจากมุ่งเงาะบิดาข้าพเจ้าคนเดียว ถึงอย่างนั้น ข้าพเจ้าก็ยังแลเห็นสิ่งอะไรตะกุ่มๆ นอนอยู่ข้างซ้ายทาง ดูเหมือนเป็นสี่เทาๆ แต่พอข้าพเจ้าลุกขึ้นจากบิดา และเหลียวดูของสิ่งนั้น ก็ไม่เห็นเสียแล้ว!

“ศาล- ท่านหมายความว่าสิ่งนั้นหนีไปขณะที่ท่านพยาบาลบิดาอยู่หรือ?

“จำเลย- อย่างนั้นแหละ

“ศาล- ท่านไม่รู้จักหรือว่าสิ่งนั้นคืออะไร?

“จำเลย- ไม่รู้จัก รู้แต่ว่ามีสิ่งอะไรอยู่ที่นั่นเท่านั้น

“ศาล- สิ่งนั้นห่างจากศพเท่าไร?

“จำเลย- ประมาณ ๑๒ หลา บางทีก็กว่า

“ศาล- และห่างจากป่าเท่าไร?

“จำเลย- ประมาณระยะเท่ากัน

“ศาล- เช่นนั้น มันก็หนีไป ขณะที่ท่านอยู่ห่างจากมันประมาณ ๑๒ หลาใช่ไหม?

“จำเลย- จริง แต่ข้าพเจ้าหันหลังให้

เป็นหมดคำให้การที่ศาลแต่เพียงนี้

“อ้อ เข้าใจละ” ข้าพเจ้าพูด “ฟังเข้าเป็นrangๆ เดียวนี้เอง กันอ่านตามหนังสือพิมพ์นี่ตลอด แล้ว ดูเหมือนศาลอยู่ข้างจะกดขี่และมุ่งผลร้ายต่อเจ้าลูกชายนั้นมากเกินไป กันก็ยังลงนอยู่ดีกว่าความจริงมันเป็นอย่างไรกัน”

โสมส์หัวเราะหึๆ แล้วก็เหยียดตัวลงบนเก้าอี้นวม “ทั้งศาล ทั้งแก คู่ยังเวลาในเรื่องนี้อยู่มากทีเดียว” เขาพูด “ที่ยังค้นคว้าหาหลักฐานสำคัญที่สุดมาพิสูตรเอาเหตุผลไม่ได้ อยากรู้ก็ตีกันถือเอาคำที่เจ้าบุตรชายพูดว่าเป็นความจริงตลอด เมื่อเช่นนั้นหัวข้อสำคัญที่กันจับเอามาจากคำพูดทั้งหมดนั้นมี ๒ ข้อ คือสาเหตุที่ทำให้บิดากับบุตรทะเลาะกันซึ่งเจ้าบุตรไม่บอกนั้นข้อหนึ่ง และที่เจ้าคนตายพูดปลายคำว่า “หนู” นั้นข้อหนึ่ง แต่กันจะไม่พูดอะไรในเรื่องนี้อีกจนกว่าเราไปถึงที่ๆ เกิดเหตุ นี้เราจะลงเรือที่ตำบลสวีเดนต่อไป กันเข้าใจว่าจะถึงที่นั่นภายใน ๒๐ นาทีนี้”

เราทั้งสองผ่านไปในตัวไม้อันสล้างไปด้วยดอกไม้หอมหลายแห่งตามธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ เมื่อพ้นหุบเขาสเตรด และที่ลาดเขเวินไปได้สักหน่อย เรามาถึงประเทศงามเล็กๆ ประเทศหนึ่งอันมีนามว่า “ร็อส” ตามความมุ่งหมาย เวลานี้เป็นเวลาเกือบจะได้ ๔ โมงเย็นอยู่แล้ว เมื่อเราลงจากรถไฟก็พอดีพบมิสเตอร์เลขเตรด นักสืบกรมสก๊อตแลนด์ยาคซึ่งมายืนคอยอยู่บนชานสถานีนาน เขามีรูปร่างสูงใหญ่ท่าทางเข้มแข็ง สวมเสื้อสีน้ำตาล ใส่สนับแข้งหนัง ดูสมเป็นนักสืบของรัฐบาล โดยแท้ เราทั้งสองก็ขึ้นตรงไปยังตำบลเฮ็ดฟอร์ดไชร์พร้อมกับเขาทีเดียว ณสถานนั้นเขาได้เช่าห้องๆ หนึ่งไว้เป็นที่พักสำหรับเราพร้อมเสร็จ

“ผมได้ตั้งรถไว้แล้ว” เลขเตรดพูด ขณะที่เรานั่งรับประทานอาหารกันในที่ๆ กล่าวมาแล้ว “เพราะผมทราบนิสัยของคุณ ได้ดีว่า คุณต้องการตรวจสอบสถานที่ๆ เกิดเหตุเสมอ”

“ก็เป็นการดีสำหรับคุณแล้ว” โสมส์ตอบ “แต่การที่เราจะไปกันนั้น ยังเป็นปัญหาอยู่ข้อหนึ่งด้วยเรื่องอากาศ เราต้องตรวจสอบารอมิเตอร์เสียก่อน”

เลขเตรดทำท่วงทีตกใจ “ผมไม่เห็นมันจำเป็นนักเลย” เขาพูด

“เข้าคุณเถิด” โสมส์ว่า “ควารอมิเตอร์-อ้อ-ขึ้นขีด ๒๕ ดีกรี-ไม่มีลม-ไม่มีพายุ แลในท้องฟ้า ไม่มีเมฆจนก่อนเดียว อากาศดีขงนี้ ผมมีบุหรีชิกาเร็ดอย่างดีมาด้วยเต็มหีบ มาสูบบุหรีกันเสียก่อนเถิด เก้าอี้นอนนั่งยาวใหญ่สบายจริง อ้อฮา นอนสูบบุหรีเสียก่อนดีกว่า คืนนี้ผมนึกว่าจะไม่ต้องใช้รถดอก”

มิสเตอร์เลขเตรดหัวเราะดังก้อง

“โอ! ไม่เป็นปัญหาอะไรนักดอก” เขาพูด “คุณก็ทราบเรื่องมาจากหนังสือพิมพ์มากแล้วนี่ เรื่องนี้เกือบจะกระจ่างอยู่แล้ว ยิ่งเราไปตรวจตราถึงสถานที่ใกล้เข้าเพียงไร ความกระจ่างในเรื่อง ลึกลับนี้ก็ยังมิใกล้เข้าเพียงนั้น แต่ถึงอย่างนั้นก็ดียังไม่มีใครจะปฏิเสธแม่เลดีผู้นั้นเสียได้ว่าหล่อน ไม่มีข้อคดีเกี่ยวข้องกับเรื่องนี่เลย (แม่เลดีผู้นั้นคือบุตรสาวของมิสเตอร์เตอร์เนอร์) และผมเข้าใจว่า เราคงจะพบกับหล่อนเป็นแน่ โอ๊ย! คูชีแน่! ผมทายเป็นพิศพิศเดียว เสียงรถมาจอดอยู่หน้าประตู แน่! หล่อนมาแล้ว”

เขาพูดยังไม่ทันจะขาดคำ ก็พอดีแม่สาวน้อยรูปร่างสวยคนหนึ่ง-สวยเหลือเกิน-สวยอย่าง ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นเลยในชีวิตร์ของข้าพเจ้า-สวยอย่างหน้ารักเดินเข้ามาในห้อง ในยตาอันคมจ้า ของเจ้าหล่อนเป็นสีม่วง ชายมายังข้าพเจ้าแลเพื่อนข้าพเจ้าทำให้เส้นประสาทตึงและเข้าไปทั้งตัว แก้ม ของหล่อนเป็นสีแดง-แดงเรื่อๆ- เหมือนสีกุหลาบ ริมฝีปากผยนิคๆ แต่ใบหน้าอันมีเนื้อค่อนข้าง หย่อนๆ และซิดแสดงให้เห็นความเสียใจและความทุกข์ซึ่งยังเคลือบคลุมอยู่บ้าง

“เออ! คุณเซอร์ล็อกโฮมส์เจ้าขา!” หญิงสาวผู้นั้นพูดในยตายังตื่นแลเราดูเราทั้งสองกลับไป กลับมาอยู่เสมอ “ดิฉันยินดีมากยินดีจริงๆ -ที่ท่านอุส่าห์มาถึงนี้ได้ ดิฉันหมายจะขึ้นรถไปหาท่านอยู่ เหมือนกันทีเดียว ดิฉันทราบอย่างแน่-แน่นอน-ว่าคุณแยมส์เม็คคาธินะเธอไม่ได้ทำเลยจริงๆ ดิฉัน ยืนยันได้ตั้งนั้นดิฉันจึงอยากให้คุณลงมือสืบสวนเอาความจริงให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุดที่ท่านจะสามารถ ขออย่าให้ท่านสงสัยในตัวชายหนุ่มผู้นั้นเลย เขาบริสุทธิ์จริงๆ ดิฉันรู้จักเธอมาตั้งแต่เธอยังเป็นเด็ก ด้วยกันแต่เล็กแต่น้อย ดิฉันรู้ดีชั่ว-รู้ใจเธอทุกอย่าง อู๊ย เธอเป็นคนใจบุญดอกละ ดิฉันไม่เคยเห็นเธอ ฆ่าแมลงวันสักตัวเดียวตั้งแต่เคยเล่นด้วยกันมา แต่นั่นและคะ คนอื่นเขาพากันสงสัยเอาเป็นจริงๆ จังๆ ไปหมด”

“จ๊ะ, ฉันหวังใจว่าเราคงจะช่วยให้สว่างไปได้ ในเร็วๆ นี้แหละ” โฮมส์พูด

“วางใจฉันเสียเถิด มิสเตอร์เนอร์ ว่าการงานอะไรทั้งหมดที่ฉันได้ลงมือทำแล้วอย่ากลัวเลยว่าจะไม่สำเร็จ”

“นั่นและคะ ท่านก็ได้อ่านข่าวในหนังสือพิมพ์แล้ว ท่านก็ทราบเรื่องเลียดพอแล้ว ดิฉันไม่ต้องเล่าให้ฟังอีกก็ได้ แต่ว่าท่านเห็นหนทางอะไรบ้างหรือไม่คะ ที่พอจะแก้มิสเตอร์แยมส์เม็คคาธินให้ หลุดมาจากโทษได้?”

“จ๊ะ ก็มีหนทางอยู่บ้างหรือ?”

“ยังไงเล่าคะ” หล่อนร้องขึ้นความยินดี หันไปทางเลขเตรคซึ่งกำลังนั่งซึมอยู่ “คุณเล็ชเตรค คุณได้ยื่นไหมคะ คุณเซอร์ล็อกโฮมส์ว่ายังมีอยู่บ้าง”

“ได้ยื่นจ๊ะ” เลขเตรคยกไหล่ตอบ “แต่ฉันก็ยังไม่หวังอยู่เสมอ เพราะคุณมันอยากยิงที่จะจับตัว ผู้ร้ายได้ ไครนะ ลงการล่วงมาจนปานนี้แล้ว มันจะมารับง่าย ๆ ว่ามันเป็นผู้ร้ายที่ฆ่าอิดาซาลส์เม็คคาธินะ”

“แต่คุณ โสมส์พูดถูกนะค่ะ” แม่สาวพูด “ดิฉันทราบแน่ที่เดียวว่าเธอพูดถูก เพราะเขมส์แมคคาธิไม่ได้มาจริงๆ ทีเดียว ส่วนเรื่องที่คุณบอกกับคุณบิดาของเธอซึ่งเธอปิดไว้ไม่บอกนั้น ดิฉันทราบเหตุผลได้ดีว่าเหตุไร? ก็เพราะว่าดิฉันมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องนี้ด้วย”

“เอ๊ะ เกี่ยวข้องทางไหนกันจ๊ะ” โสมส์ถาม

“เวลานี้ก็ไม่ประโยชน์อะไรที่จะปิดบังกันแล้ว” หล่อนตอบ “ดิฉันจะเล่าให้ฟัง คือคุณเขมส์กับบิดาของเธอได้ตกลงสัญญากันไว้ในเรื่องดิฉันหลายข้อ ส่วนบิดาของเธอเนะมีความร้อนใจ-ร้อนใจเหลือเกินที่อยากให้คุณเขมส์ได้แต่งงาน-แต่งงานกับดิฉัน แต่คุณเขมส์กับดิฉันนั้นมิได้คิดอย่างอื่น นอกจากรักกันอย่างพี่น้องท้องเดียวกัน และทั้งเธอก็ยังเด็กนัก อย่างไรก็ตามเธอนะดี-ดีแสนที่จะดี ที่เธอไม่ยาก-ไม่ชอบที่จะทำการอย่างนี้ด้วย นี้และคะดิฉันเชื่อแน่ที่เดียวว่าจึงได้เกิดทะเลาะกันขึ้น”

“และท่านบิดาของหล่อนนะ” โสมส์ย้อนถาม “เธอปลงใจในการอย่างนี้ด้วยหรือเปล่า?”

“เปล่าเลยคะ” หล่อนตอบ “ไม่มีใครเขาเต็มในเรื่องนี้เลยนอกจากมิสเตอร์ชาลส์แมคคาธิ คุณบิดาของคุณเขมส์คนเดียวเท่านั้นแหละ” สีหน้าของหล่อนเปลี่ยนเป็นสีแดงจัด เพราะคำถามอันเฉียบแหลม และในสายตาอันคมของโสมส์ที่สอดไปจ้องทำให้หล่อนรู้สึกอายยิ่งขึ้น

“ขอบใจมากเทียวแม่มีสเตอร์เนอร์” โสมส์พูดนำแก้เก้อ “ฉันจะไปหาและสนทนากับท่านบิดาของหล่อนวันพรุ่งนี้สักหน่อยจะได้อะไรไหมจ๊ะ?”

“อิฉันกลัวหมอเขาจะไม่อนุญาตกระมังคะ?”

“อ้อ เป็นอะไร? หมอนะหรือ?”

“คะ ท่านยังไม่ทราบอีกหรือคะ คุณพ่ออิฉันไม่สบายมาปีกว่าแล้ว และเหตุที่เกิดขึ้นครั้งนี้และคะ กลับทำให้ท่านซุกหนักลงอีก ท่านต้องนอนเจ็บอยู่บนเตียงเดี๋ยวนี้ แลหมอบอกว่าท่านเป็นโรคเส้นประสาทพิการ มีสเตอร์แม็คคาธินี้และคะเป็นคนที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ผู้เดียวที่ได้เคยรู้จักกับคุณพ่อตั้งแต่ครั้งที่ได้ไปยังวิกตอเรียด้วยกัน แต่เดี๋ยวนี้ก็สิ้นไปแล้ว”

“อ้อ-ฮา วิกตอเรีย! แฮม! เป็นข้อสำคัญอย่างยิ่งทีเดียว”

“คะ, ไปทำบ่อแร่กัน”

“จ๊ะ, จริงทีเดียว บ่อแร่ทองคำไม่ใช่หรือจ๊ะ ตามที่ฉันเข้าใจมีสเตอร์เตอร์เนอร์ ทำเงินได้มาจากนั้นใช่ไหม?”

“คะ แน่นอนทีเดียว”

“ขอบใจมาก แม่มีสเตอร์เนอร์ หล่อนได้ช่วยธุระของฉันให้กระจ่างขึ้นอีกมากทีเดียว”

“พรุ่งนี้ถ้าท่านทราบข่าวอะไรอีกล่ะ โปรดบอกให้ดิฉันทราบบ้างนะคะ ดิฉันเข้าใจว่าท่านคงไปเยี่ยมคุณเขมส์ที่คุกเปนแน่ ถ้าคุณไปและโปรดบอกคุณเขมส์ด้วยให้ได้ ว่าดิฉันคิดถึงมาก และรู้ว่าเธอไม่มีผิดเลย”

“จ๊ะ ฉันจะบอกให้”

“ขอบพระเดชพระคุณมากค่ะ ดิฉันเห็นจะต้องกลับบ้านเสียทีเพราะคุณพ่อกำลังเจ็บมาก ถ้าไม่เห็นหน้าดิฉันแล้วจะเกิดโรคเสียใจขึ้นอีก ต้องกราบลาทีนะคะ คุณเซอร์ลือกโฮมส์ คุณวัตสัน และคุณเลซเตรค”

หล่อนแสดงอาการลาประกอบกับคำพูด แล้วก็รีบเดินออกจากห้องไปโดยเร็วเหมือนกับเวลาที่หล่อนเข้ามา ในสักครุนั้นเองเราได้ยินเสียงล้อรถหมุนลั่นดังไปตามท้องถนน

“ผมละรู้สึกอายแลกระดากแทนคุณมากทีเดียว ให้อายไปซี” เลซเตรคพูดเชิงขำ เมื่อนิ่งกันอยู่ได้ ๒-๓ นาที “มีอย่างหรือไปปรับกับเขาได้ว่าจะมีความหวัง ผมละไม่เห็นมีทางเลยจนคิด อ้ายลูกชายนั้นมันฆ่าพ่อมันจริงดอกน่า เชื่อผมเถิด นางสาวๆ เมื่อกี้มันมาแก้ตัวแทนนะ มันรักกันนะซี”

โฮมส์ปล่อยออกมาอ้าปากใหญ่

“ผมมีหนทางชี้นำ คุณอย่าทุกไปเลย” เขาพูด “ว่าแต่คุณได้รับคำสั่งให้ไปเยี่ยมเขาที่คุกไม่ใช่หรือ?”

“ครับ, จริง แต่-ง่า-เงาะคุณกับผมเท่านั้น” เลซเตรคตอบ

“เอาเถิดไม่เป็นไรดอก” โฮมส์ว่า “เพื่อนผมไม่ต้องไปก็ได้ เดียวนี้เรายังมีเวลาขับรถไฟไปตำบล เอ็ดฟอร์ด เยี่ยมเขากลางคืนนี้ทันไม่ใช่หรือ”

“ใช่ได้”

“เอ้า ถ้างั้นเราจัดแจงไปกันเถิด” หันทางข้าพเจ้า “นี่วัตสัน เสียใจที่แก่ไปด้วยไม่ได้ แต่กันจะไปกับคุณเลซเตรคเพียง ๒-๓ ชั่วโมงเท่านั้น แกรอสักครวนะ เพื่อนยาก”

ข้าพเจ้าตามไปส่งเขาทั้งสองถึงสถานี ขากลับข้าพเจ้าเที่ยวเดินเล่นเสียตามชอกเล็กชอกน้อยในเมืองเล็กๆ นี้แทบทุกแห่ง ลงท้ายก่อนข้างเมื่อเลยกลับมายังโฮเต็ล นอนเหยียดยาวบนเก้าอี้นอนหยิบหนังสือโนเวลเล่มเหลืองมาอ่านแก้รำคาญ ฟังดูน่าไปปก เห็นมีจุดดำเล็กทึบสีเหลืองอ่านแลดูยิบๆ มาตริกตรองดูกับความลึกลับซึ่งเรากำลังทำธุระอยู่เดี๋ยวนี้ คู่มั่นช่างไกลกันจริงๆ แต่จุดเล็กนั้นเรายังเห็นได้ ทำไมเหตุเรื่องนี้ก็ใหญ่โตทำไมจึงทราบไม่ได้หนอ ข้าพเจ้าลองมาสมมุติดูในใจว่า หากว่าคำที่เจ้าหนูมนั้นพูดเป็นความจริงทั้งหมด ก็อะไรเล่า ที่แปลกปลาตอย่างน่าสพึงกลัวมาทำอันตรายชีวิตร์บิดาเขาให้สิ้นลงเพียงชั่วเวลาครู่เดียวที่เจ้าลูกชายได้เดินจากไปพ้น และได้ยินเสียงร้องโอดครวญ จนต้องวิ่งกลับมาอีก โอ! โลกเอ๋ยโลก มนุษย์เอ๋ยมนุษย์! ฆ่ากันตายง่ายๆ! ง่ายอย่างฟันปลา! แล้วมีหนายังไม่มีตัวผู้ฆ่าอีก โอ้! อย่างนี้จะไม่น่าเวทนาหรือ นั่นแหละ พระท่านก็บอกแล้วว่าอนิจจังไม่เที่ยง มนุษย์! มนุษย์อาจตายได้ทุกๆ วินาที จริง! ซ่อนี่จริง! ข้าพเจ้าเองถึงแม้แต่เป็นฝรั่งก็เชื่อ-เชื่อแล้ว ว่าเปนของแน่-แน่นอนอย่างเอก คิดไปคิดมา ยิ่งอันตันสมอง มีดแปดด้าน เลยกดกระดิ่งกริ่ง-กริ่ง อ่า-ฮ่า คนใช้โฮเต็ล-มาแล้ว ข้าพเจ้าสั่งให้ไปเอาหนังสือพิมพ์ประจำวันมาอ่านเร็ว ใน ๒ นาที เจ้าบอยโฮเต็ลก็เอามาส่งให้กับมือข้าพเจ้าๆ ทอดตัวลงอีกครั้งหนึ่งแล้วก็อ่าน-ๆ-ๆ ตรวจดูข่าวสำคัญๆ ทุกๆ คอลัม จนได้ตามความมุ่งหมาย คอลัมหนึ่งกล่าวถึงรายงานของแพทย์ที่ได้ชันสูตรศพ

นั่นแล้ว ว่ากระดุกศิรัษะเบื้องหลังแผ่นที่สาม และกระดุกท้ายทอยซีกซ้ายอีกครั้งหนึ่งแตกเลียด ได้
เกล้าว่าคงถูกตีหรือถูกฟาด ด้วยอาวุธคือ, - ไม่มีคม, หรือหนัก อย่างหนึ่ง จึงได้เป็นเช่นนั้น

ข้าพเจ้าจำข้อความในนี้ใส่ใจไว้โดยแม่นยำ และมาตรวจคู่อีกคราวก็ทราบได้ว่าผู้ตายนี้คงถูก
ทำร้ายมาจากเบื้องหลัง ตามที่ได้ปรากฏบาดแผลอยู่โดยชัดเจนแล้ว กลับมาคิดถึงอาการกิริยาของเจ้า
บุตรชายนั้นอีก คือเขาได้ยืนทะเลาะกับบิดาของเขาต่อหน้าเข้าหากัน แล้วเขาเดินไปไม่สู้ไกล บิดาเขา
ก็ถูกทำร้ายข้างหลัง นั้นบางทีบิดาจะหันหลังให้ก็เป็นได้ แต่มันก็ยาก-แล้วเมื่อจวนจะตายยังพูดถึง
“หนู” นั้นแปลว่าอะไร? การที่ไปจับเอาโฮมส์มาสืบครั้งนี้ จะสำเร็จหรือไม่ก็ยังไม่เป็นปัญหาที่ต้องคิด
นาน-นานทีเดียว แต่เมื่อจะพูดว่าที่คนตายกล่าวว่า “หนู” นั้นเป็นคำเพื่อ-เออก็ยังไม่น่าจะไปได้ ดู
หรือ อะไร? คนที่ถูกทำร้ายล้มลงเดียวนั้นและเพื่อเที่ยวหรือ-ไปไม่ได้-อย่างไรก็เป็นไปไม่ได้
ผู้ตายคงจะตั้งใจกล่าวออกนามคนที่ฆ่าโดยตรงแน่นอน แต่หากเจ้าลูกชายจับได้แต่ปลายคำว่า “rat”
เท่านั้น ยังอีกอย่างหนึ่ง ที่มีสเตอร์แฮมส์ แมคคาธิ บุตรชาย เห็นเสื้อสีเทาแวๆ นั้น แปลว่าอะไร? ถ้า
จริงตามนั้น เจ้าผู้ร้าย-คนฆ่า-คงจะทำเสื้อสีเทาตกไว้ แล้วมันวิ่งมาเก็บ ขณะที่เจ้าบุตรชายกำลัง
นั่งคุกเข่าอยู่ข้างบิดาห่างกันประมาณ ๑๒ ก้าว เป็นแน่ ข้าพเจ้าตรงไปตรงมาก็ออกนิกยินคืออยู่ข้าง
ว่าเซอร์ล็อกโฮมส์ คงตีแผ่ความจริงออกในไม่ช้า ตามที่ข้าพเจ้าเคยนับถือความสามารถของเขาซึ่ง
ปรากฏในสมุดบันทึกของข้าพเจ้ามาหลายครั้งนั้นแล้ว

ในวันนั้นกว่าเซอร์ล็อกโฮมส์จะกลับ เป็นเวลานานนักหนา แต่เขากลับมากคนเดียว เพื่อน
นักสืบที่ไปด้วยไม่ได้มาด้วยกัน เพราะเลยพักค้างเสียที่นั่นด้วย

เออ บารอนมีเตอร์ยังขึ้นสูงอยู่อีกแน่!” เขาพูดขึ้น แล้วตรงมานั่งเคียงข้าพเจ้า “เรื่องอากาศนี้
แหละ เป็นปัญหาคำคัญอย่างยิ่งในการที่เราจะไปตรวจพื้นที่ด้วยกัน แต่ถ้าฝนตกเสียแล้ว การงาน
อะไรต้องเหลวหมด นี่แน่! กันได้ไปพบกับแฮมส์แมคคาธิแล้ว”

ข้าพเจ้า “ดีละ แล้วแกได้ทราบข่าวอะไรจากเขาบ้างเล่า?”

โฮมส์ “เปล่าเลยจนนิค”

ข้าพเจ้า “อะไร เขาไม่ได้ช่วยอะไรให้กระจ่างขึ้นดอกหรือ?”

โฮมส์ “เปล่าเลย-เปล่าทุกอย่าง กันเข้าใจว่า เจ้าหนุ่มนั้นมันรู้ตัวคนฆ่าแล้วจริงนา! แต่ไม่รู้
มันจะปิดเอาไว้ทำไมอีก และกันดูท่าทางมันเป็นคนไม่สู้ว่องไวนักดอก แต่ทว่าใจคอดีเสะ ใจดีด-
ซื่อด้วย”

ข้าพเจ้า “กันยังไม่เชื่อใจเขานักดอก เพื่อน ถ้าการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานระหว่างเขากับ
ผู้หญิงที่สวยงามเช่นมีสเตอร์เนอร์นี้เป็นเรื่องจริง ก็น่าจะเป็นได้อย่างที่พูดมาแล้ว”

โฮมส์ “นั่นแหละ เป็นเรื่องแปลกมากอยู่ กันจะเล่าให้ฟัง เจ้าหนุ่มคนนั้นมันบ้า-มันบ้านะ-กัน
จะบอกให้ มันรักแม่เตอร์เนอร์อย่างบ้าๆ ทีเดียว เมื่อ ๒ ปีที่แล้วมานี้ เมื่อมันยังเป็นเด็กหนุ่มอยู่และ
ก่อนที่จะรู้จักกับเจ้าหล่อน เพราะว่าหล่อนไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนเสีย ๕ ปี นะมันได้เข้าไป
แต่งงานเสียกับผู้หญิงคนหนึ่งในปีขตอลแล้ว แต่เรื่องนี้ไม่มีใครรู้เลยจนคนเดียวดังนั้น ขอให้คิดดูซิ

ว่าเจ้าหนูนี้มันจะเป็นบ้าเพียงไรในการที่ต้องถูก-ต้องรับความติเตียนจากมหาชนทั่วหน้า โดยเหตุที่ไม่กล้าแต่งงานกับแม่สาวน้อยตัวนางเอก ซึ่งเขาหมดความสามารถที่จะทำดั่งนั้นได้ เห็นไหม? ว่าการที่เขายกมือขึ้นเมื่อทะเลาะกับบิดานั้นหมายความว่าอะไร? เปล่า-เขาไม่ได้ตั้งใจทำร้ายบิดาเลย เพราะบิดามีแต่ตั้งหน้าบังคับทำเดี๋ยวว่าให้แต่งงานกับแม่นางเอกนั้นให้ได้ เจ้าหนูนี้คงยกมือขึ้นค้านเพื่อประกอบกับคำแก้ตัวของตน แต่อาการที่ทำนั้นเป็นไปโดยกำลังอันแข็งแรงและห้าวหาญ จึงทำให้คนอื่นเห็นไปว่าเขาสู้พ่อ และอีกข้อหนึ่งที่กันไปสืบได้อีก ก็คือ ที่เขาหายไปบริชตอลสามวันนั้น รู้ไหม? เขาไปทำอะไร? เขาไปหาผู้หญิง-ภรรยา-ภรรยาของเขา-ภรรยาอันได้แต่งงานกับเขา ตามกฎหมายแล้ว จำข้อนั้นไว้ สำคัญมาก ยังอีก คราวนี้อันนิ่งเมียที่อยู่บริชตอลนะพอมันอ่านหนังสือพิมพ์รู้เรื่องตัวมันเข้า เดียวนี้มันกลัวตัวของมันขึ้นมา มันได้เขียนจดหมายส่งมายังเจ้าลูกชายนั้นฉบับหนึ่ง ใจความว่ามันได้ตัวใหม่ที่ตำบลเบอร์มิวดาคอกบาดเสร็จแล้ว เพราะฉะนั้นขอ-อย่า-ขาดจากตัวเมียกับเจ้าเขมส์ต่อไป ขาวนี้แหละกันคิดว่าค่อยทำให้ใจเขมส์แมคคาธิอ่อนลงบ้างแล้ว”

“เออ, ก็ถ้าเจ้าบุตรนั้นมันไม่ได้ทำจริง ก็ใครล่ะที่ทำนะ” ข้าพเจ้าถาม

“คนทำหรือ?” โสมส์ตอบ “กันสืบข้อสำคัญได้ ๒ ข้อแล้ว ข้อ ๑ คือผู้ตายมีธุระการงานเกี่ยวกับบุคคลผู้หนึ่งที่ตำบลลาดเขาบือสคอมเบ และบุคคลผู้นี้ ไม่ใช่บุตรชาย เพราะผู้ตายไม่ทราบว่าเป็นบุตรชายของตนจะกลับเมื่อไหร่ ข้อ ๒ มีผู้ได้ยินผู้ตายร้องว่า “คู” นั้นเป็นเสียงกู่แก่บุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งอย่างไรก็ไม่ใช่บุตรชายอีก เพราะผู้ตายยังไม่ทราบว่าบุตรชายของตนได้กลับมาถึงแล้ว ความสองข้อนี้แหละสำคัญมาก เอาเถิดวันนี้เงียบกันที พรุ่งนี้และเราจะไปตรวจสถานที่กัน”

จริงเหมือนโสมส์ทายฝนไม่ยักตกอากาศโปร่งดีพิลึก พอรุ่งขึ้นเช้า อากาศก็สว่างจ้าแจ่มแจ้ง แสงอาทิตย์ปราศจากเมฆตามเดิม เวลา ๓ โมงเช้าตรงมิสเตอร์ค็อกเคอธมารับถึงหน้าบ้าน แล้วเราทั้งสามก็ขึ้นพร้อมกันขับตรงไปยังนาตำบลแฮทเธลเลทีเดียว

“เขานี้มีข่าวเสียใจคุณรู้ไหม?” เลซเตรดตั้งต้นคุย “มีข่าวว่ามิสเตอร์เตอร์เนอร์เจ้าของที่เก็บหนักเต็มทีแล้ว ดูเหมือนว่าวิญญาณเกือบจะออกจากร่างในเร็วๆ นี้แหละ”

“คนมีอายุละกระมังทำอะไร” โสมส์ว่า

“ประมาณ ๖๐ เห็นจะได้ผมคิด” เลซเตรดพูด “แต่เรื่องที่เกิดขึ้นนี้ดูเหมือนทำให้เขาซูด โชมลงอีกมาก เพราะเป็นเพื่อนเก่าแก่ของมิสเตอร์แมคคาธิทีเดียว จนถึงกับนาตำบลฮาเทอร์เลนนั้นเขาก็ให้แมคคาธิเช่าทำอยู่เปล่าๆ”

“อ้อ-อ้อ ชะๆ ตี-ตี-สนุก” โสมส์พูดเชิงหัวเราะ

“โอ๊ยคุณ นอกจากนี่เขายังช่วยเหลือบุคคลที่กล่าวนามมาแล้วนั้นอีกหลายร่อยทาง จนคนแถบนั้นทุกๆ คนพากันสรรเสริญเขาทั้งนั้นว่าเขาเป็นคนใจดีต่อคนๆ นี้จริงๆ

“เออ-ดีละ” โสมส์ว่า “คุณลองคิดดูทีชีว่า เมื่อแมคคาธิคือคนๆ นี้ เมื่อมีที่ของตอนอยู่ชนิดหน้อยแล้วได้รับความหนุนจากเตอร์เนอร์หลายประการ ยังกล้าขอลูกสาวของเตอร์เนอร์ซึ่งสมมุติเป็นนายของที่ดินตำบลนั้นอีก นั่นจะไม่ทำให้คุณรู้สึกปลาบใจและเฉลียว้างเลยหรือ กับทั้งมิสเตอร์

เตอร์เนอร์ก็ไม่นิยมนิดที่จะยกให้เลยทีเดียว ตามที่นางลูกสาวได้มาแล้วให้เราฟังเป็นก่ายเป็นกองนั่น คุณก็ทราบตลอดจริงไหม แล้วคุณสืบได้ความอะไรจากคำพูดนั้นบ้าง?”

“ผมก็สืบ-สืบ-มาหลายสืบแล้ว” เลสเตอร์ตอบ “แต่ก็ยังไม่ได้เรื่องอะไรเลย ผมบอกแล้วว่า มันง่า-ยาก-ยากจริงๆนะครับ”

“คุณพูดถูก” โสมส์ว่า “คุณสืบได้อย่างยากในการค้นหาชื่อของกรณีเหตุ”

“แต่อย่างไรก็ดี” เลสเตอร์พูดด้วยโลहितอ่อนๆ “ผมพบหัวข้อๆ หนึ่งซึ่งคุณพบได้โดยยาก”

“และหัวข้อนั้นคือ- -” โสมส์พูดเชิงชัก

“คือว่ามีศตอร์แมคคาธิผู้ตายซึ่งเป็นคนสูงอายุ ได้มาตายในระหว่างแมคคาธิบุตรชายผู้เป็นคนอ่อนอายุกว่าทั้งหมดด้วย นั่นคุณไปเห็นตรงกันข้ามว่าเจ้าหนุ่มนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุร้ายนี้บ้างเลย”

“เอาเถอะคุณ แล้วก็จะเห็นได้ชัดเจนกว่าบุตรนั้นเกี่ยวข้องกับหรือเปล่า” โสมส์พูดพลางหัวเราะ “นั่นแน่เรามาดึงแซทเชลเลอะ ข้างทางข้างซ้ายใช่ไหม? ถ้าไม่ใช่ละผมก็เข้าใจผิดหมดเทียว”

“ถูกแล้วครับ นั่นแหละ” เลสเตอร์ว่า ทันใดนั้นเราก็มารถึงทุ่งนาแซทเชลเล ทุ่งนี้มีตึกกระทิงโถงสองชั้นอยู่ตึกหนึ่ง ใหญ่กว้างหลังคาลาดด้วยหินชนวนอ่อนเป็นลวดลายสวยงาม บนฝาผนังสีเทา มีลายสีเหลืองขวางเป็นแถบๆ ปล่องไฟสอาดหมดจดปราศวันไฟอันเป็นเขม่าดำ แม้แต่อันตรายนันใหญ่หลวงซึ่งยังคงทับอยู่บนบ้านนี้ก็ดี ข้าพเจ้ายังแลเห็นเป็นสวยงามปราศจากมณฑลอันอยู่เสมอ

เราทั้งหมดก็ไปยืนที่หน้าประตูพร้อมกัน โสมส์ออกคำสั่งแก่สาวใช้ ทันใดนั้นเขาก็เข้าไปในบ้าน หยิบเอารองเท้าที่นายของเขาได้ใส่เมื่อเวลาถึงแก่กรรมมาส่งให้ โสมส์ดูพร้อมทั้งรองเท้าของบุตรชายอีกคู่หนึ่ง แม้แต่ไม่ใช่รองเท้าคู่ที่เจ้าบุตรชายกำลังใส่อยู่ในที่ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ดี ก็เป็นที่พอใจของโสมส์แล้ว โสมส์วัดรองเท้านี้กลับไปกลับมาในท่าต่างๆ ประมาณ ๓-๔ เทียว เมื่อเสร็จโสมส์ก็ให้สาวใช้นำหน้าไปพร้อมกับเราทั้งสาม ตรงไปยังณสถานบ็อสคอมเบซึ่งเป็นที่ๆ เกิดเหตุ

เซอร์ล็อกโสมส์มีท่าทางเปลี่ยนจากธรรมดาไปมากเมื่อเรามาถึงสถานนี้เป็นธรรมดาของคนที่เคยสังเกตุอยู่ในถนนเช่นถนนเบเคอร์ในกรุงลอนดอน แล้วมาพบสถานที่เช่นนี้เข้าก็ย่อมแปลกใจอยู่เอง สีหน้าของเขาเผือดลง คิ้วขมวดเป็นเส้นดำหนักสองเส้น ในยตากลมพองเฟ่งคู้ที่น่าสพึงกลัวนั้นด้วยความเคร่งครัด หน้าของเขาก็หม่นแลอยู่เสมอ ไหล่โค้งริมฝีปากมันเส้นประสาทที่คอยดึงเครื่อง จมูกของเขาดูเหมือนสูดกลิ่นอะไรอยู่ตลอด คล้ายกับสุนัขซึ่งกำลังสืบเสาะหาเนื้ออยู่นั้น ในเวลานี้ความสังเกต ความพิเคราะห์กำลังไปที่นั่นหมด ใครจะถามปัญหาอย่างสำคัญแก่โสมส์ๆ ก็ไม่ปราณาตอบ นอกจากค่อยๆ ย่องรีบเดินไปตามหนทางที่ผ่าในกลางอันนาทั้งหลาย แลละออกจากนั้นเดินไปตามหนทางป่า ก็ถึงตำราบ็อสคอมเบพอดี

ที่ตรงแถบนี้ทั้งหมดเป็นที่ๆ ประกอบไปด้วยความชื้นและ มีรอยเท้าคนอยู่เป็นอันมาก ตลอดสองข้างทางและบนหญ้าสั้นๆ ทั้งหมด บางคราวโสมส์รีบเดินเร็ว บางคราวก็หยุดนิ่ง และ

พื้นดินนั้นๆ ทุกแห่ง แม้แต่เปลือกไม้ก็ตรวจ ดูช่างเลียดลอบเสียดจริงๆ มีหินขรุขระก้อนหนึ่งนอนอยู่บนพื้นดินระหว่างต้นมือส (ตะไคร่น้ำ) เขาก็เอาแว่นส่องตรวจดูตลอดอีกแล้วก็เอาถ้ำมาด้วย เขาเดินตามหนทางต่อไปในป่าอีกจนถึงถนนสูงเนิน ตรงนี้รอยเท้าก็หมดหายไปพอดี

“สนุกดี กันออกชอบ-ออกสนุกแน่เพื่อน” เขาหันมาพูดกับข้าพเจ้าด้วยท่าทางตามธรรมดา “กันเข้าใจว่าบ้านสีเทานี้คงปั่นบ้านป่าสำหรับพักคนเดินทาง กันคิดว่ากันจะไปหาแม่มอเรนเจ้าของบ้าน และสนทนาด้วยสักหน่อย เพื่อจะได้เค้าอะไรประกอบขึ้นบ้าง พอเสร็จแล้วเราจะไปรับประทานอาหารกันที่โฮเต็ล เอ เพื่อนไปรอกันที่รถก่อนเถิด ซี-คุณเลขเตรคด้วย เดี่ยวผมจะกลับไปไม่ช้านักดอก”

เวลาล่วงไปสัก ๑๐ นาที กว่าเซอร์ล็อกโฮมส์กลับมา และขึ้นรถกลับไปยังตำบลดรอสด้วยกัน แต่มีสิ่งขุ่นข้องหนึ่งที่เขายังถือหิ้วที่เก็บได้ในป่าติดมือมาด้วย

“ของสิ่งนี้แหละ คงจะทำให้คุณปลาใจมากใจ คุณเลขเตรค” โฮมส์ขู้นขึ้นให้ดู “ผู้ร้ายมันใช้อาวุธสิ่งนี้มา คุณรู้ไหม”

เลขเตรค “ผมไม่เห็นมีรอยเลือดหรืออะไรเลย”

โฮมส์ “เปล่า ไม่มีรอยอะไรเลย”

เลขเตรค “ก็อย่างนั้นคุณทราบได้อย่างไรล่ะ?”

โฮมส์ “อ้อ, เพราะหญ้าขึ้นได้หिनนั้นมันถูกวางไว้เพียงเวลาชั่ว ๒-๓ วันเท่านั้นเอง แต่ไม่มีเครื่องหมายอะไรที่จะแสดงว่าหिनนี้เอามาจากไหนเลย แต่แน่แท้ที่ว่ามันฆ่าด้วยของสิ่งนี้ เพราะไม่มีเครื่องหมายที่แสดงให้เราทราบว่าทำด้วยอาวุธอื่น”

เลขเตรค “แล้วคนฆ่าล่ะ?”

โฮมส์ “เป็นคนมีรูปร่างสูง, สันคมือซ้าย, ขาขวากระแผลก ใส่องเท้าบู๊ตชนหนาสำหรับยิงนก และสวมเสื้อโค้ดสักสีเทา, สูบบุหรืออินเดียใช้กลิ้งด้วย- มีมิดพับเล่มคือมาในกระเป๋าด้วยเล่มหนึ่ง ยังมีอื่นๆ อีก แต่เพียงเท่านี้ก็พอจะสืบจับได้แล้ว”

เลขเตรคหัวเราะก๊ากใหญ่ คำที่เห็นคำที่โฮมส์พูดเป็นขันไปหมด

เลขเตรค “ผมไม่รู้เรื่องของเธอหรอก คุณอธิบายข้อความดี-ดีจริง แต่ผมไม่เข้าใจเลยจนนึกเดียว จะไปเที่ยวจับใครที่รูปร่างสูงสันคมือซ้ายมาใส่คุกได้หรือ?”

โฮมส์ “ตามใจคุณเถิด คุณไม่เชื่อก็ไปลองสืบให้ได้ตัวผู้ร้ายตามแบบเดิมของคุณเถิด ผมทำของผมเอง บ่ายวันนี้ผมมีธุระยุ่งมาก และบางทีจะเลิกกลับลอนดอนในเที่ยวยุโรปเย็นนี้ด้วย”

เลขเตรค “ดีซี! แล้วเรื่องนี้คุณก็ปล่อยให้เลอะเทอะอยู่อย่างนี้นี่ซี”

โฮมส์ “เปล่าเลย ไม่เลอะเทอะ สำเร็จก่อนแล้วถึงจะกลับ”

เลขเตรค “แล้วความลึกกลับล่ะ?”

โฮมส์ “ไม่ลึกไม่ลับแล้ว”

เลขเตรค “งั้นใครเป็นผู้ร้ายเล่า?”

โฮมส์ “สุภาพบุรุษด้วยนา ตามที่ผมสืบได้”

เลขเตรค “ใครเล่า?”

โฮมส์ “ไม่เป็นการยากแล้วนี้คุณที่จะสืบจับตัวผู้ร้ายรายนี้ละ มันเป็นคนที่บ้านไม่สู้
คุ้นเคยมากนัก”

เลขเตรคยกไหล่ แล้วพูดแกมหัวเราะ “ไม่ยากซีพ้อ-แน่นอนละ ถ้าให้ผมไปเที่ยวสืบจับคน
สันต์มือซ้าย, ขาขวากระเผลก, ละก็ผมต้องถูกพวกสก็อตแลนด์ยาร์ดเขาหัวเราะเยาะตายเป็นแน่”

“เอาเถิด” โฮมส์ตอบด้วยเสียงค่อยๆ เบาๆ “ที่ผมได้ให้โอกาสคุณถึงเพียงนี้ก็พอแล้ว การสืบ
จับต่อไปนั่นเป็นหน้าที่ของคุณ ไม่ใช่ของผม เพราะฉะนั้นคุณจะทำอย่างไรต่อไปจะจับหรือไม่จับก็
ช่างคุณ ไม่เป็นปัญหาอะไรสำหรับผมอีก นี่ก็เป็นที่พักของคุณ ผมต้องลากลับไปที่พักของผมละ แต่
ก่อนที่ผมจะกลับลอนดอนผมจะวางจิตไว้ให้คุณคิดหนึ่ง”

เมื่อเราจากเลขเตรคมาถึงโฮเต็ล อาหารทั้งคาวหวานก็เตรียมอยู่พร้อมเสร็จ โฮมส์นั่งนิ่งเงย
อยู่สักครู่ มีสีหน้าขมเหมือนกับตรองอะไรอยู่ แล้วก็หันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า “ฟังนี่แน่ วัตสัน มานั่ง
เก้าอี้ตัวนี้เถิด มันจะเล่าให้ฟัง ๒-๓ คำ เออ-เออะ ขอบใจ จุคนุหรีเข้าซี มันจะคุยด้วย

“ดีทีเดียว เพื่อนยาก” ข้าพเจ้าพูดด้วยน้ำเสียงหวาน

“ดีแล้ว” โฮมส์พูด “เดี๋ยวนี้เรายังมีปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องแก่เหตุนี้อยู่ ๒ ข้อ ตามที่พูดกัน
มาแล้ว คือ (๑) บิดาของแฮมส์ ผู้ตายนี้ ได้ชื่อว่า “คู” ก่อนที่เขาได้เห็นหรือได้รู้ว่าบุตรชายเขามาแล้ว
(๒) เขาบ่นพึมพำเมื่อจวนชีวิตจะดับ ตามที่เขาถูกชายจำได้ปลายคำว่า “rat” “เรีท” ถ้าจะเชื่อ
ตามที่บุตรชายพูดว่าเป็นจริงตลอดแล้ว มันก็เข้าใจว่ากันได้สืบต้นเหตุผล ๒ ข้อนั้น ได้กระจ่างพอแก่
ความต้องการ”

ข้าพเจ้า “คำว่า “คู” หมายความว่าอะไรเล่า”

โฮมส์ “แกต้องเข้าใจนะว่าคำ “คู” นี้เวลานั้นไม่ได้ใช้เรียกบุตรชายนั้นดอก เพราะเจ้า
บุตรชายมันไม่ได้อยู่นี่ มันไปเสียในปริศนาลึกลับถึง ๓ วันเรารู้แล้ว คำว่า “คู” นี้ คงใช้เป็นอาณัติ
สัญญาแก่ผู้ที่เขาต้องการจะพบเป็นแน่ เพราะการที่ไปถึงที่นั่นก็หมายความว่าจะไปทำธุระกับ
บุคคลๆ หนึ่งไม่ใช่หรือ และคำว่า “คู” (cooe) เป็นคำที่ชาวออสเตรเรียใช้คู่กันเสมอ ข้อนี้และเป
นข้อสำคัญมาก อาจชี้ให้เห็นได้ว่า คนที่มีศตวรรษลัสแมคคาธิ, ผู้ตาย, ต้องการจะไปพบนั้น คงเป็น
ชาวออสเตรเรีย หรือมีคนนั้นก็คงได้เคยไปประเทศออสเตรเรียมา”

ข้าพเจ้า “คำว่า “rat” ละ งั้นละก็”

เซอร์ล็อกโฮมส์ หยิบกระดาษพับขึ้นมาจากกระเป๋าแผ่นหนึ่งแล้วคลี่แผ่ออกวางบนโต๊ะ “นี่
คือแผนที่มณฑลวิกตอเรีย” เขาพูด “เมื่อคืนนี้ กัน โทรเลขไปเอามาจากบริซทอล” เขาเอามือปิดบน
แผนที่นั้นเสียทางหนึ่ง แล้วถามข้าพเจ้าว่า “นี่อ่านว่าอะไร”

“อะเรท (arat)” ข้าพเจ้าอ่าน

เขายกมือที่ปิดขึ้นเสียแล้วให้ข้าพเจ้าอ่านเต็มทั้งคำ

“บอลราแรท (ballarat)” ข้าพเจ้าพูด

“นั่นถูกทีเดียว คำนี้แหละเป็นคำที่คนตายได้พูด แต่เจ้าลูกชายไปจับเอาแต่ปลายคำมาเท่านั้น จึงเป็น “แรท” (rat) หรือหนู ไปยุ่งเปล่าๆ ความจริงคือ “บอลราแรท” นะจำไว้”

“มันก็แปลกอยู่ที่ลึกลับ” ข้าพเจ้าร้องขึ้น

“แน่ทีเดียว” โสมส์ว่า “เจ้าคนตายต้องการจะออกชื่อผู้ทำร้ายว่า “บอลราแรท” ๑ เป็นชื่อ มณฑลๆ หนึ่งในออสเตรเลีย นี่กันก็ยื่นหนทางให้เคบมาเป็นกองแล้ว ยังอีกข้อที่ ๓ ก็คือเสื้อสีเทา เท่านั้น ตกลงผู้ร้ายก็คือ คนออสเตรเลียมาจากบอลลาแรท, ใส่เสื้อสีเทา, รูปร่างสูง, ขาขาวกระแผลก, สันคมือซ้าย, สิบนิ้วหรืออินเดีย, มีกล้อง ฯลฯ จริงไหม?”

“เออ! จริงทีเดียวเพื่อน” ข้าพเจ้าร้องขึ้นด้วยความประหลาดใจอย่างยิ่ง

“และผู้ร้ายคือคนที่อยู่บ้านใกล้ๆ ตำรานั้นเอง” โสมส์พูดต่อไป “เพราะตำรานั้น หนทางที่หนีและแอบมาได้ใกล้ที่สุดก็ต้องลัดมาทางทุ่งนา หรือทางพื้นดินที่เป็นสวนเท่านั้น คนอื่นๆ จะไม่รู้ หนทางเลยหรือรู้ได้ก็โดยยาก”

“จริงๆ ที่เดียว” ข้าพเจ้าว่า

โสมส์. “แปลว่าวันนี้ ผู้ร้ายก็อยู่ในกำมือเราแล้ว กันรู้ได้จากการตรวจพื้นที่และได้บอกให้ เลขเตรคฟัง แต่สันชาติคนไม่มีปัญญาแล้วละไม่ต้องเชื่อใครหมด”

ข้าพเจ้า “แต่แสร้งได้อย่างไรนะ กันยังสงสัยอยู่”

โสมส์. “แสร้งวิธีของกันแล้วไม่ใช่หรือ กันรู้ได้จากรอยเท้าบนพื้นดินเท่านั้น”

ข้าพเจ้า “ถูกละ ที่แกว่ามันสูงนะกันก็พอเข้าใจได้ว่าแกว่าัดตามรอยเท้า เมื่อยรอยเท้าห่างกัน ไกล แกว่าก้าวยาว นั่นแปลว่าสูง และรอยเท้าแกว่าัดคงวัดได้เช่นเดียวกัน ถูกละ!”

โสมส์ “แต่เป็นรอยเท้าเฉพาะเท่านั้น”

ข้าพเจ้า “เข้าใจละ ก็แกว่าซากะแผลกนั้น แกว่าได้อย่างไร?”

โสมส์ “เพราะว่ารอยเท้าซากะแผลกเห็นรอยเท้าได้น้อยกว่ารอยซ้าย คำที่ว่าซากะแผลกมัน เหยียบไม่สู้ถึงดินตามธรรมดา มันเป็นคนซากะแผลก!”

ข้าพเจ้า “ทำไมแกว่าถึงรู้ว่ามันสันคมือซ้ายละ”

โสมส์ “ข้อนี้ก็ไม่ยากนี่แกว่า ก็ได้อ่านตามหนังสือพิมพ์แล้วไม่ใช่หรือ ตามรายงานของ แพทย์ที่ว่าแผลถูกทำร้ายที่เบื้องหลังแล้วยังเป็นซีกข้างซ้ายอีก เอ้า นั่นคิดดูทีไร ว่าถ้าคนไม่สันคมือ ซ้ายแล้วทำไมถึงจะทำร้ายให้โดยศิรัษะเบื้องซ้ายได้เล่า และเจ้าผู้ร้ายนี่มันยืนแอบคันไม้คูดอยู่ขณะที่ ผู้ตายกำลังพูดอยู่กับลูกชายนะ มันสิบนิ้วด้วย กันพบขี้นูหรือรูวงอยู่ใต้ต้นไม้ นั่น และโดยวิชาแยก ชาติพิเศษของกันๆ รู้ได้ว่าเป็นบุหรี่ปุที่ทำมาจากประเทศอินเดีย กันเคยชำนาญทางแยกชาติของเท้า บุหรี่ปุมากแกว่าแล้วไม่ใช่หรือ กันได้เขียนตำราตรวจขี้นูหรือรูวงและรอยเท้าไว้เกือบเสร็จแล้ว มีวิธีดูขี้นูหรือรูวงถึง ๑๔๐ ชนิด ถ้าเสร็จเมื่อใดกันจะพิมพ์ขายราคาถูกๆ คราวนี้, กันจะเล่าต่อไป, พอกันพบขี้นู

บุหรีแล้วกันก็เที่ยวค้นหาอีก ไปได้กัณบุหรีเข้ากันหนึ่งบนต้นตะไคร่น้ำ ซึ่งมันสุบแล้วมัน โยนทิ้งเสีย กัณหิบบมาดูก็รู้ว่ามันเป็นบุหรีอินเดียมวนที่เมืองรอตเตอร์ดัม”

ข้าพเจ้า “ก็กลัองบุหรีทำไมแกถึงรู้ด้วยละ”

โฮมส์ “ข้อนี้ไม่ยากเพื่อน กัณตรวจดูเห็นตรงกันนั้น ไม่มีรอยน้ำลายเปือกหรือรอยอื่น ซึ่งจะรู้ว่าไม่ได้ใส่ปากเลย เมื่อคังนั้น ก็แปลว่ามันเอาชดกลัองสุบ และตรงยอดทีเดียว ได้ถูกตัดออกเสีย ไม่ได้กัดด้วยปากกันรู้ได้ (คล้ายบุหรีของฝรั่งของไทยเราต้องตัดปลายข้างหนึ่งจึงสุบได้) และรอยที่ตัดนั้นไม่เรียบเสมอกันๆ ก็รู้ว่าตัดด้วยมีดไม่คม นั่นคือมีดคือ จริงไหมเล่า?”

“โฮมส์! โฮมส์เพื่อนยากเอ๋ย” ข้าพเจ้าร้องขึ้น “แกมันเก่งจริงเพื่อน กัณบุหระแค้นทีเดียว แกจะได้บุญมากที่ช่วยคนเคราะห์ร้ายไว้ได้ไม่ต้องถูกประหารชีวิต และแกเอาบ่วงกลัองคนร้ายไว้ได้แล้ว หนีไม่พ้นเป็นแน่เทียว แกคือจริง! กัณรู้แล้ว-พอแกแนะนำถึงเพียงนี้กัณรู้แล้ว-ผู้ร้ายคือ.....”

“มิสเตอร์ยอนเตอร์เนอร์” คนโฮเต็ลร้องขึ้น เมื่อข้าพเจ้ายังพูดไม่จบประโยค เขาเปิดประตูห้องรับแขกและแขกเข้ามาหาเรา

ผู้ที่เข้ามาในห้อง เป็นคนรูปร่างประหลาดเหมือนกับที่คิดไว้ในใจ ฝิเท้าอัน โขยกเขยก และเชื่องช้าของเขากับไหล่อันค่อมแสดงให้เห็นว่าเป็นคนมีอายุในความชราภาพ แต่ถึงอย่างนั้นข้อเท้าอันใหญ่แข็งแรง ก็ยังบอกถึงกำลังอานุภาพซึ่งเขายังมีอยู่เสมอ หนาวคำ, แข็งทั้งโค้ง, กล้วย่นขมวด สิ่งเหล่านี้ บอกอำนาจของเขา ขณะที่ไหล่เข้ามาในห้อง เสียแต่ผิวหนังซึ่งมีสีซีดขาว ริมฝีปากและข้างๆ จมูกซึ่งเป็นสีเขียวคราม ยังแสดงให้เห็นว่าได้เจ็บเป็น โรคไข้นักมาแล้ว

“อ้อ เชิญนั่งบนเก้าอี้นอนนั่นเถิดจ๊ะ” โฮมส์ร้องทักเชื้อเชิญอย่างละม่อม “ท่านบางทีจะได้รับจดหมายเชิญของฉันแล้วกระมัง”

“ครับ คนเฝ้าบ้านป่า ได้นำมาให้ผมเองละครับ คุณว่าคุณต้องการพบผมไม่ใช่หรือครับ” มิสเตอร์เตอร์เนอร์พูด ริมฝีปากสั้น

โฮมส์ “ฉันกลัวคนจะนิทา ถ้าฉันเข้าไปในบ้านของท่าน”

เตอร์เนอร์ “ก็ถ้าจันคุณต้องการจะพบผมด้วยเรื่องอะไรกันครับ?” เขาพูดแล้วก็เลมอมมาทางข้าพเจ้าและเพื่อน ด้วยในตาอันแสดงว่าอ่อนเพ็ลย

“ยังจันซี” โฮมส์พูด ดูกิริยาแข็งแรงกว่าคำพูดหลายส่วน “ฉันต้องการพบท่าน เพราะฉันรู้เรื่องมิสเตอร์แมคคาธิดตลอดแล้ว”

คนแก่ยกมือขึ้นปิดปาก “โอ-คุณพระช่วยเถิด” เขาพูด “แต่ผมอย่างไรก็ดี จะไม่ยอมให้เจ้าหนุ่มนั่นเป็นอันตรายดอก ผมหมายจะพูดเหมือนกันแหละ”

โฮมส์ “โอ-ยินดีซีท่าน โปรดพูดให้ฟังหน่อยเถิด ฉันอยากฟังนัก”

เตอร์เนอร์ “ถ้าไม่คิดด้วยเรื่องลูกสาวผม-ผมจะพูดเสียก่อนนานแล้ว แต่นั่นแหละ ถ้ามันรู้ว่าผม-ผมถูกจับ มันคงใจหาย-เสียใจใหญ่เป็นแน่”

โฮมส์ “ก็คงไม่ถึงกับถูกจับถูกกุมอะไรกันนักดอก”

เตอร์เนอร์ “อะไรนะ?”

โสมส์ “ที่นี่ไม่ใช่กองพลตระเวนดอกอย่างกลัวเลย ฉันไม่ใช่นายหมวดหรือโปลิศลับอะไรดอก ฉันรู้แล้วนะ-รู้ตลอดแล้ว-ลูกสาวท่านน่าจะมาเล่าอะไรให้ฉันฟัง ฉันก็เข้าใจหมด มีสเตอร์แฮมส์ต้องออกจากคุกในเร็วๆ นี้”

เตอร์เนอร์ “ผมเป็นคนที่ยืนตายแล้ว ผมเป็นโรคน้ำเบาามากมาหลายปีติด แพทย์ได้พยากรณ์ไว้ว่า ผมจะอยู่ใน โลก ได้อีกไม่ถึงเดือน ถึงดังนั้นผมก็ยังอยากตายในชายคาบ้านดีกว่ากลางสนาม

โสมส์ลุกขึ้น กระเฝ้าน้ำที่โต๊ะ หยิบปากกามือหนึ่ง อีกมือหนึ่งคว้าเอากระดาษกองใหญ่สนับคมาถือไว้ตรงหน้า

“จงเล่าความจริงให้เราฟังตลอดหน่อยเถิด” โสมส์ “ฉันจะเป็นคนจดถ้อยคำของท่านเองไว้ตลอด ท่านจะได้เซ็นชื่อ และวัตสันนี่ก็จะเซ็นชื่อเป็นพยานได้ ฉันจะลงชื่อของฉันว่าเป็นผู้เขียนเหมือนกัน เมื่อแล้วๆ ตอนที่สุดฉันจึงจะยกขึ้นอ้างเพื่อช่วยให้แฮมส์ได้ออกจากคุก แต่อย่างกลัว ฉันสัญญาให้ทีเดียวว่า ฉันจะยังไม่เอาออกใช้หรือตีแผ่ จนกว่าเมื่อฉันเห็นว่าเป็นการสมควรที่สุดแล้ว”

“ดีแล้ว-ดีทีเดียว” คนแก่พูดเสียงอ่อนๆ “เรื่องนี้ก็ไม่สู้เป็นปัญหาอะไรสำหรับผมนัก ผมก็คงไม่อยู่ไปอีกกี่วันดอก และดังนั้นเวลานี้ก็สมควรแล้วที่ผมจะเปิดความลับในใจให้ทราบ โอ-คุณมันเป็นเรื่องยาว-นานที่สุด แต่ไม่เป็นไรดอก ผมเล่ากว่าจะจบคงไม่เวลานานนัก

“คุณไม่ผู้รู้จักเจ้าแมคคาร์ธีย์คนตายนี้ดีนักดอก มันเป็นคนโกง-โกงอย่างชั่วร้าย-โกงอย่างระยำ ไม่มีที่เปรียบ จริงๆ ผมบอกให้ว่าที่จริงพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าก็ติดดอกที่กำจัดมัน ไปเสียจากโลกได้ มันทำผมแสบเจ็บ-เจ็บทั้งกาย-เจ็บทั้งใจมาก ๒๐ กว่าปีมาแล้ว ผมเจ็บ โดยมันแท้ๆ ผมจะตั้งต้นเล่าให้ฟัง ว่าทำไมผมจึงมาถูกความชั่วร้ายที่เกิดจากมัน

“นานกว่า ๒๐ ปีมาแล้ว เมื่อราษฎรพากันไปทำมาหากินในการขุดบ่อแร่ทองคำในออสเตรเลีย ผมก็ไปด้วย เวลานั้นผมเป็นคนระยำ-คนสားเลว-คนเล็ดรื้อน-เป็นคนที่ยกโทษเข้า เพราะอะไร? ผมได้เข้าไปอยู่ในการคบเพื่อนที่ชั่ว-ชั่วร้ายที่สุด ไม่มีหากินอะไรนอกจากพากันไปกินเหล้าเข้าป่า ทำโจรกรรม จนเวลานั้น ผมก็เลยเป็นอย่างที่คุณคงเรียกว่า ‘อ้ายมหาโจรตัวใหญ่’ ตัวร้ายๆ จริงๆ พวกเรามี ๖ คนด้วยกัน หากินทางคอยดักตีชิงรถบันทุกสินค้าที่ผ่านมาทั้งนั้น ปล้นสถานีรถไฟบ้าง อะไรต่ออะไรต่างๆ ที่เป็นการชั่วร้ายอย่างที่สุด จนพวกเราถูกขนานนามกันว่า “พวกอั้งยี่บอลลาเรท” ส่วนตัวผมเขาก็เรียกกันว่า “แบลคแฮ็กออฟบอลลาเรท” หรือ “แฮ็กคำของเมืองบอลลาเรท”

“วันหนึ่งมีรถบรรทุกทองคำคันหนึ่ง ขับมาจากเมืองบอลลาเรท จะไปเมืองเมลบอร์น พอเราทราบข่าว เราก็ตัดทำร้ายขณะที่เปลี่ยวแห่งหนึ่ง คนที่เฝ้ารถนั้นมี ๖ คน พวกเราก็มี ๖ คนเท่าๆ กัน การต่อสู้คราวนั้นเป็นการใกล้กระชั้นตัวที่สุด แต่พวกเราตรงเข้ายกปืนยิงปัง-ปัง-ปัง-มันยังตอบแต่ไม่เป็นไรข้างพวกเรา อ้าย ๖ คนนั้นล้มฟาดลงกับดินตายไป ๔ คนแล้ว อีก ๒ คนๆ หนึ่งถูกเพื่อนผมจับมัดไว้คอแน่น และอีกคนคือคนขับรถคันนี้ ผมเอง-ผมเองมือเค้นคอไว้มือหนึ่ง อีกมือหนึ่งยก

ปืน โกวี่ขึ้นจ่อไว้ที่ศีรษะ ผมนึก-ต่อหน้าพระซี-หมายจะยิงเสียให้ตายแล้ว แต่ยังไม่รู้ เป็นบุญของ มันอย่างหนึ่งที่ผมแลเห็นในสายตาอันเลือกไปมาแสดงน่ากลัวและขอโทษ ผมจึงเลยเวทนา-เอาบุญ ปล่อยเสีย เพราะเห็นว่าพวกมันเสร็จหมดแล้ว อ้ายคนนี่-คนนี่แหละคือเจ้าชาลส์ แมคคาธิ ตัวจอม นรกละ

“พวกเราต่างก็แบ่งปันทองคำกันตามส่วนของความยุติธรรม แล้วเราต่างก็เลิกหาหินทาง โจรกรรมอีกต่อไป เพราะเราต่างคนต่างมั่งมีพอแล้ว จึงลงเรือกลับมายังประเทศอังกฤษ ผมก็ละออก จากพวกเพื่อนทั้งหมด ตั้งใจอยู่อย่างเดียวที่จะหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบต่อไป ผมจึงซื้อที่ดินตำบลนี้ แหะละปลูกบ้านอยู่ ผมแต่งงานกับภรรยาผม และเราทั้งสองก็อยู่ด้วยกันมา จนมีบุตรสาวคนหนึ่ง อาลิซ, นี่ละ แล้วภรรยาผมก็ถึงแก่กรรม ตั้งแต่นั้นมาผมก็อยู่สองคนพ่อลูกเลี้ยงลูกสาวผมมาจนเติบโต ตั้งใจจะทำความดี, กลับใจอันชั่วร้ายหมดแล้ว-เลี้ยงชีพในทางที่ถูกเพื่อจะกู้ความชั่วที่ได้ทำมา แล้วแต่เบื้องหลัง-เพื่อจะกู่หน้าบุตรสาวผมซึ่งกำลังเจริญต่อไป ไม่ให้ใครดูหมิ่นได้ว่าพ่อเป็นโจรมา แต่ก่อน ผมทำความดี-ความดีไว้มาก ของทุกสิ่งก็ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและผาสุก จนถึงยุคที่ แมคคาธิมาก่อนความชั่วร้ายให้ผมอีก

“เวลาล่วงไปได้ ๒๐ ปี” วันหนึ่งผมเข้าไปในเมืองเพื่อออกโฉนดที่ดิน ผมพบมิกเตอร์ชาลส์ แมคคาธิเข้าที่ตลาด โอ๊ย-น่าสงสารจริง-เสื้อชั้นนอกก็ไม่มีใส่ รองเท้าก็ไม่มีสวมผมออกรู้สึกเวทนา มาก

“ ‘ไงเพื่อนยาก กันมาแล้ว’ เขาพูดกับผมมือหนึ่งจับแขนผมเพื่อแสดงไมตรี ‘กันอยากจะขอ ฟังอาศรัยเป็นครอบครัวของเพื่อนที่ซื้อตรงด้วยคนหนึ่ง และพวกกันไม่มีมาก มีแต่กันกับบุตรชาย เป็น ๒ คนเท่านั้น จนเต็มทีแล้วเพื่อนถ้าไม่สงเคราะห์ก็เต็มทีละ แล้วก็นี่! แกอย่าเพื่อลืมนความเก่า นะ ในเมืองอังกฤษมีกฎหมายตรงนัก พลตระเวนก็จับเก่ง’

“ผมรู้สึกปรานีเจ้า ๒ คนนี้มากทีเดียว ดังได้พูดมาแล้ว ตกลงผมก็พามาบ้านหาที่ดินดีๆ ให้อยู่เปล่าๆ ไม่มีคิดราคาค่าจ้างหรือผลประโยชน์อะไรเอาเลยจนพื้นซ้เดียว และนับแต่นั้นมาผมก็ไม่ได้ ได้รับความสุขความสบายเลยจนนาทีเดียว โดยที่ความโงง-ตัวกึ่งฉิน-มาอยู่ในบ้านแล้ว เป็นต้องทำให้ เจ้าของได้รับความเดือดร้อนเสมอ ดังผมจะเล่าต่อไป

“ยี่งนับวัน, อาลิซ, บุตรสาวผมโตขึ้นทุกที ผมก็ยังได้รับความทุกข์มากขึ้นตามลำดับ ผม ระวัง-ผมกลัวเหลือเกิน-ที่จะปกปิดความชั่วของผมในอดีตกาลไว้ให้ไม่ให้บุตรสาวผมรู้ ผมพยายาม ปิดยิ่งกว่าปิดพลตระเวรอีก ถึงหากพลตระเวรจะจับผมได้ ผมก็ไม่ว่า ขอแต่อย่าให้บุตรสาวผมรู้เรื่อง ก็แล้วกัน ผมอายุ-ผมอายุอย่างที่สุด ทั้งไม่ต้องการให้หล่อนรู้ความลับซึ่งจะเป็นของให้ร้ายต่อเด็ก สืบไปเลย

“เวลานั้น เจ้าพ่อลูก ๒ คนนี้ รู้ว่าผมต้องการจะปิดบังสิ่งทั้งหลายตาพอกี่ตั้งต้นรบกวนผม ต่างๆ นา คือขอที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ผมก็ให้ ขอเงินผมก็ให้ ขอบ้านอยู่ผมก็ให้ สิ่งเหล่านี้ผมให้-ให้

อย่างเด็ดขาดโดยไม่มีปี่พาทย์อะไรจนคำเดียว และได้ขอะไรรีกมากผมก็ให้ตามใจทุกอย่าง เว้นแต่เขาขอสิ่งนี้สิ่งเดียว-สิ่งเดียวที่ผมให้ไม่ได้เป็นอันขาด สิ่งนี้ คือแม่อาลิซ! บุตรสาวผม!

“เจ้าลูกชายเขานะ เวลานี้ก็โตเป็นหนุ่มขึ้นคุณก็เห็นแล้ว สมมุติว่าได้แต่งงานกับลูกสาวผม ทั้งผมเวลานี้ก็อ่อนแอและเป็นโรคเจ็บออดๆ แอดๆ อยู่เสมอเมื่อผมตายไปแล้ว สมบัติอันมีค่าของผมก็คงตกอยู่แก่เขาทั้งหมด ก็เรื่องอะไรเล่าคุณตรองดูทีชช คนที่มีสกุลต่ำเพียงแต่ชั้นคนขับรถเช่นชาลส์ แมคคาร์ธี่ควรหรือที่จะมาเป็นพ่อของลูกสาวผมได้ สิ่งนี้ผมเกลียดที่สุด ผมไม่ต้องการเป็นวงษ์ญาติเกี่ยวข้องกับคนเช่นนี้ แต่เพียงที่ดิน, เงินทอง, บ้านอยู่ที่ผมให้นั้นก็พอแล้ว แต่ตัวเด็กนั้นผมไม่เกลียดเลย เมื่อเป็นเช่นนั้นผมก็เฉยไว้ทำไม่รู้ไม่เห็นเสีย แต่มันหนักเข้าๆ ทุกที ปรบเร้าผมเสมอและผมขจัดใจขึ้นมาผมก็นัดไปพบกันที่หนทางระหว่างกลางบ้านณสถานลาดเขาบ็อสคอมเบเพื่อสนทนาให้เด็ดขาดในเรื่องนี้

“พอผมมารออยู่ก่อนผมก็เห็นเขากำลังยืนพูดกับลูกชายเขาอยู่ ดังนั้นผมจึงจุดบุหรี่ขึ้นแอบดูอยู่ใต้ต้นไม้ต้นหนึ่ง ตั้งใจไว้ว่าจะสนทนากันเมื่อเขาอยู่ตัวคนเดียว แต่ขณะที่ผมฟังอยู่นั้นได้ยินเขาพูดกับบุตรชายด้วยถ้อยคำที่บาดหูและทำให้ผมเจ็บใจมากที่สุด เขากำลังใช้อำนาจบังคับลูกชายของเขาให้แต่งงานกับบุตรสาวผมให้ได้ แหม! คุณเอ๊ย! มันทำให้ผมเป็นบ้ายิ่งเสียกว่าอะไรหมด มันทำให้ผมรู้สึกเหมือนกับลูกสาวผมเป็นคนหากินหรือเป็นคนจรอะไรอย่างหนึ่งที่เขายังบังคับให้ลูกชายเขาแต่งงานให้ได้ คล้ายกับเขาเป็นผู้มีอำนาจอยู่เหนือผมโดยตรง อย่างนี้จะไม่นำให้ผมเจ็บใจอย่างไรได้ ผมเวลานี้ก็เป็นคนมีโรคพิการมาในตัวและเกือบจะร่อแร่อยู่แล้ว แต่อย่างนั้นข้อล้าผมยังอวดได้ว่ายังแข็งแรงพอจับคนๆ หนึ่งพาดลงกับพื้นดินให้ตายได้ภายใน ๑ นาที ผมรู้สึกแล้ว-รู้สึกในเวลาที่ว่า อ้ายเพื่อนเก่าที่ผมได้มีคุณยกชีวิตไว้ให้ครั้งหนึ่งนั้น กลับคิดขบถและทรยศต่อผมเสียแล้ว ทำอย่างไรถ้าผมไม่คิดให้หมอนี้หยุดพูดเสียเรื่องความชั่วของผม มันคงกล่าวไม่หยุดเป็นแน่ ตามที่ผมพูดให้ฟังแล้ว คุณ โสมส์เอ๊ย, จริงนา ผมสงสารลูกสาวผมจริงจริงกลัว-เหลือที่จะกลัวว่า หล่อนจะรู้ความชั่วของบิดาที่ได้ทำไว้ในอดีต-กลัวจะรู้ไปถึงหูคนอื่น-กลัวมนุษย์ทั้งพิภพจะดูหมิ่นได้ เมื่อมานึกหวนขึ้นมาอีกที ในเวลานั้น ยิ่งทำให้ผมรู้สึกแค้น-แค้นจนแน่นหัวอก-หัวหมุนแทบเป็นลม นึกบ้ำขึ้นมาเป็นตายเอาที เคืองนัก ผม-เหลือวไปมาแถบนั้น จะหาอาวุธอะไรที่ตัวก็ไม่มีฯ มีคัพดีอยู่เล่มหนึ่งก็ใช้การไม่ได้ จึงคว้าได้หินก้อนหนึ่ง รีเข้าไปข้างหลังได้ก็กดเสียท้ายทอยเบรียงใหญ่ โย้ยนำสงสาร-คอกครับ อ้ายตัวเวรมหานรกล้มทั้งยืน ยังมีน่าร้องโอดกาเหว่าจนเจ้าบุตรชายต้องวิ่งกลับมาดูพ่อว่าเป็นอะไร? แต่เวลานั้นผมเปิดเข้าป่าไปเสียลิบแล้ว แม้แต่ต้องกลับมาเอาเสื้อโค้ตลี้เกียจซึ่งผมทำตกไว้ เมื่อผมตลิตลานรีบหนีไปก็ดี ก็ไม่มีใครเห็นผมได้ แล้วตกลงต่อมาก็เหมือนที่คุณทราบแล้ว นั่น เรื่องที่ผมเล่ามาตลอดนี้ ขอรับรองว่าจริงทั้งหมด-จริงอย่างแน่นอนทีเดียว”

“ดีแล้ว เรื่องนี้ฉันไม่ใช่ตุลาการตัดสิน” โสมส์ว่า เมื่อยื่นหนังสือที่เขียนเป็นนามให้แก่นคนเขียนนาม “แต่เราทั้งสองขอรับรองต่อท่านว่าเราจะไม่เปิดเผยความเรื่องนี้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดเลยทั้งนั้น”

“ขอบพระเดชพระคุณที่สุด” คนแก่ตอบ “นี่แล้วคุณจะทำอย่างไรต่อไป” โสมส์ “เมื่อท่านยังสบายอยู่อย่างนี้ เราก็จะไม่ทำอะไรต่อไป แต่ตัวท่านเอง ท่านก็รู้อยู่แล้วว่าท่านต้องไปบิณฑบาตแก่ตัวของท่านณะศาลสูงต่อไป แต่ข้อลูกโทษที่ท่านเล่ามาตลอดนี้ เราจะไม่ประจานหรือเปิดเผยให้ใครฟังจนกว่ามิสเตอร์ เขมส์จะต้องถูกแขวนคอ นั่นแหละบางทีจะต้องใช้บ้างเล็กน้อยเพื่อให้หลุดพ้นมาได้ แต่อย่างไรก็ดี ท่านจงวางใจเสียเถิดว่าข้อบันทึกที่ท่านเล่ามาแต่ต้นจนปลายนี้ เราจะเก็บไว้ปราศจากมลทินแก่พวกเราทั้งสองเท่านั้น ถึงแม้ว่าท่านจะสิ้นไปหรือยังไม่สิ้นก็ดี เราก็จะทำตามที่กล่าวมาแล้วอย่างมีจิตอยู่ทุกเมื่อ”

“ฉันจะต้องกรวดลาคุณทั้งสองก่อนละ” มิสเตอร์เนอร์คนแก่พูดเสียงเครือๆ “ผมวางใจและผมอุ่นใจในคุณทั้งสองมาก ถึงตายก็นอนหลับ แต่คุณอย่าลืมตามที่ได้พูดกันไว้ล่ะครับ” โสมส์รับคำเขาค่อยๆ เดินจากระเผลกซ้าๆ ออกไปข้างนอกห้อง

“ว่าที่จริงเจ้านี้มันทำถูกต้อง” เซอร์ลอร์ดโสมส์พูดขึ้นเมื่อเราเจียบกันอยู่นาน “เป่นกันบ้าง กันก็อดไม่ได้ อะไรมันรังแกแลบีบหัวใจเสียทุกขณะ”

เขมส์แมคคาธิออกจากคุกได้ ศาลปล่อยตัวไปโดยคำร้องที่มีเหตุผลต่างๆ ของโสมส์ ส่วนเตอร์เนอร์คนชราภาพนั้นอยู่ได้เพียง ๗ เดือน ต่อมาก็ถึงแก่กรรม ส่วนมิสเตอร์เขมส์แมคคาธิกับแม่อาลิซเตอร์เนอร์ก็ได้แต่งงานกันตามความรักซึ่งได้เกิดขึ้นภายหลัง ส่วนเมฆดำคือความทุกข์อันใหญ่ยิ่งซึ่งเกี่ยวกับบิดาทั้งสองที่ได้ถึงแก่กรรมไปหมดสิ้น อันได้ปกคลุมอยู่แต่ก่อนนั้น ก็ค่อยๆ จางๆ และหายไปทีละน้อยๆ

โดย “แม่สอด”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

พนิดา หล่อเลิศรัตน์ เกิดเมื่อ วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2511 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2531 ระดับปริญญาโท สาขาภาษาอังกฤษ จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2535 ปัจจุบันทำงานเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะ โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย